

دو گانه های زبان ارمنی و مترادفات آن در زبان فارسی

تألیف

ماریا آیوازیان (ترزیان)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دوگانهای زبان از معنی و مترادفات آن در زبان فارسی (تألیف) مارینا آیوازیان

۶۰۰ / ۴۴ ز

۴ / ۴۴

Reduplicating Compounds
in Armenian
with Their Persian Equivalents

by

Dr. Maria Ayvazian-Terzian

**Institute for Humanities
and
Cultural Studies**

Tehran, 2005

۲۱۰۰ تومان

شابک ۹۶۴-۴۲۶-۲۵۱-۴
ISBN 964. 426. 251 . 4

٢١٤

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

21901

دوگانه‌های زبان ارمنی و مترادفات آن در زبان فارسی

تألیف

دکتر ماریا آیوازیان (ترزیان)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تهران، ۱۳۸۲

آیوآزیان، ماریا (ترزیان)، ۱۳۲۳ -

دوگانهای زبان ارمنی و مترادفات آن در زبان فارسی / مؤلف ماریا آیوآزیان - ترزیان.

- تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۲.

نورده، 314 xx

ISBN 964-426-251-4

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیفا.

ص.ع. به انگلیسی: Maria Ayyazian - Terzian. Reduplicating Compounds in

Armenian with their Persian Equivalents.

۱. زبان ارمنی - واژه‌ها و ترکیبات خارجی - فارسی. ۲. زبان ارمنی -

ریشه‌شناسی. الف. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. ب. عنوان.

۲۹۱/۹۹۲۳۹۱۵

PK۸۰۸۳/ف۲۲۹

۳۳۱۲۰-۸۳م

کتابخانه ملی ایران

دوگانهای زبان ارمنی و مترادفات آن در زبان فارسی

تألیف دکتر ماریا آیوآزیان (ترزیان)

ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مدیر نشر: (ممت‌الله) (ممت‌پور)

چاپ اول: ۱۳۸۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

ناظر چاپ: سیدابراهیم سیدعلی

چاپ و صحافی: چاپ فرشیه

ردیف انتشار: ۷۰-۸۴

حق چاپ برای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی محفوظ است.

ISBN 964-426-251-4

شابک ۴-۲۵۱-۴۲۶-۹۶۴

نشانی: تهران، صندوق پستی: ۶۴۱۹-۱۴۱۵۵، تلفن: ۳-۸۸۰۴۶۸۹۱، فاکس: ۸۸۰۳۶۳۱۷

پیشکش به محضر گرامی همسر بزرگوارم
آقای کنستانتین ترزیان و فرزند دلبندم
دکتر ادوارد ترزیان به پاس یاری ها و
محبت های بی دریغشان.

مقدمه

مجموعه ارائه شده، پیرامون دوگان‌ها (Reduplicating Compounds) در زبان ارمنی و درباره ساختمان، انواع دستوری و معانی هر کدام، همراه با مترادف‌های آن در زبان فارسی گفت‌وگو می‌شود. در مورد دوگان‌های زبان فارسی، در مقایسه با دوگان‌های زبان ارمنی این نکته جالب توجه است که بسیاری از مکررات در دوزبان به یکدیگر شباهت دارد. و عموماً کاربرد واژگان هم‌معنی در هر دو زبان مشترک است. در این راستا، به نام بعضی از گیاهان و حیوانات و نیز اصوات برمی‌خوریم که در هر دو زبان حالت تکراری دارد.

پایه نگارش این مجموعه، فراهم آوردن بخش ارمنی به انگلیسی فرهنگی است که در آینده نزدیک چاپ و منتشر خواهد شد و در آن تألیف، همراه با دوگان‌های موجود در زبان فارسی و گویش‌های گوناگون آن، دوگان‌های موجود در زبان‌های غیر ایرانی که در حال حاضر در ایران بدان گفت‌وگو می‌شود، مانند ارمنی، سریانی (آشوری)، عربی، ماندائی (گویش مذهبی تعداد محدودی در خوزستان)، ترکی (آذری، اسلامبولی، غزی) نیز گنجانیده شده است.

گفتنی است که در فرهنگ‌های موجود زبان ارمنی، عموماً تکواژه‌ها با معانی مربوطه آمده است، لیکن در باب واژگان مکرر یا دوگان‌ها در بسیاری از موارد سخنی به میان نیامده است و یا کمبودها و نواقصی دیده می‌شود. تاکنون فرهنگ ویژه دوگان‌ها در زبان ارمنی عرضه نشده است، بلکه در این خصوص مقالاتی نگاشته شده که در هر کدام تنها به بخشی از این نوع واژگان اشاره شده است. لازم به یادآوری است که معانی تکواژه‌ها با دوگان‌ها متفاوت است و الزاماً تکرار همان معنی نیست و این گروه از واژگان چه به لحاظ دستوری و چه از نظر معنایی، گونه‌های مختلفی پیدا می‌کند که در این مجموعه بدان خواهیم پرداخت.

این مجموعه، متضمن دوگان‌های موجود در زبان کلاسیک ارمنی (گرابار)، زبان ادبی ارمنی (شرقی و غربی)، گویش‌های گوناگون (از جمله گویش ارمنی تهران و گه ایران)، زبان محاوره - که عموماً در فرهنگ‌ها موجود نیستند - و نیز واژگان مهجور است، که در حال حاضر کاربرد ندارند.

سپاس نامه

ضمن عرض سپاس به درگاه خداوند کارگزار برخود لازم می‌دانم تشکر خود را از کسانی که هر یک به نحوی در انجام کار این اثر یاری‌ام رسانده‌اند، ابراز دارم.

از استاد ارجمند جناب آقای دکتر مهدی گلشنی رئیس محترم پژوهشگاه که اجازه چاپ و نشر این اثر را در سلسله انتشارات پژوهشگاه فرمودند تشکر ویژه دارد. از جناب آقای مهندس داریوش بوربور که طرح بنیان کار را نهاده‌اند و مشوق من در تألیف این اثر بوده‌اند، از صمیم قلب سپاسگزارم.

همچنین از کسانی که به هر نحو در انجام یافتن این کار یاری و همکاری داشته‌اند؛ از جمله سرکار خانم ریاب صادقی‌اسکویی، سرکار خانم سونا خوجاساریان، سرکار خانم النا ماسحیان، سرکار خانم آناهید شاه‌نظریان و جناب آقای مهدی مدایی که همواره با زحمات بی‌دریغ خود اینجانب را همراهی نموده‌اند، سپاسگزاری می‌کنم.

در پایان از همکاران محترم انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، به‌ویژه رئیس محترم آن جناب آقای رحمت‌پور تشکر و قدردانی می‌کنم. حروفچینی این اثر را که کاری پرمشقت بوده است، توسط سرکار خانم آنا آیوازیان و همراهی سرکار خانم جهانیان انجام گرفته، سپاسگزاری ویژه خود را خدمتشان عرضه می‌دارم.

پیش سخن

توضیحات لازم

۱. دوگان‌ها را در این مجموعه به سه بخش می‌توان تقسیم کرد:
الف) تکرار در دو واژه که با علامت - از هم جدا شده و دارای انواع گوناگون است که در بخش نتیجه‌گیری توضیح آن آمده است.
ب) تکرار بخشی از تک واژه، مانند š o r o r
ج) تکرار کامل یک واژه مانند a r a r
- در موارد استثنائی تکرار کامل در دو واژه مکرر آمده است ċiċi - mama
۲. گونه‌های مختلف دوگان‌ها با علائم خاص + * ⊙ ذکر شده است که توضیح آن در بخش علائم اختصاری آمده است و معانی مهجور واژگان قید نشده است.
۳. اگر در فرهنگ‌ها ضمن مدخلی واژه‌ای مشکوک و غیر مطمئن آمده باشد، در این مجموعه گنجانده نشده است.
۴. اگر دوگان‌ها حالت اتباع و یا اصطلاحی داشته باشد، در صورت مهجور نبودن قید شده است.
۵. اگر در منابع دوگان‌ها در منزلت مدخل وجود نداشته باشد، که معمولاً در مورد دوگان‌های گویشی و محاوره‌ای چنین پیشامدی رخ می‌نماید، برای توضیح، تکواژه با ذکر منبع، جلد و صفحه بیان شده است.
۶. ر و اماواژه‌ها مثلاً šamam عربی، به سبب فقدان - در زبان ارمنی - به شکل a آمده و حالت و شکل تکراری به خود گرفته است. موارد مشابه در این مجموعه منظور گردیده است.
۷. در بسیاری از دوگان‌های زبان ارمنی به نکات دستوری و املائی برمی‌خوریم که شایان ذکر است:
- الف. به حرف օ که نوشته می‌شود ولی خوانده نمی‌شود و این موارد معمولاً در دوگان‌های گویشی دیده می‌شود.
- ب. حرف Ե که طبق دستور زبان ارمنی دو گونه کاربرد دارد: ۱. نوشته می‌شود و خوانده می‌شود ۲. نوشته می‌شود و خوانده نمی‌شود، مانند:
۱. ԵաԵայ (خوانده می‌شود)
۲. Եapapay (خوانده نمی‌شود)
۸. در مکررات به انواع گوناگون کاربرد بر می‌خوریم بدین قرار:

الف: دوگان‌هایی که تکرار معنایی هستند، مانند

آفتاب - خورشید arev-aregak

ب: دوگان‌هایی که حالت و معنی اصطلاحی دارند:

سالی به ۱۲ ماه tarin tasnerku amis که سال و دوازده ماه حالت تکرار

معنایی است.

ج: دوگان‌هایی که به حالت اتباع هستند.

د: دوگان‌هایی که از اضداد هستند:

شب و روز zor u gišer

ه: دوگان‌هایی که ارتباط معنایی دارند:

نخ و سوزن asseŋ tel

۹. در این جا گفتنی است که گاه تکرارها سه بار رخ می‌دهد که البته نادر است:

ها ها ها ha-ha-ha

روش کار

۱. ابتدا مدخل به زبان ارمنی داده شده است و اگر دارای گونه‌های کاربردی جداگانه، چه به لحاظ واژه و چه از نظر املاء باشد، با علامت / بیان شده است و موارد با شماره ۱، ۲، شماره‌گذاری شده و درباره هر کدام در بخش معنی توضیحات داده شده است. در بخش معنی فارسی در تمام موارد معنایی که در ارمنی شماره‌گذاری شده است، ارجحیت با معادل مکرر آن در فارسی است و الزاماً تمام معنی‌ها دارای معادل تکراری در فارسی نیستند.
۲. اگر توضیحی از نظر تکراری بودن مدخل وجود داشته باشد، ذیل مدخل آمده است.
۳. اگر مدخل دارای مترادف یا مترادف‌های معنایی باشد، پس از علامت = قید شده است و تکراری‌های هم معنی نیز به ترتیب الفبای ارمنی در جای خود قید شده است.
۴. در بخش ارمنی معنی مدخل به زبان ارمنی ذکر شده است. اما در صورتی که معنی رسا نباشد، مثالی نیز برای مدخل داده شده است.
۵. مدخل با آوانگاری مخصوص زبان ارمنی در [] آمده است.
۶. تمام توضیحاتی که در بالا برای مدخل ارمنی آمده است، در مورد مدخل آوانگاری شده نیز منظور شده است، به جز ذکر مثال، زیرا تمام دوگان‌ها دارای معادل یا معنی توصیفی در زبان فارسی هستند.
۷. اگر مدخلی، معادل تکراری و هم‌معنی در فارسی نداشته باشد، تنها به ذکر معنی آن در فارسی، قناعت شده است.
۸. اگر مدخل وام‌واژه باشد، زبان و واژه اصلی قید شده است.
۹. نام گیاهان، جانوران و پرندگان، در صورت امکان، به لاتین نیز ارائه شده است.
۱۰. مدخل‌های یک‌شکل با معانی مختلف با شماره ① ② در ابتدای مدخل مشخص شده و در پایان مجموعه، منابع آن قید شده است.
۱۱. هر گاه در ارمنی مدخل به شکل مصدری آمده باشد، علامت مصدری نادیده گرفته شده و معنی و معادل تکراری آن در فارسی ذکر شده است.
۱۲. همچنین در فارسی، معادل‌های داده شده گاه با افعال کمکی مانند شدن، کردن و غیره همراه است، که این موارد نیز در پایان واژه ذکر شده است.
۱۳. در زبان ارمنی ممکن است دوگان‌ها معنی گوناگون داشته باشد، در بخش مترادف‌های فارسی تنها آن موارد ذکر شده که با مدخل کاملاً هم معنی است.
۱۴. مترادف فارسی شامل گونه‌های ادبی، گویشی و محاوره‌ای (عامیانه) هستند.
۱۵. چنانچه بر بالای مدخل‌های ارمنی شماره ۱، ۲، ... وجود داشته باشد، کاربردهای گوناگون مدخل را بیان می‌کند و چنانچه تنها با علامت / از هم جدا شده باشد، گونه دیگر املائی همان واژه است.

۱۶. گفتنی است که تمامی صفت‌ها عموماً می‌توانند به شکل دوگان به کار روند.
۱۷. در پایان هر مدخل پس از توضیحات و مواردی که در بالا ذکر شد، نام مأخذ، جلد و صفحه آن قید شده است.

توضیحات:

الف: گاه برای ارائه معنی صحیح واژه از حالت‌های تصریفی آن استفاده شده است، اما در بخش مدخل‌ها به شکل صرف نشده قید شده است.
ب: برای دستیابی به توضیحات کافی باید به خود واژه‌ای که پس از علامت = قرار گرفته، مراجعه شود.

ج: دوگان‌های واحد گاه با علت - و گاه بی علت- نوشته می‌شود که هر دو گونه درست است.
د: اکثر صفت‌ها را به صورت مثبت و منفی با علامت *na* منفی‌ساز در زبان ارمنی می‌توان به شکل دوگان به کار برد که لزوماً در این جا نیامده است.
ه: واژگانی که پس از علامت = قرار گرفته ولی جداگانه به شکل مدخل نیامده است جزء واژگان محاوره‌ای هستند و منبعی برای آنها به دست نیامده است.
و: در ارمنی اگر مترادف‌های داده شده معنی مدخل را می‌رسانند به همان موارد بسنده شده و توضیح دیگری ندارد.

نتیجه گیری

انواع دوگان‌ها در زبان ارمنی

تکراری‌های مطلق

۱. تکراری‌های مطلق که شامل اعداد، اجزای نشانگر زمان، وزن و اندازه، اصوات، انواع و نام بازی‌ها به زبان کودکان ادای واژه‌ها به زبان کودکان، نام پرندگان و اصوات مربوط به آنان و نام گیاهان و نباتات است و غیره.

الف: اعداد

mēk-mēk	(یک یک، یک به یک)
erek'-erek'	(سه به سه)

ب: اجزای نشانگر زمان

* žam-žam > žam-aŕ-žam

«ساعت ساعت، ساعت به ساعت»

amis-amis > amis-ē-amis

«ماه به ماه»

ج: وزن و اندازه

bažak-bažak

«لیوان لیوان»

canr-canr

«سنگین سنگین، سنگین سنگین»

د: اصوات

bay-bay

«به به، بخ بخ»

glir-glir

«صدای نوعی پرنده شبیه به گنجشک»

t'ək'-t'ək'

«تیک تیک، تیک تاک»

ه: انواع و نام بازی‌ها به زبان کودکان

ayc-ayc

نوعی بازی

goli-goli

نوعی بازی با توپ

و: واژه‌های مربوط به اعمال کودکان و نام غذاها، چه به زبان کودکان و چه به گفتار بزرگان برای فهم کودکان.

čop'-čop'

اصطلاحی برای شنا کردن یا حمام کردن کودک

cap'-cap'

دست زدن (کف زدن)

pu'-pu'

به معنی غذای کودک

glir-glir

ku-ku

ز: نام پرندگان و اصوات مربوط به آنان
صدای نوعی پرنده شبیه به گنجشک و نام پرنده
کوکو

lala

ح: نام گیاهان و نباتات

لاله

*peɪpeɪ>pɪpeɪ

فلفل

توضیح: تکراری‌های مطلق گاه با تغییر حرفی در ابتدا، میان یا پایان دو یا سه گونه کاربرد پیدا می‌کنند و دو جزء عیناً تکرار می‌شوند و دارای معنی مشترک هستند، مانند:

1.glir-glir/klir-klir

نام نوعی پرنده

2.lvər-lvər/lər-lər/lpər-lpər

چرت و پرت، چپ و راست، کج و کوله

3.vang-vang/vank-vank

سیلاب سیلاب

۲. تکراری‌هایی که در ساختمان یکی از دو جزء آنها تغییری به وجود آمده باشد. تغییرها بر چند گونه است:

الف: تغییر یک یا چند حرف (در ابتدا، میان و پایان) جزء اول یا دوم:

*žr-žr>žr-mr

«خام خام، خام خام، کال کال، کال کال»

گاه این تغییر با حفظ معنی در جزء واحد به چند گونه است:

zizi-bizi/zizi-pizi/zizi-l-pizi-l

زر و زیور، اشیاء زینتی و برآق

*xat'ur-xat'ur>xat'ur-xut'ur

«هَلْپْ هَلْپْ، قُلْپْ، قُلْپْ»

čor-čor/čop-čor

«خشک خشک، خشک خشک»

ب: اضافه شدن پیشوند، میانوند و پسوند به یکی از اجزاء:

ačalik-ačalik>ačalik-mačalik

«جاهل جاهل، جاهل جاهل، خُل و چل»

tp-tp-ik>tp-tp-ur-ik

«خال خال، نقطه نقطه»

čk'-čk'-ǫ

«نوعی بازی»

توضیح: عموماً هر دو جز تکراری دارای معنی است. اما گاه یکی از اجزا معنی خاصی ندارد و برای تکمیل معنی، حفظ وزن، تشدید و غیره آورده می‌شود که به اتباع در زبان فارسی شباهت دارد و جزء اول به تبعیت از جزء دوم یا بالعکس ساخته می‌شود.

ج: حذف، که عموماً در میان و پایان یکی از اجزا با مقایسه با اصل یا شکل فرضی واژه اتفاق می‌افتد:

*matuḥ-matuḥ>matuḥ-mtuḥ (anel) «ناخنک زدن»

*par-par>pa-par «اصطلاحاً برای رقصیدن کودک به کار می‌رود، رقص رقص»

۳. تکراری‌هایی که با افعال کمکی به کار می‌رود. این افعال عبارتند از:

[anel] گرفتن، [linel] شدن، [gal] آمدن، [ertal] رفتن، [anel] کردن، [dnel] گذاشتن، [nstel] نشستن، [xōsel] سخن گفتن، [tal] دادن، [xaʔal] بازی کردن و غیره، برای نمونه:

«بیل بیل (کردن) ونگ ونگ، ونگ و ونگ، وینگ وینگ، وینگ و وینگ» bili-bili(anel)

۴. تکراری‌هایی که با علامت مصدری به کار می‌روند و این علایم عبارتند از:

(il), (el), (al) یا بنا بر عوامل دستوری (nel), (čel), (vel)

«شُر شُر، شُر و شُر، شار شار» šr-šr(al)

«دور (زدن)، این رو آن رو شدن» *šrj-šrj>šrj-mrj(el)(il)

۵. تکراری‌هایی که به وسیلهٔ میانوند (متصل یا جدا) یا حرف ربط به هم مربوط می‌شوند میانوندها عبارتند از:

u, ha, z, c, ē, a, ar, ənd, eç, bē, ē-i, ev, iç, i, va, ç

beran-beran>beran-i-baran/beran- ē-beran

«دهن دهن، دهن به دهن، دهان دهان، دهان به دهان، زبان به زبان»

حرف č پیشوند منفی‌کننده (حرف نفی) است که در ابتدای بخش دوم اضافه می‌شود و در این ترکیب‌ها نقش میانوند را نیز داراست:

uzel- č-uzel «خواستن نخواستن، خواهی نخواهی»

توضیح: بعضی از تکراری‌ها، چند مورد از مواردی را که در بالا گفته شد، یک جا دارا هستند.

تکراری‌ها از نظر دستوری

۱. واژه‌های تکراری شامل اسم، صفت، قید و فعل است:

الف. اسم:

lala

لاله

ب. صفت:

hum -hum

«خام خام، خام خام»

ج. قید:

arag -arag

«تند تند، زود زود»

د. فعل:

gna -gna

«برو برو»

میانوندها و رابطه ها نیز جزو موارد دستوری هستند که در بالا درباره آن‌ها توضیح لازم داده شده است.

حالت‌هایی که تکراری‌ها در جمله از نظر معنا پیدا می‌کنند:

الف. حالت اصطلاحی:

eres-eres-i

«رو در رو»

ب. حالت توصیفی:

bažin-bažin

«جدا جدا»

ج. حالت کنایی:

veç-veç(anel)

«بسیار گرسنه بودن (شش شش کردن معده و روده در ارمنی)

erexay-erexay(xōsel)

«سخنان بچگانه و بی‌معنی زدن»

د. حالت تشبیهی:

añi-añi(laçel)

«زار زار، عاجزانه، تأسف‌انگیز، (در ارمنی شور شور) گریستن»

ه. حالت تأکیدی:

hin-hin

«کهنه کهنه»

و. حالت تشدید:

sep-sev

«سیاه سیاه»

انواع دیگر دوگان‌ها با در نظر گرفتن تبدیل‌ها:

الف. در پایان تکراری اول، حرف آخر بخش دوم حذف شده است، و در این‌جا بخش اصلی بخش دوم است:

dadar	آرامش
tʰatʰav	خیس، تر

ب. تبدیل حروف صامت به یکدیگر مانند:

baʃbaʃ(el)	دری وری، صحبت بی‌محتوی'
------------	-------------------------

ج. تبدیل ɾ به ʔ مانند:

barbaɾ	گویش
tʰɾtʰɾ(el)	ورجه وورجه کردن

د. تبدیل حروف نیمه سایشی به انفجاری مانند:

boʃboʃ	غنچه
karkač	صدای آب روان

علايم اختصاری

○ واژه یا معنی مهجور	آش.	آشوری
* واژه یا معنی نادر	است.	اوستا
* واژه فرضی	انگ.	انگلیسی
+ واژه یا معنی گویشی	پز.	پزشکی
/ شکل‌های گوناگون واژه و املا	تحق.	تحقیق
() علامت مصدری و افعال کمکی	تر.	ترکی
[] آوانگاری واژه	تر.اس.	ترکی اسلامبولی
① شماره مدخل‌های مشابه به ترتیب	تشبیه.	تشبیهی
> < تغییرات در واژگان	تکر.	تکرار
→ ← نگاه کنید، مراجعه کنید	توضیح.	توضیح
√ علامت ریشه	جانورشناسی	جانورشناسی
	خف.	خرافات
	رزم.	رزمی
Ach. فرهنگ هراچیا آچاریان	سر.	سریانی
Grab. فرهنگ ارمنی کلاسیک	شو.	شوخی
Mal. فرهنگ استپان مالخاسیان	صو.	صوت‌ها
Tr.Eng.Dic., فرهنگ ترکی-انگلیسی	ع.	عربی
Arm.Eng.Dic., فرهنگ ارمنی-انگلیسی	ع.اب.	علم‌الابدان
	عبری.	عبری
	ف.	فارسی
	کانز.	کان‌شناسی
	کلیس.	کلیسایی
	کنا.	کنایه
	کود.	کودکان
	گیا.	گیاه‌شناسی
	لا.	لاتین
	محا.	محاوره‌ای
	مذ.	مذهبی
	موس.	موسیقی
	یون.	یونان

حروف نگاری الفبای ارمنی همراه با معادل لاتین

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է	Ը	Թ
ا	ب	گ	د	ی	ز	ا	ə	ت
a	b	c	d	e	z	ē	ə	t'

Ճ	Ի	Լ	Խ	Ծ	Կ	Հ	Ձ	Ղ
ژ	ای	ل	خ	تس (نرم)	ک (نرم)	ح	دز	ق
ž	i	l	x	c(=ts)	k	h	j(=dz)	ı

Ծ	Մ	Ծ	Ն	Շ	Ո	Չ	Պ	Ջ
تش	م	ه	ن	ش	و	چ	پ (نرم)	ج
č	m	y	n	š	o	č	p	j

Ր	Ս	Վ	Տ	Ր	Յ	Ի	Փ	Զ
ر	س	و	ت (نرم)	ر	تس	یو	پ	ک
ř	s	v	t	r	ç	v,u	p'	k'

Օ	Ֆ
ا	ف
ô	f

- *Hayeren Batsatrakan Baaran*, S.Malkhasianc, 1986.
- *Ardi Hayeren Batsatrakan Baaran*, E.Aghaian, Yerevan, 1976.
- *New Dictionary Armenian-English*, Rev. Mathias Bedreasian M.M. D.D. Venice, SE Lazarus Armenian Academy, 1875-79.
- *Hayeren Armatakan Baaran*, H.Acharian, Yerevan, 1971.
- *Dic. Armenian-Francais*, Nar Bey Ambrois, Calfa ed. No 5, Paris, 1972.
- *Hayeren-Parskeren Baaran*, V.Harutiunian, Tehran, 1972.
- *Hayerenits-Parskeren Nor Baaran*, H.Der-Petrosian. Tehran, 2004.
- *A. Field Guide to Birds of Armenia*, M.S.Adamian Daniel, Jr.Klem, Calif and Yerevan, 1997.
- *Armenische Grammatik*, H.Hübschmann, Hildesheim 1962.
- *Nor Baaragirk Haykazian Lezvi*, Yerevan, 1979.
- *English-Persian Dictionary*, S.Haim, Tehran 1988.
- *Zhamanakakits Hayots Lezu*, A.S.Margarian. Erevan, 1990.
- *Zhamanakakits Hayots Lezu*, A.M.Sukiasian. Erevan, 1999.
- *Hayotos Lezvi Patmakan Kerakanutiun*, H.D.Muradian, Yerevan, 1982.
- *Ilay Barbaragitutian Neratsutiun*, G.B.Jahukian, Yervan, 1972.
- *Hayots Lezvi Patmutiun*, G.B.Jahukian, Yerevan, 1987.
- *Zhamanakakits Hayots Lezu*, A.S.Margarian, Yerevan, 1990.
- *Comprehensive Dictionary, Armenian-English*, Mesrob G.Kouyoumdjian, Sahag-Mesrob Press, Cairo.

- فرهنگ فارسی - انگلیسی، س. حییم.

- فرهنگ فارسی، دکتر محمد معین، تهران، ۱۳۴۲.

- فرهنگ ترکی به فارسی، ابراهیم اولغون - جمشید درخشان، ۱۳۶۲، تبریز، ایران.

- وام واژه‌های ایرانی میانه غربی در زبان ارمنی، ماریا آیوازیان، تهران، ۱۳۷۱.

zil-zil,	52	znkər-znkər,	53
žiražir,	66	znzn(al),	53
žirižir,	66	zol-zol,	53
žir-žir,	66	zomay-zomay ě,	53
žiži,	66	zoyg-zoyg,	54
zizi/ziza,	52	zozox,	53
zizi-bizi,	52	zozoy,	53
zizik,	52	žruk-žrpnduk,	67
žižik,	66	zrxkzrxk(ačnel),	54
zizil-pizil,	52	zirzər,	54
zizi-pizi,	52	zirzr(al),	54
zlzl(al),	52	žržr(al),	67
zlzl(al),	52	žuř-muř,	67
žlžl(al),	66	žuř-žuř,	67
zmbzmb(al),	53	zvzv(al),	54
zmp'zmp'(al),	53	žvžv(al),	66, 67
žmžmi,	67	zxkzxk(al),	53
zngzng(al),	53	zxzxk(al),	53
žngžng(al),	67		

Y

yanjanj(el),	161
yar ev nman,	164
yayskoys-yaynkoys,	161
yehyel(el),	161
yerbemn erbemn,	49
yet u araĴ,	162
yet u araĴ(nayel),	162
yetin-yetin,	161
yets-yets,	161
yet-yet,	161
yimar-yimar,	162
yirs irs,	69
yôd ar yôd,	163
yôd-yôd,	163
yognac-dadrac,	162
yorĴorĴ,	162
yorĴyorĴ,	162
yošoš,	162
yošošik,	162
yôš-yôš,	86, 163, 251
yoyž-yoyž,	162
yuñ-bñ,	163
yušik-yušik,	162
yuš-yuš,	162

Z

žam ar žam,	66
žam ənd žam,	66
žam i žam,	66
žam k'anz žam,	66
žamanak ar,	66
žamanak ar žamanak,	65
žam-anžam,	65
žamē i žam,	66
žamē žam,	66
žams žams,	66
žamu-žamu,	66
zanazan,	51
žantažut,	66
zarun-zardarun,	52
žar-žex,	65
zat i zat,	52
zatnēzat,	52
zat-zat,	52
zaza,	51
žaž-žex,	65
zēli ēli,	54
zəmb-zəmb,	53
zəmp' -zəmp',	52
žəvžəv(al),	66
zi ē zi,	52

xrxr(el),	91	xurj-xurj,	89
xixřř'ik,	90	xurtuxuški,	90
xixřruk,	90	xuřul-xuřul,	90
xšpš(al),	84	xušušk,	89
xšp'š(al),	84	xusxus(el),	89
xšš(al),	84	xušxušk,	89
xšur- p'šur,	84	xutut,	89
xšur-mšur,	84	xutxut,	89
xšur-xšur,	84	xuxulič,	88
xšxš(a),	84	xuxulik,	88
xšxš(al),	84	xuxum,	89
xt'ər-xt'ər,	81	xužaduz,	88
xtit-xtit(linel),	90	xužduž,	88
xt'xt'(al),	80	xxum,	89
xt'xt'(el),	81	xzbz(el),	76
xučkululu,	89	xžbžal,	81
x'ucuc,	89	xžduž,	88
xučuč,	89	xži -bži,	82
xucxuc,	89	xži bži(anel),	81
xuč-xuč,	89	xžik-mžik,	81
xuř-kululu,	89	xžiš-bžiš,	82
xulik-munjik,	88	xzmz (el),	76
xumb-xumb,	89	xzxzal,	81
xum-xum(anel),	89	xžxžal,	82
xunjik-munjik,	89	xzzal,	81
xunjikululu,	89		
xurjkululu,	90		

xopopik',	86	xošoš,	86
xorandr-xorandr,	87	xôsx(ô)s(el),	91
xorani-xoran,	87	xošxoš,	86
xordubord,	88	xôsxôs(al),	91
xord-xord,	87	xot'-mot'(el),	84
xorič morič(gal),	87	xot'mt'(el),	84
xoimoi'(al),	87	xot'ubot',	88
xoimri'(al),	87	xot'-xot'(el),	84
xôrotik-môrotik,	132	xoxočik,	85
xorotik-morotik,	88	xoxoĵ,	85
xorot-morot,	88	xoxot (el),	86
xôrot-môrot,	132	xoxom(k'),	85
xorš xorš(el),	88	xoxon,	85
xorš-xorš,	87	xoxon(el),	85
xortabort,	88	xoxonĵ,	85
xort'-p'ort',	87	xoxop,	85
xortubort,	88	xoxop',	85
xort'-xort',	87	xoxot(el),	85
xorxol(el),	84	xoxot(il),	85
xor-xor,	87	xožoi'-xožoi',	84
xoi'xoi',	87	xp'ər-xp'ər,	81, 91
xorxorak,	87	xp'xp'(al),	82
xorxorat,	87	xrəl-xrəl,	90
xoši xoši(xaʔal),	86	xrt'xrt'(al),	90
xôsk' xôsk'i(tal),	91	xrt'xrt'(al),	90
xôsk'-xôrat'a,	91	xrxnĵ(el),	84
xošor-xošor,	86, 87	xixi'(al),	90

xaz-xak,	76	xlē-xlē(anel),	82
xazxaz(el),	76	xlt'xlt'(al),	82
xazxz(el),	76	xlxl(al),	82
xčč(el),	83	xlxl(el),	82
xčəč(el),	83	xlxlik,	83
xčuč,	89	xlxlot,	83
xčxč(al),	90	xlxluk,	83
xčxč(el),	83	xlxluk xlxlot,	83
xdxd(al),	80	xnčiš-bnčiš,	83
xēcxēc,	81	xndik-xndik(anel),	83
xelč-xelč,	80	xndmnd(al),	83
xelē-p'elē,	80	xnĵik-mnĵik,	89
xelk' xelk'i(tal),	80	xnĵxnĵ(el),	84
xent' u ment',	80	xočoč,	86
xent' u xelař,	81	xococik,	85
xent'ment,	80	xočxoč,	86
xent'-xent',	80	xocxocik,	85
xēt'umēt',	81	xoŋoŋ(el),	86
xēt'-xēt',	81	xolor-molor,	84
xit ar xit,	82	xolor-xolor,	84
xit ənd xit,	82	xôlxôl,	91
xit-xit,	82	xolxol(el),	84
xit'-xit',	81	xoŋxoŋ(el),	86
xiži-biži (anel),	82	xom-xom,	85
xizti-bizti (anel),	82	xont'xont'(al),	86
xizti-bizti(anel),	76	xopop,	86
xlē-p'lē,	80	xopop(el),	86

vayriveroy,	208	ververuk,	210
vay-vay,	207	vēt i vēt,	211
vay-vay-vay,	207	vēt-vēt,	211
vay-vuy,	207	vəzt-vəzt,	211
vaz ar vaz,	206	vəz-vəz,	211
vazē vaz,	206	vəžvž(al),	211
vazēvaz,	206	viči-viči,	212
vazevaz(anel),	206	višviš(al),	208, 212
vazē-vazē,	206	vlvl(al),	212
vazi-vazi,	206	vlvlik,	212
vaz-vaz(anel),	207	vlvluk,	212
vazvaz(el),	207	vngvng(al),	212
vazvz(el),	207	vnkvnk(al),	212
veç-veç(anel),	210	vray(u)vray,	214
ver i vayr,	210	vraz-vraz,	213
ver i veroy,	210	vrťvrť(al),	214
verēn-verēn k'ertay,	210	vrvər,	213
verēn-verēn(či hasknar),	210	vrvr(al),	214
verj i verjoy,	210	vrvr(al),	213
ver-ver,	210	vrvrt'(al),	214
ver-ver(anel),	209	vstah-vstah,	213
ver-ver(t'rçel),	209	vstər ha vstər,	213
ver-ver(xaʔal),	209	vsvs(al),	213
ververan,	210	všvš(al),	212
ververi,	210	vtvt(al),	213
ververiç,	210	vt'vt'(al),	211
ververik,	210	vt'vt'(ik),	211

ump-ump,	176	vang-vang,	208
un-bun,	176	vank-vank,	208
uneçac-çuneçac,	176	vař i vař,	208
unkn ev bunkn,	176	vař i vařeal,	208
unn ev bunę,	176	vař i vařean,	208
ur uroyn,	177	vark' u bark',	209
urac-p'k'vac,	176	varuçank'(s),	209
urax u zvar',	176	vařvař(al),	213
urax-urax,	176	vařvař(el)(il),	208
urax-zurax,	176	varvarik-ververik,	209
uriř-uriř,	175, 177	varvarot,	209
uroyn-uroyn,	177	vařvařuk,	208
urun-purun,	177	vařvi(el),	208
urur,	175, 177	vařvi(el) (il),	208
uř apuř,	176	vařvřuk,	208
uř ev uruř,	176	vař-vadž,	208
uři-uřov,	176	vař-viř,	208
uř-uř,	176	vat-vat,	209
uz(el)-çuz(el),	175	vat'vat',	207
		vat'vat'(el),	207
		vat'vt'(el),	207
V		vava,	209
vah-vah,	207	vavař,	209
vah-vah-vah,	207	vavařot,	209
vařvař,	207	vax u sarsap' (ənknel),	207
vař-vat (el),	207	vaxvax(el),	207
vařvařaki,	207	vaxvx(el),	207
valvalay,	207		

tonton(vel),	223	t'p'ər- t'p'ər,	65
t'ont'oš,	63	tp'ik-tp'ik(xosel),	226
t'ont'ošik,	63	tp'tp' (el),	226
t'ordik-mordik,	63	t'p't'p'(al),	65
tortoč,	63	tp'pačn(el),	225
t'ort'or,	63	tp'pik,	225
tortor(al),	223	tp'purik,	225
tortoz(al),	223	trak'-trak'(gal),	225
toš-toš,	226	tram-tram,	225
tota-tota,	223	trik-trik,	225
totētot (anel),	223	t'rivī,	64
totik-totik,	223	trp'trp'(al),	226
toti-toti,	223	trtər,	64, 225
t'ot'ol,	62	t'rt'ər,	60
t'ot'olik,	62	trtər-šršər,	226
totoloz,	223	trti(al),	225
toton,	223	t'rt'r(al),	64
totor,	223	t'rt'r(al),	64
totor(anel),	223	t'rt'r(el),	64
t'ot'oš,	62	t'rt'rak,	64
t'ot'ov,	62	trtroč,	226
totox,	223	trutivtiv,	226
totoy,	223	truz-tmbuz,	225
totoz,	223	truz-truz,	225
totoz(el),	223	t'rvrik,	64
t'ovt'ov,	62	t'st's(al),	64
t'ox ev box,	62	t'st's(al),	62

tētē,	219	tttl(al),	221
tētēr,	219	tttl(el),	221
t'et'ev,	59	tttlay,	221
t'ev i t'ev(harkanel),	60	tttk(el),	221
t'ev t'evi (tal),	60	tlvl(al),	221
t'evt'ev,	59	tmbtmb(al),	222
thas-mhas,	221	tmp'tmp'(al),	222
t'ili-bili (anel),	61	t'mp't'mp'(al),	62
t'ilik-milik,	60	tmtm(al),	222
tilil,	220	tmtmay,	222
t'il-t'il,	61	tnk'tnk'(al),	222
tinini,	220	t'ntk'tnk(al),	62
tintini,	220	tnnæn,	222
tirlili,	220	tnnt(el),	222
titiz	61	tnntn(al),	222
t'it'il-bit'il(anel),	61	t'nt'n(al),	62
titip,	225	t'oh ev boh,	62
tivtiv,	221	tohtoh,	22
tiz u t'oz,	67	t'ohuboh t'oh u boh,	62
tizivava,	220	toł aī toł,	23
t'k'ər-t'k'ər,	65	toł-be-toł,	223
t'ki-t'ki(anel),	221	t'ôlôl,	65
tktk(al),	221	tołtoł,	223
tk'tk'(al),	222	t'ôlt'ôl,	65
tktkon,	221	t'ot-t'ot(anel),	63
tlik-plik,	221	t'ôl-t'ôl(anel)/(linel),	65
t'lt'el(al),	61	tônîk-tônîk,	226

t'at'an,	56	teliçtəl,	218
t'at'aṛ,	56	t'elik-melik,	60
tatarm,	217	t'elik-melik (gal),	60
tataş,	216	telnitelə,	218
tatask,	216	telniztelok',	218
tataşk,	216	telnstel,	218
t'at'av,	56	telnutelə,	218
t'at'av(el),	56	teloçtəl,	218
tatax,	215	təlstel,	218
t'at'ax,	56	təl-təl,	218
t'at'ax(el),	56	t'el-t'el,	60
tataxik,	215	təlvatəl,	218
tatram,	217	tēōxōxk',	220
t'aval-t'aval,	58	t'ep'-t'ep',	60
t'aval-t'aval(anel),	18	t'əp'-t'əp',	61
t'avil-t'avil (gal),	58	tērē(ç)tēr(anel),	219
t'avt'av(el),	56	tērpapa,	219
taxtax,	214	tērtēr,	219
tayay,	214	tərtər,	64
taytay,	214	t'ərt'ər,	60
t'ažay-t'ažay,	58	tēr-tirakan,	219
tčmč(el),	221	tērvētēr (anel),	219
tčtč(el),	221	tesak-tesak,	218
t'ək'-t'ək',	61	təs-təs,	61
telatəl(linel),	218	testes(el),	218
teleaç teleaç,	218	təs-vəs,	61
telətelin,	218	t'əş-vəş,	60

t'al-t'al,	57	t'ap't'p'(el),	59
t'alt'al(el)(il),	57	t'ar u t'ap',	57
t'alt'al(xa'al),	57	taran-taran (anel),	216
t'al-t'ul,	57	tareç tari,	216
t'alut'ul,	57	tari-tari,	216
tan(el)-ber(el),	214	tarmatarm,	216
tantan,	41, 216	tarm-tarm,	216
t'ap'-t'aç,	59	t'arm-t'arm,	58
t'ap'ac-t'ap't'p'ac,	58	taroy tari,	216
tap'ak-tap'ak,	217	t'ars u duz,	58
tapak-tapak(gal),	215	t'ars u šitak,	58
tapak-tapak(linel),	215	tartam,	217
t'ap'ēt'ap',	59	t'art'ap',	57
tap'ik-tap'ik,	217	t'art'ap'(el),	57
t'ap'n ənd t'ap'n,	58	tartar,	217
t'ap'nt'ap',	58	tartaros,	217
tap't(a)p'(el),	217	tarvoy tari,	216
taptap,	215	tarvoy tarvoy,	216
t'ap'-t'ap',	59	taši-taši(anel),	214
t'ap't'ap'(el),	58	tas-tas,	215
t'ap'-t'ap'(anel),	59	taštaš(el),	215
taptap(el),	215	taštš(el),	215
t'ap't'ap'(el),	59	tata,	215
t'ap't'ap'ay,	59	tatak(el),	216
t'ap'-t'azay,	58	t'at'al(el),	56
t'ap'-t'ažay,	58	tatams(el),	216
taptp(al),	215	tatan,	216

šnôrôr,	170	šošok,	170
šntp'nt'ank',	170	šošok(el),	170
šogmog,	170	šošokank',	170
soł i soł,	203	sosop'(el)(il),	204
soł-soł,	203	sosor,	203
šośsoł,	170	sosord,	203
šośsoł(al),	170	šośord,	170
šośsoł(el),	170	šośort,	170
šołudoł,	170	soł'ot',	203
šopšop(el),	171	soł'ot' (anel),	203
šor-mor,	171	soł'ot'ik,	203
šoror,	171	soł'ot'-kokoł,	203
soror tal,	204	spair i spur,	205
šoror tal,	204	spair spur,	205
sororal,	204	špəit-špəit,	172
šororal,	204	šp'səp',	173
šoror-moror,	171	šp'sp'(el),	168, 173
šor-širt',	171	šra~xk-šru~xk,	172
šoršop',	168	šrjmrj(el),	172
sorsor,	204	šrjšrj(el),	172, 173
sor-sor,	204	srsər(anel),	205
sorsor(el),	204	srsr(al),	200, 206
šoršord,	170	šršr(al),	172
sorsorik,	204	šrxkšrxk(al),	172
sorsoruk,	204	šrxšrxkal(al),	172
šorušort',	171	štap-štap,	172
šośap'(el),	173	stēp-stēp,	206

šaxov-šuxov,	166	šil-šil,	169
šaxšax,	166	simsim,	202
saxsax(el),	199	sim-sim,	202
šaxšē-baxšē,	166	šip'-šitak,	169
šaxsēy-vaxsēy,	166	siri-siri,	202
šaxšxk(al),	169	širširi,	169
sələk-sələk,	201	sirubir,	202
sələnk-sələnk,	201	sirun-mirun,	202
šeljašelj,	168	sirun-sirun,	202
šelj-šelj,	168	šitakē-šitak,	169
šenik-menik,	168	šititi,	169
sērsērim,	201	šitkē-šitak,	169
sersub,	201	šit'-šit',	168
sersup',	201	šivšiv,	169
sērsup',	201	sk'ortin-sk'ortn,	206
šert-šert,	168	sll(al),	202
sev ev mur,	201	sll(al),	202
sev u mur,	201	słsłoç,	202
sev u mut'(ə glxin berel),	201	šmbšmbor(el),	169
sev-sev,	201	šmp'šmp'ahot,	169
sevseveni,	201	smsmay,	202
šēyušoy,	168	šmšmb(el),	169
šil u mil,	169	smsmuk,	203
sili-bili,	201	sndukuku,	203
silik-bilik,	201	šnkšnk(al)	170
silikuku,	202	snku-dnku,	203
šilop'il,	169	šnoror,	170

R		šar u šar,	167
rex-mrex,	199	sarac-paľac,	200
rēx-mrēx,	199	šaran-paran,	167
rex-řexi (tal),	199	šaran-šaran,	167
ropē ar ropē,	226	šaran-šuran,	167
S		sarē sar(ənknel),	200
šabatē-šabat,	165	šarēšar,	167
šabtē-šabat,	165	sarsap',	200
sada-sada,	199	šaršap',	168
saftaf,	201	šaršar,	167
šah(u)pah,	166	sarsať(el),	200
šahanšah,	166	sarsarak,	200
sakav ar sakav,	199	šaršarurik,	167
sakavik-sakavik,	199	sarsr(ēl),	200
sakav-sakav,	199	sarsur,	200
šaľaľ,	166	sarsur,	200
šaľiľ,	166	šarvē šaran,	167
šaľšaľ(vel),	166	šaš(i)-bēš(i),	167
šaľšr(vel),	166	sasan sasan (linel) (i gal),	200
šamam,	167	šat ev šat,	167
sap'asut,	200	šat u šat,	167
sap'-sap',	200	šater-šater,	166
šap'šap',	168	šat-šat,	167
šap'šap'(el),	168	šaveř-maveř,	168
šap'šp'(el),	168	saxax(el),	199
šar i šar,	167	šaxk-šuxk,	166
		šaxkur-šaxkur,	166

pspsik,	196	pupuk,	194
p'šp'sot,	235	pupul,	194
pšpšuk,	191	p'up'ul,	238
p'šp'suk,	235	pupulay,	194
p'sthap'st,	235	p'up'ulik,	238
p'sur-p'sur,	235	pupuš,	194
ptpæt,	196	p'up'uš,	238
ptpt,	196	p'up'ušik,	238
ptpt(al),	196	pupux,	194
p't'p't'(al),	232	pupuz,	194
ptptan,	196	puš-puš,	193
ptptik,	196	p'uš-p'uš,	238
ptptun,	196	p'uš-p'uš(linel),	238
pt̃r-pt̃r,	196	put-put,	194, 195
p'uč-p'uč,	238	putputik,	195
pučučak,	191	putputurik,	195
p'uf-p'uf,	238	p'xp'əx,	234
pulpul,	193	p'xp'x(al),	234
p'ulp'ul,	237	pxpxk(al),	190
pulpulak,	193	p'xp'xk(al),	234
pulpulik,	193	p'xr-p'xər,	234
p'ulul,	237	pzpz(al),	188
p'unj-p'unj,	237	pžpž(al),	191
pupizik,	194	pztik-čstik,	148
pupu,	193, 194	pzz(al),	188
p'up'u,	233, 238		
pupučak,	192, 194		

popoz,	191	p'oyt'-p'oyt',	236
p'or(u)p'ošman,	237	poz-poz(anel),	191
pořp(o)r(al),	193	prč-pərč,	195
p'orp'(o)r(el),	237	prčprč(al),	195
poř-poř,	193	prik-prik,	196
porpor(el),	193	prik-prik(gal),	196
porpr(el),	193	přkapřuk,	195
pořpřt(al),	193	přkēpřunk,	195
p'or-p'sor,	237	přnkē-přunk,	195
p'orup'sor,	237	přpř(al),	195
posipos (tal),	193	p'řp'ř(al),	240
p'os-p'os,	237	p'rp'r(el),	240
pospos (anel),	193	p'rp'rem,	232, 240
pospos(anel),	193	p'rp'reram,	232
pôspôsoť,	196	p'rp'reran,	240
p'ot'ot',	235	p'r-p'rkut'iun,	240
p'ot'ot'-p'ot'ot',	239	p'rt'ik- p'rt'ik(anel),	240
p'ot'ot'-p'ot'ot'(gal),	235	přtik-přtik(gal),	195
p'ot'-p'ot',	236	p'řtp'řt(al),	239
p'ot'-p'ut',	236	přunkē-přunk,	195
p'ox ar p'ox,	236, 239	p'ši-p'ši,	233
p'oxn i p'ox,	236, 239	pšpeš,	191
p'oxp'ox,	239	pspl(al),	195
p'oxp'ox(el),	236	psps(al),	196
p'oxp'x(el),	236	pšpš(al),	191
p'oyt' end p'oyt',	236	p'sp's(al),	240
p'oyt i p'ut'ay,	236	p'sp's(al),	235

płpł(al),	190	počpoči,	191
płpł(al),	190	p'ôfp'ôf,	240
p'lp'l(al),	234	p'okp'k(vel),	236
płpł(el),	190	pokpok,	192
p'lp'l(el),	234	p'okp'ok(vel),	236
plplal,	189	p'ok'r aī p'ok'r,	239
płpłay,	190	p'ok'rik-mok'-rik,	239
p'lp'li,	234	p'ok'r-mok'r,	239
plplik,	189, 193	p'ok'r-p'ok'r,	239
płplik,	191	p'oli-p'oli(anel),	236
p'lp'lk(el),	234	p'otmoł,	236
plplo,	189	p'otp'ot(el),	236
płpłu,	191	popoček,	192
plpul,	27	popočík,	192
plstər-plstər,	189	p'op'og(el),	238
pltər-pltər,	190	popok,	192
p'lt'p'lt' (al),	233	popokeni,	192
p'lt'-p'lt' (anel),	233	popoki,	192
plt'plt'(al),	189	p'op'ol,	238
plul-plul,	189	p'ôp'ôl,	238
p'nč p'nč(al),	234	popolok,	192
p'ntər- p'ntər,	235	popoloz,	192
p'nt'p'nt'(al),	234	popoī,	192
p'o p'ox,	239	poporuk,	192
p'očoč,	237	popot',	191
počoček,	191	popotik,	192
p'očp'oč,	237	p'op'ox(el),	236, 239

p'axnēp'ax,	229	pili-pili,	188
p'axp'ax(el),	230	pilpil,	188
p'axp'x(el),	230	pind-pind,	188
p'ayl i p'ayl,	230	pipi,	188
p'ayl p'ayl,	230	p'ip'i,	233
p'aylp'ayl(el),	230	pipiç,	189
p'aylp'l(al),	230	pipik,	188
p'ayl-p'l(el),	230	p'ip'il,	233
p'aylp'ayli(tal),	230	pipis,	189
p'ayp'ay(el),	230	pipiš,	188
pcpc(al),	190	p'isi-p'isi,	233
pčpč(al),	191	p'iši-p'iši,	233
p'čp'č(al)(el),	239	p'iši-p'iši(anel),	233
p'ǽ st-ha-p'ǽ st,	232	p'išo,	233
p'elmoni-,	48	p'iso-p'iso,	233
p'elmoni-elmoni,	48	p'is-p'is,	233
p'eloni-elmoni,	48	p'iš-p'iš,	233
p'eltik-p'eltik(linel),	232	p'ištata,	233
penpen,	187	p'it'-p'it',	232
penpēn,	187	p'k'p'k'ot(el),	240
pēn-pēn,	187	p'lan-p'stan,	233
pepēn,	187	pləl-pləl,	190
pēpēn,	187	plpəl,	189
p'erp'er,	232	plpeł,	190
p'erp'eran,	232	p'lp'əl,	234
pēspēs,	188	plpəl-plpəl,	189
picik-micik,	188	plpit,	190

p'ap'ag,	232	p'arp'arnay,	231
papah,	184	p'aiṛ'al-p'uiṛ'al,	231
papaḯ(el),	186	p'art'-p'urt',	231
papak,	185	p'aiṛ'arank	231
p'ap'ak',	232	p'asa-p'usē,	231
papak(el),	185	p'asa-p'usēn(k'ašel),	231
papaklunj,	186	pas-parap,	187
papal,	184	pas-pas,	187
papali,	184	p'asp'as,	231
papanak,	186	pat i pat,	187
papanj,	186	pat i patē,	187
papanj (el)(vel),	186	pat i patu,	187
papar,	186	p'at p'at'(el),	229
papas,	186	pataṛ-pataṛ,	187
papaš,	186	patat,	187
p'ap'ax,	232	p'at'at',	228
papax(el),	185	patat(el),	187
papaxeṇ(el),	185	p'at'at'(el),	229
papay,	184	p'at'at'or (el),	229
parap-sarap,	187	patē pat ənkn(el),	187
p'arəl-p'arəl,	231	p'at'ēp'at'(tal),	229
parpar,	186	p'atil-p'atil,	229
paṛ-paṛ,	186	patoṛ-patoṛ,	187
p'arp'ar,	231	patpat,	196
p'ar-p'ar,	231	p'axē-p'axē,	230
p'arp'ar,	231	p'axi p'ax,	229
p'aṛ-p'aṛ,	231	p'axi-p'axi,	230

ôrôr,	251	pačpč(el),	185
ôrôr(el),	252	pahapan,	184
ôrôrk',	252	pahnēpah,	184
ôrôroç,	252	pah-pah,	184
ôrôrs,	252	pahpah(el),	184
ôrôr-šoror,	252	pahpan,	184
oroš-oroš,	175	pahph(el),	184
oslay-oslay,	174	pahpoh,	185
ôšôš,	162, 251	pałac-sarac,	200
ôš-ôš,	251	palak'-palak',	184
ôšôšik,	251	p'alat,	230
ost-ost(el),	174	palan-palan,	184
otk'-otk',	175	p'alas-p'ulas,	229
otn ar otn,	175	p'ali-p'ali(anel),	229
otn otn,	175	pałpał,	185
ôt'or pot'or,	239	pałpał,	185
ôt'or-p'ot'or(gal),	250	p'alp'al(el),	230
ôt'ot'(el)-p'ot'ot' (el),	239	pałpałak,	185
ôt'ot'(el)-p'ot'ot'(el),	250	pałpałik,	185
ôt'rt (el)-p'ot'rt(el),	239	p'alp'alium,	230
ôt'rt(el)-p'ot'rt(el),	250	pałplik,	185
		panjpanj,	186
		papa,	185
		p'ap'a,	232
p'āĩr-p'āĩr,	231	papač(el),	186
p'āĩt'-p'ūĩt',	229	papačik,	186
pačpač(el),	185	papacin,	185

P

nop'znor,	164	olik-molik (gal, berel),	250
nor u nor,	164	olik-olik,	250
noranor,	164	ôlik-ôlik,	250
nor-nor,	164	olik-olik(gal),	173
noyn ænd noyn,	164	oř ev ařoř,	174
noyn ev nman,	164	oř ev(u) amboř,	174
nirir(al),	165	oř-oř,	174
ns-nman,	165	olot(el),	174, 250
nšnš(el),	164	ôlot(el),	250
nunu,	165	olor-molor,	173
nunufar,	165	ôlor-môlor,	173
nunuk,	165	olorm-olorm,	174
nunuš,	165	olor-olor,	173
nuš-anuš,	165	ôn ev ôn,	251
nuš-k'n- k'uš,	165	op'ē-op'ē,	177
nuš-nuš,	165	ôr avur,	251
nvnvun,	165	ôr ænd ôr,	251
nxnx(al),	164	ôr ænd ôrn,	251
O		ôr est ôrē,	251
		ôr i yôr,	251
		ôr k'an zôr,	251
		ôr ôri vray,	251
		or u glux,	174
ôš-ôš,	251	ôr yôrē,	251
oč oč,	174	ôreč ôr,	251
oč u puč,	174	oriš-oriš,	175
ôk(el)-kok(el),	250	oror,	175
ôlak-ôlak,	250		
ôlik-môlik,	250		
olik-molik (gal),	173		

mīrmər,	159	mut ^ʿ -mut ^ʿ ,	158
mrmr (al),	160	mut ^ʿ umut ^ʿ ,	159
mīrmī(al),	160	muxə-mxiç(çktrel),	159
mrmr(el),	160	mux-mux(mxal),	159
mīrmī(el),	160	mxmx(al),	156
mrmrçoç,	160	mzal,	154
mrmriç,	160	mzməz,	154
mrmrt ^ʿ (al),	159	mzmuz,	154
mīrmīuk,	160	mzmzal,	154
mrmur,	160		
mīrmur,	160		
		N	
mr ^ʿ tmr ^ʿ (al),	159	nan,	163
mr ^ʿ tmr ^ʿ (al),	159	nan(a)xu(a),	163
mšəl-mšəl,	157	nana,	163
mšīk-mšīk, ı	157	nax ev arāj,	163
mšməš,	157	naxavał,	163
mšmiš,	157	naz u tuz,	163
mšmš(al),	158	nazik-mazik,	163
mt ^ʿ er ar mt ^ʿ er,	155	neł-neł,	163
mtmt(al),	160	neł-nvaz,	163
mtmtuk ^ʿ ,	160	nihar-mihar,	164
mučmuč(el),	159	nip ^ʿ -nor,	164
munj-munj,	159	nist u kaç,	164
muš-muš,	157	nistukaç,	164
mut ^ʿ (n)u luys,	159	nlnł(al),	164
mut ^ʿ (u)kut ^ʿ ,	158	nop ^ʿ -nor,	164
mutk ^ʿ u elk ^ʿ ,	47	nop ^ʿ snor,	164

merj ənd merj,	153	młkət-młkət,	156
merk ənd merk,	153	młmēt,	156, 157
merk-merk,	153	mlml(al),	156
mert' aɪ mert',	153	młmł(al),	157
mert' ənd mert',	153	mlml(el),	156
mert'-mert',	153	mlmluk,	156
mēt aɪ mēt,	155	młmoł,	157
mēt i mēt,	155	młmuł,	157
məxmex,	152	mlul-šlul,	156
mezmet(?),	153	mɲjmɲ(al),	157
mi aɪ mi,	154	mɲkmɲk(al),	157
mi aɪ mioɤ,	154	molov-šolov(anel),	158
mi əst miojē,	154	momoč,	158
mi ev mi,	154	momos,	158
miayn ənd miayn,	155	momoš,	158
mi-mi,	154	momoz,	158
min-min,	154, 155	mormok'-mormok',	158
mins-minis,	154	mormor,	158
minumēj,	155	mormorik,	158
mišmiš,	157	mošmoš,	158
mius k'an zmius,	155	môt aɪ môł,	161
mizmi,	154	môt ənd môł,	161
mizmiov,	154	môt i môł,	161
mkək(al),	156	môt i môtoy,	161
mkmk(al),	156	môt-môł,	161
młēt,	156	moł'xot'(el),	158
mlik-mlik,	156	młəl-młəl,	159

manr-mžet,	151	mčč(el),	157
manr-mžur,	151	mčmč(el),	157
mard i mardoy,	152	mec u p'ok'r,	153
mard-marda-sank',	152	mecamec,	153
mard-murd,	152	mec-mec,	152
marmar,	151	mec-mec(brdel)(jardel)(xosel),	153
mar-mar,	152	mēj ar mēj,	155
mařmar,	151	mēj ənd mēj,	155
mař-muř(kaxel),	151	mējē mēj,	155
mas ar mas,	152	mēj-mēj (anel),	155
mas-mas,	152	mēk ar mēk,	154
masn ar masn (masin),	152	mēk mēku,	154
mašuk'-p'ušuk',	151	mēkə-mēkalə,	154
mat-mat,	152	mēkən i mēk,	154
mat'-mat',	150	mēkən mēkanç,	154
mats-muts,	152	mēkik-mēkik,	154
matuç-mtuç(anel),	152	mēk-mēk,	154
maz-guz,	149	mēk-mēkə,	154
mazmaz,	149	mēks u mēks,	154
mažmaž(el),	150	mēkzmēk,	154
mazmazot,	150	mēkzmēku,	154
mazmazuk,	150	mełmeł,	152, 153
maz-muz,	150	mełmex,	152
mažmž(el),	150	mēn mi,	154
mazmzot,	150	men(u)menak,	153
mazmzuk,	150	mēn-mēn,	155
mazot-guzot (maz ev gz(el)),	149	mēn-menak,	155

lalazar,	69	linj-linj,	136
lalmatal,	135	lirb-lirb,	72
lančik-lančik,	70	liuli,	71
lanjik-lanjik,	70	lklk(al),	73, 76
lanku-lanku,	70	lk'lk'(al),	73, 76
laplap,	69	ldbuldi(anel),	136
lap'-lap',	70	ldld(al),	136
lat'-mat',	69	lter-lter,	73
lav-lav,	70	lter-plter,	73
laxlax,	69, 70	lll(al),	72
laxlaxay,	70	lll(al),	136
lay-lay,	70	lll(el),	73
lblb(ačnel),	71	lll(orel),	73
lblb(al),	26	lter-lter,	136
lcē-lcē,	72	lt'lt(al),	136
lēlē,	71	lmbmb(al),	73
lelezak,	71	lmim(el),	73
lep u lup,	71	lndlnd(al),	136
lep-lečun,	71	lnglng(al),	73
levin-levin (anel),	71	lnjlnj(al),	136
levin-levin (pntrel),	71	lok i lokoy,	74
li ev li,	71	lołloł,	74
li u li,	71	loł-loł(anel),	74
lik'-lik',	72	lolol(anel),	74
limay-limay,	71	lolož,	74
linel člin(el),	71	lôlôž,	74
linjlinj,	136	loložik,	136

kukurik (nst (el)),	117	kutkut,	118
k'uk'urt',	247	kut-kut,	120
kukuz,	112, 116	k'ut'k'ut'(al),	246
kul u kul(anel),	115	kut-kutuz,	118
k'ula-k'ula,	246	k'ut'u-k'ut'u,	246
kulkul,	115	kutuz-kutuz,	118
kulkulak,	115	kuzēkuz,	38, 115
kulkuli(tal),	115	kuzik-muzik,	115
kultum-kultum,	116	kuzikuz,	115
kum-kum,	117	kuz-kuz,	38, 115
k'un k'unat(el),	246	k'vk'v(al),	249
kup'i-kup'i(anel),	119	kxkx(al),	110
kup'-kup',	118	kžik-džik,	109
k'ur-cuř,	247	kzkz(al),	108
kuře kuře(gčel),	117	kžkž(al),	109
k'urj u burj,	247		
kurkur,	118		L
kuřkuř,	118	ła~ – ła~,	135
kuřkuřik,	118	lablab,	69
kuřkuřik-kuřkuřik,	118	lablabu,	69
k'uru-k'uru,	247	laç u koç,	70
kurur,	118	laç u t'aç,	70
k'uši- k'uši,	246	laç-laçi (tal),	70
kušt-krušt,	117	laki-laki (anel),	70
kušt-kušt,	117	lakot-lukut,	70
kutak-kutak,	118	lala,	69
k'ut'i-k'ut'i,	46	łatatr(əl),	135

krkr(al),	120	k'tik-k'tik,	244
kirk(al),	119	k'tik-k'tik,	109
k'rk'r(al),	248	k't'k't' (al),	244
k'rk'r(el),	249	ktkt(al),	120
k'rk'ray,	248	ktkt(el),	120
k'rk'rj(el),	250	ktktal,	120
k'rk'rman,	249	ktor-ktor,	120
k'rk'rmni,	249	ktor-ktor(gal),	120
k'rk'ruk,	250	ktr-ktër,	120
k'rk'ruk-k'rk'ruk,	250	kuči-kuči,	117
k'ro~k'ro~,	248	k'uči-k'uči,	247
kroč-kroč,	119	kuci-muci,	116
k'rô-k'rô,	247	k'učin-k'učin (anel),	247
krt'krt'(al),	119	kuckuc,	119
krunj-mrunj,	119	kuču-kuču,	117
k'sër-k'sër,	248	k'uču-k'uču,	247
k'si-p'si,	248	kukluku,	116
kskc(al),	111	kuklukuku,	116
k'sk'es,	249	kuku,	116
k'sk's(el),	249	k'uk'u,	247
kskst(al),	119	kukuk,	116, 117
kskuc,	119	kukul,	116
k'sms(el),	249	kukulay,	116
k'stër-k'stër,	249	kukuliku,	116
k'stër-k'stër,	249	kukup',	117
kstkst(al),	119	kukurik,	117
kt'ik-kt'ik,	109	k'uk'urik,	247

kokoř -kokoř (nstel),	247	k'ôrk'ôran,	250
kokord,	114	k'ork'r(el),	246
kokoř-kokoř(nstel),	113	koř-moř(gal),	115
k'ok'or-k'ok'or(nstel),	247	k'oruk'os,	246
kokoš,	113	k'os- k'os,	246
kôkôš,	121	košt u kopi(š)t,	115
kokov,	113	košt u plošt,	115
kokov(el),	114	košt-košt,	115
kokoy,	113	koť u poč (dnel),	112
kokoz,	112	k'ot'k'ot',	245
koľ ev kušt,	114	k'ôt'-k'ôt'(al),	250
koľ u kušt,	114	k'ot'ot',	245
koľk'-koľk'i,	114	k'ôt'ôt',	245
koľkoľ(el),	114	k'ov k'ovi,	246
koľkoliť,	114	k'ove k'ov,	246
kolol,	112	kox-kox(aïnel),	112
k'olol,	245	koyt-koyt,	114
kololak,	112	k'p'ër-k'p'ër,	250
kolt'-kolt',	112	kpur-kpur,	119
koľukušt,	114	krčkrč(al),	119
k'olumol,	246	křčkřč(al),	119
konjkonj(al),	114	k'rik-k'rik,	249
kor i kor,	115	kri-kri,	120
korakor,	115	k'ri-k'ri(anel),	248
korkor,	115	k'rjot-mrjot,	249
koř-koř,	115	křkř,	119
k'ork'or(el),	246	k'rk'j(el),	250

kēt kēt,	108	kłklat',	111
kəžkəž(al),	109	kłkłçnel,	110
kici-pici,	109	kłkleçnel,	110
k'ič-k'ič,	244	kł(al),	111
k'ič-mič,	244	klor-klor,	110
kiki,	109	klor-mlor,	110
k'ik'ir,	244	kłtər-kłtər,	110
kikis,	109	k'lt'k'lt'(al),	244
kilkil,	109	kmkm(al),	108, 111
kinkina,	109	k'nac-k'nac,	245
kisat-prat,	110	kngzi-kngzi(anel),	112
k'iš-k'iš,	244	knjknj(al),	114
kisvakēs,	108	k'nt'mnt'(al),	245
k'it' u mrut',	244	k'nt'p'nt(al),	245
kku,	116	k'o'z'k'o'z,	245
klam-klam (anel),	110	kococ,	112
klir-klir,	36, 110	kôcôc,	112
kłkəl,	109	kôkô(anel),	121
kłkil,	36, 109	k'ok'oč,	247
kłkl(al),	110	k'ôk'ôč,	247
kłkl(al),	111	kokol,	113
k'lk'l(al),	244	kokol(əl),	114
kłkl(əl),	111	k'ôk'ôloč,	247
k'lk'l(əl),	245	kokom,	113
kłklaçnel,	110	kokomelon,	113
kłklak,	110	kokon,	113
kłkłank',	111	kokoř,	113

k'ayl ar k'ayl,	241	keṛ u meṛ,	107
k'ayl-k'ayl,	241	keṛ u merṭi(k),	107
k'če- p'če,	248	kerker,	107
k'čik-k'čik,	244, 248	ker-ker,	107
kckc(al),	111	kərker(əl),	107
kčkč(al),	111	kerker(il),	107
kčkč(al),	119	k'erk'er(vel),	243
k'čk'č(al),	39, 248	k'erk'er(vil),	243
kçkç(əl),	121	k'erk'ert',	243
k'čk'č(əl),	245	keṛoy-keṛoy,	107
k'čk'č(əl),	245	kerpakerp,	107
kçkçuk,	121	kerp-kerp,	107
kckuc,	119	kerps i kerps,	107
kçmç(əl),	121	kerps kerps,	107
k'čp'č(al),	248	kəṛt'-kəṛt',	109
kəçhakeç,	108	kēs ar kēs,	108
kəç-ha-kəç,	119	kēs i kēs,	108
kēcin kēcin (anel/tal),	104	kēs u kēs,	108
k'ek'(əl),	244	kēskēs,	108
kəkə-məkə,	108	kēs-kēs,	108
kekis,	109	k'əs-k'əs,	244
keṭ i keṭ,	107	k'əš-k'əš,	244
k'et k'et(vel),	243	kēškēš(əl),	108
keṭi kaṭ,	107	kēskēsi,	108
keṭkeṭ,	107	kēsvakēs,	108
k'əṭt'k'əṭt',	244	kēsve-kēs,	108
kenay-kenay,	107	kēt ar kēt,	108

k'apk'ap,	242	kaɪt' -kuɪt' ,	105
kapkap(el),	104	k'aruk'and,	242
kap'kap'(el),	106	kaɪul -kuɪul,	105
kapkp(el),	104	k'ašek'aš,	242
kar u karkat,	106	k'ašek'aš,	242
karč i karčoy,	106	kasē -kusē(asuas),	15
k'ar-čar(anel),	243	k'ašik'aš,	242
karč-karč,	106	kas-kanač,	105
k'arēk'ar,	243	kas-kapoyt,	105
karg u kanon,	105	kas-karmir,	105
kargap' ,	34	k'ašk'aš,	242
karg-kanon,	105	k'ašk'aš(el),	242
karg-karg,	105	k'ašk'š(el),	242
karkač,	106	k'at -k'at,	101
karkaĭ,	106	katak-katak,	105
karkar,	106	kat'il ar kat'il,	101
kaɪkaɪ,	106	kat'il-kat'il,	101
kaɪkaɪ(anel),	105	kat'kat'(el),	101
karkar(el),	106	kat'kt'(el),	101
kar-karkat,	106	kat'kuɪt' ,	101
k'ark'arot,	243	kax-kax,	101
k'ark'arut,	243	kaxkax(el),	101
karkrəl,	106	kaxkaxapur,	102
kaɪkuɪt' ,	105	kaxkx (el),	101
k'aršē-k'arš,	242	kaycin kaycin (anel/tal),	104
k'aršk'arš,	242	kay-čkay,	104
k'aršk'arš(el),	242	k'ayk'ay(el),	241

K		kał i kał,	103
k' usi-k'usi,	244	kał i kałs,	103
kaç ev mnaç,	106	kal u kap,	101
kaç mnaç,	106	kal(el),	101
kaç u kam,	106	kalal,	101
kaç u kum,	106	kałal,	103
kaç(u)mnaç,	106	kałin-kałin tal,	103
k'acuk'uc,	241	k'alk'al,	241
k'ah k'ah,	241	kalkal(el),	101
k'aļ k'aļ,	242	kalkl(el),	101
k'aļak'aļ,	242	kał-nikał,	103
k'ak' u teg,	243	kałs i kałs,	103
k'ak'a,	243	kamaç-kamaç,	103
kakaç,	102	k'am-k'ak',	241
kakaļ,	102	k'amk'am,	241
kakal,	102	kanaç-kakaç,	104
kakan,	102	k'andk'and(el),	241
kakao,	103	k'andk'nd (el),	241
k'ak'ar,	243	k'andk'und,	242
kakaš,	102	kang u hang,	104
kakavik,	103	k'ani' k'ani',	242
kakavil,	103	kanjik-manjik,	104
kakay,	102	kan-kan,	104
kakaz,	102	kap u kškuř,	104
kakulik-kakulik,	103	kap u kup,	105
kał end kałs,	103	kap(el),	101
		k'apapa,	242

jeŕk' u otk'(ənknel),	133	jvik-jvik,	135
jeŕk' u otk'(linel),	133		
jeŕk' u otk'ə havak'əl,	134		
jeŕk' u otk'ə kapel,	134	Jaŕfax(el),	197
jeŕk' u otk'ə tesnel,	134	Jan Jan,	197
jeŕk' u otk'ə xaməl,	133	Jardŕurd,	197
jeŕk'ě jeŕk',	133	Jaŕjar,	197
jeŕk'ič otk'ič ənknel,	134	Jaŕjaŕ,	197
jeŕk'ic jeŕk',	133	Jaŕ-Jaŕ,	138
jeŕk'ič otk'ič gnal,	134	JaxJax,	197
jeŕk'in otk'in anel,	134	JaxJax(el),	197
jeŕk'-jeŕk',	134	JěJě,	197
jeŕk'ov otk'ov,	134	JəŕJəŕ,	197
jeŕm i jeŕm,	133	JermaJerma,	197
jeŕmě jeŕe,	133	JilJilot,	198
jeŕov-otov,	134	JbJtb(al),	198
jevajev,	134	JŕJ(al),	198
jevarjev,	134	JŕJb(el),	198
jgig(el),	133	JoJđ,	198
jibđ-jibđ,	134	Jok-Jok,	198
jigijig,	134	JŕJrik,	199
jigjig,	135	JŕJruk,	199
jigđ-jigđ,	134	JuJu,	198
jiun-jun,	135	JuJulu,	198
jiun-mun,	135	Jup'-Jur,	198
jog-jog,	135	JuxJax,	198
ju-ju(xaŕal),	135	JuxtJuxt,	198

J

hin-hin,	128	hov-cov,	130
hinuk-minuk,	128	hovik-movik,	130
hiv hiv,	130	hoyl i hoyl,	129
hlhl(al),	128	hpart-hpart,	131
hlhl(el),	128	hrahrl(el),	126
hlul-blul,	128	hřanř-hřanř,	131
hlun-hlun,	129	hrčhrčuk,	132
hnhnal,	129	hrčřuk,	132
hnik-hnik(linel),	129	hrėnk-hrėnk,	131
hohos,	129	hřřř(al),	131
holhol,	129	hřř-břř,	131
holô-holô,	129	huř huř ,	130
hongur-hongur,	129	hučki-hučki (anel),	131
hôngur-hôngur,	132	hulhuli (xařačnel),	130
honkuř-honkuř,	129	hulul-hulul (berel),	130
honk'ur-honk'ur,	129	hum-hum,	130
hopop,	162	hunk' u bunk',	130
hoř-hoř(anel),	129	hup ař hup,	131
horot-morot,	88	hup end hup,	131
hôrot-môrot,	132	hurhur(al),	131
hoř-hoř,	251	huri-p'eri,	131
hoshos(el),	130	huřřhuřřtik,	130
hosos,	129		
hot-cot,	130		
hothot(el),	130	i bačē i bač,	24
hotot(al),	130	i kerps kerps,	107
hotot(el),	130	i spař i spař,	205

hast-hast,	125	hehec(el),	127
haťat'ay,	122	hekek(al),	127
haťat'ay(tal),	122	hekhek(al),	127
hatēhat,	125	helel,	127
hat-hat,	125	helhel,	127
hatik-hatik,	125	hehelel,	127
hatik-matik,	125	heru-heru,	127
havak'-tēlak'(anel),	126	heviç heru,	127
hav-čav,	126	het ənd het,	49, 128
hav-čiv,	126	hetē hetin,	128
hayhay,	123	hetē-hetē,	127
hay-hay,	123	hetēn-hetēn,	127
hay-haỹ,	123	het'et'(al),	126
hayhoy(al),	124	hetev-araĵ,	49
hay-huč,	124	hetev-hetev,	127
hay-huĵ,	124	het-het,	127
hayil-mayil,	124	het'het'(al),	126
hayťayť(el),	123	hethetun,	128
hayťhayť(el),	123	het-lel,	49
hazark' hazaraç,	122	hetn u hetē,	127
hazaz,	122	hetzhetē,	49, 128
hazhaz(al),	122	hev i hev,	128
haziv haz,	122	hevhev(al),	128
haziv haziv,	122	hevihev,	128
hazmaz(al),	122	hēy-hēy,	124
hazmz(al),	122	hin u min,	128
hecec(el),	127	hin-cin,	128

gund-gund,	39	hał k'an zhał,	123
gundsgunds,	39	hal u maš,	122
gundukcik,	39	halt'-halt',	161
gurgur,	39	halvahal,	122
gur-gur,	39	halvēhal,	122
guř-gur,	39	hamet-hamet,	123
gurgur(al)(el),	39	hamov-hamov,	123
guz-guz,	38	hamov-hotov,	123
gvgv(al),	40	hamov-kamov,	123
gzgz(el),	35	handart-handart,	124
gzon-gzon,	35	handartik-handar-tik,	124
gzz(el),	35	hangəhung,	124
		hangoyç i hangoyçē (p'ax-čel),	124
		hanguhung,	124
		ha'pap'(el),	126
		hap'ap'ay,	126
		hap'hap'(el),	126
		harac-varac,	125
		haray-hngoç,	125
		haray-hroç,	125
		haray-huray,	124
		harç (u, ev)p'orj,	126
		harçap'orj,	126
		harhar,	125
		harhar(əl),	125, 126
		harhr(əl),	125
		haruk'-baruk',	126
H			
ha'brē-de'brē,	121		
ha'y-huy,	124		
ha'-ha'-ha',	123		
haç u t'aç,	126		
haç-t'aç,	126		
hagag,	121		
ha-ha,	121		
haĵi haĵi(anel),	124		
haĵmaĵ(əl),	125		
haĵmĵ(əl),	125		
hak hak,	122		
hakak,	122		
hakal-hakal (gçel),	122		

gišagēš,	35	goli-goli,	37
gišer u çerek,	35	gorc ar gorcov,	38
gišer-çerek,	35	gorc ənd gorcov,	38
gišeri-gišeri,	35	gorc-morc,	38
giž-giž,	35	gorgoral,	37
gldor-gldor,	36	gorum-goçum,	38
gldor-mldor,	36	goynagoyñ,	37
glgel,	36	goyn-goyn,	37
glgil,	36	gr(el),	39
glgit,	36	grgr(al),	119
glgl,	36	grgr(al),	39
glgt (al),	36	grgr(el),	40
glglal,	36	gimr(al),	39
glglik,	36	groç(u)broc,	40
glir-glir,	36	gip(el),	39
glor-glor,	36	gub-gub,	38
glor-mlor,	36	guguk,	38
gltor-gltor,	36	gugu(r)el),	38
glux-glxi (dnel,tal),	36	guguz,	38
gnal-gal,	37	guinzguin,	37
goçgoç(al),	37	gulul,	38
gogol,	37	gunagoyñ,	37
gogoš,	37	gunagunak,	37
got i got,	37	gunak-gunak,	37
golgluk,	37	gunaks-gunaks,	37
gotgoti,	37	gund ar gund,	39
golgoluk,	37	gundagund,	39

əndost-əndost,	55
ənker zənker,	55
ənker-mən-ker,	55
əntir-əntir,	56
əri-bri (çharçnel),	56
əst k'ayl k'ayl,	241
əst sakav-sakav,	199

F

falan-filan,	233
falan-fstan,	233
fiflun,	252
fifr(al),	252
fifr(al),	252
fifrik,	253
fšer-fšer,	252
fsfəs,	253
fsfs(al),	253
fšfš(al),	252
fsfsik,	253
fsfst(al),	253
fsfsuk,	253
fsfsuk',	253
ft'ft'(al),	252
fufu,	252

G

gagat',	3
gagat'n,	33
gagaz (anel),	33
galal-galal (gal),	33
galar-galar (linel),	33
galtəndgalti,	33
gam k'an zgam,	34
gamagam,	33
gamu gamu,	34
gap'-gap',	34
gar-gap,	34
gayl gayl (anel),	34
gayt' i gayt',	34
gazaz(el),	33
gazaz(vel),	33
gğgğ(al),	39
geḷ-geḷ,	34
gəlgəl,	36
ger(el)-gerp'(el),	34
gerik-ërik lin(el),	34
gēšagēš,	35
gēš-gēš,	35
gic-gic,	35
gilgil,	36
girk u coç,	36

dɫɫɫɫɫɫɫɫɫɫɫɫ,	44	dudumn,	46
dmbdmb(al),	44, 47	dudun k'ɔl,	46
dmp'dmp'(al),	44	duduş,	46
dndn(al),	45	duldul,	45
dngdng(al),	44, 47	dundun(al),	46
dodoł,	45	dup'-dur,	46
dodoř,	45	duř-draçi,	46
dodoş,	45	duř-drkiç,	46
dôdôş,	45	dxdxk(al),	44
dokdok,	45	dxkdxk(al),	44
doldɫ(al),	45		
doldoç,	45		E
doldoĵ,	45	ear ear,	47
doldoł,	45	eaylay-eaylay ē,	47
doldoł(al),	45	el ev ēĵ,	47
dolol,	45	el ev ēĵk,	47
dondoł,	45	el u mut,	47
đrdt(al),	46	ełac-çetac,	48
drē-drē,	47	ēlac-çēlac,	48
đri đri (acel),(berel),	46	ełc zetc,	48
đrik đrik (xałaçnel),	46	elevēĵ,	47
drmbdrmb(al),	47	elevel,	47
đmē duř,	46	elevmutk',	47
drngdrng(al),	47	ēli ēli,	54
drsē i durs,	47	ēliēli,	54
duduk,	45	ełin-dełin,	48
dudul,	45	elk' ev mutk',	47, 48

daɫdaɫ,	40	dədəç(əl),	43
daɫdaɫ(əl),	40	dədənç(əl),	43
daɫdɫ(əl),	40	dəl u dɛɫrank',	43
dandaç,	41	dəl u dir,	43
dandaɫ,	40	dəl u duɫ,	43
dandaɫ-dandaɫ,	41	dəl u dur,	43
dandaɫ-mandaɫ,	41	dɛɫ(u)darman,	43
dandan,	41	dɛɫndɛɫ,	42
dandanak,	41	dēm aɪr dēm,	43
dap'dap'ay,	42	dēm dimaç,	43
dar u dadar,	42	dēm ənd dēm,	43
dar u p'os,	42	dēm i dēm,	43
dardar,	42	dēm u dēm,	43
darē dar,	42	dēma,	43
dariv ev dariv,	42	dēp ev dēp,	43
dariv-dariv,	42	dēp u dēp,	43
darjadarj,	42	dɛɪr ənd dɛɪr,	43
daɪn-daɪn,	41	dɛɪradeɪr,	43
daruç i dars,	42	dēs u dēn,	43
darup'os,	42	dēz aɪr dēz,	43
daš-daši,	41	dēzadēz,	43
dastay-dastay,	41	dgəl-dgəl,	42
datark-datark(durs tal),	41	dima dēm,	43
datark-matark (durs tal),	41	dimaçē dimaç,	43
daylayl(əl),	40	dindini (xalaçnel),	44
dayldayl(əl),	40	dizadēz,	43
dədəç(əl),	43	dɫɫɫ(əl),	44

čp'čp'(al),	184	črt'i-virti,	183
cpcpoc,	99	črt'-p'rt,	183
čp'i-čp'i,	182	črt'-p'rt'oç,	183
čprčpar(anel),	184	črvr(al),	183
črčər,	148	črxkčrxk(al),	183
črčr(al),	148	čstčst(al),	148
črčr(al),	148	čstik-pztik,	148
črčr(al),	183	čtčət,	141
črčr(al),	183	čtčt(al),	141, 149
crcroç,	100	čt'čt'ik,	180
črčruk,	148	čt'čt'oç,	180
crcrv(el),	100	čtes-čtes,	183
çrex-çrex,	228	čtpt(al),	149
crik-prik,	100	čuçu,	146
cirmî(k)(el),	100	čuçu,	182
cirmîat(el),	100	čuçuk,	146
cirmiv(el),	100	čuçul,	146
črt'-čərt',	183	čuçuł,	147
črt'črt'(al),	149	čuçulapur,	147
črt'črt'(al),	147	čuçułik,	147
crt'ik-birt'ik,	99	cucun(anel),	99
crt'ik-crt'ik,	99	čučup',	147
crtik-mirtik,	100	čučust,	182
crt'ik-mirt'ik,	100	čul-čul,	146
crti-mirti,	100	cul-cul (linel),	98
crti-prti,	100	culi cul(linel),	98
crti-pirti,	100	čumčum,	147

čltər-čltər,	144	čok'i-puki (anel),	183
clung-clung (linel),	97	colcl(al),	228
clvl(al),	97	čoł-čoł,	143
čłvl(al),	144	colcol(al),	228
člxcłxp(al),	143	čołčołak,	146
çmçəm,	228	čololak,	146
čmčm(al),	145	čolol-čolol,	146
čmčm(al),	181	čop'-čop',	182
čmčm(el),	179	čopčop(el),	146
cmcman,	98	čop'-čor,	182
čmčmi(tal),	181	čop'in - čop'in,	182
čmpəl-čmpəl,	145	čorčop',	147
çnçən,	228	čorčop'- čorčop' kaxv(el),	146
cncn(al),	98	corcor,	98
cngcng(al),	98	čorčor,	146
čnkčnk(al),	145	čor-čor,	182
čnkəl-mənkəl,	145	čorčor(al),	146
čočô,	182	čorčor(nal),	182
čôčô,	184	čorčorap'(el),	146
cocol,	98	čorčr(al),	146
čočon,	182	čorčr(nal),	182
čôčônak,	149	čorot-borot,	182
cocor,	98	čot-čot,	145
čočoš,	182	čot-čot(gal),	145
čok'čk'oy,	183	čp'čəp',	184
čok'ečok',	183	cp'cp'(al),	101
čok'ēčok',	183	čpčp(al),	143, 147

cip-cip,	96	ckəl-ckəl,	97
čipi-čipi(anel),	143	čkəř-čkəř,	144
çir ənd cir,	227	clan-clan (anel),	98
çir u çan,	227	clang-clang,	96
ciran-ciran,	96	člčəl,	143
çiruçan,	227	člčəl,	144
čit u bit(linel),	142	clcl(al),	97
cit-cit,	96	clcl(al),	98
citik-mitik,	96	člčl(al),	143
çit'i-p'it'i,	227	člčl(al),	144
citô-baba,	96	člčl(al),	180
čiuł-čiuł,	143	člčl(el),	144
čiułsčiułs (baža-neal),	143	clclam (tal),	98
ciun-ciun(anel),	99	člčlik,	181
civan-civan(əllal),	97	clclk(el),	98
civ-civ,	96	člčlkən,	145
čiv-čiv,	143	člčlot,	181
čiv-čiv(anel),	143	člčlp(al),	181
civcivn(cvcvn),	97	člčlit'(al),	180
čiž (u) piž,	142	člčluk,	181
čiž (u) biž,	142	člik-člik,	144
čiž (u) miž,	142	člik-člik(linel),	228
čkčək,	149	člk'člk'anal,	145
čkčk(al),	144	člk'člk'notel,	145
ckck(el),	97	člmpčlmp(al),	180
čkčk(el),	144	clp'clp'(al),	97
čkčkô,	184	člit'člit'an,	180

çetaçet,	227	çerek-gişer,	35
čelan-čelan,	140	čəvčəv(al),	148
çet-çet,	227	cəp'-cəp'-cəp',	95
četčet(el),	140	cəvik-cəvik,	95
četčl(el),	140	čexčex(el),	140
çeteçet,	227	çiç-çiç,	228
çetē-çet,	227	cici,	96
čələx-čələx,	143	čiči,	142
çetiç-çet,	227	çiçi,	180
çetiç-çetiç,	227	cicik,	96
čelk'-čelk',	140	čičik tal,	142
čelk'or-čelk'or,	140	čičil,	142
čəlt-čəlt,	141	čiči-mama,	142
çetuçet,	227	çiçimama,	180
čem u čem,	179	čiči-mini,	143
čem u čum,	179	čičini (berel),	142
cəm-cəm,	93	čiči-piçi,	143
čemčem(el),	179	čign i čign,	141
čemçm(el),	179	cik-cik,	96
čep i čəpoy,	140	cik-cik(anel),	96
čep zčepi,	140	čikvik,	142
cep'-cep',	95	cik-vik(anel),	96
cəp'-cəp',	95	cil-cil,	95
cep'cep'(el),	95	cil-cil (kançel),	96
čep-čermak,	140	ciling-ciling,	96
cēr u poç (anel),	95	činçin,	180
čer-čermak,	140	činini,	143

čar u čarank',	139	cav-cav,	94
čar u čur,	139	čav-čav,	139
čaračar,	179	čavul-čuvul,	139
čarč(r) tuk',	139	čax u čak',	227
čar-čar,	139	čax u čux,	138
čarčar,	138	čax u čux,	227
čarčar(el),	179	čaxčax,	178
čar-čarak,	139	caxcax(el),	92
čarčarak',	138	čaxčaxut,	138
čarčartuk',	139	čax-čux,	227
čarčartuk',	139	caxcx(el),	92
čarčaruk,	179	čax-max,	227
čarčrk(el),	139	cayr i cayr,	93
čarčruk,	179	cayrē cayr,	93
čarik-čarik,	179	cayriv -cayriv,	93
čartar-čartar,	139	čččč(el),	147
čart'-čurt',	138	čči,	142
čart'-čurt',	179	čē čē,	179
čat'ar-čat'ar,	137	cec(el)-cec(el),	94
čat'čat',	177	cecē-cecē,	94
čat'-čat',	177	čečekeal,	140
čat'-čut',	177	čečex(el),	140
čat'ər-čat'ər,	137	cec-p'et,	94
čat'ik-čat'ik(gal),	137	ček' u ček',	179
čat'-mat',	137	cek'acur,	95
čat'-p'at',	178	cek'cek'(el),	95
čat'-p'ut',	178	čekčekealk',	140

bzz(al),	25	calcl(el),	92
		calcul,	92
C		calē cal,	91
čačakal,	178	calēcal,	91
cacan,	92	čalik-malik,	178
cacan(el)(il),	92	camacuir,	93
čačanak,	178	cam-cam,	93
čačanč,	138	camcam(el),	93
čačarum,	179	čamčam(el),	178
čačay,	138	camcm(el),	93
čačay,	178	čamčm(el),	178
cagacag,	91	čan ev čir,	227
cak u çeł,	93	cancał,	93
čak' u čriv,	227	čančan,	178
cak u cuk,	93	čan-čax,	227
čakat air čakat,	138	čančax,	178
cak-cak,	92	čankčank(el),	138
čak'-čak',	139	canôt' ancanôt',	94
cakcak(el),	92	canr u t'et'ev(anel),	94
cakck(el),	92	canr-canr(mec),	94
cak-cuk,	93	cap'cap',	94
cakē cak(paxč(el),	92	cap'-cap',	94
cakuk-cakuk(gal),	92	cap'cap'(el),	94
cal i cal,	91	čap'čap'(el),	179
čalak'-malak',	137	čap'čp'(el),	179
cal-cal,	91	cap'in-cap'in,	94
calcal(el),	92	cap'ul-cap'ul,	94

bobolon,	29	brbrd(el),	32
boboloz,	29	bīrbīt'al,	32
bobox,	29	brdbrd(al),	32
boboz,	29	brdbrd(el),	33
bohboh(el),	30	bīnel-bīnel,	32
bohbox(el),	30	bīnolač-čbīnolač,	32
bokbok,	30	bīt'bīt'(al),	32
bokok,	30	bīt'bīt'(el),	32
boľboľ,	30	bšṭbšṭor(el),	28
bol-bol,	29	buan-buna,	31
boľboľ,	30	bubu,	31, 193
bôľ-bôľ,	29	bubuk,	31
boľoľ,	30	bubul,	31
bolor-bolor,	30	bubuš,	31, 194, 238
bolor-molor,	30	bučuč,	31
bořboř(al),	30	buk' u boran,	32
bořbř(al),	30	bulbul,	27
bot'bot'(el),	29	buldi-buldi (anel),	31
bot'bt'(el),	29	buli-buli (anel),	31
bôt'bt'(el),	29	bulul,	31
botot,	31	buř-buř,	31
boy-bôs,	30	bxbox,	27
boy-busat',	30	bxbx(al),	27
božož,	29	bzbz(al),	25
bôžôž,	29	bzbz(el),	25
bīrbīral,	32	bzik-bzik,	25
brbrd(al),	32	bžož,	29

barak-barak,	23	bər-bər,	26
barak-marak,	23	bēt-bēt (brdel),	26
barbaĵ(el),	23	bibi,	26
barbar,	23	bibil,	26
barbar(el),	23	bilbil (anel),	26
barbarakan,	23	bili-bili (anel),	26
barbaros,	24	biz-biz,	26
bard-bard,	24	blbl(al),	26, 27
barebar,	24	bl̥bl̥(al),	28
barebaroy,	24	blbl(el),	27
barev-astcu barin,	24	blblac,	27
bari-bari,	24	blblak,	27
barjrabarj,	24	blblik,	27
barjraberj,	24	bl̥bl̥k(al),	28
barjr-barjr,	24	blblk(el),	27
barjrberj,	24	blblkac,	27
batbat,	23	blbul,	27
baxbax(el),	20	bl̥t̥'bl̥t̥' (al),	27
bažan-bažan,	21	bnbn(al),	28
bazbaz,	187	bndbndor(el),	28
bažin-bažin,	21	bndmndor (el),	28
bekbek,	25	bnē i bun,	28
bekbek(el),	25	bobo,	28
bəl-bəl,	28	bobočak,	29
beran i beran,	25	bobol,	28
beranēberan,	25	boboł,	29
beran-meran,	25	bobol-bôbôł,	29

arucax,	14	avur-m'avur,	19
aruk-p'aruk,	14	ax u ax,	3
arumer (linel),	15	ax u vax,	3
arun-garunk',	18	ax u viš,	3
aržam-taržam,	14	ax-ax,	3
aržum-çaržum,	17	axaxia,	3
asdi-andi,	15	axt u baxt,	4
asē-kôsē,	15	ay-a'y,	9
ases-çases,	14	a'y-ay,	9
asil-basil,	15	ayc-ayc,	10
asti (ev) anti,	15	ayc-ayc(linel),	10
astičan ar astičan,	15	aygon-aygon,	9
astvac astvac(anel),	15	aygoy-aygoy,	9
asulis,	15	aygoyn-aygoyn,	9
atam-atam,	16	ay-ha'y,	9
atam-atami (tal),	16	a'y-hay,	9
ati-toti,	16, 223	ayin-ôyin,	9
avał-avał,	15, 18	ayl ar aylov,	9
aval-t'aval,	18	ayl ənd ayl,	9
avan-çavan,	18	ayl ənd ayloy,	9
avat-çavat,	18, 19	ayl ev ayl,	9
aveli ev aveli,	15	ayl ev ayl (el),	10
aveli u aveli,	15	ayl-ayl,	9
avel-pakas,	16	aylayl(el),	10
avel-pakas(durs tal),	19	aylaylak,	10
avē-šuē,	19	ayl-ayloy,	9
avôt-çavôt,	19	aylayluk,	10

ank-mank,	11	araĵ u araĵ,	14
ank-tnank,	11	araĵ-araĵ,	14
anoyš-anoyš,	11	arāk-čarak,	13
antēr-antirakan,	12	arāk-parāk,	13
anuš-anuš,	11	arāk-zarak,	13
anuš-kultuš,	12	aram-taram,	16
anuš-manuš,	11	aranjin-aranjin,	13
apał-čapał,	6, 13	aran-šaran,	16
ap'al-tap'al,	19	aran-taran,	16
ap'ap'ay,	19	arar,	17
ap'ar,	21	ararac-ašxarh,	17
ap'ełčp'eł,	19	arar-ašxarh,	17
ap'eł-čp'eł,	19	araroč-ašxarh,	17
ap'ik-xup'ik(linel),	19	ara-t'ara,	16
ap'ik-yap'ik,	20	arāt-arāt,	14
aprim-mernim,	13	aravel k'an zaravel,	14
ap'rum-ap'rum,	20	arcarc(el),	17
ap'so's-ap'so's,	20	arduzard,	17
apuř-čupuř,	13	arev-aregak,	17
apuř-čupuř,	13	arev-barev,	17
apuš-apuš,	13	ärevtur,	14
ap'uxup',	19	arjak-arjak,	17
ar ev tur,	14	arjak-hamarjak,	17
ar i p'ok'r p'ok'r,	239	ark'ov-p'ark'ov,	14
ar p'ok'r p'ok'r,	239	arôk'-p'arôk',	14
ar sakav-sakav,	199	arovi-krovi,	14
arag-arag,	16	artak'ust artak's,	18

alat-palat,	5	alxamatx,	7
alavat(el),	6	am əst amē,	8
atbatbuk,	6	am yam (aṛnel),	8
albik-albik,	3	am yamē,	8
atbtbuk,	6	am zami zkni,	8
aṭel-maṭel,	6	aman-čaman,	8
ali-aṭ,	6	ambaṭ-zambaṭ,	8
ali-ati,	6	amēn-amēn(aseṃ jez),	8
alik'-alik',	3	ami ami,	8
ali-leti,	7	amis aṛ amis,	9
aṭjaṭj,	7	amis-amis,	9
aṭjamuṭj,	7	ampuṣamp,	9
aṭjumaṭj,	7	amp-zamp,	9
atkatk,	7	amrapind,	9
atk'at-utk'ut,	8	amsē amis,	9
aṭlor-tṭlor,	7	amsoy-amsoy,	9
aṭlunj-baṭlunj,	7	ananas,	11
alnis-balnis,	3	ananax,	11
aloç-galoc,	3	anban-anban,	11
aloç-galoç(linel),	3	anç ev anç(s)(aṛnel),	12
atkat,	7	ançac-gnaçac,	12
atkatın,	7	ançudarj,	12
atamut,	7	ançuk-morçuk,	12
atukeṭ,	7	and u andastan,	11
atumaṭ,	7	andam-andam,	11
aṭuhaç,	7	andēn ev and,	11
aluk-maluk,	3	ank u tñank,	11

Index

A

abar,	21	ahahor(el)-zahahor(el),	5
ač(el)-tč(el),	8	aĭ-jax,	13
acac,	4	aĭoĭ-maĭoĭ,	8
acac-gçac,	4	aĭujax,	13
acac-macac,	4	ak'alał,	1
açalik-maçalik,	18	ak'an-çak'an,	20
ačič-pačič,	8	akas-makas,	4
ačk' u unk',	12	aklê-tiuklê,	4
ačk'-ačk',	12	aklêz-pklêz,	4
ačk'ov -unk'ov,	12	akran akrin(čgal),	5
ačk'-unk',	12	ał ev haç,	7
acmc(el),	4	ał u hak',	7
ačuč -pačuč,	8	ałaçank'-pała-tank',	5
ačuč-mačuč,	8	ałaç-pałał,	5
adad,	1	alak-balak,	2
adamapupuz (tesnel),	1	ałał,	5
agah-agah,	1	ałałak,	5
agałał,	1	ałałanč,	6
ah ənd ah,	5	alaloç-t'alaloç,	2
ah u doł,	5	alaloç-t'alaloç (anel),	2
ah u mah,	5	alaloç,	2
ah u sarsap',	5	alan u t'alan,	2
ah u zar,	5	alan-t'alan,	2
ahahar-zahahar,	5	ałap-čalał,	6, 13
		alaš-kalaš,	3
		alaš-malaš,	3
		ałat-ałat(lal),	6

+ՖՌՖՐԻԿ

Ֆռռիկ, րիկ:

[+ fr̥rik]

ف: فر فره.

Mal.IV,629

+ՖՍՖԸՍ/ՖՍՖՍԻԿ

Կասկածամիտ, շատ բծախնդիր,
ամեն բան պրպտող:

[+ fsfəs/fsfsik]

ف: شکاک، بسیار وسواسی و کاوشگر و سختگیر.

Mal.IV,630

+ՖՍՖՍԱԼ

Կր. ֆսալ-ի և ֆսսալ-ի

Քթով շնչելիս ֆը՝ս-ֆը՝ս ձայն
հանել:

[+ fsfs(al)]

تكر. [fs(al)] یا [fss(al)]

ف: صدایی که هنگام تنفس از مجرای بینی
شنیده شود.

Mal.IV,630

+ՖՍՖՍՈՒԿ

(Կատակ.) Պապիրոս:

[+ fsfsuk]

ف: (شوخ.) سیگار.

Mal.IV,630

+ՖՍՖՍՈՒՔ

Հանդարտ շնչառութեան ձայն:

[+ fsfsukʻ]

ف: فِس فِس، صدای آرام تنفس.

Mal.IV,630

+ՖՍՖՍՍԱԼ

Բեռան տակ ճնշել:

[+ fsfst(al)]

ف: زیر بار سنگین تحت فشار قرار گرفتن.

Mal.IV,630

ՕՐՕՐԵԼ

Կր. օրել-ի

Օրօրոցը տար ու բերել՝ երեխայից
քնեցնելու համար:

[ôrôr(el)]

تکر. [ôr(el)]

ف: جنابندن گهواره برای خواب کردن کودک.

Mal.IV,621

+ՕՐՕՐ-ՇՈՐՈՐ

Նազալով, նազանմ:

[+ ôrôr-šoror]

ف: خرامان خرامان، خرامیدن، با ناز راه رفتن، با
ناز حرکت کردن.

Mal.IV,621

ՕՐՕՐՈՑ

Որրան, օրոցիք:

[ôrôroc]

ف: گهواره.

Mal.IV,621

+ՕՐՕՐԱ/ՕՐՕՐԲ

ՕՐ-օՐ երգը:

[+ ôrôrs/ô ôrôrk']

ف: لا لای.

Mal.IV,621

Ֆ

+ՖԻՖԻԱԼ

Ֆուզունիցի սիրտը տրոփել:

[+ ft'ft'(al)]

ف: تاپ تاپ، گُرپ گُرپ قلب در اثر هیجان.

Mal.IV,624

+ՖԼՖԼՈՒՆ

ՃԼԼուն, ժպտուն:

[+ flflun]

ف: خندان، با لبخند.

Mal.IV,627

+ՖՇՇԻ-ՖՇՇԻ

=ՄՇԻԿ-ՄՇԻԿ

Քթից հանդարտ շունչ քաշելով:

[+ fšer-fšer]

= [mšik-mšik]

ف: فس فس (صدای تنفس از بینی).

Mal.IV,627

ՖՇՖՇԱԼ

Կր. ֆշալ-ի կամ ֆշալ-ի

Օձի շշելը, ջրի ֆշալով պոռթկալը:

[fšfš(al)]

تکر. [fšš(al)] یا [fš(al)]

ف: صدای جهیدن آب موقع ریختن ناگهانی،

صدای فش فش مار.

+ՖՈՒՖՈՒ

=ՓՈՒՓՈՒ

(Մանկ.) Ուտելիք, կերակուր:

[+ fufu]

= [p'up'u]

ف: غذای کودک(کود).

Mal.IV,629

ՖԻՖԻԱԼ/ՖՐՖՐԱԼ

Կր. ֆուալ-ի

Շարունակ ինքը իր վարյ պտոյտ
գալ:

[frfr(al)/frfr(al)]

تکر. [fr(al)]

ف: دائماً دور خود چرخیدن.

Mal.IV,629,631

1. Երդման բանաձև: 2. Այդ, այսպես, անշուշտ:
[əðn ev ðn]

ف: ۱. اصطلاحی برای قسم خوردن به معنی باشد که... بادا... ۲. بله، این چنین، به راستی، حتماً.

Ach.IV,614
Grab.II,1028
Mal.IV,608

① ㊀㊀㊀㊀/㊀㊀㊀㊀/㊀㊀㊀㊀㊀㊀㊀

Պատառ-պատառ, կտոր-կտոր:

① [əðš-ðš/yðš-yðš/hoš-hoš]

ف: تیکه تیکه، تیکه پاره، لت و پار، پاره پاره، پوره، چیر واجر...

Grab.II,1028
Mal.IV,609.III,423

② + ㊀㊀㊀㊀㊀㊀

Ծունը կանչելու ձայնարկությունը:

② [+ð˘š-ð˘š]

ف: (صو.) صوتی برای صدا زدن (فراخواندن) سگ.

① + ㊀㊀㊀㊀㊀

Մի տեսակ բոյս սպիտակ ծաղիկ-ներով:

Լատ. Matricaria chamomila .y

① [+ðšðš]

ف: (گیا.) نوعی گیاه با گل های سفید.

㊀㊀㊀㊀㊀

Մանկական խաղ:

㊀ [ðšðš]

ف: نوعی بازی کودکانه.

Mal.IV,609

• ㊀㊀㊀㊀㊀㊀

Ոչխարի թիակի ոսկոր, որով հմայություն են անում:

[•ðšðšik]

ف: استخوان کف گوسفند که در سحر و جادو از آن استفاده می شود.

Mal.IV,609

ՕՐ ԱՌՈՒՐ/ՕՐ ԸՍՏ ՕՐԷ/ՕՐ
ՔԱՆ ԶՕՐ/ՕՐ ՕՐԻ ՎՐԱՅ

[ðr avur/ðr əst ðrē/ðr k'an zðr/
ðr ðri vray]

ف: روز به روز، روزانه، هر روز بیش از روز قبل.

Mal.IV,612

ՕՐ ԸՆԴ ՕՐ

Ամեն օր, երբեմն երբեմն:

[ðr ənd ðr]

ف: هر روز، گاه گاه، گاه به گاه، گاه گداری، گاهی گداری، گه گداری.

ՕՐ ԸՆԴ ՕՐ

Օր ընդ մէջ:

[ðr ənd ðrn]

ف: یک روز در میان.

ՕՐ Ի ՅՕՐ/ՕՐ ՅՕՐԷ/ՕՐԵՑ ՕՐ

Օրեց օր, օրից օր, մի օրից միւս օրը,
օր օրի վրայ, հետզհետեւ, աստիճա-
նաբար:

[ðr i yðr/ ðr yðrē/ðrēc ðr]

ف: از روزی به روز دیگر، روز به روز، کم کم، یواش یواش، به تدریج.

Ach.IV,616

Grab.II,1030

Mal.IV,612,617

ՕՐՕՐ

Ձայնարկություն, որով քնեցնում են երեխային:

[ðrðr]

ف: لالایی خواندن.

Ach.IV,620

Mal.IV,621

[+ k'rk'ruk]

ف: نرم و لطیف.

Mal.IV,596

+ԶՐԶՐՈՒԿ-ԶՐԶՐՈՒԿ

Փափուկ, անուշ կերպով:

- Զրքրուկ-քրքրուկ խնդալ:

[+ k'rk'ruk-k'rk'ruk]

ف: نرم و شیرین.

Mal.IV,596

+ԶՐԶՐԶԵԼ/ԶՐԶԶԵԼ

Զրքշել, քրքշալ, քրքիշ արձակել,
քրքուալ, րոհուալ:

[+k'rk'ɹʲ(el)/k'rkʲʲ(el)]

ف: قاه قاه، قهقهه، هر (و) هر، کړ (و) کړ (کردن).

Mal.IV,596

+ԶՓԸՌ-ԶՓԸՌ

Կերակրի կամ ջրի եռալով եփելու
ձայնը:

[+ k'p'əɹ-k'p'əɹ]

ف: صدای قُل (و) قُل (آب، غذا).

Mal.IV,596

+ԶՕԹ-ԶՕԹԱԼ

Զօթ-քօթ ձայն րիանել:

[+ k'ðt'-k'ðt'(al)]

ف: تق (و) تق صدا کردن.

Mal.IV,597

+ԶՕՐԶՕՐԱՆ

(Կենդ.) Մի տեսակ փոքր թռչուն:

[+ k'ðrk'ðran]

ف: (جاء.) کور کور، کور کوره، پرندۀ گوشت رُبا.

Mal.IV,598

O

+ՕԹՈՐ-ՓՈԹՈՐ ԳԱԼ/ՕԹՈՐԵԼ-
ՓՈԹՈՐԵԼ/ՕԹՐՏԵԼ-ՓՈԹՐՏԵԼ

Կր. Փոթոթ-ի

Սիրտը այրել խորովել:

[+ ðt'or-p'ot'or(gal)/ðt'ot'(el)-

p'ot'ot'(el)/ðt'rt(el)-p'ot'rt(el)]

تكر. [p'ot'ot']

ف: دل سوختن، دل کباب شدن.

Mal.IV,306

ՕԿԵԼ-ԿՈԿԵԼ

Կր. Կոկել-ի

Ամեն ինչ կարգի բերել, յարդարել:

[ðk(el)-kok(el)]

تكر. [kok(el)]

ف: مرتب و منظم (کردن)، نظم و ترتیب (دادن).

Mal.IV,605

+ՕՂԻԿ-ՕՂԻԿ/ՕՂԱԿ-ՕՂԱԿ/
ՕՂԻԿ-ՄՕՂԻԿ/ՕՈՂԻԿ-ՈՂԻԿ/
ՈՂԻԿ-ՄՈՂԻԿ (ԳԱԼ, ԲԵՐԵԼ)

[+ ðɹik-ðɹik/ðɹak-ðɹak/ðɹik-
mðɹik/ɔofik-otik/ofik-mofik
(gal, berel)]

ف: پیچ پیچ، گرد گرد، پیچ در پیچ، حلقه حلقه.

Mal.IV,607.III,555

ՕՂՈՂԵԼ/ՈՂՈՂԵԼ

Թրքել, տոգորել, լալու՝ մաքրելու
րիամար, ցողել, սղել:

[ðɹotɹ(el)/otɹotɹ(el)]

ف: خيساندن برای پاک کردن و شستن، آب

کشیدن.

Mal.IV,607.III,556

©ՕՆ ԵՒ ՕՆ

1. Մի թեթև այստեղ այնտեղ քսել:

2. Ծարունակ քսել:

[+ k'sms(el)/k'sk's(el)]

تكر. [k's(el)]

ف: ۱. کمی به این طرف و آن طرف مالیدن.

۲. دائماً مالیدن.

Ach.IV,594

Mal.IV,591,592

+RUSԸՌ-ՐUSԸՌ/ՐUSԸՐ-
ՐUSԸՐ

1. Ունենրը քսքսելով: 2. Սլքտալով,
կամաց-կամաց:

[+ k'stər-k'stər/k'stər-k'stər]

ف: ۱. پاهای را روی زمین کشیدن. ۲. یواش

یواش، آرام آرام، و آهسته آهسته (راه رفتن).

Mal.IV,592

+RUSԸԼ

Դանդաղաշարժ:

[+ k'sk'es]

ف: میخ میخ، فیس فیس، فسفسو.

Mal.IV,592

+RԻRԻԱԼ

Սրտի խորքից հեկեկալ:

[+ k'vk'v(al)]

ف: هق (و) هق، از ته دل گریستن.

Mal.IV,592

+RԻԻԿ-ՐԻԻԿ

Բոլորովին քրքրած:

[+ k'rik-k'rik]

ف: چرواچر، تیکه تیکه، پاره پاره، پاره

پوره، لت و پار.

Mal.IV,592

ՔՐՋՈՏ-ՄՐՋՈՏ

Կր. քրջոտ-ի

Քուրջի՝ ցնցոտու նման:

[k'rjot-mrjot]

تكر. [k'rjot]

ف: مندرس و ژنده.

Mal.IV,595

ՔՐՔՐԵԼ

1. Պղպաճած նիթի մասնիկներն
իրարուց հեռացնել, փափկացնել:

2. Մի սուր բանով փորփորել:

3. Քայքայել, մաշել: 4. Գզգզել,

ծւլն-ծւլն անել: 5. (Նման.)

Մանրամասն քննել, հետազոտել,

տնտղել: 6. +Խխտ ծեծել, ջարդ ու

փշուր անել:

[k'rk'r(el)]

ف: ۱. اجزاء ماده سفت شده را از هم جدا کردن،

نرم کردن. ۲. با شیئی تیز چیز یا جایی را حفر

کردن. ۳. کهنه و مندرس کردن. ۴. تیکه تیکه و

لت و پار، پاره پاره و تیکه پاره چرواچر (کردن).

۵. (تشبیه) مو به مو همه چیز را آزمایش کردن،

دقت کردن، پژوهش کردن. ۶. سخت کنک

زدن و خرد و خمیر کردن.

Ach.IV,603

Mal.IV,596

+ՔՐՔՐՄԱՆ/ՔՐՔՐՄՆԻ

Քրքրած:

[+ k'rk'rman/k'rk'rmani]

ف: تیکه تیکه، چرواچر، پاره پاره، تیکه تیکه، پاره

پوره، لت و پار.

Mal.IV,596

+ՔՐՔՐՈՒԿ

Փափուկ, կակող:

ف: تاز اصوات تحيبيي برای صدا کردن خر یا الاغ.
Mal.IV,587

+R0H2H-R0H2H/R0H20H-
R0H20H
Ջայնարկութիւն շներին կանչելու
համար:
[+ k'uçi-k'uçi/k'uçu-k'uçu]
ف: صوت فراخواندن سگ.

Mal.IV,587

+R0H0-00H0
=խենթ ՈՒ ՄԵՆԹ
[+ k'ur'-cur']
=[xent' u ment']
ف: خُل (و) چُل، دَلر دیوانه، خُل خُل، خُل خُل.
Mal.IV,587

+R0H00H-R0H00H/R00-R00-
Էշ կամ ձի կանչելու ձայնը:
[+ k'uru-k'uru/ k'rō-k'rō]
ف: صوت فراخواندن اسب یا الاغ.
Mal.IV,588

+R0H02 ՈՒ ԲՈՒՐ2
Քուրջ, ցնցոտիք:
[+ k'urj u burj]
ف: خرقه، لباس ژنده.
Mal.IV,588

+R0H8H-R0H8H ԱՆԵԼ
1. Ուտերը վեր-վեր շարժել, ցնցել:
2. Մեկին հաճոյանալու համար կեղծ
խոնարհութիւն և յարգանք ցոյց
տալ:
[+ k'uçin-k'uçin (anel)]
ف: ۱. شانه‌ها را بالا انداختن و تکان دادن.

۲. برای خوشایند کسی تعظیم و تکریم چاپلوسانه
کردن.

Mal.IV,588

+R0H-R0H
Մանրացրած կանաչով եփած
ձաձեղ:
[+ k'uk'u]
ف: کوکو (خوراکی).

Mal.IV,588

+R0H-R0H0H4
Տաճկ. kokoroz تر.
Եգիպտացորեն:
[+ k'uk'urik]
ف: ذرت، بلال.

Mal.IV,588

+R0H-R0H0R
Ծծումբ:
[+ k'uk'urt']
ف: (کاذ). گوگرد.
Mal.IV,588

+R0R00/R0-R00/R0-R0L00
Մաշած ցախաւելի ճիպտոնները:
[+ k'ok'oč/k'ōk'ōč/k'ōk'ōloč]
ف: شاخه‌های جاروی مستعمل.
Mal.IV,588

+R0R00-R0R00 ՆՍՏԵԼ/
ԿՈԿՈՐ-ԿՈԿՈՐ ՆՍՏԵԼ
Գուգուռել, հյարարտօրէն նստել:
[+ k'ok'or-k'ok'or(nstel)/kokor
-kokor (nstel)]
ف: با غرور نشستن، باد کرده نشستن.

Mal.IV,588.II,459

ف: تحريك شدن سگ.

Mal.IV,583

ՔՈԼՈՒՄՈԼ/ՔՈԼՈՒՔՈՍ

=ՅԱԽ-ՑՈՒԽ

Կր. Քոլ-ի

Խոլի վառելու համար:

[k'olumol/k'oruk'os]

= [çax-çux]

تکر. [k'ol]

ف: خار و خاشاک, ریزه های هیزم (برای سوزاندن).

Mal.IV,583

ՔՈՍ-ՔՈՍ

Լեթի՝ մարմինը կծելով ծակծակել:

[k'os- k'os]

ف: (بز): نوعی بیماری مانند گری.

Mal.IV,584

ՔՈՎԷ ՔՈՎ/ՔՈՎ ՔՈՎԻ

Իրար մօտ, իրար քով:

[k'ove k'ov/k'ov k'ovi]

ف: نزدیک هم, کنار هم.

Mal.IV,584

ՔՈՐՔՈՐԵԼ/ՔՈՐՔՐԵԼ

Կր. քորել-ի

Ծարուհակ քորել:

[k'ork'or(el)/ k'ork'r(el)]

تکر. [k'or(el)]

ف: خار خار (افتادن), خود را خاراندن.

Ach.IV,589

Mal.IV,585

+ՔՈՒԹՈՒ-ՔՈՒԹՈՒ/ՔՈՒԹԻ-
ՔՈՒԹԻ

Շունը կանչելու ձայն:

[+ k'ut'u-k'ut'u/ k'ut'i-k'ut'i]

ف: صوت فراخواندن سگ.

Mal.IV,586

+ՔՈՒԹ-ՔՈՒԹԱԼ

Քթի տակից դժգոհություն յայտնել:

[+ k'ut'k'ut'(al)]

ف: زیر لب قر / غر زدن, قرقر / غرغر, قروند / غرولند.

Mal.IV,586

ՔՈՒԼԱՅ-ՔՈՒԼԱՅ

=ԲԱՐԴ-ԲԱՐԴ, ԲԱԼԱՆ-ԲԱԼԱՆ,

ՊԱԼԱՆ-ՊԱԼԱՆ, ՊԱԼԱՔ-ՊԱ-

ԼԱՔ

– Քուլայի ձևով բարդ-բարդ. ծուխը քուլա-քուլա բարձրանում էր:

[k'ula-k'ula]

= [bard-bard, balan-balan,

palan-palan, palak'-palak']

ف: روهم روهم بالا رفتن دود.

Mal.IV,586

+ՔՈՒՆ-ՔՈՒՆԱՏԵԼ

Կր. քունել-ի

Յաճախակի մերձաւորել:

[+ k'un k'unat(el)]

تکر. [k'un(el)]

ف: اغلب آمیزش داشتن (زن و مرد).

Ach.IV,592

Mal.IV,587

+ՔՈՒԾԻ-ՔՈՒԾԻ

=ՔՈՒՐՈՒ-ՔՈՒՐՈՒ/ՔՈՒՐ-ՔՈՒՐ

Էշը կանչելու փաղաքշական ձայն:

[+ k'uši- k'uši]

= [k'uru- k'uru/k'řō-k'řō]

ف: ۱. صدای جریان آب ملایم. ۲. خروج بیج، دود یا بخار. ۳. صدایی که از پختن غذا به گوش می رسد. ۴. کِر (و) کِر، هِر (و) هِر، قاه قاه، قَه قَه، قَهقهه.

Mal.IV,577

+ԲԼԲԼԵԼ
Զատամել:
[+ k'lk'(el)]

ف: پیر و فرتوت (شدن).

Mal.IV,577

•ԲԾԲԾԵԼ/+ԲԶԲԶԵԼ
Բզկտել, պատառոտել, (զգեստի մասին):
[•k'čk'č(el)/+ k'čk'č(el)]

ف: تیکه تیکه، پاره پاره، تیکه پاره، پاره پاره (کردن لباس).

Ach.IV,582,597
Grab.II,1007,1013
Mal.IV,577,589

ԲՆԱԾ-ԲՆԱԾ
Բնածի պէս:
[k'nac-k'nac]

ف: خوابِ خواب، مانند آدمی که خواب باشد (با تنبلی و بی حالی).

Mal.IV,578

•ԲՆԹՄՆԹԱԼ/ԲՆԹՓՆԹԱԼ
=ՓՆԹՓՆԹԱԼ
1.Ուտելու ժամանակ քիթ պղուցկը շարժել (կատի մասին): 2.Փնթ- փնթալ:
[•k'nt'mnt'(al)/k'nt'p'nt(al)]
=[p'nt'p'nt'(al)]

ف: ۱. موقع خوردن پوزه را تکان دادن (گره). ۲. قُرُقُر/ غُرْغُر، قُرولند/ غُرولند کردن، زیر لبی حرف زدن.

Ach.IV,583

Mal.IV,579

ԲՈՂԶ-ԲՈՂԶ
Գառները և ուլերը քոզելու ծայնար- կութիւն:
[k'o'z k'o'z]

ف: صدایی برای جا کردن گوسفندان و بره‌ها.

Mal.IV,582

ԲՈԹՈԹ/ԲՕԹՕԹ
1.Արջի ծագ: 2.Ծան լակոտ:
3.(նման.) Փղորիկ գիրուկ երեխայ:
[k'ot'ot'/k'ot'ot']

ف: ۱. توله خرس. ۲. توله سگ. ۳. (تشبیه.) بیجه کوچک چاق.

Mal.IV,582

①+ԲՈԹԲՈԹ
Վայրի մեկոնի Ռունդը:
①[+ k'ot'k'ot']

ف: بذر یا تخم خشخاش وحشی.

②+ԲՈԹԲՈԹ
Զայն, որ լսում է քայլելու ժամանակ, կռուցկը կոշտ տեղի կպշտիս:

②[+ k'ot'k'ot']

ف: صدای قدم‌ها، هنگامی که پاشنه با جای سخت و سفت اصطکاک پیدا می کند.

Mal.IV,582

+ԲՈԼՈԼ
Ծների գղգղելը:
[+ k'olol]

Քա՛ր-քա՛ր ծիծաղել, քրքշել:

[• k'ek'(el)]

ف: قاه قاه، قه قه، قهقهه.

Mal.IV,571

+ՔԼԾ-ՔԼԾ/ՔԻԾ-ՔԻԾ

Ջայնարկութիւն որով վանում են
ճաւերը:

[+ k'əš-k'əš/k'iš-k'iš]

ف: (صو) کیش کیش، کیش کردن، کیش دادن.

Mal.IV,572

+ՔԼՍ-ՔԼՍ/ՔՈՒՍԻ-ՔՈՒՍԻ

Ջայնարկութիւն, որով շանը գոգը-
նում է մէկի կամ ուրիշ շան դէմ:

[+ k'əs-k'əs/k' usi-k'usi]

ف: (صو) از صوتی که برای تحریک سگ

نسبت به کسی یا سگ دیگر به کار می رود

Mal.IV,572,588

+ՔԹԻԿ-ՔԹԻԿ

= ՔԻԶ-ՔԻԶ, ՔԶԻԿ-ՔԶԻԿ,

ԿԱՄԱՑ-ԿԱՄԱՑ

Կամաց-կամաց բայց շարունա-
կաբար:

[+ k'tik-k'tik]

= [k'iç-k'iç, k'çik-k'çik/kamaç

-kamaç]

ف: آهسته آهسته، آرام آرام، یواش یواش، کم کم

ولی ادامه دار.

Mal.IV,573

ՔԻԹ ՈՒ ՄՌՈՒԹ

= ՔԻԹ ՈՒ ԲԵՐԱՆ, ՔԻԹ ՈՒ

ՊՌՈԾ

[k'it' u mrut']

= [k'it' u beran, k'it' u proš]

ف: ۱. لک و لوجه، لب و لوجه، دک و دماغ، لب

و لینج، چک و چونه، پک و پوز، چک و چیل.

۲. (کنا). اخم و نخم (کردن).

Mal.IV,573

ՔԻԶ-ՔԻԶ/ՔԻԶ-ՄԻԶ/ՔԶԻԿ-
ՔԶԻԿ

1. Փոքր քանակութեամբ: 2. Կամաց-
կամաց, առ սակաւ սակաւ:

[k'iç-k'iç/k'iç-miç/k'çik-k'çik]

ف: ۱. اندک اندک، اندک مندرک. ۲. کم کم،

آهسته آهسته.

Mal.IV,575,588

ՔԼԼԹ-ՔԼԼԹ/ՔԼԹՔԼԼԹԱԼ/
ՔԹՔԹԱԼ

Քըլթ-քըլթ ծայն ճանել (կերակրի
եփելու ժամանակ):

[k'əlt'k'əlt'/k'lt'k'lt'(al)/k't'k't'

(al)]

ف: صدای ناشی از پختن غذا و حباب حباب

شدن در اثر جوشیدن.

Mal.IV,576

ՔԻՔԻՐ

Քոյր, քոյրիկ:

[k'ik'ir]

ف: خواهر، خواهرک.

Mal.IV,576

+ՔԼՔԼԱԼ

1. Ջրի մեղմ հոսանքով ծայն ճանելը,
մեղմ խոխոջել: 2. Ծխի կամ գոլոր-
շու՝ ոլոր-ոլոր դուրս գալը: 3. Քըլթ-
քըլթալ: 4. Քոքոալ:

[+ k'lk'l(al)]

1. Դէս ու դէն քարից, այս և այն քարը: 2. Թափառել, թափառական կեանք վարել:

[+ k'arēk'ar]

ف: ۱. این طرف و آن طرف، این سو و آن سو،
این و آن و آن و آن، از این سنگ به آن سنگ.

۲. سرگردان و آواره بودن، زندگی را به سرگردانی
و آوارگی گذراندن.

Mal.IV,562

+ՔԱՐ-ՇԱՐ ԱՆԵԼ

=ՇԱՐ ՈՒ ՇՈՒՐ ԱՆԵԼ

Ամեն միջոց գործ դնել, ջանալ:

[+ k'ar-čar(anel)]

= [čar u čur(anel)]

ف: چاره جستن، چاره سازی.

Mal.IV,563

ՔԱՐՔԱՐՈՏ/ՔԱՐՔԱՐՈՒՏ

Որտեղ քար շատ կալ, քարերով լի,
քարոտ:

[k'ark'arot/k'ark'arut]

ف: سنگلاخ، پر از سنگ و کلوخ.

Mal.IV,565

+ՔԱՔԱ

(Մանկ.) Կոկոսանք, աղբ:

[+ k'ak'a]

ف: مدفوع (کود).

Ach.IV,567

Mal.IV,567

+ՔԱՔ ՈՒ ՏԵԳ

Անպէտք՝ անարժէք իրեր:

[+ k'ak' u teg]

ف: اشياء بی ارزش و غیر لازم.

Mal.IV,567

ՔԱՔԱՐ

Իղդով տապակած մի տեսակ կար-
կանդակ:

Ասոր. kakarit'a آشو.

[k'ak'ar]

ف: نوعی شیرینی سرخ شده در روغن.

Ach.IV,568

Mal.IV,567

+ՔԵՂՔԵՂԻԵԼ

=ՇՂՇՂԻԵԼ

Կր. քեղել-ի

Պատահուել:

[+ k'eł k'eł(vel)]

= [čēčē(vel)]

تکر. [k'eł(ēl)].

ف: تیکه تیکه، پاره پاره، تیکه پاره، پاره پوره، لت
و پار (شدن).

Mal.IV,568

ՔԵՐՔԵՐԹ

Մի տեսակ բոյս:

Անգլ. Compass plant ګ.

[k'er'kert']

ف: (ګيا). نوعی گیاه (؟).

Ar.Eng.Dic,873

ՔԵՐՔԵՐԻԵԼ/ՔԵՐՔԵՐԻՒԼ

Կր. քերել-ի

Քերթել, կաշին սկրթել:

[k'er'ker(vel)/k'er'ker(vil)]

تکر. [k'er(vel)].

ف: خراش برداشتن، خراشیده شدن.

Ach.IV,570-2

Mal.IV,571

• ՔԵՔԵԼ

ՔԱՆԴԻՔՈՒՆԴ/ՔԱՐՈՒՔԱՆԴ
Կր. քանդ-ի
Քանդքնդած, քարուքանդ եղած:
[k'andk'und/k'aruk'and]

تكر. [k'and]

ف: ڪُن ڦيڪون، درب و داغن / داغون.

Mal.IV,546,564

ՔԱՆԻ՝ ՔԱՆԻ՝
Ջարմացած բացագանչություն,
ո՞րքան, ո՞ր աստիճան:
[k'ani' k'ani']

ف: از اصوات تعجب، تاجقدر تا چه حد.

Mal.IV,546

+ՔԱՇՔԱՇ/ՔԱՇԵՔԱՇ/ՔԱՇԷՔ
ԱՇ/ՔԱՇԻՔԱՇ/ՔԱՐՇՔԱՐՇ/
ՔԱՐՇԷՔԱՐՇ
Քաշեքաշ, քաշքշելով, քաշ տալով:
[+ k'ašk'aš/k'ašek'aš/k'ašek'aš/
k'ašik'aš/k'aršk'arš/ k'aršē-
k'arš]

ف: ڪشان ڪشان.

Ach.IV,562-3

Mal.IV,549

*ՔԱՇՔԱՇԵԼ>ՔԱՇՔՇԵԼ/
*ՔԱՐՇՔԱՐՇԵԼ

Կր. քաշել-ի

1.Այս ու այն կողմ քաշել: 2.Ձգձգել,
ուշացնել: 3.Մի կերպ տևել,
նեղությունը ապրել: 4.Ձգձգել
(խօսքը):

[*k'ašk'aš(el)> k'ašk'š(el)/

*k'aršk'arš(el)]

تكر. [k'aš(el)]

ف: ڪش(و)واڪش، ڪشمڪش. ۲. ڪش دادن،

طولانی ساختن. ۳. به سختی زیستن. ۴. صح
بت را ڪش دادن.

Mal.IV,549,563

*ՔԱՊԱՊԱ

Լատ. Piper cubeba ۷

Արաբ. Kababa ۸

(Բուս.) Պղպեղի նման համեմային
բոյս, որի սերմը գործ է ածում
բժշկության մեջ:

[*k'apapa]

ف: (ګيا) ڪبابه.

Ach.IV,554

Mal.IV,550

+ՔԱՊՔԱՊ

1.Կլոր գլխով մանր մեխ: 2.Կանգնի
թելից հիստած՝ տակը մանր մեխեր
զարկած, ծանր կօշիկ:

[+ k'apk'ap]

ف: ۱. ميخ سرگرد کوچک. ۲. ڪفش سنگين

بافته شده از ڪنف كه زير آن ميخ‌های ريز زده

شده باشد (گيوه?).

Mal.IV,550

⊙ՔԱՋ ՔԱՋ/ՔԱՋԱՔԱՋ

1.Ծատ, սաստիկ: 2.Այն է, գրեթե:
3.Ծատ քաջ: 4.Ծատ և շատ, կարի:

[⊙k'aj k'aj/k'ajak'aj]

ف: ۱. زياد، بشدت، شديد. ۲. تقريباً، همان.

۳. بسيار دلير. ۴. بسيار زياد، افراطی، مفرط.

Ach.IV,554

Grab.II,981

Mal.IV,553,555

+ՔԱՐԷՔԱՐ

=ԴԷՍ ՈՒ ԴԷՆ

Ք

ՔԱԼՔԱԼ

(Ախտա.) Անորոշ ախտի՝ հիւանդութեան անուն:

[k'alk'al]

ف: (پز.) نام نوعی بیماری.

Ach.IV,537

Mal.IV,534

+ՔԱԾՈՒՔՈՒԾ

Կր. Քած-ի

Անամօթ աղջիկներ:

[+ k'acuk'uc]

تکر. [k'ac]

ف: (کنا.) دختران ناخلف.

Ach.IV,537-8

Mal.IV,534

+ՔԱՀ-ՔԱՀ

Բարձրաձայն ծիծաղ:

[+ k'ah k'ah]

ف: قاه قاه، قه قه، قهقهه، غش غش، هر (و) هر،

کیر (و) کیر، هره کره.

Mal.IV,535

+ՔԱՄՔԱՄ

Անօթութիւնից թուլացած՝ նազած:

[+ k'amk'am]

ف: از گرسنگی ضعیف و نحیف شده.

Mal.IV,544

ՔԱՄ-ՔԱՔ

Կր. Քաք-ի

Բոլորովին քաքոտած՝ ապականած:

[k'am-k'ak']

تکر. [k'ak']

ف: کُهی کُهی، که اندود شده، پُر نجاست.

Mal.IV,544

ՔԱՅԼ-ՔԱՅԼ/ԸՍՏ ՔԱՅԼ ՔԱՅԼ/
ՔԱՅԼ ԱՌ ՔԱՅԼ

Ամեն մի քայլափոխին, հետզհետե:

[k'ayl-k'ayl / est k'ayl k'ayl/

k'ayl ar k'ayl]

ف: قدم به قدم، در هر قدم، به تدریج، گام به

گام، رفته رفته.

Ach.IV,549

Mal.IV,544

ՔԱՅՔԱՅԵԼ

1.Ամբողջութիւնը խախտել, քանդ-
քնդել: 2.Կազմալուծել: 3.Բաղա-
դրիչ մասերին վերածել, բրբրել,
լուծել: 4.Հիւծել, մաշել:

[k'ayk'ay(el)]

ف: ۱. ویران و اوراق کردن. ۲. تجزیه کردن.

۳. تجزیه و تحلیل کردن. ۴. فرسودن، بی رمق

کردن.

Ach.IV,550

Mal.IV,545

*ՔԱՆԴ-ՔԱՆԴԵԼ>+ՔԱՆԴ-
ՔՆԴԵԼ

Կր. քանդել-ի

Բոլորովին քանդել, ամեն ինչ
քանդել, քարուքանդ(անել):

[*k'andk'and(el)>+ k'andk'nd

(el)]

تکر. [k'and(el)]

ف: کُنْ قَبْکُون (کردن)، درب و داغان / داغون

(کردن).

Ach.IV,551-2

Mal.IV,546

ՓՌՓՌԱԼ

=ՖՌՖՌԱԼ

Ծարունակ ինքն իւր վրայ պտոյտ
գալ:

[p'rp'r(al)]

= [frfr(al)]

ف: دائما دور خود چرخیدن.

Mal.IV,528

ՓՍՓՍԱԼ

Կր. Փսալ-ի

1. Յաճ ձայնով իրար ձեռն գաղտուկ
խօսել: 2. Ծանր դանդանդ կերպով
մի բան անել:

[p'sp's(al)]

تكر. [p's(al)]

ف: ۱. با صدای آهسته در گوشی و سری سخن

گفتن. ۲. آهسته و سنگین کاری را انجام دادن.

Mal.IV,530

+ՓՐԹԻԿ-ՓՐԹԻԿ ԱՆԵԼ

=ԿՏՈՐ-ԿՏՈՐ ԱՆԵԼ

[+ p'rt'ik- p'rt'ik(anel)]

= [ktor-ktor(anel)]

ف: تیکه تیکه خُرد خُرد، خورد خورد (کردن).

Mal.IV,530

ՓՐՓՐԵԼ

1. Փրփուր գոյանալ, փրփուր դառ-
նալ: 2. (Փոխ.) Կատաղութիւնը
բռնել, սաստիկ զայրանալ, մոլեգ-
նել: 3. (Նման.) +խիստ մեծ առա-
տութեամբ բռնել: 4. +ժոխանալ,
հարստանալ:

[p'rp'r(el)]

ف: ۱. کف کردن، تبدیل به کف شدن. ۲. (کنا.)

هار شدن، بسیار عصبانی شدن، دیوانه و وحشی

شدن. ۳. (تشبیه.) + به فراوانی روئیدن. ۴. + ثروتمند
و دارا شدن، مجلّل و باشکوه شدن.

Ach.IV,535

Grab.II,965

Mal.IV,532

ՓՐՓՐԵՄ/ՓՐՓՐԵՐԱՆ

=ՓԱՌ-ՓԱՌ, ՓԱՐՓԱՐ, ՓԱՐ- ՓԱՐՆԱՑ, ՓԱՍՓԱՍ

(Բուս.) Գետնատարած խոտեղէն
բոյս, գործ է անում իբրև բանջար:

[p'rp'rem/p'rp'reran]

= [p'ar p'ar , p'arp'ar,
p'arp'arnay, p'asp'as]

ف: (گیا.) خُرفه، پَرپَرَن.

Ach.IV,535

Mal.IV,532

+ՓՐ-ՓՐԿՈՒԹԻԻՆ

(Սաստ.) Փրկութիւն-ի

(Նման.) Ծատ աղքատ է:

[+ p'r-p'rkut'iun]

(تشديدى) [p'rkut'iun], نجات و رهایی.

ف: (کنا.) بسیار فقير بودن.

Mal.IV,532

ՓՔՓՔՈՏԵԼ

Կր. •փքոտել-ի

Մորթը պրուելուց տեղ-տեղ ուռչել:

[p'k'p'k'ot(el)]

تكر. [•p'k'ot(el)]

ف: تاول تاول، تاول زدن.

Ach.IV,529

Mal.IV,533

+ՓՕՖՓՕՖ

Շոպլւած գովեստ:

[+ p'ɔfp'ɔf]

ف: تعريف و تمجيد بیش از حد.

Mal.IV,533

Կր. փոխել-ի

1.=Փոխփխել, յաճախակի փոխել:

2.=Այլալել, զանազանակերպել, կերպարանափոխել: 3.Անընդհատ փոխելով՝ նոր որակ ստանալ:

[p'op'ox(el)]

տր. [p'ox(el)]

ֆ: 1. = շրջվել և փոխվել և փոխվել և փոխվել

2. = փոխվել և փոխվել և փոխվել և փոխվել

3. = փոխվել և փոխվել և փոխվել և փոխվել

Mal.IV,524

Փոփոխ/ՓոխՓոխ/ՓոխՓոխ

Փոխ/Փոխ ԱՌ Փոխ

Փոփոխակի, փոփոխելով:

[p'o p'ox/p'oxp'ox/p'oxn i p'ox

/p'ox ar p'ox]

ֆ: փոխվել և փոխվել և փոխվել և փոխվել

Ach.IV,510

Grab.II,959

Mal.IV,524

Փոփոխ-Փոփոխ/Փոփոխ Փոփոխ

Փոփոխ /Փոփոխ Փոփոխ Փոփոխ

Փոփոխ ԱՌ Փոփոխ

=ԿԱՄԱՅ-ԿԱՄԱՅ

[p'ok'r-p'ok'r/օar p'ok'r p'ok'r/

օar i p'ok'r p'ok'r/p'ok'r ar

p'ok'r]

= [kamaç-kamaç]

ֆ: փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել

փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել

Ach.IV,530

Grab.II,960

Mal.IV,525

Փոփոխ-Փոփոխ/Փոփոխ-Փոփոխ

[p'ok'r-mok'r/p'ok'rik-mok'-

rik]

ֆ: փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել

փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել

փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել

Mal.IV,525

*Փոփոխ-Փոփոխ>Փոփոխ-Փոփոխ

Փոփոխ/Փոփոխ-Փոփոխ

ԿԱ/Փոփոխ-Փոփոխ

Կր.փոփոխ-ի

Սիրտը ալիսել՝ խորովել:

[*p'ot'ot'-p'ot'ot'+ օt'ot'(el)-

p'ot'ot' (el)/օt'or pot'or/+ օt'rt

(el)-p'ot'rt(el)]

տր. [pot'ot']

ֆ: փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել

Mal.IV,603

Փոփոխ/Փոփոխ

=Քոփոխ

Փոփոխ, ցած ձայնով իրար մեջ

[p'çp'ç(al)(el)]

= [k'çp'ç(al)]

ֆ: փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել

Ach.IV,525

Mal.IV,527

+ՓոփոխՏԱԼ

Բոփոխնելով խորովել, փոփոխել:

[+ p'rt'rt(al)]

ֆ: փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել և փոփոխվել

Mal.IV,528

ԼԻՆԵԼ²

Փշերով լի¹: Մարմինը փշաքաղել²:

[p'us̥-p'us̥¹/p'us̥-p'us̥(linel)²]

ف: ١. خاردار، پر از خار ٢. مورمور شدن ٣.

Mal.IV,522

+ՓՈՒԶ-ՓՈՒԶ

Գզելով մազերը իրարից հեռացած:

[+ p'us̥-p'us̥]

ف: ١. بُف بُف، بُف داده شده (مو، رختخواب، پنبه،

پشم)، پوچ پوچ

Ach.IV,523

Mal.IV,523

+ՓՈՒՓՈՒ

=ՖՈՒՖՈՒ

(Մանկ.) Ուտելիք:

[+ p'up'u]

= [fufu]

ف: ١. خوراکی، غذا (کود).

Mal.IV,523

ՓՈՒՓՈՒԼ

Ականջի մօտի խոսքակիր:

[p'up'ul]

ف: ١. کاکل یا گیسو بافته دم گوش.

Mal.IV,523

⊕+ՓՈՒՓՈՒԼԻԿ

(Մանկ.) Փափիկ, կակուկ, քնքոյշ:

⊕ [+ p'up'ulik]

ف: ١. نرم و لطیف، نرم و ملایم.

⊕+ՓՈՒՓՈՒԼԻԿ

վեղար:

⊕ [+ p'up'ulik]

Mal.IV,523

+ՓՈՒՓՈՒԾ/ՓՈՒՓՈՒԾԻԿ/ԲՈՒ-
ԲՈՒԾ

1. Ճակատի վրայի խոսքակիր:

2. Հատի գլխի փնջաձև ցցամբը,

կոլոր: 3. = Բուբուշ, ցցածք ունեցող,

կոլորուոր:

[+ p'up'us̥/p'up'us̥ik/bubuš]

ف: ١. موهای مجعد روی پیشانی. ٢. کاکل مرغ.

٣. کاکل دار.

Mal.IV,523

ՓՈՒՖ-ՓՈՒՖ

Ջայնարկութիւն անախորժ

հոտ գալիս:

[p'uf-p'uf]

ف: ١. پیف پیف، آه و پیف.

Mal.IV,524

⊙ՓՈՓՈԳԵԼ

Ցաւը թեթևացնել, սփոփել:

[⊙p'op'og(ɛl)]

ف: ١. دلدارى، تسکين، تسليت.

Ach.IV,530

Grab.II,959

Mal.IV,524

⊙ՓՈՓՈԼ/ՓՕՓՕԼ

Փոքր երեխայի կօշիկ, բաբուլ:

⊙ [p'op'ol/p'δp'δl]

ف: ١. کفش نوزاد.

⊙ՓՈՓՈԼ

= ՓՈՒԶ-ՓՈՒԶ

Խիստ փափուկ, փուխր:

⊙ [p'op'ol]

= [p'us̥-p'us̥]

ف: ١. بُف بُف، پوچ پوچ، بسيار نرم.

Mal.IV,524,533

ՓՈՓՈՒԽԵԼ

ف: تند تند، با شتاب، فوری.

Ach.IV,515

Grab.II,953

Mal.IV,514

*ՓՈՉՓՈՉ>ՓՈՉՈՉ

Խառնած մազեր:

[*p'oxp'ox>p'oxox]

ف: ژولیده پولیده (مو).

Mal.IV,515

ՓՈՍ-ՓՈՍ

Ծատ փոսերով:

[p'os-p'os]

ف: چاله چاله، چاله چوله (بسیار).

Ach.IV,517

Mal.IV,515

+ՓՈՐ (ՈՒ) ՓՈՇՄԱՆ

Կր. փոշման-ի

1.Բոլորովին փոշմանած, զղջացած: 2.(Փոխ.) Յոյսը չիրականացած, ապարդիւն:

[+ p'or(u)p'ošman]

تکر. [p'ošman]

ف: ۱. کاملاً پشیمان، پشیمان شده. ۲. (کنا.) امید

بی نتیجه و بی ثمر شده.

Mal.IV,520

ՓՈՐՓ(Ո)ՐԵԼ

Կր. փորել-ի

1.Գետինը քանդելով փոս ձևացնել: 2.(Նման.) Իրերի մէջը փոսցնել դադարկել: 3.Հողի մակերևույթը քանդել փափկացնելու համար: 4.Փորելով ծակել:

[p'orp'(o)r(el)]

تکر. [p'or(el)]

ف: ۱. زمین را کندن و گودی و چاله ایجاد کردن.

۲. (مجاز) میان اشیاء را کندن و گود کردن.

۳. سطح زمین را کندن تا نرم شود. ۴. کندن و سوراخ کردن.

Ach.IV,518-9

Mal.IV,520

+ՓՈՐ-ՓՍՈՐ/•ՓՈՐՈՒՓՍՈՐ

Կր. փոր-ի

1.Փորը և շուրջը եղած մասը:

2.Փորի մէջ եղածը, փորոտիք, ախոնդանք:

[+ p'or-p'sor/•p'orup'sor]

تکر. [p'or]

ف: ۱. شکم و دور و بر شکم. ۲. آنچه در شکم

هست، شکمبه، امعاء و احشاء.

Mal.IV,520

*ՓՈՒԼՓՈՒԼ>ՓՈՒԼՈՒԼ

Խոտի փոքր դէզ:

[*p'ulp'ul>p'ulul]

ف: خرمن یا دسته کوچک علف.

Mal.IV,522

ՓՈՒՆՋ-ՓՈՒՆՋ

1. Բոյսերի մանաւանդ ծաղիկների կապոց, տրցակ: 2.(Նման.) Կարճ թելեր, որոնք մի ծայրից փառաքւած ու կապւած են, փնջի ձեւով, ծոպ-ծոպ:

[p'unj-p'unj]

ف: ۱. دسته دسته (گل و گیاه)، دسته گل.

۲. (تشبیه) نخهای کوتاهی که از یک سر جمع شده و مانند دسته گل بسته باشند.

Mal.IV,522

ՓՈՒԾ – ՓՈՒԾ¹/ՓՈՒԾ – ՓՈՒԾ

ف: سوختن دل از درد و غصه.

Ach.IV,509

Mal.IV,506

+ΦΟΛΗ-ΦΟΛΗ ԱՆԵԼ

Նոր ուտքի ելած երեխայի տատան-
ւելով գնալը:

[+ p'oli-p'oli(anel)]

ف: تاتی تاتی کردن کودک نوپا.

Mal.IV,506

+ΦΟΡΘ-ΦΟΡΘ/+ΦΟΡΘ-ΦΟΡԻԹ

1. Որտեղ շատ փոթեր կան:

2. Փոթերով:

[+ p'ot'-p'ot' / + p'ot'-p'ut']

ف: ۱. کیس کیس، چین و چروک (لباس).

۲. دارای کیس و چین و چروک (لباس).

Ach.IV,509

Mal.IV,505-6

ΦΟΙՆ ԱՌ ΦΟΙՆ/ΦΟΙՆՆ Ի ΦΟΙՆ

Փոփոխակի, փոփոխելով:

[p'ox ar p'ox/p'oxn i p'ox]

ف: متغیر، قابل تبدیل، تغییر و تبدیل، تعویض.

Ach.IV,510-11

Mal.IV,506

+ΦΟΙՆΦΟΙՆԵԼ/+ΦΟΙՆΦΟΙՆԵԼ/

ΦΟΦΟՆԵԼ

Կր. փոխել-ի

Փոփոխելը, փոփոխություն տալ:

[+p'oxp'ox(el)/+ p'oxp'x(el)/

p'op'ox(el)]

تکر. [p'ox(el)]

ف: تغییر و تحول، تغییر و تبدیل کردن.

Ach.IV,510-11

Mal.IV,512

*ΦΟΚΦΟΚԻԵԼ>+ΦΟΚΦΟԿԻԵԼ

Փոկերը՝ լարերը քանդել:

[*p'okp'ok(vel)>+ p'okp'k(vel)]

ف: خراب شدن و کنده شدن تسمه و زه، تار.

Mal.IV,512

ՓՈՂ-ՄՈՂ

Կր. Փող-ի

Դրամ:

[p'otmoʃ]

تکر. [p'ot]

ف: پول و پله، پول مول.

Mal.IV,512

①ΦΟΛΦΟΛԵԼ

1. Թալլեցնել: 2. Թածանել:

①[p'otp'ot(el)]

ف: ۱. برق انداختن، برق کردن. ۲. به اهتزاز

درآمدن.

②ΦΟΛΦΟΛԵԼ

Կր. փողել-ի

Հիսել:

②[p'otp'ot(el)]

تکر. [p'ot(el)]

ف: بافتن، به هم بافتن.

Ach.IV,514-477

Grab.II,953

Mal.IV,513

ՓՈՅԹ - ՓՈՅԹ/ ՓՈՅԹ ԸՆԴ

ՓՈՅԹ / ՓՈՅԹ Ի ՓՈԿԹԱՅ

Ծուտով, փութով, անմիջապես:

[p'oyt'-p'oyt'/p'oyt' end p'oyt'

/p'oyt i p'ut'ay]

[+ p'ntəi- p'ntəi]

ف: جستجوی بسیار (کردن).

Mal.IV,503

ՓՇՈՒՐ-ՓՇՈՒՐ

Փշուած, ջարդուած:

[p'sur-p'sur]

ف: خرد خرد, خرد خرد, خرد خرد, خرد خرد, خرد خرد
خرد و خمیر, خرد و خاکشیر.

Mal.IV,505

ՓՇՏՀԱՓՇՏ

Շտապով, երկիւղից շտապելով:

[p'sthap'st]

ف: با شتاب, شتاب آلودگی, شتاب داشتن در اثر
ترس.

Mal.IV,505

①+ՓՇՓՇԱԼ

Կր. փշալ-ի

1. Զայնարկութիւն (կրակը ջրի մէջ
ընկնելու ձայնը): 2. Կաթը կովկթի
մէջ թափելու ձայնը: 3. Ծծկեր
երեխայի մշմշոցը ծծելու ժամանակ:
4. Քնած ժամանակ մշմշալ:
5. Թթւած խմորի պնդմալ: 6. Օձի
փշալ, շշել:

① [+ p'sp's(al)]

[p'sš(al)]. تکر.

ف: ۱. صدای خاموش شدن آتش در آب.

۲. صدای دوشیدن و ریختن شیر در ظرف.

۳. صدای شیر خوردن کودک. ۴. صدای خر خر

در خواب. ۵. حالت خمیر ترشیده. ۶. صدای فش
فش مار.

②+ՓՇՓՇԱԼ

Մարմնի վրայ ծակծկոց զգալ,
մարմինը փշատել փշաքաղել:

② [+ p'sp's(al)]

ف: مور مور شدن (پوست بدن).

Mal.IV,505

+ՓՇՓՇՈՏ

Կր. փշոտ-ի

Շատ փշոտ, փշերով ծածկւած:

[+ p'sp'sot]

[p'sot]. تکر.

ف: دارای خارهای زیاد, خارناک, خار آلود, پوشیده
از خار.

Mal.IV,505

ՓՇՓՇՈՒԿ

1. (Բուս.) վայրի բանջար, կարճ,
ճաստ և խաւոտ, երկայն տերևներով,
տեղ-տեղ փշերով, որի ցողու-
նը կեղևելով ուտում են: 2. Կատ-
իկ:

1. Լատ. *Cirsium incanum*. Կ

2. *Amentum*

[p'sp'suk]

ف: ۱. (گیا.) نوعی گیاه صحرایی و خوراکی.

۲. (گیا.) گل های نوعی درخت.

Mal.IV,505

ՓՈԹՈԹ

1. Տտիպ, լեզուն ճաւաքող կամ
կծող: 2. Անորոշ տեսակի բոյս կամ
թուփ, որ գործ է ածուում սև ներկելու
ճամար:

[p'ot'ot']

ف: ۱. گس مزه. ۲. (گیا.) نوعی گیاه که از آن
رنگ سیاه به دست می آید.

ՓՈԹՈԹ-ՓՈԹՈԹ ԳԱԼ

Ծաւից կսիծից սիրտը այրել:

[p'ot'ot'-p'ot'ot'(gal)]

[+ p'p'ə]

ف: ۱. چراغ رو به خاموشی. ۲. چراغ یا لامپ کم سو. ۳. تخم مرغ نیم بند.

Mal.IV,501

+ΦΛΦΛΛ

1. Աղօս լոյսով վառել: 2. Պլպլալ, փայլփլել:

[+ p'p'l(al)]

ف: ۱. سوسوزان سوختن. ۲. درخشش و سوسو داشتن.

Ach.IV,476-7

Mal.IV,501

+ΦΛΦΛԵԼ/ΦΛΦԼԿԵԼ

Փոկ գալ, ինճալ, քանդելու մօտ լինել (շինութեան):

[+ p'p'l(el)/p'p'lk(el)]

ف: فرو ریختن, کهنه شدن, در حال خراب شدن (ساختمان).

Mal.IV,501

+ΦΛΦԼԻ

Մտերիմ, շատ մօտ ու սիրելի:

[+ p'p'li]

ف: صمیمی, بسیار نزدیک و دوست داشتنی.

Mal.IV,501

+ΦԽԲ-ΦԽԸԲ

Կերակրի պղպճակներ արձակելով եփելը:

[+ p'xr-p'xər]

ف: پختن غذا در حالی که ایجاد حباب می کند.

Mal.IV,502

+ΦԽՓԸԽ¹/ΦԽՓԽԱԼ²

1. Այն ձայնը որ լսում է կաթը կթելիս՝ կովկիթի մեջ թափելու ժամանակ: 2. (Մանկ.) Լալ¹: 3. Կաթը ծծելու ձայնը: 4. Կուշտ անասունի ծանր շունչ քաշելը²:

[+ p'xp'əx¹/p'xp'x(al)²]

ف: ۱. صدای دوشیدن و ریختن شیر گاو در ظرف^۱. ۲. شستن (کود). ۳. صدای مکیدن شیر^۲. ۴. نفس سنگین حیوانات سیر^۲.

Mal.IV,502

ՓԽՓԽԿԱԼ

Կր. փխկալ-ի
Ջսպած ձայնով ծիծաղել, որպէս-
զի ուրիշը չլսէ:

[p'xp'xk(al)]

تكر. [p'xk(al)]

ف: پخ پخ، خنده آهسته.

Mal.IV,502

+ՓՆԹՓՆԹԱԼ

Քթի տակից ցած ձայնով տրտնջալ, մրթմրթալ:

[+ p'nt'p'nt'(al)]

ف: زیر لبی غرولند کردن, شکایت کردن.

Mal.IV,503

ՓՆՉՓՆՉԱԼ

Կր. փնչալ-ի
Յաճախակի փնչալ, փնչացնել:

[p'nč p'nč(al)]

تكر. [p'nč(al)]

ف: خر خر، خرناسه.

Mal.IV,503

+ՓՆՏԸԲ-ՓՆՏԸԲ

Ծատ փնտրելով:

+ՓԻԹ-ՓԻԹ

Հափազանց մաքրասեր և բըծախն-
դիր:

[+ p'it'-p'it']

ف: تمیز و وسواسی مفرط.

Mal.IV,498

+ՓԻԾԻ-ՓԻԾԻ¹/ՓԾԻ-ՓԾԻ²/

+ՓԻՍԻ-ՓԻՍԻ³/ՓԻՍ-ՓԻՍ⁴/ՓԻՍՕ
-ՓԻՍՕ⁵

1. Կատուն կանչելու ձայնարկութ-
իւն^{1,2,3,5}: 2. Մանկական խաղ^{3,4}:

3. Փոխիկ^{4,5}:

[+ p'isi-p'isi¹/p'isi-p'isi²/+ p'isi-
p'isi³ / p'is-p'is⁴/p'iso-p'iso⁵]

ف: ١. از اصوات صدازدن گربه^{٥,٣,٢,١}.

٢. بازی بیجگانه^{٣,٢}. ٣. گربه^{٤,٥}.

Mal.IV,500

+ՓԻԾԻ-ՓԻԾԻ ԱՆԵԼ

1. Խնամել, պահպանել, բոգ տանել:

2. Սիրաշահել, փայփայել, շողոքոր-
թել:

[+ p'isi-p'isi(anel)]

ف: ١. حفظ و نگهداری کردن, تیمار کردن. ٢. ناز

و نوازش کردن, چاپلوسی کردن, دل به دست آوردن.

Mal.IV,500

+ՓԻԾՏԱՏԱ

(Մանկ.) Հանդարտիկ գգելը,

շոյելը, փաղաքշելը:

[+ p'istata]

ف: به نرمی نوازش کردن, ناز کردن (کود).

Mal.IV,500

+ՓԻՓԻ/ՓՈՒՓՈՒ

(Մանկ.) Ուտելիք, կերակուր:

[+ p'ip'i/p'up'u]

ف: خوراکى و غذا (کود).

Mal.IV,500,523

+ՓԻՓԻԼ

Մի տեսակ բլիթ:

[+ p'ip'il]

ف: نوعى نان, کلوچه.

Mal.IV,501

+ՓԼԱՆ-ՓՍՏԱՆ/ՖԱԼԱՆ-

ՖԻԼԱՆ/ՖԱԼԱՆ-ՖՍՏԱՆ

=ԵՂՄՈՐՆԻ-ՓԵՂՄՈՐՆԻ

Այս ինչ այն ինչ:

[+ p'lan-p'stan/falan-filan/

falan-fstan]

=[eʃmoni-p'eʃmoni]

ف: فلان(و)فلان, فلان بهمان, فلان و بهمان.

Mal.IV,501,625

ՓԼԹՓԼԹԱԼ/ՓԼԹ-ՓԼԹ ԱՆԵԼ

=ՓԽԻՐ-ՓԽԸՐ

Կերակրի եփելու ձայնը պղպղջակ-
ներ արծակելիս:

[p'lt'p'lt' (al)/p'lt'-p'lt' (anel)]

=[p'xr-p'xər]

ف: صدای پختن غذا در حالی که ایجاد حباب

می کند.

Mal.IV,501,502

+ՓԼՓԸԼ

1. Առկայծող, մարելու մօտ եղող

(ճրագ): 2. Աղօտ լոյսով ճրագ կամ

լամպ: 3. Կակուղ չպնդացած կընե-
պով ձու:

•ՓԱՐՓԱՐՆԱՅ

1.Մի տեսակ բոյս, հազի դեղ:
2.Դոնդուռ, փերփեր:
Լատ. Tussilago farfara .Վ
[p'arp'arnay]

ف: ۱. (گیا) نوعی گیاه. ۲. خُرفه، پَرپَهَن.

Ach.IV,492

Mal.IV,492

+ՓԱՓԱ

1.(Մանկ.) Հաց: 2.Մանր ձաւարից պատրաստած կերակուր:3.(Նը-ման.) Խիւսի նման պատրաստած սպեղանի, որ դնում են վերքի կամ ցաւած տեղի վրայ:

[+ p'ap'a]

ف: ۱. نان (کود). ۲. نوعی غذای ساخته شده با بلغور ریز. ۳. (تشبیه) مَرَحِم، ضماد.

Mal.IV,492

ՓԱՓԱԳ/ՓԱՓԱԳ

1.Մեծ ցանկութիւն, տենչ, բաղձանք, կարօտ: 2.Այն ինչ որ փափագում են:

[p'an'ag/p'ap'ak']

ف: ۱. آرزو، میل، حسرت، آرمان. ۲. خواسته و حسرت (داشتن).

Ach.IV,492. II,200

Mal.IV,492

+ՓԱՓԱԽ

Մորթէ գլխարկ:

[+ p'ap'ax]

ف: کلاه پوستی.

Mal.IV,493

+ՓԵԼՏԻԿ-ՓԵԼՏԻԿ ԼԻՆԵԼ

Նազել, ուշքը գնալ:

[+ p'eltik-p'eltik(linel)]

ف: ضعیف شدن، ناتوان شدن، از نا رفتن.

بی هوش شدن.

Mal.IV,494

+ՓԵՐՓԵՐ/ՓԵՐՓԵՐԱՆ/ՓՐ-ՓՐԵՄ/ՓՐՓՐԵՐԱՆ

Փրփրեմ:

[+ p'erp'er/p'erp'eran/p'rp'rem/p'rp'reram]

ف: (گیا) خُرفه، پَرپَهَن.

Ach.IV,500,535

Grab.II,941

Mal.IV,497,532

+ՓԸՆՍ-ՀԱ-ՓԸՍ

Փըստ-փըստ ձայն հանել (շիրուխը ծխելիս):

[p'ə'st-ha-p'ə'st]

ف: فِس (و) فِس (کشیدن چیق).

Mal.IV,498

+ՓԹՓԹԱԼ

Կր. փթալ-ի

1.Կերակրի եփելուց պղպջակներ բաց թողնելու ձայնը: 2.=Փընթ-փնթալ, քթի տակ տրտնջալ: 3.Ջրի կաթիլի հանւած ձայնը: 4.Սիրտը տրոփել (մէկի սիրով):

[+ p't'p't'(al)]

تکر. [p't'(al)]

ف: ۱. صدای پختن غذا. ۲. زیر لب غُرغُر

زدن، غُرولند کردن. ۳. چکه چکه، صدای

ریختن قطرات آب. ۴. تپیدن قلب (از عشق).

Mal.IV,498

2. Գնթի՝ թափթփած մարդ:

[+ p'art'al-p'urt'al]

ف: ١. چیزهای کهنه و شکسته. ٢. شلخته و بی‌سلیقه.

Mal.IV,488

①+ՓԱՌ-ՓԱՌ/ՓԱՐՓԱՐ
=ՓԱՍՓԱՍ, ՓԱՐՓԱՐՆԱՅ

1. Դանդուռ, փրփրեմ: 2. Անորոշ տեսակի թունաւոր խոտ (?):

①[+ p'aṛ-p'aṛ/p'arp'ar]

= [p'asp'as, p'arp'arnay]

ف: ١. (گیا). خُرفه. ٢. نوعی گیاه سمی (?).

②+ՓԱՌ-ՓԱՌ/ՓԱՌԸԸ-ՓԱՌԸԸ/
/ՓԱՐ-ՓԱՐ

Փայլելով, շողշողալով (աչքերի մասին):

②[+ p'aṛ-p'aṛ/p'arəl-p'arəl/
p'arp'ar]

ف: ١. درخشان, سوسوزنان (چشم).

Ach.IV,491

Grab.II,957

Mal.IV,488,492

+ՓԱՌՓԱՌԱՆՔ

Փառաւոր Բանդէս:

[+ p'aṛp'aṛank]

ف: ١. مراسم باشکوه.

Mal.IV,488

+ՓԱՍԱ-ՓՈՒՍԷ

Մէկի մանր իրեղէնները:

[+ p'asa-p'usē]

ف: ١. جُل و پلاس, خرت و پرت, خرت(و) خورت,
بار و بندیل (ریز).

Mal.IV,489

+ՓԱՍԱ-ՓՈՒՍԷՆ ՔԱԾԵԼ

Մի տեղից Բեռանալ, ծլկել, չքել:

[+ p'asa-p'usēn(k'ašēl)]

ف: ١. دور شدن, جیم شدن, ناپدید شدن.

Mal.IV,489

+ՓԱՍՓԱՍ

=ՓԱՌՓԱՌ/ՓԱՐՓԱՐ/ՓԱՐ-
ՓԱՐՆԱՅ

[+ p'asp'as]

= [p'aṛ p'aṛ /p'arp'ar/p'arp'arnay]

ف: ١. (گیا). خُرفه, پَرپَهَن.

Mal.IV,490

①+ՓԱՐԹ-ՓՈՒՐԹ

Փարթ, փորոտիք:

①[+ p'art'-p'urt']

ف: ١. امعاء و احشاء, شکمه.

②+ՓԱՐԹ-ՓՈՒՐԹ

Վեր ընկնելու ձայն:

②[+ p'art'-p'urt']

ف: ١. صدای ناشی از زمین خوردن.

Mal.IV,491

①ՓԱՐՓԱՐ

Փարատումն կամ փարազմունք:

①[p'arp'ar]

ف: ١. پریشانی و پراکندگی را تسکین دادن.

②ՓԱՐՓԱՐ

(Կենդ.) Ծովային թռչուն:

②[p'arp'ar]

ف: ١. (جاء). پَرپَر, فرفور, تیهو, پرندۀ دریایی.

Ach.IV,491

Grab.II,937

Mal.IV,492

[*p'axp'ax(el)>p'axp'x(el) ^{1/}
p'axe-p'axe ^{2/}p'axi-p'axi ^{3/}

[pax(ξel)]. تکر.

ف: ۱. فرار کردن، یا به فرار گذاشتن. ۲. پنهان شدن از دید دیگران. ۳. فرار کردن، بتندی از جایی دور شدن.

Ach.IV,470
Grab.II,923
Mal.IV,479

①•ΦΑΛΛΑ

1. Snzորումն, այրումն, տապ:
2. Մաշելը, սպառելը:

①[*p'afat]

ف: ۱. سوزش، گرما، سوختگی. ۲. مصرف کردن، فرسودن.

②+ΦΑΛΛΑ

Խմորի մեծ՝ դեռ ևս անպատրաստ
շաղախ, որ լետոյ սկսում են
հունցել:

②[+ p'afat]

ف: خمیری که هنوز ورز داده نشده است.

Mal.IV,481

③ΦΑΛΦΑΛΕΛ^{1/}•ΦΑΛΦΑΛΗΤ^{2/}

Կր. փաղել-ի (փաղ= $\sqrt{\text{փալ}}$)

1. Փայլփլել, պայծառ փայլել,
շողշողալ: 2. Մետաքսեայ կլտոր-
ների վրայ ալիքաւոր փայլը:

[©p'afp'af(el)/• p'afp'afion]

تکر. [p'af(el)] (p'af= $\sqrt{\text{p'ayl}}$)

ف: ۱. درخشیدن، برق برق زدن، تالُلُ. ۲. درخشش و برق زدن موج پارچه‌های ابریشمی.

Ach.IV,475
Grab.II,927
Mal.IV,482

ΦΑΞΙΦΑΞΙΛ/ΦΑΞΙΦΛΙΛ/
ΦΑΞΙΦΛΕΛ /ΦΑΞΙ ΦΑΞΙ/ ΦΑΞΙ
Ի ΦΑΞΙ/ΦΑΞΙԶΦΑΞΙԻ ՏԱԼ

Կր. փայլել-ի

1. Շողշողալ: 2. Սաստիկ փայլող՝
փայլելով: 3. Փայլփլել, շարունակ
փայլել:

[p'aylp'ayl(el) /p'aylp'l(al)

/p'ayl-p'l(el) /p'ayl p'ayl/p'ayl i
p'ayl/ p'aylzp'ayli(tal)]

تکر. [p'ayl(el)]

ف: ۱. درخشیدن، تالُلُ. ۲. بسیار درخشان، دارای درخشش فراوان. ۳. درخشیدن و درخشش مداوم داشتن.

Ach.IV,476
Grab.II,928
Mal.IV,483-484

ΦΑΞΦΑΞΕΛ

1.=ՅԱՆՁՅԱՆՁԵԼ,

2.=ԳՈՒՐԳՈՒՐԱԼ

1. Հոգատարությունս սիրով
խնամել՝ հոգալ: 2. Գգել, փաղա-
քել: 3. Իւր մէջ սիրով մի բանի
մասին շարունակ մտածել՝ որոճալ:

[p'ayp'ay(el)]

1.= [yanjyanj(el)]

2.= [gurgur(al)]

ف: ۱. تیمار و پرستاری کردن. ۲. نوازش کردن. ۳. باعلاقه در مورد چیزی در درون خود فکر کردن.

Ach.IV,479
Grab.II,931
Mal.IV,486

+ΦΑΝΘΑΛ-ΦΟΗΦΟԱԼ

1. Կոտրտած հին ու մին բաներ:

ف: چاخان پاخان، دروغگو.

Mal.IV,477

*ΦΑΡΦΑΡΕΒΛ>ΦΑΡΑΡΕΒΛ/
ΦΑΡΑΡΟΡΕΒΛ
=ΦΑΣΑΣΕΒΛ

1.Թե՛լ թոկ կամ երկայն երիզ մի առարկայի շուրջը պտոյտ տալով՝ վրան նստեցնել: 2.Մի առարկայ ծրարել մի լաթի կամ թղթի մէջ: 3.Երկու ձեռներով գրկել մէկին, գրկախառնել:

[*p'at p'at'(el)> p'at'at'(el)/

p'at'at'or (el)]

=[patat(el)]

ف: ۱. پیچیدن نخ با طناب دور چیزی. ۲. چیزی را در پارچه یا کاغذ پیچیدن، بسته‌بندی. ۳. در آغوش گرفتن، بغل کردن.

Ach.IV,468

Mal.IV,477

+ΦΑΡΕΦΑΡΟ SUΛ

1.Փաթաթել այս և այն ուղղութեամբ: 2.Մի ձեռքից միւսի վրայ ձգել իրը՝ երկայնացնելու համար (խմոր):

[+ p'at'ep'at'(tal)]

ف: ۱. از این سو و آن سو پیچیدن. ۲. از این دست روی آن دست انداختن برای دراز شدن و پهن شدن (خمیر).

Mal.IV,477

ΦΑΡ-ΦΟΙΡ

Հրացանի հարածի, ուժգին բախիւնի ձայներ:

[p'a't'-p'u't']

ف: صدای ناشی از شلیک تیر از تفنگ.

Mal.IV,477

ΦԱԹԻԼ-ΦԱԹԻԼ

Նոսր տեղացող ձիւնի մեծ՝ փափուկ հատիկներ:

[p'atil-p'atil]

ف: دانه‌های برف، برف دانه‌دانه و درشت.

Mal.IV,477

ΦԱԼԱՍ-ΦՈՒԼՈՒՍ

Կր. Փալաս-ի

Բոլոր փալասները:

[p'alas-p'ulas]

[p'alas].تکر.

ف: قالی و فرش و مفرش‌های زمین اطاق.

Mal.IV,478

+ΦΑΛԻ-ΦԱԼԻ ԱՆԵԼ

Փալ տալ, փալկտել:

[+ p'ali-p'ali(anel)]

ف: در خاک غلتیدن.

Mal.IV,478

⊙ΦԱՆԻ ՓԱՆ/+ΦԱՆՆԷՓԱՆ

Մէկը միւսի յետևից փախչելով, արագ-արագ փախչելով:

[⊙p'axi p'ax/+ p'axnēp'ax]

ف: یکی پس دیگری فرار کردن، تند تند فرار کردن.

Ach.IV,470

Grab.II,923

Mal.IV,478

*ΦΑΝΦΑՆԵԼ>ΦΑՆՓՆԵԼ¹/
ΦΑՆԷՓԱՆԷ²/ΦԱՆԻ-ΦԱՆԻ³

Կր. փախչել-ի

1.Փախչտել: 2.Քաշել, պահել, աշխատել չերևալ¹: 3.Փախչել, արագ ընթանալով հեռանալ մի տեղից^{2,3}:

[çiç-çiç]

ف: سیخ سیخ، سیخ سیخی، سیخ سیخکی.

Ach.IV,457

Mal.IV,465

+ՅԼԻԿ-ՅԼԻԿ ԼԻՆԵԼ

Անդադար վազվել, չափազանց աշխատել, յոգնել:

[+ çlik-çlik(line1)]

ف: بدودو کردن, دوندگی, بیش از اندازه کار کردن, خسته شدن.

Mal.IV,466

+ՅԽՅԸԽ/ՅԽՅԽԱԼ

Ծառ դանդաղ կամաց գործ անող, անճարակ մարդ:

[çxçəx/çxçx(al)]

ف: کسی که بسیار کند و یواش کار کند, ناتوان, سست.

Mal.IV,464

+ՅՄՅԸԽ

= +ՅԽՅԸԽ

Ծառ դանդաղ գործ անող:

[+ çmçəm]

= [+ çxçəx]

ف: کند(انسان), آهسته (انسان).

Mal.IV,466

+ՅՆՅԸՆ

Գձուձ, կեղծաւոր (մարդ):

[+ çnçən]

ف: چاپلوس, متملق.

Mal.IV,467

*ՅՈԼՅՈԼԱԼ>ՅՈԼՅԼԱԼ

Կր. ցոլալ-ի

Փալլալել:

[*çolçol(al)>çolçl(al)]

تکر. [çol(al)]

ف: برق برق (زدن), درخشیدن, تألؤ.

Ach.IV,460

Mal.IV,468

+ՅՈՒՌԻ-ՄՈՒՌԻ

Տակից վրայից, ճամարձակ ու անպարկեշտ կերպով:

[+ çuri-çuri]

ف: جسورانه و بی ادبانه.

Mal.IV,470

+ՅԻՅԻԵԼ

Բուրդը քրքրել, մատներով թելերը իրարուց զատել:

[+ çvçv(el)]

ف: پشم را از هم باز کردن, نخها را با انگشت از هم جدا کردن.

Mal.IV,473

+ՅՐԵԽ-ՅՐԵԽ

= ՓՇՈՒՐ-ՓՇՈՒՐ

Զարդուրուրդ:

[+ çrex-çrex]

= [p'šur-p'šur]

ف: خرد خرد, خُرد خُرد, خورد خورد, خرد و خمیر, خرد و خاکشیر.

Mal.IV,473

Φ

+ՓԱԹԱԹ

Խաթեթայ:

[+ p'at'at']

[çax-max/çax u çak'/ çax u çux/çax-çux]

ف: خار و خاشاک، خورده های هیزم.

Ach.IV,446

Mal.IV,454

+ՅԱՆ-ՑԱԽ

Ցաճ, ցախ, աղբ, ընդհանրապես խոհ, որ գործ է ածում իրեն վառելիք:

+ [čan-çax]

ف: خارو خاشاک و خورده هیزم که برای سوزاندن به کار رود.

Mal.IV,458

ՑԱՔ ՈՒ ՑՐԻԻ/ՑԻՐ ՈՒ ՑԱՆ/
ՑԱՆ ԵՒ ՑԻՐ/ՑԻՐ ԸՆԴ ՑԻՐ

Ցրած ու ցանած, թափափած:

[çak' u çriv/çir u çan/çan ev

çir/çir ənd cir]

ف: ریخت و پاش، ریخته (و) پاشیده، ریخته

واریخته، در هم (و) برهم، زیر و رو، شلوغ بلوغ..

Ach.IV,456

Grab.II,907,913

Mal.IV,461,465

ԹԵՂԱՑԵՂ/ՑԵՂԵՑԵՂ/ՑԵՂՈՒ
ՑԵՂ

Ցեղեր, այլև այլ ցեղեր:

[Թçetaçet/çeteçet/çetuçet]

ف: قوم قوم، قوم به قوم، قوم ها، قوم های

گوناگون.

Ach.IV,453

Grab.II,912

Mal.IV,462-3

ՑԵՂ-ՑԵՂ/ՑԵՂԻՑ-ՑԵՂԻՑ

=ՏԵՍԱԿ-ՏԵՍԱԿ

[çet-çet/çetiç-çetiç]

= [tesak-tesak]

ف: گون گون، گونه گون، گونه گونه، رنگ به

رنگ، رنگ (و) وارنگ، گوناگون، جور (و) واجور،

جوراجور، جور به جور.

Grab.II,912

Mal.IV,462

ՑԵՂԻՑ-ՑԵՂ/ՑԵՂԷ-ՑԵՂ

Մի սերունդից մինչև միս սերունդը, ընդհանրապես շատ:

[çetiç-çet/çetē-çet]

ف: از نسلی تا نسل دیگر، به طور کلی زیاد،

فراوان.

Mal.IV,462

+ՑԻԹԻ-ՓԻԹԻ

Չնչիճ, դատարկ, ծոսի-պոսի(բան):

[+ çit'i-p'it'i]

ف: خالی، ناچیز، خرت و پرت، خرت و خورت.

Mal.IV,464

ՑԻՐՈՒՑԱՆ

=ԱՂԱՊ-ՇԱՂԱՊ, ԱՊԱՂ-

ՇԱՊԱՂ, ԽԱՌՆԻՒՄՈՒՄ,

ԹԱՓԹՓԱԾ

[çiruçan]

= [aʔap-čaʔap, apaʔ-čapaʔ,

xaɾnixurn, t'ap't'p'vac]

ف: ریخت و پاش، درهم (و) برهم، ریخته (و)

پاشیده، ریخته واریخته، زیر و رو، شلوغ بلوغ.

Mal.IV,465

ՑԻՑ-ՑԻՑ

Այս ու այնտեղ ցցած:

+SRNHSHS

Դուրութ, սրինգ, շի:

[+ trutitiv]

ف: نی، نی لبک.

Mal.IV,449

+SRSLR-ՇՈՇԸՆ

Թափթփած շորեր քազած, ցնցոտի
քազած:

[+ trtər-šřšər]

ف: کسی که لباس‌های نامرتب و پاره پوره
پوشیده باشد.

Mal.IV,450

+SRSRNՅ

Ոտքի ձայն, դոփիւն, տրոփիւն,
շշուկ:

[+ trtroç]

ف: چمچمه، صدای پا، صدای پای اسب، صدای
آهسته.

Mal.IV,450

+SRΦSRΦԱԼ

Կր. տրփալ-ի

Յաճախակի բաբախել:

[+ trp'trp'(al)]

تکر. [trp'(al)].

ف: اغلب تپیدن.

Mal.IV,450

SΦH4-SΦH4 ԽՕՍԵԼ

Հանդարտ՝ բայց տեղին՝ խելացի
խօսել:

[tp'ik-tp'ik(xosel)]

ف: به جا و آرام و عاقلانه سخن گفتن.

Mal.IV,450

SΦSΦԵԼ

Կր. Տփել-ի

Իրար լետկից կամաց-կամաց
զարնել:

[tp'tp'(el)]

تکر. [tp'(el)].

ف: به آهستگی و آرامی مداوم کوبیدن، زدن.

Mal.IV,450

+SOՆԻԿ-SOՆԻԿ

Դեկտեմբերին աւագ տօների
շրջանը:

[+ tōnik-tōnik]

ف: جشن‌های مذهبی مربوط به هفته آخر دسامبر.

Mal.IV,452

+SOC-SOC

Ծուըն վոնտելու ձայնարկութիւն:

[+ toš-toš]

ف: چخ چخ، چخه چخه.

Mal.IV,452

Ր

ՐՈՊԷ ԱՌ ՐՈՊԷ

Ամեն րոպէ:

[ropē ar ropē]

ف: دقيقة دقيقة، دقيقة به دقيقة، دم به دم، دم دم،
دما دم.

Ach.IV,445

Mal.IV,453

Ց

ՑԱԽ-ՄԱԽ/ՑԱԽ ՈՒ ՑԱԳ/ ՑԱԽ

ՈՒ ՑՈՒԽ/ՑԱԽ-ՑՈՒԽ

Ցախեր, ցախ ու նման փայտի

կտորներ, խոփ:

ՏՈՒՏՈՒՑ

Անխելք, ախմախ, ծանծաղամիտ:

[tutuç]

ف: خُل خُل، خل خلی، دل دیوانه، خُل و چَل،

احمق، بی فکر.

Mal.IV,438

+ՏՊՏՊԱՑՆԵԼ

=ԺՊԺՊԱՑՆԵԼ

1.Արագ-արագ աչքերը թարթել:

2.Ըրթունքները իրար խփելու ձայնը:

[+ tɒtpaɕn(ɛl)]

=[ɕpɕpaɕ(nɛl)]

ف: ۱. تند تند پلک زدن. ۲. صدای ناشی از به

هم زدن لبها.

Mal.IV,441

ՏՊՏՊԻԿ/ՏՊՏՊՈՒՐԻԿ

Կէտ-կէտ զարդեր ունեցող:

[tɒtpik/tɒtpurik]

ف: دارای نقطه‌های زینتی.

Mal.IV,441

+ՏՌԻԿ-ՏՌԻԿ

Մէկից դժար պայմանների մէջ դնելով տանջել շարժարեւ, շշկլցնել:

[+ trik-trik]

ف: کسی را در موقعیت دشوار قرار دادن و شکنجه

دادن، هول کردن.

Mal.IV,441

ՏՌՈՒՋ-ՏՌՈՒՋ¹/ՏՌՈՒՋ-

ՏՄԲՈՒՋ²/Տ(Դ)ՄԲՈՒՋ-

ՏՄԲՈՒՋ³

Մեծ, խոշոր:

[truz-truz¹/truz-tmbuz²/

t(d)mbuz-tmbuz³]

ف: بزرگ بزرگ، درشت درشت متورم و آبدار

(میوه)^۱. (تشبیه) تَبَل مُبِل، چاق و چله^۲.^۳.

Mal.IV,442

H.P.,145

+ՏՌՏՂԻ¹/+ՏՌՏՌԱԼ²

1.Stn¹: 2.Snunnng, քրթմնջիւն,

փնթփնթոն^{1,2}:

[+ trtər¹/+ trtr(al)²]

ف: ۱. گوز گوز، باد معده^۱. ۲. غُر(و) غُر، غُرلُند^۲.

Mal.IV,442

ՏՏԻԿ<ՏԻՏԻԿ

Փոթոթող, փոթոթափամ:

[ttip<titip]

ف: گَس، مزه دهن جمع کن.

Ach.IV,433

Mal.IV,443

ՏՐԱՄ-ՏՐԱՄ

Չոր, ամուր, խնուր հող՝ որ շատ դժարությամբ է փորում:

[tram-tram]

ف: زمین خشک و سخت که به دشواری می‌توان
حفر کرد.

Ach.IV,434

Mal.IV,444

+ՏՐԱՔ-ՏՐԱՔ ԳԱԼ

1.Տրաքտրաքել, ամբարտաւանել,

փքել: 2.Ինքն իրեն կորցնել,

անզգամանալ:

[+ trak'-trak'(gal)]

ف: ۱. از خود راضی بودن، باد و بروت ناشی از

غرور. ۲. خود را گم کردن، بی‌حیا شدن.

Mal.IV,447

ف: خیس خیس، تر تر.

Mal.IV,435

+ՏՈՒՄԲԼԻ-ՏՈՒՄԲԼԻ

Որի միտը գիրութիւնից շարժում է ման գալիս:

[+ tumbli-tumbli]

ف: کسی که از فرط چاقی به هنگام راه رفتن
گوشت‌هایش تکان تکان بخورد.

Mal.IV,436

+ՏՈՒՄՏՈՒՄԱՅ

Հոլ:

[+ tumtumay]

ف: فرفره.

Mal.IV,436

+ՏՈՒՆՏՈՒՆԱԿ¹/ՏՈՒՆ ՏՈՒՆ
ԽԱՂԱԼ²

Փոքրիկ տուն, երեխայի խաղի
համար սարքած:

[+ tuntunak¹/tun tun(xaʁal)²]

ف: ١. خانه کوچک ساخته شده برای بازی

کودکان^١. ٢. نوعی بازی کودکان (خانه خانه).^٢

Ach.IV,427

Mal.IV,438

+ՏՈՒՆՏՈՒՆԱԼ

Ծագ ձայնով իրան համար խօսել
կամ երգել ժամանակ անցկացնելու
համար:

[+ tuntun(al)]

ف: با صدای آهسته حرف زدن یا آواز خواندن.

Mal.IV,438

+ՏՈՒՊՏՈՒՊ

(Բուս.) Տուպ, պուտ, հարսնուկ:

[+ tuptup]

ف: (گیاه) گیاهی که در مزرعه‌ها می‌روید و دارای

گل‌های گرد و دانه‌هایی مانند خشخاش است.

Mal.IV,438

+ՏՈՒՏՈՒ¹/ՏՈՒՏՈՒՆ²(ԱՆԵԼ)

1.Մայր, մայրիկ: 2.Յարգական
կոչում կանանց համար¹: 3.(Մանկ.)

Տալ, խփել, զառնել^{1,2}:

[+ tutu¹/tutux² (anel)]

ف: ١. مادر. ٢. لقبی احترام‌آمیز برای زنان^١.

٣. دادن، زدن، کتک زدن (کود).^{٢,١}

Mal.IV,438

+ՏՈՒՏՈՒԶ

1.Ուած, դուրս ցցած: 2.Յետուք,
մանաւանդ հաւի: 3.Տուտուց:

[+ tutuz]

ف: ١. برجسته، برآمده. ٢. ما تحت بویژه ماتحت

مرغ. ٣. خُل (و) چُل، خُل خُل، بی فکر، احمق.

Ach.IV,430

Mal.IV,438

+ՏՈՒՏՈՒԶԻԿ¹/ՏՈՒՏՈՒՆԻԿ²

1.Տուտուկ, տուտուց, խենթ^{1,2}:

2.Տձև կազմով¹:

[+ tutuzik¹/tutuxik²]

ف: ١. خُل خُل، خُل و چُل، ذُل دیوانه، خُل خُل^{١,٢}.

٢. دارای هیکل بی‌قواره و کج و معوج^١.

Mal.IV,438

+ՏՈՒՏՈՒՆ

(Մանկ.) Տուն:

[+ tutun]

ف: خانه (کود).

Mal.IV,438

+ՏՈՒՏՈՒԾ

Զեռքի երկանքի արանքը:

[+ tutuş]

ف: محلّ تا شدن دست، آرنج.

Mal.IV,438

1.Տողը տողի յետևից, բոլոր տողերը ^{1,2}: 2.Ծարան-շարան³:

[toftot ¹/toft ar toft²/toft-be-toft ³]

ֆ: 1. քառ քառ, քառ քառ ^{1,2}. 2. քառ քառ
քառ, քառ քառ, քառ քառ, քառ քառ.

Mal.IV,431

+ՏՈՒՏՈՒՅԵԼ

Ջուգել, զարդարելի ի ցոյց:

[+ tonton(vel)]

ֆ: 1. քառ քառ, քառ քառ, քառ քառ (քառ)
քառ.

Mal.IV,432

ՏՈՒՏ-ՏՈՒՏ/ՏՈՒՏ-ՏՈՒՏ/
ՏՈՒՏ-ՏՈՒՏ/ԱՏԻ-ՏՈՒՏ/ՏՈՒՏ
ԵՏՈՒՏ ԱՆԵԼ

=ՊԻՇԻԿ-ՄԻՇԻԿ, ԿՈՒՇԻԿ-ԿՈՒՇԻԿ

(Մանկ.) Ման քառ, քառ:

[tota-tota/toti-toti/totik-totik
/ati-toti /totetot (anel)]

= [picik-micik, kuči-kuči]

ֆ: 1. քառ քառ (քառ).

Mal.IV,433,434

+ՏՈՒՏՈՒՅԵԼ/ՏՈՒՏՈՒՅԵԼ

1.Սրածայր տակը լայն աման:

2.Սրածայր և բարձր:

[+ totoz/totoloz]

ֆ: 1. քառ քառ քառ քառ քառ քառ.

2. քառ քառ քառ քառ.

Mal.IV,434

+ՏՈՒՏՈՒՅԵԼ

1.Ջուգել, զարդարելի: 2.Խառն,

տլոգել:

[+ totoz(el)]

ֆ: 1. քառ քառ քառ քառ քառ քառ (քառ)

2. քառ քառ քառ քառ քառ քառ.

Mal.IV,434

+ՏՈՒՏՈՒՅԵԼ/ՏՈՒՏՈՒՅԵԼ

Տոտ, տոտիկ:

[+ totox/+ totoy/+ toton]

ֆ: 1. քառ քառ (քառ).

Mal.IV,434

•ՏՈՒՏՈՒՅԵԼ

1.Սալորի մի տեսակ: 2.Մի տեսակ

աչքացալի դեղ:

[•totor]

ֆ: 1. (քառ) քառ քառ քառ քառ քառ.

2. քառ քառ.

Ach.IV,422

Mal.IV,434

+ՏՈՒՏՈՒՅԵԼ

(Մանկ.) Տալ անել, տոտա անել:

[+ totor(anel)]

ֆ: 1. քառ քառ (քառ).

Mal.IV,434

+ՏՈՒՏՈՒՅԵԼ/ՏՈՒՏՈՒՅԵԼ

=ԵՐԵՐԱԼ, ՏԱՏԱՆԻԵԼ (ՔԱՅԼԵ-

ԼԻՍ)

[+ tortoz(al)/+ tortor(al)]

= [erer(al), tatan(vel)]

ֆ: 1. քառ քառ (քառ), քառ քառ քառ քառ քառ քառ.

2. քառ քառ քառ քառ.

Mal.IV,434

ՏՈՒՏ-ՄՈՒՏ

Տալան, խխուս եղան, խխուս

թրջան:

[tuz-muz]

Կր. տմբալ-ի

Իւր տեղումը շարունակ շարժել,
ցնցել, թմբալ, տատանել:

[tmbtmb(al)]

تكر. [tmb(al)]

ف: تكان تكان (خوردن), لرزیدن, مردد بودن.

Mal.IV,423

+ՏՄՏՄԱԼ

Մրմնջալ, քթի տակից երգել կամ
խօսել:

[+ tmtm(al)]

= [mrnm](al)]

ف: زمزمه, زیر لبی حرف زدن یا آواز خواندن.

Mal.IV,424

+ՏՄՏՄԱՅ

Կիզաճող:

[+ tmtmay]

ف: نوعی خاک که مانند اسفنج نرم است و حالت
اسفنج را دارد.

Mal.IV,424

+ՏՄՓՏՄՓԱԼ

1. Մասնաւորապէս՝ տախտակի
խուլ ձայն Բանելը: 2. Հաւանօրէն
դիօլի ձայն Բանելը:

[+ tmp'tmp'(al)]

ف: ١. تق و توق، تق (و) تق (با صدای گنگ).

٢. صدای دهل.

Mal.IV,424

+ՏՆՏԸՆ/+ՏՆՏՆԱԼ

Տնտնացող, դանդաղուտ, ծանր ու
դանդաղ շարժել:

[+ tntən/+ tntn(al)]

ف: کند، آهسته، به کندی، به آهستگی، به آرامی

(حرکت کننده، کردن).

Mal.IV,428

ՏՆՏՂԵԼ

Կր. տղել-ի

1. Այս և այն կողմը դարձնել զննելու
Ռամար զննել, քննել: 2. (Նման.)
Հրաց ու փորձ անել՝ մի բան
իմանալու նպատակով:

[tntʰ(ɛl)]

تكر. [tʰ(ɛl)]

ف: ١. به دقت نگاه کردن، بازرسی و تفتیش

کردن. ٢. (تشبیہ)، پُرس و جو، سوال کردن به
قصد پی بردن به مطلبی.

Ach.IV,413,415

Mal.IV,428

+ՏՆՔՏՆՔԱԼ/ՏՔՏՔԱԼ

Կր. տնքալ-ի

Ծարունակ տնքալ:

[+ tnk'tnk'(al)/tk'tk'(al)]

تكر. [tnk'(al)]

ف: آخ و آخ، آخ و اوخ، آخ و واخ، ایش و اویش،

ایش و ویش (کردن).

Ach.IV,441

Mal.IV,428

+ՏՈՀՏՈՀ

= ԴԱԴԱՀ, ԴԱԴԱԼ, ԴԱԴԱՍ

(Մանկ.) Նստելու անասուն մանա-
ւանդ ձի:

[+ tohtoh]

= [dadah, dadaʃ, dadas]

ف: حیوان سواری بویژه اسب (کود).

Mal.IV,431

ՏՈՂՏՈՂ¹/ՏՈՂ ԱՌ ՏՈՂ²/ՏՈՂ-
ԲԷ-ՏՈՂ³

[tivtiv]

ف: (جاز.) نوعی پرندہ.

Mal.IV,417

+SLIK-PLIK

ԱՆՈՂԱՆ (մարդ):

[+ tlik-plik]

ف: ناچیز و بی ارزش (انسان).

Mal.IV,417

+SLILAL/SLILAL

ԹԻՊՈՒԵԼ, անորոշ հնչյուններ

արտասանել, լեզվից տալ:

[+ tltl(al)/+ tltl(al)]

ف: الكن, لکنت داشتن.

Mal.IV,417

SLILAL

Տլոտ՝ ճահճային տեղ:

[tltlay]

ف: باتلاق, جای باتلاقی.

Ach.IV,407

Mal.IV,417

STUR-STUR/STUR-

STUR

Անորամադիր, տրտում:

[txur-txur/txur-trtum]

ف: غمگین, اندوهگین, محزون.

Ach.IV,412

Mal.IV,418

*STURSTUR>STURSTUR

Կր. տխրալ-ի

Տըխս-տըխս ծայերի հանել, ձիու

վրայ վեր-վեր նետելիս:

[*txktxk(al)>txktxk(al)]

تکر. [txk(al)]

ف: صدای ناشی از بالا و پایین شدن بر روی اسب.

Mal.IV,418

+SUK-SUK ALAN

Այծը մկկացնել:

[+ tki-tki(anel)]

ف: بُز را به صدا کردن واداشتن.

Ach.IV,405

Mal.IV,419

+SUSUL/SUSUR

Սիրտը լցել, լացը գալ:

[+ tktk(al)/tktkon]

ف: دل پر داشتن, به گریه افتادن.

Mal.IV,420

SZASU-SZASU

=THAS-THAS, THAKOR-THAKOR

[thas-mhas]

=[xak-xak, xakor-makor]

ف: کال کال, کال کال.

Mal.IV,420

+SUSUL/SUSUL

Կր. տղկել-ի

Հնանալուց՝ շատ հասնելուց

կակել, թուլանալ, լիկել,

թացութեան մէջ հալել՝

կազմալուծել:

[+ tkt(el)/+ tktk(el)]

تکر. [tkk(el)]

ف: له و په, له و لورده, له شدن, شل شدن,

لهیدن.

Mal.IV,423

*SUSUL>SUSUL

Խիստ թրջել, տղկալ:

[*tctc(el)>+ tcmc(el)]

ف: خیس خیس, تر تر.

Mal.IV,423

SUSUL

Դեմք, երես, Ըշմարանք:

[+ tɛðxðxkʰ]

ف: چهره، صورت، دید.

Mal.IV,410

Տծի-Տծի

=ժիժիկ ՏԱԼ

Մի բան մէկին ցոյց տալ
ախորժակը գրգռելու համար, բայց
չտալ:

[tʒi-tʒi]

=[čičik (tal)]

ف: نشان دادن چیزی به کسی برای تحریک

اشتهای وی و ندادن به او.

Mal.IV,410

+ՏծվծԱԼ

Տըժ-վըժ ձայն հանել:

[+ tʒvʒ(al)]

ف: صدایی که هنگام سرخ کردن چیزی ایجاد

شود.

Mal.IV,410

+Տծվծիկ/Տծի-Տծի

1.Խարխուկ: 2.Ոչխարի կամ
տաւարի թոքերից պատրաստած
կերակուր: 3.(նման.) Անհանգիստ
չար երեխայ:

[+ tʒvʒik/tʒi-tʒi]

ف: ۱. جنور بغور. ۲.(تشبيه.) بچه ناآرام و شیطان.

Mal.IV,410

+ՏծՏծԱԼ

Կր. տծտալ-ի

1.=Տծտալ: 2.Յողացալի թեթև
շորշուի զգացել մարմնի մի
մասում:

[+ tʒtʒ(al)]

تكر. [tʒʒ(al)].

ف: ۱. صدایی که از سرخ کردن چیزی ایجاد

شود. ۲. احساس دردهای مفصلی.

Mal.IV,410

+ՏիջիԻԱԻԱ

Չնչին բանից ցաւ զգացող, շուտ
լացող, թուլամորթ, շուտ հիւանդա-
ցող:

[+ tizivava]

ف: ضعيف النفس، کسی که از بروز پیشامدی

ناچیز احساس درد کند، زود بگرید و زود بیمار

شود.

Mal.IV,412

+ՏիԼիԼ

Թեթևալիկ:

[+ tilil]

ف: لوس، لوس، لوس و سبکسر.

Mal.IV,412

*ՏիՆՏիՆի>ՏիՆԻՆի

=ԴԱՆԴԱԼ

[*tintini>tinini]

=[dandaʔ]

ف: کُند، آهسته، آرام.

Mal.IV,413

+ՏիՌԼիԼի

Անծանօթ ցեղի ջրային թռչուն,
ննդողակից քիչ բարձր, երկայն
ոտներով:

[+ tiʀlili]

ف: (جاذ.) نوعی پرندۀ آبی، کمی بزرگتر از

گنجشک، دارای پاهای بلند.

Mal.IV,414

ՏիԻՏիԻ

Անորոշ տեսակի թռչուն:

ف: دقت کردن، موشکافی، مو به مو نگاه کردن و دین.

Ach.IV,396-7
Mal.IV,405

ՏԶԻԶԱԼ/ՏՋՏԶԱԼ/ՏԶԶԱԼ

Կր. տգալ-ի

1.Տգալ, բզգալ: 2.Երեխաների լալ, թնձկալ:

[tzvz(al)/tztz(al)/tzz(al)]

تكر. [tz(al)]

ف: 1. ووز. 2. گریه و بی‌تابی بچه.

Mal.IV,408

ՏԶՏԸԶ

1.Գզրարի աղեղ որով բուրդ ու բամբակ են գզում և տգտող ձայն է հանում: 2.Մագերը շատ տակից խուլած կամ ածիլած:

[tztəz]

ف: 1. صدای ناشی از کشیدن کمان حلاجی.

2. موها را از ته تیغ زده و تراشیده.

Mal.IV,408

①+ՏՋՏԶԻԿ

(Մանկ.) Ատամ:

① [+ tztzik]

ف: دندان (کود).

②+ՏՋՏԶԻԿ

Մատիկ:

② [+ tztzik]

ف: ریزه میزه، ریزه پیزه، ریز نقش.

Mal.IV,408

+ՏԷՏԷ/+ՏԷՏԷՐ

(Մանկ.) Տերտեր, քահանայ:

[+ tətə/+ tətər]

ف: کشیش (کود).

Mal.IV,409

+ՏԷՐԷ(Ց) ՏԷՐ ԱՆԵԼ/ ՏԷՐՎԷ-ՏԷՐ ԱՆԵԼ

1.Իրաքանչիւր իր իւր տիրոջը յանձնել: 2.Իրերը կարգաւորել, իրանց տեղը դնել:

[+ tərē(ç)tər(anel)/tərvētər(anel)]

ف: 1. هر چیز را به صاحبش دادن. 2. اشیا را

مرتّب کردن و به جای خودشان قرار دادن.

Ach.IV,401

Mal.IV,409,410

+ՏԷՐՊԱՊԱ

Տեր թայր, քահանայ:

[+ tərpa]p

ف: (کلیس.) کشیش، پدر روحانی.

Ach.IV,401

Mal.IV,410

①+ՏԷՐՏԷՐ

(Եկեղ.) Քահանայ, երէց:

① [+ tərter]

ف: (کلیس.) کشیش، پدر روحانی.

②+ՏԷՐՏԷՐ

(Բուս.) Անորոշ տեսակի թռչող բրդոտ բոյս՝ նման ուղտափուշին:

② [+ tərter]

ف: (گیا.) نوعی گیاه پرزدار که به وسیله باد از

ساقه جدا شده و به هوا می‌پرد.

Mal.IV,410

+ՏԷՐ-ՏԻՐԱԿԱՆ

Տեր, տիրութիւն անող, պաշտպան, հովանաւոր, խնամակալ:

[+ tər-tirakan]

ف: صاحب، پشتیبان، حامی.

Mal.IV,410

+ՏԷՕԻՍՕԻՍՔ

1.Տաք վիճակում, քանի որ տաք է:
2.Ցուզած ոգևորած, եռանդուն
կարպով:

[tak'-tak']

ف: ۱. گرم گرم، گرم داغ، داغ داغ.

۲. متأثر، ترغیب شده و به هیجان آمده.

Mal.IV,393

ՏԵՂ-ՏԵՂ

Որոշ տեղեր:

[tef-tef]

ف: جا جا، جابه جا و بعضی جاها.

Mal.IV,395

ՏԵՂԱՏԵՂ(ԼԻՆԵԼ)

Հարմարուել, տեղ ընկնել:

[tetatef(linel)]

ف: جا افتادن، متناسب شدن.

Mal.IV,395

ՏԵՂՆԻՏԵՂԸ/ՏԵՂՆԻՋՏԵՂԸ

1.Մանրամասն, ճշտիւ: 2.Լիովին,
ամբողջապէս:

[tefnitefə/tefniztefok']

ف: ۱. جزء به جزء، مشروحاً. ۲. کامل، کامل.

کاملاً، تماماً.

Mal.IV,400

ՏԵՂՈՑՏԵՂ/ՏԵՂՆՈՒՏԵՂԸ/

ՏԵՂՆԱՏԵՂ/ՏԵՂԱՏԵՂ

Հենց նոյն տեղում, անմիջապէս,
իսկոյն:

[tefoçtet/tefnutefə/tefnstet/
tetstet]

ف: درجا، جابه جا، فوری، به فوریت.

Mal.IV,400

ՏԵՂՆՈՒՏԵՂԸ/ՏԵՂՆԻՏԵՂԸ/
ՏԵՂԻՑ ՏԵՂ/ՏԵՂԸ ՏԵՂԻՆ/
ՏԵՂՎԱՏԵՂ

Տեղին, մանրամասն, իսկոյն, առ
ժամայն, բոլորովին, իսպառ
տեղովը, կէտ առ կէտ:

[tefnutefə/tefnitefə/tefiçtet/tefə
tetin/tefvatef]

ف: جزء به جزء، نکته به نکته، به جا، فوری، درجا.

کاملاً

Mal.IV,400

Ի ՏԵՂԻՄ ՏԵՂԻՄ/ՏԵՂԵԱՑ

ՏԵՂԵԱՑ

Ջանազան տեղերում:

[i tetis tetis/tefeac tefeac]

ف: در جاهای مختلف.

Ach.IV,392

Grab.II,864

Mal.IV,395-400

ՏԵՍԱԿ-ՏԵՍԱԿ

=ՋԱՆԱՋԱՆ

Ծատ տեսակ:

[tesak-tesak]

= [zanazan]

ف: گون گون، گونه گون، گونه گوناگون،

جورواجور، جور به جور، جوراجور، رنگ به رنگ،

رنگ(و)ورانگ.

Ach.IV,396

Mal.IV,402

©ՏԵՍՏԵՍԵԼ

Կր. տեսանել-ի

Տնտղել, մանրամասն նայել,

տեսնել:

[©testes(el)]

تكر. [tesanel]

ف: گروه گروه، رمه رمه، گله گله، دسته دسته،
خیل خیل (پرندگان و جانوران).

Ach.IV,387
Grab.II,857
Mal.IV,388

SUARSU<*SUSARU,
*SUSRU

Կր. բառ է
=ԴԱՆԴԱՂ

1.Յամրաշարժ: 2.Թոյլ, անվըճա-
կան, տատանող:
[tartam<*tatarm,*tatram]
=[danda]

واژه تکراری است.

ف: ۱. کند، آهسته (در حرکت). ۲. ضعیف، مردد،
نا مصمم.

Ach.IV,387
Grab.II,858
Mal.IV,388

①*SUSARU

Հացի կամ թելի ծառի պտուղը:

①[*tartar]

ف: (گیا) میوه درختی با برگ‌های سخت و
خاردار و گل‌های سرخ رنگ.

Mal.IV,388

②*SUSARU

(Մանկ.) Խաղացնել, տանել բերելը,
զբոսանքի տանելը:

②[*tartar]

ف: بازی دادن، بردن و آوردن، به گردش بردن
(کود).

Mal.IV,389

SUARSURU

1.Խոր վիճ, անդունդ: 2.Դժոխք:
3.(Փոխ.) Տանջանք:

Յուն. tártaros .یون.
Հատ. tartarus .لا

[tartaros]

ف: ۱. دره عمیق. ۲. جهنم. ۳. (کنا.) ضجر و
شکرتجه.

Ach.IV,388
Grab.II,859
Mal.IV,389

SUΦAY-SUΦAY

1.Տափակ կերպով: 2.Անհամ'
ձանձրալի կերպով:

[tap'ak-tap'ak]

ف: ۱. مسطح و هموار. ۲. بی مزه و کسل کننده،
خسته کننده.

Ach.IV,390
Mal.IV,391

+SUΦIK-SUΦIK

Ծածկաբար, գաղտագողի:

[+ tap'ik-tap'ik]

ف: دزدکی، سر بسته و پنهانی.

Mal.IV,392

SUΦS(A)ΦEL

Կր. տափել-ի

Հողը կոխկրտելով տափկացնել,
պնդացնել:

[tap't(a)p'(el)]

تکر. [tap'(el)]

ف: خاک را با لگد صاف کردن و محکم کردن.

Mal.IV,392

SU-R-SU-R

+SU.SU.YBL

Այրիլ-տատակիլ (այսպէս է գործածուի) այրել, մրկել:

[tatak(ɛl)]

[+ ayril-tatakil] (این گونه به کار می رود)

ف: سوختن، سوخته شدن.

Mal.IV,380

SU.SU.YUBL

1.Երկիւղ զգալ, դիտել, հոգալ:

2.Շարեւ, վարանել:

[tatams(ɛl)]

ف: ۱. احساس ترس کردن، مراقبت کردن،

مواظبت کردن. ۲. مات و مبهوت شدن، تردید

کردن، ایراد گرفتن.

Mal.IV,380

*SU.SU.Y>SU.SU.Y

1.Տատանել, երերալ: 2. Ծարշել, քայլել:

[*tantan>tatan]

ف: ۱. مردّد بودن، جنبیدن و تکان خوردن.

۲. Ծ حرکت کردن و راه رفتن.

Ach.IV,380

Grab.II,849

Mal.IV,380

①+SU.SU.Y

Փողոցային երիտասարդ, Լժի, կինո:

① [+ tataš]

ف: لات لات, لات و مات, لات و پات, لاتی

پاتی, لوت و پوت, لات و لوت, ارازل اوباش.

Mal.IV,380

②+SU.SU.Y/+SU.SU.Y/SU.SU.Y

(Բու.) Փշոտ բոյս է (Tribulus):

2.(Նման.) Երկաթէ սուր փշեր, որ փռում էին գետնի վրայ և

դատապարտեալին վրայով քաշում տանջելու համար: 3.(Բազմ.) Պատերազմական փոքր մեքենայ բարձր ու ցածր սուր մեխերով:

② [+ tataš/+ tatašk/tatask]

ف: ۱.(گیا.) نوعی گیاه خاردار (Tribulus).

۲.(مجاز) خارهای آهنی که برای شکنجه روی

زمین پهن می کردند و مجرم را روی آن

می کشیدند. ۳.(رزم.) دستگاه کوچک جنگی،

دارای خارهای کوتاه و بلند و تیز.

Ach.IV,380

Grab.II,850

Mal.IV,380

+SU.RU.Y-SU.RU.Y ԱՆԵԼ

=ԹԱԼԱՆ-ԹԱԼԱՆ

Վրայ թափելով տանել, աւարել, թալանել:

[+ taran-taran (anel)]

= [t'alan-t'alan]

ف: به تاراج بردن، هجوم کردن و بردن، چپاول.

Ach.IV,368

Mal.IV,384

SU.RI-SU.RI / SU.RI.SU.RI /

②SU.RI.I.SU.RI / ②SU.RI.I.SU.RI

SU.RI.I.SU.RI / ②SU.RI.I.SU.RI

[tari-tari / tareç tari / ②tarvoy

tari/ ②tarvoy tarvoy/ ②taroy

tari]

ف: سال به سال، سال بعد سال.

Ach.IV,385

Grab.II,857

Mal.IV,387

SU.RU-SU.RU/SU.RU.SU.RU

Երամներով, խմբովին, տարմերով:

[tarm-tarm/tarmatarm]

= [taštš(ɛl)]

ف: ۱. تراشیدن. ۲. (تشیی.) گس شدن دهان.

*SU.ČSU.ČBŁ>SU.ČSČBŁ

[*taštš(ɛl)>taštš(ɛl)]

ف: تراشیدن، تراش دادن، (تشیی.) گس شدن دهان.

Ach.IV,370

Mal.IV,373,374

SU.ŦAŁ-SU.ŦAŁ ԳԱԼ

Կրակի մէջ խորովել, այրել:

[tapak-tapak(gal)]

ف: کباب شدن، در آتش سوختن.

SU.ŦAŁ-SU.ŦAŁ ԼԻՆԵԼ

=ԾԱԼԾԼԻԵԼ, ԾԱԼՔ-ԾԱԼՔ

ԼԻՆԵԼ

1.(Փոխ.) Ծամածուել, կոտորուել:

2.Այրել, խորովել:

[tapak-tapak(linel)]

= [calcl(vel), calk'-calk'(linel)]

ف: ۱. (کنا.) کج و معوج شدن، کج و کوله شدن،

ناز و غمزہ و ناز و عشوه آمدن. ۲. سوختن و

کباب شدن.

Ach.IV,371

Mal.IV,374

SU.ŦSU.ŦBŁ

Կր. տապել-ի

1.Սաստիկ բաղձալ, ցանկանալ,

ջերմ սրտով մի բանի կպչել: 2.Մի

բան անելու սաստիկ փափագից

շտապել, շտապով գործ անել:

[taptap(ɛl)]

تكر. [tap(ɛl)]

ف: ۱. آرزو و میل شدید، از دل و جان به کاری

پرداختن. ۲. از میل فراوان برای انجام کاری

شتاب داشتن، با شتاب کاری را انجام دادن.

Ach.IV,371

Mal.IV,376

*SU.ŦSU.Ŧ>SU.ŦSŦAŁ

Ձիով ոտներով դոփելը, դոփելուն:

[*taptap>+ taptp(al)]

ف: صدای کوبیدن پای اسب.

Mal.IV,376

SU.U-SU.U

[tas-tas]

ف: ده ده، ده به ده، به هر کدام ده عدد...

Mal.IV,377

+SU.SU

(Մանկ.) 1.Երեխայ: 2.Sատ, մամ:

3.Մեծ եղբայր: 4.Մեծ քույր:

[+ tata]

ف: ۱. کودک. ۲. مادر، بزرگ. ۳. برادر بزرگتر.

۴. خواهر بزرگتر (کود).

Mal.IV,380

①SU.SU.Ŧ

(Մանկ.) Ուտելիք, կերակուր:

① [tatax]

ف: غذا، خوراکی (کود).

②SU.SU.Ŧ

Կնդակաբաշխ կենդանիների ոտքի

ճիւղանդուկներ:

② [tatax]

ف: نوعی بیماری در پای حیوانات سُمدار.

Mal.IV,380

+SU.SU.Ŧ.Ŧ.Ŧ

Համեղ, Բամով:

[+ tataxik]

ف: لذیذ و خوشمزه.

Mal.IV,380

=ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ, ՎՌԱԶ-ՎՌԱԶ
Մէկը միսի յետևից:
[+ vray(u)vray]
=[arag-arag, vraz-vraz]

ف: تند تند، زود زود، یکی پس دیگری،
روهم

Mal.IV,357

+ՎՐԹՎՐԹԱԼ/ՎՐՎՐԹԱԼ/
ՎՐՎՐԱԼ
1.Լացի ձայն Բանել: 2.Ցրտից
սրտալ, կոնկոնալ: 3.Կրակի
ճարճատելը:
[+ vrt'vrt'(al)/vrvt'(al)/
vrvt(al)]
ف: ۱. ونگ ونگ، وینگ وینگ، ونگ(و) وونگ.
۲. از سرما و ترس بخود لرزیدن. ۳. صدای ناشی
از سوختن آتش.

Mal.IV,359

S

SUՆSUՆ/SUՀSUՀ
=ԴԱԴԱՀ, ԴԱԴԱՂ, ԴԱԴԱՍ
(Մանկ.) Հեծնելու կենդանի, մաս-
նաւորապէս ձի:
[taxtax/tahtah]
=[dadah, dadaʃ, dadas]
ف: حیوان سواری بویژه اسب (کود).
Mal.IV,363,366

⊙SUԿԱԻ-SUԿԱԻ
=ԿԱՄԱՑ-ԿԱՄԱՑ, ՀԵՏԶՀԵՏԷ
[⊙takav-takav]
=[kamaç-kamaç, hetzhetē]
ف: یواش یواش، آهسته آهسته، آرام آرام، یکی

بعد از دیگری، کم کم.

Ach.IV,361
Grab.II,839
Mal.IV,365

+SUԿSUԿ
Ծալած, մեկտակած:
[+ taktak]

ف: تا شده، تا کرده.

Ach.IV,361
Mal.IV,366

+SUԿSUԿ ԱՆԵԼ
Մինչև տակը թրջել, խխմեցնել:
[+ taktak(anel)]
ف: خیس خیس، تر تر (کردن).
Mal.IV,366

+SUՅSUՅ/SUՅԱՅ
=ԿԱՆ-ԿԱՆ
(Մանկ.) Յորդոր փոքրիկ երեխա-
ներին, որ ոտքի կանգնեն:
[+ taytay/tayay]
=[kan-kan]
ف: ترغیب کردن کودکان نوپا برای به پا خاستن
و راه رفتن (کود).
Mal.IV,370

SUՆԵԼ-ԲԵՐԵԼ
Ձեռքը կամ ձեռքով մի բան այս ու
այն կողմը ժարժել թափն աւելաց-
նելու կամ շարժումին ուղղութիւն
տալու նպատակով:
[tan(el)-ber(el)]
ف: بردن و آوردن (دست یا با دست چیزی را).
Mal.IV,370

+SUԾԻ-SUԾԻ ԱՆԵԼ
=SUՇՏՇԵԼ
[+ taši-taši(anel)]

ف: ۱. دائماً ووش و ووش کردن. ۲. با عصبانیت سخن گفتن. ۳. در گوشی صحبت کردن.

Mal.IV,352

①վոհ-վոհ

Աղաւնիների ծայնը:

①[vu-vu]

ف: صدای کبوتران.

②+վոհ-վոհ

(Մանկ.) Նոր զգեստ կամ

խաղալիք:

②[+vu-vu]

ف: لباس یا اسباب بازی نو (کود).

③+վոհ-վոհ

=վԱվԱ

(Մանկ.) ծաւ, թիւանդութիւն, վերք:

③[+vu-vu]

=[vava]

ف: درد، بیماری، زخم (کود).

Mal.IV,352

+վոսւջ-վոսւջ

=ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ, ԾՏԱՊ-ԾՏԱՊ

վոսպելով

[+vráz-vrás]

=[arag-arag, štap-štap]

ف: زود زود، تند تند، با شتاب، با عجله.

Ach.IV,348

Mal.IV,352

+վովզւո/①+վովոսւ

=վԱՐ Ի վԱՐ

վովոսւով:

[+vr̥v̥ər/①+var̥var̥(al)]

=[var̥ i var̥]

ف: درخشان، نورانی.

Mal.IV,353

②+վովոսւ

1. Աղմուկով անհամ շատախօսել:

2. Մէկի վրայ բարկանալ:

3. Տոտալ, քրթմնջալ: 4. Աղմկալից ծայն հանել (գետի):

②[+vr̥vr̥(al)]

ف: ۱. با سر و صدا حرف‌های نامربوط زدن.

۲. عصبانی شدن (بر کسی). ۳. قُرُقَر (کردن)

قُرولند (کردن). ۴. صدای پرهیاهوی رودخانه.

Mal.IV,353

+վՍվՍԱԼ

Դժգոհել, գանգատել, տրտնջալ, ախուլիչ անել:

[+vsvs(al)]

ف: ابراز نارضایی، شکوه و شکایت، آخ و واخ و

آخ و ویش کردن.

Mal.IV,353

վՍՍԱՀ-վՍՍԱՀ

Ծատ վստաթ, համարձակ, աներկ-խիղ, համոզված, հաւատացած:

[vstah-vstah]

ف: بسیار مطمئن، جسور، ترس، معتقد.

Ach.IV,349

Mal.IV,354

+վՍՏԸՐ ՀԱ վՍՏԸՐ

Ճապով՝ արագ շարժումներով:

[+vstər ha vstər]

ف: چابک با حرکاتی تند.

Mal.IV,354

վՏվՏԱԼ

Անհամ ու անվերջ խօսել, լուտալ:

[vtvt(al)]

ف: مدام و بی مزه سخن گفتن.

Mal.IV,355

+վՐԱՑ (ՈՒ) վՐԱՑ

[+ viči-viči]

ف: یاوه گو، یاوه سرا، زیاده گو، وراچ.

Mal.IV,342

+վիՇվիՇԱԼ

Ախ ու վիշ անել, ախ ու վախ անել, վիշտը արտայայտել հառաչանքներով:

[+ višviš(al)]

ف: آخ و ویش کردن، آخ و واخ کردن، ابراز غم با آه کشیدن.

Mal.IV,344

+վլվլԱԼ

1.Աղմուկ հանել: 2.Արևը ծագելիս թռչունների ճողողելը: 3.Լալով մի բան խնդրել կամ ուզել:

[+ vlv(al)]

ف: ۱. سر و صدا کردن. ۲. صدای آواز پرندگان

موقع طلوع آفتاب. ۳. با گریه چیزی را خواستن یا خواهش کردن.

Mal.IV,347

+վլվլիկ/վլվլոՒկ

Աղմուկ, տարաձայնություն:

[+ vlvlik/vlvluk]

ف: سر و صدا، اختلاف عقاید.

Mal.IV,347

+վնգվնգԱԼ

Կր. վնգալ-ի

1.Մի քանի անգամ վնգալ: Շատ շների վնգալը: 2.Ցրտից դողալ, սարսուռել:

[+ vngvng(al)]

تکر. [vng(al)]

ف: ۱. چند بار زوزه کشیدن، صدای زوزه تعداد

زیادی سگ. ۲. از فرط سرما لرزیدن.

Ach.IV,347

Mal.IV,350

+վնկվնկԱԼ

=ՄՆԿՄՆԿԱԼ

1.Լալկան լինել: 2.(նման.) Իր աղ-քատուրեան վրայ միշտ տրտնջալ:

[+ vnkvnkal]

= [mnkmnk(al)]

ف: ۱. گریه و زاری کردن. ۲. (تشبیه.) مداوم از

فقر خود شکوه کردن.

Mal.IV,351

+վժվժԱԼ

Կր. վշշալ-ի

=վՈՒՇ-վՈՒՇ

1.Շարունակ վշշալ: 2.Մէկի հետ բարկացած խօսել: 3.Ականջը խօսել: 4.Վիշվիշալ:

[+ všvš(al)]

تکر. [všš(al)]

= [vuš-vuš]

ف: ۱. دائماً ابراز ناراضایتی کردن، مدام شکوه

کردن. ۲. عصبانی سخن گفتن با کسی. ۳. در

گوشی حرف زدن. ۴. آخ و واخ، آخ و اوخ، آخ و

ویش، ایش و ویش.

Mal.IV,351,352

①+վՈՒՇ-վՈՒՇ

Ջայնարկություն ակտուսանքի, ցուակցություն:

① [+ vuš-vuš]

ف: صدای افسوس و ابراز همدردی.

②+վՈՒՇ-վՈՒՇ

Վշվշալով, “վո՛ւշ-վո՛ւշ” ձայն հանելով:

② [+ vuš-vuš]

[+ vzik-vzik]

=[arag-arag, vřaz-vřaz]

ف: تند تند، تند تند، زود زود، زود زود.

Mal.IV,337

վզվզակ/վզզակ

Կր. վզզակ-ի

1.Ծարունակ վզզակ: 2.Լալու՝
թնձկալու ձայն:

[vzvz(al)/vzz(al)]

ف: ۱. وز وز. ۲. ونگ (و) ونگ، ونگ (و) وینگ،

ونگ (و) وونگ، هق هق، صدای گریه و ناله.

Mal.IV,337

+վզՏ-վզՏ/վլզՏ-վլզՏ

=ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ

[+ vzt-vzt/vəzt-vəzt]

=[arag-arag]

ف: تند تند، زود زود، با شتاب.

Mal.IV,337,338

+վզՏվզՏէն Ընկնել

Փորը սաստիկ լուծել:

[+ vztvztēn (ənknel)]

ف: اسهال بسیار شدید داشتن.

Mal.IV,337

վէՏ-վէՏ/վէՏ Ի վէՏ

1.Թեթև ծփանքներով: 2.Մարմնի
մորթի վրայ ծակաւածք՝ ներկով նշան
դաճելու համար Ի յիշատակ մի
բանի, հաճի:

[vət-vət/vət i vət]

ف: ۱. در حال تلاطم ملایم. ۲. خالکوبی (خال)

خال(?)

Ach.IV,336

Mal.IV,338

+վլզ-վլզ

Ծարունակ լսող քամու ձայն:

[+ vëz-vëz]

ف: صدای وزیدن مداوم باد.

Mal.IV,338

+վրվրակ

Արագ-արագ շարժել ման գալիս,
աշխույժ շարժումներ անել:

[+ vt'vt'(al)]

ف: تند تند جنبیدن در موقع راه رفتن، حرکات

توأم با نشاط انجام دادن.

Ach.IV,338

Mal.IV,338

+վրվրիկ

1.Ամեն բանի մէջ խառնող, մէջ

ընկնող, հանգիստ չտող:

2.Բծախնդիր:

[+ vt'vt'(ik)]

ف: ۱. نخود هر آش، سلب کننده راحتی.

۲. وسواسی و سختگیر.

Mal.IV,339

+վժոՑ-կժոՑ

Աղմուկ, աղաղակ, վժալը:

[+ vžoç-kžoç]

ف: سر و صدا، جیغ (و) داد، داد (و) فریاد.

Mal.IV,339

+վժվժակ/վլժվժակ

Կր. վժալ-ի

1.=Ղժվժալ: 2.Մկան ճշալը:

[+ vžvž(al)/vəžvž(al)]

تکر. [vž(al)]

ف: ۱. ← [žvž(al)]. ۲. صدای موش.

Mal.IV,339

+վիժի-վիժի

Շատախոս, տոտոացող:

վեր ի վաթր/ի վեր եի ի վաթր
վերևից ցած, վերևումը և ցածումը:
[ver i vayr/i ver ev i vayr]

ف: از بالا به پایین، در بالا و در پایین.

Ach.IV,329-30

Grab.II,801

Mal.IV,319

վեր ի վերոն
=վաթր ի վերոն

1.Արտաքին, արտաքուստ: 2.Ոչ
խորը թափանցելով, թեթևակի,
անկատար:

[ver i veroy]

= [vayr i veroy]

ف: ۱. ظاهری، ظاهراً. ۲. بدون تفکر عمیق،

سطحی، ناقص.

Grab.II,801

Mal.IV,319,329

վերեն-վարեն շի չասկար
Ոչինչ չի հասկանում:

[verən-verən(çi hasknar)]

ف: نفهم، نادان.

Mal.IV,320

վերեն-վարեն կերթւն
Սիրտը թափում է և փորը լուծում է:
[verən-verən k'ertay]

ف: دچار اسهال و استفراغ (شدن).

Mal.IV,320

վերջ ի վերջոն
Ամենից վերջը, վերջապես:
[verj i verjoy]

ف: در پایان، بالاخره.

Ach.IV,332

Mal.IV,332

+վեր-վեր/վերվերոնի

Մի պարի անուն:

[+ ver-ver/ververuk]

ف: نام نوعی رقص.

Ach.IV,331

Mal.IV,334

•վերվերան

Անորոշ տեսակի ընդեղեն:

[•ververan]

ف: (گیاه) نوعی از حبوبات.

Ach.IV,332

Mal.IV,334

+վերվերի

վայրենի, անտաշ:

[+ ververi]

ف: تتراشیده (و) نخراشیده، بد هیبت، وحشی.

Mal.IV,334

+վերվերիկ/+վերվերիշ

Թեթևոլիկ:

[+ ververik/+ ververiç]

ف: جلف، لوس، سبکسر.

Mal.IV,334

վեճ-վեճ (ԱՆԵԼ ՓՈՐԸ)

1.Սաստիկ բաղցած լիեց: 2.վեց
միալորից բաղկացած, ամեն մեկին
վեց:

[veç-veç(anel)]

ف: ۱. هار و هور، قار و قور (شکم) به شدت

گرسنه بودن. ۲. شش تا شش تا، شش به شش،

به هر کدام شش عدد...

Mal.IV,335

+վջիկ-վջիկ

=ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ, ՎՐԱԶ-ՎՐԱԶ

Աճապարանքով:

+վավա

(Մանկ.) ծաւ, թիւանդութիւն, վերք:
[+ vava]

ف: درد، بیماری، زخم (کود).

Mal.IV,302

վավաճ/վախաճ/վավաճոճ

խիստ ցանկատէր:
[vavaš/vavašot]

ف: شَهْوَى، شَهْوَتِي، حَشْرِي.

Ach.IV,326

Mal.IV,303,316

վաս-վաս

[vat-vat]

ف: بَد بَد.

Ach.IV,311

Mal.IV,303

վարոհՅԱՆՔ(Ս)

վարելը եւ ցանելը, բողը թերկելը եւ
ցանելը:

[varuçank'(s)]

ف: کشت و وَرَز.

Mal.IV,314

+վարվարիկ-վերվերիկ

վար ու վեր շարժող, մէկի
քմախաղաղի իմամաձայն ամեն կերպ
իր շաթի իմար շարժող,
իացկատակ մարդ:

[+ varvarik-ververik]

ف: به خاطر برآوردن هوسهای کسی بنفع خود
به بالا و پایین حرکت کردن، متملق، چاپلوس.

Ach.IV,300,301

Mal.IV,316

+վարվարոճ

Մարդկանց թեւ վարել չգիտցող,
խռովատէր, կուարար:

[+ varvarot]

ف: در روابط خود با دیگران نادان بودن، قهر

طلب، جنگی، جنجال طلب.

Mal.IV,316

վարք ու բարք

Ամբողջութիւն անհատի սովորութիւնների և աւանդական կամ բարք ու վարքով գովելի ժառանգական
նոգեկան յատկութիւնների:

[vark' u bark']

ف: مجموعه سنتها یا خصوصیات اخلاقی

پسندیده موروثی.

Ach.I,431

Grab.II,798

Mal.IV,316.I,351

վեր-վեր խաղալ

Ուրախութիւնից ցատկոտել:

[ver-ver(xaʃal)]

ف: از فرط خوشحالی بالا و پایین پریدن.

վեր-վեր անել

Մէկին անտեղի բարձրացնել:

[ver-ver(anel)]

ف: بالا بالا کردن (کسی)، لیلی به لای کسی
گذاشتن.

Mal.IV,319

վեր-վեր թռչել

Ջայրութով, նեղանալով իրաժարել,
ուրանալ:

[ver-ver(t'rčel)]

ف: با عصبانیت و نارضایی کنار رفتن و منکر

شدن.

Mal.IV,319

ترس و درد.

Mal.IV,293,352

ՎԱՅՐԻՎԵՐՈՅ

Տակից-վերևից, խառնիխուռն,
անկարգ:

[vayriveroy]

ف: نامرتب، از زیر و رو، درهم (و) بهم، ریخت و
پاش، ریخته واریخته، ریخته (و) پاشیده.

Mal.IV,298

ՎԱՆԿ-ՎԱՆԿ/ՎԱՆԳ-ՎԱՆԳ

Բառի մի մասը որ մեկ շնչով է
արտասանում:

[vank-vank/vang-vang]

ف: سیلاب سیلاب، بخشی از واژه که با یک
نفس ادا می شود.

Ach.IV,304

Mal.IV,299

ԾՎԱԾ-ՎԱԾ¹/+ՎԱԾ-ՎԻԾ²/

ՎԻԾՎԻԾԱԼ³

1.Սաստկական ձև վաշի¹: 2.Ուրա-
խութեան՝ զմայմունքի բացագան-
չութիւն¹:

Կր. վաշ-ի²

=ԱԽ ՈՒ ՎԱԽ, ԱԽ ՈՒ ՎԻԾ^{2,3}

Ափսոսանք, հեծեծանք, վիշտը
արտայատել ճառաշանքներով:

[ծvaš-vāš¹/+vaš-viš²/

višviš(al)³]

تکر. [vaš]²

=[ax u vax, ax u viš]^{2,3}

ف: ۱. صورت تشدید شدهٔ واژهٔ واش، واش واش،
واش و ووش. ۲. بانگ خوشحالی^۳.

Grab.II,783

Mal.IV,300,344

ՎԱՐ Ի ՎԱՐ/ԾՎԱՐ Ի ՎԱՐԵԱԼ

/ԾՎԱՐ Ի ՎԱՐԵԱՆ

Փայփլելով, վառվռուն կերպով:

[vaʀ i vaʀ/ծvaʀ i vaʀeal/ծvaʀ i
vaʀean]

ف: با درخشش، درخشنده.

Ach.IV,307

Mal.IV,300

ՎԱՐՎԱՐՈՒԿ/ՎԱՐՎԱՐՈՒԿ

Լատ. alvssum .Y

(Բուս.) Բոյս դեղնագույն մանր
ծաղիկներով, որ ժողովրդական
բժշկութեան մէջ գործ է ածում
որպէս դեղ:

[vaʀvaʀuk/vaʀvruk]

ف: (گیا-) گیاهی با گلهای کوچک زرد رنگ که
در طب گیاهی، به عنوان داروی ضد هاری به کار
می رود.

Mal.IV,801

① *ՎԱՐՎԱՐԵԼ(ԻԼ)>ՎԱՐՎԵԼ- ՈՒԵԼ(ԻԼ)

Կր. վառել-ի

Ծատ բան կամ շարունակ վառել:

① [*vaʀvaʀ(el)(il)>vaʀvr̥(el)
(il)]

تکر. [vaʀ(el)]

ف: به مقدار زیاد یا دائماً چیزهایی را سوزاندن.

②+ՎԱՐՎԱՐԵԼ

1.Ծատ բան կամ շարունակ վառել:

2.Մարմնի մէջ բարձր ջերմութիւն
զգացել:

② [+vaʀvr̥(el)]

ف: ۱. چیزهای زیاد یا دائماً سوختن. ۲. احساس
تب فراوان.

Ach.IV,308

Mal.IV,302

Այս ու այն կողմ վազել, շարունակ
վազել:

[vaz-vaz(anel)/•vazvaz(el)/
vazvz(el)]

تكر. [vaz(el)]

ف: این طرف و آن طرف دویدن, این ور و آن ور
(دویدن), این سو(ی) و آن سو(ی) دویدن, مدام
دویدن.

Ach.IV,202-3

Grab.II,769

Mal.IV,286

•վաթվաթ

Գիշերամուկ, չղջիկ:

[•vat'vat']

ف: وطواط, خفاش.

Mal.IV,287

+վաթիթել<վաթիւթել

Կր. վաթել-ի

Այս և այնտեղ վաթել, թափել:

[+ vat'vt'(el)<vat'vat'(el)]

تكر. [vat'(el)]

ف: ریختن, ریخت و پاش کردن.

Mal.IV,287

+վալվալաթ

1.Աղմուկ, իրարանցում: 2.Իզուր
տեղ իրարանցում ձգող, ճմուռ:

[+ valvalay]

ف: ١. ولوله, هياهو, همهمه. ٢. بی جهت ولوله

به پا کردن, فریاد زدن.

Mal.IV,288

վախ ու սարսափ (ճնկնել)

Սաստիկ սարսափ, շատ վախենալ:

[vax u sarsap' (ənknel)]

ف: هول و تكان, هول و ولا.

Mal.IV,194,288

վախվախել/+վախվախել

Կր. վախել-ի

վախ՝ երկիտ զգալ:

[vaxvax(el)/+vaxvx(el)]

تكر. [vax(el)]

ف: احساس ترس و وحشت کردن.

Ach.IV,294

Grab.II,770

Mal.IV,289

վաչ-վաչ/վաչ-վաչ-վաչ

Ջարմացական կամ Ռեզնական
բացազանչություն:

[vah-vah/vah-vah-vah]

ف: بانگ تعجب یا تمسخر.

Mal.IV,289

⊙վաղվաղ¹/վաղվաղապ²/
վաղվաղել³

=ՏեղնոհՏեղը

Ծառ շուտ, փութով, իսկոյն:

[⊙vaʔvaʔ¹/vaʔvaʔaki²/vaʔ-vat
(el)³]

=[teʔnuteʔe]

ف: ١. زود زود, زود زود, تند تند, جا در

جا. ٢. شتاب کردن, عجله کردن. ٣.

Ach.IV,297

Grab.II,773

Mal.IV,291

վաթ-վաթ/վաթ-վաթ-վաթ/

վաթ-վոհթ/վոհթ-վոհթ

Բացազանչություն:

[vay-vay/vay-vay-vay/vay-
vuy/vay-vuy]

ف: (صو.) وای وای, وای ووی, از اصوات هنگام

ف: لرز لرز، لرزیدن.

Mal.IV,259

+ԱՌՍՈՒԱԼ

Կր. սռալ-ի, սռալ-ի

1. Հատ-Ռատ րոտելով թափել:

2. Նետի սրնթաց թռչելու ձայնը:

3. Հատիկ-Ռատիկ փայլել:

+ [srsr(al)]

تكر. [sr(al)], [srr(al)]

ف: ۱. دانه دانه جاری شدن و ریختن. ۲. صدای
پرتاب شدن نیزه. ۳. دانه دانه درخشیدن.

Mal.IV,259

+ԱՎՍՎԱԼ

1. Մեղմ շնչել, սոսափել: 2. Մեղմ

ձայն րաճել՝ ճեղքվածքի կամ

խողովակի միջով փչելիս: 3. Ծշալ

(օծի): 4. Շնչալ: 5. Լալ, ճեծկտալ:

6. Սաստիկ փափագել:

+ [svsv(al)]

ف: ۱. تنفس ملایم. ۲. صدای ملایم موقع

دمیدن در منفذ یا لوله. ۳. صدای مار. ۴. جیغ جیغ

کردن (کردن). ۵. گریستن، هق هق (کردن). ۶. به

شدت آرزو کردن.

Mal.IV,259

ՍՏԷՊ-ՍՏԷՊ

=ՇՏԱՊ-ՇՏԱՊ

1. Ծատ լանախ, իրար վրայ: 2. Մեծ,
տագնապով, սաստկաբար:

[step-step]

= [štap-štap]

ف: ۱. زود زود، تند تند، روهم روهم، پشت سر

هم. ۲. با بحران و اضطراب بسیار شدید.

Ach.IV,273

Grab.II,746

Mal.IV,264

+ԱՔՈՌԻԹՆ-ԱՔՈՌԻԹՆ

=ՀԼՈՒՆ-ՀԼՈՒՆ

Փոքրիկ գնդիկներ կազմած:

[+ sk'ortin-sk'ortn]

= [hlun-hlun]

ف: گلوله گلوله، گوله گوله.

Mal.IV,284

վ

+ՎԱԶԷ ՎԱԶ/ՎԱԶԷՎԱԶ/ՎԱԶ
ԱՌ ՎԱԶ

Վազ տալով, վազելով, փութով:

[+ vazē vaz/vazēvaz/vaz ar vaz]

ف: دوان دوان، بدو بدو، در حال دو، باشتاب.

ՎԱԶԷ ՎԱԶ ԱՆԵԼ

Վազվազել, վազելով պտույտներ
անել:

[vazēvaz(anel)]

ف: بدو بدو، بدو وادو، در حال دویدن چرخش
کردن.

Ach.IV,292-3

Grab.II,769

Mal.IV,287

+ՎԱԶԷ-ՎԱԶԷ/+ՎԱԶԻ-ՎԱԶԻ

Վազող, արագ շարժող:

[+ vazē-vazē/+ vazi-vazi]

ف: دونه، تند جنبند.

Ach.IV,202-3

Grab.II,769

Mal.IV,286

ՎԱԶՎԱԶ ԱՆԵԼ/•ՎԱԶՎԱԶԵԼ/

ՎԱԶՎԱԶԵԼ

Կր. վազել-ի

+ՍՈՒԿՍՈՒԿ

Կր. սուկ-ի

Գլխիկը ջուրը կոխել Քանելը:

[+ suksuk]

տկր. [suk]

ف: سر را در آب فرو کردن و بیرون آوردن (شاید سُک سُک باشد).

Mal.IV,247

+ՍՈՒՍԻԿ-ՓՈՒՍԻԿ/ՍՈՒՍ ՓՈՒՍ/ՍՈՒՍ ՈՒ ՓՈՒՍ

Կր. սուս-ի

Բոլորովին լուռ, առանց աղմկի:

[+ susik-p'usik/sus p'us/sus u

p'us]

տկր. [sus]

ف: ساکت ساکت, ساکت و صامت, صُم و بکم, بدون سر صدا.

Mal.IV,249

+ՍՈՒՍՈՒ/ՍՈՒՍՈՒԿ

Սուկիչ:

[+ susu/susuk]

ف: سوت سوتک.

Ach.IV,242

Mal.IV,249

ՍՈՒՏ-ՍՈՒՏ/ՍՈՒՏՈՒՍՈՒՏ/ ՍՈՒՏ ՄՈՒՏ/ՍՈՒՏՈՒՄՈՒՏ/ ՍՈՒՏ-ՓՈՒՏ/ՍՈՒՏՈՒՓՈՒՏ/ ՍՈՒՏԻԿ-ՄՈՒՏԻԿ

Կր. սուտ-ի

[sut-sut/sutususut/sut-mut/

sutumut/sut-p'ut/sutup'ut

/sutik-mutik]

տկր. [sut]

ف: دروغ دروغ, دروغ و دَوَنگ, دروغ و دَغَل.

دروغ و دَوَل, دروغ و دَلَم, دروغ و دَوَن, دروغ مروغ, چاخان پاخان.

Ach.IV,253

Grab.II,300

Mal.IV,249,250

ՍՈՒՐ-ՍՈՒՐ

Կր. սուր-ի

[sur-sur]

տկր. [sur]

ف: تیز تیز, تیز تیز.

Ach.IV,254

Grab.II,733

Mal.IV,250

ՍՈՒՐՐ-ՍՈՒՐՐ ԱՆԵԼ

Մեծ պատիւ և յարգանք ցոյց տալ:

[surb-surb(anel)]

ف: بسیار احترام گذاشتن.

Ach.IV,255

Mal.IV,251

©ՍՊԱՌ ՍՊՈՒՐ/©ՍՊԱՌ Ի ՍՊՈՒՐ/ Ի ՍՊԱՌ-ՍՊՈՒՐ / Ի ՍՊԱՌ Ի ՍՊՈՒՐ

Մինչև սպառելը՝ սպառելը,
ամբողջապես, բոլորովին:

[©spār spur/spār i spur/ i

spārspur/i spār i spur]

ف: تا مصرف شدن, تا به مصرف رساندن, تماماً, کاملاً, کامل, کامل.

Ach.IV,260

Grab.II,736

Mal.IV,254

ՍՐՍԸՐ ԱՆԵԼ

Սարսեւ, դողալ, դողդողալ:

[sr̥sər(anel)]

•ՍՈՍՈՓԵԼ(ԻԼ)

Տերևների խշխշալ, շնկշնկալ
 Բանդարտ քամուց:

[•sosop'(el)(il)]

ف: صدای ناشی از خیش خیش برگ‌ها در اثر باد
 ملايم.

Ach.IV,244,290,291
 Grab.II,729

+ՍՈՐՈՐ ՏԱԼ/ՍՈՐՈՐԱԼ/ՇՈՐՈՐ ՏԱԼ/ՇՈՐՈՐԱԼ

[+ soror tal/sororal/šoror tal/
 šororal]

ف: خرامان خرامان، خرامیدن، با ناز و عشوه راه
 رفتن.

Ach.IV,244

⊙⊙ՍՈՐՍՈՐ/ՍՈՐ-ՍՈՐ

Ծակ, ճեղք, խոռոչ քարանձավների
 մէջ, գետնի մէջ:

⊙ [⊙sorsor/sor-sor]

ف: روزنه، شکاف، گردی و فرورفتگی در غار یا
 زمین.

Ach.IV,245
 Grab.II,730
 Mal.IV,243-44

+⊙ՍՈՐՍՈՐ/ՍՈՐՍՈՐՈՒԿ

Թեթևաբարոյ:

⊙ [+ sorsor/sorsoruk]

ف: لوس، جلف و سبکسر.

Mal.IV,244

+ՍՈՐՍՈՐԻԿ

1. Չորքուտանիների որկոր: 2. Արտի
 Բաստ խողովակը:

[+ sorsorik]

ف: ۱. گلوی چهارپایان. ۲. رگ ضخیم قلب.

Ach.IV,244

⊙⊙ՍՈՐՍՈՐԵԼ

Կր. սորել-ի

1. Հոսել, թափիլիել: 2. Ցրել,
 կամաց-կամաց ծածուկ Բեռանալ:

⊙ [⊙sorsor(el)]

تکر. [sor(el)].

ف: ۱. جاری شدن، پراکنده شدن. ۲. پخش
 شدن، دزدکی و یواش یواش دور شدن.

Ach.IV,244
 Grab.II,730
 Mal.IV,244

+⊙ՍՈՐՍՈՐԵԼ

Կր. սորել-ի

Մանգաղով Բնծել:

⊙ [+ sorsor(el)]

تکر. [sor(el)].

ف: درو کردن با داس.

Ach.IV,244
 Mal.IV,244

*ՍՈՒԼ-ՍՈՒԼ>+ՍՈՒԼՈՒԼ/ ՍՈՒԼՈՒԼԻԿ/ՍՈՒՍՈՒԼ/ՍՈՒՍՈՒ- ԼԻԿ

Սուր ծալքով, սուր գլուխը դուրս
 ցցած:

[*sul-sul>+ sulul/sululik/
 susul/ susulik]

ف: نوک تیز.

Ach.IV,247

ՍՈՒԼՍՈՒԼԵԼ

Կր. սուլել-ի

Շաացնել, շշնչել:

[sulsul(el)]

تکر. [sul(el)].

ف: سوت زدن، نفس کشیدن.

Ach.IV,242
 Mal.IV,247

①+ՍՄՍՄՈՒԿ
Պարի մի տեսակ:
① [+ smsmuk]

ف: نوعی رقص.

②+ՍՄՍՄՈՒԿ
Բթամատի դուրս ցցած յօղը՝
բռունցք շինելիս:
② [+ smsmuk]

ف: برجستگی انگشت شصت در حالت مشت

کردن دست.

Mal.IV,234

+ՄՆԴՈՒԿՈՒԿՈՒ
Ոտանաւոր աղօթք, որ կարդում են
իրանց տակը միզող երեխաների
հմար:
[+ sndukuku]

ف: دعایی به صورت شعر که برای بچه‌های

شب‌ادرار خوانده می‌شود.

Mal.IV,235

•ՄՆԿՈՒ-ԴՆԿՈՒ
Այստեղից-այնտեղից:
[•snku-dnku]

ف: از این جا و از آن جا, از این (سوی) و آن

(سوی) از این و از آن و.

Mal.IV,236

ՍՈՒԹ ԵՒ ՍԱԹ
Պիճդ, կարէր, կուտ:
[sut ev sat]

ف: محکم محکم, سفت سفت, سفت و سخت.

Ach.IV,238
Grab.II,726
Mal.IV,238

ՍՈԹՈԹ/ՍՈԹՈԹԻԿ
Ամփոփ, լաւ կազմածքով, լաւ

հագնած-կապած, զգեստը վրան
լաւ նստած:

[soʔotʹ/soʔotʹik]

ف: جمع و جور و خوش هيكل, خوش لباس, به
شکلی زیبا ملبوس شده.

Ach.IV,238
Grab.II,726
Mal.IV,238

+ՍՈԹՈԹ ԱՆԵԼ

1.Շեղ մակարդակի վրայով վար
սահելով ընկնել: 2.Երեխաների՝
յետույթի վրայ սողալով երթալը:

[+ soʔotʹ (anel)]

ف: ۱. سریدن از سرازیری و افتادن. ۲. حرکت

کودکان روی باسن.

Mal.IV,238

+ՍՈԹՈԹ-ԿՈԿՈՂ
Պճնասէր, զարդասէր:
[+ soʔotʹ-kokoʔ]

ف: کسی که زر و زیور و بَژک را دوست دارد.

Mal.IV,238

ՍՈՂ-ՍՈՂ/ՍՈՂ Ի ՍՈՂ
Սողալով, սող տալով:
[soʔ-soʔ/soʔ i soʔ]

ف: در حال خزیدن.

Mal.IV,239

ՍՈՍՈՐ/ՍՈՍՈՐԻ
=ԿՈԿՈՐԻ, ԿՈՂԿՈՂԻԹ
Որկոր, վիզ, լեզուակ, կոկորդ:
[sosor/sosord]
=[kokord]

ف: زبان کوچک, زبانک, گلو.

Ach.IV,244
Grab.II,729
Mal.IV,241

+ՍԻԼԻԿՈՒԿՈՒ
=ԲԵՐՆԷ-ԲԵՐԱՆ (ԼՑԻԱԾ)

Բոլորովին լիքը:

[+ silikuku]

= [bernë-beran]

ف: پُر پُر، لبالب، لب به لب، لبریز، مالا مال.

Mal.IV,213

ՍԻՄ-ՍԻՄ/ՍԻՄՍԻՄ

Կմկմալով կիսատ և ոչ պարզ
խօսող:

– Ինչ ես սիմ-սիմ անում, ասա
սիմաւոն պրծի:

[sim-sim/simsim]

ف: مِن و مِن (کننده).

Mal.IV,214

ՍԻՐԻ-ՍԻՐԻ

=ԱՆԹԱՌԱՄ

(Բուս.) Ծաղիկ, որը կոչւում է նաև
“ապրիմ - մեռնիմ”:

Լատ. Amarantu/Celosia enistata

[siri-siri]

= [ant'aram]

ف: (گیا.) گل همیشه بهار (?).

Ach.IV,210

Mal.IV,219

+ՍԻՐՈՒԲԻՐ

Մի տեսակ խաղ:

[+ sirubir]

ف: نوعی بازی.

Mal.IV,219

+ՍԻՐՈՒՆ-ՍԻՐՈՒՆ/ՍԻՐՈՒՆ-
ՄԻՐՈՒՆ

Գեղեցիկ, գրաւիչ, դիւրեկան:

[+ sirun-sirun/sirun-mirun]

ف: خوشگل خوشگل، خوشگل مُشگل، ناز ناز،

ناز نازی، نازنین، نازِ ناز، نازی نازی.

Mal.IV,219

+ՍԼՍԼԱԼ/ՍԼԼԱԼ

Կր. սլլալ-ի

1.Մեղմ քամի փչել՝ սառնելով

անցնել: 2.Տերևների մեղմ շարժւելը

քամուց, սօսափել: 3.Օձի սուլելը:

4.Կամաց-կամաց թորել, ծլծլալ:

[+ slsl(al)/sl(al)]

تکر. [sl(al)]

ف: ۱. ورزش ملایم باد. ۲. لرزش ملایم برگ در

اثر ورزش باد. ۳. صدای مار. ۴. قطره قطره ریخته

شدن یا تقطیر شدن.

Mal.IV,225

*ՍԻՆԱԼ-ՍԻՆԱԼ>ՍԻՆԱԼ-ՄԻՆԱԼ

Սխալներով լի:

[* sxal-sxal>sxal-mxal]

ف: غلط (و) غلو ط.

Mal.IV,226

+ՍՂՍՂՈՑ

Սղալու ձայնը, շրթունքներով

սուլոց:

[+ sʃsʃoʃ]

ف: صدای سوت.

Mal.IV,233

+ՍՄՍՄԱՑ

Բարակ գաւազան, որից է կախւած

կարոնիկը, որ ծառայում է թելերը

մաքուր պահելու համար:

[+ smsmay]

ف: چوب نازکی در دستگاه ریسندگی برای پاک

نگهداشتن نخ.

Mal.IV,234

ՍԱՖՏԱՖ

Անորոշ տեսակի բոյս:

Արաբ. ع. صفاف

Լատ. Cochlearia (?) Կ

[saftaf]

ف: (گیا) نوعی گل (؟).

Ach.IV,194

Mal.IV,196

+ՍԵՐՍՈՒԲ/ՍԵՐՍՈՒՓ/ՍԷՐՍՈՒՓ

(Սաստ.) Սուրբ-ի

1.Բոլորովին սուրբ, մաքուր, իստակ,
զուտ: 2.Ամբողջովին մաքուր:

[+ sersub/sersup/sersup']

تشديد. [surb]

ف: 1. مقدس مقدس، تمیز تمیز، پاک پاک، ناب

ناب. 2. کاملاً پاک و منزّه.

Mal.IV,205

ՍԵՒ-ՍԵՒ

Շատ սև գույնը, սև գույներով:

[sev-sev]

ف: سیاه سیاه، سیاهرنگ.

Ach.IV,195

Mal.IV,206

ՍԵՒ ԵՒ ՄՈՒՐ/ՍԵՒ ՈՒ ՄՈՒՐ

1.Տխրալից, ողորմելի (կեանք,
աշխարհ): 2.Սևերես, անամօթ:
3.Պատուճառ:

– Ինչ սև ու մուր կին է:

– Հարս չէր, սև ու մուր էր եկաւ
մեր գլխին:

[sev ev mur/sev u mur]

ف: 1. پر از غم، قابل ترخم (زندگی، دنیا). 2. رو

سیاه، بی حیا و بی آبرو. 3. بلا، مصیبت، آفت.

Grab.II,711

Mal.IV,209

ՍԵՒ ՈՒ ՄՈՒՐԸ ԳԼՆԻՆ ԲԵՐԵԼ

Դժբախտութեան մէջ ձգել,

շշմեցնել, շարեցնել:

[sev u mut'(ə glxin berel)]

ف: بدبخت کردن، مات و مهوت کردن.

Mal.IV,207

+ՍԵՒՍԵՒԵՆԻ

=+ՍԵՒԻԿ-ՄԵՒԻԿ

Թխագոյն:

[sevseveni]

= [+ sevik-mevik]

ف: سیاه چُرده، سیاه سوخته، سیاه تاول.

Mal.IV,209

*ՍԷՐՍԷՐԻՄ

Եբր. šir hašīrīmš Եբր.

Սողոմոնի երգ երգոց գրքի

եբրայցերէն անունը:

[* sērsērim]

ف: نام عبری کتاب حضرت سلیمان.

Mal.IV,211

+ՍԸԼԸՆՔ-ՍԸԼԸՆՔ/ՍԸԼԸՔ-

ՍԸԼԸՔ

=ՊԱՐԱՊ-ՍԱՐԱՊ

[+ sələn-k-sələn-k/sələk-sələk]

= [parap-sarap]

ف: بی کار و بی عار (؟)، بیکار بیکار (ول گشتن).

Mal.IV,221

+ՍԻԼԻ-ԲԻԼԻ/ՍԻԼԻԿ-ԲԻԼԻԿ

Սիրալիր խօսակցութիւն՝ նոյն կամ
տարբեր սեռերի մէջ, փաղաք-
շական խօսք:

[+ sili-bili/silik-bilik]

ف: راز و نیاز، صحبت های پر از نوازش.

Mal.IV,213

ՍԱՌԱԾ-ՊԱՂԱԾ/ՊԱՂԱԾ-ՍԱՌԱԾ

(Փոխ.) Անըզգացմունք, ըզգացմունքից զուրկ:

[sarac-pařac/pařac-sarac]

ف: سرد و سنگین، بی احساس.

Mal.IV,41,185

***ՍԱՌՍԱՌԵԼ>ՍԱՌՍՈՒԵԼ**

Կր. Սատել-ի

1. Նոր սկսել սառչել՝ սառույց կապել: 2.Սարսուռ զգալ, քսումնել:

[*sarřar(el)>sarřr(el)]

تكر. [sar(el)]

ف: ۱. کم کم سرد شدن و یخ بستن. ۲. سرما و گزش احساس کردن.

Mal.IV,186

ՍԱՍԱՆ ՍԱՍԱՆ ԼԻՆԵԼ (Ի ԳԱԼ)

Սարսափի մէջ ընկնել, սարսափել:

[sasan sasan (linel) (i gal)]

ف: ترسیدن، وحشت کردن.

Ach.IV,177

Mal.IV,187

ՍԱՐԷ ՍԱՐ ԸՆԿՆԵԼ

Բնակած տեղերից բեռանալ, անբնակ տեղերում թափառել, ընդհանրապէս թափառել:

[sarē sar(ənknel)]

ف: در به در، آلاخون والاخون، سرگردان (شدن).

Ach.IV,182

Mal.IV,191

***ՍԱՐՍԱՐԱԿ**

Անորոշ ցեղի գիշերային թռչուն:

Լատ. Limosa Կ

[*sarsarak]

ف: (جاذ.) نوعی پرندۀ شب پر.

Ach.IV,190

Grab.II,701

Mal.IV,194

***ՍԱՓ-ՍԱՓ>ՍԱՐՍԱՓ**

Կր. սափ-ի

Սոսկում, դող, սաստիկ վախ՝ երկիւղ, որից մարմնով սառսուռ է անցնում:

[*sap'-sap'>sarsap']

تكر. [sap']

ف: ترس و لرز، وحشت.

Ach.IV,191,291

Mal.IV,194

ՍԱՐՍՈՒՌ/ՍԱՌՍՈՒՌ/ՍՌՍՈՒԱԼ

Կր. սառ-ի

1.Ցրտից դող զգալ: 2.Հոգէ վարքի տագնապ: 3.Սոսկում, սարսափ:

[sarsur/sarřur/srřr(al)]

تكر. [sar']

ف: ۱. بید بید (لرزیدن)، لرزیدن از سرما.

۲. بحران زمان مرگ. ۳. وحشت، دهشت.

Ach.IV,176-7

Mal.IV,185,194

ՍԱՓԱՍՈՒՏ

Կր. սուտ-ի

Ակնյայտի՝ աշկարայ սուտ:

[sap'asut]

تكر. [sut].

ف: دروغ دروغ، چاخان چاخان (آشکارا).

Ach.IV,193

Mal.IV,196

①+ՋՐՋՐԻԿ/ՋՐՋՐՈՒԿ

Ջրիկ, ջրի:

① [+ ʃrʝrik/ʃrʝruk]

ف: آبکی، آبدار.

②+ՋՐՋՐԻԿ

Կերակրի մի տեսակ:

② [+ ʃrʝrik]

ف: نوعی غذای آبکی.

Mal.IV,153

①ՋՐՋՐՈՒԿ

(Ախտաբ.) Մորթի թիւանդութիւն:

① [ʃrʝruk]

ف: (یز.) نوعی بیماری پوستی.

②ՋՐՋՐՈՒԿ

(Բուս.) Ջրալի անճամ բանջար:

Լատ. Stellaria Media Լ.

② [ʃrʝruk]

ف: (گیاه.) نوعی گیاه بی مزه.

Mal.IV,153

Ռ

Ռեխ-ՄՌեխ/Ռէխ-ՄՌէխ

=ԲԵՐԱՆ-ՄԵՐԱՆ

Կր. Ռեխ-ի

Քիթ ու բերան, դունչ ու պոռնկ:

[řex-mřex/řëx-mřëx]

=[beran-meran]

تکر. [řex].

ف: چک و چانه / (چونه)، چک و چیل.

Ach.IV,34

Mal.IV,159

+ՌԵԽ-ՌԵԽԻ ՏԱԼ

Ջրցել, սիրաբանել:

[řex-řexi (tal)]

ف: گپ زدن، صحبت کردن، ابراز عشق کردن.

H.P.,567

Ս

+ՍԱԴԱ-ՍԱԴԱ

Պարզ, անխառն:

[+ sada-sada]

ف: ساده ساده(انسان)، مخلوط نشده.

Mal.IV,167

ՍԱԽՍԱԽԵԼ>ՍԱԽԱԽԵԼ

1.Մի բան գլխին քաշել՝ ծածկել:

2.(Փոխ.) Ամօթից լուել:

[saxsax(el)>saxax(el)]

ف: ۱. چیزی را به سر کشیدن و خود را پوشاندن.

۲. (کنا.) در اثر خجالت سکوت کردن.

Mal.IV,170

◎ՍԱԿԱԻ-ՍԱԿԱԻ/◎ԱՌ ՍԱԿԱԻ

-ՍԱԿԱԻ/ՍԱԿԱԻ ԱՌ ՍԱԿԱԻ/ ◎

ԸՍՏ ՍԱԿԱԻ-ՍԱԿԱԻ/

ՍԱԿԱԻԻԿ -ՍԱԿԱԻԻԿ

=ԿԱՄԱՑ-ԿԱՄԱՑ, ԲԻ2-ԲԻ2,

ՀԵՏՋՀԵՏԷ

[◎sakav-sakav/◎ar sakav-

sakav/ sakav ar sakav /◎est

sakav-sakav/ sakavik-sakavik]

=[k'ič-k'ič, hetzhetə, kamaç-

kamaç]

ف: کم کم، یواش یواش، آهسته آهسته.

Ach.IV,157

Grab.II,685

Mal.IV,171

[jiljilot]

تکر. [jilot]

ف: پُر رگ و پی.

Mal.IV,140

ԶՂԲԶՂԲԱԼ/ԶՂԶՂԲԵԼ

Կր. Զղբալ-ի

Քրտնքի կամ ջրի մէջ լաւ թրջւած
լիեմ, տգկել:

[jɛbjtb(al)/ jɛɛb(el)]

تکر. [jɛb(al)]

ف: غرق در آب یا عرق (بودن).

Mal.IV,141

H.P.,560

+ԶՂԶՂԱԼ

=ՊՈՐՊՈՐԱԼ, ԺՂԺՂԱԼ

Մէկին գրգռելու համար զանազան
բաներ խօսել:

[+ jɛj(al)]

=[poɾpoɾ(al), čʰčʰ(al)]

ف: ۱. داد و فریاد، جیغ و داد. ۲. برای تحریک

کسی حرف‌های گوناگون زدن.

Mal.IV,141

ԶՈԿ-ԶՈԿ

=ԱՌԱՆՁԻՆ-ԱՌԱՆՁԻՆ

[jok-jok]

=[aɾanjin-aɾanjin]

ف: جوخ جوخ، جوق جوق، جدا جدا، تک تک.

Mal.IV,142

+ԶՈԶՈ

(Մանկ.) Մեծ մայր, մամ:

[+ joʝð]

ف: مادر بزرگ (کود).

Mal.IV,143

+ԶՈՒՒՆԶԱԽ

Մեծ բուռ:

[+ juxjax]

ف: یک مُشتِ بزرگ (از چیزی).

Mal.IV,144

ԶՈՒՒՆՏ-ԶՈՒՒՆՏ

=ԵՐԿ-ԵՐԿՈՒ, ԵՐԿՈՒ-ԵՐԿՈՒ,
ԶՈՅԳ-ԶՈՅԳ, ԼՈՒՄ-ԼՈՒՄ

[juxtjuxt]

=[erk erku/erku-erku/zoyg-
zoyg/luc-luc]

ف: جفت جفت، دوتا دوتا، دو به دو.

Ach.IV,133

Mal.IV,144

+ԶՈՒՋՈՒ/+ԶՈՒՋՈՒԼՈՒ

=+ՄՈՒՄՈՒ

Հաւ, հաւի ձագ, հաւերը կանչելու
ձայնարկութիւն:

[+ juju/+ jujulul]

=[+ čuču]

ف: ۱. مرغ، جوجه. ۲. جوجو، جاجا (صدا کردن

ماکیان).

Mal.IV,144

+ԶՈՒՓ-ԶՈՒՐ

Կր. Զուր-ի

1. Բոլորովին ջուր, շատ ջրալի:

2. Շատ լաւ սովորած՝ ջրի պէս:

[+ juɸ'-juɾ]

تکر. [juɾ]

ف: ۱. آبِ آب، خیلی آبکی. ۲. فوتِ فوت، فوتِ

آب.

Mal.IV,147

Ջ

⊙**ՋԱՆՋԱՆ¹/ՋԱՆՋԱՆԵԼ²/**
ՋԱՂՋԱՆԵԼ³

1. Կր. Ջախ-ի 2. Կր. Ջախել-ի
1. Կոտորուած, փշրած: 2. Ջարդել,
կոտորել:

[⊙ JaxJax/JaxJax(el)/JaJax(el)]

2. [Jax(el)]. تکر. 1. [Jax]. تکر.

ف: ١. خُرد و خاکشیر، خُرد و خمیر، له و لورده.
٢. خرد کردن، شکستن، آش و لاش (کردن) ٣,٧.

Ach.IV,119

Grab.II,668

Mal.IV,132,134

ՋԱՆ ՋԱՆ

Գոհութեան և ուրախութեան բացա-
կանչութիւն:

[jan jan]

ف: جان جان، جون جون، آخ جون.

Mal.IV,135

⊙**+ՋԱՌՋԱՌ/ՋԱՐՋԱՐ**

Կալը ծենելու մեծ գործիք ճնում
գործածող տանջելու գործիք:

⊙ [+ JarJar/JarJar]

ف: وسیله ای برای زراعت و برای کوفتن خرمن،
چوم، که در قدیم برای شکنجه به کار می رفت.

Mal.IV,136

⊙**+ՋԱՌՋԱՌ**

Սեխի մի տեսակ:

⊙ [+ JarJar]

ف: (گیا.) نوعی خربزه.

Mal.IV,136

+ՋԱՐԴ-ՋՈՒՐԴ

Մեծաբերանութիւն, խրոխտանք,

մեծ-մեծ ջարդել:

Swed. gard gurt . ٢

[+ JarJurd]

ف: گنده گویی، گزافه گویی، گنده گوی.

Mal.IV,137

ՋԱՐՋԱՐ

Մի տեսակ մանր բակլալ:

[JarJar]

ف: (گیا.) نوعی باقالی ریز.

Ach.IV,125

ՋԵՐՄԱՋԵՐՄ

Ծատ տաք, շատ եռանդուն, տաք
տաք:

[JermaJerm]

ف: گرم گرم، گرما گرم، گرم گرم.

Ach.IV,125

Grab.II,673

Mal.IV,138

ՋԷՋԷ

=ԱՅԾ-ԱՅԾ

Մի տեսակ խաղ:

[JɛJɛ]

= [ayc-ayc]

ف: نوعی بازی کودکانه.

Mal.IV,140

+ՋԸՌՋԸՌ

Բամբակ պատրաստելու գործիք:

[+ JəJəJə]

ف: دستگاهی برای تهیه پنبه.

Mal.IV,140

ՋԻԼՋԻԼՈՏ

Կր. Ջիլոտ-ի

Ծատ ջիլեր պարունակող:

=ՊՍՊՂԱԼ

Փայլել:

[+ psp(sal)]

=[pspɬ(al)]

ֆ: ըրշիւն.

Mal.IV,123

+ՊՍՊՍԻԿ

1.Աչք: 2.Փոքրիկ բոլորակ, բարակ ու փայլուն մետաղեայ փուկ, մէջը ծակով, որը զարդի ճամար կարում են չիքիւաների՝ բարձերի վրայ:

[+ psp(sik)]

ֆ: 1. چشم. 2. نوعی مُنْجَق.

Mal.IV,123

•ՊՏՊԸՏ/ՊՏՊՏ/ՊԱՏՊԱՏ

(Բուս.) Ծաղկապատեանով տունկերի դասին պատկանող բոյսերի կարգ, որ ունի մօտ 200 տեսակներ:

[•ptpət/ptpt/patpat]

ֆ: (գիւ.) نوعی گیاه که حدود دویست نوع از آن موجود است.

Ach.IV,113

Mal.IV,126

+ՊՏՊՏԱԼ

1.Պըտպլտ ցածր ծայնով ինքն իրան մի բան ասել: 2.Պուտ-պուտ անձրև գալ, կաթկթել:

[+ ptpt(al)]

ֆ: 1. زیر لبی و آهسته آهسته چیزی گفتن.

2. نَم نَم باران. قطره قطره ریزش باران.

Mal.IV,126

+ՊՏՊՏԱՆ

Պտպտացող, բառերը ճատ-ճատ պարզ արտասանել խօսել:

[+ ptptan]

ֆ: شمرده شمرده سخن گفتن (گوینده).

Mal.IV,126

+ՊՏՊՏԻԿ/+ՊՏՊՏՈՒՆ

Պուտ-պուտ

կէտերով, խայտաբղէտ:

[+ ptptik/+ ptptun]

ֆ: خال خال، خال خال، نقطه نقطه، رنگارنگ

رنگ به رنگ، رنگ (و) وارنگ.

Mal.IV,126

ՊՏՈ-ՊՏԸՈ

Միջակ ձայնով շարունակ խօսել:

[ptɪ-ptɛɪ]

ֆ: فُر فُر، فُر و فُر (کردن)، زیر لبی مدام حرف

زدن.

Mal.IV,127

①+ՊՐԻԿ-ՊՐԻԿ

=ՃԱՐՏԱՐ-ՃԱՐՏԱՐ

Վարժ, յաջողակ:

① [+ prik-prik]

= [čartar-čartar]

ֆ: ورزیده، موفق.

②ՊՐԻԿ-ՊՐԻԿ ԳԱԼ

խօսելու ժամանակ յուզւել,

տաքանալ:

② [+ prik-prik(gal)]

ֆ: هنگام صحبت احساساتی و برافروخته شدن.

Mal.IV,128

•ՊՕՍՊՕՍՈՂ

Արաբ.basbasa

ع. بصبصه

Շողոցորթ, կեղծաւոր:

[•pōspōsoi]

ֆ: مَمْلُوق، چاپلوس.

Ach.IV,117

Grab.II,667

Mal.IV,132

ف: قطرہ قطرہ.

②+ՊՈՒՏ-ՊՈՒՏ

1.Ժողովրդական մի խաղ է: 2.Երե-
խայական խաղ:

② [+ put-put]

ف: ١. نوعی بازی. ٢. نوعی بازی نزد کودکان و

جوانان (نقطه نقطه).

Mal.IV,119

③ՊՈՒՏ-ՊՈՒՏ

(Բուս.) Վայրի խաշխաշ բույսը:

③ [put-put]

Լատ. Euphorbia peplos կամ - یا
papaver Rhocas .Y

ف: (گیا) خشخاش وحشی.

Mal.IV,119

+ՊՈՒՏՊՈՒՏԻԿ

Ծիտ ծիտ, պուտեր ունեցող:

[+ putputik]

ف: خال خال, چلچل, خال خالی.

Mal.IV,119

*ՊՈՒՏՊՈՒՏՈՒՐԻԿ>ՊՈՒՏՈՒ-
ՏՈՒՐԻԿ

Պուտեր ունեցող, խատուտիկ,
պիսակաւոր:

[*putputurik>putputurik]

ف: خالخال, خال خالی, الوان, لک لک, لکه لکه.

Mal.IV,119

*ՊՈՒՈՒՆԿԷ-ՊՈՒՈՒՆԿ>

+ՊՈՒՆԿԷ-ՊՈՒՈՒՆԿ/ +ՊՈՒԿԷՊԷ-
ՈՒՈՒՆԿ/+ՊՈՒԿԱՊՈՒՈՒԿ

=ԲԵՐՆԷ-ԲԵՐԱՆ

Մինչև պուունկը շրթունքը,
բուրբուկին լիքը:

[*prunkē-prunk>+ prnkē-

prunk/+ prkēprunk/prkapruk]

= [bernē-beran]

ف: لب به لب, لبالب, لبریز, کاملاً پر.

Mal.IV,120

+ՊՈՒՉ-ՊԸՌՉ/ՊՈՒՉՊՈՒՉԱԼ

Այն ձայնը, որ լսում է պինդ
պոռոտի անելիս:

[+ prč-pərč/prčprč(al)]

ف: صدای ناشی از بوسیدن, ماچ ماچ, ماچ(و)موچ.

Mal.IV,121

+ՊՐՊՐԱԼ

=ԿՐԿՐԱԼ (գորտերի), ՏՈՏՏԱԼ
(մարդու)

1.Snti: 2.Փնթփնթոց, քրթմնջիւն:

[+ prpr(al)]

= [krkr(al)(قورباغه), trtr(al)(انسان)]

ف: ١. گاز در دادن معده, گوزیدن. ٢. غرولند

کردن و غر زدن.

Mal.IV,121

+ՊՐՏԻԿ-ՊՐՏԻԿ(ԳԱԼ)

Կաթը կամ թանը փսորելիս
մանր գնդակներ գոյանալ:

[+ prtik-prtik(gal)]

ف: بُره بُره شدن (شیر یا دوغ).

Mal.IV,121

ՊՍՊՂԱԼ

Փայլել:

[pspl(al)]

ف: درخشیدن, سوسو زدن.

Mal.IV,123

+ՊՍՊՍԱԼ

Հատ. Taraxacum Ն

+③ [pupu]

ف: (گیا) نوعی گیاه.

Mal.IV,118

+ՊՈՒՊՈՒԶ

=ԿՈՒԿՈՒԶ

Կնգած դրութիւն, ծնկները ծալածև ոտների վրայ լեցած դրութիւն, առանց նստելու:

[+ pupuz]

= [kukuz]

ف: چمباتمه / چنباتمه (زدن).

Mal.IV,118

+ՊՈՒՊՈՒԶԻԿ

Կանանց մագի թիւեր, որոնք սրածայր սաղթած են գլխի վրայ:

[+ pupizik]

ف: موی بافته شده که به حالت نوک تیز روی سر قرار گرفته باشد.

Mal.IV,118

①+ՊՈՒՊՈՒԼ

Վառ եկ, Բաւի ձագ:

① [+ pupul]

ف: (جاذ). جوجه مرغ.

②+ՊՈՒՊՈՒԼ/ՊՈՊՈՒԼ

Ամորձիք:

② [+ pupul]

ف: بيضة (مرد یا کودک).

Mal.IV,118

H.P.,553

+ՊՈՒՊՈՒԼԱՅ

Վարդի կոկոն:

[+ pupulay]

ف: غنچه گل سرخ.

Mal.IV,118

+ՊՈՒՊՈՒԽ

(Մանկ.) Ծառի ճիւղ:

[+ pupux]

ف: شاخه درخت (کود).

Mal.IV,118

①+ՊՈՒՊՈՒԿ

Տիկնիկ, պուպիկ:

① [+ pupuk]

ف: عروسک.

②•ՊՈՒՊՈՒԿ

1.Աչքի մասերից մէկը Բաւանդորէն ծիածանը: 2.Փայլուն:

② [•pupuk]

ف: ۱. یکی از بخش های چشم. ۲. درخشان.

Ach.IV,102

Mal.IV,118

+ՊՈՒՊՈՒՇԱԿ

Ծոծրակ:

[+ pupučak]

ف: پس گردن.

Mal.IV,118

+ՊՈՒՊՈՒԾ/+ԲՈՒԲՈՒԾ

=ՊԻՊԻԾ

1.Սիրուն: 2.Խալտաբղէտ: 3.Առատ մագերով: 4.Ճակատի վրայ մագի փունջ:

[+ pupuš/+ bubuš]

= [pipiš]

ف: ۱. زیبا و قشنگ. ۲. رنگارنگ, رنگ به رنگ.

رنگ(و)وارنگ ۳. پر مو. ۴. دسته موی بر پیشانی.

Mal.IV,118

①ՊՈՒՏ-ՊՈՒՏ

=ԿԱԹԻԼ-ԿԱԹԻԼ

① [put-put]

= [katil-katil]

[+ por- por¹/porp(o)r(al)²/
porprt(al)³]
=[goʁgoʁ(al)]

تکر. [por(al)].

ف: جیغ و داد کردن، با فریاد سخن گفتن^۱. دائم
یا اکثراً با جیغ و داد سخن گفتن، سر و صدا
کردن^{۲،۳}.

Mal.IV,116

+ՊՈՍԻՊՈՍ ՏԱԼ

Պատերի տակ կուշ եկած ման գալ:
[+ posipos (tal)]

ف: کز کرده از زیر دیوار راه رفتن.

Mal.IV,116

+ՊՈՍՊՈՍ ԱՆԵԼ / +ՊՈՍՊՈՍ
ԱՆԵԼ

Այս ու այնտեղ ծածկել և թաքուն
գալել:

[+ pospos(anel)/+ pospos
(anel)]

ف: این جا و آن جا پنهان شدن و نزدیکی نگاه
کردن.

Mal.IV,116

*ՊՈՐՊՈՐԵԼ>+ՊՈՐՊՐԵԼ

Կր. Պորել-ի

1.=Փորփրել: 2.Շարունակ կամ մի
քանի տեղ քշփորել: 3.(Փոխ.)
Փորփրել մանրամասնությամբ
խմանալու համար:

[*porpor(el)>+ porpr(el)]

تکر. [por(el)].

ف: ۱. = خفر کردن، کندن. ۲. کند و کاو. (کنا).
کنجکاوی و کندوکاو برای دانستن ریزه کاری های
مطلب.

Mal.IV,117

+ՊՈՒԼՈՒԼԻԿ

1.Փոքր ուլունք: 2.Զնքուշիկ, սիրու-
նիկ:

[+ pulpulik]

ف: ۱. مُنْجَق ریز. ۲. ناز نازی، خوشگل مُشْگَل،
نازنین و خوشگل.

Mal.IV,118

+ՊՈՒԼՊՈՒԼ/ՊՈՒԼՊՈՒԼԱԿ/
ՊԼՊԼԻԿ

=ԿՈՒԼԿՈՒԼ, ԿՈՒԼԿՈՒԼԱԿ

Կաւէ ջրաման՝ երկայն ու բարակ
վզով:

[+ pulpul/pulpulak/plplik]

= [kukul/kukulak]

ف: ۱. تُنگ گچی با گردن باریک و بلند.

۲. وسیله ای ساخته شده از سنگ که آب چشمه
را به وسیله آن می توان خورد.

Mal.IV,118

+ՊՈՒԾ-ՊՈՒԾ

1.Կարճատես: 2.Ակնապիշ

կերպով:

[+ puš-puš]

ف: ۱. نزدیک بین. ۲. زُلْ زُلْ، خیره خیره، پر (و)
پر.

Mal.IV,118

+①ՊՈՒՊՈՒ

Կանաչ կեղեղը հանած ընկույզ:

+① [pupu]

ف: گردوی بدون پوسته سبز آن.

+②ՊՈՒՊՈՒ/ԲՈՒԲՈՒ

Յուպուպ:

+② [pupu/bubu]

ف: هُدهُد.

+③ՊՈՒՊՈՒ

(Բու.) Մի տեսակ բոյս:

لوله دارد و از میان آن نخ (طناب باریک) را رد کرده و منگوله کلاه را می بندند.

Mal.IV,115

+ՊՈՊՈԼՈԶ

Բարձր ու սուր դիզված կոյտ:

[+ popoloz]

ف: انباشته (تل) بلند و نوک تیز.

Mal.IV,115

+ՊՈՊՈԼՈԿ

Գլխի ուտէցք:

[+ popolok]

ف: ورم روی سر.

Mal.IV,115

①+ՊՈՊՈԿ/ՊՈՊՈԿ

① 1. Ընկոյզի կանաչ կեղևը:

2. Ներկայումս կակալ, ընկոյզ՝

վրայի չոր կեղևով:

① [+ popok/popok]

ف: ①. پوست سبز گردو (در قدیم). ۲. پوست

خشک گردو.

② *ՊՈԿՊՈԿ>+ՊՈՊՈԿ

Բոյսի զոխ, ծիլ:

② [*pokpok>+ popok]

ف: جوانه و شکوفه گیاه.

Ach.IV,98

Grab.II,659

Mal.IV,115

ՊՈՊՈԿԵՆԻ/ՊՈՊՈԿԻ

Ընկուզենի:

[popokeni/popoki]

ف: (گیاه) درخت گردو.

Mal.IV,115

+ՊՈՊՈՇԱԿ/ՊՈՒՊՈՒՇԱԿ²

1. Բթից կախւած խլիմք:¹

2. =Պուպուճակ՝ ծոծրակ:²

[+ popočak¹/pupučak²]

ف: ۱. آب دماغ آویزان^۱. ۲. پس گردن^۲.

Mal.IV,115

+ՊՈՊՈՇԻԿ

Ուտէցք:

[+ popočik]

ف: وَرَم، دُمَل.

Mal.IV,115

+ՊՈՊՈՐ

Խոշոր կարկուտ:

[+ popor]

ف: تگرگ درشت.

Mal.IV,115

+ՊՈՊՈՏԻԿ

Կլզտրուկ:

[+ popotik]

ف: گل مژه، کورک چشم.

Mal.IV,115

+ՊՈՊՈՐՈՒԿ

Անորոշ տեսակի կարճ խոտ, մանր

տերևներով կարմիր ծաղկով:

[+ poporuk]

ف: (گیاه) نوعی گیاه کوتاه با برگ های ریز و

گل های قرمز.

Mal.IV,115

+ՊՈՐ-ՊՈՐ¹/ՊՈՐ-Պ(Ո)ՐԱԼ²/

ՊՈՐ-ՊՈՐԱԼ³

Կր. Պոռալ-ի

Պոռալով, պոռոցով, բարձրակոչ:¹

=ԳՈՐԳՈՐԱԼ

Յաճախ կամ շատ պոռալ, աղմուկ

հանչել:²

Փայլուն, պլպլալով:

[płpłik]

= [plplik (3), bxbəx]

ف: براق، درخشان، سوسو (زنان).

Mal.IV,107

•ՊՂՊՂՈԻ

Անորոշ ցեղի թռչուն (?):

[•płpłu]

ف: (جاذ.) نوعی پرندۀ (؟).

Ach.IV,90

Mal.IV,107

+ՊՇՊՇԱԼ/ՊԺՊԺԱԼ

Պըճ-պըճ ձայն հանելը: 1.Թթւած ժամանակ գազեր արձակել մանր պղպջակներով: 2.Եռ գալ (քաղցուի մասին): 3.Թանձր կերակրի հանդարտ եփելը մանր պղպջակներ արձակելով:

[+ pčpč(al)/pžpž(al)]

ف: ١. حباب حباب (شدن) در اثر ترش شدن یا

به جوش آمدن آب انگور یا شیر. ٢. جوشیدن و

حباب حباب شدن غذا.

Mal.IV,109

+ՊՇՊՇԸ/+ՊՇՊՇՈԻԿ

Ծփացած (մարդ), փքուող, սընապարծ:

[+ pšpš/+ pšpšuk]

ف: باد و بُروت، این و تَلپ (داشتن انسان)، فیس

و افاده (داشتن).

Mal.IV,111

+ՊՇՊՇԱԼ

Կր. պշալ-ի

Ապուշի պես զարմացած նայել:

[+ pšpš(al)]

تکر. [pš(al)]

ف: مات و مبهوت، مات مات، مات مات، مات و مَه، مَه و مات.

Mal.IV,111

ՊՈԶ-ՊՈԶ(ԱՆԵԼ)

Անսիրալի լիեմ, խեթ-խեթ նայել, կոպիտ վարել:

[poz-poz(anel)]

ف: چپ چپ کج کج (نگاه کردن).

Mal.IV,111

+ՊՈՇՈՇԱԿ/ՊՈԻՇՈԻՇԱԿ

Ծոծրակ:

[počočak/pučučak]

ف: پس گردن.

Mal.IV,113,118

+ՊՈԶՊՈԶԻ

Իրար ետևից:

[+ počpoči]

ف: دُم به دُم، دُمادُم، پشت سر هم، دنبال هم.

Ach.IV,98

Mal.IV,113

+ՊՈՊՈԶ

Սուր ծայրով վերջացող:

[+ popoz]

ف: نوک تیز، هر چیزی که پایان و نوک تیزی

دارد.

Mal.IV,115

+ՊՈՊՈԹ

Ֆեխի վերևը մեջ տեղում խողովակաձև լաւելած որի միջով անց եմ կացնում թելը և ծուպը կապում:

[+ popot']

ف: نوعی کلاه که وسط آن زائده‌ای به شکل

ف: درخشان و برآق.

Mal.IV,105

+ՊԼՏԸՐ-ՊԼՏԸՐ

Ուղխօրէն, առատափոս:

[+ pltər-pltər]

ف: پرآب و روان.

Mal.IV,105

+ՊԽՊԽԿԱԼ

=ԲԸԽ-ԲԸԽ

Կր. Պխկալ-ի

1. Հետուկը դուրս ցալտել, պլխկալ:

2. Հողը ջրած ժամանակ՝ պղպջակներ արծակելով ծծելը: 3. Զուրը նեղաբերան ամանից փոսելիս բղխբղխ ձայն հանելը:

[pxpxk(al)]

= [bæx-bæx]

تكر. [pxk(al)]

ف: ۱. جهش و پرش مایعات. ۲. صدای حبابهای

روی خاکی که آبپاشی شده و در حال مکش و

جذب شدن است. ۳. صدای ناشی از ریخته شدن

آب از گلوگاه تنگ ظرف.

Mal.IV,105

+ՊԾՊԾԱԼ

=ՓԱՅԼՓԱՅԼԵԼ

Պէծպծալ:

[+ pcpc(al)]

= [p'aylp'ayl(el)]

ف: درخشیدن, سوسو زدن, برق بَرَق زدن.

Mal.IV,105

+ ՊՂԸԼ-ՊՂԸԼ

Առատութեամբ, անխնայ կերպով

(ջրի գործածութեան մասին):

[+ pʁəl-pʁəl]

ف: به وفور و فراوانی و مصرف بی‌رویه آب.

Mal.IV,106

ՊՂՊԵՂ/ՊՂՊԻՂ

Սև տաքտեղ, փլփիլ:

[pʁpet/pʁpiʃ]

ف: (گیاه) فِلْفِل.

Ach.IV,89

Grab.II,655

Mal.IV,107

ՊՂՊԱԼ/ՊՂՊԶԱԼ

=ՊԾՊԾԱԼ, ՊԼԹ-ՊԼԹԱԼ,

ՔԼԹ-ՔԼԹԱԼ

1. Զուրը պղպջալով կլոր-կլոր դուրս բխել: 2. Զուրի միջից խօսելով ժամանակ խող պլթպլթոցը:

[pʁpʁ(al)/ pʁpʁ(al)]

= [pʁpʁ(al), pltplt(al), k'tk'tk't

(al)]

ف: ۱. خروج حباب حباب آب از جایی. ۲. صدایی

که از سخن گفتن درآب ایجاد شود.

Grab.II,655

Mal.IV,107,108. I,375

•ՊՂՊՂԱՅ

Թութակ:

[•pʁpʁay]

ف: (جاذب) طوطی.

Mal.IV,107

+ՊՂՊՂԵԼ

Սապոնի սաստիկ փրփրելը:

[+ pʁpʁ(el)]

ف: کف فراوان صابون.

Mal.IV,107

ՊՂՊՂԻԿ

=ՊԼՊԼԻԿ(3), ԲԽԲԸԽ

[+ pipič]

ف: نی قرار گرفته بر سر سُرنا.

Mal.IV,99

+ՊԻՊԻՍ

(Մանկ.) 1. Միս: 2. Կատու, փիսիկ:

3. Երեխայի մեզ:

[+ pipis]

ف: ۱. گوشت (کود). ۲. گربه (کود). ۳. ادرار بچه
خردسال (کود).

Mal.IV,99

+ՊԼԹՊԼԹԱԼ

=ՔԼԹՔԼԹԱԼ, ՓԼԹՓԼԹԱԼ

Կր. Պլթալ-ի

1. Թանձր կերակրի՝ պղպջակներ
արձակելով եփելը: 2. Եփելու

ժամանակ մեղմ ձայն հանել:

3. Յորդուլթեամբ հոսել:

[+ plt'plt'(al)]

= [k'lt'k'lt'(al), p'lt'p'lt'(al)]

تکر. [plt'(al)]

ف: ۱. حباب حباب شدن غذای در حال پخت.

۲. صدای آرام پختن غذا. ۳. جریان شدید آب.

Mal.IV,103

ՊԼՈՒԼ-ՊԼՈՒԼ

Ճարպային հիւթ մարմնի կաշւի վրայ
որ մածելով կաշւի վրայ երկար-
երկար դուրս է գալիս:

– Այնքան կեղտոտ էր որ քիսա
քսելիս վրայից պոլով-պոլով կեղտ էր
հանում:

[plul-plul]

ف: چربی روی پوست بدن که بر اثر کیسه

کشیدن لوله لوله بر آید.

Mal.II,420

ՊԼՂԸԼ/ՊԼՂԸԼ-ՊԼՂԸԼ/+ՊԼՂԸԼ
=ՊԾՊԾԱԼ

Պլպլալով, աղօտ լոյս արձակելով,
աղօտ փայլփլել:

[plpəl/plpəl-plpəl/plplal]

= [pcpc(al)]

ف: بَرَق بَرَق، درخشان، سوسو (زنان).

Mal.IV,104,105

+ՊԼՂԸԼԻԿ

Աչքի բիբ:

① [+ plplik]

ف: مردمک چشم.

+ՊԼՂԸԼԻԿ

Մրջնառիւծ:

Լատ. Myrmecoleon formicarius. Կ

② [+ plplik]

ف: (جاذ). نوعی حشره، مورچه بالدار بزرگ.

+ՊԼՂԸԼԻԿ

=ԲԽԲԸԽ, ՊԼՂԸԼԻԿ

Փայլուն, պլպլալով:

③ [+ plplik]

= [bxbəx, pɬptik]

ف: سوسو (زنان), درخشان, بَرَق.

Mal.IV,104,107

+ՊԼՂԸԼ

1. Եղջերուի եղջիւրի չորորորդ. միւղը:

2. Վարդի կոկոն: 3. Վարդագեղ:

[+ plplo]

ف: ۱. چهارمین شاخ از شاخ‌های گوزن.

۲. غنچه گل سرخ. ۳. زیبا چون گل سرخ.

Mal.IV,104

+ՊԼՍԹԸՐ-ՊԼՍԹԸՐ

Փայլուն, պսպղուն, փայլելով:

[+ plstər-plstər]

1.Ծարունակ վզզալ: 2.+Լալու՝
թնձկալու ծայն: 3.Նեղ ճեղքածքից
ջուրը ոյժով դուրս ցայտել:
4.Պսպալալ:
[+ pzp(z(al)/pzz(al)]

تكر. [pzz(al)]

= [vzvz(al), bzbz(al)]

ف: ۱. وز وز کردن. ۲. صدای گریه. ۳. جھیدن
آب از شکاف تنگ. ۴. تالؤل, درخشش.

Mal.IV,95,337

ՊԷՍՊԷՍ

=ՏԵՍԱԿ-ՏԵՍԱԿ, ԶԱՆԱ,ԶԱՆ

Ծատ տեսակ, զանազան:

[pəspəs]

= [tesak-tesak]

ف: جوراجور, گون گون, گونه گون, گونه گونه,
گونگون, جور به جور, جورواجور.

Ach.IV,78

Grab.II,647

Mal.IV,96

+ՊԻԼՊԻԼ/ՊԻԼԻ-ՊԻԼԻ

Հալ (մանկ.):

[+ pilpil/pili-pili]

ف: مرغ (کود).

Mal.IV,98

ՊԻՇԻԿ-ՄԻՇԻԿ

=ԿՈՒՇԻ-ԿՈՒՇԻ, ՏՈՏԻ-ՏՈՏԻ,

ԱՏԻ-ՏՈՏԻ

Մանր քալերով:

[picik-micik]

= [kuči-kuči, toti-toti, ati-toti]

ف: تاتی تاتی.

Mal.IV,98

+ՊԻՆԴ-ՊԻՆԴ

Ծատ պինդ:

[+ pind-pind]

ف: محکم محکم, سفت سفت, سخت و سخت.

Ach.IV,82

Mal.IV,98

①+ՊԻՊԻ

Հնդկահալի ծագ:

① [+ pipi]

ف: (جان). جوجه بوقلمون.

Mal.IV,99

②+ՊԻՊԻ

(Մանկ.) Ընդհանրապես նախշուն՝

փալլուն բան:

② [+ pipi]

ف: پُر نقش و درخشان (کود).

Mal.IV,99

+ՊԻՊԻԿ

1.Աչքի բիբ: 2.Փոքրիկ երեխայ,

տիկնիկ (Մանկ.): 3.Փոքրիկ

փալլուն առարկայ, պիպի:

[+ pipik]

ف: ۱. مردمک چشم. ۲. بچه خردسال, عروسک

(کود). ۳. شيء کوچک و درخشان.

Mal.IV,99

+ՊԻՊԻՇ

(Մանկ.) 1.Սիրուն գեղեցիկ: (Մանկ.)

2. Լալ, խելօք: 3.Մետաղէ փալլուն

դրամ:

[+ pipiš]

ف: ۱. زیبا, خوشگل (کود). ۲. خوب, عاقل (کود).

۳. سکه فلزی درخشان.

Mal.IV,99

+ՊԻՊԻՉ

Զուռնայի փողի ծայրին խրամ

եղեգը:

ف: با صدای بلند فریاد زدن.

Mal.IV,54,116

*ՊԱՍՊԱՍ/ԲԱԶԲԱԶ

Արաբ. bāsbaš Եր.

Հնդկընկյզի կեղև:

[*pas-pas/bazbaz]

ف: پوست بادام هندی.

Ach.IV,31

Mal.IV,55

+ՊԱՍ-ՊԱՐԱՊ/ՊԱՐԱՊ-ՍԱՐԱՊ

Կր. Պարապ-ի

Բոլորովին պարապ, անգործ

մնացած:

[+ pas-parap/parap-sarap]

تکر. [parap]

ف: بیکار بیکار, کاملاً بیکار.

Ach.IV,57

Mal.IV,55,79

ՊԱՏԷ ՊԱՏ ԸՆԿՆԵԼ / ՊԱՏ Ի
ՊԱՏ / ՊԱՏ Ի ՊԱՏԷ / ՊԱՏ Ի
ՊԱՏՈՒ

1.Այս ու այն կողմ ընկնել, ամեն տեղ որոնել: 2.Ծուռ ու մուռ միջոցների դիմել՝ իրականությունը թաքցնելու համար:

[patē pat ɛkn(ɛl)/pat i pat/

pat i patē/pat i patu]

ف: ۱. این طرف و آن طرف افتادن, همه جا

گشتن و جستجو کردن. ۲. از راهای نادرست

حقیقتی را پنهان کردن.

Ach.IV,32

Grab.II,602

Mal.IV,56,62

ՊԱՏԱՌ-ՊԱՏԱՌ/ՊԱՏՈՒ-

ՊԱՏՈՒ

=ԲԶԻԿ-ԲԶԻԿ, ԾԻԷՆ-ԾԻԷՆ,
ԾԻԿԿ-ԾԻԿԿ

[patař-patař/patoř-patoř]

=[bzik-bzik, cvēn-cvēn, cvik-cvik]

ف: تیکه تیکه, پاره پاره, تیکه پاره, پاره پاره, لت و پار, قلیه و قرمه, قیقه قیقه, آش و لاش.

Ach.IV,35

Grab.II,604

Mal.IV,58,70

⊙ՊԱՏԱՏ

1.Փաթեթ, փաթաթած բան, ծրար, կապոց: 2.* Փաթեթի ձևով կախար-

դանք, հմայիլ:

[⊙patat]

ف: ۱. چیز پیچیده بسته‌بندی شده, پاکت, بسته.

۲.* جادو و جنبل پیچیده شده.

Grab.II,605

Mal.IV,59,477

ՊԱՏԱՏԵԼ

=ՓԱԹԱԹԵԼ

[patat(ɛl)]

=[p'a'tat'(ɛl)]

ف: پیچیدن, پیچ دادن.

Mal.IV,59

ՊԵՆՊԵՆ/ՊԵՆՊԵՆ/ՊԵՆ-ՊԵՆ>

ՊԵՆՊԵՆ/ՊԵՆՊԵՆ

[penpēn/penpen/pēn-pēn>

pēpēn/ pepēn]

ف: کک مک, لک مک, لک و پیس.

Mal.IV,93,96

+ՊԶՊԶԱԼ/ՊԶԶԱԼ

Կր. Պզզալ-ի

=ՎԶԻԶԱԼ, ԲԶԲԶԱԼ

Ach.IV,26
 Grab.II,599
 Mal.IV,52
 +ՊԱՊԱԿԼՈՒՆԶ
 1.Անորոշ տեսակի մի բոյս (?):
 2.Աչքի գարի:
 [+ papaklunj]
 ֆ: ۱. (گیا). نوعی گیاه. ۲. گل مزه, کورک چشم.
 Mal.IV,52
 +ՊԱՊԱՇԻԿ
 Տափակ ու կլոր՝ մեջտեղը ծակ
 րաց:
 [+ papačik]
 ֆ: نوعی نان گرد و مسطح.
 Mal.IV,52
 +ՊԱՊԱՆԱԿ
 Սաստիկ շոգ:
 [+ papanak]
 ֆ: گرم گرم, داغ داغ, بسیار داغ و گرم (هوا).
 Mal.IV,52
 *ՊԱՆՋՊԱՆՋ>ՊԱՊԱՆՋ/ՊԱ-
 ՊԱՆՋԵԼ(ԻԵԼ)
 Կր. *պանճ
 Անխօս մնալը, լեզուն կապիլը,
 րամբանալը:
 [*panjpanj]>+ papanj/papanj
 (el)(vel)]
 ֆ: لال و بی صدا ماندن, لالمانی (گرفتن).
 Ach.IV,26
 Mal.IV,52
 +ՊԱՊԱԾ
 =ՓՈՓՈԾ, ՓՈՓՈԼ, ՓՕՓՕԼ(2)

Երեխայի կօշիկ, ոտքի պարզ
 կօշիկ:
 [+ papaš]
 =[popoš, popol, pōlpōl](2)
 ֆ: کفش کودکانه, پاپوش.
 Mal.IV,52
 ՕՊԱՊԱՁԵԼ/ՕՊԱՊԱՋԵԼ
 Կր. պաշ
 Պա'պա' ձայն արձակել (այծի ձայնի
 մասին):
 [ᵛpapaʒ(ɛl)/ᵛpapaʃ(ɛl)]
 ֆ: تکر. [paʒ].
 ֆ: صدای بُز.
 Ach.IV,26
 Mal.IV,52
 ՕՊԱՊԱՍ
 Յուն. Páppas . یون.
 Յոյն քաճակալ:
 [ᵛpapas]
 ֆ: (کلیس). کشیش یونانی.
 Ach.IV,26
 Mal.IV,52
 +ՊԱՐՊԱՐ>ՊԱՊԱՐ
 (Մանկ.) Պար, երեխայի խաղալը:
 [+parpar>papar]
 ֆ: رقص رقص کردن (کود).
 Ach.IV,54
 Mal.IV,52,87
 +ՊԱՐ-ՊԱՐ
 =ՊՐՐ-ՊՐՐ
 Բարձրաձայն, պոռալով:
 [+ pař-pař]
 =[poř-poř]

1.Վախ, երկիւղ: 2.Ախ ու վախ:
[pahpoh]

ف: ۱. ترس و وحشت. ۲. آخ و واخ.

Mal.IV,41

+ՊԱՂՊԱՂ

Սպիտակ կամ շիկագոյն պինդ բող,
որը յարմար է ծեփի համար:

[+ pałpał]

ف: نوعی خاک سفید یا آتشین رنگ که برای

اندودن به کار آید.

Ach.IV,12

Mal.IV,42

ՊԱՂՊԱՂԱԿ

Զովացուցիչ ուտելիք:

(Փոխ.) Պաղերես, անհամակրելի,

ոչ գրաւիչ:

[pałpałak]

ف: خوردنی خنک کننده، بستنی، (کنا) آدم

ناخوشایند و غیر جذاب (نچسب و یخ).

Ach.IV,12,13

Grab.II,590

Mal.IV,42

ՊԱՂՊԱՋ

Փայլ, փայլուն բիծ կամ սպի
մարմնի վրայ որ բորոտելիս երևան
է գալիս:

[pałpa]

ف: درخشش، خط یا جای زخم در بدن که چون

تحریک شود دیده شود.

Ach.IV,12,14

Grab.II,590

Mal.IV,42

*ՊԱՂՊԱՂԻԿ>*ՊԱՂՊՂԻԿ

Պաղորակ, պաղուկ, պաղլիկ:

[*pałpałik>*pałpłik]

ف: سرد، بارد، خنک.

Ach.IV,12

Mal.IV,41,42

*ՊԱՉՊԱՉԵԼ>ՊԱՉՊՉԵԼ

Կր. Պաչել-ի

Մի քանի անգամ կամ մի քանի բան
պաչել, մէկը միւսին համբուրել:

[*pačpač(el)>pačpč(el)]

تكر. [pač(el)]

ف: ماچ ماچ، ماچ (و) موچ، ماچ مالی، همدیگر را

بوسیدن.

Mal.IV,52

+ՊԱՊԱ

Հայր, հայրիկ:

[+ papa]

ف: بابا، پدر.

Ach.IV,25

Mal.IV,52

ՊԱՊԱԽԵԼ/ՊԱՊԱԽԵՑԵԼ

Ծարաւով այրել, պապակեցնել:

[papax(el)/papaxečn(el)]

ف: از تشنگی سوزاندن، از تشنگی خشک کردن.

Mal.IV,52

ՊԱՊԱԾԻՆ

(Մանկ.) Լուսին, լուսնկայ:

[papacin]

ف: قرص ماه (کود).

Mal.IV,52

ՊԱՊԱԿ/ՊԱՊԱԿԵԼ

Սաստիկ ծարաւ զգալ:

[papak/papak(el)]

[+ çp'çp'(al)/çp'çöp']

ف: شِلپ شِلپ، چِلپ چِلپ.

Mal.IV,32

+2ΦΡ2ΦΑΡ ԱՆԵԼ

Պատառոտել:

[+ çprçpar(anel)]

ف: تیکه تیکه، پاره پاره، تیکه پاره، پاره پوره، لت پاره، قلیه و قرمه، قیمه قیمه.

Mal.IV,33

+2Բ2ԶՕ

Մի տեսակ մանկական խաղ:

[+ çkçkð]

ف: نوعی بازی بچگانه.

Mal.IV,33

2020

Բացազանչութիւն ձի կամ էշ

քշելու:

[çðçð]

ف: هُش هُش، چُش چُش.

Ach.III,633

Պ

ՊԱԼԱՆ-ՊԱԼԱՆ/ՊԱԼԱԿ-
ՊԱԼԱԿ

=ԲԱԼԱՆ-ԲԱԼԱՆ, ԲԱՐԴ-ԲԱՐԴ,
ՔՈՒԼԱ-ՔՈՒԼԱ

Իրար վրայ կուտակելով,
յորդաբար (ամպ, ծոփ, փոշի, բոց):

[palan-palan/palak'-palak']

=[balan-balan, bard-bard,

k'ula-k'ula]

ف: انباشته شدن روی هم، غلیظ و به وفور (ابر،

دود، گرد و خاک، شعله).

Mal.IV,34

ՊԱՀԱՊԱՆ/ՊԱՀՊԱՆ

Նա որ պահպանում է մեկին կամ մի
բան:

[pahapan/pahpan]

ف: پاس+ بان، پاسبان، پاس دارنده از کسی یا چیزی.

Mal.IV,38

+ՊԱՀՆԵՊԱՀ

=ԵՐԲԵՄՆ-ԵՐԲԵՄՆ

Մի պահից մի պահ:

[+ pahnēpah]

= [erbemn-erbemn]

ف: گاه گاه، گاه به گاه، گاهی به گاهی، گاهي گاهي، گه گاهي.

Ach.IV,9

Mal.IV,40

+ՊԱՀՊԱՀ/ՊԱՊԱՀ/ՊԱՊԱԼ/
ՊԱՊԱԼԻ/ՊԱՊԱԿ

Պահելը, ծածկելը, փակելը (մանկ.):

[+ pah-pah/papah/papal/papali
/ papay]

ف: پنهان (قایم) کردن، پوشاندن، بستن (کود).

Mal.IV,40,52

*ՊԱՀՊԱՀԵԼ>ՊԱՀՊՀԵԼ

Կր. Պահել-ի

Այս և այնտեղ պահել:

[*pahpah(el)>pahph(el)]

تکر. [pah(el)].

ف: این جا و آن جا نگه داشتن (پنهان کردن).

Ach.IV,10

Mal.IV,41

ՊԱՀՊՈՀ

[+ čok'ečok'/čok'ečok']

ف: زانو زده راه رفتن، چهار دست و پا راه رفتن.

Mal.IV,31

+20ԹԻ-ՊՈԻԿԻ ԱՆԵԼ

Ջերմեռանդ երկիւղածութեամբ
ծնկադրել, աղօթել:

[+ čok'i-puki (anel)]

ف: با خشوع سجده کرده، دعا خواندن.

Mal.IV,31

20ԹԶԹՈՅ

Մի տեսակի խաղ:

[čok'čk'oy]

ف: نوعی بازی.

Mal.IV,31

+2020ԱԼ/+2020ԱԼ

=ՇՈՇՈԱԼ

[+ čřčř(al)/+ čřčř(al)]

=[šřšř(al)]

ف: شُر (و) شُر (ریختن).

Mal.IV,31

20ՎՈԱԼ

=2ԱՐ2ԱՐԻԵԼ

Նեղւել, անելանելի դրութեան մէջ
լինել:

[čřvř(al)]

=[čarčar(vel)]

ف: اذیت شدن، ناراحت شدن، در وضعیت و

موقعیتی گیر کردن (بودن).

Mal.IV,32

2ՏԵՍ-2ՏԵՍ

=ԱԳԱՀ-ԱԳԱՀ

2տեսի նման, ագափօրէն:

[čtes-čtes]

=[agah-agah]

ف: ندید ندید، با حرص و ولع.

Mal.IV,32

+20ԹԻ-ՎԻՐԹԻ/20Թ-ՓՐԹ/20Թ-
ՓՐԹՈՑ

Դադարկաբանութիւն, ցնդաբա-
նութիւն:

[+ črt'i-virti/črt'-p'rt/črt'-

p'rt'oč]

ف: چَرَت و بَرَت، چَرَت و پَرَت، چَرَنَد و پَرَنَد،

دَرِ وَرِ، شِر و وِر، پَرَت و پِلَا.

Mal.IV,32

+20Թ-2ԸՐԹ

=ԽՓԸՐ-ԽՓԸՐ

Ախորժակով ուտելու ձայն, մշմշոց:

[+ črt'-čərt']

=[xp'ə~r-xp'ə~r]

ف: صدای ناشی از با ولع خوردن.

Mal.IV,32

+20ԽԿԶՐԽԿԱԼ

Կր. 2րիսկալ-ի

=ՇՐԽՇՐԽԿԱԼ

[+ črxkčrxk(al)]

=[šrxšrxk(al)]

ف: شَرَق(و)شَرَق.

Mal.IV,32

+2ՓԶՓԱԼ/+2ՓԶԸՓ

Կր. 2րի կամ չուի ձայներից

1.Ջրի մակերևոյթին դիպչելով
ճղկիւն հանել: 2.Թրջած շորը մի
բանի դիպչելիս հանած ձայնը:

3.Լացելիս ջուրը երեսին կպչելու
ձայնը: 4.Ախորժակով ուտելիս
բերանից դուրս եկած ձայնը:

[+ čočon]

ف: دودول (کود).

Mal.IV,26

+202020/2020

Կր. 202-ի

Հեծնելու անասուն, ձի, էշ, ջորի:

[+ čočoš/čočōd]

تكر. [čoš]

ف: حیوان سواری، اسب، الاغ، قاطر (کود).

Mal.IV,26

200-200/200-200

200 կերպով, չոր դրութեամբ:

[čor-čor/čop'-čor]

ف: خشک خشک، خشک خشک.

Ach.III,630

Mal.IV,26,31

+2000S-6000S

Կծծի, ժխտ:

[+ čorot-borot]

ف: کيس، خسيس، ناخن خشک.

Mal.IV,28

*200200ՆԱԼ>200200ՆԱԼ

Կր. 200անալ-ի

200անալ, ցամաքել, գոսանալ:

[*čorčor(nal)>čorčr(nal)]

تكر. [čoran(al)]

ف: خشک شدن، بی آب شدن، طراوت را از

دست دادن.

Mal.IV,28

+200200

(Մանկ.) Երեխայի զգեստ:

[+ čuču]

ف: لباس بچگانه (کود).

Mal.IV,31

+200200US

Կր. 200ստ-ի

Արագ, չուստ:

[+ čučust]

تكر. [čust]

ف: چُست و چالاک، تند و سریع.

Mal.IV,31

+2000-00 ՈՒ ՂՈՒՈՒ ԱՆԵԼ

Գետնից ձեռքով մի անգամից

սրբել-Քալաքել:

[+ čuř u luř(anel)]

ف: به یکباره چیزی را از روی زمین جمع و پاک کردن.

Mal.IV,31

200-200

1.Նիհար, լղար: 2.Սոսկ, լոկ:

[+ čop'-čor]

ف: ۱. لاغر، نحیف. ۲. فقط (و) فقط.

Mal.IV,26

+200-200/+200-200/+2000-2000

(Մանկ.) Լողանալ, լացել:

[+ čop'-čop' /+ čp'i-čp'i/

+ čop'in - čop'in]

ف: شنا کردن، شستشو (کود).

Mal.IV,31

2000-200/2000-200

2000 դրութեամբ ծնկների վրայ
քայլելով:

[+ ɕlɕlik]

ف: جریان آب باریک، آب باریکه.

Mal.IV,23

+2L2LNS

=ԹԱՓԱԾ-ԹԱՓԹՓԱԾ

Շորերն անշնորհք հագնող:

[+ ɕlɕlot]

=[t'ap'ac-t'ap't'p'ac]

ف: شلخته (در لباس پوشیدن).

Mal.IV,23

+2L2LՈԻԿ

(Բուս.) Անորոշ տեսակի ուտելի

վայրի խոտ (?):

[+ ɕlɕluk]

ف: (گیاه). نوعی سبزی خوراکی.

Mal.IV,23

2ԽԿ2ԽԿԱԼ/2Խ2ԽԿԱԼ

Կր. 2խկալ-ի

Երկու կարծր բան իրար զարնելու

ձայնը:

[ɕxkɕxk(al)/ɕxɕxk(al)]

تكر. [ɕxk(al)]

ف: صدای برخورد دو شیء سخت.

Mal.IV,24

+2Խ2ԽԿԱՏԱՐ

Ցած կատար ունեցող (աքլոր):

[+ ɕxɕxkatar]

ف: (جاذ). خروس تاج کوتاه.

Mal.IV,24

+2Խ2ԽԿԵՆԻ

Սեխի՝ ձմերուկի ազնի տեսակները, որոնց մէջ հասած ժամանակ, կուտերը շխշխկու են ցնցելիս:

[+ ɕxɕxkeni]

ف: نوع مرغوب خربزه و هندوانه که دانه‌های داخل آن موقع تکان دادن صدا دهد.

Mal.IV,24

+2Խ2ԽՊԱԼ¹/2Խ2ԽՓԱԼ²/2ԽՊ2
ԽՊԱԼ³/2Ղ2ՂՊԱԼ⁴

1. Զրի մակերևոյթին զարկելուց հանած ձայնը: 2. Սաստիկ թրջւել:

[+ ɕxɕxp(al)¹/+ ɕxɕxp'(al)²/

ɕxp-ɕxp(al)³/ɕlɕp(al)⁴]

ف: ۱. صدای ناشی از برخورد با سطح آب^{۱,۲,۳}.

۲. خیس خیس شدن، تر تر شدن^۴.

Mal.IV,24

+2Մ2ՄԱԼ

=ԾՂԾՂԱԼ

Ծղծամ տալ, առանց ակտորժակի կամաց-կամաց ուտել:

[+ ɕmɕm(al)]

=[cɕcɕ(al)]

ف: با بی‌اشتهایی و آهسته آهسته خوردن.

Mal.IV,25

+2Մ2ՄԻ ՏԱԼ

Շոխ՝ առատ՝ շուալ կերպով ապրել, շուայել, մսխել:

[+ ɕmɕmi(tal)]

ف: گل و گشاد، ولنگ و واز (زیستن)، ولخرجی کردن.

Mal.IV,25

+2Ո2ՈՆ

=(Մանկ.) ժՈԻժՈԻԼ:

قانونی ثروتمند شدن.

Ach.III,628

Grab.II,575

Mal.IV,22

+2Թ2ԹԻԿ

=ՊՈՒՏ-ՊՈՒՏ

Վրան գոյն-գոյն կէտեր ունեցող,
պիսակ:

[+ čt'čt'ik]

= [put-put]

ف: چلچل، لک و پیس، دارای نقطه‌های رنگی.

Mal.IV,22

+2Թ2ԹՈՑ

Կր. 2թթոց-ի

Մի բան ճաքելու ձայնը, ջրի կաթիլի
ձայնը, երբ ընկնում է բարձրից
պինդ առարկայի վրայ:

[čt'čt'oč]

تکر. [čt'čt'oč]

ف: صدای ناشی از ترک برداشتن چیزی، صدای
ناشی از سقوط قطره و برخورد آن با شیء سخت.

Mal.IV,22

+2ԻՆ2ԻՆ

Ջինջ, մաքուր, իստակ:

[+ činčin]

ف: پاک پاک، تمیز تمیز، پاکیزه.

Mal.IV,23

+2Ի2Ի

(Մանկ.) Միս:

[+ čiči]

ف: گوشت (کود).

Mal.IV,23

+2Ի2ԻՄԱՄԱ

Նուրից:

[+ čičimama]

ف: نوعی مترسک.

Mal.IV,23

+2ԼԹ2ԼԹԱՆ

Խխում եղած, լխպիկ:

[+ člt'člt'an]

ف: له و په، له و لورده، لهیده و پوسیده.

Mal.IV,23

+2ԼՄԹ2ԼՄԹԱԼ

Կր. 2լմփալ-ի

2լըմփ ձայն հանել, շառաչել:

[+ člmpčlmp(al)]

تکر. [člmp(al)]

ف: غریدن، سر و صدا کردن.

Mal.IV,23

+2Լ2ԼԱԼ

=ՃԼՃԼԱԼ, ԿԱԹԿԹԵԼ

[+ člčl(al)]

= [člčl(al), kat'kt'(el)]

ف: چک (و) چک (چکیدن).

Mal.IV,23

+2ԼԹ2ԼԹԱԼ

Եռացող իւղի կամ խորովող մսի
ճգալը:

[+ člčlt'(al)]

ف: چز چز، چز و چز، چلیز (و) ولیز، چلر و ولز،

(صدای روغن داغ یا گوشت در حال کباب شدن).

Mal.IV,23

+2Լ2ԼԻԿ

Խխտ բարակ վազող (շուր):

[+ čačarum]

ف: بُرکار، فعال.

Mal.IV,10

2ԱՐԱ2ԱՐ/2ԱՐԻԿ-2ԱՐԻԿ

1.Խիստ չար, խիստ վատ, դժնդակ:
2.Անտանելի, անհնարին: 3.Սաս-
տիկ, չափազանց:

[čaračar/čarik-čarik]

ف: ۱. شَرّ شَرّ، بُدّ بُدّ، سنگدل، بی رحم. ۲. غیر
قابل تحمل، غیر ممکن. ۳. زیاد زیاد، تَنْدِ تَنْدِ،
بیش از حد.

Ach.III,624

Grab.II,569

Mal.IV,14,15

+2ԱՐԹ-2ՈՒՐԹ

Ճարճատիւն, բոցով վառող փայ-
տի արձակած ձայնը:

[+ čart'-čurt']

ف: صدای ناشی از سوختن هیزم.

Mal.IV,15

2ԱՐ2ԱՐԵԼ

1.Տանջել: 2.Հոգեպէս և բարոյա-
պէս տառապեցնել: 3.Ջանազան
զրկանքների ենթարկել: 4.Բռնաբա-
րել:

[čarčar(el)]

ف: ۱. صجر دادن. ۲. روحاً کسی را آزار دادن.

۳. محرومیت ایجاد کردن. ۴. تجاوز کردن.

Ach.III,624

Grab.II,572

Mal.IV,16

*2ԱՐ2ԱՐՈՒԿ>2ԱՐ2ՐՈՒԿ

1.Ժաժիկ, լոռ: 2.Ջրով հարած
մածուց, մածնաջուր: 3.Կաթը
հարել՝ կարագ հանելու համար:

[*čarčaruk>čarčruk]

ف: ۱. ماست ترش چکیده. ۲. ماست شل کرده با
آب. ۳. شیر زده شده برای به دست آوردن کره.

Mal.IV,16

*2ԱՓ2ԱՓԵԼ>2ԱՓ2ՓԵԼ

Կր. 2ափել-ի

1.Մի քանի անգամ չափել: 2.Պա-
րապ թափառել:

[*čap'čap'(el)>čap'čp'(el)]

تکر. [čap'(el)]

ف: ۱. چندین بار اندازه گرفتن. ۲. بیکار گشتن،
ول گشتن.

Ach.III,626

Mal.IV,20

*2ԵՄ2ԵՄԵԼ>+2ԵՄ2ՄԵԼ/2ԸՄ-
2ՄԵԼ/2ԵՄ ՈՒ 2ԵՄ/2ԵՄ ՈՒ
2ՈՒՄ/2Է 2Է

2համաձայնելը, այն-ինչ սրտանց
ուզում է, նազ ծախելը:

[*čemčem(el)>+ čemčm(el)/

čmčm(el)/čem u čem/čem u

čum/չե չե]

ف: نه نه، نه و نو، ناز (و) نوز، ناز (و) گوز.

Mal.IV,20,21,25

◎2ԷՔ ՈՒ 2ԷՔ

Անիրաւ հարկապահանջութիւն,
ապօրինի հարկերով հարստանալը:

[◎ček' u çek']

ف: مالیات ناحق خواستن، با مالیات های غیر

+2ԱԹ-ՓԱԹ

=ԿԻՍԱՏ-ՊՐԱՏ, ԾՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՌ

Անկանոն:

[+ čat' - p'at']

= [kisat - p'rat, cur u mur]

ف: نصفه نیمه، کج و کوله، کج و معوج، نامرتب.

Mal.IV,7

+2ԱԹ-ՓՈՒԹ

[+ čat' - p'ut']

ف: صدای بودادن و ترکیدن دانه های ذرت.

Mal.IV,7

+2ԱԼԻԿ-ՄԱԼԻԿ

Կր. Ձալ-ի

[+ čalik - malik]

تکر. [čal]

ف: خال خال، خال خالی، چلچل.

Mal.IV,8

+2ԱԽՁԱԽ¹/2ԱՆՁԱԽ²/2ԽՁԼԽ³

Փայտի շերտ ամրացրած ջրաղացի կրիճիկին^{1,2}: (Փոխ.) Սաստիկ շատախօս, չաչանակ^{2,3}:

[+ čaxčax¹/čančax²/čxčxik³]

ف: بخشی از آسیاب^{1,2}. (کنا.) بسیار زیاده گو و

حرف، و راج و پرچانه^{2,3}.

Mal.IV,8,10

*2ԱՄՁԱՄԵԼ>2ԱՄՁՄԵԼ

Կր. Ձամչել-ի

Հետզհետե չամիչ դառնալ:

[*čamčam(el)>čamčm(el)]

تکر. [čamč(el)].

ف: کم کم به شکل کشمش در آمدن.

Mal.IV,9

2ԱՆՁԱՆ

2ԱՆՁԱԽ

Շաղակրատ, չաչանակ:

[čančan]

[čančax]

ف: ورورو، زیاده گو، حرف، و راج و پرچانه.

Mal.IV,10

+2ԱՁԱԿԱԼ

Գործիք որով բռնում են մեղունների ձագը:

[+ čačakal]

ف: دستگاهی برای گرفتن بچه زنبورها.

Mal.IV,10

2ԱՁԱՑ

Կր. չայ-ի

(Մանկ.) Ձայ, թէյ:

[čačay]

تکر. [čay]

ف: چای (کود).

Mal.IV,10

+2ԱՁԱՆԱԿ

(Շչանակ կամ ինչ որ անձանց թռչունի անունից)

Անդադրում խօսել, շաղակրատ, շատախօս:

[+ čačanak]

ف: ورورو، حرف، پرگو، پرچانه، وراج، زیاده گو

(برگرفته از نام یک پرنده).

Mal.IV,10

+2ԱՁԱՐՈՒՄ

Ժրաջան, լաւ աշխատող:

ف: شوخ و شنگ، شاد و بانشاط.

H.P., 516

ՈՒՐԻՇ-ՈՒՐԻՇ

= ՆՈՐԱՆՈՐ, ԶԱՆԱԶԱՆ

[uriš-uriš]

= [noranor, zanazan]

ف: گوناگون، گون گون، گونه گونه، گونه گونه،

جورواجور، جور به جور، جوراجور، رنگ به رنگ،

رنگ (و) وارنگ، رنگارنگ، نو به نو، تازه به تازه.

Mal.III, 612-3

ԹՈՒՐՈՅՆ-ՈՒՐՈՅՆ

= ԱՌԱՆՁԻՆ-ԱՌԱՆՁԻՆ, ԶԱՏ-

ԶԱՏ, ԶՈԿ-ԶՈԿ

[θuroyn-uroyn]

= [ařanjın-ařanjın, zat-zat,]ok-

-jok]

ف: جدا جدا، سوا سوا.

Mal.III, 613

ՈՒՐՈՒՆ-ՊՈՒՐՈՒՆ

Ոչինչ, դատարկ:

[urun-purun]

ف: هیچ و پوچ، خالی و بی ارزش.

Mal.III, 613

ՈՒՐՈՒՐ

Անհանդարտ, չարածնի (երեխայ):

[urur]

ف: نأرام و شیطان (کودک).

Mal.III, 613

ՈՒՐ ՈՒՐՈՅՆ

= ՈՒՐՈՅՆ-ՈՒՐՈՅՆ, ԶԱՏ-ԶԱՏ,

ԶՈԿ-ԶՈԿ, ԱՌԱՆՁԻՆ-ԱՌԱՆ-

ՁԻՆ

[ur uroyn]

= [uroyn-uroyn, zat-zat,]ok-

ok/ařanjın-ařanjın]

ف: جُدا جُدا، یکی یکی، تک تک.

Ach.III, 616

Grab.II, 560

Mal.III, 613

ՈՓԷ-ՈՓԷ

Մանկական խաղ:

[op'ē-op'ē]

ف: نوعی بازی کودکانه.

Mal.III, 614

2

+2ԱԹ-2ԱԹ

Ծեղքոտած, ճաթոտած:

[+ čat'-čat']

ف: تَرک تَرک، چاک چاک، قاج قاج، شَرَحه شَرَحه.

Mal.IV, 7

*2ԱԹ2ԱԹ

Անորոշ տեսակի տերևաւոր խոտ՝

բարձր ցողունով:

[*čat'čat']

ف: (گیاه) نوعی علف برگ دار با ساقه بلند.

Mal.IV, 7

+2ԱԹ-2ՈՒՐ

Կր. չաթ-ի

Ծայթիւններ՝ կոտորուելու ձայնի

արտայայտութիւն:

[+ čat'-čut']

ف: تکر. [čat']

ف: صدای ناشی از شکستن چیزی.

Mal.IV, 7

=ԿՈՒՄ-ԿՈՒՄ, ԿՈՒԼՏՈՒՄ-ԿՈՒԼՏՈՒՄ
[ump-ump]
=[kum-kum, kultum-kultum]
ف: قُلْبُ قُلْبُ، قورت قورت/قرت قرت(نوشیدن).
Mal.III,600

+ՈՒՆ-ԲՈՒՆ/ՈՒՆՆ ՈՒ ԲՈՒՆԸ
=ՀՈՒՆ ԵՒ ԲՈՒՆ, ՀՈՒՆՔ ՈՒ ԲՈՒՆՔ, ԵՂԱԾ-ԶԵՂԱԾ
ՔՈՒՆ եղելությունը, մի դէպքի իսկական բուն մանրամասնությունը, տակն ու գլուխը:
[+ un-bun/unn ev bunə]

=[hun ev bun/hunk' u bunk'/
eřac-čēřac]
ف: سَر و تَه(مطلب)، زیر و روی (مطلب)، بود و نبود (مطلب)، اصل مطلب.

Mal.III,601,603

ՈՒՆԵՑԱԾ-ԶՈՒՆԵՑԱԾ
[unečac-čunečac]
ف: دار و ندار.

Mal.III,602

ՈՒԾ ԱՊՈՒԾ
Ապշություն:
[uš apuš]
ف: حُمَق، حماقت.

Mal.III,604

ՈՒԾԻ ՈՒԾՈՎ/ՈՒԾ ԵՒ ՈՒՐՈՒԾ
Ամբողջ ուշադրությամբ:
[uš-i-ušov/uš ev uruš]
ف: دقیق دقیق، با تمام دقت

Mal.III,604

ՈՒԾ-ՈՒԾ

[uš-uš]

ف: دیر دیر، دیر به دیر.

Mal.III,604

ՈՒՆԿՆ ԵՒ ԲՈՒՆԿՆ
Անպէտք խօսք, առասպել, անըստոյգ պատմություն, ֆանտազի:
[unkn ev bunkn]

ف: دروغ و دونگ، دروغ و دغل، دروغ و ذول، دروغ و دلم، دروغ و دَوْن، چاخان پاخان، دروغ مروغ، چَرت و پَرت، چَرت و پَرت، درى وَرَى، چَرَنَد و پَرَنَد، شِر و وِر، پَرت و پَلا، معما.

Mal.III,603

ՈՒՌԱԾ-ՓՔԻԱԾ
=ԾԱՆՐ-ԾԱՆՐ, ԾԱՆՐ ՈՒ ՄԵԾ, ՀՊԱՐՏ-ՀՊԱՐՏ

[urac-p'k'vac]
=[canr-canr, canr u mec, hpart-hpart]
ف: مغرورانه، باد کرده (از غرور).

Mal.IV,606

ՈՒՐԱԽ-ՈՒՐԱԽ/ՈՒՐԱԽ
ԶՈՒՐԱԽ

=ՈՒՐԱԽ ՈՒ ԶԻԱՐԹ
[urax-urax/urax-zurax]
=[urax u zvirt']

ف: خوشحال خوشحال، سر حال سر حال، شاد شاد، قیلی ویلی (افتادن).

Ach.III,614

Mal.III,611

ՈՒՐԱԽ (ՈՒ) ԶԻԱՐԹ
=ՈՒՐԱԽ-ՈՒՐԱԽ, ՈՒՐԱԽ-ԶՈՒՐԱԽ

[urax u zvirt']
=[urax-urax, urax-zurax]

ՈՏՆ ՈՏՆ/ՈՏՆ ԱՌ ՈՏՆ/ՈՏՔ
ՈՏՔ

=ԿԱՄԱՑ-ԿԱՄԱՑ

[otn otn/otn aṛ otn/otk'-otk']

= [kamaç-kamaç]

ف: قدم به قدم، پا به پا، آهسته آهسته، آرام آرام.

Ach.III,573

Grab.II,525

Mal.III,577

(ԱՅՍ) ՈՏ (ԱՅՆ) ՈՏ ԱՆԵԼ

Տատանել:

[(ays) ot (ayn) ot (anel)]

ف: این پا و آن پا (کردن) تردید، دودلی.

Mal.III,576

ՈՐԻՇ-ՈՐԻՇ/ՈՐՈՇ-ՈՐՈՇ/ՈՒՐԻՇ
ՈՒՐԻՇ

=ՋՈԿ-ՋՈԿ, ԱՌԱՆՋԻՆ- ԱՌԱՆ-
ՋԻՆ

- Նիւթքս որիշ-որիշ եմ և Քակառակ
ընդդէմ միմիեանց:

[oriš-oriš/oroš-oroš/uriš-uriš]

= [Jok-Jok, aṛanjin-aṛanjin]

ف: جدا جدا، یکی یکی، بعضی بعضی، جوخ

جوخ، جوق جوق.

Ach.III,585

Grab.II,531

Mal.III,586

ՈՐՈՐ/ՈՒՐՈՐ

Մի տեսակ թռչուն:

[oror/urur]

ف: (جاذ.) زَعْن، نوعی پرند، مرغ نوروزی؟

Ach.III,587,618

Grab.II,536,561

ՈՒՋԵԼ-ՉՈՒՋԵԼ

Կամայ թէ ակամայ:

[uz(el)-çuz(el)]

ف: خواستن نخواستن، بخواهی نخواهی، خواهی
نخواهی.

Ach.III,403,590

Mal.III,590

+ՈՒԼՈՒԼԱԼ

1.Ողիկ-ողիկ գալ, աղաղակել,
ողբալ (կանանց մասին): 2.Ցած
ձայնով ոռնալ (շների, գայլերի
մասին):

[+ ulul(al)]

ف: ١. پیچ پیچ (خوردن)، جیغ جیغ (کردن مانند

زنان). ٢. عو عو سگ، صدای گرگ.

Ach.III,593

Mal.III,593

+ՈՒԼՈՒԼԻԿ-ՄՈՒԼՈՒԼԻԿ/
ՈՒԼՈՒԼԻԿ-ՄՈՒԼՈՒԼԻԿ/
ՈՒԼՈՒԼԻԿ-ՊՈՒԼՈՒԼԻԿ/
ՈՒԼՈՒԼԻԿ-ՍՈՒԼՈՒԼԻԿ

Փոքրիկ և սիրուն, քնքուշիկ,
ճարպիկ, ճկուն:

[+ ululik-čululik/ululik-mululik
/ululik-pululik/ululik-sululik]

ف: کوچک و خوشگل، خوشگل مُشگل، ز ناز،

نازنین، ناز ناز، نازی نازی، ناز نازی.

Mal.III,593

•ՈՒՂՈՒՂԵԼ/ՈՒՂՈՒՂԻԼ

Ջրի երեսին տար ու բերել, լողա-
լով, ինչպես տերև:

[•uṭuṭ(el)/uṭuṭ(il)]

ف: مانند برگ روی آب شناور بودن.

Ach.III,597

Mal.III,600

ՈՒՄՊ-ՈՒՄՊ

۳. مصون، بی آسیب^{۲،۳}.

ف: ۱. پیچ خوردن، به شکل حلقه در آمدن، چون
مار پیچیدن. ۲. (کنا) پیچش روده، از درد به خود
پیچیدن.

Mal.III,555

ՈՂՈՂԵԼ

√ողող

Վարարած գետի կամ հեղեղից
անցնելը՝ ջրով ծածկելը, ջրով
թրջել [լալու համար, ցողել:

[oʎoʎ(ɛl)]

[√oʎoʎ]

ف: از رودخانه طغیان کرده گذشتن، از آب
پوشیده شدن، چیزی را برای شستن در آب
خیساندن، آب کشیدن.

Ach.III,555

Grab.II,508

Mal.III,556

ՈՂՈՐՄ-ՈՂՈՐՄ

Խղճալի (կերպով), ողորմագին:

—Ողորմ-ողորմ [ալիս էր և աղա-
չում:

[oʎorm-oʎorm]

ف: بیچاره، قابل ترخم.

Ach.III,556

Mal.III,557

ՈՂՋ-ՈՂՋ¹/ՕՈՂՋ ԵԻ(ՈԻ)

ԱՄԲՈՂՋ²/ՈՂՋ ԵԻ ԱՌՈՂՋ³

1. Ողջ դրութեամբ, կենդանույն¹:

2. Բոլորովին առողջ, անփորձ, ան-
ւնաս^{2,3}:

[oʎj-oʎj¹/oʎj ev(u) amboʎj²/oʎj

ev aʎoʎj³]

ف: ۱. زنده، سالم سالم^۱. ۲. کاملاً سالم.

Ach.III,558

Grab.II,512

Mal.III,559

ՈՉ ՈՉ

[oʎ oʎ]

ف: نه نه، خیر خیر.

Mal.III,562

ՈՉ ՈՒ ՓՈՒՉ

[oʎ u puʎ]

ف: هیچ و هیچ.

Mal.III,563

ՈՌ ՈՒ ԳԼՈՒԽ

=ԵՂԱԾ-ՉԵՂԱԾ

Ամբողջ:

[oʎ u glux]

[=eʎac-ʎeʎac]

ف: سر (و) ته، بود و نبود، همه.

Mal.III,565

+ՈՍԼԱՑ-ՈՍԼԱՑ

=ՄԱՆՐ-ՄԱՆՐ

[+ oslay-oslay]

[=manr-manr]

ف: خُرد خُرد، خورد خورد، ریز ریز، ریز ریز.

Mal.III,566

ՈՍՏՈՍԵԼ

Կր. Ոստնելի

Ցատկտել, թռչկտտել:

[ost-ost(ɛl)]

تکر. [ostn(ɛl)]

ف: لی لی، جست و خیز.

Mal.III,573

تکر. [šrj(ɛl)]

ف: این طرف و آن طرف چندین بار برگرداندن،
این وَر و آن وَر کردن، این سو(ی) و آن سو(ی)
کردن.

② ԾՐՋԾՐՋԵԼ

Կր. Ծրջել-ի

Այս ու այն կողմը դառնալ, շուտ ու
մոտ գալ:

② [šrjšrj(ɛl)]

تکر. [šrj(ɛl)]

ف: چندین بار این سوی و آن سوی رفتن و
برگشتن، این وَر و آن وَر شدن، این سو(ی) آن
سو(ی) شدن.

Ach.III,538

Grab.II,499

Mal.III,547

+ԾԹԾԸԹ

Հողաթափ, որ մանգալիս կրկնով
շփում է գետինն և շը'փ-շը'փ ձայն
ճանում:

[+ šp'səp']

ف: صدای سایش پاشنه کفش راحتی بر زمین.

Mal.III,548

ԾԹԾԹԵԼ

Կր. Ծփել-ի

Յանախ շփել:

[šp'sp(ɛl)]

تکر. [šp(ɛl)]

ف: مالیدن و مالش دادن مداوم.

Ach.III,540

Grab.II,500

Mal.III,548

ԾԾԾԱՓԵԼ

Կր. Ծփել-ի

1.Մօտենալով մի բանի հագիւ
դիպչել, քսել: 2.Փորձել, զննել,
թեթևակի խօսել մի հարցի մասին:

[šəšap'(ɛl)]

تکر. [šp(ɛl)]

ف: ۱. لمس کردن. ۲. امتحان کردن، دقت

کردن، مظنةً مطلبی را به دست آوردن، واری
کردن.

Mal.III,550

Ո

ՈԼՈՐ-ՈԼՈՐ/ՈԼՈՐ-ՄՈԼՈՐ/ՕԼՈՐ-
ՄՕԼՈՐ

Կր. Ոլոր-ի

Ոլորում, ոլործում, մանաժապատ,
ծեքաբան:

– Ոլոր-ոլոր պողերով ոչխար:

– Ոլոր-ոլոր խօսել:

[olor-olor/olor-molor/olor-
molor]

تکر. [olor]

ف: پیچ پیچ، پیچ در پیچ، چَم اندر چَم، عکس رو
راست و رُک (صحبت کردن)، غیر صریح.

Ach.III,551

Grab.II,504

Mal.III,553

ՕՈՂԻԿ-ՈՂԻԿ ԳԱԼ/+ ՈՂԻԿ -
ՄՈՂԻԿ ԳԱԼ

Կր. Ողիկ-ի

1.Գալարել, օղի ձև ստանալ:

2.(Փոխ.) Աղիքները գալարել,
մղկտալ, մորմորել:

[otik-otik(gal)/+ otik-motik
(gal)]

تکر. [otik]

Կր. Շուռ-ի

Այս և այն կողմը, վեր ու վայր:

[+ šur-mur/+ šur u mur/+ šurti
murti/+ šurti-šurti/+ šurtu-
murtu/+ šurtu-šurtu]

تكر. [šur]

ف: این طرف آن طرف، بالا و پایین، این سو(و)
آن سو، این سوی و آن سوی.

Mal.III,536

ՇՈՒՏ-ՇՈՒՏ/ՇՈՒՇՈՒՏ

=ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ

[šut-šut/šušut]

=[arag-arag]

ف: زود زود، تند تند، با شتاب.

Ach.III,530

Mal.III,536,537

+ՇՊԸՌՏ-ՇՊԸՌՏ

Շպոտոտած, այս և այն կողմը
նետած:

[+ špərt-špərt]

ف: ریخت (و) پاش، ریخته (و) پاشیده، ریخته
واریخته، درهم(و)برهم، زیر و رو، شلوغ بلوغ.

Mal.III,538

ՇՌՇՌԱԼ

Կր. Շռալ-ի

Առատութեամբ վայր հոսել՝ շր՝ռռ
ձայն հանելով:

[šřšř(al)]

تكر. [šř(al)]

ف: شرُ (و) شُر.

Mal.III,540

+ՇԻՇԻԱԼ/ՇԻԻԱԼ

Կր. Շռալ-ի

1.Քամու սուլելը նեղ անցքի միջով:

2.Քնած ժամանակ շալու ձայն

հանել: 3.Շաղցել: 4.Սուլել:

[+ švšv(al)/švv(al)]

تكر. [šv(al)]

ف: ۱. صدای گذشتن باد از منفذی تنگ.

۲. سوت کشیدن موقع خواب. ۳. سوت زدن.

Mal.III,540

ՇՏԱՊ-ՇՏԱՊ

Հապճեպով, շտապով:

[štap-štap]

ف: تند تند، زود زود، با عجله، با شتاب.

Mal.III,541

+ՇՐԱՒԽԿ-ՇՐՈՒԽԿ

Կր. Շրախկ-ի

Շրխկշրխկալով:

[+ šra~xk-šru~xk]

تكر. [šraxk]

ف: سر و صدا کردن (شَرَقْ شَرَق).

Mal.III,542

ՇՐԽԿՇՐԽԿԱԼ/ՇՐԽՇՐԽԿԱԼ

Կր. Շրխկալ-ի

Շատ անգամ շրխկալ:

[šrxkšrxk(al)/šrxšrxkal(al)]

تكر. [šrxk(al)]

ف: سر و صدا کردن (شَرَقْ شَرَق).

Mal.III,543

ՇՐՋՐՋՐՋԵԼ/+ՇՐՋՄՐՋԵԼ

Կր. Շրջել-ի

Մի քանի անգամ այս ու այնտեղ
շրջել՝ դարձնել, շուր ու մուր տալ:

① [šrjšrj(el)/+ šrjmrj(el)]

կամ տկար աչքով նայելու
 ճիգ անելը: 4.Խեցճութիւն,
 ասպուշ:

[+ šošord/šošort/šorsord]

ֆ: 1. آثار باقیمانده از بیماری در شخص پس از

بهبودی، نقاهت. 2. استنباط، دریافتن، فهمیدن.

3. سعی در نگرستن با چشم مریض و دردناک.

4. احمق، دیوانه، آبله.

Ach.III,531

Mal.III,531

•ՇՈՊՇՈՊԵԼ

=ՔԱՇՔՇԵԼ

Կր. Շոպել-ի

Շոպել:

[•šopšop(el)]

=[k'ašk'sh(el)]

[šop(el)]. تکر.

ֆ: کشمکش، کیش (و) واکش، قاپیدن.

Ach.III,531

Mal.III,531

ՇՈՐ-ՄՈՐ

=+ՇՈՐ-ՇԻՐԹ, ՇՈՐՈՒՇՈՐԹ,

ԼԱԹ-ՄԱԹ

Հագուստեղէն, զգեստներ:

[šor-mor]

=[+ šor-širt'/šorušort'/lat'-

mat']

ֆ: لباس مباس، رخت و پخت، ژنده پنده، شندیر

پندیر.

Mal.III,532

+ՇՈՐ-ՇԻՐԹ/ՇՈՐՈՒՇՈՐԹ

=ՇՈՐ-ՄՈՐ, ԼԱԹ-ՄԱԹ

Կր. Շոր-ի

[+ šor-širt'/šorušort']

=[šor-mor, lat'-mat']

تکر. [šor].

ֆ: لباس مباس، رخت و پخت، ژنده پنده، شندیر
 پندیر.

Mal.III,532

+ՇՈՐՈՐ

Սահուն, ծանր՝ նազանի շարժածք,
 շորորալ:

[+ šoror]

ֆ: خرامان خرامان، حرکت با ناز و کرشمه،

خرامیدن.

Mal.III,532

+ՇՈՐՈՐ-ՄՈՐՈՐ

Կր. Շորոր-ի

Շորոր տալով, նազանքով:

[+ šoror-moror]

تکر. [šoror].

ֆ: خرامان خرامان، خرامیدن، حرکت با ناز و

کرشمه، ناز نازان.

Mal.III,532

+ՇՈՒՇՈՒԼ

Սուր ծայրով, սուր գլուխը դուրս
 ցցած:

[+ šušul]

ֆ: نوک تیز.

Mal.III,536

+ՇՈՒՇՈՒԿ

Շուտասելուկ:

[+ šušuk]

ֆ: جمله مشکلی که واژه های شبیه و هم وزن

دارد و باید تند تند تکرار کرد (نوعی بازی).

Mal.III,536

+ՇՈՒՌ-ՄՈՒՌ/•ՇՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՌ

/+ՇՈՒՌՏԻ-ՄՈՒՌՏԻ/+ՇՈՒՌՏԻ-

ՇՈՒՌՏԻ/+ՇՈՒՌՏՈՒՄ-ՄՈՒՌՏՈՒՄ

/+ՇՈՒՌՏՈՒՄ-ՇՈՒՌՏՈՒՄ

•ՇՆԹՓՆԹԱՆՔ

Կր. ՇՆթել-ի

Բարբանջանք, ցնդաբանութիւն:

[•šnt'p'nt'ank']

تكر. [šnt'(el)]

ف.:: چرت و پرت, چَرت (و) پَرت, پَرت (و) پلا,

چرند (و) پرند, دری وری, شیر (و) ور.

Ach.III,526

Mal.III,524

+ՇՆԿՇՆԿԱԼ

Տերևների խշխշալ, փանդարտ քա-
մուց ձայն փանել:

[+šnkšnk(al)]

ف.:: صدای خیش خیش برگها در اثر باد ملایم.

Mal.III,524

ՇՆՈՐՈՐ/ՇՆՕՐՕՐ

(Կեմը.) Անորոշ ցեղի կարմիր
թռչուն սագի մման, որ մաև սագ է
կոչւում:

Լատ. Anas clypeata .Վ

[šnoror/šnōrōr]

ف.:: (جاذ.) پرندۀ ای قرمز رنگ مانند غاز.

Mal.III,526,528

©ՇՈԳՄՈԳ

Կր. √•շոգ

1.Քսու, բամբասող: 2.Երկխօս,
կեղծաւոր: 3.Շողոքորթ: 4.Շաղա-
կրատ:

[©šogmog]

تكر. [√•šog].

ف.:: ۱.سخن چین، نعام. ۲. دو رو. ۳. چاپلوس.

۴. پرچانه.

Ach.III,528

Grab.II,487

Mal.III,529

•ՇՈՂՇՈՂ

Շողշողացող, շողշողուն:

[•šoššoš]

ف.:: بَرَق بَرَق (زننده)، پر تَلَلُو، درخشان، نورانی.

Mal.III,530

ՇՈՂՇՈՂԵԼ/ՇՈՂՇՈՂԱԼ

Կր. Շողել-ի

Շողեր արձակել, փայլփլել, ցոլկը-
տալ:

[šoššoš(el)/šoššoš(al)]

تكر. [šoš'(el)].

ف.:: نور پخش کردن، تَلَلُو، درخشیدن.

Mal.III,530

+ՇՈՂՈՒԴՈՂ

=ՋԵՐՄ ՈՒ ՏԵՆԴ

Տաքցնելն ու դողացնելը, տեմը,
մալարի:

[+šoštudoš]

=[jerm u tend]

ف.:: تب و لرز.

Mal.III,530

•ՇՈՇՈԿԵԼ/ՇՈՇՈԿ/ՇՈՇՈԿԱՆՔ

Կր. √•շոկ

Կոտրելով շուտ ու մուտ գալ,
մազկտել:

[•šošok(el)/šošok/šošokank']

تكر. [√•šok].

ف.:: قَر و غمزہ، عور و ادا / اور و ادا، ناز و عشوه
(کردن).

Ach.III,531

Mal.III,531

+ՇՈՇՈՐԴ/ՇՈՇՈՐԹ/ՇՈՐՇՈՐԴ

1. Հիւանդութիւնը անցնելուց յետոյ՝
մարդու վրայ մնացած հետքը:
2.Կռահել, թարթափում: 3.Ցաւած

***ՇԻԼ-ՇԻԼ/+ՇԻԼՈՓԻԼ/ՇԻԼՈՒՄԻԼ**
Շեղակի՝ ծուռ նայող, աչքերը շիլի
նման շարժելով՝ ասդին անդին
նայի:

[*šil-šil/+ šilop'il/šil u mil]

ف: چپ چُس، لوج، احول.

Ach.III,516-7

Grab.II,477

Mal.III,515

***ՇԻՏԱԿԷ-ՇԻՏԱԿ>ՇԻՏԿԷ-
ՇԻՏԱԿ**

Ուղիղ կերպով:

[*šitakē-šitak>šitkē-šitak]

ف: درست، مستقیم.

+ ՇԻՓ-ՇԻՏԱԿ

Սասուկ. Շիտակ-ի

Բոլորովին շիտակ՝ ուղիղ:

[+ šip'-šitak]

[šitak] شکل تشدیدي

ف: درست درست، بسیار درست و مستقیم.

Ach.III,520

Grab.II,479

Mal.III,518,519

***ՇԻՏԻՏԻ**

Իգացող (տղամարդ), մեղկ, կնատ,
թոյլ:

[*šititi]

ف: مرد قابل زن شدن، ضعیف، بی حال.

Ach.III,520

Grab.II,479

Mal.III,518

+ՇԻՐՇԻՐԻ

Գինու խաղողի մի տեսակ:

[+ širširi]

ف: (گیا). نوعی انگور که از آن شراب سازند.

Mal.III,519

+ՇԻՎՇԻՎ

Թեթևադիկ, թեթևամիտ, սահլիկ:

[+ šivšiv]

ف: لوس، سبکسر، جلف.

Mal.III,519

**+ՇԽԿՇԽԿԱԼ/+ՇԽՇԽԿԱԼ/+ՇԱԽ
ՇԽԿԱԼ**

Կր. Շխկալ-ի

Շխկշխկոց, շխկրտալու ծայն:

[+ šxkšxk(al)/+ šxšxk(al)/

+ šaxšxk(al)]

تكر. [šxk(al)]

ف: صدای برخورد اشیاء به هم.

Mal.III,492,520

+ՇԽԿԸՐ-ՇԽԿԸՐ

Շխկշխկալով, շխկրտալով:

[+ šxkər-šxkər]

ف: صدای برخورد اشیاء به هم.

Mal.III,520

+ՇԽՇԽԱԼ→ԽՇԽՇԱԼ

[+ šxšx(al)→ xšxš(al)]

Mal.III,520

+ՇՄԲՇՄԲՈՐԵԼ/+ՇՄՇՄԲԵԼ

Կր. Շմբել-ի

Վայրիվերոյ՝ վատ կարել:

[+ šmbšmbor(el)/+ šmšmb(el)]

تكر. [šmb(el)]

ف: کج و کوله دوختن، بی دقت دوختن.

Mal.III,522

+ՇՄՓՇՄՓԱՀՈՏ

Վատ բոտ:

[+ šmp'smp'ahot]

ف: بوی بد.

Mal.III,522

©ՇԱՐՇԱՓ/ԺՈՐՇՈՓ

1. Հետք մնացորդ մի բանի: 2. Զօրութիւն, ոյժ, ազդեցութիւն: 3. Երկիւղի ենթարկելը: 4. Վարակիչ բայց անվնաս թիւանդութիւն:

[©šaršap'/šoršop']

ف: ۱. اثر، باقیمانده از چیزی. ۲. تأثیر، قوت و

قدرت. ۳. ترسیدن. ۴. بیماری واگیردار ولی بی-خطر.

Ach.III,504

Mal.III,507,532

+ՇԱԻԵՌ-ՄԱԻԵՌ

Շաւերքի՝ նազարանի ծայնը:

[+ šaveṛ-maveṛ]

ف: (موس). آوای کمانچه.

Mal.III,509

+ՇԱՓՇԱՓ

Թեթևաբարոյ, փողոցային կին:

[+ šap'šap']

ف: فاسدالخلق، هرجایی، روسی.

Mal.III,509

*ՇԱՓՇԱՓԵԼ>ՇԱՓՇՓԵԼ>

ՇՓՇՓԵԼ

Կր. Շփել-ի

Յաճախ կամ այս ու այնտեղ շփել:

[*šap'šap'(el)>šap'šp'(el)>

šp'šp'(el)]

تكر. [šp'(el)]

ف: جاهای مختلف را ماساژ دادن و مالیدن (مداوم)

Mal.III,509,548

ՇԵՂՋ-ՇԵՂՋ/ՇԵՂՋԱՇԵՂՋ

=ԿՈՒՏԱԿ-ԿՈՒՏԱԿ, ԴԷՋԱԴԷՋ

Շեղերով:

[šeļ]-šeļ/šeļašeļ]

= [kutak-kutak, dēzadēz]

ف: کُپه کُپه، کومه کومه، توده توده، تِل تِل.

Ach.III,509

Grab.II,475

Mal.III,511

+ՇԵՆԻԿ-ՄԵՆԻԿ

Նազելով, կոտրուելով:

[+ šenik-menik]

ف: با ناز و عشوه، دارای ناز و عشوه.

Mal.III,511

ՇԵՐՏ-ՇԵՐՏ

Շերտերով, շերտերի ձևով:

[šert-šert]

ف: لایه لایه، لایه به لایه، قشر قشر، قشر به قشر.

Ach.III,511,512

Grab.II,476

Mal.III,513

+ՇԷՅՈՒՇՈՑ

Կր. շէ-ի

=իՐ ՈՒ ՄԻՐ

Արաբ. šey ەر. شىء.

[+ šeyušoy]

= [ir u mir]

تكر. [šey]

ف: اشياء، اسباب، اسباب و اساس.

Mal.III,514

ՇԻԹ-ՇԻԹ

=ԿԱԹԻԼ-ԿԱԹԻԼ

[šit'-šit']

= [kat'il-kat'il]

ف: چکه چکه، قطره قطره، قطره به قطره.

Mal.III,515

ՇԱՄԱՄ

Արաբ. Šammām عر.

1.(Բուս.) Սեխի մի տեսակ, շատ անուշ հոտով բայց ոչ այնքան անուշաբաժամ (Cucumis dudaim):

2.(Նման.) Ժող. բանաստեղծութեան մէջ՝ դեռաբան աղջկան բոլորչի փոքր ծիծը: 3.Շամամի ձեւ ունեցող:

[šamam]

ف: ۱. (گیا.) از انواع خربزه، بسیار خوش عطر ولی نه چندان خوشمزه. ۲. (تشبیه) در اشعار مردمی سینه‌های کوچک دختران. ۳. شمایی شکل، به شکل شمام.

Mal.III,497

+ՇԱՇ(Ի)-ԲԷՇ(Ի)

(Պարսկ.) šeš (Տաճ.) beš

Շիլ նայող, շիլ նայածք ունեցող:

[+šaš(i)-beš(i)]

ف: چپ چُس، لوج و احوّل.

Mal.III,499

ՇԱՏ-ՇԱՏ

Ամենաշատը:

[šat-šat]

ف: دُنیا دُنیا، هُر و هُر، زیاد زیاد، از همه بیشتر،

بیشترین.

ՇԱՏ ՈՒ ՇԱՏ/ՇԱՏ ԵՒ ՇԱՏ

Ջանազան, բազմատեսակ:

[šat u šat/šat ev šat]

ف: گوناگون، گونه گون، گون گون، گونه گونه،

جورواجور، جور به جور، جوراجور، رنگارنگ، رنگ (و) وارنگ، رنگ به رنگ.

Ach.III,498

Mal.III,502

ՇԱՐԱՆ - ՇԱՐԱՆ¹/ՇԱՐԱՆ-ՇՈՒՐԱՆ²/ՇԱՐԷՇԱՐ³/ՇԱՐ ՈՒ ՇԱՐ⁴/ՇԱՐԱՆ-ՊԱՐԱՆ⁵/ՇԱՐԻ ՇԱՐ⁶/ՇԱՐԻԷ-ՇԱՐԱՆ⁷

Ծարք շարքի յետևից, շարքերով^{1,2,5}: Ծարքով, մէկը միւսի յետևից կարգով, կարգ-կարգ^{3,4}: [šaran-šaran¹/šaran-šuran²/šarešar³/šar u šar⁴/šaran-paran⁵/šar i šar⁶/šarve šaran⁷]

ف: صف به صف، ردیف به ردیف، رده به

رده^{۱,۲,۵}. صف پشت صف، ردیف پشت ردیف،

رده پشت رده، پشت سر هم^{۳,۴}.

Mal.III,505,506,508

+ՇԱՐ Է ՇԱՐ

Ծարից պատրաստած, շարէ,

շղարշէ:

[+šarešar]

ف: سُنْدُس، پارچه ابریشمی لطیف، شار.

Mal.III,506

+ՇԱՐՇԱՐ

=ԶՈՒ-ԶՈՒ

Ծարաւոր, գործածքի երկայնութեամբ ձգւած գունաւոր գծեր:

[+šaršar]

=[zol-zol]

ف: خط خط (خط دار)، دارای خط های دراز به

اندازه یافت (پارچه یا کاموا).

Mal.III,507

*ՇԱՐՇԱՐՈՒՐԻԿ

(Բուս.) Անորոշ տեսակի դեղիկ

ծաղիկ:

[*šaršarurik]

ف: (گیا.) گلی زرد رنگ.

Mal.III,507

ՇԱԹԸՌ-ՇԱԹԸՌ

Սառույցի և ման իրերի կոտրելու ձայն:

[šatər-šatər]

ف: شَرَقْ شَرَقْ، شَرَقْ شَرَقْ (صدای شکستن یخ و غیره).

Mal.III,491

ՇԱԽ-ՇՈՒԽ/ՇԱԽՈՒՐ- ՇՈՒԽՈՒՐ

=ՇԽ-ՇԽ, ՇԽՇԽԿԱԼ,
ԴԱԲՈՒՐ-ԴԱԲՈՒՐ

Ձայն որ լսում է առարկաների
իրար ընդհարելիս:

[šaxk-šuxk/šaxkur-šaxkur]

=[šxk-šxk, datur-datur]

ف: تَقِ تَقِ، تَقِ و توق، خرت و خرت، خرت و خورت (صدای به هم خوردن اشیاء).

Mal.III,492

ՇԱԽՇԱԽ

(Բու.)Վրացի կոճի կամ եղեբորոսի
արմատը:

[©šaxšax]

ف: (گیاه). ریشه نوعی گیاه.

Ach.III,481

Mal.III,492

ՇԱԽՍԷՑ-ՎԱԽՍԷՑ/ՇԱԽՇԷ-

ԲԱԽՇԷ (շախ հոսելին, վախ
հոսելին)

(Կրոն.) Ազի կրոնական արարողություն, մահմեդական շիա դաւանության ի յիշատակ Հուսեյնի սպանությանը:

[šaxsəy-vaxsəy/šaxšə-baxšə]

ف: یا حسین و (ی) حسین (در مراسم سوگواری برای امام حسین).

Mal.III,492

ՇԱԽՈՎ-ՇՈՒԽՈՎ

Ջարթ, ցնծագին:

[šaxov-šuxov]

ف: با شادمانی و خوشحالی.

H.P.,479

*ՇԱՀԱՆՇԱՀ

Թագաւորաց թագաւոր, արքայից
արքայ:

[*šahanšah]

ف: شاهنشاه.

Ach.III,482

Mal.III,492,3

+ՇԱՀ(ՈՒ)ՊԱՀ

Պահելը, խնամք, դարման, հոգա-
ցողութիւն:

- Երեխան շահ ու պահ է ուզում:

[+šah(u)pah]

ف: درمان، نگهداری، پرستاری، تیمار.

Mal.III,494

ՇԱՀԱԿ/ՇԱՀԻԿ

1.Միս՝ իբրև մարմնի բաղկացուցիչ
մասը: 2.Հում միս: 3.Մորթած կամ
սատկած կենդանու մարմինը:

4.Դիակ, գէշ:

[©šašak/©šahiš]

ف: ۱. گوشت تن. ۲. گوشت خام. ۳. مردار، لاشه

حيوان کشته شده یا مرده. ۴. جسد، نعش.

Mal.III,495

*ՇԱՀՇԱՀԻԵԼ>ՇԱՀՇԻԵԼ

Կր. Շաղել-ի

Շփոթել, խառնել:

[*šaššat(vel)>+ šaššat(vel)]

تکر. [šat(vel)]

ف: هول شدن، قاطی شدن (کردن).

Mal.III,496

+ՆՈՒՆՈՒ/ՆՈՒՆՈՒԾ

(Մանկ.) 1.խմելիք, ջուր, գինի և այլն: 2.Քնքուշ, մատաղ:
[+ nunu/nunuš]

ف: ۱. آب یا هر آشامیدنی دیگر (کود).

۲. ظریف، لطیف، جوان، خردسال.

Mal.III,484

+ՆՈՒՆՈՒԿ

Հարսնուկ, Բարսիկ:

[+ nunuk]

ف: عروس کوچک (از باب تحبيب).

Mal.III,484

ՆՈՒՆՈՒՖԱՐ

Մի տեսակ ծաղիկ:

[nunufar]

ف: (گیا) نیلوفر.

Ach.III,472

Mal.III,484

ՆՈՒԾ-ՆՈՒԾ/ՆՈՒԾ-ԱՆՈՒԾ/

ՆՈՒԾ-ՔՆՔՈՒԾ

Անուշ, քնքուշ:

[nuš-nuš/nuš-anuš/nuš-k'n-k'uš]

ف: نازنین، شیرین.

Ach.III,472

Mal.III,484

+ՆՈՒՆՈՒԱԼ

Կր. Նոալ-ի

Մոմոալ (վերքը կսկծել):

Կատուի նման ձայն Բանել: Քնի մէջ կամ մերձաւորութեան ժամանակ):

[+ nīn(al)]

تکر. [nī(al)].

ف: ۱. مَور مَور شدن(زخم)، لرزه های ریز همراه

با احساس گزگز در زیر پوست. ۲. مَر مَر، مَرنو مَرنو (دالّ برصدای گربه در فصل جفت گیری).

Mal.III,486

ՆՍ-ՆՄԱՆ

Կր. Նման-ի

Միևնոյն, նոյնպէս:

[ns-nman]

تکر. [namn].

ف: همانند، مثل هم، عین هم.

Ach.III,458,465

Grab.II,439,441

Mal.III,474,486

+ՆԻՆԻՈՒՆ

=ՆՂՆՂՈՒՆ

1.Սրտակէզ: 2.Նւազու ձայն,կատուի միւսնգ:

[+ nvnvun]

= [nīnīun]

ف: ۱. دلخراش. ۲. مَر مَر، مَرنو مَرنو، صدای گربه.

Mal.III,487

Ծ

**ԾԱԲԱԹԷ-ԾԱԲԱԹ>ԾԱԲԹԷ
ԾԱԲԱԹ**

Ծաբաթ շաբաթի վրայ, շաբաթը մի անգամ, մի շաբաթից միս շաբաթ:

[šabatē-šabat>šabte-šabat]

Եբր. šabbaթ. عبر.

Ասոր. šabbəṯā. آشو.

Ն.Ասոր. šāp't'ē. سُر.

ف: هفته به هفته، هفته ای یک بار، از یک هفته تا هفته دیگر.

Ach.III,479

Mal.III,490

تکر. [net]

ف: بسیار تنگ، کوچک.

Mal.III,450

ՆԻՀԱՐ-ՄԻՀԱՐ

Նւազ, Գիհարակազմ:

[nihar-mihar]

ف: لاغر ماغر، ضعیف.

Mal.III,462

ՆԻՍ ՈՒ ԿԱՑ/ՆԻՍՈՒԿԱՑ

Կեցադավարութիւն, ապրելու եղանակ:

[nist u kaç/nistukaç]

ف: نشست و برخاست، طرز زندگی.

Grab.II,426

Mal.III,463

+ՆԻՓ-ՆՈՐ/ՆՈՓ-ՆՈՐ

Բոլորովին նոր:

[+ nip'-nor/nop'-nor]

ف: تازه تازه، نو نو.

Mal.III,464

+ՆԻՆԻՍԱԼ

Քթի տակ փնթփնթալ, տրամաբեամբ խօսել, տրամաբեամբ:

[+ nxnx(al)]

ف: نق(و) نق، نق و نوق.

Mal.III,464

+ՆՂՆՂԱԼ

1.Մրափել, թեթև ըուն մտնել:

2.Բարակ՝ սրտնել ձայնով երգել:

[+ nlnl(al)]

ف: ۱. خواب کوتاه و سبک، چُرت زدن، پینکی

زدن. ۲. با صدای آهسته و غمگین آواز خواندن.

Mal.III,466

+ՆՇՆՇԱԼ

=ՆՇԿՆՇԿԱԼ

1.Քամին նոր փչել սկսել: 2.Անձրևը նոր շաղել սկսել:

[+ nšnš(el)]

=[+ nšnšk(al)]

ف: ۱. شروع وزیدن باد. ۲. تم تم (باران).

Mal.III,473

ԾՆՈՅՆ ԸՆԴԻ ՆՈՅՆ / ՆՈՅՆ ԵՒ

ՆՄԱՆ/ՅԱՐ ԵՒ ՆՄԱՆ

Միևնոյն, նոյնապէս:

Ծ [noyn ənd noyn/noyn ev

nman/yar ev nman]

ف: همچنان، مانند هم، یک شکل.

Ach.III,458,465

Grab.II,439,441

Mal.III,474,486

ՆՈՐ-ՆՈՐ

Այժմ միայն ղետզղեալ:

[nor-nor]

ف: نو نو، تازه تازه، تازه تازه، (اکنون به معنی

رفته رفته).

Ach.III,466

Grab.II,444

Mal.III,476

ՆՈՐԱՆՈՐ/ՆՈՓ-ՆՈՐ/ՆԻՓ-ՆՈՐ/

ՆՈՓՋՆՈՐ/ՆՈՓՄՆՈՐ/ՆՈՐ ՈՒ ՆՈՐ

Իրար յաջորդող մի քանի նոր:

[noranor/nop'-nor/nip'-nor/

nop'znor/ nop'snor/nor u nor]

ف: نو نو، تازه تازه، تازه تازه، چندین چیز نو پشت

سر هم، نو به نو.

Ach.III,466

Grab.II,444

Mal.III,476,7,9

գնահատող, գորող:

[+ yuri-bri]

= [yurubur]

ف: مغرور و خودپسند.

Mal.III,419

ՅՕԴ-ՅՕԴ/ՅՕԴ ԱՌ ՅՕԴ

= ԱՆԴԱՄ-ԱՆԴԱՄ

[yôd-yôd/yôd ar yôd]

= [andam-andam]

ف: عضو عضو، متشکل از اعضا (بدن).

Ach.III,412

Grab.II,378

Mal.III,422

ՅՕԸ-ՅՕԸ

= ՊԱՏԱՌ-ՊԱՏԱՌ, ԿՏՈՐ-ԿՏՈՐ

[yôš-yôš]

= [patař-patař, ktor-ktor]

ف: تیکه تیکه، تکه تکه، لقمه لقمه.

Ach.IV,614

Grab.II,378

Mal.III,423

Ն

ՆԱԶ ՌԻ ՏՈՒԶ

[naz u tuz]

ف: ناز و نوز، ناز و گوز، ادا و اطوار.

Ach.III,417-8

Mal.III,424-5

ՆԱԶԻԿ-ՄԱԶԻԿ

Կր. Նազիկ-ի

Նազեի, թնդու:

[nazik-mazik]

تکر. [nazik]

ف: ناز نازی، ناز ناز، نازی نازی، مامانی.

Mal.III,425

ՆԱԽ ԵՒ ԱՌԱԶ

Նախ քան, մի քան անելուց առաջ:

[nax ev araj]

ف: قبل قبل، پیش پیش، قبل از هر چیز.

Mal.III,426

ՆԱԽԱՎԱՂ

Շատ վաղ, շատ վաղուց:

[naxavat]

ف: قبل از هر چیز، خیلی قبل، قبلاً.

Ach.I,245. III,419

Grab.II,384,397

Mal.III,434

ՆԱՆԱ>ՆԱՆ

Նան, նանե, նանի, մայր, մայրիկ:

[nana>nan]

ف: ننه، مادر.

Mal.III,441

ՆԱՆ(Ա)ԽՈՒ(Ա)

Հացիամբմ, սոցիո:

[nan(a)xu(a)]

ف: (گیا) ننه هوا، نانخواه، نخوه.

Ach.III,427

Mal.III,441

ՆԵՂ-ՆԵՂ

[neř-neř]

ف: تنگ تنگ، تنگ تنگ.

Mal.III,449

+ՆԵՂ-ՆԻԱԶ

Կր. Նեղ-ի

Նեղիկ:

[+ neř-nvaz]

Mal.III,407
 ՅԵՏ ՈՒ ԱՌԱՋ¹
 Ժողովրդական մի պարի ձև և դրա
 եղանակը:
 [yet u araj]
 ՅԵՏ ՈՒ ԱՌԱՋ ՆԱՅԵԼ²
 Զգուշութեամբ գործել:
 [yet u araj(nayel)]
 ֆ: (نوعی رقص ملی و آهنگ آن).¹ به پس
 یش (نگریستن)، مواظب بودن.²
 Mal.III,408
 ՅԻՄԱՐ-ՅԻՄԱՐ
 Յիմարաբար:
 [yimar-yimar]
 ֆ: احمقانه، حماقت آمیز، ابلهانه.
 Mal.III,409
 ՅՈԳՆԱԾ-ԴԱԴՐԱԾ
 Ծատ յոգնած:
 [yognac-dadrac]
 ֆ: خسته و کوفته، خستۀ خسته، خسته و بریده.
 Mal.III,413
 ՅՈՇՈՇ/ՅՈՇՈՇԻԿ/ՕՇՕՇ
 Մի տեսակ բոյս:
 Հատ. Chamonil .
 [yošoš/yošoşik/ôšôš]
 ֆ: (گیاه). نوعی گیاه.
 Mal.III,415
 A.E.Dic,554
 ՅՈՊՈՊ
 =ԲՈՒԲ(Բ)ՈՒ
 [hopop]
 =[bub(b)u]

Ach.III,406
 Mal.III,415
 ԾՅՈՅԺ-ՅՈՅԺ
 Չափից դուրս, շատ-շատ ծայր
 աստիճան:
 [օyoyž-yoyž]
 ֆ: زیاد، زیاد، بیش از اندازه، خیلی زیاد، بیش از حد.
 Ach.III,404-5
 Grab.II,368
 Mal.III,414
 *ՅՈՐՋՅՈՐՋ>ՅՈՐՋՈՐՋ
 Կր. √*յորջ
 Անուն, կոչում:
 [*yorjyorj > yorjorj]
 ֆ: [√*yorj]. تکر.
 ֆ: نام، لقب.
 Ach.III,408
 Mal.III,417
 ՅՈՒՇ-ՅՈՒՇ
 =ՈՒՇ-ՈՒՇ
 [yuš-yuš]
 =[uš-uš]
 ֆ: دیر دیر، دیر به دیر.
 Grab.II,375
 Mal.III,419
 ՅՈՒՇԻԿ-ՅՈՒՇԻԿ
 =ԿԱՄԱՑ-ԿԱՄԱՑ
 [yuşik-yuşik]
 =[kamaç-kamaç]
 ֆ: آهسته آهسته، یواش یواش.
 Mal.III,419
 +ՅՈՒՌԻ-ԲՈՒ/ՅՈՒՌՈՒԲՈՒՌ
 Յոխորտացող, իր կարողութիւնը

1.Իրար մօտ, մէկը միւսին
յաջորդելով: 2.Մօտ ժամանակից,
շուտով:

[mōt-mōt/mōt ar mōt/◊mōt ə
nd mōt/ ◊mōt i mōt/◊mōt i
mōtoy]

ف: ۱. نزدیک هم، پشت سرهم. ۲. بزودی، پس
از مدّت کوتاه.

Ach.III,373

Grab.II,310

Mal.III,379

Յ

•ՅԱՂԹ-ՅԱՂԹ

Շատ յաղթ, ընդարձակածաւալ:

[•haft'-haft']

ف: بزرگ بزرگ، بزرگ بزرگ، قوی قوی، درشت
درشت، عظیم عظیم، بلند بلند، وسیع وسیع، زیاد
زیاد، فراوان فراوان.

Mal.III,384

ՅԱՅՍԿՈՑՍ-ՅԱՅՆԿՈՑՍ

=ԱՍԴԻ-ԱՆԴԻ

Այս ու այն կողմ, դէս ու դէն:

[yayskoys-yaynkoys]

=[asdi-andi]

ف: این طرف (و) آن طرف، این ور (و) آن ور،
این سو آن سو.

Ach.III,630

Grab.II,320

Mal.III,386

◊ՅԱՆՋԱՆՋԵԼ/ՅԱՆՋ ՅԱՆՋԵԼ

Կր. յ+անձ

1.Մէկի մասին իւր վրայ վերցնել
խնամք՝ հոգատարութիւն, խընա-

մարկել, հոգալ, դարմանել: 2.Իւր
կողմը ձգել, ժողովել, հանգչեցնել:
[◊yanjanj(el)]

[y+anj].تكر.

ف: ۱. سرپرستی و تیمار کسی را به عهده خود
گرفتن، درمان کردن. ۲. به سوی خود کشیدن،
جمع کردن، آرام کردن.

Ach.III,202,383

Mal.III,390

ՅԵՂՅԵՂԵԼ

=ՇՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՌ ՏԱԼ

Կր. Յեղել-ի/Յեղուլ-ի

Յաճախ փոփոխել, նոյն բնառ
տարբեր եղանակով կրկնել:

[yeyel(el)]

=[šur u mur(tal)]

[hefel/heful].تكر.

ف: این طرف (و) آن طرف کردن، این سو (و) آن
سو کردن، این ور (و) آن ور کردن، پشت و رو
کردن، زیر و رو کردن.

Ach.III,394

Grab.II,354

Mal.III,404

ՅԵՏ-ՅԵՏ/ՅԵՏՍ-ՅԵՏՍ

Մի քանի անգամ յետ, հետզհետէ
յետ:

[yet-yet/yets-yets]

ف: عقب عقب(رفتن)، رفته رفته(به عقب رفتن).

Ach.III,397

Grab.II,357

Mal.III, 406

+ՅԵՏԻՆ-ՅԵՏԻՆ

Ամենաքիչը, առնազն:

[+ yetin-yetin]

1.Տնական Երեքից խուլ, ցաւ, կսկիծ:
2.Հոգեկան վիշտ որ շարունակ
չարչարում է, սրտի մորմոք: 3.Կծու՝
մոմոացող կանաչ պղպեղ:
4.Կսկծալի:

[+ mirmur/mrmur]

ف: ۱. درد و سوز. ۲. سوز دل و ناراحتی روحی
همراه با ضجر دائمی. ۳. سوزش در اثر خوردن
فلفل سبز. ۴. دردناک و سوزناک.

Mal.III,368

①ՄՐՄՐԱԼ

Կր. Մոռալ-ի

1.Մոռալ, քթի տակից խուլ ձայն
ճանել (դժգոհությունը):

① [+ mirmir(al)]

تکر. [mir(al)]

ف: زیر لبی غرولند کردن (اظهار نارضایتی).

②ՄՐՄՐԱԼ

Կսկծել, մորմոքել

② [+ mirmir(al)]

ف: سوزش, درد و سوز.

Ach.III,365-6

Grab.II,302

Mal.III,368,376

③+ՄՐՄՐԱԼ/ ՄՐՄՐԵԼ/

ՄՐՄՐԱԼ / ՄՐՄՐԵԼ

Գազանի մոնչելը, կատաղի ձայների
ճանել:

③ [+ mr mir(al)/mr mir(el)/mrmir
(al)/mrmir(el)]

ف: صدای حیوانات وحشی, صداهای غضبناک.

Ach.III,365

Grab.II,302,308

+ՄՐՄՐՈՒԿ

1.Թթւաշ, պճպճացող, որ լեզուն
մոմոացնում է, կծում է: 2.Թթւած,
աշխած (կերակուր): 3.Նոր եփը
վերջացած մաճառ, նոր գինի:

[+ mirmruk]

ف: ۱. ترش مزه, از فرط ترشی جوش آورده.

۲. ترشیده, (خوراکی). ۳. شرابی که تازه از

جوشش افتاده.

Mal.III,36

+ՄՏՄՏԱԼ/ՄՏՄՏՈՒՔ

Ծարունակ կամ շատ մտածել մի
բանի մասին: Մտածմունքի մեջ
ընկնել:

[+ mtmt(al)/mtmtuk']

ف: مدام یا زیاد فکر کردن درباره چیزی, در فکر
فرو رفتن.

Mal.III,373

+ՄՐՄՐԻԶ

Մրող, ուրիշից մուր քսող, զրպար-
տիչ:

[+ mrmriç]

ف: تهمت و افترا زدن.

Mal.III,376

+ՄՐՄՐՉՈՑ

Ծծկեր երեխայի կաթը ծծելու
ձայնը:

[+ mrmrçoc]

ف: مَلَجَ ملوج, مَلَجَ (و) مَلَجَ (شیر خوردن نوزاد).

Mal.III,376

ՄՕՏ-ՄՕՏ/ՄՕՏ ԱՌ ՄՕՏ/ՕՄՕՏ
ԸՆԴ ՄՕՏ/ՕՄՕՏ Ի ՄՕՏ/ՕՄՕՏ
Ի ՄՕՏՈՑ

[mut']. تکر.
 ف: تاریخ، تاریک، تاریکی.

Ach.III,351
 Mal.III,361

+ՄՈՒԹՈՒՄՈՒԹ/ՄՈՒԹ(Ն)ՈՒ
 ԼՈՅՍ
 Առաւօտը շատ վաղ, լոյսը դեռ
 չբացւած, երբ դեռ ոչ մութ է ոչ լոյս:
 [+ mut'umut'/mut'(n)u luys]
 ف: گرگ و میش، صبح زود که هنوز تاریک
 روشن است.

Ach.III,351
 Mal.III,362

ՄՈՒԽ-ՄՈՒԽ ՄԽԱԼ
 Խոչափողի հարթութից ցնդելը:
 [mux-mux(mxal)]
 ف: در اثر سرما خوردگی ناراحتی حنجره داشتن.
 ՄՈՒԽԸ ՄԽԻՑ ԶԿՏՐԵԼ
 Անդադար ծխախոտ ծխել:
 [muxə-mxiç(çktrel)]
 ف: سیگار پشت سیگار روشن کردن.
 Mal.III,362

+ՄՈՒԾՄՈՒԾԵԼ
 Աչքերը հուպ տալ (թթու բան
 ուտելիս քստմնելուց):
 [+ mučmuč(ɛl)]
 ف: عكس العمل چهره، جمع کردن چشمها در
 اثر خوردن چیز ترش.
 Mal.III,363

+ՄՈՒՆՋ-ՄՈՒՆՋ
 =ԼՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՆՋ, ԼՌԻԿ-ՄՆՋԻԿ
 Ծածկամիտ, թաքուն բան հոգացող,
 խորամանկ:
 [+ munj-munj]

= [luʁ u munj, lʁik-munjik]
 ف: زیر زیرکی، زیر چلی، زیر چلکی.

Ach.III,359
 Mal.III,364

+ՄՐԸԼ-ՄՐԸԼ
 1.Մոլտալու ձայնը, մոլտոց: 2.Մըռ-
 տալով:
 [+ mʁəl-mʁəl]
 ف: ۱. مِر مِر، مِرنو مِرنو. ۲. صدای مِر مِر و مِرنو
 مِرنو در آوردن.
 Mal.III,367

+ՄՐԹՄՐԹԱԼ/ՄՐԹՄՐԹԱԼ/
 ՄՐՄՐԹԱԼ
 =ՂՆԴՂՆԴԱԼ, ԽՈՐԹ ԽՈՐԹԱԼ
 1.Քրթմնջել: 2.(նման.)Քթի տակից
 անորոշ կերպով մի բան ասել,
 փնթփնթալ, քթմնջել (տհամուլթ-
 եամբ):
 [+ mʁt'mʁt'(al)/mrt'mrt'(al)/
 mrmrt'(al)]
 = [ɬndɬnd(al), xont'-xont'(al)]
 ف: ۱. غرولند، غُر و غُر. ۲. (تشبیه) زیر لیبی چیز
 نامفهومی را گفتن، غرولند (یا اظهار نارضایی).
 Mal.III,367,375

+ՄՐՄԸՐ
 1.Մոմուտ, մորմոք, կսկիծ: 2.Մոմը-
 ռալու, մոտալու ձայն: 3.Քթի տա-
 կից անորոշ բան փնթփնթալ:
 [+ mʁmər]
 ف: ۱. سوز و گداز، سوز و درد. ۲. مِر مِر، مِرنو.
 ۳. زیر لیبی غرولند کردن.

Mal.III,368

+ՄՐՄՈՒՌ/ՄՐՄՈՒՌ

③ ԵՐԱՅԵՐ

Երեմ, Բանդարտ:

③ [ommet]

ف: [أرام, ملايم]

Ach.III,331-2

Mal.III,346

① ԵՐԱՅԵՐ

1. Բուրժ Բաւասար և տնական ցաւ
զգալ անդամների մէջ: 2. Վերքը
լաւանալուց յետոյ նոր գոյացած
նուրբ կաշու գրգուելը: 3. Սաստիկ
տաքից Բաւ, թմրել, թուլանալ:
4. (Փոխ.) Անհանգիստ լինել,
Ռոգ անել, Բնհնալ, գանգատել մի
բանից:

① [+ mmet(al)]

ف: ۱. حساس درد خفيف مدام ا در اندامها.

۲. التهاب پوست جدید پس از بهبود زخم. ۳. از

گرما ین ین کردن, بی حال شدن و بی حس

شدن. ۴. (کنا) نِق نِق کردن, ناراحت بودن, غصّه
خوردن.

② ԵՐԱՅԵՐ

1. Մաղմղել, բարակ անձրև գալ:
2. (Նման.) Բարակ ձայնով երգել:

② [+ mmet(al)]

ف: ۱. نم نم (باران). ۲. (تشبیه) ترنم با صدای
ضعیف.

Mal.III,346

+ԵՐԱՅԵՐ/ԵՐԱՅԵՐ

1. Ցեց: 2. (Նման.) Զգեստները շուտ
մաշող: 3. Ընդհանրապէս մաշող:
[+ mmet/al/mmet]

ف: ۱. (جاذ). بيد. ۲. (تشبیه) کسی که لباسهایش
را زود کهنه و فرسوده کند. ۳. کلاً فرساینده.

Mal.III,346

* ԵՐԱՅԵՐ>ԵՐԱՅԵՐ

=ԵՐԱՅԵՐ

Իրար խառնել, խառնել:

[*mčmč(el)>mčč(el)]

= [xčč(el)]

ف: قاطی پاطی کردن (شدن), به هم زدن, در

هم بر هم کردن.

Mal.III,346

+ԵՐԱՅԵՐ/ԵՐԱՅԵՐ

=ԵՐԱՅԵՐ/ԵՐԱՅԵՐ

[+ mnkmnk(al)]

= [vnkvnk(al)]

ف: ونگ ونگ وینگ وینگ, ونگ وونگ.

Mal.III,348

+ԵՐԱՅԵՐ/ԵՐԱՅԵՐ

Կեղծաւոր ու շողոքորթ շարժումներ
անել, բծնել, քսել:

[+ mnjmnj(al)]

ف: حرکات تملق آمیز و چاپلوسانه انجام دادن.

Mal.III,348

+ԵՐԱՅԵՐ/ԵՐԱՅԵՐ/ԵՐԱՅԵՐ

ԵՐԱՅԵՐ/ԵՐԱՅԵՐ/ԵՐԱՅԵՐ

1. Մշմշալով, մուշ-մուշ, բթից Բան-
դարտ շնչելով: 2. Հանդարտ:

[+ mšəl-mšəl/mšik-mšik/muš-
muš/ mšmš]

ف: ۱. از بینی به آرامی نفس کشیدن. ۲. آرام,

اشتهآور, شیرین.

Mal.III,349,364

+ԵՐԱՅԵՐ/ԵՐԱՅԵՐ/ԵՐԱՅԵՐ

Փոքր Բանել ծիրան:

[+ mšmš/mišmiš/mšmiš]

ف: (گیا) زردآلوی ریز و خوشمزه.

Ach.III,336

Mal.III,349

ف: یکی بیشتر از دیگری.

Ach.III,316

Grab.II,282

Mal.III,341

+ՄԼՄԼԱԼ/ՄԼԻԿ-ՄԼԻԿ

Կր. Մլալ-ի

1.Ծուխը հանդարտ շարունակ բարձրանալ: 2.Փայլել: 3.Ճրագի պլպլալ, առկայծել:

[+ mlml(al)/mlik-mlik]

[ml(al)] ١٠٠٠

ف: ١. آرام و دائم بلند شدن دود، با ملایمت

سوختن. ٢. درخشیدن. ٣. درخشش چراغ، تاللو.

Ach.III,328

Mal.III,341

•ՄԼՄԼԵԼ

Ծփել, քերել, չանկոռոտել (երեսը):

[•mlml(e)]

ف: مالیدن، خاراندن، چنگ زدن (صورت).

Mal.III,341

ՄԼՄԼՈՒԿ

(Բուս.) Բազմատեսակ և բազմագույն շքեղ ծաղիկ՝ գեղեցիկ րոտով: Լատ. Geranium .V

[mlmluk]

ف: (گیا) گل بسیار زیبا با بوی خوش که دارای

رنگها و انواع گوناگون است، نوعی گل شمعدانی

که برگهای گرد دارد.

Mal.III,341

+ՄԼՈՒԼ-ՇԼՈՒԼ

Դանդաղաշարժ, յամր, ծուլ:

[+ mlul-šul]

ف: تنبل، کند، لال.

Mal.III,342

①+ՄԽՄԽԱԼ

1.Թաքուն կերպով ուտել մի գողու-
նի բան: 2.Աչք տնկել մի բանի
վրայ:

① [+ mxmx(al)]

ف: ١. دزدکی چیزی را خوردن. ٢. چشم داشت

به چیزی.

②+ՄԽՄԽԱԼ

Կր. Մխալ-ի

Շարունակ մխալ, ծուխ արձակել:

② [+ mxmx(al)]

[mx(al)] ١٠٠٠

ف: دائماً دود کردن و دود دادن.

Mal.III,343

+ՄԿԸԿԱԼ<ՄԿՄԿԱԼ

Այծի և ուլի ձայն հանելը:

[+ mkək(al)<mkmk(al)]

ف: بَع بَع، صدای بُز و بُزغاله و گوسفند.

Mal.III,344

+ՄՂԿԸՏ-ՄՂԿԸՏ

Մղկտալով, մորմոքելով:

[+ mʲkət-mʲkət]

ف: نالیدن با سوز دل.

Mal.III,345

①+ՄՂՄԵՂ/ՄՂԵՂ

Շատ մանր՝ փոշեման լարդ, մղիկ:

① [+ mʲmef/mʲet]

ف: کاه بسیار ریز مانند گرد.

②+ՄՂՄԵՂ

1.Ամենամանր մոծակ, որ խայթում է առանց ձայն հանելու: 2.Ցեց (փայտի ուտիչ):

② [+ mʲmef]

ف: ١. پشه ریز بدون صدا که نیش می زند.

٢. بید (چوب).

+ՄԷՆ-ՄԷՆ/+ՄԻՆ-ՄԻՆ

(Մանկ.) Sāy taw, jorjor փոքրիկ երեխաներին, որ ոտքի կանգնեն:
[+ mēn-mēn/+ min-min]

ف: تاتي تاتي (کن).

Mal.III,315,331

ՄԷՆ ՄԵՆԱԿ

Բոլորովին մենակ:

[mēn-menak]

ف: تک و تنها، تک قوقو، بی یار و یاور.

Mal.III,315

ՄԷՋ ԱՌ ՄԷՋ/ՄԷՋ ԸՆԴ ՄԷՋ/
ՄԷՋԷ ՄԷՋ

Միմումէջ մի բան անել

[mēj ar mēj/mēj ənd mēj/mējə
mēj]

ف: یکی در میان، یک در میان کاری را انجام
دادن.

Ach.III,313

Mal.III,315-16

+ՄԷՋ-ՄԷՋ ԱՆԵԼ

Մի բան միջից թոցնել՝ այնպայ-
տացնել:

[+ mēj-mēj (anel)]

ف: چیزی را کیش رفتن و ناپدید کردن.

Ach.III,313

Mal.III,315

©ՄԷՏ ԱՌ ՄԷՏ/©ՄԷՏ Ի ՄԷՏ

Այս ու այն կողմը ճամբելով, տարու-
բերելով, ալիքի նման բարձրա-
նալով իջնելով:

[©met ar met/©met i met]

ف: تلوٹلو خوردن، گيج گيجی خوردن، یلی یلی

رفتن، مانند موج بالا و پایین شدن.

Grab.II,260

Mal.III,317

©ՄԹԵՐ ԱՌ ՄԹԵՐ

=ԴԷՋ ԱՌ ԴԷՋ, ԿՈՅՏ-ԿՈՅՏ

1.Կենսամթերք: 2.Տան առօրեայ
գործածութեան այլ նիւթեր:

[©mt'er ar mt'er]

= [dez ar dez, kuit ar kuit]

ف: ۱. مواد غذایی. ۲. مواد قابل مصرف به طور
روزمره.

Ach.III,314

Grab.II,260

Mal.III,318

ՄԻԱՅՆ ԸՆԴ ՄԻԱՅՆ

Միայնակ, առանձին, առանձնա-
բար:

[miayn ənd miayn]

ف: تنها، جداگانه، جدا.

Grab.II,268

+ՄԻՆՈՒՄԷՋ

ՄԷՋ ԸՆԴ ՄԷՋ, ՄԷՋԷ ՄԷՋ

Մէկը միասի Բակառակ կողմից
շարած, օրինակ (696969):

[+ minumēj]

= [mēj ənd mēj, mējə mēj]

ف: ۱. یک در میان. ۲. یکی بر عکس دیگر
چیده شده، مثلاً (696969).

Mal.III,332

ՄԻՒՍ ՔԱՆ ԶՄԻՒՍ

Մէկը միւսից անելի:

[muis k'an zmuis]

տնալ: 2.Ծանր խօսել կակազել:
3.Անճրկը թեթև մաղել, բա-
րակ գալ:

① [+ mzmzal/+ mzməz]

ف: ١. فس (و) فس، میخ میخ. ٢. الکن بودن،
لکنت زبان داشتن. ٣. نم نم باران.

②+ՄԶՄԶԱԼ/ՄԶԱԼ

Կր. Մզալ-ի

1.Ցափց կամ ցրտից կսկծել, ցաւել:

2.Կովի կամ եզուն թեթև բառաշէլ:

② [+ mzmzal/mzal]

تکر. [mz(al)].

ف: از درد یا سرما احساس سوزش کردن.

③+ՄԶՄԶԱԼ

Մշալ, ճնալ:

③ [+ mzmzal]

ف: داد و فریاد، جیغ جیغ، جیغ(و)وغ، جیغ و داد،

داد داد، داد و بیاد، داد و قال، قال مقال.

Mal.III,313

+ՄԶՄԸԶ¹/ՄԶՄՈՒԶ²

1.Դանդաղ, ծանրավարժ: 2.Ծանր
խօսող, կակազ: 3.Կծծի¹: 4.Խորա-
մանկ, ծածկամիտ,
տակևանց գործը²:

[+ mzməz¹/mzmuz²]

ف: ١. خسیس، مُمسک. ٢. آب زیرکاه، مودی.

Mal.III,313

ՄԷԿԷՆ ՄԷԿԱՆԾ

Մի անգամից, մի նազում, իսկոյն և
եթ, անմիջապէս:

[mekən mēkanč]

ف: یکباره، فوری، به فوریت.

ՄԷԿ-ՄԷԿ/ՄԻ ԱՌ ՄԻ/ՄԷԿ ԱՌ
ՄԷԿ/ՄԷԿԻԿ-ՄԷԿԻԿ/ՄԻՆ-ՄԻՆ/
ՄԻ-ՄԻ/ՄԻ ԱՌ ՄԻՈՎ/ՄԻ ԸՍՏ
ՄԻՈԶԷ/ՄԻ ԵԻ ՄԻ/ՄԷՆ ՄԻ

Երբեմն-երբեմն, մէկական, ամէն
մէկին մէկ հատ, հատ-հատ:

Մէկը միսի յետևից:

[mek-mek/mi ar mi/mek ar me
k/mekik-mekik/min-min/ mi-
mi/mi ar mioy/mi est mio]e /mi
ev mi/ mēn mi]

ف: گاه به گاه، گاهگاه، گهگاهی، گاه و

بیگاه، گاهگذاری، گاهی گذاری، یکی یکی، به

هر کدام یک عدد... یکی در مقابل هر یکی،

بیرابیر.

ՄԷԿՍ ՈՒ ՄԷԿՍ/ՄԻՆՍ-ՄԻՆԻՍ

Որևէ մէկը, մեզանից մէկը կամ
միւսը:

[meks u meks/mins-minis]

ف: یک یک کدام، یک نفر از میان ما.

ՄԷԿԶՄԷԿ/ՄԷԿԶՄԷԿՈՒ/ՄԷԿ

ՄԷԿՈՒ/ՄԻ ԶՄԻ/ՄԷԿ-ՄԷԿԷ

Մէկս մէկիս, միմեանց, իրարու:

[mekzmek/mekzmeke/mek me
ku/mizmi/mek-meke]

ف: به همدیگر، یکی به دیگری.

ՄԷԿՆ Ի ՄԷԿ

Մէկ անգամից:

[mekən i mek]

ف: ناگهان، یکباره.

ՄԷԿԸ-ՄԷԿԱԸԸ

Մէկը, միւսը, մարդիկ, խախը:

[mekə-mekalə]

ف: یکی، دیگری، مردم، خلق.

ՄԻԶՄԻՈՎ

Մէկը միսի վրայ կամ վրայով:

[mizmioy]

ف: یکی بر یکی (دیگری) یا از روی دیگری.

Ach.III,316-19

Grab.II,258,261

Mal.III,314-15,319-20

1.Մեծաբանել, իր ոյժից վեր բաներ խօստանալ: 2.Յախուռն կերպով քննադատել, ուրիշին մեծ քերան բանալ:

[mec-mec (brdel) (jardel) (xosel)]

ف: ۱. گنده گوزی، گنده گویی. ۲. در مورد دیگران انتقاد و دهن گندگی کردن.

Ach.III,295
Mal.III,290

ՄԵՇԱՄԵՇ

Նշանաւոր, ականաւոր:
[mecamec]

ف: گنده گنده‌ها، بزرگ بزرگان.

Ach.III,295
Mal.III,292

ՄԵՇ ՈՒ ՓՈՔՐ

Մեծ և փոքր:

[mec u p'ok'r]

ف: ۱. قد ونیم قد، ریز ودرشت. ۲. بزرگ و کوچک.
Mal.III,290

ՄԵՂՄԵՂ/ՄԵԶՄԵՂ(?)

Հանդ, արտ:

[meimej/mezmej(?)]

ف: دشت و دمن، زمین کاشته شده.

Ach.III,301,221

ՄԷՆ(ՈՒ)ՄԵՆԱԿ

Բոլորովին մենակ:

[men(u)menak]

ف: تنهای تنها.

Mal.III,315

ՄԵՐԹ-ՄԵՐԹ/ՄԵՐԹ ԸՆԴ

ՄԵՐԹ/ՄԵՐԹ ԱՌ ՄԵՐԹ

=ԵՐԲԵՄՆ-ԵՐԲԵՄՆ

[mert'-mert'/mert' ənd mert'/
mert' ar mert']

=[erbemn-erbemn]

ف: گاه گاه، گاه و بیگاه، گاه به گاه، گاه گداری،
گاهی گداری، گهگداری.

Ach.III,307

Grab.II,253

Mal.III,310

ՄԵՐԿ-ՄԵՐԿ¹/ՄԵՐԿ ԸՆԴՄԵՐԿ²

1.Բան չիագած: 2.Պարզ, յայտնի, ակներև: 3.Լոկ, միայն: 4.Մերկը մերկի դեմ²:

[merk-merk¹/merk ənd merk²]

ف: ۱. لُخت لُخت، لُخت لُخت، لُخت و پَتی،

لُخت و عور. ۲. ساده، مشخص، آشکار، معلوم.

۳. فقط، تنها. ۴. لُخت‌ها در مقابل هم، یکی

لُخت مقابل دیگری. ۲.

Ach.III,307

Grab.II,254

Mal.III,310

⊙ՄԵՐՋ ԸՆԴ ՄԵՐՋ

=ՀՈՒՊ ԸՆԴ ՀՈՒՊ, ՓՈՅԹ ԸՆԴ ՓՈՅԹ

Ծառ շուտով, շատ կարճ ժամանակով, մօտ ապագայով:

[⊙merj ənd merj]

=[hup ənd hup,p'oyt' ənd p'oyt']

ف: بزودی، خیلی زود، در مدت کوتاه، در آتیه

نزدیک.

Ach.III,308

Grab.II,256

Mal.III,311

⊕+ ՄԶՄԶԱԼ/+ՄԶՄԶ

1.Դանդաղութեամբ շարժել, տն-

1.Կտոր-կտոր արած, մասերի
բաժանած: 2.Մասը մասի յետևից,
մասերով:

[mas-mas/mas ar mas/©masn
ar masn (masin)]

ف: تیکه تیکه، قسمت قسمت، بخش بخش.

Ach.III,264

Grab.II,211

Mal.III,260-1

ՄԱՏ-ՄԱՏ

1.Մատի հաստություն, հաստ-
հաստ: 2.Մի մատը միւսի յետևից,
մի-մի մատ: 3.Մատների ձևով,
շերտ-շերտ:

[mat-mat]

ف: ١. کلفت کلفت به پهنای یک انگشت.

٢. یک انگشت بعد از انگشت دیگر، یک انگشت

یک انگشت. ٣. لایه لایه، قشر قشر.

Ach.III,270

Mal.III,263

+ՄԱՏՍ-ՄՈՒՏՍ

Մատերս կամ մատերիցս մէկը:

[+ mats-muts]

ف: انگشت منگشت.

Ach.III,271

+ՄԱՏՈՒՑ-ՄՏՈՒՑ ԱՆԵԼ

Մի բանից թաքցաբար մի մատ
գողանալ:

[+ matuç-mtuç(anel)]

ف: ناخنک زدن.

Mal.III,270

ՄԱՐԴ Ի ՄԱՐԴՈՅ

Միմը միւսից, յաջորդաբար:

[mard i mardoy]

ف: یکی پس از دیگری (انسان).

Mal.III,273

+ՄԱՐԴ-ՄՈՒՐԴ/ՄԱՐԴ-

ՄԱՐԴԱՍԱՆՔ

Կր. Մարդ-ի

Մարդ, որն է մարդ:

[+ mard-murd/mard-marda-
sank']

تکر. [mard]

ف: انسان، هر کسی.

Mal.III,277

ՄԱՐ-ՄԱՐ

Ջարմացած:

[mar-mar]

ف: هاج و واج، مات و مبهوت، مات و مَه و

مات، محو و مات.

Ach.III,286

Mal.III,279

*ՄԵԽՄԵԽ/©ՄԵՂՄԵԽ/ ՄԵՂ-

ՄԵՂ

Նեմգաւոր, կեղծաւոր, շողոքորթ,
երկերեսանի:

[*mexmex/©mełmex/mełmeł]

ف: چاپلوس، دو رو، ریاکار، متملق.

Ach.III,301

Mal.III,290,300

ՄԵՇ-ՄԵՇ

Խոշոր, շատ մեծ:

[mec-mec]

ف: درشت درشت، درشت درشت، مُت و گُند.

Ach.III,295

Mal.III,290

ՄԵՇ-ՄԵՇ ԲՐԴԵԼ (ՋԱՐԴԵԼ)

(ԽՕՍԵԼ)

ف: ۱. بسیار غربال کردن. ۲. مانند غربال سوراخ
سوراخ کردن.

Ach.III,236
Mal.III,245

ՄԱՂՄՂԵԼ

1. Բարակ անձրև գալ, մաղմաղ
անձրևել: 2. Մաղելու պէս թափել,
ցրլալ ([mjəh məsɪn]:
[maʔmɪ(ɛl)])

ف: ۱. نم نم باران. ۲. ریزشی مانند ریزش از
غربال، سوسو(برای نور).

Ach.III,236
Mal.III,245

ՄԱՄԱ

(Մանկ.) 1. Մայր: 2. (Մանկ.) ծիծ,
կերակուր, ուտելիք:
[mama]

ف: ۱. ماما(ن)، مادر (کود). ۲. پستان، خوراکی،
غذا (کود).

Mal.III,245

+ՄԱՄԱԼ

(Մանկ.) Ուտել, մա կամ մամ անել:
[+ mamal]

ف: خوردن (کود).

Mal.III,245

ՄԱՄԱՅ

Մարսած կերակրի սննդարար
մասը, սպիտակ կաթնանման
ձեղանիւթ, որ բաժանում է
մախացից և աղիքներից դուրս
ծնելով խառնում է արիւնի մէջ:
[mamay]

ف: ۱. بخش مفید غذای هضم شده. ۲. مایه پنیر.

Mal.III,245

+ՄԱՆՐ-ՄԱՆՐ¹/+ՄԱՆՐ-ՄՈՒՆՐ²/
+ՄԱՆՐ-ՄԺՈՒՐ³/+ՄԱՆՐ-
ՄԺԵՂ⁴/+ՄԱՆՐ ՈՒ ԽՈՇՈՐ⁵
[+ manr-manr¹/+ manr-munr²/
+ manr-mžur³/+ manr-
mžeł⁴/+ manr u xošor⁵]

ف: ریز ریز، ریزه پیزه، ریزه میزه،
ریز و درشت^۵.

Ach.III,257
Grab.II,207
Mal.III,258

+ՄԱՇՈՒՔ-ՓՈՒՇՈՒՔ

= Հին Ու Մին

Ինչ որ մաշած ճնացած կայ:

[+ mašuk'-p'ušuk']

= [hin u min]

ف: پاره پوره، پاره پاره، کهنه و مندرس.

Mal.III,259

ՄԱՌՄԱՌ/ՄԱՐՄԱՐ

(Հանք.) Մանրաճառիկ և քիւրեղա-
ցած կարծր կրաքար, զանազան
գոյներ:

[mařmař/marmar]

ف: (کاز.) مرمر.

Ach.III,286
Mal.III,260

+ՄԱՌ-ՄՈՒՌԻԸ ԿԱԽԵԼ

Մոուքները կախել, քիթը կախել,
տխրել:

[+ mař-muř(kaxel)]

ف: اخم و تخم، غمگین و دلگیر بودن.

Mal.III,260

ՄԱՍ-ՄԱՍ / ՄԱՍ ԱՌ ՄԱՍ/
ԹՄԱՄՆ ԱՌ ՄԱՄՆ (ՄԱՍԻՆ)

تکر. [čv(al)]

ف: داد و فریاد، جیغ جیغ، جیغ و داد، جیغ (و) ویغ، داد داد، داد و بیداد، داد و قال، قال و مقال.
Mal.III,209,227

+ՇՎՈՒՆ-ՇՎՈՐՆ

Ծիւ-ծիւ բաժանած, բզկտած:

[+ čvon-čvon]

ف: تیکه تیکه، پاره پاره، تیکه پاره، لت و پار، پاره پوره، قلیه و قرمه، قیقه قیقه، آش و لاش.

Mal.III,227

+ՇՏՏՏԱԼ¹/+ՇՏՊՏԱԼ²

1.Թռչունների ընդհատ-ընդհատ ձայն հանելը^{1,2}: 2.(հման.) ծածկցկտուր մրթմրթալով խօսել¹: 3.Երեխաների թրթուվել, նոր լեզու լինել²:

[+ čtčt(al)¹/+ čtpt(al)²]

ف: ۱. صدای منقطع پرندگان^{۱,۲}. ۲. (تشبیه.) زیر لب قروئت کردن^۱. ۳. سخن گفتن کودک تازه زبان باز کرده^۲.

Mal.III,228

+ՇՐԹՇՐԹԱԼ

Կր. • Ծրթալ-ի

Ծըրթ-ծըրթ ձայն հանել:

[+ črt'črt'(al)]

تکر. [črt'(al)]

ف: Շərt'-čərt' صدا کردن.

Mal.III,229

+ՇԶՇԸԶ

Կր. Ծըք-ի

Կրկնող ձայն որ լսում է մուրճի թեթև հարածից կամ փայտի ճաքճքելուց:

[+ čkčək]

تکر. [čək]

ف: صدای مکرر و آهسته چکش یا ترک ترک خوردن چوب.

Mal.III,229

+ԾՕԾՕՆԱԿ

Կարկաչայ, մի տեսակ երեխաների խաղալիք:

[+ čðčðnak]

ف: نوعی بازیچه چوبی برای کودکان.

Mal.III,230

Մ

+ՄԱԶ-ԳՈՒԶ¹/+ՄԱԶՈՏ -

ԳՈՒԶՈՏ²(ՄԱԶ ԵՒ ԳԶԵԼ)

1.Գզգզած խառնակ մազերով:

2.Գզգզած խառնակ մազ¹:

3.Ծատ մազոտ, խառնակ գզգզած մազերով ծածկած²:

[+ maz-guz¹/mazot-guzot²

(maz ev gz(ɛl))]

ف: ۱. دارای موهای ژولیده و به هم ریخته.

۲. موی ژولیده و به هم ریخته(موی آشفته)^۱.

پرمو، پوشیده شده از موهای ژولیده و به هم

ریخته، آشفته موی^۲.

Ach.III,221

Mal.III,233

+ՄԱԶՄԱԶ

Չորս տարեկան արու ոչխար:

[+ mazmaz]

ف: (جاذ.) گوسفند نر چهارساله.

Mal.III,233

+ՄԱԶՄԱԶՈՏ/ՄԱԶՄԶՈՏ

1.Շոիկ վազող ջրի ձայն: 2.Ճախա-
րակի նման գործիք, որով բամբակը
մաքրում են կորիզներից:

[+ čřčər]

ف: ۱. صدای آب روان باریک. ۲. دستگای مانند
چرخ ریسندگی که پنبه را از دانه جدا می کند.

Mal.III,226

+ՇՐՇՐԱԼ¹/+ՇՐՇՐԱԼ²

Կր. Շոալ-ի

1.Շըռ-ըըռ ձայն հանել: 2.Շոիկ
վազող ջրի ձայն հանել: 3.Ճպուռի
երգել: 4.Գորտերի կոկոալ^{1,2}:
5.Մի քանի տեսակ թռչունների
ծծուալը, ճոկոալը: 6.Կանթեղում
վառուղ ձէթի ձայն հանել:
7.Հիւանդների տնքալ^{1,2}:

[+ čřčř(al)¹/+ čřčř(al)²]

تكر. [čř(al)]

ف: ۱. جیر جیر صدا کردن. ۲. صدای آب روان
باریک. ۳. صدای جیرجیرک. ۴. صدای قورباغه^{۱,۲}.

۵. صدای خواندن چند نوع پرند. ۶. صدای روغن
در حال سوختن در چراغ. ۷. صدای ناله بیمار^{۱,۲}.

Ach.III,216

Mal.III,226,229

+ՇՐՇՐՈՒԿ

(Բու.) Մի տեսակ լեռնային բոյս:

[+ čřčřuk]

ف: (گیا.) نوعی گیاه کوهستانی (شاید جویی که
هنوز سبز است؟)

Mal.III,226

+ՇՍՇՍՍԱԼ

Կր. Շգտալ-ի

Ընդհատ-ընդհատ սուր ու բարակ
ձայն հանել:

[+ čstčst(al)]

تكر. [čzt(al)]

ف: صدای زیر، باریک و منقطع.

Mal.III,227

+ՇՍՏԻԿ-ՊՋՏԻԿ/ՊՋՏԻԿ-ՇՍՏԻԿ
(Գործ է ածում միայն պզտիկին
կից իբրև հակադրութիւն):

– Պզտիկ-ճստիկ երեխայ:

[+ čstik-pztik/pztik-čstik]

ف: کوچولو مچولو.

Mal.III,227

ՇՎԱԼ-ՊՈՌԱԼ

=ՇԱԽՈՒԼ-ՇՈՒԻՈՒԼ

[čv(al)-por(al)]

= [čavul-čuvul]

ف: داد و فریاد، جیغ و داد.

Mal.III,227

ՇՎԸԼ-ՇՎԸԼ

Շվլոցով, ծվլոցով:

[čvəl-čvəl]

ف: صدای آواز پرندگان.

Mal.III,227

+ՇՎԻԿ-ՇՎԻԿ

=ՇԻԻ-ՇԻԻ

Շալով, ճշալով, լալագին:

[+ čvik-čvik]

= [civ-civ]

ف: جیغ (و) ویغ(زدن)، داد و فریاد(کردن)، نالان.

Mal.III,227

+ՇՎՇՎԱԼ/ՇԸՎՇԸՎԱԼ

Կր. Շալ-ի

Յաճախ ճիշ արձակել, ճշալ, ճալ,
աղաղակել, պոռպոռալ:

[+ čvčv(al)/čəvčəv(al)]

ف: آلت تناسلی پسرېچه (کود).
Mal.III,224

+ՃՈՒԾՈՒԼԱՊՈՒՐ
=ԿԱՆԿԱՆԱՊՈՒՐ
[+ čučulapur]
=[kaxkaxapur]

ف: نام نوعی آش.

Mal.III,224

ՃՈՒԾՈՒՂ/ՃՈՒԾՈՒՂԻԿ
Ճնճղուկ, թռչուն:
[čučut/čučutik]

ف: گنجشک، پرندۀ (کود).

Mal.III,230

+ՃՈՒԾՈՒՓ/ՃՈՐՃՈՓ
Ամբողջ փունջով, ողկուզածն (պը-
տուղի մասին):
[+ čučup'/čorčop']

ف: تمام خوشه با هم، خوشه‌ای شکل.

Mal.III,224

*ՃՈՒԾՈՒՄ

Անորոշ տեսակի բոյս:
[*čumčum]

ف: (گیاه) گیاهی نامشخص.

Ach.III,214

Mal.III,224

+ՃՈՒԹՃՈՒԹ¹/+ՃՈՒԹՃՈՒԹ²
1. Հնդկահա^{1,2}: 2. Աչքերը
կիսախուփ նայող²:
[+ čurčur¹/+ čurčur²]

ف: ۱. (جاذ). بوقلمون^۱. ۲. نگاه خمارآلود^۲.

Mal.III,225

+ՃՈՒԹՈՒՐ

1. Ցաւոտ կամ մանրիկ աչքեր:
2. Խեղճ, ողորմելի:
[+ čurur]

ف: ۱. چشمان ریز یا بیمار. ۲. بیچاره و قابل ترخم.
Mal.III,225

ՃՃՃՃԵԼ

Ժիչ բարձրացնել, ճնճալ:
[čččč(el)]

ف: جيغ جيغ، جيغ (و) ويغ، داد و فریاد، جيغ و
داد، داد داد، داد و بیداد، داد و قال، قال و مقال.

Ach.III,200

Grab.II,180

Mal.III,225

+ՃՊՃՊԱԼ

Կր. Ճպել-ի

1. Աչքերի թարթելը: 2. (Նման.)

Աստղերի ցուլալ պլպլալը:

[+ čpčp(al)]

تکر. [čp(el)]

ف: ۱. چشم‌ها را به هم زدن، چشم‌ها را سریع باز
و بسته کردن. ۲. (تشبیه) سوسو زدن ستارگان در
شب.

Mal.III,225

+ՃՈՒԹՃՈՒԹԱԼ

Կր. Ծոթալ-ի

1. Ձայն, որ լսում է կոտրելիս,
ճայթելիս, ճարճատել: 2. Իւղի՝ ձէթի
դալելիս ձայն հանելը:

[+ črt'črt'(al)]

تکر. [črt'al]

ف: ۱. صدای ناشی از شکستن، ترکیدن.

۲. صدای روغن داغ شده.

Mal.III,226

+ՃՈՒԾԸՌ

=ՓՈՒՆՋ-ՓՈՒՆՋ

[+ čolol-čolol]

= [p'unj]-p'unj]

ف: گروه گروه، دسته دسته.

Mal.III,221

*ՇՈՂՇՈՂԱԿ>+ՇՈՂՈՂԱԿ

Կախւած, քաշ ընկած:

[*čolčolak>+ čololak]

ف: آویزان، افتاده و کشیده شده.

Mal.III,221

*ՇՈՊՇՈՊԵԼ

Շխւել, տրորել:

[*čopčop(el)]

ف: له و په، له و لورده شدن، ساییده شدن.

Ach.III,212

Mal.III,223

+ՇՈՐՇՈՐ

= ՇԱՐ-ՇԱՐ, ՇՈՐՇՈՐ-ՊԱՐՊԱՐ

Փոքր երեխաներին զբաղեցնելու խաղ:

[+ čorčor]

= [čar-čar, čorčor-parpar]

ف: نوعی بازی با کودکان، مانند رقصیدن.

Mal.III,223

*ՇՈՐՇՈՐԱԼ>+ՇՈՐՇՐԱԼ

Շօճել, երերալ, տատանել:

[*čorčor(al)>+ čorčr(al)]

ف: تاب خوردن، جنبیدن، مردد بودن، تردید

داشتن.

Mal.III,223

+ՇՈՐՇՈՓ-ՇՈՐՇՈՓ ԿԱՆԻՒԵԼ

Առատօրէն լցել:

[+ čorčop'- čorčop' kaxv(el)]

ف: پُر پُر، به وفور ریخته شده.

Mal.III,223

+ՇՈՐՇՈՐԱՓԵԼ

Բոլորովին լիքը լցնել:

[+ čorčorap'(el)]

ف: لبالب، لب به لب، لب پُر.

Mal.III,223

+ՇՈՒԹ-ՇՈՒԹ

Շութերով, ողկուզածն:

[+ čut'-čut']

ف: خوشه خوشه.

Mal.III,224

+ՇՈՒԼ-ՇՈՒԼ

Շուկիկ, մեզ (երեխ.):

[+ čul-čul]

ف: ادرار، جیش (کود).

Mal.III,224

+ՇՈՒՇՈՒ/+ՇՈՒՇՈՒԿ

1.(Մանկ.) Հալ, Բալի ծագը:

2.Հատերին կանչելու ձայնարկութիւն:

3.Ընդհանրապէս թռչուն

կանչելու ձայնարկութիւն:

(Նման.) Փոքր երեխայ, մանկիկ:

[+ čuču/+ čučuk]

ف: ۱. جوجه، جوجو(کود). ۲. صوتی برای فرا

خواندن مرغ و پرندگان دیگر. ۳. (تشبیه.) بچه

کوجولو، نوزاد.

Mal.III,224

+ՇՈՒՇՈՒԼ

=ՇՈՒՇՈՒՂ

Երեխայի առնի անդամ:

[+ čučul]

= [čučuʃ]

ف: تیکه پاره، تیکه تیکه، پاره پوره، پاره پاره، لت و پار، قلیه و قرمه، قیقه قیقه، آش و لاش.

Grab.II,181
Mal.III,215

+ՇՂԲՇՂԲԱՆԱԼ/+ՇՂԲՇՂԲՆՈՍԵԼ

Կր. Շղթոտել-ի

1.Շիւղ-ճիւղ լինել, շատ ճիւղեր արձակել, ճիւղաւորել: 2.(Փոխ.) Շատ որդիք ունենալ, բազմանալ: 3.Արշալոյսին ճառագայթներ արձակել:

[+ čik'čik'anal/+ čik'čik'notel]

ف: ۱. شاخه شاخه شدن، شاخه‌های بسیار داشتن، شاخه‌دار شدن، بخش شدن. ۲. (کنا). داشتن فرزندان بسیار، زیاد شدن. ۳. اشعه بخش کردن در بامداد.

Mal.III,216

①+ՇՄՇՄԱԼ

1.Թարմ ու մատղաշ լինելուց ճկուն՝ դիւրաթեք լինել: 2.Ճպտող օդի մէջ արագ շարժելուց ձայն փանել:

① [+ čmčm(al)]

ف: ۱. قابل انعطاف بودن بدن بر اثر جوانی.

۲. صدای ناشی از تکان‌های تند چوب در هوا ایجاد شود.

②ՇՄՇՄԱԼ

Առանց ախորժակի քիչ-քիչ և դանդաղ ուտել:

② [čmčm(al)]

ف: کم کم و آهسته و بی‌اشتها خوردن.

Mal.III,217

+ՇՄՊԸԼ-ՇՄՊԸԼ

Լողալու ժամանակ ձեռների ու ոտների ջրին զարկելուց առաջացած ձայնը:

[+ čmpəl-čmpəl]

ف: صدای ایجاد شده از تماس دست و پا با آب در هنگام شنا.

Mal.III,217

+ՇՆԿԸԼ-ՄԸՆԿԸԼ

Կանանց գլխի ոսկեղէն և արծաթեղէն զարդերը, որ փալլում են շարժելիս:

[+ čnkəl-mənkəl]

ف: زر و زیور طلائی و نقره‌ای که زنان بر سر نهند و هنگام حرکات می‌درخشد.

Mal.III,218

+ՇՆԿՇՆԿԱԼ

Կր. Շնկալ-ի

1.Ծարունակ ճնկալ: 2.Սուր ձայնով պոռալ, ճղալ: 3.Միշտ դժգոհութիւն յայտնել:

[+ čnkčnk(al)]

تکر. [čnk(al)]

ف: ۱. ناله و مویه. ۲. با صدای زیر فریاد زدن. ۳. اظهار نارضایی مدام.

Mal.III,218

+ՇՈՐ-ՇՈՐ¹/+ՇՈՐ-ՇՈՐ ԳԱԼ²

Եզերքը եզերքին, ծայրը ծայրին¹:

Նազ անել, փքել, իրան մեծ պահել²:

[+ čot-čot¹/čot-čot(gal)²]

ف: لب به لب، نوک به نوک (نزدیک به هم)^۱. ناز کردن، باد کردن (از غرور)^۲.

Ach.III,209

Mal.III,221

+ՇՈԼՈԼ-ՇՈԼՈԼ

Mal.III,213
 1. Խայտալ, Բրճել (երեխայի):
 2. Փոքրիկ մանկիկի շարժել սկսելը
 Գործելիս:
 [+ čxčx(al)]

تكر. [čx(al)]

ف: ۱. خوشحال شدن، خوش خوشان (کودک).
 ۲. اولین حرکت نوزاد پس از به دنیا آمدن.

Mal.III,214

+ԾԿԸՌ-ԾԿԸՌ
 1. Ծկում, բեռի տակ ճնշած:
 2. Տկարությունից կուչ եկած, կուզե
 կուզ: 3. Բացազանությունն հատերը
 ճկոել տալու:
 [+ čkər-čkər]

ف: ۱. زیر بار خم شده. ۲. قوز، کوز، از فرط
 نحیفی جمع شده. ۳. صدایی که به وسیله آن
 مرغها را مجبور به نشستن کنند.

Mal.III,214

+ԾԿԾԿԱԼ
 Ընդհատ-ընդհատ՝ ճիկ-ճիկ, թիկ-
 թիկ ձայն հանել:
 [+ čkčk(al)]

ف: بریده بریده صدای چیک و تیک تیک
 در آوردن.

Mal.III,214

+ԾԿԾԿԵԼ
 Ծոճել, շարժել, երեքոցնել:
 [+ čkčk(el)]

ف: تکان تکان دادن، تاب دادن.

Mal.III,214

+ԾՂԻԿ-ԾՂԻԿ
 =ԿՏՈՐ-ԿՏՈՐ, ՊԱՏԱՌ-ՊԱՏԱՌ,
 ԲԶԻԿ-ԲԶԻԿ
 [+ čʰik-čʰik]

= [ktor-ktor, pataʁ-pataʁ, bzik
 -bzik]

ف: تیکه تیکه، پاره پاره، پوره، تیکه پاره، لت
 و پار، قلیه و قرمه، قیقه قیقه، آش و لاش.

Mal.III,215

+ԾՂԾԸՂ
 Ծղճղացող, պոռացող:
 [+ čʰčʰ]

ف: جیغ جیغو، فریادزننده.

Mal.III,215

+ԾՂԾՂԱԼ/+ԾՂԻՂԱԼ
 Կր. Ծղալ-ի
 Ուրախութեան ձայներ հանել:
 [+ čʰčʰ(al)/+ čʰvʰ(al)]

تكر. [čʰ(al)]

ف: جیغ(و)یغ ناشی از شادی، هلهله.

Mal.III,216

+ԾՂԾՂԵԼ
 Կր. Ծղել-ի
 1. Մի քանի տեղից կամ մի քանի
 անգամ ճեղքել, մասերի բաժանել:
 2. Մի քանի տեղից պատահոտել:
 [+ čʰčʰ(el)]

تكر. [čʰ(el)]

ف: ۱. چاک چاک (کردن)، شَرَحه شَرَحه (کردن).
 ۲. تیکه پاره (کردن).

Mal.III,215

•ԾՂԾՂԿԵՆ
 Ծղճղած, պատահոտած:
 [•čʰčʰken]

+ժիժի-Պիժի

=ՋիՋի-ԲիՋի/ՋիՋի-ՊիՋի/
ՋիՋի-ՊիՋի

Ջարդարուն, սիրուն, աչք գրաւող,
գոյնզգոյն (մանր, բայց ոչ արժէ-
քատր իրերի մասին):

[+ ճիճի-piճի]

= [zizi-bizi/zizi-pizi/zizil-pizil]

ف: زينت و زيور (بی ارزش و کم بها), خرت و
پرٔ, خرت و خورت.

Mal.III,210

ժիճի-Միճի/ժիճիճի

=ժիժի-ՍԱԼ, Տժի-Տժի

Մի բան մէկին ցոյց տալ ախոր-
ժակը գոգոնելու համար, բայց չտալ:

[ճիճի-mini/ճինին]

= [ճիճի(tal), tzi-tzi]

ف: چیزی را برای تحريك اشتها به کسی نشان
دادن, اما به او ندادن.

+ժիՊի ժիՊի ԱՆԵԼ/ժիժիԱԼ

Աչքերը արագ-արագ թարթել:

[+ ճիpi-ճիpi(anel)/ճpճp(al)]

ف: تند تند پلک زدن.

Mal.III,211,225

ժիՒՂ-ժիՒՂ/+ժՈՂ-ժՈՂ/ժիՒՂՍ

ժիՒՂՍ ԲԱԺԱՆԵԱԼ

ժիւղերի բաժանած:

[ճիւժ-ճիւժ/+ ճոժ-ճոժ/ճիւժճիւժ

(baža-neal)]

ف: شاخه شاخه, شاخه به شاخه.

Ach.III,203

Grab.II,181

Mal.III,212,222

+ժիՒ-ժիՒ

=ժիՒ-ժիՒ

Թռչունների, մանաւանդ հաւի

ձայնը:

[+ ճiv-ճiv]

= [civ-civ]

ف: جيك جيك.

Ach.III,202-3

Mal.III,212

+ժիՒ-ժիՒ ԴՆԵԼ

Հալը թուխս դնել:

[+ ճiv-ճiv(anel)]

ف: کُچ شدن مرغ.

Mal.III,212

+ՃԼԽՃԼԽՊԱԼ/ՃԼԼԼԽ-ՃԼԼԼԽ

Կր. Ճլխալ-ի

Սաստիկ թրջել, խխում դառնալ:

[+ ճlxճlxp(al)/ճələx-ճələx]

[ճlxp(al)]. تکر.

ف: خيس خيس, تَر تَر.

Mal.III,212

+ՃԼՃԼ/ՃԼՃԼԱԼ

1.Կաթկթող հեղուկի ձայն: 2.Աղ-
ջիկների ազատ խօսակցութեան
բարձր ձայն: 3.Ազատ համարձակ
խօսող, շատախօս:

[+ ճlճəl/ճlճl(al)]

ف: ١. چک چک (آب). ٢. صدای بلند صحبت

کردن دختران. ٣. کسی که جسورانه سخن

می گوید, پر حرف.

Mal.III,212

+ՃԼՏԸՐ-ՃԼՏԸՐ

=ԿԼՏԸՐ-ԿԼՏԸՐ, ՊիՇ-ՊիՇ, ՃԼՏ-
ՃԼՏ

Պշած, պիշ-պիշ աչքերը լառելով:

[+ ճlter-ճlter]

= [klter-klter, piš-piš, ճelt-ճelt]

Խիստ բռնադատել, ստիպել,
հարկադրել:
[+ čit u bit(linel)]

ف: جبر و زور (اعمال کردن)، مجبور کردن.

Mal.III,209

+ժիժ (ՈՒ) Բիժ/+ժիժ (ՈՒ) Միժ
/+ժիժ (ՈՒ) Պիժ

Կր. Ժիժ-ի կամ Ժիզ-ի

Մանր երեխաներ, տան փոքրիկ-
ները:

[+ čiz (u)biž /+ čiz (u)miž /+ čiz
(u)piž]

تكر. [čiz یا čiz]

ف: بچه مچه، بار و بچه.

Mal.III,209

+ժիկվիկ

1. Պահլուտութ խաղը: 2. Աչքը
ձեռներով փակել ու յանկարծ
բանալը՝ ճիկիկ բացագանչելով,
բացխփիկ:
[+ čikvik]

ف: دالی دالی.

Mal.III,210

①+ժիժի/ժժի¹

=ժիժի, ժժի

1. Մպուռ: 2. (Փոխ.) Ծատախου,
ճիճա:

① [+ čiči/čči¹]

= [žiži, ččči]

ف: ١. (جاذ.) جیرجیرک. ٢. (کنا.) پر حرف، حراف.

②+ժիժի

=ՋիՋի, ՋիՋի-ԲիՋի, ՋիՋի-
ՊիՋի, ժիժի-Պիժի

1. (Մանկ.) Սիրուն գեղեցիկ: 2. Լաւ,
համով:

– ժիժի մամա(լաւ՝ համով ուտելիք):

② [+ čiči]

= [zizi, zizi-bizi, zizi-pizi, čiči
-piči]

ف: ١. زیبا، قشنگ (کود). ٢. خوب و خوشمزه.

Ach.III,206

Grab.II,180

Mal.III,210

+ժիժիլ

Թել պանիր, ճիլ կամ ճիլիլ պանիր,
ճիլիլ:

[+ čičil]

ف: نوعی پنیر (پنیر نخ).

Mal.III,210

+ժիժիկ ՏԱԼ

=ժիժի-Միժի, ժիժիժի, Տժի-
Տժի

Մի բան մեկին ցույց տալ ախորժա-
կը գոգոտելու համար, բայց չտալ:

[+ čičik tal]

= [čini-mini, činini, tži-tži]

ف: چیزی را برای تحریک اشتها به کسی نشان

دادن، اما به او ندادن.

Mal.III,210

ժիժի-ՄԱՄԱ

(Մանկ.) Լաւ համով ուտելիք:

[čiči-mama]

ف: خوراکی خوب و خوشمزه (کود).

Mal.III,210

+ժիժիժի ԲԵՐԵԼ

Բարկութիւնից տրաքացնել,
ճաթեցնել:

[+ čičini (berel)]

ف: کسی را از عصبانیت به حد انفجار رساندن.

Mal.III,210

+ժժժժ

ժգալը, լացի ծայնը (երեխայի):

[+ čžčəz]

ف: ونگ (و) ونگ, ونگ و ونگ, ونگ و ونگ,

ونگ و وونگ.

Mal.III,208

+ժժժԱԼ/+ժժԻԿ-ժժԻԿ ԳԱԼ

Կր. ժգալ-ի

1.Շարունակ ճգալ, լալ (երեխայի):

2.Շոնչել (սալի): 3. Զիւնը ոտքի

տակ տրորելուց ծայն Բանելը:

4.Անախորժ ծայներ Բանել, տառապել:

[+ čžčz(al)/ +čzik-čzik(gal)]

تكر. [čz(al)].

ف: ۱. دائماً چز چز (کردن), دائماً ونگ ونگ,

ونگ و وونگ, ونگ ونگ, ونگ و وونگ

(کردن) (بچه). ۲. صدای ارايه به هنگام حرکت.

۳. صدای له شدن برف زیر پا. ۴. صداهاى

ناخوشايند ناشى از ضجر كشيدن.

Mal.III,208

*ժժժժել>+ժժել-Մժել/+ժժ-

Մժժել

=ժժի-Բժի

Կր. ժգել-ի

Գրոտել, ճգի-բգի անել:

[*čžčz(el)>+ čz(el)-mz(el)/

čzmz(el)]

تكر. [čz(el)].

= [čzi-bzi]

ف: کج و موج نوشتن, خط خطی کردن.

Mal.III,208

+ժԸԼՏ-ժԸԼՏ

=ժԼՏԸՐ-ժԼՏԸՐ, ԿԼՏԸՐ-ԿԼՏԸՐ,

ՊԻԾ-ՊԻԾ

Պղած, պիշ-պիշ աչքերը յառելով:

[+ čəlt-čəlt]

= [čltər-čltər, kltər-klər, piš-piš]

ف: زل زل, خيره خيره, بر (و) بر.

Mal.III,209-213

+ժԹժԸԹ

Դաշտամուկ:

[+ čtčət]

ف: (جاذ). موش صحرايى.

Mal.III,209

+ժԹժԸԱԼ

1.Ճըթ-ճըթ ծայն Բանել: 2.Երգել,

ճոռոկել (թռչունների):

[+ čtčt(al)]

ف: ۱. چک چک, چکه چکه, صدای فروریختن

قطره آب. ۲. جیک جیک صدای آواز پرندگان.

Mal.III,209

+ժԺՏԻԿ-ՎժՏԻԿ

=ՏԺԻ-ՎժԻ

Տժիժիկ:

[+ čžtik-vžtik]

= [tži-vži]

ف: جغور جغور.

Mal.III,209

©ՄԻԳՆ Ի ՄԻԳՆ

Մեծ Գեղութեամբ:

[©čign i čign]

ف: به سختی, با دشواری.

Ach.III,198

Grab.II,180

Mal.III,209

+ՄԻԹ ՈՒ ԲԻԹ ԼԻՆԵԼ

+ՃԵԼԱՆ-ՃԵԼԱՆ

Ճօճելով, տարութերելով, երերա-
լով:

[+ čelan-čelan]

ف: جنبان جنبان در حال تاب خوردن, در حال

تکان تکان خوردن.

Mal.III,206

*ՃԵՂԺԵԼ>+ՃԵՂԺԵԼ

Կր. Ճեղել-ի

Ճեղճեղ անել, կացնով փայտը
երկայնքին կտրտել բարակ
մասերի:

[* četčel(el)>+ četčel(el)]

تکر. [čel(el)].

ف: شقه شقه کردن چوب با تبر را به درازا و به

قسمت‌های باریک باریک بریدن.

Ach.III,195

Mal.III,206

+ՃԵՂԻՔՈՒ-ՃԵՂԻՔՈՒ/ՃԵՂԻՔ-
ՃԵՂԻՔ

Ճեղքոտած, ճեղք-ճեղք եղած:

[+ četk'or'-četk'or'/četk'-četk']

ف: چاک چاک, ترک ترک.

Ach.III,195

Mal.III,206

ՃԵՆՏԵՆՆԵԼ>+ՃԵՆՏԵՆՆԵԼ

=ՋԱՆՋԱՆՆԵԼ

Ջնջխել, ջարդել, տրորել:

[čexčex(el)>+ čečex(el)]

=[jaxjax(el)]

ف: خورد کردن, له و لورده کردن, مالیدن.

Mal.III,206

*ՃԵՆԿԵՆԱԼ/ՃԵԿԵՆԱԼԻՔ

Ճղճիմ, խեղճ, վտիտ, լղղունկ,
ճխլած:

[*čēčekeal/čēkčekealk']

ف: بی‌نوا, لاغر, ضعیف, له و په, له و لورده.

Ach.III,195

◎ՃԵՊ ԶՃԵՊԻ/◎ՃԵՊ Ի ՃԵՊՈՅ

=ՇՏԱՊ-ՇՏԱՊ

Ամենայն շտապով:

[◎čep zčepi/◎čep i čepoy]

=[štap-štap]

ف: تند تند, زود زود, پرشتاب.

Ach.III,197

Grab.II,179

Mal.III,207

+ՃԵՐ-ՃԵՐՄԱԿ/+ՃԵՓ-ՃԵՐՄԱԿ

Բոլորովին ճերմակ:

[+ čer-čermak/+ čep-čermak]

ف: سفید سفید, بسیار سفید.

Ach.III,198

Mal.III,208

ՃՋԵԼ-ՄՋԵԼ

=ՃՋԻ-ԲՋԻ

Կր. Ճզել-ի

Գրոտել, ճզի-ճզի անել:

[čz(el)-mz(el)]

=[čzi-bzi]

تکر. [čz(el)].

ف: کج و کوله نوشتن, خط خطی کردن.

Mal.III,208

+ՃՋԻ-ԲՋԻ

=ՃՋԵԼ-ՄՋԵԼ

Խազմզած, ծուռ ու մուռ գրած:

[+ čzi-bzi]

=[čz(el)-mz(el)]

ف: کج و کوله نوشته شده, خط خطی کرده.

Mal.III,208

Անորոշ տեսակի խոտ ցանցառ
ծիղերով, երկար դալար տերև-
ներով աստղաձև կապոյտ ծաղիկ-
ներով և դառն համով:

[+ čarčartuk'/čarčartuk'/čarč(r)
tuk']

ف: (گیا). گیاهی با شاخه‌های کم پشت،

برگ‌های سبز بلند و گل‌های آبی رنگ مانند
ستاره و مزه تلخ، کاسنی.

Ach.III,192
Mal.III,201,202

+ՇԱԻ-ՇԱԻ
Հնդկահա:
[+ čav-čav]

ف: (جاذ). بوقلمون.

Mal.III,205

+ՇԱԻՈՒԼ-ՇՈՒՎՈՒԼ
Կր. Ճաուլի-ի
= ՇԻԱԼ-ՊՈՐԱԼ
Ճաւնգ, լացի ծայն:
[+ čavul-čuvul]

تکر. [čavul]

= [čv(al)-por(al)]

ف: داد و بیداد, جیغ و ویغ, صدای گریه.

Mal.III,205

+ՇԱՐ-ՇԱՐ
= ՇՈՐ-ՇՈՐ, ՇՈՐՇՈՐ-ՊԱՐՊԱՐ
Փոքր երեխային զբաղեցնելու խաղ,
երբ նրա թևերից բռնելով յետ ու
առաջ են քաշում:

[+ čar-čar]

= [čor-čor, čorčor-parpar]

ف: نوعی بازی با بچه.

Mal.III,202,223

+ՇԱՐ-ՇԱՐԱԿ/ՇԱՐ ՈՒ ՇԱ-

ՐԱՆՔ/ՇԱՐ ՈՒ ՇՈՒՐ

Կր. Ճար-ի

Ճար, միջոց, հնար:

[+ čar-čarak/čar u čarank'/čar
u čur]

تکر. [čar]

ف: دوا درمان, چاره جویی.

Ach.III,190
Mal.III,202

+ՇԱՐՇՐԿԵԼ

Կր. Ճարել-ի

Ճարունուր անել, մի կերպ գտնել:

[+ čarčrk(el)]

تکر. [čar(el)]

ف: چاره جستن, پیدا کردن.

Mal.III,203

ՇԱՐՏԱՐ-ՇԱՐՏԱՐ

= +ՊՐԻԿ-ՊՐԻԿ (1)

[čartar-čartar]

= [+ prik-prik](1)

ف: ماهر, موفق.

Mal.III,203

+ՇԱՔ-ՇԱՔ

= ՇԱՐՇԱՏ

Ճաքճաք:

1. Ճաքճաքել, պատահոտել: 2. Մեծ

մեծ երդումներ անել: 3. Հպարտա-
նալ, կոտորել, կտոր-կտոր գալ:

[+ čak'-čak']

= [čarčat]

ف: ۱. چاک چاک, تَرک تَرک, تیکه تیکه شده.

۲. زیاد سوگند خوردن (از قسم ترکیدن).

۳. مغرور شدن و بالیدن.

Ach.III,191
Mal.III,205

ԾԱԽՏԱԽՈՒՏ

Ծախճային:

[©čaxčaxut]

ف: باتلاقى، مربوط به باتلاق.

Ach.III,174

Grab.II,166

Mal.III,191

+ԾԱԽ ՈՒ ԾՈՒԽ

=ՑԱԽ ՈՒ ՑՈՒԽ

Կր. Ծախ-ի

[+ čax u čux]

=[čax u čux]

تكر. [čax].

ف: شاخه‌های خشکیده، هیمه.

Mal.III,191

ԾԱԿԱՏ ԱՌ ԾԱԿԱՏ

=ԴԷՄ ԸՆԴ ԴԷՄ, ԴԻՄԱՑԷ

ԴԻՄԱՑ

[čakat ar čakat]

=[dēm ənd dēm,dimaçe dimaç]

ف: پيشانى به پيشانى، روبه رو، چهره به چهره.

ناصیه به ناصیه.

Ach.III,175

Grab.II,166

Mal.III,191

+ԾԱԾԱՑ

Խաղողի ճիւղը մզելուց յետոյ

մնացած չեշը, կոթերը, կեղևները,

կորիզները:

[+ čačay]

ف: تقاله و دُرْد مانده از شراب.

Mal.III,193

ԾԱԾԱՆՁ

Ծառագայթների սլաքաձև խուրձ,
որ արձակում է լուսաւորող
առարկան:

[čāčanč]

ف: پرتو، نور، اشعه.

Ach.III,179

Grab.II,167

Mal.III,193

+ԾԱՆԿԾԱՆԿԵԼ

Ծանկոտել:

[+ čankčank(el)]

ف: چنگ زدن، پنجه کشیدن.

Mal.III,197

+ԾԱՌԹ-ԾՈՒՌԹ

Յոխորտանք, մեծաբանութիւն,

խօսքերով սպառնալիք:

[+ čairt'—čurt']

ف: گستاخی، جسارت، گزاف گوئی، گنده گوئی،

تهدید در سخن.

Mal.III,201

+ԾԱՌԾԱՌ/ՋԱՌ-ՋԱՌ

Կալը կամենելու սալլաձև գործիք:

[+ čarčar/jar—jar]

ف: گندم کوب، دستگاهی در کشاورزی برای

کوبیدن خرمن گندم.

Mal.III,201

+ԾԱՌ-ԾԱՌԱՔ

Շատ լուսաւոր:

[+ čarčarak']

ف: بسیار نورانی.

Mal.III,201

+ԾԱՌԾԱՌՏՈՒԿ/ԾԱՌԾԱՌՏՈՒԿ

/ԾԱՌԾ(Ր)ՏՈՒԿ

Աղաւնու ձայն:

[tʰu-ʔu]

ف: صدای کبوتر.

Mal.III,188

ՂՈՒՆՂՈՒՆԱԼ

=ԳՂԳՂԱԼ

Աղաւնիների ղո՛ւ-ղո՛ւ ձայն

Քանելը:

[tʰuntʰun(al)]

=[gʲgʲ(al)]

ف: صدای قوقوی (بغ بغوی) کبوتر.

Mal.III,188

+ՂՈՂՈԱԼ

Կր. Ղոալ-ի

[+ tʰtʰ(al)]

تکر. [tʰ(al)]

ف: قار و قار، قار و قور.

Mal.III,189

+ՂՈՉՂՈՉԱԼ

Կր. Ղոչ-ի

Ատամի տակ մի դիւրաբեկ բան
կոտորելուց ձայն երկել, դճրտալ:

[+ tʰtʰtʰ(al)]

تکر. [tʰtʰ]

ف: قروچ (و) قروچ، قروچ کروج.

Mal.III,189

+ՂՈՒԸՈՒ/ՂՈՒՈՒԱԼ

Ժխոր, աղմուկ, աղաղակ (Քանել):

[+ tʰvər/+ tʰvʲ(al)]

ف: هياهو، شلوغی، داد و فریاد.

Mal.III,189

+ՂՐԾՂՐԾ

Կոծիկ:

[+ tʰrčʰerčʰ]

ف: خرخره، غصروف بویژه گلو و گوش حیوانات.

Mal.III,189

Ծ

+ԾԱԹԱՌ-ԾԱԹԱՌ/+ԾԱԹԸՌ-
ԾԱԹԸՌ

=ՊԱՏԱՌ-ՊԱՏԱՌ

Ծաթոտած:

[+ čatʰar-čatʰar/+ čatʰər-čatʰər]

=[patar-patar]

ف: تیکه تیکه، خُرد و خمیر، تیکه تیکه، له و

لورده، خرد و خاکشیر، له و په.

Mal.III,190

+ԾԱԹԻԿ-ԾԱԹԻԿ ԳԱԼ

Երեխայի միցչև ճաքելը [ալը:

[+ čatʰik-čatʰik(gal)]

ف: گریه بسیار شدید کودک.

Mal.III,190

+ԾԱԹ-ՄԱԹ

Կր. Ծաթ-ի

Ցնցոտիներ, Քնոտի, պատառոտուն
շորեր:

[+ čatʰ-matʰ]

تکر. [čatʰ]

ف: لباس های ژنده و پاره پاره، شیندر پندر.

Mal.III,190

+ԾԱԼԱԶ-ՄԱԼԱԶ

Խատուտիկ, խայտաբղետ:

[+ čalakʰ-malakʰ]

ف: رنگارنگ، رنگ به رنگ، خال خال، چلچل.

Mal.III,190

ف: غُرْغُر / قُرْقُر، قُرُولُند / غُرُولُند.

Mal.III,187

ղՆՋՂՆՋԱԼ՝/ղԻՆՋՂԻՆՋ²
=ԹՆԿԹՆԿԱԼ

1.Լալկան երեխայի կիսաձայն լալ,
թնձկալ: 2.Ջիու խրխնջել: 3.=խոնթ-
խոնթալ²:

[tɒɟɒɟ(al) / tɒɟ-tɒɟ²]

= [t'ɒkt'ɒk(al)]

ف: ۱. صدای گریه کودک. ۲. شیهه اسب.

۳. قُرْقُر کردن، قُرُولُند.

Mal.III,187

+ղՈԺՂՈԺ

Անորոշ ծառի թթու պտուղ(?):

[+ tɔʒtɔʒ]

ف: (گیاه). میوه ترش مزه از درختی نامعلوم (؟).

Mal.III,187

+ղՈՂՈԺԻԿ

Բարձր՝ փուշ-փուշ կեցած, չնստած,
չսեղմած:

– Թուրք ածիր ամանը, վրան ղողո-
ծիկ պահիր, որ չընկալի:

[+ tɔtɔʒik]

ف: پوک پوک، با فاصله روهم قرار گرفته، با
فاصله.

Mal.III,187

+ղՈՄ-ղՈՐԴ

Կր. Ղորդ-ի

Բոլորովին ճիշտ, ուղղակի:

[+ tɔm-tord]

تکر. [tord]

ف: راست راست، درست درست، صحیح صحیح،

مستقیم مستقیم.

ղՈՒ-ղՈՒ

ف: جوش و خروش، جنب و جوش.

Mal.III,186

+ղԻՆՋՂԻՆՋ

Լալկան (երեխայ):

[+ tɒɟɒɟ]

ف: تززرو (بچه).

Mal.III,186

+ղԼԴԻԲՈՒԼԴԻ ԱՆԵԼ

Միշտ շարժել, երեքալ, հանգիստ
չմանլ:

[+ tɒdɒbuldi(anel)]

ف: وول وول، وول وولک.

Mal.III,186

+ղԼԴԼԴԼԻԱԼ/+ղԼԼԼԼԼ/+ղԼԹԴԼ
ԹԱԼ

Օդի կամ գոլորշու պղպջակները
ջրից դուրս գալիս ղլլթ-ղլլթ ձայն
հանել:

[+ tɒtɒtɒ(al) / + tɒtɒ(al) / + tɒt'tɒt(al)]

ف: قُل قُل جوشیدن.

Mal.III,186

+ղԼՏԸՐ-ղԼՏԸՐ

Քլլթթլալով, գոլորշի արձակելիս
ձայն հանելով:

[+ tɒtɒr-tɒtɒr]

ف: قُل قُل (صدای جوشیدن آب).

Mal.III,187

+ղՆԴԴՆԴԻԱԼ

=խՈՆԹ-խՈՆԹԱԼ, ՄԻԹՄԻԹԱԼ

Քթի տակ tɒutɒl:

[+ tɒndɒnd(al)]

= [xont'-xont'(al) / mrt'mrt'(al)]

[+ jiggjig]

ف: ۱. (جاذ). جوجه. ۲. (تشبیه). کوتاه قد، کوتوله (انسان).

Mal.III,174

ՋԻՒՆ-ՋՈՒՆ/ՋԻՒՆ-ՄՈՒՆ

Կր. Ջիւն-ի

Ջիւն և ինչ որ յիշեցնում է ձիւնը:

[jiun-jun/jiun-mun]

تکر. [jiun].

ف: برف و آنچه برف را به خاطر می آورد.

Ach.III,154

Mal.III,177

+ՋՈԳ-ՋՈԳ

=ԼՈՂԼՈՂ

Երկայնաճառասակ ու Գիճար, ան-
շնորհք բարձր ճառասկով:

[+ jog-jog]

= [loŋloŋ]

ف: لَقْ لَقْ، لَقْ لَقُو، دراز و بی قواره.

Mal.III,179

+ՋՈՒ-ՋՈՒ (ԽԱՂԱԼ)

1. (Մանկ.) Ջու: 2. Ջատկի ձախաղը:

[+ ju-ju(xaŋal)]

ف: ۱. تخم مرغ (کود). ۲. تخم مرغ بازی در

سُتن عید پاک.

Ach.III,159

Mal.III,180

ՋԻԿԿ-ՋԻԿԿ/ԾԻԿԿ-ԾԻԿԿ

=ԾԻԷՆ-ԾԻԷՆ, ՊԱՏԱՌ-

ՊԱՏԱՌ, ԲՋԻԿ-ԲՋԻԿ

[jvik-jvik/cvik-cvik]

= [cvən-cvən, pataŋ-pataŋ, bzik

-bzik]

ف: تیکه تیکه، تیکه تیکه، پاره پاره، پاره پاره، پاره پاره.

پاره پوره، قلیه و قرمه، قیمة قیمه.

Mal.III,182.II,356

Ղ

+ՂԱԼՄԱՂԱԼ

=ԱՍԷ ԿՕՍԷ

Աղմուկ, աղաղակ, շփոթություն:

[+ ʔalmaʔal]

ف: قال (و) قال، قالقال، قال وقیل، قیل و قال،

قال و مقال.

Mal.III,183

ՂԱ՜-ՂԱ՜

Ազոտի ձայնը:

[ʔa~ ʔa~]

ف: قار قار (صدای کلاغ).

Mal.III,183

•ՂԱՂԱՏԻԵԼ

Ղողանջել:

[•ʔaʔatr(ɛl)]

ف: صدای ناقوس.

Ach.III,164

Mal.III,183

+ՂԺԻ-ՎԺԻ

Խառնակ երևացող, աչքի խտխտա-
լուց կամ տկարությունից:

[+ ʔʒi-vʒi]

ف: دید نامشخص، به علت ضعف چشم.

Mal.III,186

+ՂԺՂԺԱԼ/ՂԺՎԺԱԼ/ՂԺԲԺԱԼ

Կր. Ղժժալ-ի

Վխտալ:

[+ ʔʒʒ(al)/ ʔʒvʒ(al)/ ʔʒbʒ(al)]

تکر. [ʔʒʒ(al)].

[jerk' u otk'ə kapel]

ف: ۱. دست‌ها را بستن. ۲. عقد کردن پسر.

ՋԵՌԻՔ ՈՒ ՈՏԻՔԸ ՀԱԻԱՔԵԼ

1. Մի բանի աւարտին հասնել:

2. Ինքն իրեն զսպել:

[jerk' u otk'ə havak'el]

ف: ۱. به پایان کاری رسیدن. ۲. در رفتار و گفتار خودداری کردن.

ՋԵՌԻՔ ՈՒ ՈՏԻՔԸ ՏԵՍՆԵԼ

Հարսանեկան զգեստի պատրաստութիւն տեսնել:

[jerk' u otk'ə tesnel]

ف: تدارک لباس عروسی دیدن.

ՋԵՌԻՔ ՈՒ ՈՏԻՔ ԳԱՇԻՆԵԼ/ՋԵՌԻՔԻՑ ՈՏԻՔԻՑ ԸՆԿՆԵԼ

1. Անդամալոյծ դառնալ: 2. Երթևեկ-ութիւնը դադարել, խաղաղել:

[jerk' u otk' k'ašvel / jerk'ic

otk'ic ənknel]

ف: ۱. ناقص اندام شدن, از دست و پا افتادن.

۲. آرام شدن, پایان یافتن رفت و آمد.

ՋԵՌԻՔԻՆ ՈՏԻՔԻՆ ԱՆԵԼ

1. Դժարութեամբ՝ նշանացի մի բան հասկացնել: 2. Պննել:

[jerk'in otk'in anel]

ف: ۱. با دست و پا چیزی را تفهیم کردن.

۲. خود را آراستن, بزرگ کردن.

ՋԵՌԻՔԻՑ ՈՏԻՔԻՑ ԳՆԱԼ

ՋԵՌՔԻՑ ԳԱՆԼ:

[jerk'ic otk'ic gnal]

ف: ساز دست رفتن.

ՋԵՌԻՔՈՎ ՈՏԻՔՈՎ/ՋԵՌԻՔՈՎ-ՈՏՈՎ

1. Ամբողջապես, բոլորովին: 2. Գործունեայ արագաշարժ:

[jerk'ov otk'ov/jerov-otov]

ف: ۱. تماماً, کاملاً. ۲. با دست و پا, زرنگ, فقال.

Mal.III,170,167

ՋԵՌԻՔ-ՋԵՌԻՔ

=ԽԱԻ-ԽԱԻ, ԴԱՍՍԱՑ-ԴԱՍՍԱՑ

[jerk'-jerk']

=[xav-xav, dastay-dastay]

ف: گروه گروه, دسته دسته, رده رده.

Ach.III,148

Grab.II,151

Mal.III,170

ՋԵԻԱՋԵԻ/ՋԵԻԱՌՋԵԻ

Ջանազան ձևերի:

[jevajev/jevarjev]

ف: گوناگون, گون گون, گونه گون, گونه گونه,

جوراجور, جور(و)واجور, جوربه جور, دارای اشکال

گوناگون.

Mal.III,170

+ՋԻԲՕ-ՋԻԲՕ/ՋԻԳՕ-ՋԻԳՕ

(Մանկ.) Բացազանչութիւն, որով կանչում են հասերին:

[+ jibδ-jibδ/+ jigδ-jigδ]

ف: صدای که با آن مرغ‌ها را فراخوانند (کود).

Mal.III,174

+ՋԻԳԻՋԻԳ

Շատ ձիգ, շատ երկայն:

[+ jigijig]

ف: بسیار کشیده, بسیار دراز و طولانی.

Ach.III,153

Mal.III,174

+ՋԻԳՋԻԳ

1. Հալի փոքր ձագ, ճուտ: 2. (Նման.)

Շատ կարճահասակ մարդ:

+ՋԱՐ-ՋԱՐ

ճանցառ մագերով:

[+ jar-jar]

ف: کم مو، موی کم پشت.

Mal.III,161

ՋԳՋԳԵԼ

=ՔԱՇՔՇԵԼ

Կր. Ջգել-ի

Այս և այն կողմ քաշել:

[jgɟg(ɛl)]

=[k'aʃk'ʃ(ɛl)]

تکر. [jg(ɛl)]

ف: کشمکش، کشیدن، کش دادن.

Ach.III,152-3

Mal.III,162

ՋԵՌԻԷ ՋԵՌԻՐ/ՋԵՌԻՐԻԹ ՋԵՌԻՐ/
ՋԵՌԻՆ Ի ՋԵՌԻՆ

Մէկը միսիւն տալով:

[jɛrk'e jɛrk'/jɛrk'ic jɛrk'/jɛrn i
jɛrn]

ف: دست به دست (گشتن یا شدن).

ՋԵՌԻՆԷ ՋԵՌԻԼ

Ջեռաց, իսկոյն, շուտով:

[jɛrnɛ jɛrɐ]

ف: زود، فوری، در دم.

ՋԵՌԻՐ ՋԵՌԻՐԻ ՏԱԼ

1. Իրար ձեռքից բռնել: 2. Միասին՝
միաբար գործել:

[jɛrk' jɛrk'i (tal)]

ف: ١. دست به دست، دست در دست، دستاوست.

٢. دست به دست هم دادن، ٲر به ٲر...، ٲال به ٲال

(کسی دادن).

ՋԵՌԻՐ ՋԵՌԻՐԻ ՎՐԱՅ ՆԱՍԵԼ

Ջեռքերը ծալել նստել:

[jɛrk' jɛrk'i (vray nstɛl)]

ف: دست روی دست گذاشتن (نشستن).

ՋԵՌ ՈՒ ՈՏ/ՋԵՌԻՐ ՈՒ ՈՏՔ

Ապաստարներ, պաշտօնեաներ:

[jɛr u ot/jɛrk' u otk']

ف: ١. مستخدمان، کارگزاران. ٢. دست و ٲال،

دست و ٲل، دست و ٲر.

ՋԵՌԻՐ (ՈՒ) ՈՏՔ ԱՆԵԼ

Ջանալ, փութալ, աշխատել:

[jɛrk' (u) otk'(ɛnel)]

ف: دست و ٲا کردن، سعی کردن.

ՋԵՌԻՐ ՈՒ ՈՏՔ ԸՆԿՆԵԼ

1. Ջեռք ու ոտք անել: 2. Աղաչել,
պաղատել:

[jɛrk' u otk'(ɛnknel)]

ف: ١. دست و ٲا کردن. ٢. خواهش و تمنا، به

دست و ٲای کسی افتادن.

ՋԵՌԻՐ ՈՒ ՈՏՔ ԼԻՆԵԼ

Իրար անցնել, շարժել:

[jɛrk' u otk'(linel)]

ف: دست ٲاچه شدن، دست ٲاچگی.

ՋԵՌԻՐ ՈՒ ՈՏՔԸ ԽԱՌՆԵԼ/

ԽԱՌՆՎԵԼ, ԿՈՐՑՆԵԼ

Ծփոթել, ինչ անելիքը չգիտենալ:

[jɛrk' u otk'ɐ xɛrnel/ xɛrnɛl,

korɕnel]

ف: دست ٲاچه شدن، دست و ٲا گم کردن.

ՋԵՌԻՐ ՈՒ ՈՏՔԸ ԽԱՂԱՍ ԼԻՆԵԼ

Ծատ ուրախանալ:

[jɛrk' u otk'ɐ xɑts linel]

ف: شاد شاد، بسیار خوشحال شدن.

ՋԵՌԻՐ ՈՒ ՈՏՔԸ ԿԱՊԵԼ

1. Ջեռքերը կապել: 2. Տղայ պսակել:

+ՀՐԺՀՐԺՈՒԿ/ՀՐԺՀՐԺՈՒԿ

Կոճիկ, աճառ:

[+ hrčhrčuk/hrčrčuk]

ف: غصروف.

Ach.III,136

Mal.III,153

+ՀՕՆԳՈՒՐ-ՀՕՆԳՈՒՐ

Հեկեկալով, աղիողորմ լալ:

[+ hōngur-hōngur]

ف: با هق هق و دلخراش گریستن.

Mal.III,154

ՀՕՐՈՏ-ՄՕՐՈՏ¹/ԽՕՐՈՏ –

ՄՕՐՈՏ²/ԽՕՐՈՏԻԿ-ՄՕՐՈՏԻԿ³

1.Զրերի և բոյսերի ոգիներ: 2.Մի տեսակ անուշաբուս և գեղեցիկ ծաղիկ^{1,2}: 3.+Գեղեցիկ, սիրուն^{2,3}:

Լատ. 1.Giacinto tuberoso

2.Giacinto indiano

3.Hiacinthus orientalis

4.Primula auriculata

[hōrot-mōrot¹/xōrot-mōrot²/
xōrotik –mōrotik³]

ف: ۱. ارواح آنها و نباتات. ۲. گل زیبا و خوشبو. ۳. ۲. ۱.

۳. + زیبا و خوشگل ۲. ۳.

Ach.III,139-140

Mal.III,155

Ձ

ՁԱԳ ՈՒ ԾՈՒՏ

Ձագեր:

[jag u čut]

ف: جوجه موجه, جوجه ها.

Mal.III,155

+ՁԱԽ ՈՒ ԾՈՒՌ

=ԾՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՌ

Անկանոն:

[+jax u cuř]

=[cuř u muř]

ف: کج و معوج, چپ و راست, نامرتب.

Ach.III,142,354

Mal.III,157

*ՁԱՂՁԱՂԵԼ

Կր. Ձաղ-ի

Շատ ձաղել, խաղք ու խալտառակ
անել:

[*jařjař(el)]

تكر. [jař]

ف: رسوا کردن, بدنام کردن.

Ach.III,143

Mal.III,157

ՁԱՅՆ ՁԱՅՆԻ ՏԱԼ

Իրար ձայնակցել, միասին երգել
կամ կանչել:

[jayn jayni (tal)]

ف: همصدا شدن, با هم صدا زدن یا آواز خواندن.

Ach.III,144

Mal.III,158

+ՁԱՅՆ-ՁՈՐ/+ՁԷՆ-ՁՈՐ/+ՁԱՅՆ

-ՁՈՒՆ/+ՁԷՆ-ՁՈՒՆ/+ՁԱՅՆ

ՁՈՒԿ/+ՁԷՆ-ՁՈՒԿ/+ՁԱՅՆ-

ԾՊՈՒՏ/+ՁԷՆ-ԾՊՈՒՏ

Կր. Ձայն-ի

Որևէ ձայն, որևէ թեթև ձայն:

[+ jayn-jor/+ jēn-jor/+ jayn-

jun/+ jēn-jun/jayn-juk/+ jēn-

juk/+ jayn-cput/+ jēn-cput]

تكر. [jayn].

ف: سر و صدا, صدا و ندا, هر گونه صدا.

Ach.III,144

Mal.III,160

ف: سرسری، سبکسر، بی وقار.

H.P.N.B., 361

+ՀՈՒԶԿԻ-ՀՈՒԶԿԻ ԱՆԵԼ

=ՈՍՏՈՍՏԵԼ

ծառկ(n)տել:

[+ huçki-huçki (anel)]

=[ostost(el)]

ف: جست و خیز (کردن).

Mal.III, 138

ՀՈՒՊ ԸՆԴ ՀՈՒՊ/ՀՈՒՊ ԱՌ
ՀՈՒՊ

=ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ, ՓՈՅԹ ԸՆԴ

ՓՈՅԹ, ՄԵՐԶ ԸՆԴ ՄԵՐԶ

Իրար վրայ:

[hup ənd hup/hup aɾ hup]

=[arag-arag, p'oyt' ənd p'oyt',

merj ənd merj]

ف: تند تند، روهم روهم، زود زود

Ach.III, 124

Grab.II, 125, 256

Mal.III, 138

+ՀՈՒՐՀՈՒՐԱԼ

Փոքր կրակը թեթև հոսքի ազդե-
ցութեամբ արծարծել, չաղանալ:

[+ hurhur(al)]

ف: شعله ور شدن و جاق شدن آتش کوچک در

اثر وزش نسیم.

Mal.III, 138-9

ՀՈՒՐԻ-ՓԵՐԻ

(Նման.) Գեղեցկուհի, գեղեցիկ
չքնաղ կին կամ աղջիկ:

[huri-p'eri]

ف: حوری پری.

Mal.IV, 138

+ՀՊԱՐՏ-ՀՊԱՐՏ

Իւր անձնական արժանիքները շատ
բարձր գնահատող և ուրիշներին
արհամարհող:

[+ hpart-hpart]

ف: مغرور مغرور، بسیار با غرور.

Ach.III, 127

Mal.III, 139

+ՀՌԱՆՋ-ՀՌԱՆՋ

=ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ, ՎՌԱՋ-ՎՌԱՋ

Արագ ու տեղդուտ քայլելով:

[+ hɾan]-hɾan]

=[arag-arag, vɾaz-vɾaz]

ف: تند تند، زود زود، با عجله.

Mal.III, 140

+ՀՐԸՆԿ-ՀՐԸՆԿ

Անհամբեր և ակնդէտ:

[+ hrənk-hrənk]

ف: بی صبر، چشم به راه.

Mal.III, 140

+ՀՐԻ-ԲՐԻ

Անկիրթ, անտաշ, կոպիտ:

[+ hri-bri]

ف: زمخت، بی تربیت و وحشی، بی ادب، بی نزاکت.

Mal.III, 139

+ՀՐՀՐԱԼ

=ԶՐԶՐԱԼ

Բարձր ծայնով անգուսպ ծիծաղել:

[+ hrhr(al)]

=[k'rk'ɾ(al)]

ف: هِر (و) هِر، کِر (و) کِر، هِر و کِر، قاه قاه،

قهقهه، قَه قَه، غش غش، هره و کره.

Mal.III, 140

[•hoshos(el)]

[hos(el)] تکر.

ف: شُر و شُر، پر شدن در اثر جریان مایعات.

Mal.III,131

ՀՈՎԻԿ-ՄՈՎԻԿ¹/ՀՈՎ-ՀՈՎ²

1. Հով բերող, զովաբեր¹: 2. Զով-զով²:

[hovik-movik]

ف: ۱. نسیم (خُنک) ۲. خُنک خُنک.

Mal.III,133

+ՀՈՎ-ԾՈՎ

Ծոթացալ:

[+ hov-cov]

ف: درد مفاصل.

Mal.III,133

+ՀՈՏ-ԾՈՏ

Գարշաճոտություն:

[+ hot-cot]

ف: بوی گند، بوی بد.

Ach.III,119

Mal.III,135

*ՀՈՏՀՈՏԵԼ>ՀՈՏՈՏԵԼ/ՀՈՏՈ-ՏԱԼ

Կր. Հոտ-ի

Զթով օդը ներս քաշել՝ մի հոտ առնելու համար:

[*hothot(el)>hotot(el)/

hotot(al)]

تکر. [hot]

ف: بوییدن، بو کشیدن.

Ach.III,118

Grab.II,123

Mal.III,135

+ՀՈՒՀՈՒ/ՀԻԻՀԻԻ

Բնալ, իսկի, զարմանքի բացագան-
չություն:

– Հու հու մի դրկիր:

[+ hu~hu~hiv hiv]

ف: ابدأ و اصلاً، به هیچ وجه، آوای تعجب.

Mal.III,136-7

+ՀՈՒԼՀՈՒԼԻ ԽԱՂԱՑՆԵԼ/

+ՀՈՒԼՈՒԼ-ՀՈՒԼՈՒԼ ԲԵՐԵԼ

Սաստիկ չարչարել:

[+ hulhuli (xařacnel)/+ hulul-

hulul (berel)]

ف: شکنجه دادن بسیار.

Mal.III,137

ՀՈՒՄ-ՀՈՒՄ

Հում դրությունը, առանց եփելու:

[hum-hum]

ف: خام خام، خام، نیمخته.

Ach.III,121

Grab.II,124

Mal.III,137

ՀՈՒՆԸ ՈՒ ԲՈՒՆԸ

=ՈՒՆՆ ՈՒ ԲՈՒՆԸ, ՈՒՆ-ԲՈՒՆ,
ԵՂԱՍԾ-ԶԵՂԱՑ

Բուն եղելությունը, մի դէպքի
իսկական բուն մանրամասնությու-
նը, տակն ու գլուխը:

[hunk' u bunk']

= [unn u bunə, un-bun, eřac-

čeřac]

ف: سَر و تَه (مطلب)، زیر و روی (مطلب)، بود و

نبود (مطلب)، اصل مطلب.

Mal.III,138

ՀՈՒԾՏՀՈՒԾՏԻԿ

Թեթևստիկ:

[huřthuřtik]

[hlun-hlun]

ف: ۱. مُنْجَق مُنْجَق. ۲. (تشبیه) گوله گوله،
گوله گوله (توپ گرد کوچک).

Mal.III,113

+ՀՆԻԿ-ՀՆԻԿ ԼԻՆԵԼ/ՀՆՀՆԱԼ
=ՀԵՇԵՇԵԼ, ՄՈՐՄՈՔԵԼ

Սիրտը ցաւել:

[+ hník-hník(linel)/hnhnal]

=[hecec(el), mormok(el)]

ف: گریه و زاری کردن، دلسوختگی.

Mal.III,118

+ՀՈԼՀՈԼ

Կանուխէն, կանուխանց:

[+ holhol]

ف: زود زود، پیش از وقت، هُل هُل، هول
هولکی/ هل هلکی.

Mal.III,125

+ՀՈԼՕ-ՀՈԼՕ

=ՔՈՒՉՈՒ-ՔՈՒՉՈՒ

1.Ծուկը կանչելու ձայն: 2.(Մանկ.)

Ծուկ:

[+ holô-holô]

=[k'uşu-k'uşu]

ف: ۱. صوت فراخواندن سگ. ۲. سگ (کود).

Mal.III,125

©ՀՈՅԼ Ի ՀՈՅԼ

=ԳՈՒՆԴԱԳՈՒՆԴ, ԳՈՒՆԴ-
ԳՈՒՆԴ

Խմբովին:

[©hoyl i hoyl]

=[gundagund, gund-gund]

ف: گروه گروه، دسته دسته، دسته جمعی.

Ach.III,113

Grab.II,119

Mal.III,130

+ՀՈՆԿՈՒՐ - ՀՈՆԿՈՒՐ/

ՀՈՆԳՈՒՐ - ՀՈՆԳՈՒՐ/

+ ՀՈՆՔՈՒՐ - ՀՈՆՔՈՒՐ

=ԻԻՔԻՐ-ԻԻՔԻՐ

Դառնապէս, րեկեկալով, աղիո-
ղորմ կերպով:

[+ honkuř-honkuř/hongur-

hongur/+ honk'ur-honk'ur]

=[ivk'iur-ink'iur]

ف: زار زار، هُ ق هُ ق کنان، با سوز دل (گریستن).

Mal.III,130,154

ՀՈՐ-ՀՈՐ ԱՆԵԼ

1.Ոլորել, ճմել: 2.Ճիգ թափել

(ուժից վեր մի բան բարձրացնելիս):

3.Ըմբշամարտում իրար քաշքշել:

[hor'-hor(anel)]

ف: ۱. پیچاندن، چلانیدن. ۲. جذب و کوشش
(برای بلند کردن شیء بسیار سنگین). ۳. فتنه
پیچ (در کشتی).

Mal.III,130

ՀՈՍՀՈՍ/ՀՈՍՈՍ

Կր. Հոս-ի

1.Ծաղրական անուն արևմրտա-

հայերի համար: 2.(Փոխ.) Թեթևա-

միտ, թեթևսովիկ:

[hohos/hosos]

تكر. [hos]

ف: ۱. میان ارمنیان اشاره‌ای است تمسخرآمیز به
ارمنیان غربی (آنان که به زبان ارمنی غربی سخن
می‌گویند). ۲. (کنا.) سبکسر، لوس.

Mal.III,131

•ՀՈՍՀՈՍԵԼ

Կր. Հոսել-ի

Հոսելով լցել, առատաբար հոսել:

Հետքը հետքին, անմիջապես
յետևից, նոյն հետայն, իսկոյն:

④ [hetə hetin/het ənd het/et ə
nd et/+ hethetun]

⑤ ՀԵՏԶՀԵՏԷ

=ՔԱՅԼ ԱՌ ՔԱՅԼ, ԿԱՄԱՑ-
ԿՄԱՄՑ

Իրարու հետքով, մէկը միւսի յետևից,
քայլ քայլի յետևից:

⑤ [hetzhetə]

= [k'ayl ar k'ayl, kamaç-kamaç]

ف: پشت سرهم، یکی پس دیگری، قدم به قدم.

Ach.III,81,II,33

Grab.II,92

Mal.III,96,99

ՀԵՒՀԵՒԱԼ

Կր. Հևալ-ի

Յաճախ կամ շարունակ հևալ:

[hevhev(al)]

تكر. [hev(al)].

ف: هِنْ هِنْ (و) هِنْ.

ՀԵՒ Ի ՀԵՒ/ՀԵՒԻՀԵՒ

Հևալով, հևքն ընկած:

[hev i hev/hevihev]

ف: هِنْ هِنْ (و) هِنْ ڪنان.

Ach.III,89-90

Mal.III,102

ՀԻՆ-ՀԻՆ

=ԱՆՑԱԾ-ԳՆԱՑԱԾ

Շատ հին:

[hin-hin]

= [ançac gnaçac]

ف: كهنة كهنة، قديمي قديمي، كهنة و قديمي،

كهنة ييله.

+ՀԻՆ ՈՒ ՄԻՆ/ՀԻՆՈՒԿ-ՄԻՆՈՒԿ

Կր. Հին-ի

Հին-հին, հնացած:

[+ hin u min/hinuk-minuk]

تكر. [hin]

ف: كهنة كهنة، قديمي قديمي، كهنة و قديمي.

Ach.III,94

Grab.II,98

Mal.III,106,108

+ՀԻՆ-ԾԻՆ

Մի խնորի կամ գործի ամբողջ
էութիւնը:

Ամեն բանի հին-ծինը գիտէ:

[+ hin-cin]

ف: ته و تو، بود و نبود.

Mal.III,108

+ՀԼՀԼԱԼ

Շուրջը սպառուելուց հևալ:

[+ hlhl(al)]

ف: هِنْ هِنْ (و) هِنْ، از تنگی نفس به هِنْ و هِنْ

افتادن.

Mal.III,113

+ՀԼՀԼԵԼ

=ՀԱԼԻԵԼ-ՄԱԾԻԵԼ, ՀԱԼԻԱՀԱԼ

Հիւծել:

[+ hlhl(el)]

= [halv(el)-mašv(el), halvahal]

ف: نحيف شدن، ضعيف شدن.

Mal.III,113

+ՀԼՈՒԼ-ԲԼՈՒԼ

Շատ հարբած, գինովացած:

[+ hlul-blul]

ف: لول لول، مست مست.

Mal.III,113

ՀԼՈՒՆ-ՀԼՈՒՆ

Հլուճի ձևով, կալլակներով:

تکر. [hetʰ(al)]

ف.: از خستگی نفس نفس زدن، هِنَ (و) هِنَ
(کردن).

Mal.III,88

+ՀԵԼՀԵԼ

(Կեցդ.) ժճողուկ:

[+ helhel]

ف.: (جاز.) گنجشک.

Mal.III,89

*ՀԵԾՀԵԾԵԼ>ՀԵԾԵԾԵԼ

Կր. Հեծել-ի

Լաց ու կոց անել, Բառաչել, ախ ու
վախ անել:

[*hechec(el)>hecec(el)]

تکر. [hec(el)]

ف.: آخ آخ، آخ و اوخ، ایش و ویش، هیش و

هیش، هیش و هوش، فیش و فوش، آخس و

اوخس، آخ (و) واخ، گریه و زاری، آه و ناله.

Ach.III,74

Grab.II,82

Mal.III,89

*ՀԵԿՀԵԿԱԼ>ՀԵԿԵԿԱԼ

Ընդհատ-ընդհատ շունչ քաշելով
լալ, հեծկլտալ:

[*hekhek(al)>hekek(al)]

ف.: هَق (و) هَق، اوهو اوهو.

Ach.III,76

Grab.II,82

Mal.III,90

*ՀԵՂՀԵՂ>ՀԵՂԵՂ

1.Վարարած գետի կամ յորդ
անձրևաջրի արագ ու կատաղի
հոսանք: 2.(Նման.) Մեծ յորդուրթուն,
տարափ: 3.Մեծ խմորվ անկարգ
ներս խուժելը:

[*hetʰetʰ>heteʰ]

ف.: ۱. سیل. ۲. طغیان. ۳. (تشبیه) داخل شدن
انبوه نا مرتبى از مردم به جایی.

Ach.III,78

Grab.II,83

Mal.III,90

+ՀԵՌՈՒ-ՀԵՌՈՒ

Շատ հեռու:

[+ heʀu-heʀu]

ف.: دور دور، دوردورها، دورادور، دور دستها.

ՀԵՐԻԻՑ ՀԵՐՈՒ

[herviç heʀu]

ف.: از دورادور، از دور دستها.

Ach.III,81

Grab.II,88

Mal.III,95

①ՀԵՏ-ՀԵՏ/ԵՏ-ԵՏ/ՀԵՏԻԻ-
ՀԵՏԻԻ

1.Դեպի հետ: 2.Հետ....հետ =

թէ...թէ

①[hēt-het/et-et/hetev-hetev]

ف.: ۱. عقب عقب، پَس پَس. ۲. =هم...هم...

②ՀԵՏԵՆ-ՀԵՏԵՆ/ՀԵՏԸ-ՀԵՏԸ

Մի կողմից միս կողմից:

②[hetən-hetən/hetə-hetə]

ف.: از این سو از آن سو، از این طرف از آن طرف.

③ՀԵՏՆ ՈՒ ՀԵՏԸ

= ՀԵՏԶՀԵՏԵ, ԿԱՄԱՑ-ԿԱՄԱՑ

③[hetn u hetə]

=[hetzhetə, kamaç-kamaç]

ف.: یواش یواش، آهسته آهسته، آرام آرام، به تدریج.

④ՀԵՏԸ ՀԵՏԻՆ/ՀԵՏ ԸՆԴ ՀԵՏ/
ԵՏ ԸՆԴ ԵՏ/+ՀԵՏՀԵՏՈՒՆ

ف: هُش هُش، چُش چُش (کردن کسی).

Mal.III,56

* ՀԱԶՄԱԶԵԼ>+ՀԱԶՄԶԵԼ

Կր. Հաջել-ի

1. Ծների հատ-ընդհատ ձայն

հանելը գրգռած ժամանակ:

2. (հման.) Մեկի վրայ իզուր

չարախօսել, վայրաբանել:

[* hajmaj(el)>+ hajmj(el)]

تكر. [haj(el)]

ف: ۱. هاف هاف (پارس کردن سگ). ۲. تشبیه.

دنبال کسی به ناحق بدگویی کردن, غیبت کردن.

Mal.III,56

+ՀԱՍՏ-ՀԱՍՏ

Սովորականից աւելի հաստությւն

ունեցող, թանձր, ստւար, թաւ, տձև:

[+ hast-hast]

ف: کلفت کلفت, ضخیم ضخیم, غلیظ, پرپشم,

بی قواره.

Ach.III,49

Grab.II,34

Mal.III,60

ՀԱՏ-ՀԱՏ/+ՀԱՏԷՀԱՏ/ՀԱՏԻԿ-

ՀԱՏԻԿ/ՀԱՏԻԿ-ՄԱՏԻԿ

1.=ՄԷԿ-ՄԷԿ, ԱՌԱՆՁԻՆ-

ԱՌԱՆՁԻՆ, ԶԱՏ-ԶԱՏ

2.=ՏԵՂ-ՏԵՂ

[hat-hat/+ hat ē hat/hatik-hatik

/hatik-matik]

= [1.=mek-mek, aranjin-aranjin,

zat-zat] 2.=[teĭ-teĭ]

ف: ۱. یکی یکی, جدا جدا, تک تک.

۲. جاجا (در جاهای مختلف).

Ach.III,50

Mal.III,63,64

ՀԱՏԻԿ-ՄԱՏԻԿ

Կտրիճ պատանի:

[hatik-matik]

ف: برنا و دلیر.

Mal.III,64

+ՀԱՐԱԾ-ՎԱՐԱԾ

Դուրս վարած, քշած, աքսորած:

[+ harac-varac]

ف: رانده شده, اخراج شده, تبعید شده.

Mal.III,65

+ՀԱՐԱՅ-ՀՆԳՈՑ/+ՀԱՐԱՅ-

ՀՐՈՑ

Աղմուկ, աղաղակ, խառնակություն,

ժխոր, խուճապ:

[+ haray-hngoç/haray-hroç]

ف: داد و فریاد, جیغ و داد, شلوغ پلوغی, اغتشاش,

وحشت, بلوا, دستپاچگی.

Mal.III,66

*ՀԱՐՀԱՐ

Երաժշտական խազի անուն որ

փուշ է կոչում:

[•harhar]

ف: نام نئی در موسیقی ارمنی (نت=xaz) که

[puš] (یعنی خاز) نامیده می شود.

Grab.II,65

Mal.III,71

Grab.II,65

Mal.III,71

①+ՀԱՐՀԱՐԵԼ/ՀԱՐՀՐԵԼ

Կր. Հարել-ի

1. Ցանախակի շարժել՝ զարնել,

ցնցել: 2. Տրորել: 3. Տրորելով վերք

առաջացնել:

① [+ harhar(el)/harhr(el)]

تكر. [har(el)]

ف: ۱. تکان تکان دادن, گاهی حرکت دادن,

ف: (گیا) اقا قیا.

Grab.II,5
Mal.III,13

ՀԱ՛-ՀԱ՛-ՀԱ՛
Ծիծաղի ձայն:
[ha'-ha'-ha']

ف: ها ها ها (صدای خنده).

Mal.III,18

ԾՀԱՂ ԲԱՆ ԶՀԱՂ
=ԳԱՄ ԲԱՆ ԶԳԱՄ, ՀԵՏԶՀԵ-
ՏԷ, ԱԻԵԼԻ ԵՒ ԱԻԵԼԻ
[əhaʔ k'an zhaʔ]

= [gam k'an zgam, hetzhetē,
aveli ev aveli]

ف: قدم به قدم، گام به گام، بیشتر و بیشتر، کم
کم، تدریجاً.

Ach.III,13
Grab.II,9
Mal.III,18

ՀԱՄԵՂ-ՀԱՄԵՂ
=ՀԱՄՈՎ-ՀԱՄՈՎ, ՀԱՄՈՎ-
ՀՈՏՈՎ, ՀԱՄՈՎ-ԿԱՄՈՎ
(Նման.) Ախորժելի, դուրեկան:
[hameʔ-hameʔ]

= [hamov-hamov, hamov-
hotov, hamov-kamov]

ف: ۱. خوشمزه / خوش مزه، لذیذ. ۲. (تشبیه).

اشتهاآور، خوش آیند.

Mal.III,32

+ՀԱՄՈՎ-ՀԱՄՈՎ¹/ՀԱՄՈՎ-
ՀՈՏՈՎ²/ՀԱՄՈՎ-ԿԱՄՈՎ³
=ՀԱՄԵՂ-ՀԱՄԵՂ

1. Համ ունեցող, շատ համեղ^{1,4}:
2. Սիրով, հաշտ, հաշտութեամբ,
[ուրջ, խորհուրդ^{2,3}:

[+ hamov-hamov¹/hamov-
hotov²/ hamov-kamov³]
= [hameʔ-hameʔ]

ف: ۱. خوش مزه، بسیار خوش طعم^{۱,۴}. ۲. با میل، با
صلح و آشتی^{۲,۳}.

Ach.III,16
Grab.II,11
Mal.III,20

*ՀԱՅԹՀԱՅԹԵԼ>ՀԱՅԹԱՅ-
ԹԵԼ
Հնարել, յարմարեցնել, կցկցել,
նիւթել:

[*hayt'hayt'(el)>hayt'ayt'(el)]

ف: راه را یافتن، متناسب کردن، تأمین کردن، به
هم چسباندن.

Ach.III,30
Mal.III,38

+ՀԱՅՀԱՅ/ՀԱՅ-ՀԱՅ
Հաւ վիճակ, ցանկալի դրութիւն:
[+ hayhay/hay-hay]

ف: وضعیت خوب، موقعیت دلخواه.

Mal.III,39

①ՀԱՅ-ՀԱՅ
Բաւականութեան և զմայլմունքի
արտայայտութիւն:
①[hay-hay']

ف: به به و چه چه.

②ՀԱՅ ՀԱՅ

=ՎԱՅ-ՎԱՅ

②[hay-hay]

= [vay-vay]

ف: وای وای، وای (و) ووی.

③ՀԱՅ-ՀՈՒՅ/ՀԱՅ-ՀՈՒՅ/ՀԵՅ-
ՀԵՅ/ՀԱՐԱՅ-ՀՈՒՐԱՅ

ՀԱԶԱԶ

(Բուս.) Թուփ, մեծ գալազանաձև փշոտ ուտերով և հատ-հատ կամ զոյգ-զոյգ ճագարաձև մանիշակագույն ծաղիկներով:

Լատ. *Lycium barbarum* .Վ
[hazaz]

ف: (گیا.) بوته‌ای با شاخه‌های کشیده و خاردار و گل‌های تک تک یا جفت جفت قیفی شکل.

Ach.III,5

Mal.III,8

ԾՀԱԶԱՐԲ ՀԱԶԱՐԱՅ

Միլիոններով, անշափ քանակությամբ:

[օhazark՝ hazaraç]

ف: هزاران هزار, میلیون‌ها, به مقدار نامحدود.

Mal.III,8,9

ՀԱԶԻԻ ՀԱԶ/ՀԱԶԻԻ ՀԱԶԻԻ

Սաստկական ձև հազիւ-ի

1.Ծատ քիչ, գրեթե ոչ: 2.Դժարաւ, զօրով:

[haziv haz/haziv haziv]

تشديدى واژه [haziv]

ف: 1. بسیار کم, تقریباً ناچیز و هیچ. 2. زور - زورکی, به زور, با دشواری.

Grab.II,3

Mal.III,10

*ՀԱԶՀԱԶԱԼ>ՀԱԶՄԱԶԱԼ>

ՀԱԶՄԱԶԱԼ

Յճխ. ձև հազալ-ի

Թեթև, բայց շարունակ հազալ:

[*hazhaz(al)>hazmaz(al)>

hazmz(al)]

تکر. [haz(al)]

ف: سرفه خفيف و مداوم.

Mal.III,10

+ ՀԱԹԱԹԱՅ

Սպառնալիք:

[+ hat՝at՝ay]

ف: تهدید.

ՀԱԹԱԹԱՅ ՏԱԼ

Սպառնալիքով վախեցնել, երկիւղ ազդել:

[hat՝at՝ay(tal)]

ف: با تهدید ترساندن, وحشت ایجاد کردن.

Mal.III,10

+ՀԱԼԻԿԱՀԱԼ¹/+ՀԱԼԻԷՀԱԼ²/

+ՀԱԼ ՈՒ ՄԱԾ³

1.Հալելու մօտ, հալելու վրայ^{1,2}:

2.Ծատ կակուղ, որ քերանում կարծես հալում է¹:

[+ halvahal¹/+ halvahal²/+ hal u maç³]

ف: 1. نزدیک آب(حل) شدن, رو به آب (حل)

شدن^{1,2}. 2. بسیار نرم که انگار در دهان آب

(حل) می شود. به طور کلی بسیار نرم شدن³.

Mal.III,12

+ՀԱԿԱԼ-ՀԱԿԱԼ ԳՑԵԼ

Մէկի յետևից ընկնելով հալածել, փախցնել:

[+ hakal-hakal (gçel)]

ف: کسی را تعقیب و دنبال کردن و فراری دادن.

Mal.III,13

①ՀԱԿԱԿ/ՀԱԿ ՀԱԿ

Հակակշռող, համահասար:

①[•hakak/hak hak]

ف: هم‌وزن, هم‌پایه, معادل هم.

②ՀԱԿԱԿ

(Բուս.) Ակաղիա:

②[hakak]

ԿՅԿՑԵԼ

Կր. Կցել-ի

1. Կցել կարկատել: 2. Կիսատ-
պուտ մի բան սարքել կամ ասել:

[kçkç(ɛl)]

տր. [kç(ɛl)]

ֆ: 1. Բե Կիսանդն, Վսլե քինե Կրդն, րֆո

Կրդն. 2. Նսֆե Նիմե քիչի րա Տաքտն իա Կքտն.

Ach.II,595

Mal.II,510

+ԿՑՄՑԵԼ

Կր. Կցել-ի

1. Թեթև կերպով՝ վաղիվերոյ Կցել:
2. Կցկցել, մի կերպ սարքել, Բարմա-
րացնել: 3. Կարճ կապել, շուտ վեր-
ջացնել:

[+ kçmç(ɛl)]

տր. [kç(ɛl)]

ֆ: 1. քիչի րա իա Բալա Բե քաին Տսլի քիսանդն.

2. Բե Կիսանդն Վրստ Կրդն Վ Մտսս Բ

Տաքտն. 3. Կոտա Ամն Վ Յոդ Մամ Կրդն.

Ach.II,595

Mal.II,511

+ԿՑԿՑՈՒԿ

Անորոշ տեսակի խոտ:

[+ kçkçuk]

ֆ: (Կիա). Նույ Ելֆ(?)

Mal.II,511

+ԿՕԿՕ ԱՆԵԼ

Խաղի մէջ խաբել:

[+ kðkð(ɛnɛl)]

ֆ: քր Յրն Վ Դղ Յալի.

Mal.II,511

+ԿՕԿՕՑ

(Բուս.) 1. Դիմի մի տեսակ: 2. Կրեայի
պատեան:

[+ kðkðʂ]

ֆ: 1. (Կիա). Կոտնիլ. 2. քստ Տսլ Ելֆ

Լա քստ.

Mal.II,511

Հ

ՀԱ-ՀԱ

=ԱՑՈ-ԱՑՈ

[ha-ha]

=[ayo-ayo]

ֆ: Բե Բե, Ահան Ահան, Ար Ար, Բի Բի.

Ach.III,3

Mal.III,7

+ՀԱՒԲԵՒԵԲԵՒԵ

Բացազանչութիւն, որով մէկը
յորդորում է իրեն կամ ուրիշին
ջանքն աւելացնելու՝ մի գործ
վերջացնելու Բամար:

[+ haʼbrɛ-deʼbrɛ]

ֆ: Վաշեայի Կե Բա Ան Կսի Յոդ իա Դիքի րա

Տսլիք Բե Մամ Կրդն Կարի Կնդ.

Mal.III,7

ՀԱԳԱԳ

1. (Կազմախ.) խոչափող: 2. Ծունչ,
շնչառութիւն:

[hagag]

ֆ: 1. Նայ, Մլ Յար Տլն Վա իա Դհան

Կնգամ Կրոյ Կա իա Տսս Կա. 2. Նֆս, Նֆս.

Ach.III,3

Grab.II,1

Mal.III,7

ف: با لکنت صحبت کردن یا خواندن.

Mal.II,495

①+ ԿՏԿՏԱԼ < ԿՈՒՏ-ԿՈՒՏ

Կր. Կտել-ի

1. Կտուցով փատ-փատ կուտ քաղել, կուտ ուտել կտցափարելով: 2. Կըտ-ուցը խփելով մարմինը քթել, մաքրել (ֆաւերի): 3. Ածելու ժամանակ կարկաչել: 4. (Նման.) Ուտել ձևաց-նել, խիստ քիչ բան ուտել:

① [+ ktktal > kut-kut]

տկր. [kt(ɛl)]

ف: ۱. تک تک دانه خوردن پرندگان. ۲. لای

پرہا را با نوک پاک کردن (پرندگان). ۳. صدای

مرغ هنگام کُچ شدن. ۴. (تشبیه.) وانمود کردن به

خوردن, بسیار کم خوردن.

Ach.II,664

Mal.II,497

②+ԿՏԿՏԱԼ

Մանր քայլերով նազանի կերպով ման գալ:

② [+ !:ktkt(al)]

ف: خرامان خرامان, با ناز خرامیدن.

Mal.II,497

③ԿՏԿՏԵԼ

1. Կտել այս և այն կողմը, ճիմշտել, քթթթել: 2. (Փոխ.) Ծաղրել, յանդիմանել: 3. Կտուցով փատ-փատ կուտ քաղել, կուտ ուտել: 4. Կէտ-կէտ կամ կուտ-կուտ նշաններ դնել, մարմնի վրայ զանազան նշաններ կամ նկարներ դառնել:

[③ktkt(ɛl)]

ف: ۱. به این طرف و آن طرف هول دادن.

۲. (کنا.) مسخره کردن, توبیخ کردن. ۳. با نوک

تک تک دانه خوردن. ۴. نقطه نقطه یا دانه دانه

نشانه گذاری, خالکوبی روی بدن.

Ach.II,677

Mal.II,497

①ԿՏՈՐ-ԿՏՈՐ/ԿՏՐ-ԿՏԸՐ

=ՄԱՍ-ՄԱՍ

Կտորների բաժանել, պատահոտ-ել, մաշել:

① [ktor-ktor/ktr-ktər]

= [mas-mas]

ف: تیکه تیکه, قسمت قسمت, بخش بخش

(شدن), فرسوده شدن.

②ԿՏՈՐ-ԿՏՈՐ ԳԱԼ

Նազանքներ անել, կտորտել:

② [ktor-ktor(gal)]

ف: ناز کردن, عشوه آمدن, ناز و نوز, ناز و گوز

(کردن).

Mal.II,497

ԿՐԻ-ԿՐԻ

Ծուսալ-շտաալ կրելը, շատ բան կրելը, ֆաւաթել:

[kri-kri]

ف: با شتاب حمل کردن, چیزهای زیادی حمل

کردن و جمع کردن.

Ach.II,594

Mal.II,504

+ԿՐԿՐԱԼ

1. Կչկչալ, կարկաչել (ֆաւի, կաքաւի և այլն): 2. Բարձրաձայն ծեծաղել:

[+ krkr(al)]

ف: ۱. صدای پرندگان. ۲. قاه قاه, قهقهه, قه قه.

غش غش, کِر(و)کِر, هِر(و)هِر, هره و کره, هِر و کِر.

Mal.II,507

+ԿՈՒՓԻ-ԿՈՒՓԻ ԱՆԵԼ

Շարժել, ցնցել:

[+kup'i-kup'i(anel)]

ف: تكان تكان (دادن)، مرتعش کردن.

Ach.II,668

Mal.II,487

+ԿԸԶ-ՀԱ-ԿԸԶ/ԿԶԿԶԱԼ

Անընդհատ կշկշոց, անընդհատ
կշկշալով:

[+kəç-ha-kəç/kčkč(al)]

ف: صدای جیک جیک مداوم.

Mal.II,488

ԿՊՈՒՐ-ԿՊՈՒՐ

Բռուցքներով իրար խփելը,
կոխամարտ, ծեծ, կռիւ:

[kpur-kpur]

ف: زد و خورد, کتک کاری.

Mal.II,488

+ԿՐԻԿՐԻԿՐԱԼ

Կր. Կոթալ-ի

1.Կարկաչել, կլխտալ (թուխս
ընկած րաւի): 2.Կըռթ-կըռթ ձայն
հանել ուտելու ժամանակ:

[+kɪt'kɪt'(al)]

تکر. [kɪt'(al)]

ف: ۱. سر و صدای مرغ کرج. ۲. صداهایی که

موقع خوردن از دهان خارج شود.

Mal.II,491

+ԿՐԿԸՐ/+ԿՐԿՐԱԼ/ԳՐԳՐԱԼ

Թռչունների մանաւանդ ագռաւ-
ների կոկոռ:

[+kɪkəɪ/+kɪkɪ(al)/grgr(al)]

ف: قارقار.

Mal.II,491

+ԿՐՈՇ-ԿՐՈՇ

Գունդ-գունդ եղ կապած:

[+kɾoç-kɾoç]

ف: قلمبه قلمبه / قُلتبه قُلتبه، قلمبه سُلَمبه،

(چربی) چاق و چله.

Mal.II,493

ԿՐՈՒՆԶ-ՄՐՈՒՆԶ

Գանգուռ, գոռու:

[kɾunj-mɾunj]

ف: فرفری.

Mal.II,494

+ԿՐԶԿՐԶԱԼ/ԿՐԶԿՐԶԱԼ

Կր. Կոչալ-ի

=ՂՐԶՂՐԶԱԼ

1.Բարձր ձայնով քառ-քառ ծիծա-
ղել: 2.Կշկշալ:

[+kɾčkɾč(al)/krčkrč(al)]

تکر. [kɾč(al)]

=[ɪɾčɪɾč(al)]

ف: ۱. با صدای بلند قاه قاه خندیدن. ۲. جیک

جیک (برندگان). ۳. قُروچ (و) قُروچ.

Ach.II,670,683

Mal.II,494,509

*ԿՈՒԾԿՈՒԾ>*ԿԾԿՈՒԾ>

ԿՍԿՈՒԾ

Չոր, կարծր (հաց):

[*kuckuc>*ckuc>kskuc]

ف: ۱. نان خشک و سفت. ۲. نان دو آتشه.

Ach.II,674

Mal.II,495

*ԿՍՍԿՍՍԱԼ>ԿՍԿՍՍԱԼ

=ԿՋԿՋԱԼ, ԿՄԿՄԱԼ

[*kstkst(al)>kskst(al)]

=[kzkz(al), kmkm(al)]

① [+ kuṛkuṛ]

ف: (جاذ). نوعی پرندۀ کوچک.

② + ԿՈՒՌԿՈՒՐ

Տաճկ. gurgur . تر. اسد.

1. Ամպի գողգողոց, որոտում:

2. Աղիքների գողոց:

② [+ kuṛkuṛ]

ف: ۱. صدای غرّش ابر. ۲. قار و قور رودها.

③ + ԿՈՒՌԿՈՒՐ

Ծառ ծերացած, ուժից ընկած:

③ [+ kuṛkuṛ]

ف: بسیار سالمند، از قوّت افتاده.

Mal.II,484

+ԿՈՒՌԿՈՒՐԻԿ/ԿՈՒՌԿՈՒՐԻԿ-ԿՈՒՐԿՈՒՐԻԿ

– Կուռկուտիկ-կուռկուտիկ վեր է

փչել:

(Ջագերը ձերից անմիջապես դուրս եմ եկել):

[+ kuṛkuṛik/kuṛkuṛik-kuṛkuṛik]

ف: جوجه‌ها فوری از تخم‌ها درآمده‌اند. (این واژه

تنها در یک مورد به کار رفته است).

Mal.II,484

ԿՈՒՏԱԿ-ԿՈՒՏԱԿ

=ԴԷԶԱԴԷԶ, ԾԵՂԶ-ԾԵՂԶ,

ԾԵՂԶԱԾԵՂԶ

Կուտակած, դիզած:

[kutak-kutak]

=[dəzadəz, šeʃ-šeʃ, šeʃašeʃ]

ف: کپه کپه، کومه کومه، توده توده، تل تل.

Mal.II,485

•ԿՈՒՏԿՈՒՏ

Խորտուբորտ, դուրս գցած:

[•kutkut]

ف: ناصاف و دارای پستی و بلندی، برجسته به

طرف بیرون، محدّب.

Ach.II,664

Mal.II,486

+ԿՈՒՏՈՒԶ-ԿՈՒՏՈՒԶ

Հայարտօրէն:

[+ kutuz-kutuz]

ف: مغرور مغرور، مغرورانه، بسیار مغرورانه.

Mal.II,486

+ԿՈՒՏ-ԿՈՒՏՈՒԶ

Հագւած-զուգւած և անհոգ:

[+ kut-kutuz]

ف: شیک و پیک و بی اعتنا.

Mal.II,486

+ԿՈՒՐԿՈՒՐ

Դանդաղ, յամրաշարժ:

[+ kurkur]

ف: فس فس، مس مس، فس فسو.

Mal.II,486

ԿՈՒՐՈՒՐ

(Կենդ.) Ծառնային գետնագորտ:

Լատ. Pipa americano . Կ

[kurur]

ف: (جاذ). قورباغه باتلاقی.

Mal.II,487

+ԿՈՒՓ-ԿՈՒՓ

Ծուտ ու ֆաւար:

[+ kup'-kup']

ف: زود و جمع و جور.

Ach.II,668

Mal.II,487

Mal.II,482 ڦ: غبغب، زیر چانه (کود).

① ԿՈՒԿՈՒԿ
Մի կողմ քաշւած լուռ ու մունջ
նստել:
① [+ kukuk]

ڦ: ساکت در گوشه ای نشسته.
② ԿՈՒԿՈՒԿ
(Մնակ.) Ընկոյզ, պոպոք:
② [+ kukuk]

Mal.II,482 ڦ: گردو (کود).

+ԿՈՒԿՈՒՌԻԿ
Մէջը փոս՝ կանոնաւոր ձևով:
[+ kukuřik]

ڦ: ظرف یا هر چیز گود و منظم.

Mal.II,482
+ԿՈՒԿՈՒՌԻԿ ԿՍՏԵԼ
Ամփոփ՝ Բաւաքւած նստել:
[+ kukuřik (nst (el))]

ڦ: جمع و جور نشستن.

Mal.II,482
+ԿՈՒԿՈՒՓ
Լուռ ու մունջ, պապանձեալ:
[+ kukupʻ]

ڦ: لال، لال، ساکت و صامت، صم و بکم.

Mal.II,482
ԿՈՒՇԻ-ԿՈՒՇԻ
=ՊԻՇԻԿ-ՄԻՇԻԿ, ՏՈՏԻ-ՏՈՏԻ,
ԱՏԻ-ՏՈՏԻ
Մանր քայլերով:
[kuči-kuči]

= [picik-micik, toti-toti, ati-toti]
ڦ: تاتی تاتی.

Mal.IV,118
+ԿՈՒՇՈՒ-ԿՈՒՇՈՒ
=ՔՈՒՉՈՒ-ՔՈՒՉՈՒ
Ծունը կանչելու ձայնարկութիւն:
[+ kuču-kuču]
= [kʻuču-kʻuču]
ڦ: صوت فراخواندن سگ.

Mal.II,482
+ԿՈՒՄ-ԿՈՒՄ
=ՈՒՄՊ-ՈՒՄՊ, ԿՈՒԼՏՈՒՄ-ԿՈՒԼՏՈՒՄ
[+ kum-kum]
= [ump-ump, kultum-kultum]
ڦ: قَلْب قَلْب، قورت قورت/قُرْت قُرْت (نوشتن).

Ach.II,658
Mal.II,482

ԿՈՒՇՏ-ԿՈՒՇՏ/ԿՈՒՇՏ-ԿՈՒՈՇՏ
Կերած կշտացած:
[kušt-kušt/kušt-kʻušt]
ڦ: سیر سیر، ست و سیر، خیلی سیر.

Ach.II,660
Mal.II,483

+ԿՈՒՌԸ ԿՈՒՌԸ ԳՑԵԼ
Թև թևի տալ, թևանցուկ լինել:
[+ kuř kuř(gčel)]
ڦ: دست در دست هم انداختن.

Mal.II,484

① + ԿՈՒՌԿՈՒՌ
Անորոշ տեսակի դաշտային
փոքրիկ թռչուն:

ف: ظرف کوچک گچی دارای دو دهنه که از طریق یکی از دهانه‌ها ظرف را پر می‌کنند و از دهانه دیگر می‌آشامند یا آن را خالی می‌کنند.

Mal.II,481

+ԿՈՒԼՏՈՒՄ-ԿՈՒԼՏՈՒՄ
=ԿՈՒՄ-ԿՈՒՄ, ՈՒՄՊ-ՈՒՄՊ
[+ kultum-kultum]
=[kum-kum, ump-ump]

ف: قَلْب قَلْب، قورت قورت/قُرت قُرت(نوشیدن).

Ach.II,658

Mal.II,481

+ԿՈՒԾԻ-ՄՈՒԾԻ

Պուճուր, պզտիկ:
[+ kuci-muci]

ف: ریزه میزه، ریزه پیزه، کوچولو کوچولو.

Mal.II,481

ԿՈՒԿԼՈՒԿՈՒ/ԿՈՒԿԼՈՒԿՈՒԿՈՒ/
ԿՈՒԿՈՒԼԻԿՈՒ
[kukluku/kuklukuku/kukuliku]

ف: قوقولی قو، صدای خواندن خروس.

Mal.II,482

①+ԿՈՒԿՈՒ

1.Փռքիկ բոլորակ ղաց որ պատրաստում են տաշտի քերանքից: (Մանկ.) Ջու:

① [+ kuku]

ف: ۱. نانی که از خمیرهای مانده دور ظرف

خمیر درست شود. ۲. تخم مرغ (کود).

②+ԿՈՒԿՈՒ

1.(Մանկ.) Երեխայ, մանկիկ: 2.Աշ-քի քիթ:

② [+ kuku]

ف: ۱. کودک، بچه (کود). ۲. مردمک چشم.

③ԿՈՒԿՈՒ/ԿՈՒԿՈՒԿՈՒԿՈՒԿ

(Կենդ.) Թռչուն, որ “կու-կու” ձայն է հանում երգելիս:

③ [kuku/kku/kukuk]

ف: (جاذ.) کوکو.

Ach.II,601

Grab.I,1102

Mal.II,446,482

+ԿՈՒԿՈՒԶ

=ՊՈՒՊՈՒԶ

Ծնկները ծալած և ոտների վրայ լեցած դրուփուն, առանց նստելու, կկգած դրուփուն:

[+ kukuz]

= [pupuz]

ف: چمباتمه/چنباتمه زده، چمباتمه/چنباتمه

نشستن.

Mal.II,482

①+ԿՈՒԿՈՒԼ/+ԿՈՒԿՈՒԼԱՅ

Լատ. cucullus .Վ

Գլխի ծածկոց, կնգուղ:

① [•kukul/+ kukulay]

ف: پوشش سر روحانیون مسیحی، کلاه بارانی.

②+ԿՈՒԿՈՒԼ

Բրգաձև դեզ, կոյտ (կրակի, տերևների և այլն):

② [+ kukul]

ف: کومه، خرمن یا تلی که به صورت برج روی

هم انباشته باشد (برگ، هیزم، آتش و غیره).

③+ԿՈՒԿՈՒԼ

Հնդկահա:

③ [+ kukul]

ف: (جاذ.) بوقلمون.

④+ԿՈՒԿՈՒԼ

Կուլատակ:

④ [+ kukul]

تکر. [konj(al)]

ف: ۱. صدای ناله سگ. ۲. از سرما لرزیدن.

Mal.II,450,468

+ԿՈՇՏ-ԿՈՇՏ/ԿՈՇՏ ՈՒ ՊԼՈՇՏ

Անհարթ:

[+košt-košt/košt u plošt]

ف: ناصاف، ضخیم.

Ach.II,634

Mal.II,470

+ԿՈՇՏ ՈՒ ԿՈՊԻ(Շ)Տ

Բիրտ, բռի, անկիրթ:

[+ košt u kopi(š)t]

ف: بی سواد، عامی، زمخت و خشن.

Mal.II,470

***ԿՈՐ-ԿՈՐ>ԿՈՐ-ՄՈՐ ԳԱԼ**

Շատ անգամ կամ շատ տեղերից ծով:

[*kor-kor>kor-mor(gal)]

ف: به دفعات یا از جاهای مختلف کج کردن، کج و کوله شدن.

Mal.II,472

ԹԿՈՐ Ի ԿՈՐ/ԿՈՐԱԿՈՐ

Շատ կորացած, ամօթաբար եղած:

[θkor i kor/korakor]

ف: بسیار کج شده، خجالت زده و شرمگین.

Grab.I,1118

Mal.II,476

ԿՈՐԿՈՐ

(Բուս.) Ծառնային խոտ:

[korkor]

ف: (گیا). گیاه مردابی.

Arm.Eng.Dic

**ԿՈՒՋ-ԿՈՒՋ/ԿՈՒՋԷԿՈՒՋ/
ԿՈՒՋԻԿՈՒՋ**

Կուզի պէս թիկունքը կռացրած ման գալ:

[kuz-kuz/kuzëkuz/kuzikuz]

ف: دولا دولا، غوز غوز.

Ach.II,653-4

Mal.II,480

+ԿՈՒՋԻԿ-ՄՈՒՋԻԿ

Կուզ, սապատաւոր:

[+ kuzik-muzik]

ف: گوژپشت، غوز، غوزی.

Mal.II,480

**ԿՈՒԼ ԿՈՒԼԻ ՏԱԼ/ԿՈՒԼ ՈՒ ԿՈՒԼ
ԱՆԵԼ**

Իրար վզով փաթաթել, գրկախառնել:

[kulkuli(tal)/kul u kul(anel)]

ف: یکدیگر را در آغوش کشیدن.

Ach.II,656

Mal.II,480,481

+ԿՈՒԼԿՈՒԼ

=ՊՈՒԼՊՈՒԼ

Կաւէ ջրաման՝ երկայն ու բարակ վզով:

[+ kulkul]

= [pulpul]

ف: نوعی تنگ گچی با گردن دراز و باریک.

Mal.II,481

+ԿՈՒԼԿՈՒԼԱԿ

=ՊՈՒԼՊՈՒԼԱԿ

Կաւէ փոքր աման երկու բերանով՝ մէկից լցնում են իսկ միւսից խմում կամ ածում:

[+ kulkulak]

= [pulpulak]

ف: ۱. شیخ مدور و گرد. ۲. بیضه.

Mal.II,459

⊙⊙ԿՈԿՈՎԵԼ

Գնդաձև դառնալ, աչքի խնձորը տեղիցը դուրս գալ:

⊙[⊙kokov(ɛl)]

ف: مدور شدن، گرد شدن، در آمدن تخم چشم از حدقه.

⊙+ԿՈԿՈՎԵԼ

Կեղևել, կնպել:

⊙[+ kokov(ɛl)]

ف: پوست کندن.

Ach.II,618

Mal.II,459

ԿՈԿՈՐԴ

1.Խոչակ: 2.Բուկ:

[kokord]

ف: ۱. قسمت بالای نای، که صدا از آن جا تولید

می شود. ۲. گلو.

Ach.II,618

Grab.I,1110

Mal.II,459

⊙ԿՈՂԿՈՂԵԼ/ԿՈՂԿՈՂԻԼ

=ՈՂԻԿ-ՈՂԻԿ ԳԱԼ

1.Մղկտալ, մորմոռել, ողբալ, դառնապես լալ: 2.Ցաւագին աչքերով նայել, պաղատել:

[⊙kołkoł(ɛl)/kokoł(ɛl)]

=[ořik-ořik (gal)]

ف: ۱. نالیدن، سوز و درد کشیدن، گریه و زاری و

شیون کردن. ۲. با چشمانی پر درنگریستن،

التماس و استدعا کردن.

Ach.II,621

Mal.II,460

•ԿՈՂԿՈՂԻԹ

=ՍՈՍՈՐԴ

Մակալեզու, լեզուակ:

[•kołkořit]

=[sosord]

ف: زبانک، زبان کوچک.

Ach.II,621

Mal.II,461

+ԿՈՂ ՈՒ ԿՈՒՇՏ/ԿՈՂՈՒԿՈՒՇՏ/
ԿՈՂ ԵՒ ԿՈՒՇՏ

Կողքը:

[+ koł u kuřt/kołukuřt/koł ev kuřt]

ف: پهلو، بغل.

Ach.II,620,660

Mal.II,460,461,462

+ԿՈՂՔ ԿՈՂՔԻ

Իրարու կողքի, իրար ևետ:

[+ kołk'-kołk'i]

ف: در کنار هم، با هم.

Ach.II,620

Mal.II,463

ԿՈՅՏ-ԿՈՅՏ

1. Իրար վրայ կամ մօտ դիզւած կամ թափթփած իրերի մեծ քանակ, դէզ, շեղջ: 2. Մարդկանց բազմութիւն, խումբ:

[koyt-koyt]

ف: ۱. کود/کوت، انباشته‌ای از اشیا گوناگون.

۲. گروه مردم.

Mal.II,466

ԿՈՆՋԿՈՆՋԱԼ>ԿՆՋԿՆՋԱԼ

Կր. Կոնձալ-ի

1.Կաղկանձել, լացի ձայն բանել

(շների): 2.Դողդողալ մրսելուց:

[konjkonj(al)/knjknj(al)]

+ԿՈԿՈԼ

Անպոշ (Բաւ, թռչուն), կուտուզ:
[+ kokol]

ف: بی دم (مرغ یا پرندہ)، قدکوتاه (شخص).

Mal.II,459

+ԿՈԿՈՄ/ԿՈԿՈՆ

1.Փոքրիկ կոնաձև մարմին, որ
դուրս է գալիս բոյսի վրայ և
բացելով դառնում է ծաղիկ. տերև
կամ ծիլ: 2.(Նման.) Դեռաճառ
աղջկան նոր զարգացող կուրծք:
[+ kokom/kokon]

ف: ۱. غنچه. ۲. (تشبيہ) سینه‌های تازه نمایان
شده دختر در حال بلوغ.

Ach.II,618

Grab.I,1110

Mal.II,459

•ԿՈԿՈՄԵՂՈՆ

Յուն. Kokkumēlon. یوز.

(Բուս.) Մի տեսակ սալոր:

[•kokomeŋon]

ف: (گیا.) نوعی گوجه درختی.

Mal.II,459

①+ԿՈԿՈՅ/ԿՈԿՈՎ

1.Կլոր, գնդաձև: 2.Լերկ, անմազ:
3.Անպոշ, կոկոլ: 4.Գլուխ, գոգոպ
(արմամ.): 5.(Մանկ.) ամորձիք,
կոկոլ: 6.Ջու: 7.Ընկոյզ: 8.Ընդհան-
րապես մրգեղէն, կակա: 9.Պանիր:
①[+ kokoy/kokov]

ف: ۱. گرد و مدور. ۲. بی مو، لخت و برهنه. ۳.

بدون دُم. ۴. سَر، کَلَه. ۵. بیضه (کود). ۶. تخم.

۷. گردو. ۸. به طور کلی میوه. ۹. پنیر.

Mal.II,459

②ԿՈԿՈՅ

Հնդկաթուզ:

Լատ. Ficus indica .γ

②[kokoy]

ف: (گیا.) انجیر هندی.

Mal.II,459

③+ԿՈԿՈՅ

Մայրիկ:

③[+ kokoy]

ف: مادر.

Mal.II,459

+ԿՈԿՈԾ

Գլուխ, կոկոյ:

[+ kokoš]

ف: سَر، کَلَه.

Mal.II,459

ԿՈԿՈՒ

(Բուս.) Հարսնամատ, նունուճար:

[kokoř]

ف: (گیا.) نیلوفر.

Ach.II,618

Grab.I,1110

Mal.II,459

ԿՈԿՈՒ-ԿՈԿՈՒ ՆՍՏԵԼ

=ԳՈՒԳՈՒՆԵԼ

Ամփոփ կամ Ռաբրտորէն նստել:

[kokoř-kokoř(nstel)]

=[guguř(el)]

ف: جمع و جور و مغرورانه نشستن.

Mal.II,459

ԿՈԿՈՎ

1.Ընդհանրապես կլորակ՝ գնդաձև
իր: 2.Մասնատրապես ամորձիք:

[kokov]

Ջիու. Բապարտ-Բապարտ յետ-
յետ գնալը՝ երբ սանձը շատ են
ձգում:

[+ kngzi-kngzi(anel)]

ف: مغرورانه عقب عقب رفتن اسب، هنگامی که
افسارش را زیاد می کنند.

Mal.II,449

+ԿՈԹ ՈՒ ՊՈՉ ԴՆԵԼ
Մի բանի կամ մեկի պակասությունը
ասել (անիրաւացիօրէն):

[+ kot' u poç (dnel)]

ف: عیب و ایراد کسی یا چیزی را به ناحق
گرفتن و گفتن.

Mal.II,455. IV,113

+ԿՈԼԹ-ԿՈԼԹ
Մեծ կումերով ջուր խմելիս լսող
ձայնը:

– Ջուրը կոլթ-կոլթ խմեց:

[+ kolt'-kolt']

ف: قُورَت قُورَت/قُورَت قُورَت، قُلْب قُلْب (آشامیدن).
Mal.II,456

ԿՈԼՈԼ
Բոլորակաձև, շրջանաձև, կլոր:
[kolol]

ف: گرد و مدور.

Mal.II,456

+ԿՈԼՈԼԱԿ
Կերակրի մի տեսակ, մեծ ջուֆթայ:
[+ kololak]

ف: نوعی غذا، کوفته.

Mal.II,456

+ԿՈՒՆ-ԿՈՒՆ ԱՌՆԵԼ
1. Գոտեմարտել, կոխ բռնել:

2. Ոյժերը լարել՝ ճգնել մի շատ
ծանր բան վերցնելու:

[+ kox-kox(aɾnel)]

ف: ۱. کُشتی گرفتن. ۲. قوا را برای برداشتن
چیزی سنگین متمرکز کردن.

Ach.II,615

Mal.II,457

+ ԿՈՄՈՄ/ԿՕԾՕԾ

1. Մի բոյսի գնդաձև փշոտ պտուղը:
2. Ծառերի բունների վրայ դուրս
եկած ուռեցք: 3. Ձեռքերի վրայ
դուրս տուած գորտնուկ:
[+ kôcôc/kococ]

ف: ۱. (گیا.) میوه خاردار نوعی گیاه.

۲. برآمدگی‌های تنه درختان. ۳. زگیل.

Ach.II,617

Mal.II,458

①+ԿՈԿՈԶ/ԿՈՒԿՈՒԶ

Ծնկները ծալած և ոտների վրայ
յեծած դրութիւն, առանց նստելու:
① [+ kokoz/kukuz]

ف: چنپاتمه / چمباتمه.

②+ԿՈԿՈԶ

Գոռոզ:

② [+ kokoz]

ف: مغرور، متکبر، پرافاده.

③+ԿՈԿՈԶ

Չորքոտանի անասունների կոնքի
դուրս ցցւած ոսկորը պոչից վեր,
երկու կողմում:
③ [+ kokoz]

ف: استخوان برجسته کفل چهارپایان در دو طرف
دم به بالا.

Ach.II,617

Grab.I,1110

Mal.II,459

ف: ۱. دائم بیمار بودن. ۲. صدای مرغ هنگام تخم گذاشتن.

Mal.II,444

+ԿԵԿԵԱԼ/ԿՍԿԵԱԼ
[+ kɛkɛ(al)/kskɛ(al)]

ف: احساس سوزش و غم و غصه.

Mal.II,445

●ԿԼԿԼԱԹ

Կղկթած, խանդակաթ, կարօտագին:

[●kɫkɫatʰ]

ف: پر مهر, پر محبت, مهرانگیز.

Mal.II,447

①●ԿԼԿԼԱԼ

Կարօտով՝ անձկութեամբ նայել մի բանի վրայ, կարօտը քաշել:

① [●kɫkɫ(al)]

ف: با حسرت به چیزی نگریستن, حسرت کشیدن, دلتنگ شدن (برای کسی).

②+ԿԼԿԼԱԼ/ԿԼԴԼԱԼ

Կռունկի ձայնը:

② [+ kɫkɫ(al)/kɫɫ(al)]

ف: صدای دُرنا.

Ach.II,602

Grab.I,1103

Mal.II,447

ԿԼԿԼԱՆԶ

Արտաթորութիւն, աղբ:

[kɫkɫankʰ]

ف: مدفوع.

Ach.II,602

Grab.I,1103

Mal.II,447

ԿԼԿԼԵԼ

Քամոցից անց կացնել, մզել, զտել:
[kɫkɫ(ɛl)]

ف: از آبکش گذراندن, فشردن, چکاندن, صاف کردن (مایعات).

Ach.II,602

ԿԼԿԼԵԼ

1.Մի նիւթի սեղմած մասերը իրարից քայքայել, զատել, փուլ-փուլացնել, մաքրելու կամ թուլամարելու համար: 2.+Համչի՝ ընկուզի ևն դեզի միջից լաւերը ջուկել, թնոտել:

[kɫkɫ(ɛl)]

ف: جدا کردن اجزای یک ماده از هم.

Mal.II,447

+ԿՃԿՃԱԼ

=ԿԱՓԿԱՓԵԼ

1.Ատամները ցրտից իրար զարկել, կրճտալ: 2.Եռալիս կըճ-կըճ ձայն հանել:

[+ kɔkɔ(al)]

= [kap'kap'(ɛl)]

ف: ۱. به هم خوردن دندانها از فرط سرما,

دندان قُرُوچه کردن. ۲. صدای جوشیدن.

Mal.II,448

+ԿՄԿՄԱԼ

=ԿԶԿԶԱԼ

Ծած ձայնով կիսատ պուատ անորոշ մի բան ասել:

[+ kmkm(al)]

= [kzkz(al)]

ف: با لکنت چیزی را نجوا کردن.

Mal.II,449

+ԿՆԳԶԻ-ԿՆԳԶԻ ԱՆԵԼ

Թերի, անկատար:

[+ kɪsat-prat]

= [jax u cuɾ, t'ap't'p'ac]

ف: کج و کوله، ریخت و پاش، ناقص، تکمیل نشده.

Mal.II,439

+ԿԼԻՐ-ԿԼԻՐ

(Կեցող.) Անորոշ տեսակի թռչուն:

[+ klir-klir]

ف: (جاز.) نوعی پرند.

Mal.II,443

ԿԼԱՄ-ԿԼԱՄ ԱՆԵԼ

Կուլ տալ:

[klam-klam (anel)]

ف: قُورِت قُورِت، قورت دادن.

Ach.II,656

+ԿԼԿԼԱԼ

= ԶԼԹԶԼԹԱԼ, ԳԼԳԼԱԼ

Հանդարտորեն կըլ-կըլ ձայն հանել եռ գալիս:

[+ klkl(al)]

= [k'tl'tk'tl't(al), glgl(al)]

ف: صدای جوشیدن آرام مایعات.

Ach.II,600

Mal.II,443

①+ԿԼԿԼԱԿ

(Բուս.) Շուշանազգիների կարգից բազմամեայ պատատուղ փշոտ բոյս:

Լատ. Smilay arpera . Վ

① [+ klklak]

ف: (گیا.) نوعی گیاه خاردار و پایدار.

Mal.IV,634

②+ ԿԼԿԼԱԿ

(Տաճկ.) nargile . تر. اس.

Նարգիլէ:

② [+ klklak]

ف: قلیان.

Mal.II,443

ԿԼԿԼԱՑՆԵԼ/+ԿԼԿԼԵՑՆԵԼ/

+ԿԼԿԼՑՆԵԼ

Ընդհատ-ընդհատ «կըլ-կըլ» ձայն հանել երգելու ժամանակ, գեղգեղել:

[+ klklaçnel/+ klkleçnel/

+ klklçnel]

ف: چه چه زدن موقع خواندن آواز، چهچهه.

Mal.II, 443

ԿԼՈՐ-ԿԼՈՐ¹/ԿԼՈՐ-ՄԼՈՐ²

1. Մի քանի հատ կլոր¹: 2. Կլոր ձևով^{1,2}:

[klor-klor¹/klor-mlor²]

ف: ١. گردگرد. ٢. چندین گرد با هم، گرد و مرد.

قِلی قِلی / قِلی قِلی، گرد و قنبلی.

Mal.II,444

+ԿԼՏԸՐ-ԿԼՏԸՐ

= ԾԸԼՏ-ԾԸԼՏ, ԾԼՏԸՐ-ԾԼՏԸՐ,

ՊԻԾ - ՊԻԾ

Պշած, պիշ-պիշ աչքերը լստելով:

[+ kl̥t̥ər-kl̥t̥ər]

= [č̥əlt-č̥əlt, č̥l̥t̥ər-č̥l̥t̥ər, piš-piš]

ف: خیره خیره، زل زل، پر(و)پر.

Mal.II,444

+ԿԽԿԽԱԼ

1. Ծարունակ հիւանդ լիեց: 2. (Հաւի)

կրկջալ ձու ածելիս:

[+ kxkx(al)]

[+ kərt'-kərt']

= [xp'ər-xp'ər]

ف: صدایی که هنگام خوردن به گوش می‌رسد.

Mal.II,433

+կԹԻԿ-կԹԻԿ/ՔԹԻԿ-ՔԹԻԿ
Կամաց-կամաց, բայց շարունակ:

[+ kt'ik-kt'ik/k't'ik-k't'ik]

ف: آهسته آهسته، یواش یواش، آرام آرام و ممتد.

Mal.II,434

+ԿԺԻԿ-ԴԺԻԿ

Հոլ:

[+ kžik-džik]

ف: فرفره.

Mal.II,434

+ԿԺԿԺԱԼ/ԿԸԺԿԸԺԱԼ

=ՂԺՂԺԱԼ

[+ kžkž(al)/kəžkəž(al)]

= [ižž(al)]

ف: جوش و خروش، جنب و جوش.

Mal.II,434

•ԿԻԼԿԻԼ¹/ԿԼԿԻԼ²/ԿԼԿԸԼ³

=ԳԼԳԻԼ/ԳԼԳԸԼ

Լատ. cassia tora . Վ

(Բուս.) Կորեկի նման բացաբոյս և
նրա սերմը:

ع. قفل، قفلان، قلاقل. Արաբ.

[•kilkil¹/klkil²/klkəl³]

= [glgil/ glgəl]

ف: (گیا.) نوعی غله و بذر (تخم) آن.

Ach.II,586

Mal.II,435. I,443

+ԿԻԾԻ-ՊԻԾԻ

=ՄԱՆՐ-ՄՈՒՆՐ, ՄԱՆՐ-ՄԱՆՐ,
ՔԻԶ-ՔԻԶ

[+ kici-pici]

= [manr-munr, manr-manr,

k'iç-k'iç]

ف: خُرد و ریز، ریزریز، خُرد خُرد، خورده ریزه،

خرت (و) پرت، خرت (و) مرت، خرت و خورت،

کم کم

Mal.II,435

①ԿԻԿԻ/ԿԻԿԻՍ/ԿԵԿԻՍ

Յուն. kekis . یون.

Փոքր ընկողի մեծությամբ պինդ
նիւթ, որ առաջ է գալիս մի քանի
բոյսերի և մանաւանդ կաղնու
տերևների վրայ, խայթածքից:

① [•kiki/kikis/kekis]

ف: شهد درخت بلوط.

Ach.II,587

Mal.II,435

②+ԿԻԿԻ

(Մանկ.) Ատամ, կըծ:

② [+ kiki]

ف: دندان (کود)، به اندازه یک گاز زدن.

Mal.II,435

ԿԻՆԿԻՆԱ

(Բուս.) Կոֆեների տեսակի ծառ, որի
կեղևներից ստացում է քինին
(խինին):

[kinkina]

ف: (گیا.) درختی که از پوست آن، گینه گینه به
دست آید.

Mal.II,436

+ԿԻՍԱՏ-ՊՌԱՏ

=ՁԱԽ ՌԻ ԾՈՒԻՒ, ԹԱՓԹՓԱԾ

گون گون، گونه گون، گونه گونه.
Ach.II,578
Grab.I,1091
Mal.II,429

+ԿԶԿԶԱԼ
=ԿՄԿՄԱԼ, ԿԸԿԸ-ՄԸԿԸ
[+ kzkz(al)]
=[kmkm(al), kəkə-məkə]

ف: با لکنت زبان و بریده بریده سخن گفتن،
الکن بودن.

Mal.II,431

ԿԷԾԿԷԾԵԼ
=ԿՅԿՅԵԼ
Կարկատել:
[kěškěš(el)]
=[kçkç(el)]

ف: وصله پینه (زدن، کردن).

Ach.II,573
Mal.II,432

+ԿԷՍ-ԿԷՍ/ԿԷՍԻԱԿԷՍ/ ԿԷՍԻԷ
ԿԷՍ/ԿԻՍԻԱԿԷՍ/ԿԷՍ Ի ԿԷՍ/
ԿԷՍ ԱՌ ԿԷՍ
1.Երկու Բաւասար կէս անելը:
2.Միմչև կէսը, կիսով:
[+ kēs-kēs/kēsvakēs/ kēsve-
kēs/ kisvakēs/kēs i kēs/ kēs ar
kēs]

ف: ۱. دو نیم، دو نیمه کردن. ۲. تا نیمه، به اندازه
نصف (هر چیزی).

Ach.II,581
Grab.I,1094
Mal.II,432-440

ԿԷՍԿԷՍ/ԿԷՍԿԷՍԻ

(Կրօն.) Կիսով, չափ քրիստոնեայ,
կիսով չափ մամետական:
[kěskēs/kěskēsi]

ف:(مذ.) نیمه مسیحی نیمه مسلمان.

Mal.II,432

ԿԷՍ ՈՒ ԿԷՍ
Կնոջ Ռեստ մերձաւորութիւն ունենալ:
[kēs u kēs]

ف: مقاربت با زن.

Mal.II,432

+ԿԷՏ ԿԷՏ/ԿԷՏ ԱՌ ԿԷՏ
=ԲԱՆ ԱՌ ԲԱՆ, ԽՕՍԳԻՆ
ԽՕՍԳ
Կէտը կէտի յետևից:
[+ kēt kēt/kēt ar kēt]
=[ban ar ban, xōsk'in xōsk']

ف: نقطه به نقطه، نکته به نکته.

Ach.II,583
Grab.I,1094
Mal.II,432-3

+ԿԸԿԸ-ՄԸԿԸ/ԿՄԿՄԱԼ
Կմկմալով կարդալը:
[+ kəkə-məkə/kmkm(al)]

ف: با لکنت چیزی را خواندن.

Mal.II,433,449

+ԿԸԶԶԱԿԸԶ
Թռչունների կըշ-կըշ ձայն Բանելը:
[+ kəçhakeç]

ف: صدای جیک جیک پرندگان.

Mal.II,433

+ԿԸՌԹ-ԿԸՌԹ
=ԽՓԸՐ-ԽՓԸՐ
Ուտելու ժամանակ լսող ձայնը:

ف: ۱. غالباً تپیدن. ۲. دندان قُروچه/ قِرچه (کردن).
Ach.II,562
Grab.I,1075
Mal.II,417

• ԿԵՂԻ ԿԱՂ/ԾԿԵՂ Ի ԿԵՂ
= ԿՏՈՐ-ԿՏՈՐ, ԶԱՏ-ԶԱՏ
[•keti kał/•keł i keł]

ف: جدا جدا، قسمت قسمت، بخش بخش، تیکه
تیکه، لقمه لقمه (؟).

Grab.I,1081
Mal.II,419

+ ԿԵՂԿԵՂ
(ԿԵՆՂ.) Անորոշ տեսակի թռչուն:
[+ kełkeł]

ف: (جاز.) نوعی پرنده.

Mal.II,420

ԿԵՆԱՅ-ԿԵՆԱՅ
= ԵՐԲԵՄՆ-ԵՐԲԵՄՆ
Յանկարծ, մեկ էլ:
[kenay-kenay]
=[erbemn-erbemn]

ف: گاه گاه (به) گاه، گاهی به گاهی، گاه گذاری،
گاه گذاری، گهگداری، ناگهان، یکدفعه.

Mal.II,421

ԿԵՐ ՈՒ ՄԵՐ/ԿԵՐ ՈՒ ՄԵՐՏԻ (Կ)
Կր. Կեռ-ի
= ԾՈՒՒՐ ՈՒ ՄՈՒՐ
[keř u meř/keř u merți(k)]

تکر. [keř].

= [cuř u muř]

ف: کج و کوله، کج و کوچ، کج و موج.

Ach.II,574
Mal.II,427

+ ԿԵՐՈՅ-ԿԵՐՈՅ
Անորոշ տեսակի թռչուն:
[+ keřoy-keřoy]

ف: (جاز.) نوعی پرنده که برگردنش حلقه سبزرنگ
دارد و بوی بد می دهد.

Mal.II,427

ԿԵՐ-ԿԵՐ
(Բոյս.) Մի տեսակ վայրի խոտ:
[ker-ker]

ف: پریهن، خُرفه.

Mal.II,429

• ԿԵՐԿԵՐ
Մի տեսակ թռչուն:
Անգ. Cool . انگ.
[•kerker]

ف: (جاز.) نوعی پرنده.

Ach.II,577
F.Ar.Eng.

• ԿԵՐԿԵՐ/ԿԵՐԿԵՐԻԼ/ԿԵՐԿԵՐԵԼ
Զայնը խզզալ, խզզացնել:
[kerker/kerker(il)/kerker(el)]

ف: خِس خِس.

Ach.II,577
Grab.I,1091
Mal.II,429

ԿԵՐՊ-ԿԵՐՊ/ԿԵՐՊԱԿԵՐՊ/
ԿԵՐՊՍ ԿԵՐՊՍ/ԿԵՐՊՍ Ի ԿԵՐՊՍ
/ Ի ԿԵՐՊՍ ԿԵՐՊՍ
Այլևայլ կերպի, այլևայլ կերպով
կերպարանքով:
[kerp-kerp/kerpakerp/kerps
kerps/ kerps i kerps/i kerps
kerps]

ف: جور به جور، جورواجور، جورواجور، گوناگون،

ف: ردیف (به) ردیف، رَدَه (به) رَدَه، صف(به) صف.
Ach.II,515
Mal.II,403

ԿԱՐԿԱՁ/ԿԱՐԿԱՋ

=խոխոջ

Հոսող փոքր ջրի միատեսակ մեղմ
ճնշում:

[karkač/karkaʃ]

= [xoxoʃ]

ف: صدای یکنواخت جریان آب باریک.

Ach.II,553
Grab.I,1071
Mal.II,407

ԿԱՐԿԱՌ

Կր. Կառ-ի

Իրար վրայ դիզած քարերի կոյտ,
շեղջ:

[karkaɾ]

تکر. [kaɾ]

ف: تلی انباشته شده از سنگ‌ها.

Ach.II,527,554
Grab.I,1071
Mal.II,408

ԿԱՐԿԱՐ

Գետնադիւծ, քամելւոն:

Յուն. xamáileon. یوز.

[karkar]

ف: (جاذ). نوعی مارمولک با زبان دراز که قادر

است رنگ عوض کند(شاید آفتاب پرست).

Ach.II,554
Mal.II,408

ԿԱՐԿԱՐԵԼ/ԿԱՐԿՐԵԼ/ԿԱՐ-
ԿԱՐԿԱՏ/ԿԱՐ ՈՒ ԿԱՐԿԱՏ

Կարել-կարկտել, կարել կարկա-
տելու իրեր:

[karkar(el)/karkrel/kar-karkat
/kar u karkat]

ف: دوخت و دوز, رفو, وسائل دوخت و دوز و رفو.

Ach.II,541
Mal.II,408

ԾԿԱՐԾ Ի ԿԱՐԾՈՅ/ԿԱՐԾ-ԿԱՐԾ
Քիչ ժամանակ տևող, կարճ կեր-
պով, կարճ կտրելով:

[©karč i karčoy/karč-karč]

ف: کوتاه کوتاه, کوتاه کوتاه, کوتاه مدت, کوتاه آمدن.

Ach.II,556
Grab.I,1073

+ԿԱՑ ՈՒ ԿԱՄ/+ԿԱՑ ՈՒ ԿՈՒՄ
Անվճռական, տատանող:

[+ kač u kam/+ kač u kum]

ف: متردد, بی تصمیم.

Mal.II,415

ԿԱՑ ՄՆԱՑ/ԿԱՑ (ՈՒ) ՄՆԱՑ/
ԿԱՑ ԵՒ ՄՆԱՑ

Կանգ առած ու մնացած, յետ
մնացած, մնացորդ:

[kač mnač /kač(u)mnač/kač ev
mnač]

ف: ایستاده و مانده, عقب افتاده, باقیمانده.

Grab.I,1078
Mal.II,415

ԾԿԱՓԿԱՓԵԼ

Կր. Կափել-ի

1.Ցանախակի կափել, բաբախել:
2.Ատամները կրճտացնել:

[©kap'kap'(el)]

تکر. [kap'(el)].

Կապկապած, մի կերպ կապած՝
ամրացրած:

[kap u kup]

= [kapkap(ɛl)/kapkp(ɛl)]

ف: بستن، بسته بندی کردن.

Ach.II,519

Mal.II,392

ԿԱՌԹ-ԿՈՒՌԹ

= ԽՈՐԴ-ԽՈՐԴ

[kart'-kuɾt']

= [xord-xord]

ف: قورت قورت، قُرت قُرت (صدای آشامیدن

مایعات).

Mal.II,395

ԿԱՌԿԱՌ ԱՆԵԼ

Կոկորդը ջրով կամ այլ ղեղուկով
ողողել, խախաչ անել:

[kaɾkaɾ(ɛnel)]

ف: قرقره کردن با آب یا مایعات دیگر.

Mal.II,395

●ԿԱՌԿՈՒՌ

Ստեպ, յաճախ, շատ անգամ:

[●kaɾkuɾ]

ف: اغلب، غالباً، دفعات زیاد، به دفعات.

Ach.II,530

Mal.II,395

+ԿԱՌՈՒԼ-ԿՈՒՌՈՒԼ

Կառքի կամ որևէ ծանր բանի թա-
լալելուց լսած:

[+ kaɾul-kuɾul]

ف: صدای غلتیدن ارايه یا چیزی سنگین.

Mal.II,395

+ԿԱՍ-ԿԱՆԱԶ

(Սասուկ. ձև կանաչի)

Բոլորովին կանաչ:

[+ kas-kanaɟ]

ف: (شكل تشدید شده سبز) سبز سبز.

Mal.II,396

+ԿԱՍ-ԿԱՊՈՅՏ

(Սասուկ. ձև կապույտի)

Բոլորովին կապույտ:

[+ kas-kapoyt]

ف: (شكل تشدید شده آبی) آبی آبی.

Mal.II,396

+ԿԱՍ-ԿԱՐՄԻՐ

(Սասուկ. ձև կարմիր)

Բոլորովին կարմիր:

[+ kas-karmir]

ف: (شكل تشدید شده قرمز) قرمز قرمز.

Mal.II,396

ԿԱՏԱԿ-ԿԱՏԱԿ

Ինչ որ ասուում կամ անուում է զըւար-
ճանալու՝ ծիծաղ շարժելու՝ խաղի
Ֆամար:

[katak-katak]

ف: شوخی شوخی.

Ach.II,535

Mal.II,397

ԿԱՐԳ-ԿԱՆՈՆ/ԿԱՐԳ ՈՒ ԿԱՆՈՆ

Բարեկարգություն:

[karg-kanon/karg u kanon]

ف: نظم و ترتیب.

Ach.II,515,547

Mal.II,403

ԿԱՐԳ-ԿԱՐԳ

Կարգերով, շարքերով, շարք շարքի
յետևից:

[karg-karg]

اندىكى اندىك، رفته رفته. ۳. آرام آرام، نرم نرمك،
خوش خوشك.

Mal.II,374

+YAB ZYAB¹/H² YAB ZYAB²

1. Թեկուզ լինի, թեկուզ չլինի, ան-
պատճառ, անշուշտ: 2. Որքան որ
կայ (կար), բոլոր եղած չեղածը:

[+ kay-čkay¹/inč kay čkay²]

ف: ۱. باشد یا نباشد، حتماً و بی چون و چرا،

مطمئناً. ۲. هر چه که هست (یا بود)، بود و نبود
(همه).

Mal.II,376

+YABOTIN YABOTIN (ANBEL/
SAL) / YETIN YETIN (ANBEL/
SAL)

Կայծեր արծակել, կայծակել:

[kaycin kaycin (anel/tal)/kēcin
kēcin (anel/tal)]

ف: جرقه جرقه (زدن)، آخرخش و ساعقه (زدن).

Mal.II,377

YAN²-YAY²

Կր. Կանաչ-ի

Մարդ, մարդագետիկ:

[kanač-kakač]

تكر. [kanač]

ف: مرغزار.

Mal.II,381

+YAN² OI ZAN²

Կանգ առնելով իանգստանալ:

[+ kang u hang]

ف: با توقف به استراحت پرداختن.

Ach.II,511.III,35

Mal.II,381

+YAN-YAN

=SUSUS

(Մանկ.) Կանգնելը, ոտի վրայ
կենցալը:

[+ kan-kan]

=[tay-tay]

ف: به پا خاستن و ایستادن، سر پا شدن (کود).

Mal.II,385

YAN²YAN²-MAN²YAN²

Կր. Կանճիկ-ի

1. Գոռու մազ: 2. Կոտորուելով

շարժելը, նազելը:

[kanjik-manjik]

تكر. [kanjik]

ف: ۱. موی ژولیده و مجعد. ۲. خرامان خرامان،

با ناز و عشوه راه رفتن.

Mal.II,385

YAN²YAN²YAN²>YAN²YAN²

Կր. Կապել-ի

Մի քանի անգամ կամ այս ու այն
տեղից կապել:

[kapkap(ēl)>kapkp(ēl)]

تكر. [kap(ēl)]

ف: چنددفعه از این طرف و آن طرف بستن

(چیزی)، بسته بندی کردن.

Ach.II,519

Mal.II,392

+YAN² OI YAN²YAN²

Դժար քանդող կապ, իանգոյց:

[+ kap u kškur]

ف: بند و گره، گره کور.

Ach.II,519,611

Mal.II,392

YAN² OI YAN²

=YAN²YAN²YAN²/YAN²YAN²

(شاید لاله وحشی). ۲. نوعی گیاه با ریشه تخم مرغی شکل. ۳. کاکل قرمز مرغ.

Ach.II,488
Grab.I,1035,1076
Mal.II,369

ԿԱԿԱԻԻԼ

1.(Բուս.) Խաչափայտ բույսը:
2.+Անորոշ տեսակի վայրի
բանջար:
[kakavil]

ف: ۱. (گیا). نوعی گیاه. ۲. نوعی از سبزیجات خوراکی.

Ach.II,489
Mal.II,369

ԿԱԿԱԻԻԿ

(Բուս.) Մի տեսակ անծանոթ բույս:
[kakavik]

ف: (گیا). نوعی گیاه.

Ach.II,489

ԿԱԿԱՕ

Ֆր. Cacao. ֆր.

Կակաոնի պտուղների սերմ որից պատրաստում են շոկոլադ:
[kakao]

ف: (گیا). کاکائو، دانه‌های میوه درخت کاکائو که از آن شکلات می‌سازند.

Mal.II,369

+ԿԱԿՈՒՂԻԿ-ԿԱԿՈՒՂԻԿ

Մեղմիւ, մեղմօրէն:
[kakutik-kakutik]

ف: نرم، با نرمش.

Mal.II,370

ԿԱՂ Ի ԿԱՂ¹/ԾԿԱՂ Ի ԿԱՂՍ²/

ԾԿԱՂՍ Ի ԿԱՂՍ³/ԾԿԱՂ ԸՆԴԻ ԿԱՂՍ⁴/ԾԿԱՂՆԻԿԱՂ⁵/ +ԿԱՂԻՆ -ԿԱՂԻՆ ՏԱԼ⁶

Կաղալով, փազիւ փազ, մի կերպ քաշքշելով^{1,2,3,4}: Մի տեսակ երեխաների խաղ⁵:

[kaɬ i kaɬ¹/ɔkaɬ i kaɬs²/ɔkaɬs i kaɬs³/ɔkaɬ ɔnd kaɬs⁴/ɔkaɬ-nikaɬ⁵/+ kaɬin-kaɬin tal⁶]

ف: ۱. لنگ لنگ، لنگالنگ، لنگ لنگان، لنگان، لنگان، شلن شلن. ۲. نوعی بازی بچه‌ها. ۳. لنگیدن.

Ach.II,490, 496
Grab.I,1036
Mal.II,370,372

ԾԾԿԱՂԱՂ

Գազանների և սողունների որջ, մորի:
Ծ [ɔkaɬaɬ]

ف: لانه حیوانات وحشی و خزندگان.

Ծ+ԿԱՂԱՂ

Կալալ՝ կանաչ կեղևը վրան:
Ծ [+ kaɬaɬ]

ف: گردو با پوست سبز.

Ach.II,491,492
Mal.II,370

ԿԱՄԱՑ-ԿԱՄԱՑ

=ՏԱԿԱԻ ԱՌ ՏԱԿԱԻ, ՀԵՏԶ-ՀԵՏԵ, ՔԻ2-ՔԻ2, ՄԱՍ ԱՌ ՄԱՍ, Ք2ԻԿ-Ք2ԻԿ:

[kamaɕ-kamaɕ]

= [takav aɾ takav, k'ič-k'ič, mas aɾ mas, k'čik-k'čik]

ف: ۱. کم کم، قسمت قسمت، بخش بخش، کوچک کوچک، ریز ریز (عامیانه). ۲. جسته جسته،

بیمار. ۳. احمق، بی عقل.

Ach.II,486

Mal.II,367

+ԿԱԽԿԱԽԱՊՈՒՐ

=ՃՈՒՃՈՒԼԱՊՈՒՐ

– Կախկախապուրը ընկոյզով էին ուտում:

[+ kaxkaxapur]

= [ճսճսlapur]

ف: نوعی آش که با گردو خورده می شود.

Mal.II,36

ԿԱԿԱԶ

Կակազելով խօսել:

[kakaz]

ف: لکنت داشتن، الکن بودن.

Ach.II,488

Grab.I,1035

Mal.II,368

+ԿԱԿԱԼ

1. Ընկուզենու պտուղը՝ փայտեայ կճեպի մեջ: 2. (Նման.) Աչքի գունդը:

[+ kakal]

ف: (گیا). ۱. گردو در پوست چوبی خود.

۲. (تشبیه). کره چشم.

Mal.II,368

+ԿԱԿԱՅ

1. Գետնի երեմին՝ խոտերի և մանր թփերի վրայ բուսած պտուղ:

2. (Մանկ.) պտուղ, միրգ, շաքարեղէն:

[+ kakay]

ف: (گیا). ۱. میوه روییده بر علفها و بوتههای

کوچک. ۲. میوه، آب نبات (کود).

Mal.II,368

ԿԱԿԱՆ

Լացի՝ ողբի բարձր ծայն:

[kakan]

ف: صدای بلند گریه و لابه.

Ach.II,488

Grab.I,1035

Mal.II,368

ԿԱԿԱՇ

Կարմիր կով:

[kakaš]

ف: گاو قرمز رنگ.

Mal.II,368

① *ԿԱԿԱՇ

Կարկաջ, խոխոջ:

① [*kakač]

ف: صدای یکنواخت آب باریک روان.

② ԿԱԿԱՇ

1. Կակաջ: 2. +Անորոշ տեսակի վայրի բանջար որ ուտում է:

② [kakač]

ف: ۱. لاله، گل خشخاش. ۲. نوعی گیاه وحشی

قابل خوردن.

Mal.II,369

ԿԱԿԱԶ

1. Բոյս՝ գեղեցիկ բաց-կարմիր ծաղիկներով և խոզանաստև մազերով ծածկված կոթուն որ վայրի բուսնում է դաշտերում և արտերում: 2. Շուշանազգիների կարգին պատկանող բոյս Քալիթաձև սոխարմատով: 3. Հալի կարմիր կատար:

[kakaž]

ف: ۱. (گیا). گیاهی با گل های سرخ کم رنگ که

بطور وحشی در دشت ها و مزرعه ها می روید

ف: نصفه نیمه، نیمه کاره، ناقص.

Mal.II,357

+ԾՓԾՓԱԼ/ԾՈՒՓ Ի ԾՈՒՓ

Կր. Ծփալ-ի

Ծուփ-ծուփ տատանել, ալեկոծել:

[+ cp'cp'(al)/cup' i cup']

[cp'(al)]. ټکر

ف: متلاطم بودن، تلاطم داشتن، تردید داشتن.

Ach.II,474

Grab.I,1029

Mal.II,358

Կ

ԿԱԹԻԼ-ԿԱԹԻԼ¹/ ԿԱԹԻԼ ԱՌ

ԿԱԹԻԼ²/ ԿԱԹ-ԿԱԹ³

Կաթիլ կաթիլի լետկից, շարունակ կաթելով:

[kat'il-kat'il/kat'il ar kat'il/k'at

-k'at]

ف: قطره قطره، چکه چکه^۱. قطره به قطره^۲.

Ach.II,479

Grab.I,1031

Mal.II,361

+ԿԱԹԿԱԹԵԼ/ԿԱԹԿԱԹԵԼ

1. Կաթիլ կաթիլ ռոսել: 2. Անձրևի կաթիլներ ընկնել:

[+ kat'kat'(el)/kat'kt'(el)]

ف: ۱. قطره قطره جریان داشتن. ۲. فرو ریختن

قطره های باران.

Mal.II,361

ԿԱԹԿՈՒԹ

Կր. Կաթ-ի

Կաթ և ինչ որ նման է կաթի:

[kat'kut']

ټکر. [k'at]

ف: شیر و شیر، شیر و آنچه شبیه به آن باشد

(لبن، مایع خوردنی).

ԿԱԼԱԼ

Բոնջի թփի պտուղը:

[kalal]

ف: (گیاه) نوعی میوه.

Ach.II,485

Mal.II,364

ԿԱԼԵԼ-ԿԱՊԵԼ/ԿԱԼ ՈՒ ԿԱՊ

1. Կալ ու կապ անել, կախարդութիւններով մէկից կապել: 2. Բոնել, կապել:

[kal(el)/kap(el)/kal u kap]

ف: ۱. بستن، با جادو و جنبل کسی را بستن

(طاسم کردن). ۲. گرفتن و بستن.

Mal.II,365

*ԿԱԼԿԱԼԵԼ>ԿԱԼԿԵԼ

Կր. Կալել-ի

Կալսել այս և այնտեղ, խցկել, փակել ծակերը:

[*kalkal(el)>kalkl(el)]

ټکر. [kal(el)]

ف: انباشتن، با فرو بردن شیعی ای روزنه را بستن.

Mal.II,365

ԿԱԽ-ԿԱԽ/*ԿԱԽԿԱԽԵԼ>

ԿԱԽԿԽԵԼ

1. Ծառ կախած, կախկախած:

2. (Փոխ.) Հիւանդոտ: 3. Տխմար, ապուշ:

[kax-kax/*kaxkax(el)>kaxkx(el)]

ف: ۱. آویزان، از چند جا آویخته شده. ۲. (کنا)

[crt'ik-mrt'ik]

ف: سبکسر، لوس و نتر، قَشْمَشَم.

Mal.II,355

ԾՌԾՌԻԵԼ/ԾՌՄՌԻԵԼ

Կր. Ծռել-ի

[cřcřv(el)/cřmřv(el)]

تكر. [cřv(el)]

ف: کج و موج شدن، کج و کوله شدن، کج و کوج شدن.

Mal.II,355

ԾՌԾՌՈՑ

=ՏՌՏՌՈՑ, ՏՌՏԸՌ, ՓՆԹՓԸՆ-
ԹՈՑ, ՓՆԹՓՆԹԱԼ

1. Տոտոալը, քրթմնջիւն: 2. Տոելու
ծայն:

[cřcřoç]

=[třřřoç, trřř, p'nt'p'ntoç ,
p'nt'p'nt(al)]

ف: ۱. قُرُقُر/عُرُعُر، قُرُولُنْد/عُرُلُنْد. ۲. صدای گوز.

Mal.II,355. IV,442

ԾՌՄՌԱՏԵԼ/ԾՌՄՌ(Կ)ԵԼ

Կր. Ծռել-ի

Ծատ տեղերից կամ շատ անգամ
ծռել:

[cřmřat(el)/cřmř(k)(el)]

تكر. [cř(el)]

ف: از چند جا یا چندین بار کج کردن.

Mal.II,355

+ԾՌՏԻ-ՄՌՏԻ/+ԾՌՏԻ-ՊՌՏԻ/
ԾՌՏԻ-ՊՌՏԻ

Մանր մունր և անարժեք, չնչին ու
դադարկ:

[+ cřti-mřti/+ cřti-přti/cřti-
přti]

ف: خورده ریز(ه)، خرده ریز(ه)، خرت (و)پرت،
خرت(و) مړت، خرت و خورت.

Mal.II,355,357

+ԾՌՏԻԿ-ՄՌՏԻԿ
=ԾՌԻՌ ՈՒ ՄՌԻՌ

[+ cřtik-mřtik]

=[cuř u muř]

ف: کج (و)کوله، کج و موج.

Mal.II,356

ԾԻԷՆ-ԾԻԷՆ/ԾԻԻԿ-ԾԻԻԿ/
+ԾԻԱՆԳ-ԾԻԱՆԳ

=ՊԱՏԱՌ-ՊԱՏԱՌ, ԲԶԻԿ-ԲԶԻԿ
[cvēn-cvēn/cvik-cvik/cvang-
cvang]

=[patař-patař/bzik-bzik]

ف: تیکه تیکه، پاره پاره، تیکه پاره، لت و پار، پاره
پوره، شَرَحَه شَرَحَه، قلیه قرمه، قیقه قیقه، کارد
کارد، شرحه شرحه، ریش ریش.

Mal.II,353,356

+ԾԻԾԻԱԼ

Կր. Ծալ-ի

Ծարունակ կամ լաճախ ծալ:

[+ cvcv(al)]

تكر. [cv(al)]

ف: جیک جیک (کردن).

Mal.II,356

+ԾՐԻԿ-ՊՐԻԿ
=ԿԻՍԱՏ-ՊՐԱՏ

[+ crik-prik]

=[kijat-prat]

[cux u mux]

ف: دود و مود(؟)، دود.

Ach.II,470

Mal.II,353

ԾՈՒԽԸ ԾԽԻՑ ԶԿՏՐԵԼ

Իրար վրայ ծխել, անդադար ծխել:

[cuxə cxiç (çktrel)]

ف: پشت سر هم دود کردن، بی وقفه دود کردن
(سیگار، چپق و غیره).

Ach.II,470

Mal.II,353

+ԾՈՒԾՈՒՆ ԱՆԵԼ/ԾԻԻՆԾԻԻՆ
ԱՆԵԼ

Սաստիկ ծեծել:

[+ cucun(anel)/ciun-ciun(anel)]

ف: زدو خورد، به شدت کتک زدن.

Mal.II,340,353

•ԾՈՒՊ Ի ԾՈՒՊ/ԾՈՒԺ Ի ԾՈՒԺ

Ծփալով:

[•cup i cup/cup' i cup']

ف: با تلاطم، متلاطم.

Mal.II,354

+ԾՈՒՊՈՒԼ-ԾՈՒՊՈՒԼԻ ԱՆԵԼ

Առկայծել, փոքր աղօտ լոյս
արձակել, լոյսը թափել պսպղալ:

[+ cupul-cupuli(anel)]

ف: سوسو زدن.

Mal.II,354

ԾՈՒՌ-ԾՈՒՌ

[cuř-cuř]

ف: چپ چپ، کج کج.

Mal.II,354

ԾՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՌ¹/ԾՈՒՌԻԿ-
ՄՈՒՌԻԿ²/+ԾՈՒՌՆԻ-ՄՈՒՌՆԻ³/
+ԾՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՌՏԻ⁴/ԾՈՒՌՏԻԿ
ՄՈՒՌՏԻԿ⁵

Կր. Ծուրի^{1,2,3,4}

Կր. Ծուրսիկ-ի⁵

Ծատ տեղ ծուած, ծոմուած, ծուռ և
պակասաւոր:

[cuř u muř¹/cuřik-muřik²/cuřni
muřni³/cuř u muřti⁴/cuřtik-
muřtik⁵]

°cuřtik. تکر. °cuř. تکر.

ف: کج و معوج، کج و کوله، کج و کوچ، کج و
کوچی، کج و کولگی، تا نیم تا، تا به تا (چشم).

Mal.II,354

+ԾՊԾՊՈՑ

Ծպծպացնելու ձայն, ծլփոց:

[+ cpcpoc]

ف: ماچ و موج، موج موج (صدای بوسه).

Mal.II,354

ԾՌԹԻԿ-ԲՌԹԻԿ/ԾՌԹԻԿ-
ԾՌԹԻԿ

=ՔԶԻԿ-ՔԶԻԿ, ՔԻԶ-ՔԻԶ, ՔԻԶ
(ՌԻ) ՄԻԶ

Քիշ:

[cřt'ik-břt'ik/cřt'ik-cřt'ik]

=[k'çik-k'çik, k'ič-k'ič, k'ič(u)

miç]

ف: کم کم، کوچک کوچک، کوچک کوچک،
انداک انداک، خُرد خُرد، خورد خورد، خُرده خُرده،
خورده خورده.

Mal.II,355

ԾՌԹԻԿ-ՄՌԹԻԿ

Թեթևալիկ, վերվերիկ:

Գերանի կտորը (կոճղը) ճղճղել
կացնով, վառելիք դարձնելու
համար:

[čtan-čtan (anel)]

ف: شکستن تنهٔ درخت برای ساختن هیزم.

Mal.II,344

+ԾՂԾՂԱԼ/ԾՂԾՂԱՄ ՏԱԼ
Առանց ախորժակի կամաց կամաց
ծամծամել ուտել:

[+ cčl(al)/cčlam (tal)]

ف: با بی‌اشتهایی آهسته‌آهسته جویدن و خوردن.

Mal.II,344

+ԾՂԾՂԿԵԼ

Գործ է անում իբրև անէծք՝
ծղծղկիս:

[+ cčlk(el)]

ف: این واژه به عنوان نفرین به کار می‌رود.

Mal.II,344

+ԾՄԾՄԱՆ

Կաթկթող:

[+ cmcm(an)]

ف: چکه چکه, قطره قطره (ریزنده).

Mal.II,345

+ԾՆԳԾՆԳԱԼ

Կր. Ծնգալ-ի

Մետաղի մեղմ ու հնչուն շարունակ
կամ մի քանի անգամ ձայն հանելը
մի ուրիշ մետաղի կամ քարի
դիպչելուց:

[+ cngcng(al)]

تکر. [cng(al)]

ف: خرت و خرت, خرت و خورت, صدای به هم

خوردن دو شیء فلزی یا فلز با سنگ.

Mal.II,345

+ԾՆԾՆԱԼ

Կաթկթելով հոսել, շիթ-շիթ բխել:

[+ cncn(al)]

ف: چکه چکه جاری شدن, قطره قطره جاری

شدن.

Mal.II,346

+ԾՈՇՈԼ

Անխելք, անմիտ, անշնորհք:

[+ cocol]

ف: خُل(و)چُل, خُل خل, خُل خل, دلر دیوانه,

گیج گیج, بی فکر, ندانمکار.

Mal.II,348

①ԾՈՐԾՈՐ/ԾՈՇՈՐ

Կր. ծոր-ի

1. Փոքր՝ նեղ ձորակ: 2. Լեռների մեջ
անձրևաջրի փորած հեղեղատ:

①[Ծcorcor/cocor]

تکر. [cor]

ف: ۱. درهٔ کوچک تنگ. ۲. مسیل کنده شده به

وسیلهٔ آب باران در کوهساران.

②+ԾՈՐԾՈՐ

(Բուս.) Մի տեսակ թթւաշ կարմիր
փոքր պտուղ չամչի ձևով:

②[+ corcor]

ف: (گیاه) نوعی میوهٔ ترش‌مزهٔ کوچک به شکل

کشمش.

Grab.I,1026

Mal.II,348,352

ԾՈՒԼ-ԾՈՒԼ ԼԻՆԵԼ/ԾՈՒԼԻ

ԾՈՒԼ ԼԻՆԵԼ

Նստած տեղից վեր ցատկել:

[cul-cul (linel)/culi cul(linel)]

ف: از جا جهیدن.

Mal.II,353

ԾՈՒԽ ՈՒ ՄՈՒԽ

Ծուխ:

Ասատիկ փափագել, խիստ ռետա-
քոքրել:

[+ civan-civan(əllal)]

ف: به شدت میل و آروز کردن، بسیار
نشان دادن.

Mal.II,340

+ԾԻԻԾԻԻՆ(ԾԻԾԻՆ)

Փայտի կերոն, որ պատրաստում են
խիստ խղոտ մի անտառային
մացառից՝ ջարդելով և գործ են
ածում իբրև մոմ. մարխի մոմ:

[+ civeivn(cvcvn)]

ف: شمعی از چوب که از نوعی بوته جنگلی بسیار
چرب، ساخته می شود.

Mal.II,340

ԾԼԾԼԱԼ

Կր. Ծլլալ-ի

1. Ծարունակ ծլլալ: 2. Հացի խմորը
թոնրի շուրթը զարնելիս չկպչել՝
թափել, վազել: 3. (Ասուպների)
թոչել, վայր ընկնել:

[clcl(al)]

تکر. [cll(al)]

ف: ۱. دائماً قطره قطره و چکه چکه ریزش
کردن. ۲. ریزش خمیر شل از لبه تنور در اثر
نچسبیدن به دیواره. ۳. پرش و افتادن شهاب
سنگ یا ستاره دنباله دار.

Mal.II,340

+ԾԼՈՒՆԳ-ԾԼՈՒՆԳ ԼԻԵՆԼ

Յանկարծ վեր ցատկել, թռչկոտել:

[+ clung-clung (linel)]

ف: از جا چستن ناگهانی، بالا(و) پایین پریدن.

Mal.II,341

ԾԼԻԼԱԼ

=ԾԻԻ-ԾԻԻ, ԾԸԻ-ԾԸԻ (ԱՆԵԼ)

Նուրբ ձայներ հանել, բարակ երգել,
ճուղել:

[civl(al)]

=[civ-civ, čəv-čəv(anel)]

ف: چه چه، (پرندگان)، صدای آواز آهسته.

Mal.II,341

+ԾԼՓԾԼՓԱԼ

Ծլլփ-ծլլփ ձայն հանել ուտելու
ժամանակ լեզուն քիմքին կպցնելով,
ծլփոց հանել:

[+ clp'clp'(al)]

ف: صدایی که هنگام خوردن، از برخورد زبان با
سقف دهان ایجاد شود.

Mal.II,341

+ԾԽԾԽԵԼ

Դանդաղ շարժել ուտելու կամ
խօսելու մեջ:

[+ cxcx(el)]

ف: به کندی خوردن یا سخن گفتن.

Mal.II,342

+ԾԿԸԼ-ԾԿԸԼ

Աչքը լառած, անհամբեր սպասելով:

[ckəl-ckəl]

ف: نگران و در حال انتظار.

Mal.II,344

•ԾԿԾԿԵԼ

Ջայն ձգել, գոչել, աղաղակել:

[•ckck(el)]

ف: فریاد زدن، صدا زدن.

Ach.II,462

Mal.II,344

ԾՂԱՆ-ԾՂԱՆ ԱՆԵԼ

[cil-cil (kančel)]

= [zil-zil]

ف: با صدای زیر و بلند صدا زدن، فریاد زدن.

Mal.II,336

+ԾԻԼԻՆԳ-ԾԻԼԻՆԳ/ԾԼԱՆԳ-
ԾԼԱՆԳ

Պատառոտած, կտոր-կտոր եղած:

[+ ciling-ciling/clang-clang]

ف: پاره پاره, پاره پوره, لت و پار, تیکه تیکه,

تیکه پاره.

Mal.II,337,340

ԾԻԾԻ/ԾԻԾԻԿ

(Մանկ.) Փոքր ծիծ, ծիծ:

[cici/cicik]

ف: پستان کوچک, پستانک (تجیبی), پستان

(کود).

Mal.II,338

+ԾԻԿ-ԾԻԿ¹/ԾԻՊ-ԾԻՊ²

1. Այն ձայնը, որով կանչում են հալի

ձագերին: 2. = ԶԻԳ-ԶԻԳ, հալի

ձագ^{1,2}: 3. Մանր²:

[+ cik-cik¹/cip-cip²]

ف: ۱. صدایی که جوجه‌ها را بدان وسیله فراخوانند

۲. [jig-jig] جوجه ۳. خردخرد, ریزریز.

Mal.II,338

+ԾԻԿ-ՎԻԿ ԱՆԵԼ / +ԾԻԿ-ԾԻԿ
ԱՆԵԼ

Անց ու դարձ անելով՝ թաքուն աչքի
տակով նայել:

[+ cik-vik(anel)/cik-cik(anel)]

ف: در حال رفت و آمد دزدکی نگاه کردن.

Mal.II,338

ԾԻՏ-ԾԻՏ/ԾԻՏԻԿ-ՄԻՏԻԿ

= ՊՈՒՏ-ՊՈՒՏ, ՊՈՒՏՊՈՒՏԻԿ

[cit-cit/citik-mitik]

= [put-put, putputik]

ف: خال خال, نقطه نقطه.

Mal.II,338

+ԾԻՏՕ-ԲԱԲԱ

(Մանկ.) Մանկական խաղ:

[+ citō-baba]

ف: نوعی بازی کودکانه (کود).

Mal.II,338

+ԾԻՐԱՆ-ԾԻՐԱՆ

Ծիրանի խաչած:

– Զույն նա սիրում է ծիրան-ծիրան:

[+ ciran-ciran]

ف: تخم مرغ عسلی.

Mal.II,339

①ԾԻԻԻ-ԾԻԻԻ

= ԾԻԻԿ-ԾԻԻԿ, ԿՏՈՐ-ԿՏՈՐ,

ՊԱՏԱՌ-ՊԱՏԱՌ:

① [civ-civ]

= [cvik-cvik, ktor-ktor, patař-

patař]

ف: تیکه تیکه, پاره پاره, تیکه پاره, لت و پار, پاره

پوره, قلیه و قرمه, قیمة قیمة, قطعه قطعه.

②+ԾԻԻԻ-ԾԻԻԻ

1. Փոքր թռչունների, մանաւանդ

ճնճղուկների ընդհատ-ընդհատ

ձայնը: 2. Մանկական խաղ:

② [+ civ-civ]

ف: ۱. صدای پرندگان کوچک بویژه گنجشک.

۲. نوعی بازی کودکانه.

Ach.II,470

Mal.II,340,353,356

+ԾԻԻԱՆ-ԾԻԻԱՆ ԸԼԼԱԼ

==ԾԱԻ-ԾԱԻ

1. Ծփծփալով, առատութեամբ
նստած (իւղ, ցեխ, աթար)^{1,2}:

2. Սաստկացուցիչ մասնիկ³:

[+ cep'-cep¹/cəp'-cəp²/ cəp'-
cəp'-cəp³]

= [cav-cav]

ف: ففت و فراوان، پُر و فراوان (روغن، گل، پیون)^{۱,۲}
نشانه تشدید^۳

Ach.II,474

Mal.II,336

ԾԵՓԾՓԵԼ

Կր. Ծեփել-ի

Այս և այնտեղ ծեփել, թեթև
կերպով ծեփով ծածկել:

[cep'cep'(el)]

تکر. [cep'(el)]

ف: این جا و آن جا را اندودن، با ظرافت به وسیله
اندودن پوشاندن.

Mal.II,335

ԾԵՆԶԱԾՈՒՌ

= ԾՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՌ, ԾՈՒՌՈՒ-
ՄՈՒՌ

1. Խեղաթիւում: 2. Ծեթնեթած,
արտասանութիւնը աղաւաղում:

[©cek'acur]

= [cuɾ u muɾ/cuɾumuɾ]

ف: ۱. تحريف شده. ۲. تحريف در تلفظ و ادای
واژه (ها).

Ach.II,454,473

Grab.I,1015

Mal.II,336

ԾԵՔԾԵՔԵԼ

Ծոմուել, կոտրուել՝ դուր գալու
Քամար, Գազ անել:

[cek'cek'(el)]

ف: کج و کوله شدن، ناز و عشوه کردن برای
خوشآمد کسی.

Ach.II,454

Grab.I,479

Mal.II,336

ԾԷՐ ՈՒ ՊՈԶ ԱՆԵԼ

Տակից ու գլխից կտրել:

[cēr u poč (anel)]

ف: از سر و ته بریدن، سر و ته کردن.

Mal.II,336

+ԾԸԻԻԿ-ԾԸԻԻԿ/ԾԻԻԿ-ԾԻԻԿ

= ԾԻԷՆ-ԾԻԷՆ, ՊԱՏԱՌ-ՊԱՏԱՌ,
ԲԶԻԿ-ԲԶԻԿ

[+ cəvik-cəvik/cvik-cvik]

= [cvēn-cvēn, pataɾ-pataɾ, bzik
-bzik]

ف: تیکه تیکه، پاره پاره، تیکه پاره، لت و پار، پاره
پوره، قلیه قرمه، قیقه قیقه.

Mal.II,336,356

ԾԻԼ-ԾԻԼ ԴԱՌՆԱԼ

Որքան էլ կատարեալ՝ երևելի լինի,
ինչ ուզում է լինի:

[cil-cil]

ف: هر چند کامل و چشمگیر باشد، هر چه
می خواهد باشد.

Mal.II,336

ԾԻԼ-ԾԻԼ ԿԱՆՉԵԼ

= ԶԻԼ-ԶԻԼ

Բարձր և սուր ձայնով՝ զիլ-զիլ
կանչել, թղալել:

ف: کم عمق، دارای قشر و لایه نازک.

Ach.II,444
Mal.II,327

+ԾԱՆՐ-ԾԱՆՐ/ԾԱՆՐ ՈՒ ՄԵԾ
=ՀՊԱՐՏ-ՀՊԱՐՏ, ՈՒՌԱԾ-
ՓՔԻԱԾ:

[+ canr-canr(mec)]

=[hpart-hpart, urac-p'k'vac]

ف: مغرورانه، باد کرده (از غرور).

Ach.II,445
Mal.II,329

ԾԱՆՐ ՈՒ ԹԵԹԵԻ ԱՆԵԼ
Լաւ կշռադատել, փորձել:

[canr u t'et'ev(anel)]

ف: سبک سنگین (کردن).

ԾԱՆՕԹ ԱՆԾԱՆՕԹ

[canô't' ancanô't']

ف: آشنا و ناآشنا، شناس و ناشناس.

Ach.II,443
Grab.I,1009

+ԾԱԻ-ԾԱԻ

Լի և առատ (կերակրի երեսը կամ
տակը Քաւաքւած իւղի մասին):

[+ cav-cav]

ف: چرب و چیلی، پرچربی (در مورد چربی زیر یا
روی غذا).

Mal.II,333

ԾԱՓ-ԾԱՓ/+ԾԱՓԻՆ-ԾԱՓԻՆ/
+ԾԱՓՈՒԼ-ԾԱՓՈՒԼ

(Մանկ.) Ծափ ծափ զառնելը:

[cap'-cap'/+ cap'in-cap'in/

+ cap'ul-cap'ul]

ف: دست دست (زدن) (کود).

Ach.II,450
Mal.II,333

•ԾԱՓԾԱՓ

(Բոյս.) Մի անորոշ տեսակի ծաղկի
անուն:

[•cap'cap']

ف: (گیا.) نام گلی است.

Mal.II,333

•ԾԱՓԾԱՓԵԼ

Ատամներն իրար զարնել, կշտալ,
կրնտալ:

[•cap'cap'(el)]

ف: دندانها را به هم ساییدن، دندان قروچه.

Ach.II,450
Grab.I,1013
Mal.II,333

ԾԵԾԷ-ԾԵԾԷ

(Մանկ.) Ծեծ, ծեծել:

[cecē-cecē]

ف: کتک، کتک کاری (کود).

Ach.II,451
Mal.II,334

+ԾԵԾ-ՓԵՏ¹/ԾԵԾԵԼ-ԾԵԾԵԼ²

Կր. Ծեծ-ի

Սաստիկ ծեծ:

[+ cec-p'et¹/cec(el)-cec(el)²]

تکر. [cec]

ف: بسیار و شدید کتک زدن¹، زد و خورد²، کتک
کاری.

Mal.II,334

+ԾԵԾ-ԾԵԾ¹/ԾԼԾ-ԾԼԾ²/ԾԼԾ-
ԾԼԾ-ԾԼԾ³

جویده جویده سخن گوینده.

Ach.II,440
Mal.II,325,336

*ԾԱՄԾԱՄԵԼ/ԾԱՄԾՄԵԼ

Կր. Ծամել-ի

1.Երկար ծամել, բայց առանց կարողանալու մանրել: 2.Մկրատի ծամելը: 3.Կարի մեքենայի՝ կտորը ծակծկելը առանց կարելու: 4.(Նման.) Խօսքը կիսատ-պուատ ասել, պարզ չասել, ասելու դժկամակել:

[*camcam(el)/camcm(el)]

تکر. [cam(el)]

ف: ۱. جویدن طولانی بدون این که قادر به خرد کردن باشد. ۲. جویده و ناصاف شدن موقع قیچی کردن. ۳. سوراخ شدن پارچه به وسیله چرخ خیاطی بدون این که دوخته شود. ۴. (تشبیه) سخن را نصفه(و) نیمه گفتن، واضح سخن نگفتن، با نارضایی سخن گفتن.

Ach.II,441
Mal.II,325

ԾԱՅՐԷ ԾԱՅՐ/ԾԱՅՐ Ի ԾԱՅՐ
/ԾԱՅՐԻԻ ԵԻ ԾԱՅՐԻԻ

Մի ծայրից մինչև միա ծայրը, լրիւ, ամբողջապէս:

[cayrē cayr/Ծcayr i cayr/Ծ
cayriv -cayriv]

ف: سرتاسر، کامل، تماماً.

Mal.II,325

ԾԱՆԾԱՂ

Կր. $\sqrt{\text{ծան}}$ կամ $\sqrt{\text{ծաղ}}$ -ի

Քիչ խորութիւն ունեցող, բարակ շերտ կամ խաւ ունեցող:

[cancał]

تکر. [√can یا √cał]

تکر. [cak(el)]

ف: سوراخ سوراخ کردن (از چند جا یا بسیار).

Ach.II,437
Mal.II,320

+ԾԱԿ-ԾՈՒԿ/ԾԱԿՈՒԾՈՒԿ

Կր. Ծակ-ի

Որքան որ ծակ կայ, բոլոր թաքուստի կամ թաքնելու տեղերը, բոլոր անկիւնները:

[+cak-cuk/cak u cuk]

تکر. [cak]

ف: ۱. سوراخ (و) سنبه (سمبه)، پشت و پُسله.

۲. درز و دوز.

Ach.II,437
Mal.II,320

ԾԱԿ ՈՒ ԾԵՂ

Ծակեր ու ճեղքեր, ծակ ու ճեղքաձ տեղեր:

[cak u čet]

ف: سوراخ و پارگی.

Mal.II,320

ԾԱՄԱԾՈՒՌ

=ԾՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՌ

[camacur]

=[cūr u mur]

ف: کج و موج، کج و کوچ، کج (و) کوله.

Ach.II,440,473
Grab.I,1004
Mal.II,324

+ԾԱՄ-ԾԱՄ/ԾԸՄ-ԾԸՄ

Ծանրալեզու, դանդաղ խօսող, ծամծմող:

[+cam-cam/cəm-cəm]

ف: کند زبان، الکن، به آهستگی سخن گوینده،

***ԾԱԼԾԱԼԵԼ>ԾԱԼԾԼԵԼ**

Կր. Ծալել-ի

Մի քանի անգամ կամ մի քանի տեղից ծալել, շարունակ ծալել:

[*calcal(el)>calcl(el)]

تكر. [cal(el)]

ف.: چندین بار یا از چندجا تا کردن، مدام تا کردن.

Ach.II,436

Mal.II,316

+ԾԱԼԾՈՒԼ

Մի առանձին տեսակ ծալծու խմորեղէն կերակուր պատ օրերի:

[+ calcul]

ف.: غذایی با خمیر چندان مخصوص دوران روزه.

Mal.II,316

***ԾԱԽԾԱԽԵԼ>ԾԱԽԾԽԵԼ**

Կր. Ծախել-ի

Այս և այնտեղ ծախել, մի քանի անգամ ծախել, ծախելով սպառել:

[*caxcax(el)>caxcx(el)]

تكر. [cax(el)]

ف.: اینجا و آنجا به فروش رساندن، چندین بار

فروختن، به وسیله فروش به مصرف رساندن.

Ach.II,436

Mal.II,317

ԾԱԾԱՆ

(Կենդ.) Մի տեսակ ձուկ:

Լատ. Cyprinus carpio .✓

[cacan]

ف.: (جاذ.) نوعی ماهی (ماهی کول، ماهی قنات؟).

Ach.II,436

Mal.II,317

ԾԱԾԱՆԵԼ(ԻԼ)

=ՎԷՏՎԷՏԻԼ, ՎԷՏ-ՎԷՏ, ԾԸՓ-ԾՓԱԼ

Կանոնաւոր շարժումով բարձր ու ցածր անել, ծփծփացնել:

[cacan(el)(il)]

=[vətvət(il), vət-vət, cp'cp'(al)]

ف.: به اهتزاز درآمدن (در آوردن)، متلاطم ساختن

(کردن).

Ach.II,436

Grab.I,1000

Mal.II,317

+ԾԱԿ-ԾԱԿ

Ծակծկած, շատ ծակեր ունեցող:

[+ cak-cak]

ف.: سوراخ سوراخ، چاک چاک، چاک اندر چاک،

مشبك.

Ach.II,437

Mal.II,320

ԾԱԿԷ ԾԱԿ ՓԱԽԶԵԼ

Ծակերը մտնել, փրապարակից քաշել, թաքնել, վտանգից կամ պատասխանատուութիւնից խուսափել:

[cake cak(paxč(el))]

ف.: وارد سوراخها شدن، از میدان در رفتن، پنهان

شدن، از خطر یا مسؤولیت خودداری و فرار کردن.

Mal.II,319

ԾԱԿՈՒԿ-ԾԱԿՈՒԿ ԳԱԼ

(Աճէծք) ծակծկել:

[cakuk-cakuk(gal)]

ف.: (نفرین) سوراخ سوراخ شدن.

Mal.II,319

ԾԱԿԾԱԿԵԼ/ԾԱԿԾԿԵԼ

Կր. Ծակել-ի

Շատ տեղերից կամ շատ անգամ ծակել:

[cakcak(el)/cakck(el)]

91

ف: خُر (و) خُر، خُر و پُف.

Mal.II,302

+ԽՌԻԹԽՌԻԹԱԼ/ԽՐԹԽՐԹԱԼ
Խըղթ-խըղթ ծայն լսել (ուտելիս):
[+ xrt'xrt'(al)/xrt'xrt'(al)]

ف: صدای قِرچ (و) قروچ (خوردن).

Mal.II,303

+ԽՌԽՌԱԼ
Կր. Խռալ-ի
[+ xrxr(al)]

تکر. [xr(al)]

ف: خُر خُر، خُر و خُر، خُر و پُف.

Ach.II,424

Mal.II,303

ԽՌԽՌԹԻԿ
Կռճիկ:
[xrxrt'ik]

ف: غضروف.

Mal.II,303

+ԽՌԽՌԹԻԿ
Խորոզակ:
[+ xrxruk]

ف: خروسک (بیماری).

Mal.II,303

+ԽՏԻՏ-ԽՏԻՏ ԼԻՆԵԼ
1. Գրկախառնած, իրար գրկած:
[+ xtit-xtit(linel)]

ف: در آغوش کشیده، همدیگر را بغل کرده.

Mal.II,306

+ԽՐԽՐԵԼ
1. Խրխուր դարձնել, բաճի բերանով
ճողը քթքել, մանրացնել: 2. Կոշտ

ف: بافه بافه، بسته بسته، دسته دسته.

Ach.II,422

Grab.I,985

Mal.II,301

ԽՌԻՐԶԿՈՒԼՈՒԼՈՒ
=ԽՌԽՌԻԼԻԾ

(ՍՈՒՆ.) Մի գլուխ սոխ, որի վրայ
ճառագայթածն ցցում են Բաւի
եօթը փետուր, ի նշան մեծ պասի
եօթը շաբաթներից, ու երդիքի
խաչքից կախում, եւ մեծ պասի
ամեն մի շաբաթն անցնելիս՝ մի
փետուրը քաշում, ախացել, ակա-
տիզ, մոմռաս:

[xurjkululu]

= [xuxulič]

ف: اصطلاحی است در سنت‌های خرافی.

Mal.II,301

+ ԽՌԻՐՏՈՒԽՌԻԾԿԻ

Ջարդ ու փսուր, ջարդ ու փշուր:

[+ xurtuxuški]

ف: خُرْد و خمیر، خرد و خاکشیر، له و لورد.

Mal.II,302

+ԽՉԽՉԱԼ

Խոխոջել, մեղմ գոչգոչել:

– Գետակը խչխչում է:

[+ xčxč(al)]

ف: قِل قِل (صدای جریان آرام آب رودخانه).

Mal.II,302

ԽՌԸԼ-ԽՌԸԼ/+ԽՌԻՌԻԼ-
ԽՌԻՌԻԼ

Խըռ-խըռ ծայներ Բանելով, խորդա-
լով:

[xrəl-xrəl/+ xurul-xurul]

+խոհխոհ/խոհոհ

Սաստիկ թըջած:

[+ xuxum/xxum]

ف: تَرْتَر، خيس خيس.

Mal.II,267,299

*խոհոխոհ>խոհոհո

Փոքր բուշտ:

[*xucxuc>xucuc]

ف: مئانه کوچک.

Mal.II,299

*խոհո-խոհո>խոհոհո/

խոհոհ

Գանգուր:

[*xuč-xuč>xučuč/xčuč]

ف: فِرْفِرَى، مجعد.

Mal.II,299

+խոհո-խոհո ԱՆԵԼ

Ընկերութեամբ կերուխում անել:

[+ xum-xum(anel)]

ف: خوردن و آشامیدن دوستانه دورهم.

Ach.II,418

Mal.II,299

խոհոհ-խոհոհ

(Հկո.) Հատ-ճատ, կենտ-կենտ:

[xumb-xumb]

ف: دسته دسته، رمه رمه، گروه گروه.

Mal.II,300

+խոհոքոհոհոհո / խոհո-

կոհոհոհո/խոհոքոհոհոհո

Նուրից, չամչախաթուն:

[+ xun]kululu/xučkululu/xuj-kululu]

ف: نوعی مترسک.

Mal.II,299,300

+խոհոքոհո-ՄՈՒՆԶԻԿ/ԽՆԶԻԿ-ՄՆԶԻԿ

Նազ անող, նազկտող, նազանի:

[+ xunjik-munjik/xnjik-mnjik]

ف: ناز نازی، نازنین، نازدار، نازکن.

Ach.II,421

Mal.II,276,300

*խոհոխոհո>+խոհոհո

Շղարշ, քոշ:

[*xušxušk>+xušušk]

ف: روسری توری، تور سر، توری، حجاب.

Mal.II,300

*խոհոխոհոՍԵԼ

Կր. Խուսել-ի

Ջանազան պատրուակներով շարու-

նակ խոյս տալ, խուսափել:

[*xusxus(el)]

تكر. [xus(el)]

ف: اجتناب ورزیدن، احتراز، حذر کردن، خودداری

کردن، پرهیزیدن.

Ach.II,392

Mal.II,301

*խոհոխոհո>+խոհոհո

Խտղանք, խտիկ:

[*xutxut>+xutut]

ف: قَلَقَلَك.

Mal.II,301

խոհոք խոհոք

Ցորենի կամ գարու ղնծւած կապոց-ներ 4-6 կիլո ծանրութեամբ, երկայնքայնի փոքրիկ քանակներ, որ կապում են և կարելի է ձեռքներով խտտել:

[xurj-xurj]

ԽՈՐԾԽՈՐԾԵԼ

Խորշ-խորշ դառնալ, փոթ-փոթ
դառնալ, ծալծլել:
[xorš xorš(el)]

ف: چین چین (شدن، کردن)، تا کردن.

Mal.II,295

+ԽՈՐՈՏ-ՄՈՐՈՏ/ՀՈՐՈՏ-ՄՈՐՈՏ
(Բուս.) Մի տեսակ բուսաւետ
ծաղիկներ ունեցող բոյս:

Լատ. Primula auricuata .Ն

[+ xorot-morot/horot-morot]

ف: (گیا). نوعی گیاه دارای گل های خوشبو.

Mal.IV,634

+ԽՈՐՈՏԻԿ-ՄՈՐՈՏԻԿ

Կր. Խորոտիկ-ի

Գեղեցիկ, սիրուն, դուրեկան:

[+ xorotik-morotik]

تكر. [xorotik]

ف: خوشگل مُشگل، چگور(و) پگور، چگوری پگوری.

Ach.II,411

Mal.II,296

ԽՈՐՈՒՅՈՐԾ/ԽՈՐՈՒՅՈՐԾ/
ԽՈՐՈՒՅՈՐԾ/ԽՈՐՈՒՅՈՐԾ/
=ԴԱՐՈՒԹՈՍ

Անհաթթ:

[xortubort/xortabort/xot'ubot'/
xordubord]

= [darup'os]

ف: ناصاف.

Ach.II,407

Mal.II,279,291,297

ԽՈՒԺԱԴՈՒԹ/ԽՈՒԺԴՈՒԹ/
ԽՈՒԴՈՒԹ

1.Օտար, ալազգի, բարբարոս,
վայրենաբարոյ: 2.Խուժադուժիկ

յատուկ, կոպիտ, անգութ: 3.Խուժա-
դուժ ազգ, ցեղ:

[xužaduž/xužduž/xžduž]

ف: ۱. غریب، غیر خودی، برتر، وحشی.

۲. مربوط به فرد غریب و غیرخودی و وحشی.

۳. ملت و قوم وحشی، یاجوج و ماجوج.

Ach.II,414

Grab.II,983

Mal.II,298

+ԽՈՒԼԻԿ-ՄՈՒՆՋԻԿ

=ԼՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՆՋ, ԼՈՒՌ-ԼՈՒՌ,
ՍՈՒՍԻԿ ՓՈՒՍԻԿ, ՍՈՒՍ-ՓՈՒՍ-
ՍՈՒՍ ՈՒ ՓՈՒՍ

[+ xulik-munjik]

= [luř u mun], luř-luř, susik-

p'usik, sus-sus, sus u p'us]

ف: بی سر و صدا، ساکت و آرام.

Ach.II,415

Mal.II,299

+ԽՈՒՍՈՒԼԻԿ

Գազաթնաճախեաց ուղղութեամբ
վեր բարձրացած:

[+ xuxulik]

ف: به طرف بالای سر رفته.

Mal.II,299

+ԽՈՒՍՈՒԼԻԿ

=ԽՈՒՐՋԱՈՒԼՈՒԼՈՒ

(Սնուտ.) Մի գլուխ սոխ, որի վրայ
ճառագայթաձև ցցում են փափ
եթթը փետուր, ի նշան մեծ պասի
եթթը շաբաթներին:

[+ xuxulič]

= [xurjkululu]

ف: پیازی که روی آن هفت پر مرغ فرو کنند به

نشانه هفت هفته روزه بزرگ.

Mal.II,299

[xorxor]

ف: قلیان.

Mal.II,285

ԽՈՐ-ԽՈՐ

Կարգով, շարքով:

[xorxor]

ف: ردیف ردیف، رده رده، صف به صف.

Mal.II,285

*ԽՈՐՄՈՐԱԼ>ԽՈՐՄՐԱԼ

Խոժոռ նայել, աչքերով յոնքերով սպառնալ:

[*xorxor(al)>xormr(al)]

ف: چپ چپ (نگریستن)، کج کج (نگریستن).

Mal.II,285

ԽՈՐ-ԽՈՐ

Շատ խորը:

[xor-xor]

ف: گود گود، عمیق عمیق.

Mal.II,289

ԽՈՐԱՆԴՐ-ԽՈՐԱՆԴՐ

Շատ խոր կերպով:

[xorandr-xorandr]

ف: عمیق عمیق.

Mal.II,291

+ԽՈՐԱՆԻ-ԽՈՐԱՆ

(Կրօն).Մենք պատի առաջին շաբաթուայ երեքշաբթի օրը, որ յաջորդում է բալլախորանին:

[+xorani-xoran]

ف: (مذ). روز سه شنبه از اولین هفته روزه بزرگ.

Mal.II,291

ԽՈՐԴ-ԽՈՐԴ

=ԿԱՌԹ-ԿՈՒԻԹ

Առատ-առատ (խմելու ժամանակ լսած ձայնի մասին):

[xord-xord]

=[kart-kuir]

ف: قورت(و) قورت، صدای برآمده موقع آشامیدن چیزى.

Mal.II,291

•ԽՈՐԹ-ԽՈՐԹ/ԽՈՐԹ-ՓՈՐԹ

Կր. Խորթ-ի

Ոչ հարազատ

[•xort'-xort'/xort'-p'ort']

تكر. [xort']

ف: ناتنى، غير هم خون.

Mal.II,292

+ԽՈՐԻՇ ՄՈՐԻՇ ԳԱԼ

Գալարել, ոլորել:

[+ xorič morič(gal)]

ف: به خود پیچیدن، پیچ پیچ(خوردن)، حلقه حلقه (چرخیدن).

Mal.II,292

•ԽՈՐԽՈՐԱԿ/ԽՈՐԽՈՐԱՏ

Խոր փոս, վիթ:

[•xorxorak/xorxorat]

ف: چاه گود و عمیق.

Ach.II,404,405,409

Mal.II,292

ԽՈՐՇ-ԽՈՐՇ/ԽՈՇՈՐ-ԽՈՇՈՐ(2)

Խորշեր կազմելով, խորշերով:

[xorš-xorš/xošor-xošor](2)

ف: ۱. حفرة تشکيل دادن، دارای حفرةها.

۲. درشت درشت، درشت درشت.

Ach.II,410

Grab.I,980

Mal.II,295

[xoʔxoʔ(el)/• xoʔoʔ(el)/ xoxoʔ
(el)]

ف: با شمشیر کشتن، تیکه تیکه کردن، زجر کش
کردن.

Ach.II,389
Grab.I,960
Mal.II,279-281

***խոժխոժ>խոժոժ**

=**ՄՏՄՏՈՒՔ**

Մտածմունք:

[*xočxoč>xočoč]

=[mtmtukʻ]

ف: فکر و خیال، فکر و ذکر.

Ach.II,390
Grab.I,960
Mal.II,281

+խոնոխոնոնալ

=**ՂՆԴԴՆԴԴԱԼ, ՄԻՐԹՄԻՐԹԱԼ**

1.Մրթմրթալ, քթի տակից խօսել:

2.(Փոխ.) Դժգոհություն լայտնել:

[+ xontʻxontʻ(al)]

=[ɪndɪnd(al), mrtʻmrtʻ(al)]

ف: قَرَقَر/غَرغَر، قَرَوْنَد/غَرَوْنَد

Mal.II,283

+խոճի խոճի խաղալ

**Հանգանակութեամբ խնջոյքներ
անել:**

[+ xoši xoši(xaʔal)]

ف: خوش خوشان، خوش خوشان بودن، با قرض
مهمانی برپا کردن.

Mal.II,284

***խոճոճ/խոճխոճ/ՅՕՃ-ՅՕՃ**

Սպանիչ, մարդասպան:

[•xošoš/xošxoš/yôš-yôš]

ف: کُشنده، آدم کُش.

Ach.II,395

Grab.I,964

Mal.II,284

խոճոր-խոճոր

1. Կոպիտ, կարծր: 2. Մեծածաւալ,
մեծ: 3. (Փոխ.) Կարևոր, նշանա-
կութիւն ունեցող:

[xošor-xošor]

ف: ١. كت كلفت، سفت و سخت. ٢. وسيع و

بزرگ. ٣. (تشبيه.) مهم، دارای اهميت.

Mal.II,284

***խողող/խողողիւք**

1.Այտերի և վզի վրայ կախ-
ած գանգուր վարսեր: 2.(Բուս.)
Պսակաձև ծաղկում:

[•xopop/xopopikʻ]

ف: ١. گیس مجعد که بر گردن و گونه آویزان

باشد. ٢. (گیاه.) گل های روییده تاج مانند.

Ach.II,397

Mal.II,285

①խողողել

**Գանգուրացնել, խուճում դնել
(մազերը):**

①[xopop(el)]

ف: فَرَفَرَى (کردن) فر زدن، مجعد ساختن (مو).

②+խողողել

**Պատերի՝ խոնաւութիւնից ուտելը,
փլշելու մօտ լինելը:**

②[+ xopop(el)]

ف: تَوَرَم و ريختن دیوارها از تَم.

Mal.II,285

խոնխոն

Ծխախոտ ծխելու մի տեսակ սարք:

ف: چپ چپ (نگاه کردن) کج کج (نگاه کردن).

Ach.II,384-5

Mal.II,279

+խոխոճիկ

Ծառի բունի վրայ գոյացած փոս, փչակ:

[+ xoxoճik]

ف: سوراخ و گودی روی تنه درخت.

Mal.II,279

*խոՄ-խոՄ>օխոխոՄ(Գ)

1. Խոր ձոր, որտեղով ջուր է հոսում, նեղ ծոր ծոր, մանաւանդ թփերով ծածկւած, առուամէջ: 2. Անտառ, ջրարբի, մացառուտ: 3. (Փոխ.) Դժուար տեղ (եր):

[*xom-xom>օxoxom(kʻ)]

ف: ١. ذرۀ عمیق که از آب روان باشد, دره,

درۀ پوشیده از تپه. ٢. جنگل, آب خور, آبشخور,

آبشخوار. ٣. (کنا.) جا(های) سخت.

Mal.II,280

խոխոՄ

Երևակայական ափռելի հրէշ:

[xoxon]

ف: لولو, لولو خور خوره, خوcho.

Mal.II,280

+խոխոՄԵԼ

Հանգստանալ, քուն մտնել:

(Փոխ.) Մեռնել

[+ xoxon(el)]

ف: لا لا کردن, خوابیدن, آرمیدن, (مجاز.) مردن.

Mal.II,280

+խոխոՊ

(Կեդր.) Փասեան / փասիան, փասիս գետի թռչուն:

Յուն. tasianòs òrnis . یوز.

[+ xoxop]

ف: (جاذ.) نوعی پرندۀ مخصوص رودخانهٔ پاسیس.

Mal.II,280

խոխոՋ/խոխոՄՋ

Հոսող ջրի ուժեղ ձայն, շառաչիւն, ուժեղ կարկաջ:

[xoxo/ xoxon]

ف: شُر(و)شُر, صدای بلند حرکت و جریان آب روان.

Ach.II,386

Mal.II,280

օխոխոՍԵԼ/խոխոՍԻԼ

Յանդգնել, համարձակել:

[օxoxot(el)/xoxot(il)]

ف: جرأت کردن, جسارت کردن.

Ach.II,386

Mal.II,280

+խոխոՓ/խոխոՊ

Մի տեսակ կերակուր, ճուտ՝ պատրաստւած նուաճ հատիկներով:

[+ xoxop/xoxop]

ف: نوعی غذای درست شده با مرغ و دانهٔ انار.

Mal.II,280

*խոՄխոՄԻԿ>խոՄՄԻԿ

Անասունների ազդրոսկրի գլուխը, խնձորով:

[*xocxocik>xococik]

ف: سراستخوان ران جانوران, سیبک.

Mal.II,280

խոՂխոՂԵԼ/խոՂՈՂԵԼ/խոխոՂԵԼ

Սրով սպանել, կտրտել, ընդհանրապէս՝ չարաչար սպանել:

Զիու ձայն արձակելը:

[xn]xnj(el)/xrxnj(el)]

ف: شیئه اسب.

Ach.II,431

Mal.II,276,309

+①ԽԾԽԾԱԼ/ԽԾՓԾԱԼ

Կր. Խշալ-ի

Խըշ-խըշ ձայն հանել, շարունակ
խշալ:

① [+ xšxš(al)/xšp's(al)]

تکر. [xš(al)]

ف: خیش(و) خیش.

Mal.II,276

+②ԽԾԽԾԱԼ/ԽԾՓԱԼ

1.Սաստիկ ցալ զգալ, մորմոքել:

2.Սաստիկ լալ: 3.Սրտենդուրիւն
ունենալ:

② [+ xšxš(al)/xšš(al)]

ف: ۱. احساس درد شدید/احساس سوزش و درد.

۲. بشدت گریستن. ۳. غم, اندوه و دلتنگی داشتن.

Mal.II,276

ԽՇՈՒՐ-ԽՇՈՒՐ/ԽՇՈՒՐ-ՄՇՈՒՐ/
ԽՇՈՒՐ-ՓՇՈՒՐ

Կր. Խշուր-ի

Փշուր-փշուր լինել, ջարդել:

[xšur-xšur/xšur-mšur/xšur-
p'sur]

تکر. [xšur]

ف: خُرد خُرد, خُرد خُرد, خورد خورد, خرده خرده,

خرد و خاکشیر, خرد و خمیر.

Mal.II,277

ԽՇՓԾԱԼ/ԽՇԽԾԱԼ

Խշտալ, մեղմ ձայն հանել:

[xšpš(al)/xšxš(a)]

ف: آهسته صدا در آوردن.

Mal.II,277

*ԽՈԹ-ԽՈԹԵԼ>ԽՈԹ-ՄՈԹԵԼ/
ԽՈԹ-ՄՈԹԵԼ

Կր. Խոթ-ի

Այս և այնտեղ խոթել, փորձել
խոթել:

[*xot'-xot'(el)>xot'-mot'(el)/
xot'mt'(el)]

تکر. [xot']

ف: فرو کردن, سعی در فرو کردن.

Mal.II,279

ԽՈԺՈՒ-ԽՈԺՈՒ

Մանր գնդիկների նման:

[xožor-xožor]

ف: گوله گوله, گوله گوله(شدن).

Mal.II,279

+ԽՈԼԽՈԼԵԼ¹/ԽՈՐԽՈԼԵԼ²

Կր. Խոլել-ի

1.Փայտը մի բանի մեջ կամ տակը
կոխելով՝ խառնել այս ու այն կողմը
շարժել¹: 2.Ճաքճքել²:

[+ xolxol(el)/xorxol(el)]

تکر. [xol(el)]

ف: درهم برهم (کردن), به هم زدن, هم زدن.

Mal.II,279,292

ԽՈԼՈՐ-ԽՈԼՈՐ/ԽՈԼՈՐ-ՄՈԼՈՐ

Կր. Խոլոր-ի

Խոժոռ կերպով, խեթի, չարացած:

- Ինչ ես խոլոր-խոլոր նայում:

[xolor-xolor/xolor-molor]

تکر. [xolor]

① [+ xlxlik/xlxluk xlxlot](1)

ف: ۱. نیمه ویران و نیمه خراب. ۲. ضعیف، نحیف، پیر.

+②խլխլիկ

Կողպանքի միջի լեզուն:

② [+ xlxlik]

ف: زبانه داخل قفل.

Mal.II,266

①+խլխլոՏ

→ խլխլիկ (1)

① [+ xlxlot]

→ [xlxluk] (1)

②+խլխլոՏ

Կր. խիլ-ի և խուլ-ի

1. Ծատ խուլեր ունեցող: 2. Ծատ մազմզուք՝ խիլեր ունեցող: 3. Ուռեցքներ՝ խիլեր՝ ոստեր ունեցող: խլխլոտ փայտ՝ գաւազան:

② [+ xlxlot]

تکر. xul , xil

ف: ۱. پُر غده. ۲. پرزدار (نخ). ۳. ناصاف و گره دار (چوب).

Mal.II,266

+խլխլոՒիկ

1. Խար խուլ, խլխլացող: 2. Կողպանքի լեզուն: 3. Պակասամիտ, թեթևամիտ: 4. Վշտից թուլացած, վշտահար: 5. Մուկ: [+ xlxluk]

ف: ۱. نیمه ویران، نیمه خراب. ۲. زبانه داخل

قفل. ۳. سبکسر، خُل (و) چل، خُل خُل. ۴. از غم و غصه ضعیف و نحیف شده. ۵. موش.

Mal.II,266

*խմխմել>խմլմել/խմմել

1. Իրար խառնել, խառնակել, թնճկեցնել: Թելը խճընեցի, կարող ես, բաց արա: 2. Խառնել, ամորոշ դրութիւն ստանալ: Գործերը խճընել են:

[*xčxč(el) > xčəč(el) / xčč(el)]

ف: ۱. قاطی پاتی، درهم و برهم. ۲. قاطی و در هم و برهم شدن، وضعيت نا مشخص پیدا کردن، گره خوردن.

Mal.II,268

+խնդիկ-խնդիկ ԱՆԵԼ

=խնդիՄՆԴԱԼ

խնդալ, ծիծաղել:

[+ xndik-xndik(anel)]

= [xndmndal]

ف: خنداخند.

Mal.II,273

խնդիՄՆԴԱԼ

Կր. խնդալ-ի

1. Թեթև ծիծաղել, ժպտալ: 2. Ուրախանալ, ուրախ-ուրախ ծիծաղել:

[xndmnd(al)]

تکر. [xnd(al)]

ف: ۱. لېڅند زدن. ۲. خوشحال شدن، با خوشحالی خندیدن.

Mal.II,273

+խնժիԾ-ԲՆժիԾ

խրթին, անվերածանելի:

Կախարդը խնժիշ-բնժիշ խազեր քաշեց:

[+ xnčiš-bnčiš]

ف: مشکل، سخت، دشوار، پیچیده، تبدیل نشدنی، غیر قابل تبدیل و درک.

Mal.II,276

խնջխնջել/խրխնջել(ԱԼ)

[+ xžiš-bžiš/xiži-biži (anel)/xži-bži]

ف: نه و نو(کردن)، ناز کردن، ناز و نوز، ناز و گوز.
Mal.II,262

+խԺխԺԱԼ

Կր. ԽԺալ-ի

1.Բորբորով եռալ, պղպշալ:

2.Պոռալ, ճշալ:

[+ xžxžal]

تکر. [xž(al)]

ف: ۱. حباب حباب شدن در اثر جوشیدن.

۲. فریاد زدن، جیغ زدن، جیغ جیغ (کردن).

Mal.II,262

+խԻՋՏԻ-ԲԻՋՏԻ ԱՆԵԼ

Խազմզել, Խազխզել, ծուռ ու մուռ գրել:

[+ xizti-bizti (anel)]

ف: خط خطی کردن، کج و کوله و کج و معوج،

خرچنگ (و) قورباغه (نوشتن).

Mal.II,263

•ԽԻՏ-ԽԻՏ/ԽԻՏ ԱՌ ԽԻՏ/ԽԻՏ

ԸՆԴԻ ԽԻՏ

Իրար շատ մօտ:

[•xit-xit/xit ar xit/xit end xit]

ف: درهم درهم، تو در تو، انبوه.

Ach.II,370

Grab.I,945

Mal.II,264

+խԼԷ-ԽԼԷ ԱՆԵԼ

Միաժամանակ վրայ տալով խխլել, յափշտակել:

[+ xlē-xlē(anel)]

ف: قاپ زدن، قاپیدن.

Ach.II,365,372

Mal.II,265

+ԽԼԹԽԼԹԱԼ/+ԽԼԽԼԱԼ/+ԽՓԽՓԱԼ

Եռալ, եփ գալ՝ պղպշակներ արձակելով:

[+ xlt'xlt'(al)/+ xlxl(al)/+ xp'xp'(al)]

ف: قُل قُل (کردن)، حباب حباب (شدن).

Mal.II,265,311

①ԽԼԽԼԵԼ

Կր. ԽԼել-ի

1.Մի քանի մարդով վրայ տալ և յափշտակել, խլել-խլել անել: 2.Իրար ձեռքից խլել, իրարից յափշտակել: +3.Ցանդիմանել:

①[xlxl(el)]

تکر. [xl(el)]

ف: ۱. قاپیدن، قاپ زدن. ۲. از دست یکدیگر کش

رفتن و قاپیدن. ۳. + سرزنش کردن، توبیخ و

مؤاخذه.

Mal.II,266

②ԽԼԽԼԵԼ

Կր. Խուլ-ի

1.Խուլ ձևանալով՝ չլսելու տալ, անտես անել: Պատճառաբանքներով ձգձգել:

Դժկամակ լինելից և խխլելից:

②[xlxl(el)]

تکر. [xul]

ف: ۱. وانمود به نشنیدن کردن. ۲. دست دست

(کردن)، دست به دست (کردن).

Ach.II,415

Grab.I,946

Mal.II,266

+①ԽԼԽԼԻԿ/ԽԼԽԼՈՒԿ ԽԼԽԼՈՏ(1)

1.Խարխուլ, խխլացող: 2.Տկար, թուլացած, զառամած:

تکر. [xentʻ]

ف: خُلْ خُلْ، خُلْ خُلْ، خُلْ خُلْ، خُلْ خُلْ، دِلْ دِیَوَانَه
گیج گیج، گیج و ویج، احمق احمق، دیوانه دیوانه.
Mal.II,259

խենթ ՈՒ խելԱՌ
→ խենթ-խենթ

[xentʻ u xelaʻ]

→ [xentʻ-xentʻ]

խՋխՋԱԼ/խՋՋԱԼ

1. Ալանալ: 2. Խզզացնել, կոկորդից
խուլ՝ անորոշ՝ կերկերեալ ձայներ
ճանել (կոկորդը մոտելուց):
3. Խզզոց լսել արտաշնչելիս:
[xzxzal/xzzal]

ف: ١. به سرعت رفتن یا پرواز کردن، تاختن.

٢. خِس خِس، خِس و خِس (سینه یا بازدم).

Mal.II,260

խԷԹ-խԷԹ/խԷԹ ՈՒ ՄԷԹ/խԻԹ-
խԻԹ

Ծուռ խոժոռած նայել:

[xētʻ-xētʻ/xētʻumētʻ/xitʻ-xitʻ]

ف: چپ چپ (نگاه کردن)، کج کج (نگاه کردن).

Ach.II,361-2

Grab.I,936

Mal.II,261

խԷԾԽԷԾ

(Կեճո.) Անորոշ տեսակի ծովային
մեծ թռչուն:

[xēc xēc]

ف: (جاذ.) نوعی پرندۀ بزرگ دریایی.

Mal.II,261

խԹԸՐ-խԹԸՐ/խՓԸՐ-խՓԸՐ

Ջայն որ լսում է փոխար ու
դիրաբեկ բան ուտելիս:

[xtʻər-xtʻər/xpʻər-xpʻər]

ف: قرچ (و) قروح، قرچ (و) قرچ.

Mal.II,261,311

+խԹԻԽԹԵԼ

Կր. Խթել-ի

Մի քանի անգամ այս ու այն տեղ
խթել:

[+ xtʻxtʻ(el)]

تکر. [xtʻ(el)]

ف: برای به دست آوردن چیزی جستجو کردن و

کنن، رسوخ کردن.

Mal.II,262

+խԺԲԺԱԼ/+խԺԻ ԲԺԻ (ԱՆԵԼ)

=2ԵՄ ՈՒ 2ՈՒՄ (ԱՆԵԼ), 2ԵՄ-
2ԵՄԵԼ

1. Բարկացած ձևանալ, նազ անել:

2. Խժբժալ:

[+ xžbžal/+ xži bži(anel)]

=[čem u čum(anel), čemčem

(el)]

ف: ناز و نوز، ناز و ناز، ناز و گوز.

Mal.II,262

+խԺԻԿ-ՄԺԻԿ

Ընկոյզի չորաբեկ պճեղը (?)

[+ xžik-mžik]

ف: پوست خشک شدۀ گردو.

Mal.II,262

+խԺԻԾ-ԲԺԻԾ/խԺԻԻ-ԲԻԺԻ

(ԱՆԵԼ)/խԺԻ-ԲԺԻ

=խԺԲԺԱԼ

2ԵՄ ու չում անել, նազ անել:

Աղմկալից ծայն:

② [+ xar-xar]

ف: هياهو، همهمه، های (و) هوی.

Mal.II,249

ԹԱՐԽԱՐԵԼ/ԽԱՐԽԱԼԵԼ

Կր. $\sqrt{\text{xar}}$

1. Խարխուլ դարձնել, խարխել:

2. Քերքերել, պատառոտել, կեղեքել:

[$\text{②xarxar(ēl)/xarxal(ēl)}$]

تکر. [$\sqrt{\text{xar}}$]

ف: ۱. تخریب شدن، متزلزل شدن، نیمه خراب.

۲. خراشیده، شرحه شرحه، تیکه تیکه، پاره پاره،

پاره پاره، تیکه پاره.

Ach.II,345

Mal.II,249

ԽԱՐԽԱԼՓ

Կր. $\sqrt{\text{xap}}$

Խարխալիել, կոյրի նման ածմեւել:

[xarxap']

تکر. [$\sqrt{\text{xap'}}$]

ف: کورمال کورمال.

Ach.II,346

Mal.II,249

+ԽԴԽԴԱԼ/ԽԹԽԹԱԼ

Տեղիցը կամ տեղումը՝ փոքր ինչ շարժել:

[$\text{+ xdx(al)/xt'xt'(al)}$]

ف: درجا یا ازجا کمی حرکت کردن، تکان خوردن،

تکان تکان، جابه جایی.

Mal.II,254,261-62

ԽԵԼԷ-ՓԵԼԷ/ԽԼԷ-ՓԼԷ

Ոչինչ, դատարկ, ափեղպիտ:

[$\text{xelē-p'elē/xlē-p'lē}$]

ف: دری وری، شر و ور، پرت و پلا، هیچ و پوچ، خالی.

Mal.II,255,265

ԽԵԼՔ ԽԵԼՔԻ ՏԱԼ

Միասին մտածել, ընդհանուր խորհրդակցութեամբ մի բան անել:

[xelk' xelk'i(tal)]

مفرد $\text{xel} + \text{k'}$ علامت جمع

ف: همفكرشدن، با مشورت جمع کاری را انجام دادن.

Ach.II,355

Grab.I,938

Mal.II,255

ԽԵՂԾ-ԽԵՂԾ

Խեղճ ու կրակ, մեղք ու կրակ:

Գուրջ շարժող, կարեկցութեան արժանի, դժար կացութեան մէջ ընկած, անօգնական, ողորմելի: Անզօր, թույլ, չքաւոր, աղքատ, արժեքից զուրկ:

[xelč-xelč]

= [$\text{xelč u krak/mešk u krak}$]

ف: محتاج کمک، در تنگنا افتاده، بی کمک و بی

یاور، ضعیف، بی قدرت، فقیر و بی چیز، بی ارزش.

Mal.II,258

ԽԵՆԹ-ԽԵՆԹ/ԽԵՆԹՄԵՆԹ/

ԽԵՆԹ ՈՒ ՄԵՆԹ

Կր. Խենթ-ի

= ԽԵՆԹ ՈՒ ԽԵԼԱՌ, ԱՑԱԼԻԿ-ՄԱՑԱԼԻԿ

Գիծ, խելառ, յիմար, անմիտ:

[$\text{xent'-xent'/xent'ment/xent' u ment'}$]

= [$\text{xent' u xelār, açalik-maçalik}$]

+խԱՄ-խԱՄ

Անփորձութեամբ, խամ կերպով:

[+ xam-xam]

ف: خام خام، خام خام (انسان).

Ach.II,323

Grab.I,917

Mal.II,235

+խԱՇխԱՇ

(Բուս.) Մեկոնիոնների կարգից պատկանող բոյս, որի մի տեսակը քնաբեր է:

Լատ. Papaver somniferum .Վ

[+ xašxaš]

ف: (گیا) خشخاش.

Ach.II,333

Mal.II,241

խԱՇխԱՇԵԼ

=խԱՇխՇԵԼ

1.Հաշել, մաշել: 2.Եղծանել, խանգարել: 3.Խաշխշել:

[xašxaš(el)]

=[xašxš(el)]

ف: ۱. مستعمل و کهنه کردن. ۲. مخدوش

کردن، مانع شدن. ۳. چندین بار آب پز کردن.

Ach.II,333

Mal.II,241

+խԱՇխՇԵԼ

Կր. Խաշել-ի

Մի քանի անգամ խաշել:

[+ xašxš(el)]

تکر. [xaš(el)].

ف: چندین بار آب پز کردن.

Mal.II,241

խԱՌ-խԱՌ

Վազելով:

[xar-xar]

ف: بدو بدو، دوان دوان.

Mal.II,244

խԱՌՆ խԱՌՆ¹/ խԱՌՆԻխՌԻՌՆ²

/ի խՌԻՌՆ Ի խՌԻՌՆ³/

Ի խԱՌՆ Ի խՌԻՌՆ⁴

Կր. Խառն-ի

1.Անկարգ կերպով խոնաձ, խառնափնդոր: 2.Մութ, անորոշ:

[xarnxar¹/xarnixurn²/i xurn i

xurn³/ i xarn i xurn⁴]

تکر. [xarn].

ف: ۱. ازدهام نامرتب، قاطی پاتی، درهم برهم،

قر (و) قاطی. ۲. تاریک، نامشخص و نامعلوم.

Ach.II,336

Grab.I,928,985

Mal.II,246

խԱԻ-խԱԻ/խԱԻ Ի խԱԻ/•խԱԻ Ի

խԱԻԻ/խԱԻ Ի խԱԻՈՅ

Խաւերով, Խաւերից բաղկացած:

– Երկաթի և պղնձի թիթեղներ

դարսել էր խաւ ի խաւ:

[xav-xav/xav i xav/•xav i

xavi/xav i xzvoy]

ف: لایه به لایه، لایه لایه، لایه لا، لایه لای.

Ach.II,350

Grab.I,933

Mal.II,253

①•խԱՐԻՍԱՐ

Հաստատութիւնը կորցարծ, Ռեշտութեամբ կործանող:

①[•xarxar]

ف: متزلزل، ناپایدار.

②+խԱՐ-խԱՐ

هر (و) كړ، غش غش/افشش (خنده).

Ach.II,316

Mal.II,229

⊙**խԱԽԱԶ/ԽԱԽԱԶ (ԱՌՆԵԼ)**

Բերանը ջուրով կամ որևէ դեղով ողողել:

[⊙xaxaʒ/xaxaʃ]

ف: قرقره (کردن)، با دارو و مایعات دهان را

شستشوی دادن.

Ach.II,316

Grab.I,1054

Mal.II,229

ԽԱԽԱՑ

=**ՄԱՄԱՑ**

Պանրի մակարգ:

[xaxaʃ]

=[mamaʃ]

ف: مایه پنیر، پنیرمایه.

Ach.II,316

Mal.II,229

***ԽԱԾ-ԽԱԾ>ԽԱԾ-ՄԱԾ/**

+ԽԱԾՄԾԵԼ

Կր. Խածել-ի

1.Թեթև կերպով այս և այնտեղ Խածնել, Խածատնել: 2.Մէկից Խօսքով Խայթել, Հարաբանել, բամբասնել:

[*xac-xac>xacmac/+xacmc

(el)]

[xac(el)]. ١. تکر.

ف: ١. سوزن زدن و کوک زدن (لباس). ٢. نیش

زدن، بدگویى کردن، غیبت کردن.

Ach.II,317

Mal.II,230

ԽԱԿ-ԽԱԿ

=**ԽԱԿՈՐ-ՄԱԿՈՐ, ՏՀԱՍ-ՄՀԱՍ,**

ԽԱԶ-ԽԱԿ

Տխաս, չխասած, շատ Խակ:

[xak-xak]

=[xakor-makor/thas-mhas/
xaz-xak]

ف: کال کال، کال کال.

Ach.II,318

Mal.II,230

ԽԱՂԱՂ

Որտեղ լուռիւն է տիրում, աղմուկ չկայ:

[xatʰ]

ف: آرام آرام، آرام آرام، ساکت ساکت، ساکت ساکت.

Ach.II,320

Grab.I,914

Mal.II,232

⊙**ԽԱՂԽԱՂ**

Ցցած ժայռեր ջրերի տակ կամ ջրերից վեր բարձրացած:

[⊙xaʃxatʰ]

ف: صخره های داخل دریاها و یا سر برآورده از

آب دریا.

Ach.II,321

Mal.II,234

ԽԱՂԽԱՄ

Կր. Խաղ-ի

Վանդակի ճաղեր:

[xatxam]

١. تکر. [xatʰ]

ف: میله میله، میله های قفس.

Ach.II,321

Mal.II,234

[xat'ur-xat'ur]

= [xt'ər-xt'ər, xp'ər-xp'ər]

ف: قروج (و) قروج، قرج و قوج.

Mal.II,227,261,311

ԽԱԺԱՄՈՒԺ

Կր. Խաժ-ի

Կոպիտ Բասարակ, Խառնի ճղանճ:

[xažamuž]

تكر. [xaž]

ف: قاطی پاتی / قاتی پاتی، هرج و مرج، بی نظمی
(مردم).

Ach.II,312

Mal.II,228

+ԽԱԺՈՒՄԱԺ

Ուժեղ արտասանող, Բաստ, Թաւ:
(Բնչիւնի մասին):

[+ xažumaž]

ف: حروف انفجاری (الفبا).

Ach.II,312

Mal.II,228

+ԽԱԼԽԱԼ

Ձեռքի կամ ոտքի ապարանջան:

[+ xalxal]

ف: خلخال، زینتی برای دست و پا.

Ach.II,315

Mal.II,229

ԽԱԼ-ԽԱԼ

1. Խալեր ունեցող, բժաւոր: 2. Նար-
դիի մէջ՝ երկու մէկ եկած զարերը:

[xal-xal]

ف: ١. خال خال، نقطه نقطه. ٢. تاس های جفت

آمده در بازی تخته نرد.

Ach.II,315

Mal.II,229

ԽԱԼԽԱԼԵԼ/ԽԱԽԱԼԵԼ

Խախալով մաղել:

– Մէկը խախալում էր միւսը ջալն
ածում:

[xalxal(ei)/xaxal(ei)]

ف: الك کردن، غربال کردن.

Mal.II,229

+ԽԱԽԱԼ

Բարակ փոկից գործած խոշոր
ծակերով մաղ: Հարսներից երկուսը
խախալներով մաղում էին:

[+ xaxal]

ف: خاخال (وسیله ای برای الک کردن) غربال.

Ach.II,316

Grab.I,911

Mal.II,229

ԽԱԽԱԿ

Մի տեսակ արաբական ծաղիկ:

[xaxak]

ف: (گیا). نوعی گل عربی.

Ach.II,316

•ԽԱԽԱՆՋԵԼ

Այլանդակ ձայն Բանել:

[•xaxanʃ(ei)]

ف: صداهای ناهنجار درآوردن.

Ach.II,316

Mal.II,229

•ԽԱԽԱՆԲ

=ԲԱՀ-ԲԱՀ

Բարձրաձայն անպատկառ ծիծաղ:

[•xaxankʰ]

= [kʰah-kʰah]

ف: قاه قاه، قَه قَه، قهقهه، هر (و) هر، کَر(و)کَر،

1. Հեղուկների ծփալ, երերալ: 2. Բո-
լորովին թրջել, խխմել:

⊗ [+lpʰpʰ(al)]

ف: ١. حرکت و تکان مایعانهٔ ٢. خیس خیس، تر تر.
Mal.II,224

ԼՔԼՔԱԼ/ԼԿԼԿԱԼ

Տրոփել, բաբախել, լքրտալ:

[lkʰlkʰ(al)/lklk(al)]

ف: گرپ گرپ، گرپ گرپ، تاپ تاپ، تاپ و
توپ.

Mal.II,224

խ

+խԱԲԵՍ-խՈՒԲԵՍ

խաբեբայ:

[xabes-xubes]

ف: چاخان پاخان، دروغ و دغل (شخص).

Ach.II,309

Mal.II,226

+•խԱԲԽԱԲԵԼ/խԱԲԽԲԵԼ

Կր. խաբել-ի

Սուտ ու մուտ խօսքերով խաբել,

գլուխը տլլողել:

[+•xab-xab(el)/xabxbe(el)]

تکر. [xab(el)].

ف: چاخان پاخان (کردن)، دروغ مروغ (گفتن)،
گول زدن.

Ach.II,309

Mal.II,226

+խԱԶԱԶ

(Բուս.) խազեզ, Անորոշ տեսակի
վայրի բոյս պրասի տեսքով և
ճամով:

[+xazaz]

ف: (گیا.) نوعی گیاه وحشی شبیه تره فرنگی(؟).
Mal.II,226

+խԱԶԷԽԱԶ

Գիծ գիծ, ծուռ ու մուռ:

[+xazēxaz]

ف: خط خط، خط خطی، کج و معوج، کج و کوله.

Mal.II,227

խԱԶ-խԱԿ/խԱԿ-խԱԿ

=խԱԿ-խԱԿ

[xaz-xak/xak-xak]

= [xak-xak]

ف: کال کال، کال کال، نارس نارس.

Mal.II,227

*խԱԶԽԱԶԵԼ>խԱԶԽԶԵԼ/

խԱԶՄԶԵԼ/+խԻԶՏԻ-ԲԻԶՏԻ

(ԱՆԵԼ) խԶՄԶԵԼ / խԶԲԶԵԼ

Կր. խազել-ի

1.Անկարգ՝ խառնիխուռն խազեր
քաշել: Երեխան տեսողական երկու
երես խազվզել է: 2.Անկանոն՝ ծուռ
ու մուռ գրեր գրել: 3.Ձախ ու ծուռ
մի բան գրել: Ինչ որ մի բան
խազվզուտեց:

[*xazxaz(el)>xazxz(el)/xazmz

(el)/+ xizti-bizti(anel)/xzmz

(el)/xzbz(el)]

تکر. [xaz(el)].

ف: ١. خطوط کج و معوج کشیدن. ٢. حروف کج
و معوج و کج و کوله نوشتن. ٣. کج و معوج و کج
و کوله مطلبی را نوشتن.

Mal.II,227,260

խԱԹՈՒԻ-խԱԹՈՒԻ

=խԹԸՐ-խԹԸՐ, խՓԸՐ-խՓԸՐ

Ձայն, որ լսում է փուխը ու
դիրարքել բան ուտելիս:

= [sus-p'us, sus u p'us, susik-p'usik]

ف: ساکت ساکت، خیلی ساکت و بی صدا.

Ach.II,302.III,359

Grab.I,896

Mal.II,212,220

ԼՈՒՐՋ-ԼՈՒՐՋ

1. Պայծառ մտքով, խոհական, ծանրաբարոյ: 2. Ծանր հետևանքների ունեցող: 3. Իրական, դրական: 4. Վտանգալոր, սպառնալից:

[lurj-lurj]

ف: ۱. جدی جدی، جدی جدی، بسیار جدی.

۲. روشنفکر، متفکر و وزین. ۳. اساسی، مثبت.

۴. خطرناک، تهدیدآمیز.

Ach.II,304

Mal.II,218

ԼՈՒՓ-ԼՈՒՍ

Կր. Լուս-ի

Բոլորովին լուսաւոր:

[lup'-lus]

تکر. [lus]

ف: نورانی نورانی، منور منور.

Ach.II,294-5

Mal.II,218

+ԼՊԸՌ-ԼՊԸՌ/ԼԻԸՌ-ԼԻԸՌ

Արագ՝ անհամ և շատ խօսող, չաղխաղի:

[+lpər-lpər/lvər-lvər]

ف: چرت و پرت، چرت (و) پرت، ذری وری، شیر

و ور، پرت و پلا، چرند (و) پرند.

Mal.II,219,221

+ԼՊԸՌՏ-ԼՊԸՌՏ

Շատ թրջելուց լարծուն դարձած, լիկած, լարնած:

- Լաւաշը լարուտ-լարուտ է եղել:

[+lpərt-lpərt]

ف: ليز ليز، ليز و ميز، ليز و پيز.

Mal.II,219

+ԼԻԼԻԱԼ

1. Անահաճախատ լինել: 2. Առատութեան մէջ լինել, առատ վայելել մի բարիք:

[+lvlv(al)]

ف: ۱. وول خوردن، لولیدن. ۲. در فراوانی و ناز و

نعمت بودن.

Mal.II,221

+ԼՓԸՌ-ԼՓԸՌ

= ԴԼՏԸՐ-ԴԼՏԸՐ

1. Դլորտալով, քթքթալով գոլորշի արձակելու ձայն հանելով:

2. (Նման.) Անյագ վրայ ընկած ուտել:

[+lp'ər-lp'ər]

= [ɬtər-ɬtər]

ف: ۱. قُل قُل (صدای ناشی از جوشیدن و بخار

کردن مایعات). ۲. (تشبیه.) سیرمونی نداشتن، با

ولع خوردن.

Mal.II,224

①+ԼՓԼՓԱԼ

1. Արագ-արագ և շփոթ խօսել, լափոտել: 2. Անհագ վրայ ընկած ուտել:

① [+lp'lp'(al)]

ف: ۱. تند تند و نامفهوم سخن گفتن. ۲. لُف (و)

لُف، لُپ (و) لُپ (با ولع خوردن).

②+ԼՓԼՓԱԼ

սրտոտ, անկեղծ բնությունամբ,
փողոցային սրիկա, ստաֆակ:
[+ lot'i-lot'i/lot'i-p'ot'i]

[loti]. تکر.

ف: لات و پات، لات و لوت، لوطی.

Mal.II,206

+LՈԼՈԶ/ԼՕԼՕԶ

=ԶՈԶՈՅ

1. Խողովակաձև: 2. Սրածայր,
պղղոգ:

[+ loloz/lôlôz]

=[zozoy]

ف: ١. لوله‌ای شکل. ٢. نوک تیز و بلند، دراز دیلاق.

Mal.II,206

ԼՈԿ Ի ԼՈԿՈՅ

Սոսկ, միակ, պարզ, միայն:

– Ընդեր խնդրեցեր նորա կին միայն
լոկ ի լոկոյ:

[lok i lokoy]

ف: فقط و فقط، تنها و تنها (چیز، موضوع).

Ach.II,291

Grab.I,892

+ԼՈՒԾ-ԼՈՒԾ

=ԶՈՅԳ-ԶՈՅԳ/ԶՈՒԽՏ-ԶՈՒԽՏ

[+ luc-luc]

=[zuyg-zuyg/juxt-juxt]

ف: جُفت جُفت.

Grab.I,894

Mal.II,211

ԼՈՂ-ԼՈՂ ԱՆԵԼ/ԼՈԼՈՂ ԱՆԵԼ

Լողալ, լողանալ (մանկական):

[lot-lot(anel)/lolo(anel)]

ف: شنا کردن، استحمام (کود).

Mal.II,207

+ԼՈՂԼՈՂ

Երկայնաճախակ ու նիհար, անշը-
նորիք բարձր ճախակով:

[+ loʃloʃ]

ف: لُق (و) لُق، بلند قامت و لاغر و بی قواره، دراز
دیلاق.

Mal.II,207

①+ԼՈՒ-ԼՈՒ

Լոռ դարձած, կտրած՝ փսրած:

① [+ loɹ-loɹ]

ف: بُره بُره، بریده بریده (شیر).

②+ԼՈՒ-ԼՈՒ

Ջիգ-ձիգ՝

Ամբողջ երկայնությամբ մեկնած:

② [+ loɹ-loɹ]

ف: کشیده کشیده به درازا.

Ach.II,536

Mal.II,209

ԼՈՒ Ի ԼՈՒ

Լսած:

– Եւ ասէ լու ի լու օրդւոցն քետայ:

[lu i lu]

ف: شنیده شده.

Ach.II,300,306

Grab.I,893

⊙ ԼՈՒՌ-ԼՈՒՌ / ⊙ ԼՈՒՌ-ՄՈՒՌ /
ԼՈՒՌ ՈՒ ՄՈՒՌ, Զ/ԼՈՒԿ-ՄՆՋԻԿ
= ՍՈՒՍ-ՓՈՒՍ, ՍՈՒՍ ՈՒ ՓՈՒՍ,
ՍՈՒՍԻԿ-ՓՈՒՍԻԿ

Բոլորովին լուռ, առանց ձայն
ծպուտ ճանելու:

[⊙ luɹ-luɹ/⊙ luɹ-muɹ/luɹ u munj

/lrik-mnjik]

[+ lklk(al)¹/lk'lk'(al)²/lxklxk
(al)³/lxlxk(al)⁴]

ف: ۱. خُخُ حُحُ ۲. ۱. ۲. از سرما دندانها را به هم
زدن و دندان قروچه رفتن. ۳. حرکت و تکان (آب
موجود در خیک یا مَشک) ۴. لُق لُق خوردن
گوشتها از فرط چاقی ۵. بسیار زیاد و فراوان
بودن ۶. ۳.

Mal.II,203

+LQDQ-LQDQ/LHDL-LHDL/LQDL-
LQDL

Արագ՝ անհամ և շատ խօսող:
- Լըռ-լըռ խօսում է անվերջ:

[+ l̥er-l̥er/l̥er-l̥er/l̥er-l̥er]

ف: چَرَت و پَرَت، چَرَنَد و پَرَنَد، شِر و وِر، ذَرِ
وَرِ، چَرَت و پَرَت، چَرَت و پَرَت، پَرَت و پَل.

Mal.II,203,221

+LQDQ-LQDQ

Վեր ի վերոյ, ծախ ու ծուռ,
վաղրիվերոյ, անկարգ:

[+ l̥er-p̥er]

ف: کج و کوله، چپ و راست، بالا پایین، پایین
بالا، کج و معوج.

Mal.II,203

①+LQDQ/LQDQ

Խառնել, խառնշտել:

① [+ l̥x̥x̥(el)/l̥x̥x̥(orel)]

ف: قاطی پاتی / قاتی پاتی (کردن).

②+LQDQ

1. Զրի կամ ցեխի մեջ թաթախել:
2. Առատ կերուխում անել:

② [+ l̥x̥x̥(el)]

ف: ۱. غرق در آب یا گل. ۲. پُرخوری کردن
(خوردن، آشامیدن).

Mal.II,204

+LMBLMBL

Կր. Լմբալ-ի

Ուտները անկարգ գետին դնելով
Քարբածի նման քալել:

[+ lmb(lmb(al))]

تکر. [lmb(al)]

ف: ٔلوتلو (خوردن) با قدمهای نامرتب مانند
مستها راه رفتن.

Mal.II,204

LMLMBL/LMLMBL/LMLMBL

Կր. Լմել-ի

Լնդերդով կակղացնել կերակուրը,
ծամծմել, լոմմել, Լմել:

[lmlm(el)/lomlom(el)/lomlm(el)]

تکر. [lm(el)]

ف: خوراکي را با لته ها نرم کردن و خورد کردن.

Ach.II,290,293

Mal.II,204,20

+LNGQLNGQL

=+LNGQLNGQL

1. Խատուտ դրած լինելով շարժել,
խթխթալ, այս ու այն կողմ խաղալ:
2. Երկու ոտքով կաղալ, աչ ու ծախ
լնկին տալ:

- Ատամս լնգ-լնգում էր, ձեռքով
քաշեցի քանեցի:

- Լնգլնգալով գալիս էր:

[+ lnglng(al)]

=+ [sngsng(al)]

ف: ٔنک خوردن، لق لق (زدن)، ٔنگ ٔنگ، ٔنگ
ٔنگان، ٔنگان ٔنگان، ٔنگانه ٔنگانه، ٔلان ٔلان.

Mal.II,205

+LNDL-LNDL/LNDL-LNDL

Կր. Լոթի-ի

Լոթի, քասարակ դասակարգից կեր
ու խում սիրող երիտասարդ, զարթ,

ԼԻՐԲ-ԼԻՐԲ

Անվայել, բամբառակ, անպատկառ,
անամօթ:

– Լիրբ-լիրբ պատմություններ:
[lirb-lirb]

ف: بسیار بی حیا و جسور، وقیح، پر رو.

Mal.II,201

ԼԻԲ-ԼԻԲ

Գէր, ուռած, առատութեամբ
գտնող, լցած, լեցուն:

[lik'-lik']

ف: پُرپُر، چاق چاق، چاق چاق، زیاد زیاد.

Mal.II,201

+ԼԽԸՐ-ԼԽԸՐ

= ՂՆՏԸՐ-ՂՆՏԸՐ

Գողորշի արծակելիս ձայն հանելով:

[+ lxər-lxər]

= [ɬtər-ɬtər]

ف: قُل قُل کردن، به هنگام جوشیدن بخار
تولید کردن.

Mal.II,201

+ԼԽԸԽ/ԼՈՒՆԼՈՒՆ

Լխխացող, թոյլ, լայն, լախ:

[+ lxləx/loxlox]

ف: لَق لَق، شُل شُل، گشاد گشاد.

Mal.II,201,206

+ԼԽԼԽԱԼ/+ԼԽԼԽԿԱԼ/ԼՂԼՂԱԼ

1.Թոյլ դրած բան, որը շարժելիս
վեր-վեր է ցատկում: 2.Տատանել,
շարժել: 3.Ցցնել, դողդալ:

[+ lxlx(al)/+ lxlxk(al)/ɬɬ(al)]

ف: ۱. لَق لَق. ۲. تزلزل، تکان تکان. ۳. لرزیدن،

تکان خوردن.

Mal.II,201

+ԼԽԼԽԱԾ

Ջարկած, ցնորած, ցնդած:

[+ lxlxac]

ف: خُل و چل، ذل دیوانه، خُل خُل، خُل خُل،
گیج گیج، دیوانه دیوانه، احمق احمق.

Mal.II,201

+ԼԽԼԽԵԼ

= ԼՓԸՌ-ԼՓԸՌ

Ծան կատի ջրալի կերակուր
լակելու ձայնը:

[+ lxlx(el)]

= [lp'ər-lp'ər]

ف: ملج (و)ملج، ملج (و) ملوج(صدای مایعات
خوردن سگ).

Mal.II,201

+ԼԽԼԽՓԱԼ

Ջուր լցած կօշիկի մէջ ոտը
շարժել լըփ-լըփ ձայն հանելով:

[+ lxlxp'(al)]

ف: صدای ناشی از حرکت پا در کفش پر از آب.

Mal.II,201

+ԼԾԷ-ԼԾԷ

Ճախարակմանիկ, փոքր գեղեցիկ
թռչուն:

[+ lce-lce]

ف: (جان) نوعی پرنده کوچک و زیبا صدای
خوش.

Mal.II,202

+ԼԿԼԿԱԼ¹/ԼԳԼԳԱԼ²/ԼԽԿԼԽԿԱԼ³/
ԼԽԼԽԿԱԼ⁴

1.Հեկեկալ^{1,2}: 2.Ջրոտից ատամներն
իրար զարկել, կրճտել : 3.(Տկի մէջ
եղած ջուրը), տատանել³: 4.Գի-
րութիւնից միսը դողդողալ⁴: 5.Ծատ
առատ լինել^{2,4}:

ف: لُق لُق، نالستوار.

Mal.II,180

ԼԱԽ-ԼԱԽ/ԼԱԽԼԱԽԱՑ

Մի տեսակ բոյս:

[laxlax/laxlaxay]

ف: (گیا) لخلخه.

Ach.II,259

ԼԱԿԻ ԼԱԿԻ (ԱՆԵԼ)

Լակել:

[laki-laki (anel)]

ف: چِلپ چِلپ، صدای ناشی از خوردن مایعات به وسیلهٔ سگ.

Ach.II,260,269

Mal.II,180

ԼԱԿՈՏ-ԼՈՒԿՈՒՏ

Լակոտներ, փոքր երեխաներ:

[lakot-lukut]

ف: ۱. لات و لوت، لاتى پاتى، لات و پات، لات و مات. ۲. بچه های خردسال.

Mal.II,181

+ԼԱՑ-ԼԱՑ

Օրօր, օրօրոցի երգ՝ երեխայի քնելիս:

[+ lay-lay]

ف: لا لا ى.

Mal.II,182

ԼԱՆԿՈՒ-ԼԱՆԿՈՒ

=ԿԱՂԻ ԿԱՂ

Աջ ու ձախ երերալով:

[lanku-lanku]

ف: لنگ لنگ، لنگالنگ، لنگان لنگان، لنگانه

لنگانه، لنگ لنگان، شلان شلان.

Mal.II,183

+ԼԱՆՋԻԿ-ԼԱՆՋԻԿ/ԼԱՆՇԻԿ-ԼԱՆՇԻԿ

=ՅՈՒԾԻԿ-ՅՈՒԾԻԿ

Կամացուկ՝ զգուշ՝ գողունի քայլերով:

[+ lanjik-lanjik/lančik-lančik]

= [yušik-yušik]

ف: با قدم های دزدکی و با احتیاط (راه رفتن).

Mal.II,184

ԼԱՑ-ԼԱՑԻ ՏԱԼ

Լացը լացից խառնել, միասին լալ, լացակցել:

[laç-laçi (tal)]

ف: زار زار، زاری (با هم گریستن)، آه و ناله.

Mal.II,187

ԼԱՑ ՈՒ ԹԱՑ/ԼԱՑ ՈՒ ԿՈՑ

Լաց, ողբ, արտասուք, դառն լաց:

[laç u t'aç/laç u koç]

ف: گریه و زاری، زار زار (گریستن)، آه و ناله، عجز و لایه.

Mal.II,187

ԼԱԻ-ԼԱԻ

Ընդհանրապես ինչ որ օգտակար է, հաճելի է, բարի է:

[lav-lav]

ف: خوب خوب، خوب خوب، نیک نیک.

Ach.II,268

Mal.II,187

+ԼԱՓ-ԼԱՓ

Աչքերը լայն բացած, չռած:

[+ lap'-lap']

ف: پَر (و) پَر، ژَل ژَل.

Mal.II,189

ԻՐԱՑ ԻՐԱՑ/ՅԻՐՍ ԻՐՍ/ԻԻՔ
 ԻԻՔ / ԻՐԻՔ ԻՐԻՔ
 =ՋԱՆԱՋԱՆ, ՊԷՍ-ՊԷՍ
 [iraç iraç/yirs irs/ivk' ivk'/
 irik'-irik']

ֆ: ԳոնաԳոն, Գոն Գոն, Գոն Գոն, Գոն Գոն,
 ԳորաԳոր, Գոր Բե Գոր, ԳորաԳոր, Դնարնգ, Դնգ
 Բե Դնգ, Դնգ (Գ)Դնարնգ.

Grab.I,870-873

+ԻԻՔԻԻՐ-ԻԻՔԻԻՐ
 =ՀՈՆԿՈՒՐ-ՀՈՆԿՈՒՐ
 Դառնապէս (գանգաւ առնել):
 [+ iuk'iur-iuk'iur]
 =[honkur-honkur]

ֆ: Զար Զար (Գրիստն), Բե Զար (Գրիստն).

Mal.II,178

ԻՔ ԹԷ ԶԻՔ
 Գոյութիւն ունի, կայ:
 [ik' t'e çik']

ֆ: Բոյն, Գոյն Զատն.

Mal.II,178

Լ

•ԼԱԲ-ԼԱԲ/ԼԱՊԼԱՊ

Բաղել:
 Լատ. Hedera Helix .Կ
 Արաբ. Լեբաբ .Ե
 [•lablab/laplap]

ֆ: (Գիւ.) Լեբաբ, Էշքե.

Ach.II,256
 Mal.II,178

+ԼԱԲԼԱԲՈՒ

Բոված սիւտն:

Տարակ. Lablabi .تراسه

[+ lablabu]

ֆ: Լեբաբ / Լեբ Լեբ, Լեբ Լեբ Լեբ.

Mal.II,178

ԼԱԹ-ՄԱԹ

=ՇՈՐ-ՇԻՐԹ, ՇՈՐ ՈՒ ՇՈՐԹ,
 ՇՈՐ ՄՈՐ

Ջգեստ, Բագուստեղէն:

[lat'-mat']

=[šor-širt', šor u šort', šor mor]

ֆ: Լեբաբ Լեբաբ, Լեբ Լեբ, Լեբ Լեբ, Լեբ Լեբ
 Լեբ.

Mal.III,179

ԼԱԼԱ

Կակա:

[lala]

ֆ: (Գիւ.) Լալ.

Ach.II,258

Mal.II,178

+ԼԱԼԱՋԱՐ

1.Կակա, խիստ կարմիր և
 գեղեցիկ ծաղիկ: 2.Մի վնասակար
 բոյս, որի սերմը Բարբեցուցիչ
 յատկութիւն ունի:

[+ lalazar]

ֆ: (Գիւ.) 1. Լալ, Գլի Գրմ Գրմ. 2. Գլ

Խախախ Կե Խախ Խախ Խախ Խախ.

Ach.II,258

Mal.II,179

ԼԱԽ-ԼԱԽ

Թոյլ, խախտու:

- Լախ-Լախ սալ:

[laxlax]

[+ ilim-ilim]

ف: فوری فوری، فوری و فوتی.

Mal.II.151

© ԻՄՆ ԻՄՆ/ԻՐԻՔ ԻՐԻՔ/ԻԻԻՔ ԻԻԻՔ

= ԶԱՆԱԶԱՆ, ՊԷՍ-ՊԷՍ

Այս և այն:

[© imn-imn/irik' irik'/ivik' ivik']

= [zanazan, pēs-pēs]

ف: گوناگون، گون گون، گونه گون، گونه گونه،

جوراجور، جور به جور، جورواجور، این و آن،

رنگارنگ، رنگ به رنگ، رنگ(و)وارنگ.

Grab.I,852,854,873

Mal.II,154

ԻՆՉ-ԻՆՉ/ԻՆՉ ԵՒ ԻՆՉ/ԻՆՉ ՈՒ ԻՆՉ

Մի քանի, զանազան:

[inč-inč/inč ev inč/inč u inč]

ف: گوناگون، گون گون، گونه گون، گونه گونه،

جوراجور، جور به جور، جورواجور، این و آن،

رنگارنگ، رنگ به رنگ، رنگ(و)وارنگ، چندین و

چند، چه و چه.

Grab.I,854

Mal.II,158

ԻՆՉԸ ԻՆՉՈՑ/ԻՆՉԸ ԸՆՉՈՑ

Բանը ինչումն է:

[inčə inčoc/inčə ənčoc]

ف: چی به چیه.

Mal.II,67,157

© ԻՆՔՆ ԱՌ ԻՆՔՆ/© ԻՆՔՆ ԵՒ ԻՆՔՆ

ԵՒ ԻՆՔՆ/© ԻՆՔՆ ԵՒ ԻՆՔՆ

ԸՍՏ ԸՍՏ/ԻՆՔՆ ԸՍՏ

ԻՆՔՆ

[© ink'n ar ink's/© ink'n yink'n/

© ink'n yink'ean/© ink'ə zink'ə/

ink'n əst ink'ean]

ف: خود به خود، به خودی خود

Ach.II,215,216

Grab.I,855

Mal.II,160

+ ԻՊՈՒՊՈՒՄՊ

Մի անորոշ թռչուն և նրա հանած ձայնը:

[+ ipupump]

ف: (جاز.) نوعی پرندۀ و صدای او.

Mal.II,169

ԻՍԿ ԵՒ ԻՍԿ/ԻՍԿ ՈՒ ԻՍԿ

Միշտ, ուղիղ, բոլորովին նման, նույն:

[isk ev isk/isk u isk]

ف: تراستِ راست، درستِ درست، کاملاً شبیه، یکی.

Ach.II,249

Grab.I,869

Mal.II,170

ԻՐ ՈՒ ՄԻՐ

Որևէ բաներ, անշունչ առարկաներ, մի ինչ որ բաներ:

[ir u mir]

ف: اسباب آلات.

Mal.II,171

ԻՐԱՆԸ ԻՐԱՆ ՀԱՄՆԵԼ

Համբերությունը հատել, էլ չկարո - դանալ դիմանալ:

[iranə iran (hasnel)]

ف: طاق شدن طاقت کسی، تحمل نکردن و

قابل تحمل نبودن.

Mal.II,172

ԺՄԺՄԻ

Ժամէ-Ժամ փոփոխւող, փոփոխա-
միտ, անհաստատ բնութեան:
[žmžmi]

ف: ذم ذمی (مزاج)، متزلزل در خلق و خو.

Mal.II,144

+ԺՆԳԺՆԳԱԼ

=ԹՆԹՆԱԼ, ԹՆԿԹՆԱԼ

Լաց լինել, վրդովել, զայրանալ,
տրտնջալ:

[+ žngžng(al)]

= [t'nt'n(al), t'nkt'nk(al)]

ف: ونگ (و) ونگ, ونگ و وونگ, وینگ وینگ,

وینگ و وونگ, عصبی شدن و ناراضی کردن.

Mal.II,144

+ԺՈՒՌ-ԺՈՒՌ/ԺՈՒՌ-ՄՈՒՌ

1. Խակ քաղւած պտուղ: 2. Վաղա-
մեռիկ:

[+ žur-žur/žur-mur]

ف: ۱. میوه ای که کال چیده شده. ۲. (کنا).

جوانمرگ شده.

Ach.II,234

Mal.II,147

ԺԻԺԻԱԼ

=ՎԺԺԱԼ, ՂԺԺԱԼ

Դառնիշփոթ աղմուկ հանել,

խառնիխուռն շարժել:

[žvžv(al)]

= [vžvž(al)=žvž(al)]

ف: ولوله, جوش و خروش, هرج و مرج, جنب و

جوش (کردن, داشتن).

Mal.II,148

+ԺՐԺՐԱԼ

Կր. Ժրալ-ի

Ժիր դառնալ, ժրութիւն անել:

[+ žržr(al)]

تکر. [žr(al)]

ف: زیرک شدن (فعال شدن), زیرکی کردن

(فعالیّت کردن).

Mal.II,148

+ԺՐՈՒԿ-ԺՐՊՆԴՈՒԿ

Կազմել պատրաստ:

[+ žruk-žrpnduk]

ف: حیّ و حاضر.

Mal.II,148

Ի

+ԻԶ ՈՒ ԹՈԶ

Թուրք. iz + toz . تر.

(խօսակ.) Հեռք:

[+ tiz u t'oz]

ف: (مجا). اثر, نشان, رد.

Tr.Eng.Dic.,163,461

ԻԼԻԶ-ԻԼԻԶ

=ԲԶԻԿ-ԲԶԻԿ

[iliz-iliz]

= [bzik-bzik]

ف: تیکه تیکه, تیکه پاره, پاره پاره.

Mal.II,151

+ԻԼԻԿԸ-ԸԼԻԿԸ

Ունն ու բուռն, մանրամասնությո-
ւունք:

[+ ilikə-clikə]

ف: ته و تو, چند و چون, چم و خم.

Mal.II,151

+ԻԼԻՄ-ԻԼԻՄ

Անյապաղ, անմիջապես:

ف: صدای موش.

Mal.II,143,148

+ԺԻԺԻ

=ՃԻՃԻ

1. Ճպուռ(ն): 2.Ժիժի-պապա աճել, դատարկ ժամանակ անցկացնել, մեկի ծայնը կեղծելով ծաղրել: 3. Ժիժի գալ, ժիժի կանգնել, ժիժի աճել, հակառակ կանգնել, ներհակել:

[+ žiži]

=[čiči]

ف: ۱. (جاذ). جيرجيرک. ۲. علفی. ۳. مخالفت

کردن، ضدیت، ادای صدای کسی را درآوردن و مسخره کردن او.

Grab.I,834

Mal.II,143

+ԺԻԺԻԿ

Անհանգիստ, ստահակ:

[+ žižik]

ف: اوباش، عیاش.

Mal.II,143

ԺԻՐ-ԺԻՐ/ՕԺԻՐԱԺԻՐ/

ԺԻՐԻԺԻՐ

Շատ ժիր:

[žir-žir/ōžiražir/žirižir]

ف: زیرک، فعال، بسیار زیرک و فعال.

Ach.II,236

Grab.I,835

Mal.II,143

+ԺԼԺԼԼ

Շարժել, երերալ:

[+ žlžl(al)]

ف: ییل ییلی، ییلی ییلی (خوردن)، تلو تلو

خوردن، تکان خوردن، حرکت کردن، جنبیدن.

Mal.II,143

Ծ ԺԱՄ ԸՆԴ ԺԱՄ/ԸՆԴ ԺԱՄՍ
ԺԱՄՍ / ԺԱՄՍ ԺԱՄՍ / ԺԱՄԷ
ԺԱՄ / ԺԱՄԷ Ի ԺԱՄ / ԺԱՄ Ի
ԺԱՄ / ԺԱՄ ՔԱՆՋԺԱՄ / ԺԱՄ
ԱՌ ԺԱՄ / ԺԱՄԱՆԱԿ ԱՌ
ԺԱՄԱՆԱԿ

=ԵՐԲԵՄՆ-ԵՐԲԵՄՆ, ՊԱՀ ՊԱՀ

[ōžam ənd žam/ənd žams žams

/žams žams/ žamē žam/ žamē i

žam/ žam i žam/ žam k'anz žam

/žam ar žam/žamanak ar

žamanak]

=[erbern-erbern, pah pah]

ف: گاه گاه، گاه به گاه، گاه گداری، گاهی گداری، گهگداری.

Mal.II,135

ԾԺԱՄՈՒ ԺԱՄՈՒ

Ամեն ժամանակ, շարունակ:

[ōžamu-žamu]

ف: همیشه، دایم.

Ach.II,221

Grab.I,826

Mal.II,135

ԺԱՆՏԱԺՈՒՏ

Կր. Ժանտ-ի

Ժանտի Ժանտը, շատ Ժանտ:

[žantažut]

تکر. [žant]

ف: بَد بَد، بسیار بَد.

Mal.II,140

ԺԸԻԺԸԻԱԼ/ԺԻԺԻԱԼ

=ՎԸԺԻԸԺԱԼ/ՎԺԻԺԱԼ

Մկան չճալը:

[žəvžəv(al)/žvžv(al)]

=[vəžvəž(al)/vžvž(al)]

1. Հատիկ-հատիկ թափելու ձայն, մանր քայլերի ձայն: 2. Թփթփալով, թփթփացնելով:

[+ t'p'ər- t'p'ər]

ف: ١. تاپ تاپ, تپ (و) تپ (صدای آهسته یا).

٢. تاپ تاپ (کردن), تپ تپ (کردن).

Mal.II,132

+ԹՓԹՓԱԼ

Կր. Թփալալ-ի

1. Տրոփել, բաբախել: 2. Թնփ-թնփ ձայն հանել վեր ընկնելիս կամ մի բանի դիպչելիս: 3. Թռչկոտել ջրի մեջ (ծկների մասին), թռվոլալ: 4. Թևերը թափահարել (հատերի մասին):

[+ t'p't'p'(al)]

تكر. [t'p'p(al)]

ف: ١. تاپ تاپ, تپ (و) تپ. ٢. تپ تپ (صدای ناشی از افتادن یا برخورد چیزی). ٣. در آب پریدن و ورجه وورجه کردن (ماهی). ٤. بال ها را با آرامی به هم زدن و تکان دادن (مرغ, پرندۀ).

Mal.II,132

ԹԶԸԴԻ-ԹԶԸԴԻ

1. Հեծնելու անասունի ոտների ձայնը (կոշտ բանի դիպչելիս): 2. Կառքի գլորելու ձայն, գոգոռոց:

[t'k'ər-t'k'ər]

ف: ١. صدای خرت و خرت ناشی از برخورد سم

مرکب با زمین سخت. ٢. صدای ناشی از حرکت ارابه.

Mal.II,133

ԹՕԼ-ԹՕԼ ԱՆԵԼ/ԼԻՆԵԼ

=ԳԼՏՈՐ-ԳԼՏՈՐ ԱՆԵԼ (ԼԻՆԵԼ)

– Երեխային կապերտի մեջ դրին ու սկսեցին թօլթօլ անել:

[t'əl-t'əl(anel)/(line)]

= [gltor-gltor(anel)/(line)]

ف: قِل قِل (دادن, شدن), غلتاندن.

Mal.II,133

+ ԹՕԼՕԼ<ԹՕԼԹՕԼ

Գլտի-գլոր լինել, գլորվելով ընկնել:

=ԳԼՏՈՐ-ԳԼՏՈՐ (ԱՆԵԼ, ԼԻՆԵԼ)

[+ t'ələl<t'əlt'əl]

= [gltor-gltor (anel, line)]

ف: غلتیدن, غلت زدن, غلتاندن.

Mal.II,133

Ժ

+ԺԱԺ-ԺԵԽ/ԺԱՐ-ԺԵԽ

Խոլի, փայտի կտորտանք և այլն կրակ վառելու համար:

[+ žaž-žex/žar-žex]

ف: تراشه, خُردۀ هیزم.

Ach.II,220

Mal.II,134,142

ԺԱՄԱՆԱԿ ԱՌ ԺԱՄԱՆԱԿ

=ԵՐԲԵՄՆԵ-ԵՐԲԵՄՆ

[žamanak ar žamanak]

= [erbemn-erbemn]

ف: گاه گاه, گاهی گاهی.

Mal.II,137

ԺԱՄ-ԱՆԺԱՄ

Ժամանակ-անժամանակ:

[žam-anžam]

ف: وقت و بی وقت, گاه و بیگاه.

Mal.II,135

1. Թուխ գոյնի, թխորակ: 2. Մութ
գոյնի, ոչ սպիտակ:
[+ t'ux-t'xeni]

تكر. [t'ux]

ف: ۱. گندم گون، سیاه رنگ. ۲. تیره رنگ.

Mal.II,124

+ԹՈՒԽ-ԹՈՒԽ/+ԹՈՒԽ-ՄՈՒԽ
Կր. Թուխ-ի
Սև, մուգ սև:
[+ t'ux-t'ux/+ t'ux-mux]

تكر. [tux]

ف: مشکى، سیاه تیره.

Mal.II,124

ԹԻԹԸՆ/ԹԸՆԹԸՆ
=ԹՐԹՐԱԿ

Թռչելու ժամանակ լսած ձայնը:

[t'it'et/t'et'et]

ف: صدایی که از پرواز پرندگان به گوش می‌رسد.

Mal.II,127,104

ԹԻԹՐԱԿ/ԹԻԹՐԵԼ/ԹՐԹՐԱԿ
Կր. Թռչել-ի

1. Արագ-արագ խփել, բաբախել,
դողդողալ: 2. +Քամուց ծածանել,
փոփոալ: 3. (Փոխ.) Սիրտը տրոփել
մի բանի հասնելու սաստիկ
փափազից:

[t'it'r(al)/t'it'r(el)/t'rt'r(al)]

تكر. [+ t'it'ç(el)]

ف: ۱. ضربه های تند تند، تپیدن، لرزیدن.

۲. + بر اثر باد تکان خوردن، کف کردن. ۳. (کنا).

تاپ تاپ، گُرپ گُرپ (قلب در آرزوی رسیدن به

چیزی).

Ach.II,184

Mal.II,127

+ԹՐԻՎՐԻ/ԹՐՎՐԻԿ²

1. Թեթևադիկ, թեթևամիտ¹: 2. Ծուռ
հրապուրվող՝ գրավող^{1,2}:

[+ t'rivri/t'rvrik]

ف: ۱. سبکسر، لوس و جلف، چلچلی (مرد).

۲. جلب، مقتون، جلب و مقتون شوندۀ^۲.

Ach.II,184

Mal.II,128-129

+ԹՍԹՍԱԿ

=ՏՆՏՆԱԿ

Ծանր գործ անել, մի բանով երկար
զբաղել, դանդաղ աշխատել:

[+ t'st's(al)]

=[tntn(al)]

ف: فس فس کردن، کُند کار کردن، با کاری به

مدت طولانی مشغول بودن.

Mal.II,129

+ԹԻԹԻԵԼ

Մորթը շոյելով մազերը՝ ստևը
հարթել, կոկել:

[+ t'vt'v(el)]

ف: همراه با نوازش کردن پوست، موها را صاف و
مرتّب کردن.

Mal.II,130

ԹՐԹՐԱԿ

1. (Կենդ.) Թրթուր, փոքր թրթուր:
2. • Թըռթըռ: 3. Ծարտարախօս, յոր-
դաբան:

[t'rt'rak]

ف: ۱. (جان) نوعی حشره یا کرم Eruca

۲. • مليله. ۳. ماهر در سخن گفتن.

Grab.I,823

Mal.II,131

+ԹՓԸՆ-ԹՓԸՆ

شلوغ (و) پلوع، شلوعی (و) پلوعی.

Ach.II,194-5

Grab.I,817

Mal.II,116

+ԹՈՂ-ԹՈՂ ԱՆԵԼ

=ԼԽԼԽԱԼ

1. Ծատ գիրությունից երերալ:

2. Բարկությունից այս և այն կողմը

շարտել, ցրիւ տալ:

[+ t'ot-t'ot(anel)]

= [lxlx(al)]

ف: ۱. لقلق زدن (از فرط جاقی). ۲. با عصبانیت

این طرف آن طرف پرت کردن، ریخت و پاش

کردن (اشیاء).

Mal.II,117

+ԹՈՆԹՈՇ/+ԹՈՆԹՈՇԻԿ

Գեղեցիկ, սիրուն:

[+ t'ont'oš/+ t'ont'ošik]

ف: خوشگل مُشگل، زیبا.

Ach.II,200

Mal.II,120

+ԹՈՐԴԻԿ-ՄՈՐԴԻԿ

Անզարդ, պարզ, փասարակ,

կերպով:

[+ t'ordik-mordik]

ف: ساده، بدون زر و زیور.

Mal.II,120

+ԹՈՐԹՈՇ

(Բուս.) Ասպուզան:

Լատ. Soldanella alpina (?) . ۷

[+ tortoč]

ف: (گیا). نوعی گیاه که برگ‌هایش شبیه به

برگ‌های گیاه چای است.

Mal.IV,634

•ԹՈՐԹՈՐ

Կր. Թոր-ի

Կաթկթող, կաթկթած, կաթկթոց:

[•t'ort'or]

[t'or]. تکر.

ف: چکنده، چکیدہ.

Ach.II,200

Grab.I,819

Mal.II,120

ԹՈՒԹՈՒՆ

Տաճկ. tutun . ترأس.

(Բուս.) Ծխախոտ:

[t'ut'un]

ف: (گیا). توتون.

Mal.II,122

①ԹՈՒԹՈՒՇ

Քարոփ:

① [t'ut'uš]

ف: سنگدان پرندگان.

ԹՈՒԹՈՒՇ/ԹՈՒԹՈՒՇԻԿ

Սիրուն, սիրունիկ, քնքուշիկ:

[t'ut'uš/t'ut'ušik]

ف: زیبا، خوشگل، لطیف.

Mal.II,122

+ԹՈՒԼԻԿ-ԹՈՒԼԻԿ/ԹՈՒԼԻԿ

ՄՈՒԼԻԿ

Թույլ կերպով:

[+ t'ulik-t'ulik/t'ulik-mulik]

ف: شل شل، شل شل، شل و ول، لَش و پَش،

شل شلی.

Ach.II,194-5

Mal.II,117,123

+ԹՈՒԽ-ԹՈՒՆԻ

Կր. Թուխ-ի

سخت و نرم).

Mal.II,110

+ԹԽԼԻԿ-ՄԽԼԻԿ
Ջիրուկ ու փափուկ:
[+ t'xlik-mxlik]

ف: تَيْلُ تَيْلُ، تَيْلُ مُبِلُ، كَيْلُ مُبِلُ.

Mal.II,110

ԹՄԹԹԹԹԹԹԹԹ
Թըմփ-թըմփ ծայն րանել:
[t'mp't'mp(al)]

ف: صدای تپ و تپ کردن، تپ و تولوپ.

Mal.II,113

ԹՆԹՆԱԼ/ԹՆԿԹՆԿԱԼ
Լաց ձևացնել, սուտ լաց լինել,
առանց արտասուքի՝ լացի ընդհատ
ընդհատ ծայն րանել:
[t'nt'n(al)/t'nkt'nk(al)]

ف: گریستن، تظاهر بر گریستن نمودن، بدون
اشک ریختن حق حق کردن.

Mal.II,114

ԹԾԹԾԱԼ
Կր. Թշալ-ի
Թըշ-թըշ ծայն րանել:
— Ինքնատեղ սկսում է թշթշալ,
շուտով եռ կգայ:
[t'st's(al)]

تكر. [t's(al)]

ف: قُلْ قُلْ (جوشیدن).

Mal.II,114

+ԹՇԻՇԱԼ
Ախ ու վիշ անել, ակոսուալ, ցաւել:
[+ t'svš(al)]

ف: آخ آخ، آخ و اوخ، آخ و واخ، آخ و ویش، ایش
و ویش، هیش و هیش، هیش و هوش، آخش
اوخش، فیش و فوش، آه و ناله.

Mal.II,116

ԹՈԹՈԼ/+ԹՈԹՈԼԻԿ
Փափուկ, սիրունիկ, քնքուշիկ:
[t'ot'ol/+ t'ot'olik]

ف: تَيْلُ مُبِلُ، خوشگل مُشگل، چگور(و)پگور،
چگوری پگوری.

Mal.II,116

ԹՈԹՈԾ
1.(Կենդ.) Դոդոշ: 2.(Բուս.) Ծրէշ:
[t'ot'oš]

ف: ١. (جان) قورباغه. ٢. (گیا) سریش، سریشم.

Ach.II,193

Mal.II,116

*ԹՈՎԹՈՎ>ԹՈԹՈՎ
1.Նա որ որոշ ճնշիւններ կիսատ
կամ ծուռ է արտասանում: 2. ©
Կակազ:

[*t'ovt'ov>t'ot'ov]

ف: ١. کسی که بعضی از حروف را نصفه و اشتباه
ادا می کند. ٢. آلکن.

Ach.II,193

Grab.I,816

Mal.II,116

ԹՈՂ ԵՒ ԲՈՂ/ ԹՈՂՈՒԲՈՂ/ԹՈՂ
ՈՒ ԲՈՂ/ ԹՈՒՍ ԵՒ ԲՈՒՍ/

1. Աներևոյթ և անպատրաստ:
2. Քառս, խառնաշփոթութիւն,
իրարանցում, ժխոր:
[t'oh ev boh/t'ohuboh t'oh u
boh/t'ox ev box]

ف: ١. نامرئی و آماده نشده. ٢. در هم برهمی،

+ԹԸՍ-ԹԸՍ/ԹԸՍ-ՎԸՍ

Ծանր ու բարակ անելը, տնտնալը, դանդաղաշարժություն:

[+ t'əs-t'əs/t'əs-vəs]

ف: مِس مِس، فِس (و) فِس (کردن)، این دست

آن دست کردن.

Mal.II,104

ԹԸՓ-ԹԸՓ¹/ԹԸԶ-ԹԸԶ²

Ընդհատ-ընդհատ լսող, կանոնա-
տոր խուլ ձայն՝ երկու կոշտ իրերի
իրար դիպչելուց:

[t'əp'-t'əp¹/t'ək'-t'ək²]

ف: ۱. صدای متوالی و گنگ ناشی از برخورد دو

شیء نرم. ۲. صدای متوالی و گنگ ناشی از

برخورد دو شیء سخت.

Mal.II,104

ԹԻԹԻԶ

Swad. titiz تر. اس.

1. Նեղսիրտ, ցասկոտ, գայրացկոտ,
բծախնդիր: 2. Կոկետ:

[t'it'iz]

ف: ۱. تنگ دل، خشمگین، وسواس. ۲. چَم و
خَم دار، طَنَاز.

Mal.II,106

+ԹԻԹԻԼ-ԲԻԹԻԼ ԱՆԵԼ /+ԹԻԼԻ-
ԲԻԼԻ ԱՆԵԼ

=ՍԻԼԻ-ԲԻԼԻ

Փաղաքշել, շողոքորթել, կեղծա-
տրել:

[+ t'it'il-bit'il(anel)/+ t'ili-bili
(anel)]

= [sili-bili]

ف: نوازش کردن، تملُّق گفتن، چاپلوسی.

Mal.II,106

+ԹԻԼ-ԹԻԼ

Բարակ-մարակ:

[t'il-t'il]

ف: باریک ماریک، نازک و نحیف.

Mal.II,106

H.P.,199

+ԹԼԹԸԼԱԼ

1. Գիրությունից դողդողալ, տա-
տանել: 2. Հեկեկալ, արտասուքը
կուլ տալ, լացը զսպել:

[+ t'it'al(al)]

ف: ۱. لَقْ لَقْ زدن (از فرط چاقی). ۲. حَقْ حَقْ (در
حالت خودداری از اشک ریختن).

Mal.II,109

+ԹԽԸԼԻ-ԹԽԸԼԻ/+ԹԽԿԸԼԻ-
ԹԽԿԸԼԻ

Թխթխկացնելով, թըխ-թըխ ձայն
ճանելով:

[+ t'xər-t'xər/+ t'xkər-t'xkər]

ف: تَقْ تَقْ (و) تَقْ تَقْ و توق.

Mal.II,110

*ԹԽԹԽԻԶ

=ՉԱԽ-ՉԱԽ

1. Դուռն թակիչ: 2. Փայտի շերտ,
որը գործ է ածում ջրաղացի
ամբողջության մեջ:

[*t'xt'xič]

= [čax-čax]

ف: ۱. کوبه در. ۲. چوبی که به منظور خاص در

آسیاب کار گذاشته شده است.

Mal.II,110

*ԹԽԿԹԽԿԱԼ>+ԹԽԹԽԿԱԼ

Կր. Թխկալ-ի

Մի փափուկ և մի կարծր բան իրար
դիպչելուց խուլ ձայն ճանել:

[*t'xkt'xk(al)>+ t'xt'xk(al)]

تکر. [t'xk(al)]

ف: تَقْ تَقْ (و) تَقْ تَقْ و توق، (به هم خوردن شیء

(آسان). ۹. کم خرج. ۱۰. کوچک و ناچیز. ۱۱. غیر جدی، سبک سر. ۱۲. نافرودتن، بی ادب و بی حیا. ۱۳. به آسانی، با سهولت.

Ach.II,168
Grab.I,804
Mal.II,93

ԹԵԼ-ԹԵԼ

1. Թելերի բաժանած, փատ-փատ թելերով: 2. (Նման.) Զրքրած, քայքայած:
[t'el-t'el]

ف: ۱. ریش ریش، نخ نخ. ۲. (تشبیه.) نخ نما شده، متلاشی.

Ach.II,169
Grab.I,805
Mal.II,95

①+ԹԵԼԻԿ-ՄԵԼԻԿ/ԹԻԼԻԿ-ՄԻԼԻԿ

1. Փոքր տկարակալմ: 2. Փոքրիկ, քնքոջ:

① [t'elik-melik/t'ilik-milik]

ف: ۱. ریزه میزه، ریز و مریز، ریزه ریزه، ریزه پیزه. ۲. کوچک و دوست داشتنی.

②ԹԵԼԻԿ-ՄԵԼԻԿ ԳԱԼ

= ԹԱԼԻԿ-ՄԱԼԻԿ ԳԱԼ

Կոտորտել, նազ անել, պչրել:

② [t'elik-melik (gal)]

= [t'alik-malik (gal)]

ف: ناز و نوز (کننده).

Ach.II,169
Mal.II,95,106

ԹԵԼԻ Ի ԹԵԼԻ ՀԱՐԿԱՆԵԼ¹/ԹԵԼԻ ԹԵԼԻ ՏԱԼ²

1. Թև թևի կպցնել, անընդհատ և շարունակ¹:

2. Թևը թևին փաթաթել, թևան-ցուկ անել²:

[⊙ t'ev i t'ev(harkanel) ¹/ t'ev t'evi (tal) ²]

ف: دست به دست چسباندن دائم و بی وقفه^۱.

دست در دست، بازو به بازو (انداختن)^۲.

Ach.II,177
Grab.I,808
Mal.II,100

ԹԵՓ-ԹԵՓ (ՁԻԻՆ)

Մանր հատիկներով բարակ ձին:

[t'ep'-t'ep']

ف: نم نم (برف).

Ach.II,178
Mal.II,101-2

+ ԹԸԾ-ՎԸԾ

Հեծեծանք, փառաչ, ախուլիշ անելը:

[+ t'əṣ-vəṣ]

ف: آه و ناله، آخ و واخ، آخ و آو، آخ آخ، آخ و ویش، ایش و ویش، هش و هش، هش و هوش، آخیش اوخیش، فیش و فوش.

Mal.II,104

+ ԹԸՌԻԹԸՌԻ/ԹՌԻԹԸՌԻ

Դեղին կամ սպիտակ փայլուն բարակ արծաթաթել, նուրբ խողովակի ձևով պատուտակաձև որորած, որ գործ են ածում զարդեր կարելու համար:

[+ t'ər't'ər/t'rt'ər]

ف: ملیله.

Ach.II,185
Mal.II,104

ԹԱՓ-ԹԱՓ/+ԹԱՓԷԹԱՓ
=ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ, ԾՈՒՏ-ԾՈՒՏ

[t'ap'-t'ap'+t'ap'et'ap']

=[arag-arag, šut-šut]

ف: تند (و) تند، زود زود، باشتاب.

Ach.II,164

Mal.II,90-91

ԹԱՓ-ԹԱՓ ԱՆԵԼ

Քաշել, քաշքշել:

[t'ap'-t'ap'(anel)]

ف: کشمکش, کش (و) واکش.

Ach.II,164

Mal.II,90

+ԹԱՓ-ԹԱՑ

(Սաս.) թացի

Բոլորովին թաց:

[+t'ap'-t'aç]

تشديد [t'aç]

ف: خیس خیس، ترتر، کاملاً تر، تماماً تر.

Mal.II,91

+ԹԱՓԹԱՓԱՅ

Թոնհիրում թխած ֆացի մի տեսակ:

[+t'ap't'ap'ay]

ف: نوعی نان گرد که وسط آن سوراخ و در تنور پخته شده باشد.

Mal.II,91

•ԹԱՓԹԱՓԵԼ

Բաքախել (սիրտ):

[•t'ap't'ap'(el)]

ف: تاپ تاپ، گُرپ گُرپ (قلب).

Mal.II,92

*ԹԱՓԹԱՓԵԼ>ԹԱՓԹԹԵԼ

Կր. Թափել-ի

Այստեղ և այնտեղ թափել, շարունակ և յաճախ թափել:

[*t'ap't'ap'(el)>t'ap't'p'(el)]

تكر. [t'ap'(el)]

ف: ریخت و پاش (کردن)، ریختن و پاشیدن.

Ach.II,165-6

Grab.I,802

Mal.II,92

ԹԱՔԹԱՔՈՒՆ/ԹԱՔԹԱՔՈՒՐ

Թաքնելով, պաճուտելով, գաղտնի կերպով:

[t'ak't'ak'un/t'ak't'ak'ur]

ف: پنهانی، دزدکی.

Ach.II,167

Mal.II,92

*ԹԵԻԹԵԻ>ԹԵԹԵԻ

Կր. √*թև

1.Փոքր քաշ ունեցող: 2.Ինչ որ

ճեշտ է շարժել, տեղափոխել:

3.Թոյ կերպով արտայայտող,

մեղմ: 4. Հեշտ, դիրաւ կատարող:

5.Արագաշարժ, արագ: 6.Ոլժը

պակաս, քիչ ազդող: 7.Քիչ կարևոր

անցնշան: 8.Հեշտ մարտելի, դիրա-

տար: 9.Համեստ, փոքր, քիչ ծախս

պահանջող: 10. Անցնշան, փոքր:

11.Ոչ լուրջ, թեթևամիտ: 12.Անհա-

մեստ, անպարկեշտ: 13.Թեթև

կերպով ճեշտութեամբ:

[*t'evt'ev>t'et'ev]

تكر. [√*t'ev]

ف: ۱. سبک و کم وزن. ۲. به آسانی قابل

حرکت دادن. ۳. ملایم، به ملایمت، ابراز شونده.

۴. به آسانی انجام شونده. ۵. تند، تندرو. ۶ کم

تأثیر. ۷. غیر مهم، بسیار ناچیز. ۸. قابل هضم

●**ԹԱԼԹԱԼ**

Մի օրվար բող, մի լծար բող, ածու:

[ət'al-t'al]

ف: مقدار کمی خاک یا زمین (به اندازه کار کردن در یک روز).

Ach.II,140

Mal.II,75

●**ԹԱԼԹԱԼ ԽԱՂԱԼ/ԹԱԼԹԱԼԵԼ**

(ԻԼ)

=**ԹԱԼԻԿ-ՄԱԼԻԿ ԳԱԼ**

Թլալտել (հիանդութիւնից), դող-դողալ:

[ət'alt'al(xaʔal)/t'alt'al(el)(il)]

= [t'alik-malik(gal)]

ف: به خود پیچیدن در اثر بیماری، لرزیدن.

Ach.II,139

Grab.I,791

Mal.II,75

+**ԹԱԼ-ԹՈՒԼ/+ԹԱԼՈՒԹՈՒԼ**

Այս և այն կողմ ընկնելը, ճար ու ճուր անելը, հնարք, խորամանկություն:

[+ t'al-t'ul/+ t'alut'ul]

ف: این طرف آن طرف افتادن، دوا (و) درمان

کردن، چاره جستن، حيله گری و مکاری.

Mal.II,76

+**ԹԱԼԻԿ-ՄԱԼԻԿ ԳԱԼ**

1.Թալալտել: 2.Ծառ փափագած բանը ձեռք բերելու համար, այս ու այն կողմ ընկնել:

[+ t'alik-malik (gal)]

ف: ۱. به خود پیچیدن (از بیماری). ۲. برای به

دست آوردن چیز مورد خواست و آرزو، این طرف

و آن طرف افتادن. ۳. ناز و نوز کردن.

Mal.II,76

①**ԹԱՐԹԱՓ/ԹԱՐԹԱՓԵԼ**

Կր. $\sqrt{t'ap}$

1.Աչքի կոպերի արագ շարժումը՝ մի անգամ բաց ու խուփ անելիս: 2.Մի ակնթարթ: 3.Թարթիչ, թերթերունք:

① [ət'art'ap/t'art'ap(el)]

تكر. $[\sqrt{t'ap}]$

ف: ۱. یک فاصله با چشم بهم زدن، طرقة العين.

۲. در یک چشم هم زدن. ۳. مژه.

②+**ԹԱՐԹԱՓ**

Փորձանք, պատուհաս:

② [+ t'art'ap']

ف: خطا (و) بلا، اتفاق و حادثه.

Ach.II,159

Grab.I,798

Mal.II,87

+**ԹԱՐ ՈՒ ԹԱՓ**

Թափթփել, թափթփուկ, թարթափանք:

[+ t'ar u t'ap']

ف: ریخت و پاش، ریخته واریخته، درهم (و)

برهم، زیر و رو، ریخته (و) پاشیده، شلوغ پلوغ.

Mal.II,87

ԹԱՐԹԱՓԵԼ

1.Թափառել, մոլորածի պէս կամ աննպատակ պտտել: 2.(Փոխ.) Մտքով դեգերել մի դժարիմաց բանի շուրջ: 3.Թուռալ, ցատկոտել:

[+ t'art'ap(el)]

ف: ۱. پُرسه زدن و بی هدف گشتن. ۲. (کنا).

سرگردانی فکری پیرامون مسأله‌ای بفرنج.

ف: دست شل و اویزان شده.

Mal.II,74

ԹԱԹԱՌ

Ոլորապտույտ ուժեղ քամի, փոթորիկ:

[t'at'ar]

ف: طوفان، گردباد.

Grab.I,790

Mal.II,74

①+ԹԱԹԱԻ

Յորդ՝ ջրալի անձրև:

① [+t'at'av]

ف: باران شدید و پرآب.

②ԹԱԹԱԻ

Թաթալված, թաթախած:

② [ot'at'av]

ف: تر تر، خیس خیس، آغشته به آب.

Ach.II,138

Grab.I,790

Mal.II,74-75

+ԹԱԻԹԱԻԵԼ/ԹԱԹԱԻԵԼ/

ԹԱԹԱՂԵԼ / ԹԱԹԱ-ԽԵԼ/

Կր. $\sqrt{\text{թա}}$

1.Ընկղմել, մխրճել, թաթախել (ճեղուկի կամ այլ բանի մեջ):

2.Կեղտոտել, ապակահեղ:

[+t'avt'av(el) / t'at'av(el) /

t'at'at(el) / t'at'ax(el)]

تکر. $[\sqrt{t'av}]$

ف: ۱. غرق کردن، آغشتن و فرو بردن (در آب یا مایعی دیگر). ۲. آلودن، فاسد کردن، کثیف کردن.

Ach.II,138

Grab.I,790-1

Mal.II,75

ف: رفیق رفقا، با هم، همراه هم.

Grab.I,780

Mal.II,63

ԸՆՏԻՐ-ԸՆՏԻՐ

Ընտիրները:

[əntir-əntir]

ف: خوبِ خوبان، خوبِ خوبها، بهترینها، منتخبها.

Ach.II,132

Grab.I,785

Mal.II,68

ԸՌԻ-ԲՐԻ ԶՀԱՐՑՆԵԼ

Լաւն ու վատը չճարցնել, անխտիր անել ինչ պատահում է:

[əri-bri (çharçnel)]

ف: خوب و بد را سؤال نکردن، انجام هر آن چه پیش آید.

Mal.II,70

Թ

ԹԱԹԱԽ

1.Թաթախած, պլշկած: 2.Բոլորովին թրջած, խխմած: 3.+ԹԱ-ԹԱԻ:

[t'at'ax]

ف: ۱. آغشته به آب، تر شده. ۲. کاملاً تر و

خیس شده، نرم شده در آب. ۳. [t'at'av]=

تر تر، خیس خیس.

Ach.II,137

Mal.II,74

+ԹԱԹԱՆ

Թևը թուլացած՝ կախ ընկած:

[+t'at'an]

[eš-eš]

ف: احمقانه، بی معنی (خرکی).

Ach.II,117

ԷՍԿԱՆՑ-ԷՆԿԱՆՑ/ԷՍՂԱՆՑ-ԷՆՂԱՆՑ

Այստեղից այնտեղից, զանազան տեղերից:

[əskanč-ənkanc/əʃanc-əñanc]

ف: از این جا و آن جا، از جاهای گوناگون.

Mal.II,49

ԷՐԱՆԱԼ-ԳԵՐԱՆԱԼ

Գերիկնալ:

[eran(al)-geran(al)]

ف: چاق چاق، چاق و باق، چاق(و) ماق، چاق و چله (شدن).

Mal.II,50

Ը

ԸԼԼԱԼ-ՉԼԼԱԼ

=ԼԻՆԵԼ-ՉԼԻՆԵԼ

[+ əllal-čllal]

= [linel-člinel]

ف: بودن (و) نبودن، بود و نبود، شدن (و) نشدن.

Mal.II,51

+ԸԼՈՐ-ԸԼՈՐ ԵՐԹԱԼ

=ՕՂԻԿ-ՕՂԻԿ ԳԱԼ

Տրորել:

[+ əlor-əlor(ert'al)]

= [ðfik-ðfik(gal)]

ف: بیج بیج، بیج و بیج، شکن در شکن، حلقه

حلقه، بیج و تاب (خوردن و دادن)، ناز و عشوه

داشتن.

Mal.II,51

ԸՂԻԿ-ՉՂԻԿ ԳԱԼ

=ՕՂԻԿ-ՕՂԻԿ ԳԱԼ

ծալից գալարել: (Անէծք)

[əfik-čfik (gal)]

= [ðfik-ðfik(gal)]

ف: از درد به خود بیچیدن (نفرین).

Mal.II,51

ԸՆԴ ԱՌԱԽՕՏԱ-ԱՌԱԽՕՏԱ

Ամեն առաւօտ:

[ənd aravōts-aravōts]

ف: صبح به صبح، هر صبح، بامداد به بامداد.

Ach.I,256

Grab.I,298

ԸՆԴՀԱՏ-ԸՆԴՀԱՏ

Ընդհատած, կտրած, ընդհատում-ներով կատարող:

[əndhat-əndhat]

ف: بریده بریده (غير متوالی)، منقطع منقطع، گاه

گاهی، گاه (و) گذاری، گاهی گذاری / گهگذاری.

Mal.II,57

©ԸՆԴՈՍ-ԸՆԴՈՍ

1.Վեր-վեր ցատկելով: 2.Սիրտը

բաբախելով, դողդղալով:

[©əndost-əndost]

ف: ۱. بالا (و) پایین (پریدن)، ورجه وورجه

(کردن). ۲. گُرپ گُرپ، تپیدن، لرزیدن (قلب).

Grab.I,773

Mal.II,58

ԸՆԿԵՐ ԶԸՆԿԵՐ /+ԸՆԿԵՐ-

ՄԸՆԿԵՐ

Միասին, իրար հետ:

[ənker zənker /+ ənker-mən-

ker]

ՋՈՅԳ-ՋՈՅԳ

=ԵՐԿՈՒ-ԵՐԿՈՒ, ԵՐԿ-ԵՐԿՈՒ,
ԼՈՒԾ-ԼՈՒԾ, ՋՈՒԽՏ-ՋՈՒԽՏ

[zoyg-zoyg]

=[erku-erku, erk-erk, luc-
luc, juxt-juxt]

ف: جفت جفت، زوج زوج، دوتا دوتا.

Ach.II,104

Mal.II,30

+ՋՌՋԸՌ

Անխոհեմ, յանդուգն:

[+ zřzř]

ف: جسور، گستاخ.

Mal.II,38

ՋՌՋՌԱԼ

Կր. Ջոալ-ի

1. Ջոալ, խանչել: 2. Անհամ երկար
լաց լինել:

[zřzř(al)]

تكر. [zř(al)]

ف: ۱. صدای ناهنجار و خشن درآوردن. ۲. زرزر

کردن. ۳. عرعر کردن.

Mal.II,38

H.P.,175

+ՋՌՋՌԱԼ

Կր. Ջոալ-ի

Աստիկ թթու լինել:

[+ zřzř(al)]

تكر. [zř(al)]

ف: بسیار ترش مزه (بودن).

Mal.II,38

+ՋՌՋՌԱԼ

Թշնամանալ և խոռվել իրար հետ:

[+ zřzř(al)]

ف: دشمنی و قهر.

Mal.II,39

ՋՌԿՋՌԿԱՑՆԵԼ

Կր. Ջրիկացնել-ի

Թափով կպչել մի բանի որ զրիկ
ձայն հանի:

[zřxkzřxk(açnel)]

تكر. [zřxkaçn(el)]

ف: تق (و) تق، تق (و) توق، سر و صدای ناشی

از برخورد محکم با چیزی، دلنگ(و)دلنگ، دلنگ

دلونگ.

Mal.II,40

Է

+ԷԼԹԻԿ-ՓԵԼԹԻԿ

=ԱՓԱԼ-ԹԱՓԱԼ

Վոազելով:

[+ elt'ik-p'elt'ik]

=[ap'al-t'ap'al]

ف: هول هول، هُل هُل، هول هولکی / هُل

هولکی.

Mal.II,46

ԷԼԻ ԷԼԻ/ՋԷԼԻ ԷԼԻ/ԷՂԻ ԷՂԻ

Աստած իմ, Աստած իմ:

Եբր. eli Եբր.

[eli eli/zeli eli/etiēti]

ف: خدای من، خدای من.

Ach.II,116

Grab.I,759

ԷԾ-ԷԾ

- Է2-Է2 դուրս ես տալիս:

Թափով դիպչել մի բանի որ զրիսկ
ծայն հանի:

[*zxkzxxk(al)>zxxzxxk(al)]

تكر. [zxk(al)/zxkoç]

ف: تق (و) تق، تق (و) تق، سر و صدای ناشی
از برخورد محکم با چیزی.

Mal.II,26

+ԶԸՄԲ-ԶԸՄԲ/+ԶՄԲԶՄԲԱԼ/

+ԶՄՓԶՄՓԱԼ

Կր. Զըմբ-ի

1. Զըմբ-զըմբ ծայն հանել, թնդալ,

դղրդալ (բազմութեան ծայնից),

2. Արծականք տալ, հնչել:

3. Արագահոս ջրի ծայն հանել:

[+ zəmb-zəmb/+ zmbzmb(al)/

+ zmp'zmp'(al)]

تكر. [zəmb]

ف: ۱. صدای غرش و همهمه (انبوه مردم).

۲. طنین، انعکاس صدا. ۳. صدای ناشی از

حرکت تند آب.

Mal.II,27

ԶՆԳԶՆԳԱԼ

Կր. Զնգալ-ի

Ծարունակ կամ շատ տեղ զնգալ:

[zngzng(al)]

تكر. [zng(al)]

ف: دلنگ (و) دلونگ، مدام یا در چند جا.

Mal.II,28

+ԶՆԶՆԱԼ

Զրեռի խոխոջելը, գլգլալ:

[+ znzn(al)]

ف: ۱. صدای قُل قُل، جریان آب. ۲. زیر لای آواز

خواندن.

Mal.II,28

+ԶՆԿԸՌ-ԶՆԿԸՌ

1. Զնգզնգալու ծայնը: 2. Զրտից
դողալիս ատամները կոճտացնել:

[+ znkər-znkər]

ف: ۱. صدای دلنگ و دلونگ. ۲. از سرما دندانها

را به هم مالیدن، قَرچ (و) قروچ (کردن).

Mal.II,28

+ԶՈԶՈՆ

Հպարտ:

[+ zozox]

ف: مغرور، پرغرور.

Mal.II,29

+ԶՈԶՈՑ

=ԼՈԼՈԶ

Անճոռնի երկայն, ցից-երկայն:

[+ zozoy]

= [loloz]

ف: بلند بی قواره، سیخکی و بلند

Mal.II,29

ԶՈԼ-ԶՈԼ

1. Զուլալոր, զուլեր ունեցող: 2. Փոփո-
խամիտ:

[zol-zol]

ف: ۱. خط خط، راه راه (پارچه). ۲. متزلزل، بی

ثبات (انسان).

Mal.II,29

ԶՈՄԱՑ-ԶՈՄԱՑ Է

=ԵԱՅԼԱՑ ԵԱՅԼԱՑ Է

Ժող. Երգի տողի վերջին կրկնող
տող:

[zomay-zomay ē]

= [eaylay eaylay ē]

ف: بیت برگردان در آوازهای مردمی، که تکرار

می‌شود، ترجیع بند.

Mal.II,30

=**ՀՈԿ-ՀՈԿ, ԱՌԱՆՁԻՆ-ԱՌԱՆ-ՁԻՆ**

[zat-zat/əzat i zat/+ zatnəzat]

=[Jok-Jok, aʃanjin-aʃanjin]

ف: جدا جدا، یکی یکی، تک تک.

Ach.II,82.III,50

Grab.I,717

Mal.II,10

+**ՀԱՐՈՒՆ-ՀԱՐԴԱՐՈՒՆ**

Կր. Զարդարուն-ի

Լաւ զարդարած, պնւած:

[+ zarun-zardarun]

تکر. [zardarun]

ف: آرایش و پیرایش (کرده), آراسته و مزین.

Mal.II,15

+**ԶԸՄԳ-ԶԸՄԳ**

Խոլ արծագանգ քարանձաւի մէջ:

[+ zəmp'-zəmp']

ف: طنين خفيف (در غار).

Mal.II,23

+**ԶԻԶԻ/ԶԻԶԱ**

(Մանկ.) Սիրուն, գեղեցիկ,

գողտրիկ:

[+ zizi/ziza]

ف: زیبا, قشنگ, خوشگل (کود).

Mal.II,23

+**ԶԻԶԻ-ԲԻԶԻ/+ԶԻԶԻ-ՊԻԶԻ/**

+**ԶԻԶԻԼ-ՊԻԶԻԼ**

Զարդարուն, սիրուն, աչք գրաւող, գոյնգոյն:

[+ zizi-bizi/+ zizi-pizi/+ zizil-

pizil]

ف: چشمگیر, مزین, قشنگ, زیبا, رنگارنگ (در

مورد چیزهای بی ارزش و کم بها).

Mal.II,23

+**ԶԻԶԻԿ**

1.(Մանկ.) Ապակու՝ յախճապակու

փոքր կտոր: 2.(Փոխ.) Դրամ:

[+ zizik]

ف: ۱. تکه کوچک چینی یا شیشه (کود).

۲. (کنا) پول.

Mal.II,23

ԶԻ Է ԶԻ

Առ ինչ, վասն զինչ պատճառի:

[zi ē zi]

ف: برای چه, به چه دلیل.

Ach.II,94

Grab.I,734

ԶԻԼ-ԶԻԼ

Բարձր, սրածալր:

[zil-zil]

ف: سیخ سیخ, سیخ (و) میخ, سیخ سیخی, سیخ

سیخکی, بلند و نوک تیز.

Ach.II,95

Mal.II,23

+**ԶԼԶԼԱԼ/+ԶՂԶՂԱԼ**

=**ԳՈԶԳՈԶԱԼ (ԶՐԻ), ԾՆԿԾՆԿԱԼ (ՔԱՄՐՈՒ) (1)**

1. Հանդարտ՝ գողտրիկ ձայն հանել:

2. Հնչել, արծագանգ տալ: 3. Հան-

դարտ հոսել: 4. Մղկտալ, սոստալ:

[+ zlz(al)/+ zlz(al)]

=[goçgoç(al)(ب), šnkšnk(al)

(باد)] (1)

ف: ۱. صدای جریان آرام آب یا باد. ۲. طنین

صدا. ۳. زُق زُق کردن (دندان), نالیدن.

Mal.II,26-7

* **ԶԽԿԶԽԿԱԼ>ԶԽԶԽԿԱԼ**

Կր. Զխկալ-ի/Զխկոց-ի

[erk-erku/erku erku]

ف: ۱. دوتا دوتا، دوتایی، برای هر کدام دو عدد...
۲. دو به دو، قُرد با قُرد، سیبل به سیبل، دو تا با هم به عنوان یک اتحاد (یکی بودن).

Ach.II,65

Mal.I,593

ԵՐԿԻՆԻՔ-ԳԵՏԻՆԻՔ

Ամբողջ աշխարհ, երկինքն ու երկիրը:

[erkink'-getink']

ف: زمین و زمان، آسمان و زمین.

Mal.I,424

•ԵՐԲՆԵՐԲ/ԵՐԲՆ ԱՌԻ ԵՐԲՆ/

ԵՐԲՆ ԵՐԲՆ

Երկներանգ, երկնագույն, գույնգույն:

[•erp'nerp'/erp'n ar erp'n/erp'n erp'n]

ف: رنگ (و) وارنگ، رنگ به رنگ، گوناگون،

گونه گونه، گونه گون، گون گون، جورواجور،

جورواجور، جور به جور.

Ach.II,70

Grab.I,704

Mal.I,604

ԵՓ-ԹԱՓ/ԵՓԵԼ-ԹԱՓԵԼ

Տանու գործեր:

[ep'-t'ap'/ep'(el)-t'ap'(el)]

ف: (کنا). کارهای منزل.

Mal.I,605

+ԵՓ-ԹՈՒԽ/ԵՓ ՈՒ ԹՈՒԽ

Եփել թխել:

[+ ep'-t'ux/+ ep' u t'ux]

ف: بُخت و یَز.

Ach.II,204

Mal.I,605

ԵՕԹ-ԵՕԹ

Ամէն մէկին եօթ րատ, եօթ րատ եօթ րատ:

[eðt'-eðt']

ف: هفت تاهفت تا، هفتایی، برای هر کدام هفت

عدد...

Ach.II,74

Mal.I,60

Զ

ԶԱԶԱ

1. Քրդական մի ցեղի անունը:

2. (Փոխ.) Անհասկացող, բթամիտ:

3. Համը:

[zaza]

ف: ۱. نام قومی از کُردها. ۲. (کنا). نفهم، گول

کنندذهن. ۳. ل.

Mal.II,5

ԶԱՆԱԶԱՆ

=ՏԵՍԱԿ-ՏԵՍԱԿ, ՊԷՍ ՊԷՍ:

[zanazan]

= [tesak-tesak, pēs pēs]

ف: گوناگون، گونه گونه، گونه گون، گون گون،

جور به جور، جوراجور، جور واجور، رنگارنگ، رنگ

(و) وارنگ، رنگ به رنگ.

Ach.II,78

Grab.I,711

Mal.II,7

ԶԱՏ-ԶԱՏ/ԾԶԱՏ Ի ԶԱՏ/

+ԶԱՏՆԷԶԱՏ

ف: گاه گاه، گاه و بیگاه.

Ach.II,42.236

Grab.I,671

Mal.I,574

ԵՐԵՅԱՅ-ԵՐԵՅԱՅ

Երեյայի պէս, միամտաբար:

[erexay-erexay]

ف: کودکانه و ساده لوحانه.

Ach.II,35

Mal.I,576-7

ԵՐԵՍ ԵՐԵՍ/ԵՐԵՍ ԵՐԵՍԻ/ԵՐԵՍ
ԱՌ ԵՐԵՍ

=ԴԷՄ ԱՌ ԴԷՄ

[eres eres/eres eres/eres ar
eres]

=[dēm ar dēm]

ف: رو در رو، روبه رو، چهره به چهره، مقابل هم.

Ach.II,46-7

Grab.I,676

Mal.I,578

ԵՐԵՐ/ԵՐԵՐԱԼ

Տատանում, մեղմ շարժում:

[erer/erer(al)]

ف: تردید، تزلزل، حرکت ملایم.

Ach.II,48

Mal.I,581

ԵՐԵՔ-ԵՐԵՔ

1. Երեք Քատ միասին վերցրած,
երեքով: 2. Ամեն մէկին երեք Քատ:

[erek'-erek']

ف: ۱. سه تا سه تا، سه به سه. ۲. برای هر کدام

سه عدد....

Ach.II,50

Mal.I,583

ԵՐԹՈՒԳԱԼ

=ԵՐԹԵԻԵԿ, ԳՆԱԼ-ԳԱԼ,

ԵՐԹՈՒԴԱՐՁ

[ert'ugal]

=[ert'evek, gnal-gal, ert'udarj]

ف: رفت و آمد، آمد و رفت، آمد و شد.

Mal.I,585

ԵՐԹԵԻԴԱՐՁ

=ԵՐԹԵԻԵԿ, ԳՆԱԼ-ԳԱԼ,

ԵՐԹՈՒԳԱԼ

[ert'evdarj]

=[ert'evek, gnal-gal, ert'ugal]

ف: رفت و آمد، آمد و رفت، آمد و شد.

Mal.I,585

+ԵՐԿԱՅՆ-ԼՕԼՕՁ

1. (Մանկ.) Միջին երկայն մատը:

2. Ընդհանրապես արտանովոր երկայն:

[+ erkayn-lôlôz]

ف: ۱. انگشت میان دست (کود). ۲. دراز بی -

قواره، بسیار بلندقد، دراز دیلاق.

Mal.I,590

ԵՐԹԵԻԵԿ

=ԳՆԱԼ-ԳԱԼ, ԵՐԹՈՒԴԱՐՁ,

ԵՐԹՈՒԳԱԼ

[ert'evek]

=[gnal-gal, ert'udarj, ert'ugal]

ف: رفت و آمد، آمد و رفت، آمد و شد.

Mal.I,585

ԵՐԿ-ԵՐԿՈՒ/ԵՐԿՈՒ ԵՐԿՈՒ

1. Երկու-երկու, երկուսական, ամեն

մէկին երկու: 2. Երկուսը միանգա-

մից, իբրև մի միութիւն:

©ԵՏ ԸՆԴԻ ԵՏ/©ՀԵՏ ԸՆԴԻ ՀԵՏ

Տեղն ու տեղը, իսկոյն և եթ:

[©et ənd et/©het ənd het]

ف: درجا، فوری.

Ach.II,33

Grab.I,663

Mal.I,568

ԵՏ-ԵՏ/ՀԵՏ-ՀԵՏ

=ՀԵՏԵԻ-ՀԵՏԵԻ

[et-et/het-let]

=[hetev-hetev]

ف: عقب عقب، پس پس.

Mal.I,568

ԵՏ ԱՌԱՋ / ԵՏ ՈՒ ԱՌԱՋ /

ՀԵՏԵԻ ԱՌԱՋ

[et araj/et u araj/hetev-araj]

ف: عقب (و) جلو، جلو (و) عقب، پس و پیش.

Mal.I,568

©ԵՏ ԶԵՏԷ/ՀԵՏԶՀԵՏԷ

ՄԷԿը միսի հետևից, քայլ առ քայլ:

[©et zetē/hetzhetē]

ف: یکی پس دیگری، قدم به قدم.

Ach.III,82

Grab.I,663-II,89

Mal.III,99

ԵՐԱԳ-ԵՐԳԱ

=ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ, ՇՈՒՏ-ՇՈՒՏ

Արագաբար, վրայ տալով:

[erag-erag]

=[arag-arag, šut-šut]

ف: تند(و) تند، زود زود، به تندی و با شتاب.

Ach.I,291

Grab.I,664

Mal.I,569

ԵՐԱՄ-ԵՐԱՄ

1.Խումբ, բազմություն, հոյլ (մարդկանց, անասունների, թռչունների և ձկների): 2.+Տոհմ, ցեղ: 3.+Տոհմական շիրիմ: 4.+Մի ծաղկի անուն, կապոյտ կամ սպիտակ, հոտից զուրկ:

[eram-eram]

ف: ۱. زمره، دسته‌دسته، گروه (انسان،

حيوان، پرندة وماهی). ۲. + تخم، قوم. ۳. + قبرستان

خانوادگی. ۴. + نام‌نوعی گل‌آبی یا سفید و بدون بو.

Ach.II,37

Grab.I,668

Mal.I,571

•ԵՐԱՆԳ-ԵՐԱՆԳ

=ՏԵՍԱԿ-ՏԵՍԱԿ,ԳՈՅՆՋԳՈՅՆ:

[•erang-erang]

=[tesak-tesak, guinzuin]

ف: گوناگون، گونه گونه، گونه گونه، گون گون،

جورواجور، جوراجور، جور به جور، رنگارنگ، رنگ

(و) وارنگ، رنگ به رنگ.

Ach.II,39

Grab.I,669

Mal.I,572

+ԵՐԱՆ-ՎԵՐԱՆ

=ԴԷՄ ԱՌ ԴԷՄ

[+ eran-veran]

=[dēm ar dēm]

ف: رو به رو، رو در رو، چهره به چهره، مقابل هم.

Mal.I,572

ԵՐԲԵՄՆ ԵՐԲԵՄՆ/ ՅԵՐԲԵՄՆ

ԵՐԲԵՄՆ/©ԵՐԲԷԿ ԵՐԲԷԿ

[erbemn erbemn/yerbemn

erbemn/©erbek' erbek']

ف: ۱. ورود و خروج. ۲. دخل و خرج. ۳. اقتصاد.

Ach.II,8.III,362

Grab.I,648

Mal.I,553

ԵԼԶ ԵՒ ՄՈՒՏՔ

Ծախսած և ստացած:

[elk' ev mutk']

ف: دخل و خرج.

Mal.I,554-5

+ԵՂԱԾ-ԶԵՂԱԾ/+ԷԼԱԾ-ԶԵԼԱԾ

1. Ինչ որ կայ-չկայ, բոլոր եղածը:

2. Ընդամենը: 3. Թեկուզ լինի
թեկուզ չլինի:

[+ etac-četac/ēlac-čēlac]

ف: ۱. بود و نبود، آنچه هست و نیست، دار و

ندار. ۲. در مجموع، تمامی، کلاً ۳. باشد یا نباشد.

Mal.I,556

H.P.,179

+ԵՂԻՆ-ԴԵՂԻՆ

Կր. Դեղին-ի

1. Խիստ դեղնած: 2. (Փոխ.) Նիհար, վտիտ:

[+ etin-defin]

تکر. [defin]

ف: ۱. سخت زرد رنگ. ۲. (کنا.) لاغر، نحیف.

Ach.I,651

Mal.I,559

•ԵՂԾ ԶԵՂԾ

Սաստկական ձև եղծ-ի, Ռերքումն,
եղծանելը:

[•etč zeč]

ف: ردّ و تکذیب (حالت تشدیدى).

Ach.II,20

Mal.I,559

•ԵՂՄՈՐՆԻ-ՓԵՂՄՈՐՆԻ/

ՓԵՂՄՈՐՆԻ-ԵՂՄՈՐՆԻ/ՓԵԼՄՈՐՆԻ-
ԵԼՄՈՐՆԻ/ՓԵԼՄՈՐՆԻ-ԵԼՄՈՐՆԻ

Եբր. almoni-palmoni. عبر.

Յուն. almoni-almoni. یون.

Այս-ինչ այն-ինչ, ֆալան-ֆիլան,
ֆալան-ֆատան:

[•etmoni-p'etmoni/p'etmoni-

etmoni/p'eloni-elmoni/

p'elmoni-elmoni]

ف: فلان بهمان، فلان و بیسار، فلان و بهمان.

Ach.II,21

Mal.I,560

+ԵՂՈՒՆԳ-ԵՂՈՒՆԳ ԱՆԵԼ

Տնտեսել, խնայել:

[+ etung-etung (anel)]

ف: صرفه جویی کردن، مقتصد بودن.

Ach.II,22

Mal.I,561

ԵՌՈՒՋԵՌ/ԵՌԱԼ ԶԵՌԱԼ

1. Խուճապ, իրարանցում: 2. Եռան-
դուն՝ աշխոյժ գործունեություն:

[eruzer'er al zeral]

ف: ۱. ولوله، جوش و خروش، هرج و مرج، جنب

و جوش. ۲. فعالیت پر جنب و جوش.

Ach.II,29

Grab.I,661

Mal.I,567

ԵՍ ՈՒ ԵՍ

Ինքս:

[es u es]

ف: خودم و خودم، خودم.

Mal.I,568

Հանդարտ և մոմտուովի մէջ ընկած:
[+ drē-drē]

ف: آرام و در فکر فرو رفته.

Mal.I,544

ԴՐՄԲԴՐՄԲԱԼ/ԴՄԲԴՄԲԱԼ
Դրմբոցի ծայն բանել, դղրդալ,
թնդալ:

[drmbdrmb(al)/dmbdmb(al)]

ف: غرين، طنين افکنتن.

Mal.I,545

ԴՐՆԳԴՐՆԳԱԼ/ԴՆԳԴՆԳԱԼ
Դրմբալ, դրնգոց:

[drngdrng(al)/dngdng(al)]

ف: سر و صدا (کردن).

Mal.I,545

ԴՐՍԷ Ի ԴՈՒՐՍ
=ԱՐՏԱՔՈՒՍՏ ԱՐՏԱՔՍ

[drsē i durs]

=[artak'ust artak's]

ف: دور دور، دور دور، دورا دور، دور دست، بیرون،
خارج.

Mal.I,285,539

Ե

ԵԱՅԼԱՑ-ԵԱՅԼԱՑ Է
=ԶՈՄԱՑ-ԶՈՄԱՑ Է

1.Ժող. Երգի տողի վերջին կրկնող
տող: 2.Ժողովրդական խմբական
պար:

[eaylay-eaylay ē]

=[zomay-zomay ē]

ف: ۱. بیت برگردان در آواهای مردمی که

تکرار می شود، ترجیع بند. ۲. رقص گروهی.

H.P.,150

+ԵԱՐ ԵԱՐ

Սիրելիք, ընկեր, մտերիմ ընկեր:

[+ ear ear]

ف: یار یار، دوست جانی جانی، چون چونی، جان

در جانی، جی جی باجی.

Mal.I,548

ԵԵԼԵԻԵԼ

1.Իրարուց առաջ անցնել և գերա-
զանցնել ջանանալ: 2.Կուտակել,
խառնել:

[ēlevel]

ف: ۱. سعی در سبقت گرفتن و ممتاز بودن.

۲. انباشته شدن، مخلوط شدن.

Ach.II,8

Grab.I,648

Mal.I,553

ԵԼԵԻԷԶ/ԵԼ ԵԻ ԷԶ/ԵԼ ԵԻ ԷԶԲ

1.Ելնել-իջնել: 2.Զայնի բարձրանալ
ցածրանալ: 3.(Երաժ.) Զայնի
մինչև ութերորդ աստիճան բարձ-
րանալն ու իջնելը, գամմա:

[elevē]/el ev ē]/el ev ē[k]

ف: ۱. بالا و پایین شدن. ۲. بالا و پایین شدن

صدا. ۳. (موسیه.) گام.

Ach.II,8,119

Grab.I,648

Mal.I,553

ԵԼԵԻՄՈՒՏԻՔ/ԵԼՔ ԵԻ ՄՈՒՏԻՔ/
ԵԼՈՒՄՈՒՏ/ՄՈՒՏԻՔ ՈՒ ԵԼՔ

1.Ներս ու դուրս անելը: 2.Դրամա-
կան մուտք և ելք, բախլոյթ և ծախք:
3.Ֆիցանալ:

[elevmutk'/elk' ev mutk'/el u

mut/mutk' u elk']

1. Դանդաղ շարժել, դանդաղ գործ
անել: 2. Քթի տակ ցածր ծայնով
խօսել կամ երգել:

[+ dndn(al)]

= [tntn(al)]

ف: ۱. به کندی کار و حرکت کردن. ۲. پس (و)

پس, زیر لبی سخن گفتن یا آواز خواندن, زمزمه.

Mal.I,533

ԴՈՂԴՈՂ/ԴՈՆԴՈՆ

Կր. √դող

1. Մածուցիկ եւ թանձր դողդողա-
ցող: 2. Ժլլէ:

[dodoł/dondoł]

تکر. [√dōł]

ف: ۱. ماده غلیظ و چسبناک. ۲. له.

Ach.I,680

Mal.I,534,536

ԴՈՂՈՇ/ԴՕԴՕՇ/ԹՈԹՈՇ

(Կենդ.) Երկակենցաղ գորտի նման,
առանց պոչի առանց ատամի:

[dodoš/dōdōš]

ف: (جاذ.) نوعی قورباغه.

Mal.I,534,547

+ԴՈՂՈՌ

1. Պառաւած աղջիկ, պառաւ կին:

2. Թեթևամիտ, անխելք:

[+ dodoł]

ف: ۱. پیردختر, پیرزن. ۲. سبکسر, بی فکر, خُل

(و) چل.

Mal.I,534

+ԴՈՂՈՂ

Նոր շինած պանիր:

[+ doloł]

ف: پنیر تازه.

Mal.I,535

ԴՈԿԴՈԿ

Աղանի, աղանու ձագ, փաղաք-
շական կոչում փափիկ երեխայի,
աղանեակ:

[dokdok]

ف: کبوتر, بچه کبوتر, خطاب تحبیبی برای

بچه تهل مُبل.

Mal.I,535

ԴՈՂԴՈՂԱԼ/ԴՈՂԴՈՂԱԼ

Կր. դողալ-ի

[dołdoł(al)/dołdł(al)]

تکر. [doł(al)]

ف: لرز لرز, لرزش, ارتعاش.

Mal.I,535

*ԴՈՂԴՈՂ>ԴՈՂԴՈՋ/ԴՈՂ-
ՂՈՋ/ԴՈՆԴՈՆ

Կր. √դող

Դողդոջում:

[*dołdoł>dołdoj/dołdoč/

dondoł]

تکر. [√dōł]

ف: مرتعش, لرزان.

Ach.I,678

Grab.I,638

Mal.I,535

+ԴՈՒԴՈՒԿ¹/+ԴՈՒԴՈՒԿ²/ԴՈՒԿ
ԴՈՒԿ³

1. Փոքրիկ Ռասարակ սրինգ, գուռ-
նայ^{1,2}: 2. (Փոխ.) Ուրիշի թելադը-
րանքով շարժելը, գրոծելը:

- Ուրիշի բերանի դուրունկն ես դա-
ռել:

[+ dudul¹/+ duduk²/duldul³]

ف: ۱. نی لیک, سُرنای^{۱,۲} (کود). ۲. (کتا) با

حرف دیگران کاری را انجام دادن^۲.

Mal.I,537

ف: قِل قِل (صدای جریان آب رودخانه).

Mal.I,510

+ԴԻՆԴԻՆԻ ԽԱՂԱՑՆԵԼ
Այս այն կողմը ձգել, խաղացնել,
Քանգիստ չտալ, նեղացնել, չար-
չարել:

[+ dindini (xaɬaɬnel)]

ف: ٲٲٲٲ طرف(و) ٲٲ طرف کشیدن, این سو (و) ٲٲ
سو کشیدن, بازی دادن, ناراحت کردن, آزار دادن.

Mal.I,520-1

+ԴԽԴԽԽԽԽԽ
Մի կերպ ապրել, լաւ-գէշ ապրել:
[+ dxdkk(al)]

ف: به هر شکل خوب یا بد زیستن.

Mal.I,531

ԴԽԽԽԽԽԽԽԽ
Կր. ԴԽԽԽԽԽ
Ընդհատ-ընդհատ խոսլ ձայն Բանել
(կարծր առարկաների իրար
դիպչելուց):
[dxkdkk(al)]

تکر. [dxk(al)]

ف: تق و تق و تق, تق (و) تق (کردن با صدای گنگ).

Mal.I,531

+ԴՂԴՂԽԽ
Երեբալ, թնդալ, լղղալ (մարմնի
փափուկ կամ գէր մասը):
[+ dɬdɬ(al)]

ف: ٲٲ ٲٲ (زدن), تكان تكان خوردن قسمت نرم
یا چاق بدن.

Mal.I,531

+ԴՂԴՂԽ
Նախշած փայտի կտոր, որ կախում
են անասունների վզից իբրև զարդ

կամ չար աչքի դէմ և որ
տատանում է անասունի շարժ-
ւելիս:

[+ dɬdɬan]

ف: تيكه چوب نقش دار که از گردن حيوان به
عنوان زينت یا دفع چشم زخم آویخته می شود و
هنگام راه رفتن حيوان ٲٲ ٲٲ می زند و تكان تكان
می خورد.

Mal.I,531

+ԴՄԲԴՄԲԱԼ/+ԴՄԹԴՄԹԱԼ
Կր. Դմբալ-ի
1.Խոսլ ձայն առաջ գալ, զնգալ,
թնդալ: 2.Ընկնել, դմբոսլ ձայն
Քանելով: 3.Դափի՝ թմբուկի ձայն
արձակելը:

[+ dmbdmb(al)/+ dmp'dmp'(al)]

تکر. [dmb(al)]

ف: ٲ. ٲٲٲٲ گنگ به وجود آوردن. ٲ. ٲٲٲٲ
افتادن چیزی. ٳ. ٲٲٲٲ طبل و دف.

Mal.I,532

+ԴՆԳԴՆԳԱԼ
Կր. Դնգալ-ի
1.Խոսլ արձագանք տալ, թնդալ,
(տակը դատարկ լինելուց): 2.Գլխի՝
թնդալ գլխացալի պատճառով:
3.Սիրտը բաբախել երկիւղից կամ
սարսուռից:

[+ dngdng(al)]

تکر. [dng(al)]

ف: ٲ. ٲٲٲٲ گنگ (بر اثر خالی بودن).
ٲ. احساس صدا در سر به علت سردرد. ٳ. تاپ
تاپ, گُرپ گُرپ قلب در اثر ترس یا لرزش.

Mal.I,532

+ԴՆԴՆԱԼ
=ՏՆՏՆԱԼ

+ԴԵՂ (ՈՒ) ԴԱՐՄԱՆ/+ԴԵՂ ՈՒ
ԴԻՐ/+ԴԵՂ ՈՒ ԴՈՒՂ/+ԴԵՂ ՈՒ
ԴԵՂՐԱՆՔ/+ԴԵՂ ՈՒ ԴՈՒՐ

Դեղեր, բժշկական միջոցներ:
[+ deŋ(u)darman/+ deŋ u dir/
+ deŋ u duŋ/+ deŋ u deŋrank/
+ deŋ u dur]

ف: داروها، وسایل پزشکی.

Mal.I,502

⊙ԴԵՌԱԴԵՐ/•ԴԵՐ ԸՆԴ ԴԵՐ
=ՀԱԶԻԻ ՀԱԶ, ՀԱԶԻԻ ՀԱԶԻԻ
ՀԵՆԳ ՈՐ, ԲԵՆԳ այն է որ:

[⊙deŋadeŋ/•deŋənd deŋ]

=[hazivhaz, haziv haziv]

ف: زورزورکی، همین حالا، درست همان است
که، حکماً.

Ach.I,653-4

Grab.I,610

Mal.I,506

ԴԵԶԱԴԵԶ/ԴԻԶԱԴԵԶ/ԴԵԶ
ԱՌ ԴԵԶ

=ԿՈՒՏԱԿ-ԿՈՒՏԱԿ, ԾԵՂԶԱ-
ԾԵՂԶ, ԾԵՂԶ-ԾԵՂԶ

Դեզ դեզի վրայ, դեզերով, կուտակ-
ած, բարդած:

[dezadez/dizadez/dez ar deŋ]

ف: خرمن روی خرمن، تل روی تل، انباشته روی
هم، روی هم بار کرده، تلمبار.

Ach.I,658

Grab.I,623

Mal.I,508,518

ԴԵՄ ԱՌ ԴԵՄ/ԴԵՄ ԸՆԴ ԴԵՄ/
ԴԵՄ Ի ԴԵՄ/ԴԵՄ ՈՒ ԴԵՄ/
ԴԵՄԱԴԵՄ/ԴԻՄԱԴԵՄ/
ԴԻՄԱՑԵ ԴԻՄԱՑ/ԴԵՄԴԻՄԱՑ

=ԵՐԵՍ ԱՌ ԵՐԵՍ

ԴԵՄ-յանդիման, իրարու դիմաց,
իրար ֆակատակ:

[dēm ar dēm/dēm ənd dēm/
dēm i dēm/dēm u dēm/dēma
dēm /dima dēm/dimaçē dimaç/
dēm dimaç]

=[eres ar eres]

ف: رودررو، مقابل هم، چهره به چهره، در جهت
متخالف هم، متقابل.

Ach.I,659-60

Grab.I,612

Mal.I,508-9

•ԴԵՊ ԵՒ ԴԵՊ/•ԴԵՊ ՈՒ ԴԵՊ

ԱՆՎՈՒԷՍ, ուշի ուշով:

[•dēp ev dēp/•dēp u dēp]

ف: بدون خطا، بی اشتباه، هوشیارانه.

Ach.I,660

Grab.I,613

Mal.I,510

ԴԵՍ ՈՒ ԴԵՆ

Այս և այն կողմը:

[dēs u dēn]

ف: این سو و آن سو، این طرف و آن طرف، این
وَر و آن وَر.

Mal.I,510

⊙ԴԵԴԵԶԱԼ/⊙ԴԵԴԵԶԵԼ/ ⊙ԴԵ-
ԴԸՆԶԵԼ

Դըդըջիւն Բանել, գետի Բոսեյիս
ձայն Բանելը:

[⊙dədəç(al)/⊙dədəç(el)/ ⊙dē-
dənç(el)]

= [yimar-yimar (xôsel)]

ف: ذری وری، چرت و پرت، چرند (و) پرند، پرت
و پلا، چرت و پرت، چرت و پرت، شَر و ور،
احمقانه و بی سر و ته سخن گفتن.

Mal.I,494

+ ԴԱՐԴԱՐ

1. (Մանկ.) Օրորոց: 2. Օրորոցի երգ:
3. Երեխայի քուն:
[+ dardar]

ف: ۱. گهواره (کود). ۲. لالایی. ۳. خواب بچه.

Mal.I,497

ԴԱՐԻԻ-ԴԱՐԻԻ/ԴԱՐԻԻ ԵՒ
ԴԱՐԻԻ

Մինչև ավերը բարձրացած, [եփ-
|եցուն:
[dariv-dariv/dariv ev dariv]

ف: لبالب، لب به لب، مملو.

Ach.I,631

Mal.I,498

+ ԴԱՐ ՈՒ ԴԱԴԱՐ

Հանգստություն, խաղաղություն:
[+ dar u dadar]

ف: صلح و صفا، آرامش.

Mal.I,499

Ծ ԴԱՐՈՒՑ Ի ԴԱՐՍ/ԴԱՐԷ ԴԱՐ
Ծարունակաբար, մշտնջենապես:

[©daruç i dars/darē dar]

ف: ممتد، دائمی، ابدی، سده به سده.

Ach.I,631

Mal.I,496

ԴԱՐՈՒՓՈՍ/ԴԱՐ ՈՒ ՓՈՍ

= ԽՈՐՏՈՒԲՈՐՏ, ԽՈՐՏԱԲՈՐՏ,
ԽՈԹՈՒԲՈԹ, ԽՈՐԴՈՒԲՈՐԴ
[darup'os/dar u p'os]

= [xortubort, xortabort,
xot'ubot', xordubord]

ف: ناهموار، ناصاف (عکس)، صاف و صوف.

Mal.I,499

Ծ ԴԱՐՋԱԴԱՐՋ

Կրկին և կրկին անգամ դառնալը,
վերադարձ:
[©darjadarj]

ف: بازگشت، تکرار عمل بازگشت.

Ach.I,639

Grab.I,506

Mal.I,498

+ ԴԱՓԴԱՓԱՅ

= ԲԱԴԱԴ

[+ dap'dap'ay]

= [badad]

ف: ناوَد، بالشچه‌ای که خمیر را بر آن پهن کنند
و به دیوارهٔ تنور بچسبانند.

Mal.I,500

+ ԴԳԸԼ-ԴԳԸԼ

Ջայն որ առաջ է գալիս մի պինդ
բանով փայտին խփելիս, կոշնակի
ձայն:

[+ dgəl-dgəl]

ف: صدایی که از کوبیدن شیئی محکم به چوب
شنیده می شود، زنگ اخبار.

Mal.I,501

ԴԵՂՆԴԵՂ

Կալային միտք՝ սկաքարից գունա-
ւորած դեղին գույնով:
[deʔndet]

ف: ماده‌ای از گچ دارای رنگ زرد.

Mal.I,504

تکر. $\sqrt{*}da\ddot{t}$.

ف: کُند حرکت، لال، تنبل.

Ach.I,620

Mal.I,485

ԴԱՆԴԱՂ-ԴԱՆԴԱՂ/

ԴԱՆԴԱՂ-ՄԱՆԴԱՂ

Ծանր շարւելով, չշտապելով:

[dandaʃ-dandaʃ/dandaʃ-mandaʃ]

ف: یواش یواش، آهسته آهسته، آرام آرام، خوش خوشک، نرم نرمک.

Ach.I,620

Mal.I,485

•①ԴԱՆԴԱՆ

Ատամ, ակոայ:

①[•dandan]

ف: دندان.

②+ԴԱՆԴԱՆ

Ապուշ, տխմար, դանդալուշ:

②[+dandan]

ف: نادان، احمق، سفيه، ابله.

③ +ԴԱՆԴԱՆ

(Մանկ.) Դանակ:

③[+dandan]

ف: کارد، چاقو (کود).

④+ԴԱՆԴԱՆ/ՏԱՆՏԱՆ

Փոքրիկ երեխային գրկի մէջ վեր վեր նետելով խաղացնել:

④[+dandan/tantan]

ف: بالا پایین انداختن بچه کوچک(برای بازی).

Ach.I,621

Mal.I,486

•ԴԱՆԴԱՆԱԿ

Դանդաղկոտ:

[•dandanak]

ف: تنبل، کُند حرکت.

Mal.I,486

②ԴԱՆԴԱԶ

Կր. $\sqrt{q}a$

Տատանումն, երերումն, (մարմնով և մտքով):

[②dandaʒ]

تکر. $\sqrt{da}$.

ف: تردید، تزلزل (جسمى و فکرى).

Ach.I,621

Mal.I,486

ԴԱԾ-ԴԱԾԻ

Խրախուսական բացագանչութիւն

ծափաբարեկիս:

[daš-daši]

ف: فریاد تشویق همراه با کف زدن.

Mal.I,486

+ԴԱՌՆ-ԴԱՌՆ

Սաստիկ դառն, սաստիկ տխուր:

[+daɾn-daɾn]

ف: بسیار تلخ و غمگانه.

Mal.I,488

ԴԱՍՏԱՑ-ԴԱՍՏԱՑ

=ԽՈՒՄԲ-ԽՈՒՄԲ

[dastay-dastay]

=[xumb-xumb]

ف: دسته دسته، گروه گروه.

Mal.I,492

ԴԱՏԱՐԿ-ԴԱՏԱՐԿ ԴՈՒՐՍ ՏԱԼ

/ԴԱՏԱՐԿ-ՄԱՏԱՐԿ ԴՈՒՐՍ ՏԱԼ

=ՅԻՄԱՐ-ՅԻՄԱՐ ԽՕՍԵԼ

[datark-datark(durs tal)/

datark-matark (durs tal)]

ԳԻԳԻԱԼ

Կր. Գալ-ի

=ԳՂԳՂԱԼ, ՂՈՒՆՂՈՒՆԱԼ

1. Աղանու՝ կաքաւի ձայնն Բանել:

2. Դղրդալ, թնդալ:

[gvgv(al)]

[gv(al)]. ٢٢

= [gʰgʰ(al), ʰunʰun(al)]

ف: ١. صدای کبوتر و کبک. ٢. غریدن، غرش.

Mal.I,472

ԳՐԳՐԵԼ

Բորբոքել, դրդել:

[grgr(ɛl)]

ف: ٢٢ تحريك کردن، برانگیختن.

H.P.,130

Mal.I,476

ԳՐՈՑ (ՈՒ) ԲՐՈՑ

1. Գրաւոր և անգրաւոր:

2. Գրել կարդալ գիտցող, ուսում առած:

[groç(u)broç]

ف: ١. نوشته شده و نوشته. ٢. باسواد، تحصیل

کرده.

Mal.I,478

Դ

+ԴԱԲՈՒՐ-ԴԱԲՈՒՐ

Մի տեսակ ճիւղ խաղ:

[+dabur-dabur]

ف: ٢٢ نوعی بازی قدیمی.

Mal.I,481

ԴԱԴԱԷ/ԴԱԴԱՂ/ԴԱԴԱՍ

(Մանկ.) Նստելու անասուն, մանաւանդ ձի:

[dadah/dadaʃ/dadas]

ف: ٢٢ حیوان سواری بخصوص اسب (کود).

Mal.I,481

ԴԱԴԱՐ

Կր. Վդար-ի

1. Հանգիստ, Բանգաստութիւն: 2. Անդորրութիւն, խաղաղութիւն: 3. Ընդմիջում:

[dadar]

٢٢ [ʰd̪ar]. ٢٢

ف: ١. آرامش، راحتی. ٢. سکوت، صلح و صفا.

٣. تنفس، فاصله.

Ach.I,610,637

Grab.I,590

Mal.I,481,499

*ԴԱՂԴԱՂԵԼ>ԴԱՂԴՂԵԼ

Կր. Դաղել-ի

Խարել, խանձել, խորովել, կսկծեցնել:

[*daʃdaʃ(ɛl)>daʃdʃ(ɛl)]

٢٢ [daʃ(ɛl)]. ٢٢

ف: ٢٢ سوزاندن، داغ زدن، کباب کردن، موجبات

خزن فراهم آوردن.

Mal.I,484

*ԴԱՅԼԴԱՅԼԵԼ>ԴԱՅԼԱՅԼԵԼ

Երգելիս ձայնը խաղացնել, ելևէջներ անել: (մարդկանց և թռչունների մասին)

[*dayldayl(ɛl)>daylayl(ɛl)]

ف: ٢٢ دلی دلی (دلای دلای)، چه چه (انسان و پرندگان).

Mal.I,485

*ԴԱՂԴԱՂ>ԴԱՆԴԱՂ

Կր. Վ*Դաղ

Ծանր շարժումով, յամր, չշտապող:

[*daʃdaʃ>dandaʃ]

**ԳՈՒՆԴ-ԳՈՒՆԴ/ԳՈՒՆԴԱ
ԳՈՒՆԴ/ԳՈՒՆԴԱ-ԳՈՒՆԴԱ/
ԳՈՒՆԴ ԱՌ ԳՈՒՆԴ**

1. Գոնդրով, գունդը գունդի յետևից:

2. = Գունդ-գունդ, կծիկ-կծիկ եղած:

[gund-gund/gundagund/

gundsgunds/gund ar gund]

ֆ: 1. گروه گروه, گردان گردان, دسته دسته.

2. گرد گرد, گلوله نخ.

Ach.I,593

Grab.I,581

Mal.I,469

ԳՈՒՆԴՈՒԿՇԻԿ

1. Ամփոփւած կուշ եկած, կծիկի
նման գունդ դարձած: 2. Գլուխ-
կոնծի:

[gundukcik]

ֆ: 1. جمع شده مانند گلوله نخ یا کاموا. 2. کله

معلق.

Mal.I,469

ԳՈՒՐ-ԳՈՒՐ/ԳՈՒՐ-ԳՈՒՐ

Յորդ, յորդառատ:

[gur-gur/gur-gur]

ֆ: 1. گُر و گُر, فراوان فراوان.

Ach.I,598

Mal.I,470

ԳՈՒՐԳՈՒՐ

(Կեցող.) Աղաւնու նման մի թռչուն և
նրա ձայնը:

[gurgur]

ֆ: (جاذ.) پرندۀ ای شبیه کبوتر و صدای او.

Ach.I,598

Mal.I,471

ԳՈՒՐԳՈՒՐԱԼ(ԵԼ)

= ՓԱՅՓԱՅԵԼ

Խանդաղատանը զգալ, խանդա-
ղատել, սիրել, փաղաքշել:

[gurgur(al)(el)]

= [p'ayp'ay(el)]

ֆ: نوازش کردن, دوست داشتن.

Mal.I,471

***ԳԶԳԶԱԼ/+ԲԶԲԶԱԼ**

1. Փոքր ջրի Բանդարտ հոսելիս
կարկաչելը: 2. Բարձրաձայն ծիծա-
ղել, քոքոալ: 3. Հալի՝ կաշաղակի
կարկաչելը:

[*gçgç(al)/+ k'çk'ç(al)]

ֆ: 1. صدایی که از جریان ملایم آب برخیزد.

2. هیر (و) هیر, کبر (و) کبر, قاه قاه, قهقهه, قه قه.

غش غش, هیر و کبر. 3. صدای مرغ و چلچله.

Mal.I,471.IV,589

ԳՐԳՐԱԼ/ԳՐՄՐԱԼ

1. Գոգո ձայն Բանել, գոգոռալ,
որոտալ:

2. = ՎՐՎՐԱԼ, ԲՐԲՐԱԼ

Բորբորով վառուելով ձայն Բանել
(կրակի մասից):

[grgr(al)/grmr(al)]

ֆ: 1. فریاد زدن, غریدن. 2. گُر گُر (صدای شعله

آتش).

Ach.I,600,605

Grab.I,582

Mal.I,471-2

ԳՐԵԼ-ԳՐՓԵԼ

Ուժով մի բան տեղից դուրս պոկել,
խլել:

[gr(el)/grp'(el)]

ֆ: وردار و ورمال (کردن), قاپیدن, چیزی را به

زور از جایی بیرون آوردن و قاب زدن.

Mal.I,471

ف: داد داد، داد و فریاد، جیغ و جیغ، داد (و) قال،
جیغ (و) ویغ، جیغ و داد، داد و بیداد.

Ach.I,580

Mal.I,460

+ԳՈՐՈՒՄ-ԳՈՐՈՒՄ

Աղաղակ, միշ, լաց ու կոծի ձայն:

[+ gorum-gočum]

ف: دادو فریاد، داد و قال، جیغ (و) جیغ، جیغ (و)
ویغ، داد داد، داد و بیداد، جیغ و داد.

Ach.I,580

Mal.I,460

ԹԳՈՐԾ ԱՌ ԳՈՐԾՈՎ/ԹԳՈՐԾ

ԸՆԴ ԳՈՐԾՈՎ

Գործի արանքում, ի միջի այլոց,
թեթևակի:

[θgorc ar gorcov/θgorc ənd
gorcov]

ف: مابين کارها، در ضمن.

Ach.I,583

Mal.I,462

ԳՈՐԾ-ՄՈՐԾ

Կր. Գործի-ի

Գործեր:

[gorc-morc]

تکر. [gorc]

ف: کار و مار، کار و بار.

Mal.I,461

ԳՈՒԲ-ԳՈՒԲ

Առնասարակ փոսորակ տեղ,
որտեղ հաաքում է հեղուկը:

[gub-gub]

ف: چاله (و) چوله.

Ach.I,586

Mal.I,466

•ԳՈՒԳՈՒԿ

=ՊՈՒՏ-ՊՈՒՏ

[•guguk]

=[put-put]

ف: نقطه نقطه، خال خال.

Mal.I,467

+ԳՈՒԳՈՒՌԵԼ

Նստել, ամփոփ կամ հպարտորեն
նստել:

[+ gugur(ēl)]

ف: به حالت کز کرده یا مغرورانه نشستن.

Mal.I,467

ԳՈՒԳՈՒԶ

Կանաչ ընկոյզ:

[guguz]

ف: گردوی سبز.

Arm.Egl.Dic.,138

ԳՈՒԶ-ԳՈՒԶ/ԿՈՒԶ-ԿՈՒԶ/

ԿՈՒԶԷ ԿՈՒԶ

Կուշ գալով:

[guz-guz/kuz-kuz/kuzēkuz]

ف: قوز قوز، قوز قوز، قوز قوزی، (غوز، کوز، گوژ)
کز کرده.

Ach.II,653

Grab.I,578

Mal.I,467.II,480

+ԳՈՒԼՈՒԼ

(Բուս.) Մի տեսակ բոյս, որի գնդա-
կաձև սերմերը գտնում են երկայն
ու գլանաձև պատեանի մեջ, որ
նոյնպես ուտում է, ինչպես կանաչ
լոբի:

Լատ. Pisum sativum .γ

[+ gulul]

ف: (گیا.) نوعی گیاه خوردنی مانند لوبیا سبز.

Mal.IV,633

Գնալ և գալ, գալ և գնալ:

[gnal-gal]

= [ert u darj, ertevek, ertugal]

ف: رفت و آمد, آمد و رفت, آمد و شد, ایاب (و)

ذهاب, آیند و روند (داشتن).

Mal.I,451

+ԳՈԳՈԼ

Ինչ որ երևակայական ճիւղ:

[gogol]

ف: نوعی هیولای خیالی.

Mal.I,454

+ԳՈԳՈՇ

Ուղղորդ, մարդու յետոյժի
կիսագունդերից ամեն մէկը:

[gogoš]

[oʁgogoš]

ف: گردی‌های ماتحت انسان, اُمبرها, کفل‌ها.

Mal.I,454

*+ԳՈԼԳՈԼՈՒԿ>+ԳՈԼԳԼՈՒԿ

Մի քիչ գոլ, տաքուկ:

[*+golgoluk>+ golgluk]

ف: ولرم, نیمه گرم.

Ach.I,571

Mal.I,455

ԳՈԼԻ-ԳՈԼԻ

=ԳԼՏՈՐ-ԳԼՏՈՐ

(Մանկ.) Գլորել:

[goli-goli]

= [gltor-gltor]

ف: غلت غلت زدن, غلتیدن (کود).

Mal.I,455

ԳՈՂԳՈՂԻ/ԳՈՂ Ի ԳՈՂ

Գողի պէս զգուշութեամբ, գաղտնապէս:

[goʔgoʔi/goʔ i goʔ]

ف: دزدکی, یواشکی.

Ach.I,572

Mal.I,457

ԳՈՅՆ-ԳՈՅՆ/ԳՈՅՆԱԳՈՅՆ/
ԳՈՒՆԱԳՈՅՆ/ԳՈՒՆԱԳՈՒՆԱԿ
/ԳՈՅՆՋԳՈՅՆ/ԳՈՒՆԱԿ-ԳՈՒ-
ՆԱԿ/ԳՈՒՆԱԿԱՍ-ԳՈՒՆԱԿԱՍ

= ԶԱՆԱԶԱՆ

Զանազան գոյներով:

[goyn-goyn/goynagoyn/

gunagoyn/ gunagunak/

guinzguin / gunak-gunak/

gunaks-gunaks]

= [zanazan]

ف: جورواجور, جور به جور, جوراجور, رنگ به

رنگ, رنگ وارانگ, رنگارنگ, گونه گون, گون

گون, گونه گونه, گوناگون.

Ach.I,577,593

Grab.I,571,580

Mal.I,459,468

+ԳՈՉԳՈՉԱԼ

Բարձր գոչիւն բանել, բարձր
կարկաշել (ջրերի մասին):

[+ gočgoč(al)]

ف: صدای بلند در آوردن, شُر(و)شُر با صدای بلند

(آب).

Ach.I,580

Mal.I,460

ԳՈՌԳՈՌԱԼ

Կր. Գողալ-ի

Շարունակ կամ յաճախ գողալ:

[goʔgoʔal]

تکر. [goʔ(al)]

+ԳԻՐԿ ՈՒ ԾՈՑ

Իրար գիրկ ընկնելը, գիրկն առնել, գրկել:

[girk u coç]

ف: بغل در بغل, بغل به بغل, در آغوش کشیدن.

Ach.I,562

Mal.I,441

①ԳԼԳԸԼ/+ԳԼԳԼԻԿ

=ԲԽԲԸԽ

Ջուր խմելու կաւէ աման:

① [glgəl/+ glglik]

= [bxbəx]

ف: نظرف مچى (گلی) برای آشامیدن آب.

②ԳԼԳԸԼ

(Բուս.) Կորեկի նման, բայց խոշոր հատիկներով հացաբոյս:

② [glgəl]

ف: (گیا.) دانه خوراکی مانند ارزن یا بلغور.

③ԳԼԳԸԼ/ԳԸԼԳԸԼ/ԳԼԳԻԼ/

ԳԻԼԳԻԼ/ԳԼԳԼԱԼ

Գլգլոցի ծայն՝ ջրի կամ ծիծաղի:

③ [glgəl/gəlgəl/glgil/gilgil/

glglal]

ف: صدای خنده, صدای آب روان.

Ach.I,564

Mal.I,374,435,442,443

ԳԼԳԼ/ԳԼԳԻԼ/ԿԼԿԻԼ/ԳՂԳԻՂ

(Բուս.) Մի տեսակ բոյս:

Լատ. cyamus/melumbium .γ

[glgl/glgil/klkil/głgłt]

ف: (گیا.) نوعی گیاه.

Ach.I,566

Mal.I,442

+ԳԼԻՐ-ԳԼԻՐ/ԿԼԻՐ-ԿԼԻՐ

Ընճողուկի նման փոքր թուչուն և նրա ծայնը:

[glir-glir/klir-klir]

ف: (جان) پرندۀ کوچکی شبیه گنجشک و صدایش.

Mal.I,443.II,443

ԳԼՈՐ-ԳԼՈՐ/ԳԼՈՐ ՄԼՈՐ/ԳԼԴՈՐ

-ԳԼԴՈՐ/ԳԼԴՈՐ-ՄԼԴՈՐ/ԳԼՏՈՐ

-ԳԼՏՈՐ

Գլորվելով:

[glor-glir/glor-mlor/gldor-

gldor/gldor-mldor/gltor-gltor]

ف: غلت غلتان, غلتان غلتان.

Mal.I,443,446,450

ԳԼՈՒԽ-ԳԼԽԻ (ԴՆԵԼ, ՏԱԼ)

1. Իրար հետ միացած լինել,

միաբանել: 2. Գլխները իրար շատ

մօտ, խիտ առ խիտ բուսել: 3. Իրար

հետ վիճել՝ կատակել:

[glux-glxi (dnel,tal)]

ف: ۱. با هم متحد بودن, یک صدا بودن. ۲. به

طور انبوه و نزدیک هم (روئیده). ۳. سر به سر

گذاشتن, شوخی کردن.

Ach.I,565

Mal.I,446-7

ԳՂԳՂԱԼ

=ԳԻԳԻԱԼ, ՂՈՒՆՂՈՒՆԱԼ

1. Աղաւնու՝ կաքաւի ծայն հանել:

2. Դողդալ, թնդալ:

[głgł (al)]

= [gvgv(al), łunłun(al)]

ف: ۱. صدای کیوتر یا کبک. ۲. غریدن, غرش.

Mal.I,451

ԳՆԱԼ-ԳԱԼ

=ԵՐԹ ՈՒ ԴԱՐՁ, ԵՐԹԵԻԵԿ,

ԵՐԹՈՒԳԱԼ

به خواهش و تمنا افتادن.

Ach.I,543

Mal.I,430

ԳԶԳԶԵԼ/ԳԶԶԵԼ

Կր. Գզել-ի

=ԽԶԶԵԼ, ԲԶԻԿ-ԲԶԻԿ ԱՆԵԼ,

ԳԶՕՆ-ԳԶՕՆ

[gzgz(el)/gzz(el)]

تكر. [gz(el)].

= [xzz(el), bzik-bzik (anel),

gzon-gzon]

ف: ۱. لت و پار، قلیه و قرمه، درب و داغون، آش

و لاش، تیکه پاره، تیکه تیکه، پاره پاره، پاره پوره.

۲. ژولیده پولیده، درهم درهم (کردن).

Ach.I,547

Mal.I,432

+ԳԶՕՆ-ԳԶՕՆ

=ԳԶԳԶԵԼ/ԳԶԶԵԼ

Գզգզւած, պատառոտած:

[+ gzon-gzon]

= [gzgz(el)/+ gzz(el)]

ف: لت و پار، قلیه و قرمه، درب و داغون، آش و

لاش، تیکه پاره، تیکه تیکه، پاره پاره، پاره پوره،

قیمه قیمه، قطعه قطعه. ۲. ژولیده پولیده، درهم

برهم (کردن).

Ach.I,547

Mal.I,432

ԳԷԸ-ԳԷԸ/ԳԷՇԱԳԷԸ/ԳԻՇՈՒԳԷԸ

1. Թ=ՊԱՏԱՌ-ՊԱՏԱՌ

2. = ՎԱՏ-ՎԱՏ

[gēš-gēš/gēšageš/gišageš]

1. Թ= [patař-patař]

2. = [vat-vat]

ف: ۱. تیکه تیکه، تیکه پاره، شرحه شرحه، پاره

پاره، لت و پار، پاره پوره، آش و لاش، قلیه و

قرمه، قطعه قطعه، بریده بریده، لقمه لقمه، قیمه

قیمه. ۲. بدبد، بد بد، زشت زشت.

Ach.I,550

Grab.I,550

Mal.I,433,437

+ԳԻԺ-ԳԻԺ

ԳԻ Նման, շատ խելքը կորցրած,

շատ խելառ:

[giž-giž]

ف: گیج گیج، دیوانه دیوانه، دل دیوانه، خل خل،

خل خل، خل و چل، هاج و واج، مات و مبهوت،

احمق احمق.

Ach.I,554

Mal.I,434

+ԳԻԾ-ԳԻԾ

Գծաւոր, գծեր ունեցող:

[gic-gic]

ف: خط خطا، خط خطی.

Ach.I,556

Mal.I,435

ԳԻՇԵՐԻ-ԳԻՇԵՐԻ

Գիշերները, գիշեր գիշերի վրայ:

[gišeri-gišeri]

ف: شب به شب، شبها.

Mal.I,437

ԳԻՇԵՐ-ՑԵՐԵԿ/ԳԻՇԵՐ ՈՒ ՑԵՐԵԿ

/ ՑԵՐԵԿ-ԳԻՇԵՐ

[gišer-çerek/gišer u çerek/

çerek-gišer]

ف: شب و روز، روز، روز و شب.

Mal.I,437

(و) وارنگ، رنگ به رنگ.

Mal.I,409

⊙ ԳԱՄ ԲԱՆ ԶԳԱՄ/⊙ ԳԱՄՈՒ
ԳԱՄՈՒ

1.=ԲԱՅԼ ԱՌ ԲԱՅԼ, ՀԵՏԶՀԵՏԷ,
ԿԱՄԱՑ-ԿԱՄԱՑ

2.=ՍՏԵՊ-ՍՏԵՊ, Յանախակի,
իրար վրայ, շատ անգամ:

[⊙gam k'an zgam/⊙gamu
gamu]

1.=[k'ayl ar k'ayl,hetzhetē,

kamaç-kamaç]

2.=[step-step]

ف: ۱. قدم به قدم، گام به گام، یواش یواش،

آهسته آهسته. ۲. زیاد زیاد، زود زود (به دفعات).

Ach.I,508

Grab.I,526

⊙ ԳԱՅԹ Ի ԳԱՅԹ

=ԿԱՂ Ի ԿԱՂ

Անհաստատ կերպով:

[⊙gayt' i gayt']

=[kał i kał]

ف: ۱. لنگ لنگ، لنگ لنگان، لنگان لنگان (مردد).

Ach.I,510

Grab.I, 526

Mal.I,409

+ԳԱՅԼ ԳԱՅԼ ԱՆԵԼ

Ագաթաբար շտապ-շտապ ուտել:

[gayl gayl (anel)]

ف: ۱. تند تند، هول هول، هول هولکی (خوردن).

Mal.I,410

*ԳԱՓ-ԳԱՓ>ԳԱՐ-ԳԱՓ/ԿԱՐ-
ԳԱՓ

Ուղտի ցատկոտելը:

[*gap'-gap'>gar-gap/kargap']

ف: ۱. شلنگ (و) تخته انداختن (شتر).

Ach.I,521

ԳԵՂ-ԳԵՂ

1. Գլորումն, Ռոլովումն, Ռեշտ գլոր-
տող, դիրաշոջիկ: 2. Անի:

[geł-geł]

Երբ. Յուն. gelgel. عبر. یوز.

ف: ۱. قِل قِل، غلتیدن. ۲. چرخ (ماشین و غیره).

Ach.I,534

Grab.I,536

Mal.I,420

ԳԵՂ-ԳԵՂ

Երգեցողություն՝ ճայնը կկկացնելով,
խաղացնելով:

-Ջայլելի է տխրակի գեղգեղանքը:

[geł-geł]

ف: ۱. چه چه، چه چه.

Ach.I,534

Grab.I,536

Mal.I,420

ԳԵՐԵԼ-ԳԵՐՓԵԼ

1. Գերի վերցնել, գերի տանել:

2. (Փոխ.) Նւաճել իր ոյժին՝ ազդե-
ցութեան ենթարկել:

[ger(el)-gerp'(el)]

ف: ۱. اسیر کردن، به اسارت بردن. ۲. (کنا.) غلبه

کردن، تحت سلطه قرار دادن.

Mal.I,430

ԳԵՐԻԿ-ԷՐԻԿ ԼԻՆԵԼ

Գերի դառնալ, գերիի նման
աղաչել- պաղատել:

[gerik-ërik lin(el)]

ف: ۱. اسیر شدن، گرفتار شدن، چون اسیر و گرفتار

خرد خرد، خرده خرده، خورد خورد، خورده خورده،
قیمه قیمه، قلیه و قرمه.

Mal.I,398

+ԲՐԴԲՐԴԵԼ

Կր. Բրդել-ի

Հրել, Բրժտել, բրթբրթել:

[brdbrd(ɛl)]

تكر. [brd(ɛl)]

ف: ھول دادن، سیخونک زدن.

Mal.I,398

Գ

ԳԱԳԱԶ ԱՆԵԼ

=ՏԱՅՏԱՅ, ՏԱՅԱՅ, ԿԱՆ-ԿԱՆ

(Մանկ.) Յորդոր փոքրիկ երեխա-
ներից, որ ոտքի կանգնեն:

[gagaz (anɛl)]

=[taytay, tayay, kan-kan]

ف: کودک را تشویق به راه رفتن کردن (کود).

Mal.I,401

ԳԱԳԱԹ/ԳԱԳԱԹՆ

Մարդու գլխի ամենավերին մասը,
աքաղաղի կատարը, լեռան ամե-
նաբարձր մասը, առիաստրակ
ծայրը, վերին մասը:

[gagat'/gagat'n]

ف: قله، بلندترین نقطه، نوک.

Ach.I,496

Grab.I,519

Mal.I,401

+ԳԱԶԱԶԵԼ/ԳԱԶԱԶԻԵԼ

Սաստիկ գայրանալ, կատաղել,
ցեղարտել, յուզել:

[+gazaz(ɛl)/gazaz(vel)]

ف: خشمناک و عصبانی شدن، دلتنگ شدن،
متأثر شدن.

Ach.I,498

Mal.I,402

+ԳԱԼԱԼ-ԳԱԼԱԼ ԳԱԼ

Սիրտը գալարել, տրորել,
մորմորել:

[+galal-galal (gal)]

ف: ریش ریش (شدن دل)، دلتنگ شدن، دل
سوختن، سوز دل (داشتن)، کارد کارد، شَرَحه
شَرَحه (شدن).

Ach.I,501

Mal.I,405

ԳԱԼԱՐ-ԳԱԼԱՐ ԼԻՆԵԼ

1.Կոր՝ պտուտակաձև ուղղութիւն,
օձի նման: 2.(Փոխ.) Սրտի գորոմ
նմուտն: 3.+Փորի ոլորտները,
խիթք:

[galar-galar (linel)]

ف: ۱. پیچ پیچ (حرکت مار)، ۲. (کنا) سوزش و
مالش قلب. ۳. + پیچش دل، درد و ورم معده.

Mal.I,405

ԾԳԱՂՏԸՆԴԻԳԱՂՏԻ

Գաղտագողի, գողտուց:

[ɔgaltəndgalti]

ف: دزدکی، یواشکی.

Ach.I,506,572

Mal.I,408

•ԳԱՄԱԳԱՄ

=ՏԵՍԱԿ-ՏԵՍԱԿ, ԶԱՆԱԶԱՆ

[•gamagam]

=[tesak-tesak, zanzan]

ف: گوناگون، گونه گون، گونه گون، گونه گون
جوراجور، جورواجور، جوربه جور، رنگارنگ، رنگ

ف: مُشت مُشت، چنگه چنگه.

Ach.I,486

Mal.I,392

ԲՈՒՔ ՈՒ ԲՈՐԱՆ

Սաստիկ քամի:

[buk' u boran]

ف: باد شديد، طوفان.

Mal.I,394

+ԲՈՒԲՈՒԱԼ/ԲՈՒԲՈՒԹԱԼ

Յճխ. ձև Բռալ-ի

1. Կովի կամ մաքիի մայելը՝ բղաւելը, ձագերը կանչելիս: 2. Բարձր ձայնով ծիծաղել:

[+ br̥bral/br̥br̥t'al]

تکر. [br̥(al)]

ف: ۱. صدای گاو و یا گوسفند ماده که گوساله و

بره اش را صدا می زنند. ۲. قهقهه، قاه قاه، هر (و)

هر، قه قه، غش غش، کر (و) کر، هر و کر.

Mal.I,394

+ԲՈՒԹԲՈՒԹԱԼ

=ԲՈՒԲՈՒԱԼ, ԲՈՒԲՈՒԹԱԼ ԳՈՐԳՈՐ-
ՈՒԱԼ

Բղաւել մէկի վրայ:

[+ br̥t'br̥t'(al)]

=[br̥br̥(al)/boṛboṛ(al)/goṛgoṛ
(al)]

ف: داد و فریاد و جیغ زدن بر کسی.

Mal.I,394

+ԲՈՒԹԲՈՒԹԵԼ

Կր. Բռթել-ի

Բռթել, բռթթթել:

[+ br̥t'br̥t'(el)]

تکر. [br̥t'(el)].

ف: هول دادن، سیخونک زدن.

Mal.I,394

+ԲՈՒՆԵԼ-ԲՈՒՆԵԼ

Ջերբակալել, կալանաւորել:

[br̥nel-br̥nel]

ف: بگیر بگیر، بگیر و ببند.

Mal.I,396

+ԲՈՒՆՈՂԱՑ-ՉԲՈՒՆՈՂԱՑ

(Եկել.) Այնպիսի պատ, որի բռնելը կամ չբռնելը թողնած է փաւատաց-
եալի կամքին:

[+br̥noʃač-čbr̥noʃač]

ف: (مذ.) روزه غير واجب.

Mal.I,396

+ԲՐԲՐԴԱԼ/ԲՐԴԲՐԴԱԼ

Մեծ-մեծ ջարդել, պոռոտախօսել,
սնապարծ խօսել:

[+ br̥br̥d(al)/br̥dbr̥d(al)]

ف: گنده گویی (گنده گوزی)، گنده گنده (سخن

گفتن)، از خود تعریف کردن.

Ach.I,492

Mal.I,398

+ԲՐԲՐԴԵԼ

Կր. Բրդել-ի

Կտոր-կտոր անել, կտրատել, բոլոր
եղածը բրդել:

[+ br̥br̥d(el)]

تکر. [br̥d(el)]

ف: تیکه تیکه، تیکه پاره، پاره پاره، پاره پاره، لت

و پار، شرحه شرحه، قطعه قطعه، بخش بخش،

آش و لاش، بریده بریده، بُره بُره، قسمت قسمت،

[botot]

ف: (جاز.) نامی کلی برای کرم‌هایی که در چوب، داخل میوه و داخل شکم وجود دارند.

Mal.I,387

⊕+**ԲՈՒԲՈՒ**
(Կենդ.) Յոպոպ
⊕ [+bubu]

ف: (جاز.) هُبُود.

⊕+**ԲՈՒԲՈՒ**
(Բու.) Դաշտային խոտ դեղին
ծաղիկներով:
Լատ. Taraxacum officinale .Y
⊕ [+bubu]

ف: (گیا.) گیاهی صحرائی با گل‌های زرد رنگ.
Mal.I,389

+**ԲՈՒԲՈՒԼ**
1. Նորածին երեխային փաթաթելու
խանձարուր: 2. (Մանկ.) Գոլպայ:
[+ bubul]

ف: ۱. قنډاق بچه. ۲. جوراب (کود).
Mal.I,389

ԲՈՒԲՈՒԿ
(Կենդ.) Մի տեսակ թռչուն:
[bubuk]

ف: (جاز.) نوعی پرند.

Eng.Arm.Dic,115

+**ԲՈՒԲՈՒԾ**
1.=+**ՓՈՒՓՈՒԾ**: 2.=+**ՊՈՒՊՈՒԾ**:
[+ bubuš]

1.= [+p'up'uš] 2.= [+pupuš]
ف: ۱. کاکل مرغ. ۲. مرغ یا خروس تاج‌دار.
۳. زیبا، خوشگل. ۴. رنگارنگ.
Mal.I,389

+**ԲՈՒԼԴԻ-ԲՈՒԼԴԻ ԱՆԵԼ/ԲՈՒԼԻ-ԲՈՒԼԻ ԱՆԵԼ**

1. Պոչը այս ու այն կողմ շարժելը
(շան մասին): 2. (Փոխ.) Ծողոքոր-
թել, թծել:

[+ buldi-buldi (anel)/buli-buli
(anel)]

ف: ۱. دُم را این طرف و آن طرف تکان دادن
(سگ). ۲. (کنا.) تملق گفتن، چاپلوسی.

Mal.I,390

+**ԲՈՒԼՈՒԼ**
Խոտի՝ որանի փոքր դեզ, 3-5 փուլ
ծանրությամբ:
[+ bulul]

ف: مقدار کمی علف جمع آوری و دسته کرده (به
اندازه ۳-۵ پوند)

Mal.I,390

•**ԲՈՒՇՈՒՇ**
Շագանակի վրայի փշոտ կճեպը:
[•bučuč]

ف: پوستهٔ پرزدار بلوط.

Ach.I,483
Mal.I,391

+**ԲՈՒՆԱ-ԲՈՒՆԱ**
(Տաճկերէնի պէս Ռուսկաճ),
Քաւերը բոցը կանչելու ձայն,
Քաբոց:
[+ buan-buna]

ف: (صو.) جاجا کردن، صدایی که با آن مرغ‌ها را به
لانه می فرستند (کاربرد به شکل تر. اس.).

Mal.I,391

ԲՈՒՌ-ԲՈՒՌ
Ափ-ափ (ծեղփ)
[bur-bur]

ԲՈԼՈՐ-ԲՈԼՈՐ

1. Ամբողջ :

[bolor-bolor]

ف: تام و تمام، همه.

Mal.I,382

ԲՈԼՈՐ-ՄՈԼՈՐ

Ընդամենը (արիամարական

մտքով):

[bolor-molor]

ف: هَمَّش (در مقام بی اعتنایی).

Ach.I,461

Mal.I,382

*ԲՈԿԲՈԿ>ԲՈԿՈԿ

Ճարտարախօս, լեզւանի, ճարպիկ:

[*bokbok>bokok]

ف: سُخْنُور، زبان آور، زبان باز، چابک و زیرک.

Ach.I,463

Mal.I,384

•ԲՈՀԲՈՀԵԼ/•ԲՈՀԲՈԽԵԼ

Բոհ-բոհ ձայն Բահել, բղբղալ,

խառնել (խոզի մասին):

[•bohboh(el)/•bohbox(el)]

ف: (صو.) جيج جيج، خُرْخُر (خوك).

Ach.I,463

Grab.I,503

Mal.I,384

ԲՈԼՈՂ

Կաւէ աման նեղ ուղբով, լայն փորով,

որի մէջ պահում են զանազան

թթուներ:

[bofof]

ف: خمره.

Mal.I,384

*ԲՈՂԲՈՂ>ԲՈՂԲՈՋ

Կր. √բող

1. Սերմի առաջին արձակած ծիլը
գետնից նոր ծլած բոյս:

2. (Փոխ.) Սերունդ, շառաւիղ: 3. •

Ջրի պղպշակ: 4. Սերմ որ ուռել և

ծլելու մօտ է: 5. Ծառերի վրայ

բացւելու մօտ պտուկ, կոկոն:

[*bofbof>bofboj]

تكر. √bof

ف: (گيا). ۱. نخستين جوانه بذر، گياه تازه از زمين

روبيده. ۲. (کنا). نسل، دودمان... ۳. • حباب

آب. ۴. بذری که ورم کرده و آماده رويشن است.

۵. غنچه، غنچه درختان.

Ach.I,464

Grab.I,503

Mal.I,384

ԲՈՑ-ԲՕՍ/ԲՈՑ-ԲՈՒՍԱԹ

Տանկ. boy+busat . تر. اس.

Հասակ, լաւ արտաքին տեսք:

[boy-bōs/boy-busat']

ف: قد و بالا، قد و قامت، قد و قواره.

Mal.I,385

ԲՈՒԲՈՒԱԼ/ԲՈՒԲՈՒԱԼ

Կր. Բոռալ-ի

Մի քանի անգամ կամ շարունակ

բոռալ:

[bořboř(al)/bořbr(al)]

تكر. [boř(al)]

ف: داد داد، داد و بیداد، جيج جيج، جيج و داد، داد

و فریاد، جيج و ويغ، داد و قال.

Mal.I,386

Mal.I,386

Mal.I,386

ԲՈՏՈՏ

(Կենդ.) Ընդհանուր անուն որդերի և

ճնիների որոնք լինում են փայտի,

պտղի՝ որովայնի մէջ:

ف: خوځو، هیولایی که بچه‌ها را به وسیله آن می‌ترسانند.

Mal.I,381

+BOBOZ

Ուռած, դուրս ընկած:

[+ boboz]

ف: متورم، برجسته.

Mal.I,381

+BOBOZ/ BOBOZ¹/BOBOZ²/ BOBOZ³

1. Բողոլայ^{1,2,3}: 2. Մարդանման խրտուիլակ, որ դնում են պարտեզ-ների մէջ թռչուններին վախեցնելու համար¹: 3. Խոշոր ընկույզ¹:
[+ bobol-bôbôl¹/bobox²/bobot³]

ف: ١. خوځو، هیولایی که بچه‌ها را به وسیله آن می‌ترسانند^{١,٢,٣}. ٢. مَترسک^١، ألولو، أولولو. ٣. گردوی درشت^١.

Mal.I,381

+BOBOLOZ

Բոլեբոց, բոլոբոց, բոլոբոզ, մեծ վառած կրակ, խարոյկ:
[+ boboloz]

ف: آتش انبوه، پشته آتش.

Mal.I,381

•BOBOLOZ

Յուճ. boubalos. یوز.

Գոմէշ:

[•bobotoŋ]

ف: (جائز.) گاومیش.

Ach.I,459

Mal.I,381

+BOBOZAY

=BOBOZAY

Ծոծրակ:

[+ boboçak]

= [pupuçak]

ف: پسِ گردن، پشتِ گردن.

Mal.I,381

ԲՈԹԲՈԹԵԼ/ԲՈԹԲՈԹԵԼ/+ԲՈԹԲՈԹԵԼ/ԲՈԹԲՈԹԵԼ

Կր. Բոթել-ի

Ջեղքով՝ ոտքով կամ մի բանով հրել, մշտել:

[bot'bot'(el)/bot'bt'(el)/

bô'tbt'(el)]

تكر. [bot'(el)].

ف: هول دادن کسی با دست یا پا یا شیء دیگر.

Mal.I,381

ԲՈԺՈԺ/ԲՈԺՈԺ/ԲՈԺՈԺ

1. Մետաքսաթելից փաթույթ որ թրթուրները հիսում են իրենց շուրջը: 2. (Նման.) Փոքրիկ մետաղեայ սնամեջ գնդակ, որի միջի մետաղ-եայ կտորը կաշեկով պատերին հնչեցնում է նրան:
3. =ՊԺՈԺ, ՊԶՈԶ
[božož/bžož/bôžôž]

ف: ١. پِلْۀ ابریشم. ٢. تویی فلزی که به وسیله تکه فلزی داخل آنکه به دیواره‌ها برخورد کند و صدا دهد. ٣. نخ ریسیده و جمع شده روی دوک.

Mal.I,381

+BOZ-BOZ/+BOZ-BOZ

Տաճկ. bol. تر. اس.

1. Առատ և շատ:

2. Բաւական, հերիք:

[+ bol-bol/+ bôl-bôl]

ف: ١. زیاد زیاد، زیاد زیاد. ٢. کافی کافی، بسنده.

Mal.I,381

ف: ۱. تراویدن، فوران زدن. ۲. شُرشُر، شُروشُر
(صدای مایعات).

Ach.I,481

Mal.I,374

ԲՂԲՂԱԼ

1. Ծչալ, գոռալ, աղաղակել:

2. Պոռպոռալ, մեկի վրայ բղալել:

[bʲbʲ(ə)l]

ف: ۱. داد و فریاد، جیغ جیغ، داد داد، داد و بیداد،

داد و قال، جیغ و ویغ، جیغ و داد. ۲. سر کسی داد

و نهیب زدن.

Mal.I,375

ԲՂԲՂԿԱԼ/ԲԸՂ-ԲԸՂ

Ընդհատ-ընդհատ խեղտելով

հազալ:

[bʲbʲk(ə)l/bəʃ-bəʃ]

ف: بریده بریده، در حال خفگی سُرفه کردن.

Mal.I,375

+ԲՆԲՆԱԼ

1. Մի տեղ շրջել թափառել՝ կարծես

մի բան փնտռելով, լածել, պրպտել:

2. Տնտնալ, երերալ: 3. Մի թերևս

գործով զբաղել՝ ժամանակ կորցը-

նելու համար, պարապել:

+ [bnbn(ə)l]

ف: ۱. جستجو، پرسه زدن، گردش و سرگردانی به

عنوان یافتن چیزی. ۲. مردد بودن، تردید داشتن.

۳. برای گذراندن وقت با کاری مشغول بودن.

Mal.I,379

+ԲՆԴԲՆԴԻՈՐԵԼ/+ԲՆԴԻՄՆԴԻՈՐԵԼ

Անկանոն՝ ձախ ու ծուռ կարել,

բնորոշել:

[+ bndbndor(ə)l/+ bndmndor

(ə)l]

ف: بَندَبند زدن، دوختن نامرتب و کج و کوله چیزی.

Mal.I,379

ԹԲՆԸ Ի ԲՈՒՆ

1. Խորը թափանցող: 2. (Փոխ.)

Բանիբուն, հմուտ:

[θbnē i bun]

ف: ۱. نافذ. ۲. (کنا) ماهر، کاردان.

Mal.I,379

+ԲԾՏԲԾՏՈՐԵԼ

Կր. Բշտել-ի

1. = ԲԾԹԲԾԹԵԼ/ԲԾԹԲԹԵԼ/ՀԸԲ-

ՀՐԵԼ

Բօթել, մխտել, գոշտել:

2. = ՓՈՐՓՐԵԼ, ԲԱՆԴԻԲԱՆԴԵԼ

ԲԱՆԴԻԲՆԴԵԼ

Պնկորել:

3. Ժաղերով միատել, գործել:

4. Մանր բշտեր վրան դուրս գալ:

[+ bʃtbʃtor(ə)l]

تكر. bʃt(ə)l

1. = [bʊtʰbʊtʰ(ə)l/bʊtʰbtʰ(ə)l]hrhr

(ə)l]

ف: ۱. سیخونک زدن، هول دادن.

2. = [pʰorpʰr(ə)l, kʰandkʰand(ə)l/

kʰandkʰnd(ə)l]

۲. کندن و گشتن در چیزی. ۳. کاموا بافتن،

(با میل بافتنی). ۴. بروز جوش های ریز روی

پوست بدن.

Ach.I,458

Mal.I,380

ԲՈԲՈ/ԲՈԲՈԼ

Բողոլայ, երևակայական հրեշ, որով

վախեցնում են մանուկներին:

[bobo/bobol]

تازه زبان باز کرده. ۳. چَهَجَه (بلبل). ۴. سوسو، درخشش.

② +ALALAL

Թուճոճ եփ գալ, եռալ, լիկըր-լիկըր եփել:

② [+ bɪbl(al)]

ف: قُلْ قُل (صدای جوشیدن شدید مایع).

Mal.I,372

+ALALAL

=ALALAL

1. «Բըլթ-Բըլթ» ձայն հանել եռ գալիս կամ առատությամբ հոսելիս: 2. Սիրտը թոթոալ:

ف: ۱. قُلْ قُل (صدای جوشیدن مایعات) شُر شُر،

شُر و شُر (صدای جریان آب). ۲. گُرپ گُرپ

(ضربان قلب).

Mal.I,372

① +ALALBL

Յօշոտել, գիշատել:

① [+ bɪbl(el)]

ف: تیکه تیکه، پاره پاره، پاره پوره، تیکه پاره، لت

و پاره، قطعه قطعه، قلیه و قرمه، آش و لاش، قیمة

قیمة (کردن).

② ALALBL/ALALYBL

Այս և այնտեղ փուլ գալ, քայքայել, կիսակործան դրություն մէջ լինել:

② [bɪbl(el)/bɪblk(el)]

ف: تويران شدن، متلاشی شدن، فروپاشیده و درب

و داغان شدن، نیمه خراب و فرو ریخته (بودن).

Mal.I,372-3

+ALALIL

Մանր աւազի մէջ ապրող միջատ, մրջյունափութ:

[+ bɪblɪk]

ف: (جاذ). حشرهای کوچک که میان شن ها زندگی می کند.

Mal.I,373

ALALAL/ALALYAL/ALALAL

Կիսակործան:

[bɪblac/bɪblkac/bɪblak]

ف: نیمه خراب، نیمه ویران و فرو ریخته.

Mal.I,372

*ALALIL < ALILALIL / ALILIL

Սոխակ:

[* bɪbul < bulbul/plpul]

ف: (جاذ). بُلْبُل

Mal.I,373

+ALALAL

1. “Բըլթ-բըլթ” ձայն հանել

եռ գալիս կամ առատությամբ

հոսելիս: 2. Սիրտը թոթոալ:

[+ blt'blt' (al)]

ف: ۱. صدای ایجاد شده در اثر جوشیدن یا

جریان آب فراوان. ۲. گُرپ گُرپ (صدای قلب).

Mal.I,373

+ALALIL

=ALALIL

Ջուր խմելու երկար վզով կատ

աման:

[+ bxbəx]

= [glglik]

ف: تُنگ آبِ گجی با گلوگاهی بلند.

Ach.I,481

Mal.I,374

+ALALIL

1. Բլել: 2. Բըլթ-բըլթ ձայն հանել

հոսելիս:

[+ bxbx(al)]

ف: تیکه تیکه، پاره پاره، تیکه (و) پاره، پاره پوره،
لتو پاره، قطعه قطعه، قلیه و قرمه، درب و داغون،
آش و لاش.

Mal.I,367

ԲԷՏ-ԲԷՏ ԲՐԴԵԼ

Մեծ-մեծ խօսել, գլուխ գովել:

[bēt-bēt (brdel)]

ف: گنده گویی (گنده گوزی)، گنده گنده (سخن
گفتن).

Mal.I,368

ԲԸՌ-ԲԸՌ

Ապշած նայել:

[bər-bər]

ف: پر و پر، زل زل، خیره خیره (توام با حماقت)
نگاه کردن.

+ԲԻԲԻ

1.(Մանկ.) Գունաւոր նկար, պատկեր, նախշուն բան: 2. Թղթախաղի մէջ աղջիկը կամ թագունին:

3. Հօրքոյր: 4. Մանկիկ, խաղատիկ-նիկ: 5. Մանկական խաղ:

[+ bibi]

ف: ۱. عكس یا نقاشی رنگارنگ (کود). ۲. بی
بی ورق بازی. ۳. عمه. ۴. نی نی یا عروسک.
۵. نوعی بازی کودکانه.

Mal.I,369

ԲԻԲԻ

Մի տեսակ թռչուն:

[bibi]

ف: (جاء). نوعی پرند.

Ach.I,449

+ԲԻԲԻԼ

1. Լագութի հաց՝ թխած փոփ մեջ:

2. Ցորենի հաց՝ հաւթախառն կամ հաւթոլ տապակած:

[+ bibil]

ف: ۱. نوعی نان پخته شده در تنور. ۲. نان گندم

مخلوط با تخم مرغ یا سرخ شده با تخم مرغ.

Mal.I,369

•ԲԻԶ-ԲԻԶ

Ցցւած, ուղիղ կանգնած:

[•biz-biz]

ف: سیخ سیخ، سیخکی، سیخ سیخکی.

Mal.I,370

ԲԻԼԲԻԼ ԱՆԵԼ

(Մանկ.) Լալ, լացել:

[bilbil (anel)]

ف: شستن، شستشو دادن (کود).

Mal.I,370

ԲԻԼԻ-ԲԻԼԻ ԱՆԵԼ

=ԲԼԲԼԱԼ, ՏԼՏԼԱԼ

Նոր լեզու ելած թոթվել:

[bili-bili (anel)]

=[blbl(al), tltl(al)]

ف: پل پل کردن (کود)، طرز صحبت کودک تازه
زبان گشوده.

Mal.I,370

①+ԲԼԲԼԱԼ/ԼԲԼԱԼ

1. Արագ-արագ խօսել, լեզվին տալ,

շատախօսել: 2. Երեխայի թոթվելը,

լեզվին տալը: 3. Սոխակի գեղգե-

ղելը: 4. Պլպլալ, փալլել:

①[+ blbl(al)/lbbl(al)]

ف: ۱. تند و تند سخن گفتن. زبان بازی کردن،

وراجی، زیاد حرف زدن. ۲. پل پل کردن کودک

1. Բեկբեկած, խորտակած: 2. Մարմնի անդամները ծամածուած, շարժումներն ալլանդակած:
[əbekbek]

ف: ۱. شکسته، تیکه تیکه و غرق شده.
۲. اعضاء بدن کج و معوج، حرکات بدشکل و ناموزون.

Ach.I,436
Grab.I,479
Mal.I,358

ԲԵԿԲԵԿԵԼ
Կր. Բեկել-ի
Բեկանել, կոտրել:
[bekbek(ɛl)]

تکر. [bek(ɛl)]

ف: خورد خورد, خورد خورد, خورد خورد, خورد خورد, خورد خورد
(کردن), شکستن.

Grab.I, 479
Mal.I,358

ԹԵՐԱՆ Ի ԲԵՐԱՆ/ԲԵՐՆԵ
ԲԵՐԱՆ
=1. ԴԵՄ ԱՌ ԴԵՄ, ԴԻՄԱՑ Ե
ԴԻՄԱՑ:
=2. ԼԵՓ ԼԵՑՈՒՆ, ԾԱՅՐԵ
ԾԱՅՐ:
[əberan i beran/beranēberan]
=1.[dēm aɾ dēm, dimaçē dimaç]
=2.[lep' leçun, cayrē cayr]
ف: ۱. روبه‌رو، رودرو. ۲. سراسر، سرتاسر. پُر پُر.
۳. دهان به دهان، سینه به سینه.

Ach.I,441
Grab.I,483
Mal.I,361-2

+ԲԵՐԱՆ-ՄԵՐԱՆ
= + ՌԵՆ-ՄՌԵՆ

ԴՌԱՆ ու պՌԱՆ:
[+ beran-meran]
=[+ řex-mřex]

ف: دهن مَهَن، پوزه موزه.

Mal.IV,159

ԲԶԲԶԱԼ/ԲԶԶԱԼ

Կր. √բզ
=վԶԶԱԼ, ՊԶԶԱԼ, ԽԶԶԱԼ,
ՏԶԶԱԼ

1.Բզզոցի ծայն փանել, այստեղ
այնտեղ կամ երբեմն երբեմն բզզալ:
2. (Նման.) Խաղաղ գլուխը կախ՝
իրան փամար աշխատել:
[bzbz(al)/bzz(al)]

تکر. [√böz]

= [vzzal/pzzal/xzzal/tzzal]

ف: ۱. پوز وز (کردن). ۲. (تشیب.) آرام و سر به زیر
کار کردن.

Ach.I,444
Mal.I,367

+ԲԶԲԶԵԼ

Կր. Բզել-ի
1.Սրան նրան կամ յաճախակի բզել,
խեթել: 2.(Փոխ.) Սաղորել, թելադրել
մի բան ի վնաս մեկի: 3. Խազմզել:
[+ bzbz(ɛl)]

تکر. [bz(ɛl)]

ف: ۱. نیش زدن، سیخ زدن. ۲. (کنا.) تحریک و
تشویق کسی علیه کس دیگر. ۳. خُط خطی، خط
خط، خط و خوط.

Mal.I,367

ԲԶԻԿ-ԲԶԻԿ

=ՊԱՏԱՌ-ՊԱՏԱՌ, ԾԻԷՆ-ԾԻԷՆ
[bzik-bzik]

= [patař-patař, cvēn-cvēn]

ف: ۱. بَرَبَر. ۲. نااهل، غریب، غیرعادی. ۳. (کنا).
در قشرهای زیرین تمدن قرار گرفته، بی سواد،
وحشی.

+ԲԱՐԴ-ԲԱՐԴ
 =ՊԱԼԱՆ-ՊԱԼԱՆ, ԲԱԼԱՆ-
 ԲԱԼԱՆ, ԲՈՒԼԱՅ- ԲՈՒԼԱՅ,
 ՊԱԼԱՔ-ՊԱԼԱՔ
 1.Ոչ պարզ: 2. Խառնած, խճճած,
 դժարալոյծ: 3.Դիզած, կոտակ-
 ւած:
 [+ bard-bard]
 =[palan-palan, balan-balan,
 k'ulay-k'ulay, palak'-palak']

Ach.I,421
Mal.I,336

ف. با نزاکت، مؤدب، خوشرفتار.

Ach.I,422
Mal.I,337

ف: سلام علیک، آشنایی.

ԾԱՐԻ-ԲԱՐԻ
Իճէ որ բարի՝ լաւ է, բոլոր լաւերը:
[ṡbari-bari]

ف: بلند، بلند، طبقه روی طبقه، روی هم ساخته شده.
Ach.I,427
Grab.I,462
Mal.I,347,349

ف: آشکارا، کاملاً قاطعانه.

Grab.I,476
Mal.I,352

ԲԱՑ-ՀԱՑ
Լալա2:
[bac-hac]

ف: نان لواش.

H.P., 94

+ԲԱՑ ՈՒ ԽՈՒՓ/ԲԱՑ ՈՒ ՀՈՒՊ
Բացել փակել, բանել-խփել:
[bac u xup'/bac u hup]

ف: باز و بسته (کردن).

Mal.I,351

©ԲԵԿԲԵԿ

Բաներ:
[ban-man]

[ban] تکر.
ف: چیز (و) میز.

Mal.I,325

ԲԱՆԻ ԱՌԻ ԲԱՆԻ

Մշտութեամբ, առանց որևէ բառ
անելացնելու, պակասացնելու և
փոխելու:

[baṛ ar baṛ]

ف: کلمه به کلمه، واژه به واژه، نکته به نکته،
لفظ به لفظ، بدون کم و زیاد یا تغییر واژه‌ای.

Ach.I,383-6

Mal.I,332

ԲԱՏԲԱՏ

(Բուս.) Թունաւոր խոտ, բանկի,
տիկնատոռի:

Լատ. Hyosciamus niger .Վ

[batbat]

ف: (گیا.) نوعی گیاه سمی.

Mal.I,334

ԲԱՐԱԿ-ԲԱՐԱԿ/ԲԱՐԱԿ-

ՄԱՐԱԿ

=ԹԻԼ-ԹԻԼ

Քիչ հաստութիւն ունեցող:

[barak-barak/barak-marak]

= [t'il-t'il]

ف: باریک باریک، باریک ماریک.

Ach.I,418

Mal.I,334

ԲԱՐԲԱՆՋԵԼ/ԲԱՐԲԱՋԵԼ

Կր. Բա ճայնից

Վայրիվերոյ՝ ափեղցիեղ խօսել,
յիմարաբար դուրս տալ, ցնդաբա-
նել:

[baban](el)/barba](el)]

تکر. صوت [ba]

ف: ذری وری، شیر و ور، چرند (و) پرند، پرت و
پلا، چرت و پرت، چَرت و پَرت.

Ach.I,419

Mal.II,335

ԲԱՐԲԱՆ

$\sqrt{\text{բա}}$

[barbar]

[$\sqrt{\text{ba}}$]

ف: گویش، لهجه.

Ach.I,383-6

Mal.I,335

ԲԱՐԲԱՐԱԿԱՆ

Աստանդական, դատարկ:

[barbarakan]

ف: خالی خالی، بی محتوی.

Mal.I,335

•ԲԱՐԲԱՐԵԼ

Ժամանակ չունենալ, չատիկել (մի
բան անելու), տատանել, (անել
կամ չանելու մեջ):

[•barbar(el)]

ف: وقت نداشتن (برای انجام کاری)، تردید
داشتن (در انجام کاری).

Mal.I,335

ԲԱՐԲԱՐՈՍ

Յուն. bárbaros .یون.

1. Բարբարոսներին յատուկ բարձր
ունեցող, անգութ, արիւնհարբու,
խուժադուժ: 2. Անընտել, խորթ,
անսովոր: 3. (Փոխ.) Քաղաքա-
կրթութեան արոր աստիճանի վրայ
կանգնած, անկիրթ, վայրենի:

ف: ببئی (گوسفند، برگرفته از صدایش) (کود).
Mal.I,318

+ԲԱՂԱՐՋ-ՉԱՂԱՐՋ
Կր. Բաղարջ-ի
Բաղարջանման թխածքներ:
[+ baʁarj-čaʁarj]

تکر. [baʁarj]

ف: انواع شیرینی یا نان.

Mal.I,320

ԲԱՂԱԲԱՂԵԼ/ԲԱՂԲԱՂԵԼ
=ՍՈՒՏՈՒՄՈՒՏ, ՍՈՒՏՈՒՍՈՒՏ,
ՍՈՒՏՈՒՓՈՒՏ
Աճճիմն և սուտումուտ մեղադր-
րանքներ կամ պատճառանքներ
կցկցել:
[baʁabaʁ (el)/baʁbaʁ (el)]
=[sutumut, sutusut, sutup'ut]

ف: دروغ و دغل، دروغ و دونگ، دروغ و ذول،

دروغ و دلم، دروغ و ذون، چاخان پاخان، دروغ

مروغ، به هم بافتن اتهامات بی اساس و دروغین.

Grab.I,427

Mal.I,320

ԹԲԱՂԲԱՂ/ԹԲԱՂԲԱԲ/ԹԲԱՂ-
ԲԱԿ/ԹԲԱՂԲԱՔ

Յուճ. málbakon . یوز.

(Բուս.) Անորոշ տեսակի բոյս,
Քաւանաբար մոլոր:

[θbaʁbaʁ/θbaʁbab/θbaʁbak/
θbaʁbak']

ف: (گیا). نوعی گیاه نامشخص.

Ach.I,397

Mal.I,320

•ԲԱՂԲԱՃ

Կր. √բաղ

Մտով կարկանդակ:
[•baʁbač]

تکر. [√baʁ]

ف: کلوجه یا پیراشکی با گوشت.

Ach.I,398

Mal.I,320

ԲԱՆ ԱՌ ԲԱՆ

Խօսքին խօսք, կէտ առ կէտ:

[ban ar ban]

ف: کلمه به کلمه، واژه به واژه، نکته به نکته،

لفظ به لفظ.

Ach.I,403,383

Grab.I,432

Mal.I,323

ԲԱՆ-ԳՈՐԾ/ԲԱՆ ՈՒ ԳՈՐԾ

Բան, գործ, զբաղմունք

[ban-gorc/ban u gorc]

ف: کار، مشغولیت (به معنی کار و کاسبی).

Mal.I,325

ԲԱՆԸ ԲԱՆԻՆ ՈՒՏԵԼ

Գործ գործի վրայ գալ, գործերը
խառնել:

[banə banin (utel)]

ف: کار روی کار آمدن، در هم برهم شدن کارها،

قاطی پاتی شدن کارها.

Mal.I,325

ԲԱՆԸ ԲԱՆԻՑ ԱՆՑՆԵԼ

Ուշ լինել, երբ այլևս սկսել չի լինի:

[banə baniç (ançnel)]

ف: کار از کار گذاشتن، دیر شدن برای شروع کاری.

Mal.I,325

ԲԱՆ-ՄԱՆ

Կր. բան-ի

ف: منجنيق.

Ach.I,372
Grab.I,399
Mal.I,301

+BABAR/ABAR/AP'AR

Աբար, ափար, ափի (մանկական և ընտանեկան լեզուով եղբայր, հայր, հորեղբայր և ծերունի բառը):

[+ babar/abar/ap'ar]

ف: برادر, پدر, عمو, پیرمرد (به لفظ کودکانه و خودمانی).

Mal.I,301,298

BAΓAY

=+ΓΑΦΓΑΦԱՅ

Ռափայթայ, լաւաշ հացի խմորը եփելու համար վրան քաշելու գործիք:

[badad]

=[+ dap'dap'ay]

ف: ناوند, بالشکی که خمیر لوانش را روی آن کشیده وارد تنور می کنند.

Mal.I,302

+BAΓH-BAGH

Բադիկ, փոքր բադ, բադի ծագ:

[+ badi-badi]

ف: اردک کوچک, بچه اردک.

Mal.I,302

BAΓH-BAGH

Բոված եգիպտացորեն:

[badi-budi]

ف: ذرت بو داده.

H.P.,82

BAΘAY-BATHAY/BATHAY-
BATHAY

=BAΘAY-BATHAY, ԱՌԱՆՁԻՆ-
ԱՌԱՆՁԻՆ, ՀԱՏ-ՀԱՏ, ՀԱՏԷ
ՀԱՏ, ՀԱՏԻԿ-ՀԱՏԻԿ

[bažan-bažan/bažin-bažin]

=[zat-zat, aranjin-aranjin, hat-hat, hatēhat, hatik-hatik]

ف: جادجا, دانه دانه, یکی یکی, تک تک,

بخش بخش, قسمت قسمت.

Ach.I,381

Grab.I, 421

Mal.I,314,315

+BALAY-BALAY

=BALAY-BALAY, ԲՈՒԼԱՅ-
ԲՈՒԼԱՅ, ՊԱԼԱՆ-ՊԱԼԱՆ,
ՊԱԼԱԲ-ՊԱԼԱԲ

Իրար վրայ կուտակելով, յորդաբար (ծխի, փոշու, բոցի, ամպի մասին):

[+ balan-balan]

=[bard-bard, k'ulay-k'ulay,

palan-palan, palak'-palak']

ف: انبوه انبوه, زیاد زیاد (دود, گرد و خاک, شعله,

ابر), انباشته و تلمبار شده.

Ach.I,383

Mal.I,316

BAŁAY-BANTRAY

Թաալգոր:

[+ balas-bantras]

ف: غلتان غلتان.

Mal.I,316

+BAKAYAKA

(Մանկ.) Գառնուկ (ծայցից առնելով):

[+ bakaka]

Ձեռքէ ձեռք տալով (փոխանակել իրերը, երբ մէկը միւսին չի հաւատում):

[+ ap'ik-yap'ik]

ف: اشیاء را در یک زمان از دست هم قاپیدن (در صورت اعتماد نداشتن به یکدیگر).

Mal.I,298

+ԱՓՈՌԻՄ-ԱՓՈՌԻՄ

=ՊԱՏԱՌ-ՊԱՏԱՌ, ՊԱՏՈՌ-ՊԱՏՈՌ

Պատահոտած:

[+ ap'rum-ap'rum]

=[patař-patař, pator-pator]

ف: تیکه پاره, تیکه تیکه, تیکه میکه, پاره پاره, پاره پوره, قطعه قطعه, قلیه و قرمه, آش و لاش, قیمه قیمه, لت و پار.

Mal.I,299

ԱՓՈՐՍ-ԱՓՈՐՍ

=ԱԻԱՂ-ԱԻԱՂ

[ap'so's-ap'so's]

=[ava't-ava't]

ف: افسوس افسوس, حیف, دریغ.

Mal.I,299

+ԱՔԱՆ-ՑԱՔԱՆ

Ցիրուցան, թափոթիւած, ցաք ու ցրիւ տւած:

[+ ak'an-çak'an]

ف: ریخت و پاش, ریخته (و) پاشیده, ریخته واریخته, زیرورو, درهم و برهم, شلوغ پلوغ.

Mal.I,299

Բ

ԲԱԲԱ

=ՓԱՓԱ

1.(Մանկ.) Բաց: 2.Մանր ծաւարից պատրաստած կերակուր: 3.(Նման.) Խիստ նման պատրաստած սպեղանի, որ դնում են վերքի կամ ցաւած տեղի վրայ: 4.Կակղացած, լիկած: 5. Ծերուի- իւնից կամ հիւանդութիւնից թուլացած, վատուծ, հիւանդ:

[+ baba]

=[p'ap'a]

ف: ۱. نان (کود). ۲. نوعی غذا با بلغور خرد شده. ۳. (تشبیه) ضماد, نوعی مرهم زخم. ۴. نرم و له شده. ۵. از پیری و بیماری ضعیف شده, بی قوت, بیمار.

Mal.I,301. IV,492

ԲԱԲԱԽԵԼ/ԲԱԽԲԱԽԵԼ

Կր.Բախել-ի

1.Դուռը ծեծել: 2.Սրտի ուժեղ հարւածներով աշխատելը:

[babax(el)/baxbax(el)]

تكر. [bax(el)]

ف: ۱. تاپ تاپ (کوبیدن در). ۲. تاپ تاپ, گُرپ گُرپ (ضربان قلب).

Ach.I,372,389

Grab.I,399

Mal.I,301,317

ԲԱԲԱՆ

Հին ժամանակաւ պատերազմական գործիք որով նետ կամ քար էին արձակում:

[baban]

ف: ۱. باور کردن باور نکردن، با شک و تردید(?)
 ۲. مات و مبهوت، هاج و واج، هول شده (?)

Grab.I,391
 Mal.I,292

ԱԻԵԼ-ՊԱԿԱՍ (ԴՈՒՐՍ ՏԱԼ)
 =ԱՅԼ ԸՆԴ ԱՅԼՈՑ, ՏԵՂԻ
 ԱՆՏԵՂԻ, ՊԱՏԾԱԺ - ԱՆՊԱՏ-
 ԾԱԺ (ԽՕՍԵԼ)

[avel-pakas(durs tal)]
 =[ayl ənd ayloy, tefi-antefi,
 patšač-anpatšač(xos(el))]

ف: به جا و بی جا (به معنی بی جا) شایست و
 ناشایست، مناسب و نامناسب (سخن گفتن).
 Mal.I,294

+ԱԻԵ-ՇՈՒԷ
 =ԱՓԵՂՑՓԵՂ¹, ԽԵՆԹ ՈՒ
 ԽԵԼԱՌ²

[+ avē-šue]
 =[ap'ełcp'eł¹, xent u xelař²]

ف: خُل خُل، خُل و چُل، خُل خُل، دِل دیوانه،
 گِیچ گِیچ، گِیچ و ویچ، دیوانه دیوانه، احمق احمق.
 Mal.I,296

+ԱԻՈՒՐ-Մ'ԱԻՈՒՐ

Օր մի օրաց, օրերից մէկը, մի օր:
 [+ avur-m'avur]

ف: روزی از روزها، یکی از روزها، یک روز.
 Mal.I,297

+ԱԻՕՏ-ՉԱԻՕՏ/ԱԻԱՏ-ՉԱԻԱՏ

Ծառած, շշուած, շփոթւած

[+ avōt-čavōt/avat-čavat]

ف: مات و مبهوت، هاج و واج، هول شده.
 Ach.I,363
 Mal.I,298

+ԱՓԱԼ-ԹԱՓԱԼ

Ծոռալով, վրայ գլուխ, վրազ,
 արագօրէն:

[+ ap'al-tap'al]

ف: تند(و)تند، زودزود، با عجله، باشتاب.
 Mal.I,298

©ԱՓԱՓԱՑ

Ժայռոտ, ապառաժոտ, դժարանց-
 ցելի:

[©ap'ap'ay]

ف: کوهستانی، صخره‌ای، صعب‌العبور.
 Ach.I,364
 Grab.I,397
 Mal.I,298

ԱՓԵՂՑՓԵՂ/ԱՓԵՂ-ՑՓԵՂ
 =ՎԱՅՐԻՎԵՐՈՅ, ԽԵՆԹ ՈՒ
 ԽԵԼԱՌ

Ցիմարական:

[ap'ełcp'eł/ap'eł-čp'eł]

=[vayriveroy, xent' u xelař]

ف: خُل و چُل، خُل خُل، گِیچ گِیچ، دیوانه دیوانه،
 هاج و واج، مات و مبهوت، احمق احمق، دِل
 دیوانه، درى وری، احمقانه.

Mal.I,298

+ԱՓԻԿ-ԽՈՒՓԻԿ ԼԻՆԵԼ/ ԱՓՈՒ-
 ԽՈՒՓ

Ցանկարծամամ լինել:

[+ ap'ik-xup'ik(linel)/ap'uxup']

ف: مرگِ ناگهانی، مفاجا، ناگهان کشته شدن یا
 مردن.

Mal.I,298

+ԱՓԻԿ-ՑԱՓԻԿ

و واز، آزاد و جسور.

Ach.I,324
Grab.I,365
Mal.I,273

ԱՐՈՒՆ-ԳԱՐՈՒՆՔ

Կր. Գարուն-ի

1. Գարնանային օրեր: 2. (Փոխ.) եր-
ջանիկ ժամանակներ, բախտաւոր
օրեր:

[arun-garunk']

تكر. [garun]

ف: ۱. روزهای بهاری. ۲. (کنا) روزهای خوشی,
روزهای خوشبختی.

Ach.I,524
Mal.I,279

ԾԱՐՏԱՔՈՒՄՏ ԱՐՏԱՔՍ

=ԴՐՍԷ Ի ԴՈՒՐՍ

[©artak'ust artak's]

=[drse i durs]

ف: دور دور، دور دور، دورادور، دوردست، بیرون،
خارج.

Ach.I,342,337
Grab.I,381
Mal.I,285

+ԱՑԱԼԻԿ-ՄԱՑԱԼԻԿ

=ԽԵՆԹ ՈՒ ՄԵՆԹ

Ցիմարաբար:

[+ açalik-maçalik]

=[xent' u ment']

ف: خُل خُل، خُل خُل، خُل (و) چُل، دَل دیوانه،
احمق احمق، گیج گیج، دیوانه دیوانه.

Mal.I,289

①+ԱԻԱԼ-ԹԱԻԱԼ

Կր. Թաւալի

=ԹԱԻԱԼ-ԹԱԻԱԼ, ԹԱԻԻԼ-

ԹԱԻԻԼ (ԳԱԼ)

Հողի՝ փոշու, տղմի մէջ թաւալած,
տղմաթաթախ:

① [+aval-t'aval]

تكر. [t'aval]

=[t'aval-t'aval, t'avil-t'avil
(gal)]

ف: در گرد و خاک یا لجن غلتیده.

②ԱԻԱԼ-ԹԱԻԱԼ ԱՆԵԼ

=ՑԻՐ ՈՒ ՑԱՆ ԱՆԵԼ, ՇՈՒՌ ՏԱԼ

② [t'aval-t'aval(anel)]

ف: ریخت و پاش، زیر و رو (کردن).

Ach.II,163
Mal.I,291

ԱԻԱՂ-ԱԻԱՂ

=ԱՓՍՈՍ-ԱՓՍՈՍ

[avał-avał]

=[ap'so's-ap'so's]

ف: افسوس افسوس، حیف، دریغ.

Mal.I,291

+ԱԻԱՆ-ՉԱԻԱՆ

Սեղանի կառավարիչ, Բացերեց,
թամադա:

[+ avan-çavan]

ف: رئیس میز، اداره کننده میز (در مهمانی‌ها).

Mal.I,292

+ԱԻԱՏ-ՉԱԻԱՏ

1. Հաւատալով չհաւատալով, կաս-
կածով (?) 2. Շարած, շշկլած,
շփոթած (?)

[+ avat-çavat]

ԱՐԱՐ

√արնել-ի

Շինածք, երկրագործություն, բերք, երկրի արդիւնք, ինչք, կալածք:

[arar]

√arn(el)

ف: ساختمان (ساخته شده), نتیجه و به دست

آمده از کشاورزی, ثمر, ملک, زمین.

Ach.I,298,261

Grab.I,339

Mal.I,254

+ԱՐԱՐ-ԱՇՆԱՐՀ/+ԱՐԱՐԱՇ-ԱՇՆԱՐՀ/+ԱՐԱՐՈՑ-ԱՇՆԱՐՀ

Ինչ որ ստեղծած կայ աշխարհիս երեսին, ամբողջ աշխարհը:

[+ arar-ašxarh/+ ararac-

ašxarh/+ araroč-ašxarh]

ف: سراسر دنیا, آنچه در دنیا وجود دارد, کل دنیا

و جهان.

Mal.I,254

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴ

Մարմնի մաքրութեան և գեղեցկութեան համար տարած խնամքը, սանրել, օծել, տուալէտ:

[arduzard]

ف: بَرَك بَرَك, بَرَك بَوَزَك, بَرَك (و) دَوَزَك,

آرایش و عطر زدن.

Mal.I,260

ԱՐԵՒ-ԱՐԵԳԱԿ

Պայծառ, արևոտ օր:

[arev-aregak]

ف: روز آفتابی و درخشان.

Ach.I,310

Mal.I,261

+ԱՐԵՒ-ԲԱՐԵՒ

Տաքուկ, արևոտ, դուրեկան:

[+ arev-barev]

ف: روز آفتابی, گرم و خوشایند.

Ach.I,310,422,424

Mal.I,262

+ԱՐԺՈՒՄ-ՉԱՐԺՈՒՄ

Արժեքից զուրկ՝ արհամարհելի

մարդիկ, որոնց վրայ չարժի

ուշադրություն դարձնել:

[+ aržum-čaržum]

ف: مردم بی ارزش و حقیر که قابل توجه و اعتنا

نیستند.

Ach.I,315

Mal.I,265

ԱՐԾԱՐԾԵԼ

1.Բոցավառել, հրահրել՝ փչելով կամ կիզելի նիստ աւելացնելով:

2.(Փոխ.) վերանորոգել, վերականգնել, կազդուրել: 3.Տարածել, սփռել: 4.Ջարգացնել, ընդարձակել, մշակել:

[arcarc(el)]

ف: ۱. شعله و رساختن آتش با فوت کردن یا اضافه

کردن مواد سوختنی. ۲. (کنا.) مرمت, ترمیم, تقویت

(کردن). ۳. پخش و پراکنده کردن. ۴. توسعه

دادن, رشد و ترقی بخشیدن, به عمل آوردن.

Grab.I,361

Mal.I, 270

ԱՐՋԱԿ-ԱՐՋԱԿ/ԱՐՋԱԿ-ՀԱՄԱՐՋԱԿ

Ազատ և համարձակ:

[arjak-arjak/arjak-hamarjak]

ف: ول ول, ول ول, ولو ولو, ولنگ ولنگ, ولنگ

ف: بیشتر و بیشتر، زیاد و زیادت، رفته رفته زیاد
شدن، بتدریج زیادشدن، شدید شدن و بزرگ شدن.
Mal.I,294

ԱԻԵԼ-ՊԱԿԱՍ

Տեղի անտեղի:

[avel-pakas]

ف: (سخن) به جا و بی جا، شایست و ناشایست،
مناسب و نا مناسب.

+ԱՏԱՄ-ԱՏԱՄ

Ատամի պէս կտրւածքներ ունեցող
(գործիք, կտոր և այլն)

[+ atam-atam]

ف: دندان دندان، بریده بریده، مضرس.

Ach.I,285

Mal.I,248

ԱՏԱՄ-ԱՏԱՄԻ ՏԱԼ

Դիմանալ, տոկալ, Քամբերել:

[atam-atami (tal)]

ف: دندان روی جگر گذاشتن (دندان روی دندان
گذاشتن در ارمی) صبر کردن، تحمل کردن.

Ach.I,285

Mal.I,248

+ԱՏԻ-ՏՈՏԻ

(Մանկ.) Նոր ոտք ելնող երեխային
երկու ձեռքից բռնելով ման անելը,
տոտիկ անել տալը:

[+ ati-toti]

ف: تاتی تاتی (راه رفتن کودکان).

Mal.I,250

ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ

=ՇՈՒՏ-ՇՈՒՏ

Արագաբար, վրայ տալով:

[arag-arag]

=[šut-šut]

ف: زود زود، تند(و) تند، فوری فوتی، با شتاب.

Ach.I,291

Garb.I,336

Mal.I,251

+ԱՐԱ-ԹԱՐԱ

Խրոխտանքով, խրոխտ շարժւածքով:

[+ ara-t'ara]

ف: مغرورانه، با تکبر، گستاخانه.

Mal.I,252

+ԱՐԱՄ-ՏԱՐԱՄ

Խառնափնդոր, խառն, շփոթւած:

[+ aram-taram]

ف: ریخت و پاش، ریخته و پاشیده، ریخته
وار ریخته، درهم و برهم، زیر و رو، شلوغ بلوغ.

Mal.I,253

+ԱՐԱՆ-ՇԱՐԱՆ

Կր. Շարան-ի

=ՇԱՐԱՆ-ՇԱՐԱՆ, ՇԱՐԳ-ՇԱՐԳ
Շարքով:

[+ aran-šaran]

تکر. [šaran]

=[šaran-šaran, šark'-šark']

ف: ردیف ردیف، رده (و) رده، صف به صف.

Mal.I,253

+ԱՐԱՆ-ՏԱՐԱՆ

Կր.Տարան-ի

=ԱԼԱՆ-ԹԱԼԱՆ, ԱԼԱՆ ՈՒ
ԹԱԼԱՆ

Կողպուտ, թալան:

[+ aran-taran]

تکر. [taran]

=[alan-t'alan, alan u t'alan]

ف: لُفَت و لیس، تاراج، غارت.

Ach.I,368

Mal.I,253

[ara]-ara / ara u ara]

ف: اول اول، ابتداء ابتداء، پیش از همه.

Ach.I,246,247

Mal.I,217

ԱՌԱԽԵԼ ԲԱՆ ԶԱՌԱԽԵԼ
=ԱԽԵԼԻ ԵՒ ԱԽԵԼԻ, ԾԱՏ ԵՒ
ԾԱՏ (ԱԽԵԼԻ)

Հետզհետե անխառնով:

[aravel k'an zaravel]

ف: بیشتر و بیشتر، زیاد و زیادتر شدن، رفته رفته
زیاد شدن.

Ach.I,357

Grab.I,296

Mal.I,224

ԱՌԱՏ-ԱՌԱՏ

Ծատ ու լի:

[arat-arat]

ف: دنیا دنیا، فراوان فراوان، زیاد زیاد، بسیار (و)
بسیار.

Mal.I,222

ԱՌԵՒՏՈՒՐ / ԱՌ ԵՒ ՏՈՒՐ

= ԱՌ ՈՒ ՏԱԽ

Ապրանք գնել- վաճառել, վաճա-
ռականություն:

[arevtur/ar ev tur]

= [ar u cax]

ف: بده (و) بستان، آیش دگش، داد و ستد، خرید و
فروش، تجارت.

Ach.I,357. IV,247

Mal.I,227

+ԱՌԺԱՄ-ՏԱՌԺԱՄ

Թարմար կամ անյարմար ժամանակ,
ի դէպ և յանդէպ, երբ պատահի:

[+ aržam-taržam]

ف: وقت و بی وقت، گاه و بیگاه، در هر زمان.

Ach.II,221

Mal.I,228

ԱՌՈՎԻ-ԿՐՈՎԻ

Ուշիմ:

[arovi-krovi]

ف: زرنگ و باهوش، دارای درک عمیق.

H.P.,63

ԱՌՈՒԾԱԽ

= ԱՌԵՒՏՈՒՐ

Ապրանք գնել-վաճառել, վաճա-
ռականություն:

[arucax]

ف: خرید و فروش، تجارت.

Mal.I,233

+ԱՌՈՒԿ-ՓԱՌՈՒԿ/ԱՌՕՔ-

ՓԱՌՕՔ/ ԱՌՔՈՎ-ՓԱՌՔՈՎ

Մեծ փառքով, մեծ շուքով, փառա-
տրապէս:

[+ aruk-p'aruk/arok'-p'arok'/

ark'ov-p'ark'ov]

ف: با دبدبه و کبکبه، با این و تَلپ، پر شکوه و
پر جلال، شکوهمندانه.

Ach.IV,482

Grab.I,935

Mal.I,234

ԱՍԵՍ-ԶԱՍԵՍ

Ասես թէ չասես:

[ases-čases]

ف: بگی بگی، بگوئی بگوئی، مناهنه.

Mal.I,234

[+ apał-čapał/ałap-čəłap]

ف: شُل شُل، شُل شُل، شُل شُل، شُل و ول،
لَش و پَش (راه رفتن).

Mal.I,205

ԱՊՈՒԾ-ԱՊՈՒԾ

Ապուշի պէս, անզգայաբար,

ապշած:

[apuš-apuš]

ف: خُل خُل، خُل خُل، خُل و چل، مات و

ميهوت، هاج و واج، ذلر ديوانه، گيج گيج، ديوانه
ديوانه.

Ach.I,238. III,605

Mal.I,210

+ԱՊՈՒԻ-ՇՈՒՊՈՒԻ/+ԱՊՈՒԻ-
ՉՈՒՊՈՒԻ

Տաճկ. Abur-y'ubur . تر. اس.

1.Թափփած, տակն ու վրայ:

2.Մանր-մունր իրեր:

[+ apuř-čupuř/+ apuř-čupuř]

ف: ۱. ريخته و پاش، زیر و رو، ريخته پاشيده،

ريخته واريخته، درهم(و) برهم، شلوغ بلوغ. ۲. ريز

ريز، ريزه ريزه، ريزه ميزه، ريز و ميز.

Mal.I,210

+ԱՊՐԻՄ-ՄԵՐՆԻՄ

=ԱՊՐԻՄ-ՉԱՊՐԻՄ, ՍԻՐԻ-ՍԻՐԻ

(Բուս.) Միածաղիկ լերկ ծաղկա-
կոթունով, ծաղիկը ճերմակ կամ
ծիրանագույն կարմիր թերթիկներով,
դեղիկն սկուտեղով, անթառամ,
զատկածաղիկ:

[+ aprim-mernim]

=[aprim-čaprim, siri-siri]

Լատ. Belis perennis . Կ

ف: (گيا). گياهی تک گل دارای ساقه بی برگ،

گلبرگ های سفید یا قرمز رنگ با کاسبرگ زرد،
گل همیشه بهار.

Ach.I,238. III,304

Mal.I,211

ԱԶ-ՋԱԽ/ԱՋՈՒՋԱԽ

[aǰ-jax/aǰujax]

ف: چپ (و) راست، راست و چپ.

Mal.I,213

ԱՌԱԿ-ՋԱՌԱԿ/ԱՌԱԿ-ՊԱՌԱԿ

Խաղի ու խաչտառակ, իրեն պահել
չգիտող, ծաղրի առարկա:

[arāk-zarāk/arāk-parāk]

ف: بی آبرو، بی منش و بی شخصیت، قابل تمسخر.

Mal.I,215

+ԱՌԱԿ-ՉԱՌԱԿ

1.Աէգ, սնապարծ, կոտորուող, հը-
պարտացող: 2.Կլուն, ծաղրածու:

[+ arāk-čarāk]

ف: ۱. مغرور، از خود راضی، متکبر. ۲. دلقک.

Mal.I,215

+ԱՌԱՆՋԻՆ-ԱՌԱՆՋԻՆ

=ՋԱՏ-ՋԱՏ, ՄԷՆ (ՈՒ) ՄԵՆԱԿ,
ՋՈԿ-ՋՈԿ

[+ aranjin-aranjin]

=[zat-zat, mēn(u)menak, jok-
jok]

ف: جدا جدا، سوا سوا، تنها تنها.

Ach.I,202

Grab.I,284

Mal.I,215

ԱՌԱՋ-ԱՌԱՋ/ԱՌԱՋ ՈՒ ԱՌԱՋ

Ամենից առաջ, բուն սկզբում:

ف: شیرین شیرین، خوشایند، علاقه‌مندانه، با میل، با لذت.

Mal.I,167

+ԱՆՈՒԾ-ԿՈՒԼՏՈՒԾ

Ախորժակով խմելը:

[+ anuṣ-kultuṣ]

ف: نوش نوش، نوشانوش، نوش جان کردن، با لذت آشامیدن.

Ach.I,206

Mal.I,168

ԱՆՏԷՐ-ԱՆՏԻՐԱԿԱՆ

Անտէր, անպաշտպան, անխնամակալ:

[antēr-antirakan]

ف: بی کس و کار، بی‌اصل و نسب، بدون حامی،

بی پشتیبان، بی سر و پا، (مجاز) گروگوری.

Mal.I,182

ԱՆՑԱԾ-ԳՆԱՑԱԾ

Ինչ որ անցել է, արդէն եղած, ֆին:

[ançac-gnaçac]

ف: آنچه گذشته، قدیمی.

Mal.I,184

ԹԱՆՑ ԵՒ ԱՆՑ (Ս) ԱՌՆԵԼ

Հարևանցի անցնել, թեթև վերաբերել:

[Θanç ev anç(s)(a)ṛnel)]

ف: گذشت کردن، از کنار مطلبی گذشتن،

تساهل.

Ach.I,212

Grab.I,248

Mal.I,184

ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ

=ԳՆԱԼ-ԳԱԼ

Մի տեղով անցնելն ու լետ դառնալը, գնալ-գալը, երթևեկ:

[ançudarj]

=[gnal-gal]

ف: ترفت و آمد، آمد و رفت، آمدو شد، ایاب و ذهاب.

Ach.I,212,639

Mal.I,186

+ԱՆՑՈՒԿ-ՄՈՐՇՈՒԿ

Անցածը մոռացած ֆամարել,

անցածը մոռանալ, չիշել:

[+ ançuk-morçuk]

ف: گذشته را به فراموشی سپردن، گذشته را به یاد نیاوردن.

Ach.I, 212.III,346

Mal.I,186

ԱԶՔ-ԱԶՔ

Աչքերի բաժանած, վանդակաձև:

[ačk'-ačk']

ف: شبکه شبکه، سوراخ سوراخ، پنجره پنجره، مُشَبَّک.

Mal.I,200

ԱԶՔ-ՈՒՆՔ¹/ԱԶՔ ՈՒ ՈՒՆՔ²/ ԱԶՔՈՎ-ՈՒՆՔՈՎ³

Աչք և յօնք, ընդհանրապէս՝ երես, դէմք^{1,2} Մի բան ֆասկացնել³:

[ačk'-unk¹/ačk' u unk²/ačk'ov -unk³ov]

ف: چشم و ابرو، تمامی صورت و چهره¹، چشم و ابرو آمدن (اشاره کردن)².

Mal.I,203

+ԱՊԱՂ-ԺԱՊԱՂ/ԱՂԱՊ

ժԱՂԱՊ

Թափթփում, տարտամ քայլածք:

[aysr andr/ayrs ev andr /
aysteġ-aynteġ /aysdin-ayndin/
ənd ays ənd ayn]

ف: این جا و آن جا، این طرف و آن طرف، جای
جای، چندین جا، این ور و آن ور، این سو و آن
سو، این سوی و آن سوی.

Ach.IV, 150

Grab.I, 95

Mal.I,81-82

ԱՆԱՆԱՍ

Արքայախնձոր:

[ananas]

ف: (گیا) آناناس.

Mal.I,87

ԱՆԱՆՈՒԽ

(Բուս.) Խոտեղեն բոյս, ունի բազ-
մաթիւ տեսակներ որոնցից մէկն է
դաղձը:

Լատ. Mentha .Վ

[ananax]

ف: (گیا) نوعی گیاه از خانواده نعنا، پونه.

Mal.I,88

+ԱՆԲԱՆ-ԱՆԲԱՆ

=ԱՊՈՒԾ-ԱՊՈՒԾ

Անբանի պես, յիմարաբար:

[+ anban-anban]

=[apuš-apuš]

ف: احمقانه، ابلهانه.

Ach.I,403,383

Mal.I,95

ԱՆԴԱՄ-ԱՆԴԱՄ

=ԿՏՈՐ-ԿՏՈՐ, ՄԱՍ ԱՌ ՄԱՍ

[andam-andam]

=[ktor-ktor, mas ar mas]

ف: تیکه تیکه، قسمت قسمت، بخش بخش.

Mal.I,103

ԱՆԴԷՆ ԵՒ ԱՆԴ

=ԻՍԿ ԵՒ ԻՍԿ

Վաղվաղակի, նոյն ժամանակ,
անյապաղ, տեղնուտեղը:

[andən ev and]

=[isk ev isk]

ف: جابهجا، آنی، درحال، فوری، درجا، درهمان آن.

Ach.I,186

Grab.I,132

Mal.I,105

ԱՆԴ ՈՒ ԱՆԴԱՍՏԱՆ

Բոլոր արտերը, դաշտերը:

[and u andastan]

ف: دشت و دمن (تماماً).

Mal.I,107

+ԱՆԿ-ՄԱՆԿ

Ապշած, զարմացած:

[+ ank-mank]

ف: مات و مبهوت، هاج و واج، سخت متعجب.

Mal.I,133

+ԱՆԿ-ՏՆԱՆԿ/+ԱՆԿ ՈՒ ՏՆԱՆԿ

Դառն աղքատ

[+ ank-tnank/+ ank u tnank]

ف: بی خانمان، بی خان و مان، فقیر و بی چیز.

Ach.I,197. IV,427

Mal.I,135

ԱՆՈՒԾ-ԱՆՈՒԾ/ԱՆՈՒԾ-

ՄԱՆՈՒԾ /ԱՆՈՅԾ-ԱՆՈՅԾ

Դուրեկան՝ ախորժեղի կերպով,

քաղցրութեամբ, սիրով:

[anuš-anuš/anuš-manuš/

anoyš-anoyš]

(و) وارنگ، رنگ به رنگ ^{۲.۱} درهم برهم، هرج و مرج، به جای چیزی چیز دیگر، دگرگون شده، تحریف شده ^{۲.۲} به یکدیگر، به همدیگر. ^{۶.۵}

Ach.I,168
Grab.I,82,89
Mal.I,75-79

⊙ԱՅԼԱՅԼԱԿ
=ՊԷՍ-ՊԷՍ, ԶԱՆԱԶԱՆ
[⊙aylaylak]
=[pēs-pēs, zanzan]

ف: رنگارنگ، رنگ به رنگ، رنگ(و)وارنگ، گوناگون، گون گون، گونه گونه، گونه گون، جور(و) واجور، جور به جور، جوراجور.

Grab.I,86
Mal.I,77

ԱՅԼԱՅԼԵԼ/ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼԵԼ

1.Ուրիշ ձև՝ գոյն...տալ, փոփոխել:
2.Ուրիշ տրամադրություն տալ, խոռվել, յուզել: 3.Ուրիշ իմաստ տալ, միտքը փոփոխել, աղաաղել:
[aylayl(el)/ayl ev ayl (el)]

ف: ۱. شکل و رنگ و ... دیگر بخشیدن به چیزی، تغییر دادن، دگرگون کردن. ۲. حالت دیگر بخشیدن، قهر کردن، عصبی کردن. ۳. معنی دیگری بخشیدن، تغییر فکر دادن، تحریف کردن.

Ach.I,168
Grab.I,87
Mal.I,77

⊙ԱՅԼԱՅԼՈՒԿ
Այլայլելի:
[⊙aylayluk]

ف: قابل دگرگونی، قابل تغییر.

Ach.I,168
Grab.I,87
Mal.I,77

+ԱՅԼԵԼԱՅԼԵԼ/ԱՅԼԵԼ-
ՎԱՅԼԵԼ
Անվայել, խայտառակ, ծաղրելի:
[+ aylevaylek'/aylek'-vaylek']

ف: ناشایست، ناروا، قبیح، قابل تمسخر.

Mal.I,79

+ԱՅԼՈՒՆ-ՓԱՅԼՈՒՆ
Կր. Փայլուն-ի
Փայլփլուն, փայլող:
[+ aylun-p'aylun]

تکر. [p'aylun]

ف: درخشان، پر درخشش.

Ach.IV,476
Mal.I,79

+ԱՅԾ-ԱՅԾ
Մանկական խաղ:
[+ ayc-ayc]

ف: نوعی بازی کودکانه.

Ach.I,169
Mal.I,79

ԱՅԾ-ԱՅԾ ԼԻՆԵԼ
Վախենալ
[ayc-ayc(linel)]

ف: ترسیدن.

Mal.I,79

ԱՅՈ-ԱՅՈ
[ayo ayo]

ف: بهله بهله، آره آره، آهان آهان، آری آری، بلی بلی.

Ach.I,170
Grab.I,93
Mal.I,80

ԱՅՍՐ ԱՆԴԻՐ/ԱՅՍՐ ԵՒ ԱՆԴԻՐ/
ԱՅՍՏԵՂ-ԱՅՆՏԵՂ/ԱՅՍԴԻՆ
ԱՅՆԴԻՆ / ԸՆԴԻ ԱՅՍ ԸՆԴԻ ԱՅՆ

+ԱՄԻՍ-ԱՄԻՍ / ԱՄՍԷ ԱՄԻՍ/
ԱՄԻՍ ԱՌ ԱՄԻՍ/ԱՄՍՈՑ-
ԱՄՍՈՑ

1.Իւրաքանչիւր ամիս մի անգամ,
յաջորդաբար: 2.Ամիս ամսւայ վարդ,
Ռետզիտէ:

[+ amis-amis/amsə amis/amis
aɾ amis/amsoy-amsoy]

ف: ۱. ماهی یکبار (ممتد). ۲. ماه به ماه، رفته
رفته، ماه تا ماه، ماهانه.

Ach.I,157

Mal.I,67

+ԱՄՊ-ՋԱՄՊ/ԱՄՊՈՒՋԱՄՊ

1.Ամպերի կուտակելը: 2.Երկնքի
մէկ ամպել և մէկ պարզելը: 3.Ամպ-
nun:

[+ amp-zamp/ampuzamp]

ف: ۱. ابر در ابر، تجمع ابرها. ۲. گاه ابری گاه
صاف. ۳. ابری شدن آسمان.

Ach.I,163

Mal.I,70

ԱՄՐԱՊԻՆԴ

Ամուր և պինդ

[amrapind]

ف: قرص و محکم، محکم محکم، سفت سفت،
سفت و سخت، سفت و سقاط.

Mal.I,72

+Ա՛Յ-ԱՅ¹/ԱՅ-Ա՛Յ²/Ա՛Յ-ՀԱՅ³/
ԱՅ-ՀԱ՛Յ⁴

[+ a'y-ay¹/ay-a'y²/a'y-hay³/
ay-ha'y⁴]

1.Զայնարկութիւն գոհանակութեան,
իմարկէ, այո, անշուշտ^{1,2}: 2. Կոչա-
կան^{3,4}:

ف: ۱. (صو). برای ابراز رضایت، بله بله، البتّة البتّه،

به طور حتم^{۲,۱}. ۲. بانگ زدن، صدا کردن.^۳

Mal.I,73

⊙ ԱՅԳՈՑ-ԱՅԳՈՑ¹/⊙ ԱՅԳՈՑՆ-
ԱՅԳՈՑՆ²/⊙ ԱՅԳՈՐՆ-ԱՅԳՈՐՆ³/
⊙ԸՆԴԻ ԱՅԳՍ ԱՅԳՈՒՆ⁴

1.Առաւօտեան դէմ⁴:

2.Առաւօտները^{1,2,3}:

[⊙aygoy-aygoy¹/⊙aygoyn-

aygoyn²/⊙aygon-aygón³/⊙ənd
aygs aygun⁴]

ف: ۱. بامداد، نزدیک صبح^۱. ۲. صبحها.^{۲,۳}

Grab.I, 79-80

Mal.I, 74

+ԱՅԻՆ-ՕՅԻՆ

Swad. ayen oyen . تراشد

(Փոխ.) Նշանակութիւնից զուրկ,
երկրորդական, մանր-մունր:

[+ ayin-ōyin]

ف: (کنا). بى معنى، درجه دو، خورده ریزه، خرده
ریزه، خرت(و)پرت، خرت(و)پرت، خرت(و)خورت.

Mal.I,75

ԱՅԼ-ԱՅԼ¹/ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ²/ԱՅԼ
ԸՆԴԻ ԱՅԼ³/ ԱՅԼ ԸՆԴԻ ԱՅԼՈՑ⁴/
ԱՅԼ ԱՅԼՈՑ⁵/ԱՅԼ ԱՌ ԱՅԼՈՎ⁶

=ՋԱՆԱՋԱՆ, ՊԷՍ ՊԷՍ,

Swapet^{1,2}, մի բանի տեղ ուրիշ բան,
ալլալլած, աղաւաղւած,խառնակ^{3,4},
միմեանց, իրարու^{5,6}:

[ayl-ayl¹/ayl ev ayl²/ayl ənd

ayl³/ayl ənd ayloy⁴/ayl-ayloy⁵/
ayl aɾ aylov⁶]

= [zanazan, pēs pēs]^{1,2}

ف: گوناگون، گون گون، گون گون، گون گون،
جوراجور، جورواجور، جور به جور، رنگارنگ، رنگ

Աղքատներ և ճրանց նմաններ:

[+ aŋk'at-uŋk'ut]

[aŋk'at] تکر.

ف: فقير(و)فقر، گدا گودول، گدا گودوله، گدا گوده.

Ach.I,137

Mal.I,51

+ԱՃԵԼ-ԹՃԵԼ

(Աճելի սաստկականը), Աճել,

զարգանալ, գիրանալ:

Աճիս-թճիս օրինք:

[+ ač(ɛl)-tč(ɛl)]

(توضیح.) شكل تشديدى [ač(ɛl)]

ف: ترقى کردن، رشد کردن، فربه شدن.

Mal.I,53

•ԱՃԻԾ-ՊԱՃԻԾ/ԱՃՈՒԾ-

ՄԱՃՈՒԾ/ԱՃՈՒԾ-ՊԱՃՈՒԾ/

ԱՋՈՋ-ՄԱՋՈՋ

Կր.Աճուն-ի

Առասպելական մարդկային ցեղ, թզաչափ իասակով և եօթը թռչչափ մորուքով, որ պիտի երևի աշխարհի վերջին:

[•ačič-pačič/ačuč-mačuč/ačuč

-pačuč /aʃoj-maʃoj]

[ačuč] تکر.

ف: ياجوج (و) ماجوج.

Mal.I,53,54,213

ԱՄ ՅԱՄ ԱՌՆԵԼ

Տարեցտարի երկարաձգել:

[am yam (aɾnel)]

ف: سال به سال به تأخير انداختن.

ԱՄ ՅԱՄԷ/ԱՄ ԸՍՏ ԱՄԷ/ԱՄ

ՋԱՄԻ ԶԿՆԻ/ԱՄԻ ԱՄԻ

Տարեցտարի, իրաքանչիւր տարի, տարեկան:

[am yame/am ɛst amɛ/am zami zknɪ /ami ami]

ف: سال به سال، سال تا سال، هر سال، در سال (سالانه).

Ach.I,143

Grab.I,70

Mal.I,54

+ԱՄԱՆ-ՉԱՄԱՆ

Աման և ոչ աման, ամաններ և նման բաներ:

[+ aman-čaman]

ف: ظرف و ظروف.

Mal.I,55

+ԱՄԲԱՂ-ԶԱՄԲԱՂ

=ԴԱՐԴԱԿ-ԴԱՐԴԱԿ, ԱՓԵՂ-

ՑՓԵՂ, ՎԱՅՐԻՎԵՐՈՑ

Յիմարաբար:

[+ ambaʃ-zambaʃ]

=[dardak-dardak, ap'eʃ-čp'eʃ, vayr i veroy]

ف: دَرى وَرى، چَرند پَرند، شَر و ور، پَرَت و پلا.

چَرَت و پَرَت، چَرَت و پَرَت.

Mal.I,56

ԱՄԷՆ-ԱՄԷՆ ԱՍԵՄ ԶԵԶ

Երբ. āmen عبر.

Խօսքի սկզբում իբրև նշան ասե-լիքի իաստատություն, ստուգապես, արդարև, իսկը:

[amēn-amēn(aseɱ jez)]

ف: در ابتداء جمله به نشانه تأييد كلام، حقيقت

امر، در واقع، اصل مطلب، آورده می شود.

Ach.I,155

Mal.I,67

Ծառ աղի և դառնաճամ:

[+ aʃi-leʃi]

= [aʃtaʃt]

ف: شور شور، تلخ تلخ (از شدت شوری).

Grab.I,44

Mal.I,44

+ԱՂԼՈՐ-ՏՂԼՈՐ

= ԽԱՌՆԻՆՈՒՐ

Խառնափնդոր:

[aʃlor-tʃlor]

= [xarnixuʁn]

ف: درهم و برهم، ریخت و پاش، ریخته و پاشیده،

ریخته واریخته، زیر و رو شده، شلوغ پلوغ.

Mal.I,45

+ԱՂԼՈՒՆԶ-ԲԱՂԼՈՒՆԶ

= ԱՓԵՂ-ՑՓԵՂ

1. Խառնափնդոր (խօսքեր):

2. Այս-ինչ այն-ինչ, այլն և այլն, փլան-փստան:

[+ aʃlunʃ-baʃlunʃ]

= [ap'eʃ-ʃp'eʃ]

ف: ۱. ذری وری، شر و ور، چزند(و) پرند، چرت و

پرت، پرت و پلا، چرت و پرت، جفنگ. ۲. چنین و

چنان، غیره و غیره، فلان (و) بهمان، اله (و) پله.

Mal.I,45

©ԱՂԽԱՄԱՂԽ

Կր.Աղխ-ի

Իրերի և ապրանքի կուտակումն, խոկումն, բարդբարդում :

[©aʃxamaʃx]

ف: روهم روهم، تلمبار بودن اشیاء.

Grab.I,41

Mal.I,46

©ԱՂԿԱՂԿ

1. Թող, տկար: 2. Աղքատ, խեղճ:

3. Չնչին, անարգ, անպէտք:

[©aʃkaʃk]

ف: ۱. ضعیف و بیمار. ۲. فقیر و بیچاره. ۳. بی-

ارزش، بی ارج، غیر ضروری.

Mal.I,46

ԱՂՈՒՀԱՑ/ԱՂՈՒՀԱՔ/ԱՂ ԵՒ
ՀԱՑ

[aʃuhaʃ/aʃ u hak'/aʃ ev haʃ]

ف: نان و نمک، نون و نمک.

Mal.I,48

ԱՂՋԱՂՋ/ԱՂՋԱՄՈՒՂՋ/
(ԱՂՋՈՒՄԱՂՋ/ԱՂՏԱՄՈՒՂՏ
ԱՂՏՈՒՄԱՂՏ

Մթնշաղ, մութնուլուս:

[aʃʃaʃ/aʃʃamuʃʃ/aʃʃumaʃʃ/aʃʃtamuʃʃ
/aʃʃtumaʃʃ]

ف: تاریک و روشن، گرگ و میش، صبح، بامداد،

سحرگاه.

Grab.I,43

Mal.I,48

ԱՂՏԱՂՏ/ԱՂՏԱՂՏԻՆ

Ծառ աղ պարունակող, աղաճամ

տուղ (ջուր, բող):

[aʃtaʃt/aʃtaʃtin]

ف: بسیار شور و نمکین (آب، خاک).

Mal.I,49

+ԱՂՏՈՒԿԵՂՏ

Կեղտ, անմաքրություն:

[+ aʃtukeʃt]

ف: کثافت، ناپاکی.

Mal.I,50

+ԱՂՔԱՏ-ՈՒՂՔՈՒՏ

Կր. աղքատ-ի

+ԱՂԱՊ-ԾԱՂԱՊ/ԱՊԱՂ-
ԾԱՊԱՂ
=ՑԻՐ ՈՒ ՑԱՆ, ԽԱՌՆԻԽՈՒՌՆ,
ԹԱՓԹՓԻԱԾ:

[+ aʃap-čəʃap/apəʃ-čəpəʃ]

= [çir u çan, xaɾnixurn,

t'ap't'p'vac]

ف: ریخت و پاش، در هم (و) برهم، ریخته (و)

باشیده، ریخته واریخته، زیر و رو، شلوغ بلوغ.

Mal.I,39

ԱՂԱՏ-ԱՂԱՏ ԼԱԼ

Աղիողորմ լալ:

[aʃat-aʃat(lal)]

ف: زارازار، زار(و)زار، عجز و لایه، زاری، گریه

دلخراش.

Mal.I,39

•ԱՂԱՂԱՆԶ

(Կեցդ.) Անորոշ ցեղի թռչուն:

[•aʃaʃanč]

ف: (جاذ.) نوعی پرندۀ نامشخص.

Ach.I,119

Mal.I,38

+ԱՂԱԻԱՂԵԼ

Կր.Այլ բառի երկրորդական աղ

ձևից: Բառի ճնազույց ձևն է

Աղևաղել

=ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼԵԼ, ԱՅԼԱՅԼԵԼ

Աղճատել, փոփոխել, խանգարել,

եղծանել, խառդախել:

[+ aʃavaʃ(el)]

تکر. از شکل دوم واژه [ayl] یعنی [aʃ]. شکل

قدیمی واژه [aʃevaʃ(el)] است.

= [ayl ev ayl(el)-aylayl(el)]

ف: تحریف، تعویض، جعل، دگرگون، تکذیب،

مخلوش (کردن).

Ach.I,122

Grab.I,34

Mal.I,40

ԱՂԲԱՂԲՈՒԿ/ԱՂԲՂԲՈՒԿ

(Բուս.) Բոյս որի արմատը գործ է

ածուում բժշկութեան մէջ՝ իբրև

ջղերը Բանգաստացնող դեղ:

[aʃbaʃbuk/aʃbʃbuk]

Լատ. Valeriana officinalis .

ف: (گیا.) سنبل الطیب، گیاهی که ریشه آن مصرف

دارویی دارد و برای آرامش اعصاب به کار می رود.

Ach.I,123

Grab.I,37

Mal.I,41,42

◉ԱՂԵԼ-ՄԱՂԵԼ

Կր.Մաղել-ի

1.Մաղել, մաղմղել: 2.(Փոխ.)

Մանրամասն կրկտել, քրքրել, բանի

լետկից ընկնել:

[◉aʃel-maʃel]

تکر. [maʃ(el)]

ف: ۱. الک الک کردن، الک کردن. ۲. (کنا.)

ریزه کاری ها را جستن، تیکه پاره کردن و دنبال

چیزی بودن.

Mal.I,42

ԱՂԻ-ԱՂԻ/ԱՂԻ-ԱՂ

Խղճալի, ողորմելի, գթաշարժ:

[aʃi-aʃi/aʃi-aʃ]

ف: قابل ترخم، ترخم برانگیز، رقت انگیز.

Ach.I,114

Mal.I,44

+ԱՂԻ-ԼԵՂԻ

=ԱՂՏԱՂՏ

+ԱԼԱՇ-ԿԱԼԱՇ

Զարթ, կայտառ, վառվռուճ
[+ alaš-kalaš]

ف: زیر و زنگ، شاد و شگول، آتش پاره.

Mal.I,16

+ԱԼԱՇ-ՄԱԼԱՇ

**Բարետեսիլ, վայելուշ, սիրուն
դմբով և ճասակով:**
[+ alaš-malaš]

ف: خوشگل مُشگل، خوش قواره، برازنده، خوش
چهره و خوش اندام.

Mal.I,16

+ԱԼԲԻԿ-ԱԼԲԻԿ

=ՂԼՏԸՐ-ՂԼՏԸՐ
**Գողորշու պղպշակներ արձակելով,
ուժգնապես եռալով:**
[+ albik-albik]
=[+ ɬlter-ɬlter]

ف: قُل قُل (صدای جوشیدن مایعات).

Mal.I,16

+ԱԼԻԳ-ԱԼԻԳ

Ալեկոծ, շատ ալիքներ ունեցող:
[+ alik'-alik']

(توضیح.) k' = علامت جمع

ف: فرّری، وزوزی، پرموج، موج دار، مجتد،
پر شکن (مو).

Mal.I,17

+ԱԼՆԻՍ-ԲԱԼՆԻՍ

Մանկական խաղ:
[+ alnis-balnis]

ف: نوعی بازی کودکانه.

Mal.I,18

+ԱԼՈՑ-ԳԱԼՈՑ

Փորձանք, պատահար:

[+ aloç-galoç]

ف: حادثه، واقعه، پیشآمد.

ԱԼՈՑ-ԳԱԼՈՑ ԼԻՆԵԼ

1. Յանկարծ կորչիլ, անճետանալ:

2. Յանկարծական փորձանքի

ժամանակ գլուխը կորցնել:

[aloç-galoç(line)]

ف: ۱. گم و گور، نیست و نابود(شدن). ۲. هنگام

وقوع حادثه یا پیشآمد خود را باختن، سراسیمه و

دستپاچه شدن.

Mal.I,18

+ԱԼՈՒԿ-ՄԱԼՈՒԿ

Կր. ԱԼ-ի

=ԳՈՅՆԶԳՈՅՆ

Երվներամ:

[+ aluk-maluk]

تکر. [al]

= [guinzguin]

ف: رنگارنگ، گوناگون، گون گون، گونه گون،

گونه گونه.

Mal.I,18

***ԱՆԱՆԻԱ**

Ակաքիա

[*axaxia]

ف: (گیا.) اقاخیا.

Ach.I,96

Mal.I,19

+ԱՆ ՈՒ ՎԱՆ / ԱՆ ՈՒ ՎԻՇ/

ԱՆ-ԱՆ/ ԱՆ ՈՒ ԱՆ

=ՊԱՀՊՈՀ

Հառաչանքի ձայնը:

[+ ax u vax/ax u viš/ax-ax/ax
u ax]

= [pahpoh]

①ԱԶԳ-ԱԶԳ/ ԱԶԳԻ-ԱԶԳԻ /
ԱԶԳԻ ՅԱԶԳ/ ԱԶԳԱՅ ՅԱԶԳ
= ՅԵՂԷ ՅԵՂ, ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ
(ԿԱՄ ԲԱԶՈՒՄ ՄԱՐԴԻԿ), ՊԷՍ
ՊԷՍ (ՍԵՐՈՒՆԴՆԵՐ):

① [azg-azg/azgk'-azgk'/azgē
yazg/azgaç yazgs]

= [çetē çet, ayl ev ayl, pes pes]

ف: قوم قوم، قوم به قوم، نسل نسل، نسل به
نسل، نسل اندر نسل، نسل در نسل.

②ԱԶԳ-ԱԶԳ/ԱԶԳԻ-ԱԶԳԻ
= ԶԱՆԱԶԱՆ, ՊԷՍ ՊԷՍ, ԱՅԼ ԵՒ
ԱՅԼ, ԿԵՐՊ-ԿԵՐՊ, ՏԵՍԱԿ-
ՏԵՍԱԿ

② [azg-azg/azgi-azgi]
= [zanazan, pēspēs, ayl ev ayl,
kerp-kerp, tesak-tesak]

ف: گون گون، گونه گونه، گونه گون، گوناگون،
رنگارنگ، رنگ(و)وارنگ، رنگ به رنگ، جوراجور،
جورواجور، جور به جور.

Ach.I,84
Grab.I,7,8
Mal.I,8

+ԱԺԵՄ/ՉԱԺԵՄ
=ԱՐԺԱՆ-ԱՆԱՐԺԱՆ
Արժեքաւոր և անարժեք, Բասարակ,
արժեքազուրկ ոչինչ (մարդիկ):

[+ ažem-čāžem]
= [aržan-anaržan]
ف: با ارزش و بی ارزش، معمولی، بی بها یا کم بها،
هیچ هیچ، هیچ به هیچ، هیچ در هیچ، هیچ و هیچ،
هیچ تر از هیچ (انسان).

Ach.I,315
Mal.I,15

+ԱԼԱԼՈԶ

Իրար խառնող, քու:
[+ alaloz]

ف: سخن چین، تمام، غماز، دو به هم زن.

Mal.I,15

+ԱԼԱԼՈՑ-ԹԱԼԱԼՈՑ
=+ԱԼԱԼՈՍ-ԳԱԼԱԼՈՍ
Արկած, փորձանք, պատահումը:

[+ alaloç-t'alaloç]
= [alalos-galalos]
ف: حادثه، اتفاق، بلا، بلیه.

ԱԼԱԼՈՑ-ԹԱԼԱԼՈՑ ԱՆԵԼ
=ԱԼԱԼՈՑ-ԳԱԼԱԼՈՑ ԱՆԵԼ
Պատահածին պես մի բան, շտապ,
թերի, անկատար կերպով անել:

[alaloç-t'alaloç (anel)]
= [alaloç-galaloç (anel)]
ف: هول هول، هول هول، هول هولکی (کاری را
با دستپاچگی ناقص و ناتمام انجام دادن).

Mal.I,15
H.P.,4

ԱԼԱԿ-ԲԱԼԱԿ
Ալահայ, սև ու սպիտակ, երկու
գոյնի:
[alak-balak]

ف: ابلق، سیاه و سفید، دو رنگ.

H.P.,4

+ԱԼԱՆ-ԹԱԼԱՆ / +ԱԼԱՆ ՈՒ
ԹԱԼԱՆ/ԹԱԼԱՆ-ԹԱԼԱՆ
(Տաճ.) alan. տր. տա. (Թրք.) talan. տր.

[+ alan-t'alan/+ alan u t'alan/
t'alan-t'alan]

ف: تالان تالان، چيو چيو، به تاراج بردن.

Ach.II,140
Mal.I,15

Ա

+ԱԳԱՀ-ԱԳԱՀ

Ագահաբար

[+ agah-agah]

ف: با حرص و ولع، بسیار حریصانه و پرطمع.

Ach.I,75

Mal.I,3

ԱԳԱՂԱՂ/ԱՔԱՂԱՂ

(Բաց) •Քաղքաղ>քաղաղ, սկզբում

ա լատելածով:

[agaʔat/ak'aʔat]

[•k'aʔk'aʔ>•k'aʔat]

(توضیح.) + حرف a در ابتدا

ف: خروس.

Ach.I,368

Grab.I,2,398

Mal.I,3,299

ԱԴԱԴ

(Երկրաչ.) Ծարժական քանոն, որով
չափում են աստիճանները:

[adad]

ف: پرگار.

Mal.I,5

ԱԴԱՄԱՊՈՒՊՈՒՋ ՏԵՆԵԼ

(Ադամին պազած տեսնել, Ադամին
ժամանակակից լինել?): (փոխ.)

Ծառ ծեր լինել, կարծածից աւելի
ծեր լինել:

[+ adamapupuz (tesnel)]

ف: أن که ابوالبشر، نخستین انسان را دیده باشد
و همزمان با او زیسته باشد.

(کنا.) پیرپیر، بسیار پیر بودن، پیرتر از سن واقعی
به نظر آمدن.

Mal.I,5

+ԱԶԱԶԵԼ/ԱԶԱԶԻԼ

Կր. √ազ

2որացնել, չորանալ, ցամաքել:

[+ azaz(el)/ azaz(il)]

تکر. √az

ف: خشک خشک. بی آب بی آب (شدن, کردن).

Ach.I,82

Grab.I,4

+ԱԶԱԶԵԼ/•ԱԶԱԶԱՅԵԼ

Կտրիճ, կրակի կտոր մարդ:

[+ azazēl/•azazayēl]

ف: انسان دلیر و شجاع، آتش پاره، وروجک.

Ach.I,81

Mal.I,6

•ԱԶԱԶՈՒ

(Բուս.) Փոքրիկ թունաւոր նոսր

խոտ:

Լատ. Carpesium? .√

[•azazu]

ف: (گیا.) نوعی گیاه سمی کوچک.

Ach.I,82

Mal.I,6

ԱԶԱԶՈՒԿ

(Բուս.) Նշանաւոր է կարմրածաղիկ

ազազուկը սրածայր՝ մազոտ՝

տափակ տերևներով, որ բուսում է
աւազոտ ճանապարհներին:

[azazuk]

Լատ. Spergularia rubra(?) .√

Arvensis(?)

ف: (گیا.) نوع معروف آن گیاهی است با گلهای

سرخ و برگهای نوک تیز پرزدار و پهن، که در

کنار جاده‌ها و زمینهای شنی می روید.

Mal.I,6

Tr.Eng.Dic., Թուրքերէն-
Անգլերէն Բառարան
Arm.Eng.Dic., Հայերէն-
Անգլերէն Բառարան

Անգլերէն	(Անգլ.)	⊙ Հին բառ կամ մեկնութիւն
Ասորերէն	(Ասոր.)	* Հազադէպ բառ կամ մեկ-
Արաբերէն	(Արաբ.)	նութիւն
Բացատրական	(Բաց.)	* Ենթադրեալ բառ կամ մեկ-
Բժշկական	(Բժշկ.)	նութիւն
Բուսաբանական	(Բուս.)	+ Բարբառային իմաստ կամ
Եբրայցերէն	(Եբր.)	բառ
Եկեղեցական	(Եկեղ.)	/ Բառային կամ թելադրական
Երաժշտական	(Երա.)	տարբերականներ
Թուրքերէն	(Թուրք.)	() Օժանդակ բայ կամ բացա-
Լատիներէն	(Լատ.)	տըրրութիւն
Խօսակցական	(Խօս.)	[] Տառադարձութիւն
Կատակերգական	(Կատ.)	$\sqrt{\quad}$ արմատ
Կենդանաբանական	(Կենդ.)	① Բառական թերի
Կրկնութիւն	(Կր.)	Քերթականութիւն
Հանքային	(Հանք.)	> < Բառի նախկին եւ
Զայնարկութիւն	(Զայն.)	յետագայ փոփոխութիւններ
Մանկական	(Մանկ.)	→ ← Տես.
Մարմնակազմական	(Մարմն.)	Ach. Հ.Աճառեան Արմա-
Յունարէն	(Յուն.)	տական Բառարան
Նմանութիւն	(Նման.)	Grab. Հայկազեան Բառարան
Պարսկերէն	(Պարս.)	Mal. Ս. Մալխասեան
Ռազմական	(Ռազմ.)	Բառարան
Տաճկերէն	(Տաճկ.)	Tr.Eng.Dic., Թուրքերէն
Փոխաբերական	(Փոխ.)	Անգլերէն Բառարան

Օրինակ՝ Դադար

բ) Բաղաձայն հնչյուններ օրինակ՝ բաղբաջել

գ) ռ եւ ո օրինակ՝ բարբառ, թրթռել

դ) Պայթական, պայթական շփական հնչյուններ օրինակ՝ բողբոջ,
կարկաշ

քարացած նախդիրներ «մեջընդմեջ», վերջաւորութիւններ «սարէսար» եւ այլն:

ԿՐԿՆԱԻՈՐ ԲԱՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՔԵՐԱԿԱՆԱԿՆ ՏԱՐԱՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

1. Գոյականներ՝ Լա-լա
2. Ածականներ՝ Հում-հում
3. Մակբայներ՝ Արագ-արագ
4. Բայի հրամայական ձեւը՝ «արի-արի», «գնա-գան»:

Ծաղկապներն նաեւ քեռաղանական բաժնին որի մասին նախապէս անդրադարձել ենք:

Իմաստային հանգամանքներ որ կրում են կրկնութիւնները՝

- ա) Դարձւածքային օրինակ՝ ԵՐԵՍ-ԵՐԵՍԻ
- բ) Բացատրական օրինակ՝ ԲԱԺԱՆ-ԲԱԺԱՆ
- գ) Փոխաբերական ՎԵՑ-ՎԵՑ ԱՆԵԼ, ԵՐԵՒԱՅ-ԵՐԵՒԱՅ ԽՕՍԵԼ
- դ) Համեմատական օրինակ՝ ԱՂԻ-ԱՂԻ ԼԱՑԵԼ
- ե) Ծեշտական օրինակ՝ ՀԻՆ-ՀԻՆ
- զ) Խստացուցիչ օրինակ՝ ՍԵՊ-ՍԵԻ

Ծանօթութիւն

ա) Առաջին կրկնութեան վերջում սղւած է երկրորդ կրկնութեան վերջին տառը: Այստեղ բուն կրկնութիւնը երկրորդն է:

ա) Առաջին կամ երկրորդ մասի սկզբում, մեջտեղում կամ վերջում փոփոխած է մէկ կամ մի քանի հնչիւն, օրինակ՝
***ԺՌ>ԺՌ-ՄՌ**

Երբեմն յանդիպում ենք տառափոխութեան, նոյն կրկնութեան մէջ օրինակ՝

ԶԻԶԻ-ԲԻԶԻ/ԶԻԶԻ-ՊԻԶԻ /ԶԻԶԻԼ-ՊԻԶԻԼ

***ԽԱԹՈՒՐ-ԽԱԹՈՒՐ> ԽԱԹՈՒՐ-ԽՈՒԹՈՒՐ**

ՉՈՐ-ՉՈՐ/ ՉՈՊ-ՉՈՐ

բ) Մասերից մէկի սկզբում, մեջտեղում կամ վերջում աւելացում է հնչիւն կամ վանկ, օրինակ՝ ***ԱԶԱԼԻԿ-ԱԶԱԼԻԿ > ԱԶԱԼԻԿ-ՄԱԶԱԼԻԿ**

ՏՊՏՊԻԿ>ՏՊՏՊՈՒՐԻԿ

ՉՔ-ՉՔՕ

Ծանօթութիւն. երկու մասերն էլ սովորաբար ունեն բառային իմաստ, սակայն երբեմն մասերից մէկը յատուկ իմաստ չունի, այլ զուտ հնչիւնական առումով լրացնում է միւսին: Իմաստով օժտւած մաս կարող է լինել ե՛ւ առաջինը, ե՛ւ վերջինը:

գ) Մասերից մէկի մեջտեղում կամ վերջում հնչիւն է սղում, օրինակ՝ ***ՊԱՐ-ՊԱՐ>ՊԱ-ՊԱՐ**

3. Կրկնաւոր բարդութիւններում յարադիր բայերին կարող են մաս կազմել օժանդակ բայերը օրինակ՝ «ԱՆԵԼ», «ԼԻՆԵԼ» եւ այլն:

4. Հայերէնում կան արմատի կրկնութեամբ կազմուած բայական հիմքեր՝ «-ել», «-իլ», «-ալ» (նաեւ «-նել», «-չել», «-ւել») վերջաւորութեամբ, օրինակ՝ **ՇՌ-ՇՌԱԼ, *ՇՐՋ-ՇՐՋԵԼ>ՇՐՋ-ՄՐՋԵԼ/ԻԼ**

5. Կրկնող մասնիկների միջեւ կարող է լինել շաղկապ «առեւտոր», ժխտական մասնիկ «ուզել-չուզել», գրաբարեան

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

1. Կրկնաւոր բարդութիւններ՝ թւականներ, ժամանակի մակբայներ, չափ ու կշռի մակբայներ, բնաձայնական բառեր, մանկական խաղերի անուններ եւ մանկական լեզւի բառեր, թռչունների անուններ, նրանց արտաբերած ձայները, բոյսերի անուններ եւ այլն:

ա) Թւականներ՝ ՄԷԿ-ՄԷԿ, ԵՐԵՔ-ԵՐԵՔ:

բ) Ժամանակի մակբայներ՝ ԺԱՄ ԱՌԻ ԺԱՄ, ԱՄՍԷ ԱՄԻՍ:

գ) Չափ ու կշռի մակբայներ՝ ԲԱԺԱԿ-ԲԱԺԱԿ, ԾԱՆՐ-ԾԱՆՐ:

դ) Բնաձայնական բառեր՝ ԳԼԻՐ-ԳԼԻՐ, ԹԸՔ-ԹԸՔ:

ե) Մանկական խաղերի անուններ՝ ԱՅԾ-ԱՅԾ, ԳՈԼԻ-ԳՈԼԻ:

զ) Մանկան լեզւի բառեր՝ ՉՈՓ-ՉՈՓ, ԾԱՓ-ԾԱՓ, ՓՈՒ-ՓՈՒ:

է) Թռչունների անունները եւ նրանց արտաբերած ձայները՝ ԳԼԻԼ-ԳԼԻՐ, ԿՈՒԿՈՒ:

ը) Բոյսերի անուններ՝ ԼԱԼԱ, *ՊԵՂՊԵՂ>ՊՂՊԵՂ:

թ) Կրկնաւոր բարդութիւնների տարբերականներ՝

ա) ԳԼԻՐ-ԳԼԻՐ /ԿԼԻՐ-ԿԼԻՐ

բ) ԼԻԸՐ-ԼԻԸՐ/ԼՂԸՐ-ԼՂԸՐ/ԼՊԸՐ-ԼՊԸՐ

գ) ՎԱՆԿ-ՎԱՆԿ/ՎԱՆԳ-ՎԱՆԳ

2. Կրկնաւոր բարդութիւնների մասերից մեկը կարող է հանդէս գալ հնչիւնափոխուած ձեւով. եւ ունեն մի քանի ձեւ օրինակ՝

զ) Նախդրաւոր կրկնաւոր բաղադրութիւնները նրանք են, որոնց բաղադրիչները իրար հետ կապուած են գրաբարային Առ, Ընդ և ի նախադիրներով, Օրինակ՝ Ամիս առ ամիս, Մէջ ընդ մէջ, Կաղ ի կաղ

Անւանական հարադրական են կոչուած որեւէ անուն խօսքի մասին պատկանող տարբեր բառերի հարադրութեամբ կազմուած բարդութիւնները, որոնք գործ են ածուած - , Ու կամ Եւ-ի հետ, կամ երկու դէպքում էլ, Օրինակ՝

Տխուր-տրտում Այս-այն

Տխուր ու տրտում Այս ու այն

Տխուր եւ տրտում Այս եւ այն

Անւանական հարադրութիւններ են կազմում՝

ա) Հականիշ բառերով, Օրինակ՝ Գիշեր-ցերեկ, Ետ-առաջ

բ) Հոմանիշ (համանիշ, նոյնանիշ) բառերով, Օրինակ՝ Կոշտ-կոպիտ, Զենք-զրափ

գ) Իմաստով առնչակից բառերով, Օրինակ՝ Թեւ-թիկունք, Քիթ-մուկ

Բաղաձիւսական են կոչուած այն հարադրական բարդութիւնները, որոնց բաղադրիչներն իրար հետ կապուած-միանում են Ու (երբեմն Եւ) համադասական շաղկապով, Օրինակ՝ Ահ ու սարսափ, Շատ ու շատ, Աւելի եւ աւելի

Բայական հարադրութիւններ, Օրինակ՝ Տանել-բերել, Թողնել-փախշել

զ) Բայի խոնարհած ձեւի կրկնութեամբ, Օրինակ՝ Խլէ-խլէ,
Կրի-կրի

է) Դերբայի կրկնութեամբ, Օրինակ՝ Ծեծել-ծեծել

ը) Մակբայի կրկնողութեամբ, Օրինակ՝ Առաջ-առաջ,
Արագ-արագ

թ) Զայնարկութիւնների կրկնութիւններ

1. Հստակ ձայնարկութիւնների կրկնութիւն-ներ
Օրինակ՝ Ախ-ախ, Վայ-վայ

2. Բնաձայնական կրկնութիւններ Օրինակ՝ Հաֆ-հաֆ,
Չըփ-չըփ

2. Հնչիւնափոխած կրկնաւոր բարդութիւններ

ա) Առաջին բաղադրիչի սկզբի բաղաձայնը երկրորդում
դառնում է Մ. Օրինակ՝ Բան-ման, Գործ-մործ

բ) Առաջին բաղադրիչի սկզբի բաղաձայնը երկրորդում
դառնում է Պ, Փ, Բ, Ս, Օրինակ՝ Զիզի-պիզի, Լոթի-փոթի, Զիզի-
բիբէ, Կարապ-սարապ

գ) Զայնաւորով սկսող առաջին բաղադրիչը երկրորդում
իրենից առաջ Մ, Զ, Պ կամ մի այլ բաղաձայն է առնում Օրինակ՝
Ոչխար-մոչխար, Աման-չաման, Առակ-պառակ

դ) Բարդութեան առաջին բաղադրիչի որեւէ ձայնաւոր
երկրորդում դառնում է Ու, Օրինակ՝ Մարդ-մուրդ, Հայ-հույ

ե) Բաղադրութեան առաջին բաղադրիչի կամ նրա
սկզբնամասի վերջին բաղաձայնը՝ երկրորդում փոխւում է Ս, Փ, Պ-ի,
Օրինակ՝ Կաս-կարմիս, Սեպ-սեւ, Սեփ-սեւ

Ամենաշատ փոփոխութիւնները Մ. տառով է կատարւում:

**ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ ԿՐԿՆԱԿԻ
ԲԱՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ՀԵՏ
ՀԱՅԵՐԷՆՈՒՄ**

1. Նոյն կրկնող բառի հարադրությամբ Օրինակ՝ Լաւ-լաւ
2. Տարբեր բառերի հարադրությամբ Օրինակ՝ Կանաչ-կարմիր
3. Որեւէ բառի եւ բայի կամ բայերի հարադրությամբ Օրինակ՝
Գրել-կարդալ
4. Հարադրութիւններ որոնք կազմած են առանձին գործածութիւն ունեցող այնպիսի բառերի հարադրությամբ, որոնք իրար հետ կապուած են ու, եւ համադասական շաղկապով
Օրինակ՝ Աջ ու ձախ, Պարտ եւ պաշտպան

Կրկնակի բարդութիւնները չորս ձեւ են լինում եւ ունեն իրենց հատկանշական ձեւերը:

1. Կրկնաւոր հարադրութիւնները
2. Անւանական հարադրութիւններ
3. Բաղադրական հարադրութիւններ
4. Բայական հարադրութիւններ

Կրկնաւոր հարադրութիւններ

1. Անհնչիւնափոխ կրկնաւորները

- ա) Ածականով կազմութիւններ, Օրինակ՝ Ընտիր-ընտիր, Մեծ-մեծ
- բ) Գոյականի կրկնութեամբ, Օրինակ՝ Գոյն-գոյն
- գ) Թւականով կրկնաւորներ, Օրինակ՝ Մէկ-մէկ, Քսան-քսան
- դ) Դերանունների կրկնութիւններ, Օրինակ՝ Իրեն-իրեն, Ինքը-ինքը, Ինչքան-ինչքան, Քանի-քանի, Ինչ-ինչ, Այս-այս
- ե) Բայարմատի կրկնութեամբ, Օրինակ՝ Գալար-գալար, Փշուր-փշուր

10. Նոյնաձեռ գլխաբառերը որոնք տարբեր իմաստներ ունեն ①, ②...
 Բամարով բաժանած են եւ ամէն մէկի Բամար տրած է
 Բամեմատ բացատրութիւն, բայց աղբիւրները տրած են
 վերջինից յետոյ:
11. Այն գլխաբառերը, որոնք տրած են լծորդներով, պարսկերէն
 մէկնութեան մէջ տրած են նրանց պարսկերէն Բոմանիշները Ի
 ճիկատի չունենալով մակբայի կամ դերբայի նշանը:
12. Պարսկերէն մէկնութիւններում, որոշ Բոմանիշներ բերած են
 օժանդակ բայերով, որոնք նշած են բառերից յետոյ:
13. Հայերէնում կրկնակի բարդութիւնները յաճախ ունենում են մի
 քանի իմաստ, այստեղ բերած են բոլոր իմաստները,
 Բերթականօրէն:
14. Պարսկերէն Բամազօրները պարունակում են գրական,
 բառարային, խօսակցական եւ ռամկային գործածութիւններ:
15. Գլխաբառերի վրայ դրած թերը ¹, ², նշանակում է
 գլխաբառի տարբերականները իմաստային նշանակութեամբ:
 Իսկ երբ միայն բաժանած են / նշանով ուղագրական
 տարբերակներն են ցոյց տալիս:
16. *Ծանօթութիւն.* ընդհանրապէս բոլոր ածականները կարող են
 կրկնակի ձեռով գործածել:
17. Բառայօդուածի վերջում նշած է աշխատանքիս Բամար աղբիւր
 ծառայած բառարանի անւան յապաւումը, Բատորը եւ էջը:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԵՐԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ

1. Գլխաբառին հետևում են նրա տարբերակները (նաեւ ուղղագրական), բաժանում / նշանով: Տարբերակների միջեւ իմաստային տարբերությունների դեպքում դրանք օժտում են համարներով 1.2, ըստ որոնց տրւած են մեկնությունները:
2. Որոշ դեպքերում գլխաբառերին անմիջապէս հետևում են մեկնաբանությունները, օրինակ, կրկնւած արմատը՝
 $\sqrt{\quad}$ նշանի տակ:
3. Որոշ գլխաբառերի կողքին տրւում են բառարանում առկայ նրանց հոմանիշները՝ = նշանից յետոյ եւ որոնք նշւած են նաեւ իրենց տեղում այբենական կարգով:
4. Բառայօդւածներն օժտւած են հայերէն բացատրություններով. անհրաժեշտութեան դեպքում դրանք լրացւած են նախադասութեան մէջ գործածւած օրինակներով – նշանից յետոյ:
5. Գլխաբառերը տառադարձւած են լատիներէն, հայերէնի համար մշակւած միջազգային տառադարձութեամբ, որը ցոյց է տրւած [] նշանով:
6. Տառադարձութեան բաժնում արտացոլւած են բառայօդւածի բոլոր հայերէն մասերը՝ տարբերակներ, հոմանիշներ եւ այլն:
7. Տառադարձութիւնից յետոյ բերւած է պարսկերէն համարժեքը կամ թարգմանութիւնը՝ համարժեք չունենալու դեպքում:
8. Փոխառեալ բառերի համար նշւած է փոխառութեան լեզուն եւ բառի ճիշտ ձեւն այդ լեզւում:
9. Բոյսերի եւ կենդանիների համար հնարաւորութեան դեպքում բերւած են լատիներէն անունները:

կրկնող «ամ» վանկը: Պիտի նշել այս նման բառերը հազադէպ են:

7. Կրկնակի բարդութիւնների մէջ յանդիպում ենք քեռականական եւ թելադրական կետերի օրինակ՝

ա) Գաղտնավանկ «Ը»-ն գրութեան մէջ ընդհանրապէս արտայայտւած է միայն բարբառային բառերում, կամ գլխաբառերը գրւած են երկու ձեով՝ Ը-ով եւ առանց Ը:

բ) Յ տառը գրւում եւ կարդացւում է օրինակ՝ ՉԱՉԱՅ բառում, գրւում է եւ չի կարդացւում օրինակ՝ ՀԱՊԱՊԱՅ բառում

8. Կրկնակի բարդութիւնների ձեւերը՝

ա) Իմաստային կրկնութիւններ օրինակ՝

ԱՐԵՒ-ԱՐԷԳԱԿ

բ) Դարձւածքային կրկնութիւններ օրինակ՝

ՏԱՐԻՆ ՏԱՄՆԵՐԿՈՒ ԱՄԻՍ

գ) Համադիր կապակցութիւններ օրինակ՝ ԱՆՑ ՈՒ ԴԱՐՁ

դ) Հակառակ իմաստ ունեցող օրինակ՝

ԶՕՐ ՈՒ ԳԻՇԵՐ

9. Այստեղ հարկաւոր է նշել որ սակաւ դէպքերում կրկնողութիւնները երեք անգամ է պատահում օրինակ՝ ՀԱ՛-ՀԱ՛-ՀԱ՛

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

1. Բառարանում ներկայացված են հայերէնում առկա երեք տեսակի կրկնութիւններ.

ա) գծիկով բաժանուող կրկնաւոր բարդութիւններ, ինչպէս օրինակ՝ ԱՐԱԳ-ԱՐԱԳ

Այս խմբին վերաբերող բառերը մի քանի տեսակներ ունեն, որի մասին կը խօսենք վերլուծութեան բաժնում:

բ) Այն կրկնութիւնները որոնց կրկնող մասնիկները գտնուում են մէկ բառի մէջ, այսինքն բառի բաղադրիչներից մէկի կրկնութեամբ կերտուած բառեր՝ ՇՈՐՈՐ

գ) կրկնող մասնիկներից բաղկացած բառեր, օրինակ՝ ԱՐԱՐ, ինչպէս նաեւ երկու նման կրկնութիւններից բաղկացած՝ գծիկով բաժանուած բարդութիւններ՝ «ԶԻԶԻ-ՄԱՄԱ»:

2. Գլխաբառերին նախորդող +, •, ⊙ նշանները բացատրուած են համառօտագրութիւնների բաժնում:
3. Բառարաններում հանդիպող կասկածելի բառերն ընդգրկուած չեն բառարանիս մէջ:
4. Նշուած են նաեւ դարձուածքները եւ հարադիր կապակցութիւնները:
5. Խօսակցական լեզւին յատուկ եւ բառարաններում չարձանագրուած կրկնութիւնների համար բերել ենք համապատասխան պարզ բառի բացատրութիւնը, վկայակոչելով աղբիւր-բառարանը:
6. Արաբերէն šamam բառը հայերէնում փոխարինել է «ՇԱՄԱՄ» ձեւով, քանի որ հայերէնը չունի á հնչիւնը. արդիւնքում ունենք

տարբերակների, յատկապես իրանաճայերի բարբառի բա-
ռապաշարը՝ ճնարաւորին չափով:

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Սոյն բառարանը ներառում է հայերենի կրկնաւոր բարդութիւններին՝ «reduplicating compounds» նրանց կառուցւածքին, քերականական եւ իմաստային առանձնայատկութիւններին, պարսկերէն նմանօրինակ բառերի բաղդատութեամբ: Հետաքրքրական է, որ հայերէն կրկնաւոր բարդութիւնների մի զգալի մասը օրինակ՝ կենդանիների եւ բոյսերի անունները, յատկապէս բնածայնական բառերը, ունի պարսկերէն համարժեքներ նոյնութեամբ:

Աշխատանքիս համար շարժառիթ հանդիսացաւ պարսկերէնի, նրա բարբառների եւ Իրանում խօսուող այլ լեզուների ինչպէս արաբերէն, ասորերէն, թուրքերէն, մանդայերէն, հայերէն կրկնաւոր բարդութիւնների ծավալուն բառարանը (դեռեւս անտիպ), որի հայերէն բաժինը պատրաստել է տողերիս Ռեդիմակը: Աշխատանքիս ընդացքին միտք ծագեց առանձնացնել հայերէն-պարսկերէն նիւթն ու ներկայացնել այն առանձին գրքով: Վերոյիշեալ բազմալեզու բառարանում հայերէն բառերն օժտւած են անգլերէն թարգմանութեամբ, ինչն այստեղ նպատակայարմար թւաց փոխարինել պարսկերէն համարժեքներով:

Սոյն բառարանն առաջինն է իր տեսակի մէջ նաեւ այն առումով, որ պարունակում է բազմաթիւ խօսակցական եւ բարբառային բառեր, որոնք չեն մտել հայերէնի ցայսօր գոյութիւն ունեցող բառարանների մէջ:

Բառարանում ներկայացուած է գրաբարի, ժամանակակից արեւելահայերէնի եւ արեւմտահայերէնի գրական եւ բարբառային

Կրկնաւոր Բարդութիւնները

Նայերէնում եւ Դրանց

Նմանիշները Պարսկերէնում

Հեղինակ

Մարիա Այվազեան

Reduplicating Compounds in Armenian
with Their Persian Equivalents

by

Dr. Maria Ayvazian-Terzian

**Institute for Humanities
and
Cultural Studies**

Tehrān, 2006